POLIROM

María Dueñas

Ce avem şi ce uităm

BIBLIOTECA POLIROM

Autoarea bestsellerului *Iubirile croitoresei*

Printre pasiuni încrucişate şi conflicte profesionale, dezamăgită de propriul eşec sentimental şi incapabilă să revină la o viaţă normală, profesoara Blanca Perea acceptă ceea ce i se pare a fi un plicticos proiect academic. Acest lucru înseamnă însă şi distrugerea propriei familii. Blanca pleacă din Madrid în Santa Cecilia, California; acolo, între doi bărbaţi, unul care-i aduce mărturii postume şi altul tot mai apropiat sentimental, Blanca pătrunde tot mai adânc într-un labirint de sentimente, intrigi subterane şi uşi întredeschise. Dar, înainte de a găsi răspunsuri la mulţimea întrebărilor ce-i asaltează destinul, ea mai are multe piedici de trecut.

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

María Dueñas, *Misión Olvido*

Copyright © AGORIUQ, S.I., 2012
All rights reserved.

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © ollyy/Shutterstock.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

DUEÑAS, MARÍA

Ce avem și ce uităm / María Dueñas; trad. din lb. spaniolă de Ileana Scipione. – Iași: Polirom, 2013

ISBN: 978-973-46-3448-4

I. Scipione, Ileana (trad.)

821.134.2-31=135.1

Printed in ROMANIA

María Dueñas

Ce avem şi ce uităm

Traducere din limba spaniolă
şi note de Ileana Scipione

POLIROM
2013

Lui Pablo Dueñas Vinuesa, fratele meu, ca o compensație pentru toate câte i le datorez, după cum prea bine știe

Tuturor celor care se străduiesc zi de zi în universități, cu entuziasm și îndârjire: colegilor mei, profesorilor mei, prietenilor mei

Capitolul 1

Uneori viaţa cade la picioarele noastre cu greutatea şi indiferenţa unei ghiulele de plumb.

Aşa mi-am zis când am deschis uşa biroului meu. Atât de apropiat, atât de cald, atât de al meu. Cândva.

La prima vedere, nimic nu-mi justifica, totuşi, strângerile de inimă. Lucrurile erau aşa cum le lăsasem. Rafturile burduşite cu cărţi, panoul de plută pline de orare şi anunţuri. Dosare, bibliorafturi, afişe ale unor vechi expoziţii, plicuri pe numele meu. Calendarul îngheţase în urmă cu două luni, în iulie 1999. Totul era neschimbat în acest loc care îmi servise drept refugiu timp de paisprezece ani şi care devenise, curs după curs, o redută a mulţimilor de studenţi pierduţi în îndoieli, strigându-şi neliniştile şi aspiraţiile. La urma urmelor, toate erau la fel. Numai punctele mele de sprijin se schimbaseră. De la un capăt la celălalt.

Intrasem de vreo două sau trei minute. Sau să fi fost vreo zece, sau poate nici măcar unul. Trecuse, în orice caz, timpul necesar luării unei decizii. Mai întâi şi mai întâi, am format un număr de telefon. Dar n-am izbutit decât să trezesc politeţea de gheaţă a unui robot telefonic. Între a închide sau nu, am optat pentru a doua posibilitate.

— Rosalía, sunt Blanca Perea. Trebuie să plec de aici şi am nevoie de ajutorul tău. Habar n-am unde vreau să mă duc, mi-e indiferent. Într-un loc unde să nu cunosc pe nimeni şi unde nimeni să nu mă cunoască. Ştiu că nu-i deloc cel mai bun moment, acum, la începutul cursurilor, dar dă-mi un telefon când poţi, te rog.

După ce am lăsat mesajul, m-am simțit mai bine, de parcă scăpasem de un câine care voia să mă muște, în toiul unui coșmar dens. Știam că mă pot încrede în Rosalía Martín, în capacitatea ei de înțelegere, în bunele ei intenții. Ne cunoșteam încă de pe vremea când abia începuserăm să lucrăm în universitate: eu eram o tânără preparatoare cu un prăpădit de contract provizoriu, iar ea răspundea de primii pași ai nou-născutului serviciu de relații internaționale. Poate că-i prea mult să spun că eram prietene, consistența acestei vorbe se diluase oricum cu trecerea anilor, dar, știind ce cumpătată era Rosalía, sigură că strigătul meu n-avea să ajungă la fundul unui sac al lucrurilor care sunt date uitării.

Abia după ce-am sunat-o am izbutit să-mi adun puterile necesare pentru a face față obligațiilor mele din acel început de septembrie. Odată deschis, e-mailul mi s-a înfățișat ca un baraj acoperit de ape, iar eu m-am cufundat o bună bucată de vreme în șuvoiul lor, pe măsură ce răspundeam la unele mesaje și ștergeam altele, depășite ori lipsite de orice interes. Până când m-a întrerupt telefonul și am răspuns cu un laconic „eu sunt".

— Da' ce-i cu tine, ce-ai pățit, nebuno? Unde vrei s-o ștergi tocmai acum? Și de ce atâta grabă?

Vocea năvalnică a Rosalíei mi-a adus în zbor amintirea multor momente trăite cu ani în urmă. Ceasuri nesfârșite în fața ecranului alb-negru al unui computer preistoric. Vizite făcute împreună la universități străine, în căutare de schimburi și acorduri, camere duble în hoteluri căzute în uitare, zori de zi trăiți în așteptare pe aeroporturi pustii. Timpul ne separase drumurile și poate că apropierea dintre noi își pierduse din intensitate. Dar rămânea neștearsă urma ei, zațul vechii noastre complicități. De aceea i-am și povestit totul, fără nici un soi de rezerve. Cu o sinceritate grunjoasă și evitând să fac orice apreciere. Fără văicăreli și epitete. Fără plasă de siguranță.

În două minute, Rosalía a aflat tot ce trebuia să știe. Că Alberto plecase de acasă. Că presupusa soliditate a căsniciei mele sărise în aer în primele zile ale verii, că fiii mei erau deja

pe cont propriu, că-mi petrecusem ultimele două luni încercând să mă adaptez cu stângăcie la noua mea realitate şi că, înfruntând începutul cursurilor, n-aveam energie ca să mă menţin pe linia de plutire în decorul din fiecare an; nici să reiau rutina şi răspunderile de până atunci, ca şi cum în viaţa mea n-ar fi existat o incizie atât de precisă şi sigură, ca atunci când carnea e străpunsă de ascuţişul unui cristal.

Cu cele nouăzeci de kilograme de pragmatism ale trupului ei, Rosalía a intuit pe loc situaţia şi a priceput că mie nu-mi erau de folos nici compasiunea, nici sfaturile. De aceea n-a încercat să dezgroape amănunte şi nici nu mi-a oferit umărul ei pufos drept consolare. Ci a ţinut să scoată în evidenţă un lucru care, aşa cum anticipasem, ar fi putut să pară insensibil.

— Ei bine, mă tem că n-are să ne fie prea uşor, draga mea, a afirmat la plural, asumându-şi imediat problema, ca şi cum ne-ar fi privit pe amândouă. Termenele tuturor chestiilor interesante au trecut de luni bune, a adăugat ea, iar ofertele de burse mai serioase se vor ivi abia peste câteva luni. În orice caz, lasă-mi puţin timp, fiindcă abia am început şi încă nu ştiu dacă am primit ceva nou în ultimele săptămâni, uneori mai apare câte ceva neprevăzut. Lasă-mă până în ultima clipă, poate dau de ceva, şi apoi îţi povestesc.

Mi-am petrecut restul dimineţii hoinărind prin universitate. Am semnat hârtii nerezolvate, am înapoiat cărţi la bibliotecă, am băut o cafea. Dar nimic nu mi-a captat cu adevărat atenţia, astfel încât să pot aştepta răbdătoare telefonul Rosalíei. N-am avut nici linişte, nici curaj. La două fără un sfert, am ciocănit la uşa întredeschisă a biroului ei. Înăuntru, corpolentă fără complexe şi cu părul vopsit violet, lucra Rosalía.

— Chiar acum voiam să te sun, m-a anunţat, nedându-mi vreme nici măcar s-o salut. Propulsându-şi arătătorul spre ecranul computerului, a început să înşire noutăţile pe care mi le rezervase: Am găsit trei chestii sosite în cursul vacanţei – şi nu-s deloc rele. Peste aşteptările mele, de ce să te mint. Trei instituţii, trei activităţi diferite. Lituania, Portugalia şi Statele Unite. Mai

concret, California. Nici una nu-i floare la ureche, să fie limpede, toate promit să scoată bine untul din tine şi nu-ţi aduc nimic nou în *curriculum*, dar tot sunt mai bune decât nimic, nu? De unde să încep?

Am dat din umeri şi am strâns din buze, reţinându-mi surâsul minuscul care ar fi putut să-mi răsară pe chip: o primă scânteie de speranţă după foarte multă vreme. Între timp, Rosalía şi-a potrivit pe nas ochelarii cu rama de un verde ca guma de mestecat şi şi-a întors iar privirea spre computer, scrutându-i conţinutul.

— Lituania, de pildă. Caută specialişti în pedagogie lingvistică pentru un nou program de formare a profesorilor. Două luni. Au o subvenţie de la Uniunea Europeană şi trebuie să formeze o echipă internaţională. Şi asta-i pe felia ta, nu?

Efectiv, ăsta era domeniul meu de activitate. Lingvistică aplicată, didactică lingvistică, proiecte curriculare. Pe cărările astea hălăduiam de vreo două decenii. Dar, înainte de a ceda în faţa primului cânt de sirenă, am vrut să mai aud şi alte detalii.

— Şi Portugalia?

— Universitatea Espírito Santo din Sintra. Instituţia e privată, modernă şi are bani la greu. Au înfiinţat un master pentru studiul spaniolei ca limba a doua şi caută specialişti în metodică. Termenul e vineri, adică acum. Un modul intensiv de douăsprezece săptămâni, cu atât de multe ore de curs, că n-o să le poţi duce. Nu plătesc rău, prin urmare îmi închipui că primesc cereri cu ghiotura. Dar te poţi baza pe mulţii tăi ani de muncă, iar noi ne-avem de minune cu Espírito Santo, aşa că nu ne va veni prea greu să obţinem bursa.

Oferta părea infinit mai tentantă decât cea din Lituania. Sintra, cu pădurile şi palatele ei, atât de aproape nu doar de Lisabona, ci şi de casa mea. Vocea Rosalíei m-a trezit din reverie.

— Şi, în fine, California, a continuat ea, fără să-şi ia ochii de la ecranul computerului. E cam vagă oferta asta, dar ne putem uita, pentru orice eventualitate. Universitatea din Santa Cecilia, în nord, lângă San Francisco. Pe moment, dispunem

de foarte puţine informaţii: abia a sosit propunerea, aşa că încă nu le-am putut cere mai multe date. La prima vedere, bursa lor e finanţată de o fundaţie privată, deşi ai lucra chiar în universitate. N-au dotări de ultimul răcnet, dar poţi să supravieţuieşti.

— Practic, la ce se referă?

— La ceva legat de compilarea şi clasificarea unor documente; se caută o persoană de naţionalitate spaniolă, cu doctorat în orice domeniu al ştiinţelor umaniste. Rosalía şi-a scos ochelarii şi a subliniat: Se presupune că asemenea burse sunt destinate unor persoane un pic sub nivelul tău profesional, aşa că ai mari şanse în raport cu baremul după care vor fi examinaţi candidaţii. Şi California, fată, e o chestie foarte tentantă, aşa că, dacă vrei, pot încerca să aflu mai multe.

— Sintra, am insistat, refuzând noua ofertă. Douăsprezece săptămâni. Suficient, poate, ca să nu mă mai usture rănile. Destul de departe ca să mă pot rupe de realitatea mea imediată şi destul de aproape ca să mă pot întoarce oricând, dacă situaţia se dă de trei ori peste cap şi totul revine brusc la normal. Sintra, fără nici o şovăială, am pus cu hotărâre capăt discuţiei.

În jumătate de ceas am ieşit din biroul Rosalíei, după ce trimiseserăm cererea în format electronic. Aveam mii de detalii în minte, un teanc de hârtii în mâini şi senzaţia că poate soarta hotărâse, foarte, foarte pieziş, să treacă, în sfârşit, de partea mea.

Restul zilei s-a scurs pentru mine ca într-un soi de limb. Am mestecat fără pic de poftă un sendviş vegetarian la cantina facultăţii, apoi, pe jumătate năucă, am continuat să lucrez întreaga după-amiază, iar la şapte seara m-am dus fără prea mare chef la lansarea unei cărţi scrise de un coleg din Departamentul de Preistorie. Am dat s-o şterg de acolo imediat cum s-a sfârşit festivitatea, dar, neavând putere să refuz, câţiva colegi m-au târât după ei la o bere rece. Am ajuns acasă abia pe la zece noaptea. Înainte să aprind lumina, am observat că robotul telefonic clipea insistent în întuneric într-un colţ al livingului. Mi-am adus aminte că la începutul lansării îmi închisesem telefonul mobil, iar la sfârşit uitasem să-l mai deschid.

Primul mesaj era de la Pablo, băiatul meu cel mic. Încântător, incoerent şi confuz - din pricina muzicii asurzitoare şi a râsetelor din fundal, mi-a fost greu să înţeleg toate vorbele care i se învălmăşeau la gură.

— Mami, eu sunt, unde umbli...? Te-am sunat pe mobil o grămadă ca să-ţi spun... ca să-ţi spun că... că nu mă întorc nici săptămâna asta, că mai rămân la plajă, şi că dacă... că dacă... mă rog, că te mai sun eu, bine?

„Pablo", am murmurat, căutându-i chipul pe rafturile bibliotecii. Era acolo, în zeci de fotografii. Uneori singur, dar mai mereu alături de fratele lui, cu care semăna foarte bine. Mereu cu zâmbetul pe buze, bretonul negru întrându-le în ochi. Secvenţe rapide din cei douăzeci şi doi şi douăzeci şi trei de ani ai lor. Indieni, piraţi şi personaje din familia Flinstone, în funcţie de şcoala la care mergeau, lumânări de fiecare dată mai numeroase, în care suflau pe torturile aniversare. Tabere de vară, scene de Crăciun. Imagini imprimate pe hârtie Kodak, fragmente din memoria unei familii închegate, care încetase să mai existe ca atare.

Cu fiul meu Pablo continuând să-mi danseze în minte, am apăsat din nou pe tasta robotului telefonic ca să ascult şi următorul mesaj.

— Ăăăă... Blanca, sunt Alberto. Nu răspunzi la telefonul mobil, nu ştiu dacă eşti acasă. Ăăăă... te-am sunat fiindcă trebuie să... mmm... să-ţi spun că... ăăăă... Mă rog, mai bine îţi spun mai târziu, când dau de tine. Te sun eu mai târziu. La revedere, pe curând, la revedere.

M-a neliniştit glasul nespus de stânjenit al soţului meu. Pardon, al fostului meu soţ. N-aveam nici cea mai vagă idee ce voia să-mi comunice, dar tonul lui nu prevestea nimic plăcut. Prima mea pornire a fost, ca întotdeauna, să cred că poate păţise ceva unul dintre băieţi. Din mesajul de mai înainte ştiam deja că Pablo era bine; aşa că mi-am scos la iuţeală mobilul din poşetă, l-am deschis şi l-am sunat pe David.

— Eşti bine? l-am iscodit cu nerăbdare, de cum i-am auzit glasul.

— Da, normal, sunt bine. Dar tu, tu ce faci?

David părea încordat. Sau poate că îi percepeam eu greşit tonul din pricina distanţei. Sau poate că nu.

— Bine, mai mult sau mai puţin... Dar m-a sunat tata şi ...

— Ştiu asta, m-a întrerupt. Tocmai m-a sunat şi pe mine. Cum ai primit vestea?

— Care veste?

— Despre copil.

— Care copil?

— Cel pe care o să-l aibă cu Eva.

N-am mai putut să gândesc, să simt sau să văd. Cu sensibilitatea unui mausoleu din marmură sau a bordurii unui trotuar, am rămas suspendată în vid un timp a cărui durată mi-a fost cu neputinţă s-o măsor. Când am revenit la realitate, am auzit glasul lui David, care striga din telefonul ce-mi căzuse în poală.

— Sunt aici, am răspuns, în fine. Şi, fără a-i mai da răgaz să mă iscodească, am pus capăt convorbirii. Totul e bine, te sun eu mai târziu.

Nu m-am clintit de pe canapea – priveam în gol, încercând să diger vestea că soţul meu urma să aibă un copil cu femeia pentru care mă părăsise abia cu două luni în urmă. Al treilea copil al lui Alberto: acest al treilea fiu, pe care nu voise să-l mai aibă cu mine, deşi insistasem la nesfârşit. Acest copil avea să vină pe lume din alt pântece decât al meu şi într-un alt cămin decât al nostru.

O stare de angoasă îmi urca năvalnic din stomac, anunţând valuri de greaţă şi disperare. Cu paşi mari, grăbiţi, clătinându-mă şi lovindu-mă de pereţi şi de tocurile uşilor, abia am ajuns până în baie. M-am prăbuşit în genunchi pe pardoseală, m-am aplecat peste closet şi am vomitat.

Am rămas aşa un timp fără sfârşit, cu fruntea sprijinită de faianţa rece a peretelui, încercând să găsesc o urmă de coerenţă în toată confuzia. După ce am izbutit să mă ridic, m-am spălat pe mâini. Lent, minuţios, am lăsat apa să curgă şi clăbucii să îmi alunece printre degete. M-am spălat conştiincioasă pe dinţi,

lăsându-mi creierul să lucreze în paralel, fără nici o grabă. Apoi, am revenit, în sfârşit, în camera de zi. Cu gura şi mâinile curate, cu stomacul gol, cu mintea pusă în ordine şi cu inima goală. Mi-am căutat telefonul mobil şi l-am găsit căzut pe covor. Am format un număr, dar nu mi-a răspuns nimeni. L-am mai format încă o dată, apoi am lăsat un mesaj vocal.

— Tot Blanca sunt. Mi-am schimbat planurile. Trebuie să plec mai departe, pentru mai mult timp şi cât mai repede. Află tot ce poţi despre bursa din California, te rog.

Nouă zile mai târziu, aterizam pe aeroportul din San Francisco.

Capitolul 2

Întreruperea bruscă a loviturilor de ciocan m-a readus la realitate. M-am uitat la ceas. Se făcuse de amiază. Abia în clipa aceea am devenit conştientă de grămada de hârtii pe care le răsfoiam, fără să am habar ce trebuia să fac cu ele. M-am ridicat cu greutate de jos, căci îmi amorţiseră încheieturile. Scuturându-mi praful de pe mâini, m-am săltat pe vârfuri şi am privit pe ferestruica îngustă aflată chiar sub tavan. Drept unic peisaj aveam un şantier pe moment în pauză şi cizmele butucănoase ale câtorva muncitori care îşi luau prânzul între nişte grămezi de scânduri. Am simţit cum mă înţeapă stomacul: un amestec de slăbiciune, confuzie şi foame.

Sosisem în California cu o noapte înainte, după ce schimbasem trei avioane, zburând ceasuri la rând. Mi-am luat bagajul şi, după câteva momente de dezorientare, mi-am zărit numele. Literele groase erau trasate cu un marker albastru pe un carton nu prea mare, ţinut de o femeie robustă, cu priviri absente şi de o vârstă incertă. Treizeci şi şapte, patruzeci, poate patruzeci şi ceva de ani. Avea o rochie de culoarea vaniliei şi părul drept, retezat la nivelul maxilarului. M-am apropiat de ea, dar nici când m-am oprit în faţa ei n-a părut să mă vadă.

— Sunt Blanca Perea, cred că pe mine mă căutaţi.

Greşisem, nu mă căuta. Nici pe mine, nici pe nimeni altcineva. Era doar neclintită şi absentă, străină de oamenii în mişcare, străină de fierberea din terminal.

— Blanca Perea, am insistat. Profesor Blanca Perea, din Spania.

A reacționat, în sfârșit, închizând și deschizând brutal ochii, de parcă tocmai revenise subit dintr-o călătorie astrală. Abia atunci mi-a întins mâna, scuturând-o cu bruschețe pe a mea; apoi, fără să scoată o vorbă, a luat-o din loc fără să mă aștepte, deși mă străduiam s-o urmez, ținând în echilibru cele două valize, uriașul rucsac și laptopul, care îmi atârna de umăr.

Mașina albă de teren care ne aștepta în parcare era așezată pe diagonală, ocupând fără jenă două locuri. *Jesus Loves You*, ne asigura un abțibild de pe geamul din spate. Mașina a accelerat cu putere, în contrast cu aerul rezervat al șoferiței, și ne-am cufundat amândouă în noaptea umedă a golfului San Francisco. Destinația: Santa Cecilia.

Femeia conducea concentrată, lipită de volan. Abia dacă am vorbit pe drum, mi-a răspuns monosilabic la întrebări, oferindu-mi doar câteva succinte informații. Că o chema Fanny Stern, bunăoară. Că lucra la universitate și că obiectivul ei imediat era să mă lase la apartamentul pe care, alături de un salariu moderat, mi-l puneau la dispoziție, ca parte din bursa ce îmi fusese, în sfârșit, oferită. Cunoșteam doar superficial obligațiile care îmi reveneau: plecarea precipitată mă împiedicase să aflu mai multe informații. Nu că mi-aș fi făcut griji, era timp pentru toate. Și în orice caz, eram convinsă că munca de aici n-avea să mă stimuleze, nici să mă îmbogățească spiritual, dar, pentru moment, îmi ajungea faptul că, grație ei, izbutisem să mă desprind de realitatea în care trăiam, cu graba unui suflet posedat de diavol.

În ciuda lipsei de somn, deșteptătorul m-a surprins la șapte dimineața destul de trează și de limpede la minte. M-am ridicat și m-am dus imediat la duș, fără a-i da nici o șansă conștiinței mele, sculată cu noaptea în cap, să arunce o privire în urmă, refăcând drumul întunecos al zilelor anterioare. La lumina soarelui, mi-am confirmat instituțiile cu o noapte în urmă: fără să aibă nimic special, acest apartament destinat profesorilor invitați putea fi considerat un refugiu adecvat. Un living mic, cu o bucătărie minimală, integrată la un capăt de-al lui. Un

dormitor, o baie minusculă. Pereţi goi, mobile puţine şi neutre. Un adăpost anonim, dar decent. Locuibil. Acceptabil.

Am hoinărit pe străzi, căutând un loc unde să pot lua micul dejun, în timp ce asimilam, în ritmul propriilor paşi, împrejurimile pe care Santa Cecilia mi le desfăşura dinaintea ochilor. În apartament găsisem un dosar cu numele meu şi cu toate cele trebuitoare pentru a începe să înţeleg unde ajunsesem: un plan, o broşură informativă, un caiet gol cu emblema universităţii. Nimic altceva, la ce bun?

N-am recunoscut nimic din ambianţa californiană cu care ne obişnuiseră serialele de la televizor şi imaginarul colectiv. Nici litoral, nici palmieri unduind în suflarea vântului, nici conace cu zece băi. California hiperprosperă, paradisul tehnologiei, nonconformismul şi spectacolul trebuiau căutate altundeva.

În fine, m-am aşezat cu o foame de lup la o terasă matinală şi, devorând o brioşă cu afine şi sorbind dintr-o cafea cu multă apă şi prea puţină cafea, am contemplat pe îndelete scenografia. O piaţă mare, înţesată de copaci şi înconjurată de construcţii refăcute, ce păreau din chirpici şi emanau aroma unui trecut aflat la jumătatea drumului între americanitate şi mexicanitate, cu un zaţ uşor de veche hispanitate. Un birou al First National Bank, un butic cu suveniruri, obligatoriul Post Office şi o farmacie CVS se aliniau pe flancul său principal.

Următorul meu obiectiv a fost Guevara Hall. Acolo era Departamentul de Limbi Moderne: locul care, la bine şi la rău, avea să mă găzduiască pentru un număr încă imprecis de luni. Rămânea de văzut dacă ele aveau să fie un balsam eficient ori un simplu plasture peste pe rănile mele. Dar n-am vrut să mă copleşită din nou de umbre negre, era mai bine să-mi păstreze trează atenţia ca să nu mă pierd în parcul plin de alei întretăiate pe care le parcurgeau deja nenumăraţi studenţi, pe jos sau pe bicicletă, căutându-şi sălile de curs.

Zgomotul făcut de fotocopiatorul cu care lucra mi-a atenuat paşii, împiedicând-o pe Fanny, prima prezenţă vizibilă, să mă audă apropiindu-mă până n-am ajuns în dreptul ei. Abia atunci

şi-a ridicat privirile şi s-a uitat din nou la mine vreo două clipe, cu chipul ei inexpresiv, dar a întins imediat braţul drept şi, cu precizia unui automat, a arătat spre uşa deschisă a unui birou. „Sunteţi aşteptată", m-a informat. Fără să mai adauge altceva, Fanny s-a îndepărtat, cu acelaşi mers inexpresiv cu care mă precedase, în noaptea de dinainte, pe coridoarele aeroportului.

Am aruncat în fugă o privire spre tăbliţa de pe uşă. Rebecca Cullen, numele cu care se încheiau aproape toate mesajele electronice primite în zilele anterioare plecării din Madrid, avea, în sfârşit, un loc în spaţiu şi o prezenţă. Bibliorafturile şi dosarele conviețuiau în biroul ei cu tablouri pline de culoare, fotografii de familie şi un buchet de irişi albi. M-a salutat, strângându-mi afectuos mâna şi transmiţându-mi căldura prin pielea şi ochii senini ce îi luminau faţa frumoasă, pe care nici chiar ridurile n-o stricau. O meşă mare, argintie, îi cădea pe frunte. Intuiam că Rebecca se apropia de şaizeci de ani şi presimţeam că era una dintre acele secretare indispensabile care, pentru a treia parte din salariul primit de superiorii lor, sunt îndeobşte invers proporţional mai competente decât ei.

— Ia te uită, Blanca, în sfârşit... A fost o adevărată surpriză să aflăm că în acest semestru vom avea o cercetătoare invitată, suntem încântaţi...

Spre uşurarea mea, ne-am înţeles fără nici un fel de probleme din parte-mi. Deprinsesem engleza încă de când vizitasem Anglia în tinereţe şi mi-o perfecţionasem în cursul anilor de studiu şi al unor frecvente contacte cu universităţi britanice. Dar în lumea americană avusesem doar unele experienţe sporadice: câteva congrese, o vizită la New York împreună cu familia, pentru a sărbători intrarea fiului meu Pablo la facultate, o scurtă perioadă de cercetări în Maryland. De aceea, m-am bucurat că mă puteam descurca pe Coasta de Vest fără să întâmpin prea mari obstacole lingvistice.

— Cred că te-am avertizat deja, într-unul dintre ultimele mele mesaje, că doctorul Zárate va participa în această săptămână

la congresul de la Philadelphia, aşa încât, pentru moment, o să te ghidez eu.

În lipsa lui Luis Zárate, directorul departamentului, Rebecca Cullen mi-a explicat în linii mari ceea ce, mai mult sau mai puţin, ştiam deja despre viitoarea mea activitate, subvenţionată de o entitate privată recent creată, Fundaţia de Acţiune şi Cercetare pentru Manuscrise Academice Filologice (FACMAF), care îşi propusese să pună în ordine legatul unui vechi membru al corpului profesoral, mort cu decenii în urmă.

— Se numea Andrés Fontana şi, după cum ştii, era spaniol. Profesorul a trăit în Santa Cecilia până la moartea sa, în 1969, şi a fost foarte iubit, dar ştii cum se întâmplă: neavând familie la noi în ţară, nimeni nu i-a revendicat lucrurile şi, tot aşteptând să decidă în sfârşit cineva ce ar trebui să facem cu ele, toate au rămas aici ani la rând, aruncate claie peste grămadă într-un subsol.

— Şi de atunci nu s-a făcut nimic?

— Nimic, până ce FACMAF, noua fundaţie, a creat, în sfârşit, o bursă pentru realizarea acestei activităţi. Ca să fiu sinceră, a adăugat Rebecca pe un ton complice, cred că e întru câtva ruşinos că au lăsat să treacă trei decenii, dar ştii cum merg lucrurile: toţi sunt mereu ocupaţi, profesorii vin şi pleacă, iar dintre cei care l-au cunoscut şi stimat pe Andrés Fontana la vremea lui, abia dacă mai e cineva pe-aici, cu excepţia câtorva veterani ca mine.

M-am străduit să nu las să se vadă că expatriatul dat uitării, care îi interesa prea puţin pe propriii ei colegi, pe mine mă interesa cu atât mai puţin.

— Iar acum, a continuat Rebecca, revenind la chestiunile practice, dacă vrei, îţi arăt mai întâi biroul tău şi apoi unde e depozitat tot materialul. Va trebui să ne scuzi, vestea sosirii tale ne-a luat un pic pe nepregătite, şi n-am avut posibilitatea să-ţi găsim un loc mai bun.

Nici nu mi-a trecut prin minte s-o lămuresc pe Rebecca Cullen cărui fapt i se datora graba mea de a mă instala acolo

cât mai iute sau de a mă agăța de o modestă bursă, atât de străină de preocupările mele. Ca strategie de disimulare, m-am făcut că-mi căutam în geantă un șervețel în care să-mi suflu nasul și am așteptat-o să schimbe vorba: să treacă la altceva și să nu mă mai iscodească de ce o profesoară spaniolă, cu o carieră profesională mai mult decât serioasă, un curriculum solid, un salariu onorabil, familie și relații, hotărâse să umple în grabă două valize și să se mute în patru zile la celălalt capăt al lumii, de parcă fugea de ciumă.

Noul meu birou s-a dovedit a fi un spațiu îndepărtat și inutil, de câțiva metri pătrați, nimic care să-i dea un aer confortabil și o singură fereastră (îngustă, laterală și nu prea curată) care dădea spre campus. Zestrea lui rahitică se limita la o masă, un computer vechi și un telefon greoi și contondent, așezat peste două cărți de telefon încremenite în timp. Rămășițe din alte vremuri, de pe urma altor mâini, inutilități decrepite, pe care nu le mai voia nimeni. „O să ne înțelegem bine", mi-am zis. „La urma urmelor, în situația noastră de bunuri deja amortizate, mergem pe drumuri paralele."

— E bine să știi și unde dai de Fanny Stern, ea îți va face rost de orice material de care ai nevoie, m-a informat Rebecca, făcându-mi loc să trec spre colțul care-i adăpostea biroul.

Uitându-mă la locul acela, m-a invadat un sentiment confuz, care îmbina duioșia cu hazul. Pe pereți nu mai era nici o palmă liberă: afișe, calendare și o adunătură de apusuri de soare, îngrămădite printre vârfuri de munte ninse și mesaje optimiste, cu iz dulceag de marmeladă: „Poți, nu te lăsa", „După furtună vine și vreme bună", „Ai întotdeauna un prieten alături de tine"... În cealaltă jumătate a camerei, Fanny, fericită și absentă, mesteca pe nerăsuflate, cu lăcomia unui copil de cinci ani, dând gata o tabletă de ciocolată albă. Numai că ea avea de vreo opt ori vârsta aceea.

Înainte de a-mi trage sufletul, ca să ne putem saluta, Rebecca s-a dus și s-a așezat undeva în spatele ei, apoi i-a dat cu afecțiune un ghiont.

— Fanny, ai cunoscut-o pe doamna doctor Perea, cercetătoarea noastră invitată, şi ştii deja unde i-am instalat biroul, nu-i aşa? Ţine minte că trebuie s-o ajuţi cu tot ce-ţi cere, de acord?

— De acord, doamnă Cullen, a acceptat Fanny cu gura plină. Şi, ca să-şi arate buna dispoziţie, şi-a însoţit vorbele cu câteva încuviinţări vioaie din cap.

— Fanny e foarte conştiincioasă şi muncitoare, iar mama ei a fost zeci de ani foarte legată de acest departament, ştiai, Blanca? Rebecca vorbea molcom, de parcă îşi alegea cuvintele cu grijă. Darla Stern a lucrat mulţi ani aici, o vreme a ocupat chiar postul meu. Cum se mai simte mama ta, Fanny? a întrebat, îndreptându-se din nou spre ea.

— Mama e foarte bine, doamnă Cullen, vă mulţumesc, a răspuns Fanny, dând din nou din cap, în timp ce înghiţea.

— Transmite-i salutări din partea mea. Şi acum plecăm, trebuie să-i arăt arhiva doamnei Perea, a încheiat Rebecca.

Când am ieşit din birou, Fanny şi-a înfipt iar dinţii în ciocolată, înconjurată de minunatele ei vederi şi poate de un diavol ghemuit pe fundul vreunui sertar.

— Înainte de a se pensiona de la biroul decanului, cu câţiva ani în urmă, mama ei a avut grijă să ne-o lase moştenire pe Fanny la departament, m-a lămurit Rebecca fără ironie aparentă. N-are mari îndatoriri, căci, după cum ai putut vedea, capacităţile îi sunt oarecum limitate. Dar când i se dau sarcini bine stabilite, se descurcă decent: distribuie corespondenţa, face fotocopii şi mici comisioane, pune în ordine materialele. E o fetiţă mare, dar o parte esenţială a acestui loc. Contează pe ea ori de câte ori ai nevoie de ceva.

Un şir de coridoare întortocheate şi scări ne-a purtat până într-un loc îndepărtat de la subsol. În faţa mea, Rebecca înainta cu familiaritatea celui care călca pe zeci de ani pe aceleaşi dale. În urma ei, încercam în van să memorez cotituri şi colţuri, prevăzând că aveam să mă rătăcesc de nenumărate ori în labirintul acela, înainte de a-l stăpâni mental. În ritmul paşilor cu

care avansa, Rebecca mi-a împărtăşit câteva amănunte despre universitate. Acolo studiau peste paisprezece mii de tineri, mi-a explicat ea, aproape toţi din afara oraşelului Santa Cecilia. Iniţial, fusese doar un *college*, dar evoluase cu trecerea anilor spre actualul ei statut de universitate mică, dar cu prestigiul bine consolidat, a adăugat, acela de instituţie care oferă comunităţii cele mai multe locuri de muncă şi cel mai mare randament economic.

În cele din urmă, am ajuns pe un culoar îngust, flancat de uşi metalice.

— Şi aici, dragă Blanca, e arhiva ta, m-a informat Rebecca, răsucind cheia în broasca uneia dintre uşi. După ce a izbutit s-o deschidă, nu fără efort, a apăsat câteva întrerupătoare, iar neoanele ne-au orbit cu pâlpâitul lor şovăielnic.

În faţă ochilor ni s-a materializat o încăpere îngustă şi prelungă, ca un vagon de tren. Pereţii erau acoperiţi cu ciment netencuit şi rafturi industriale, înţesate cu resturi evacuate şi date uitării. Prin două ferestre orizontale, aşezate foarte sus, se strecura un fir de lumină naturală şi zgomotul estompat al unor lovituri de ciocan de pe un şantier din apropiere. Din uşă, spaţiul părea dreptunghiular; cu toate acestea, înainte să intrăm, Rebecca mi-a sugerat că forma şi dimensiunile erau întru câtva înşelătoare. În fund, la stânga, arhiva forma un cot în forma literei „L", care dădea într-o cameră alăturată.

— *Et voilà*, a anunţat, apăsând încă un întrerupător. Legatul profesorului Fontana.

M-a invadat o senzaţie de descurajare atât de intensă, încât am fost gata s-o rog să nu mă lase acolo, să mă ia cu ea, să-mi dea adăpost în orice cotlon al biroului ei ospitalier şi omenesc, unde senina ei apropiere putea să-mi ostoiască strângerile de inimă.

Conştientă, poate, de sentimentele mele mute, Rebecca a încercat să mă îmbărbăteze.

— Impresionant, aşa-i? Cu siguranţă, însă, ai să te familiarizezi cu locul în câteva zile, ai să vezi...

Nu-mi trecuse niciodată prin minte că punerea în ordine a terfeloagele unui profesor răposat ar putea fi colacul de salvare de care voi sfârşi prin a mă prinde în toiul furtunii. Dornică să fug de demonii din căminul meu, îmi închipuisem că schimbarea radicală de activitate şi geografie urma să fie scândura de care să mă agăţ în deriva sentimentelor mele. Dar, zărind nenumăratele cutii şi biblioraturi învălmăşite acolo, dosarele împrăştiate pe duşumea şi hârţoagele trântite claie peste grămadă fără nici o logică, am intuit că mă înşelasem.

Chiar şi aşa, nu mai aveam cale de întoarcere. Era prea târziu, aruncasem în aer prea multe punţi. După plecarea Rebeccăi, am rămas închisă în acel subsol dintr-un orăşel pierdut de pe coasta cea mai îndepărtată a unei ţări străine, în vreme ce, la mii de kilometri, fiii mei parcurgeau singuri primii paşi ai vieţii lor de adult, iar cel ce până atunci îmi fusese soţ se pregătea să retrăiască pasionanta aventură a paternităţii cu o avocată blondă, cu cincisprezece ani mai tânără decât mine.

M-am rezemat de perete şi mi-am acoperit faţa cu mâinile. Totul părea să meargă din rău în mai rău şi simţeam că aveam tot mai puţin putere să suport această situaţie. Nu lăsam nimic în urmă, nu avansam nici un pic. Nici măcar imensitatea distanţei nu izbutise să-mi ofere un dram de optimism, totul vădea o tendinţă îndărătnică de a se întoarce împotriva mea. Deşi îmi promisesem să fiu tare, să suport totul cu curaj şi să nu capitulez, simţeam în gură gustul sărat şi tulbure al salivei care precede plânsul.

Cu toate acestea, am izbutit să mă abţin. Să mă recompun, fără să cad pradă deznădejdii. Cu un pas înainte de-a sări în gol, un mecanism străin de voinţa mea m-a obligat să fac un triplu salt mortal înapoi în timp şi, chiar când căderea mea părea inevitabilă, memoria m-a purtat în zbor în momentele îndepărtate din trecut.

Ca ieri mă vedeam, cu aceleaşi plete castanii şi acelaşi trup slăbuţ, dar mai tânără cu douăzeci şi cinci de ani, înfruntând

vitregiile unor împrejurări care, deşi nemiloase, nu mă puseseră la pământ. Mă loviseră şi mă răniseră, dar nu izbutiseră, totuşi, să mă înfrângă. O carieră universitară promiţătoare, întreruptă în anul patru de o sarcină neaşteptată, doi părinţi intoleranţi care nu ştiuseră să primească lovitura, o nuntă în pripă, destul de tristă. Un concurent imatur drept soţ. Iar în chip de cămin, un apartament îngheţat la subsol. Un bebeluş jigărit, care plângea nepotolit, şi toate incertitudinile de pe lume în faţa mea. Pe atunci, mâncam sendvişuri cu macrou, fumam tutun negru şi beam apă de la robinet. Dădeam lecţii particulare prost plătite şi, pe masa din bucătărie, făceam traduceri drese mai mult cu fantezie decât cu rigoare, în zile cu prea puţin somn şi prea multă grabă, cu lipsuri şi nelinişti, când nu mai ştiam încotro s-o apuc. N-aveam nici măcar cont bancar; singura mea avere era forţa inconştientă dată de faptul că aveam douăzeci şi unu de ani, un fiu abia născut şi, alături de mine, pe cel despre care credeam că avea să fie pentru totdeauna bărbatul vieţii mele.

Dar, pe negândite, totul se răsturnase cu susul în jos. Acum eram singură şi nu mai trebuia să mă spetesc ca să asigur traiul fiului meu slăbuţ şi plângăcios sau al fratelui său, venit pe lume doar cu un an şi jumătate mai târziu. Nu mai trebuia să lupt pentru ca proaspăta şi grăbita mea căsnicie să meargă înainte sau ca să-mi ajut soţul să-şi împlinească aspiraţiile profesionale şi să-şi încheie studiile, învăţând până în zori după notiţe împrumutate şi cu o sobiţă la picioare. Nu mai trebuia să lupt ca să plătesc bone, grădiniţe, terciuri de cereale şi un Renault 5 la mâna a treia, nici ca să ne mutăm într-un apartament închiriat, cu încălzire centrală şi două balcoane. Nu mai trebuia să lupt ca să arăt lumii că viaţa mea nu era deloc un eşec. Toate acestea rămăseseră în urmă, iar în noul capitol eram doar eu.

Încurajată de transfuzia de luciditate a amintirilor, mi-am luat mâinile de pe faţă şi, în timp ce ochii mi se reobişnuiau

cu lumina rece şi urâtă a neonului, mi-am suflecat mânecile cămăşii mai sus de coate.

— Au căzut şi turnuri mai înalte, am murmurat.

N-aveam habar cum să încep organizarea dezastruosului legat al profesorului Andrés Fontana, dar m-am pus pe treabă, cu mânecile suflecate şi plină de hotărâre, ca şi cum de munca aceea depindea întreaga mea viaţă.

Capitolul 3

Primele zile au fost şi cele mai grele: scufundată în arhivă, încercam să găsesc o urmă de coerenţă în maţele acelui haos, unde duzini de caiete se amestecaseră cu teancuri de foi scrise pe ambele feţe, cu sutele de pachete pline cu pagini îngălbenite, cu harababura nesfârşită de scrisori şi cărţi poştale. Toate zăceau răspândite pe podea, îngrămădite la perete, aşezate pe rafturi gata să se prăbuşească şi adunate în teancuri dezechilibrate, care se clătinau ameninţător.

După trecerea primei săptămâni am început să capăt o oarecare încredere. Chiar dacă lucram cu lentoare de melc, teama de acel tumult mi s-a diluat progresiv, până ce am început să mă mişc cu o minimă siguranţă prin masa amorfă a hârtiilor. Abia am avut însă vreme să arunc mai mult decât o privire fugară fiecărei hârtii mai degrabă intuiam conţinutul documentelor şi le asociam categoriei care le corespunzătoare în conformitate cu planul meu rudimentar de organizare. Critică literară, proză şi poezie, istoria Spaniei, istoria Californiei. Corespondenţă profesională, corespondenţă privată. Toate îşi aveau propriul loc între scrierile defunctului profesor.

Stabilirea complexei repartizări pe căprării mi-a luat multe zile, în care începeam să lucrez înainte de nouă dimineaţa şi nu mă opream decât după cinci după-amiaza, abia luând o pauză, mai curând scurtă, decât lungă, în cursul căreia mâncam de una singură în câte un colţ al cafeteriei din campus, frunzărind revista ziarul universităţii. Făceam pauza mai târziu decât se obişnuia, pe la vreo două, când oamenii de serviciu începeau

să dea pe îndelete cu mopurile lor uriaşe pe podele şi nu mai rămâneau decât câţiva studenţi, aşezaţi ici şi colo pe la mese. Unii citeau, alţii îşi făceau siesta, iar alţii subliniau câteva rânduri fără nici un chef şi tot atâţia înghiţeau în mare grabă ultimele îmbucături din prânzul întârziat.

Curgerea zilelor mi-a adus, în cele din urmă, şi întâlnirea cu Luis Zárate, directorul departamentului. Aveam nevoie de nişte foarfeci ca să tai sforile cu care fuseseră legate pachetele de foi, şi ale mele nu se arătau nici moarte, fără îndoială că le pierdusem sub cine ştie ce morman de documente. Nu izbutisem nici să dau de Fanny ca să-i cer unele cu împrumut, aşa că am hotărât să mă duc în biroul Rebeccăi, pe care am găsit-o trecând în revistă, cot la cot cu Zárate, lista cursurilor. Ea stătea jos şi vorbea molcom. El, în picioare lângă ea, cu mâinile proptite în tăblia mesei şi spatele încovoiat, părând s-o asculte cu atenţie. L-am fotografiat dintr-un foc: înalt şi slab, cu pantaloni gri închis, cămaşă neagră, cravată de culoarea grafitului. Ochelari fără ramă, păr castaniu bine tuns şi o vârstă imprecisă, apropiată de a mea.

Am schimbat frazele obligatorii de politeţe, iar Zárate m-a invitat să-l însoţesc la el în birou, în vreme ce eu deplângeam în gând starea jalnică în care îmi era îmbrăcămintea. Hainele comode, rezistente la murdărie şi pânze de păianjen, constituiau garderoba mea cotidiană şi în ele m-a cunoscut acest om care avea să-mi fie în cea mai mare măsură noul şef: eram plină de praf şi o apariţie ştearsă, îmi ţineam cu greu pletele strânse în coadă şi aveam mâinile cenuşii, aşa că a trebuit să mi le frec de turul pantalonilor înainte de a-i întinde una din ele pentru a-l saluta.

— Ei bine, sunt încântat să vă avem în departamentul nostru, doamnă doctor Perea, a zis Luis Zárate, indicându-mi un fotoliu din faţa mesei lui de scris. Sau Blanca, dacă îmi permiteţi, a adăugat, luând şi el loc.

Cordialitatea lui suna firesc şi vorbea o spaniolă excelentă: ce mai, un bărbat educat, cu un glas plăcut, cu un uşor accent, pe care la început nu l-am putut situa cu precizie.

— Blanca, vă rog, am încuviinţat. La fel de încântată şi recunoscătoare pentru primire.

— N-aveţi pentru ce, nici vorbă. E întotdeauna o plăcere să primim profesori invitaţi, chiar dacă din Spania nu ne vin prea mulţi. Aşa că vizita dumneavoastră sau, dacă preferi, a ta, e încă o dată mai plăcută.

Am profitat de acest schimb iniţial de fraze lipsite de orice substanţă şi am aruncat o privire rapidă prin biroul lui. O lampă de birou din oţel, gravuri moderne, cărţi şi hârtii într-o ordine de invidiat. Fără a fi chiar minimalist, directorul se străduia totuşi în acest sens.

— Pentru noi, a continuat Luis Zárate, e o plăcere acest început de colaborare cu FACMAF, care ţi-a subvenţionat activitatea. Orice iniţiativă ce presupune atragerea de cercetători din alte instituţii e întotdeauna binevenită. Deşi nu ne aşteptam la cineva cu un curriculum ca al tău...

Cuvintele lui m-au pus imediat în gardă. Voiam să vorbesc cât mai puţin cu putinţă despre motivele care mă împinseseră să solicit acest post atât de străin de preocupările mele, n-aveam nici cea mai mică intenţie să fiu sinceră cu el şi nici chef să inventez vreo minciună bombastică. De aceea, m-am decis să schimb vorba. Ori, cel puţin, să încerc să abordez un alt subiect.

— FACMAF şi departamentul au gestionat lucrurile cu foarte mare eficienţă, astfel încât să-mi fie cât mai uşor, prin urmare iată-mă aici, muncind cu spor. În plus, Santa Cecilia e pentru mine un oraş foarte agreabil, de fapt. Un loc diferit pentru a încheia acest an decisiv. Poate că viaţa pe pământ se va sfârşi cât încă mă mai aflu aici, am afirmat, făcând pe deşteapta.

Spre uşurarea mea, Luis mi-a continuat gluma stângace.

— Ce paranoia şi cu acest sfârşit de mileniu! Iar în Spania toată nebunia asta cu sfârşitul secolului XX vă va afecta şi mai rău, odată cu intrarea în zona Euro. Chiar aşa, oare cum o să arate situaţia acum, când nu vor mai funcţiona vechile pesete?

Cauzele care mă determinaseră să le solicit bursa s-au dovedit a fi mult mai puţin interesante pentru director decât

o conversaţie superficială despre ultimele schimbări din ţara mea în pragul noului secol. Aşa că am stat de vorbă despre Spania, în general, şi despre situaţia din universităţile spaniole, în particular; am sporovăit despre toate şi despre nimic deopotrivă. Între timp, aveam grijă să mă menţin la adăpost şi, în treacăt, să profit de moment ca să-l studiez pe îndelete.

Am socotit că Zárate era cu trei sau patru ani mai tânăr decât mine. Avea patruzeci de ani împliniţi, fără nici o îndoială, dar nu mai mulţi. Şi, odată cu ei, apăruseră semnele tipice. Dar primele fire de păr alb de la tâmple şi cele câteva mici riduri din colţul ochilor nu-l dezavantajau deloc. Fiul unei psihologe chiliene, mi-a mărturisit, şi al unui traumatolog din Santander, Spania, cu care, deşi de mult rezident în America, cu el nu părea să fie în relaţii prea strânse. Era agreabil şi ştia să poarte o conversaţie.

Nu mai încăpea nici o îndoială că lui Luis Zárate îi făcea plăcere să stea la taclale iar eu, din interes, am profitat de ocazie şi l-am lăsat să mi se spovedească. Cu cât trebuia să povestesc mai puţin despre mine, cu atât mai bine. În schimb, i-am aflat traseul universitar, am descoperit că locuia în Santa Cecilia de numai doi ani şi am intuit că avea intenţia să părăsească oraşul cât mai iute pentru a-şi căuta un post într-o universitate prestigioasă de pe Coasta de Est. Spre încântarea mea, după ce am tăifăsuit o jumătate de ceas cu el, m-am convins că acest specialist în studii culturale postmoderne nu dădea nici o ceapă degerată pe maculatura îngălbenită moştenită de la bătrânul profesor, care era oale şi ulcele de trei decenii. Căci, pentru mine, era deosebit de important să lucrez în continuare în ritmul meu, fără să dau nimănui vreo explicaţie.

Ieşisem deja pe culoar, gata să mă întorc la subsol imediat ce aveau să ne luam rămas-bun, când, ca şi cum nu se mai îndura să mă lase să plec, directorul m-a chemat înapoi din uşa biroului.

— Cred că n-ar fi rău dacă am organiza un mic banchet ca să te prezint şi celorlalţi membri ai departamentului. Nici n-a

aşteptat să-i dau vreun răspuns. Joi pe la amiază, de pildă, a adăugat. Chiar aici, în sala de şedinţe.

De ce nu?! Îmi cădea bine să ies din bârlog şi să socializez niţel, mi-am zis. Era, în plus, un moment bun pentru a pune câte un nume tuturor prezenţelor care începeau să-mi fie familiare: feţe şi trupuri cu care mă întâlneam adeseori pe scară ori la ascensor, în timp ce stăteam la coadă la o cafea la Starbucks, făceam cumpărături în câte o prăvălie din orăşel sau rătăceam pe potecile din campus.

A sosit, în sfârşit, şi banchetul propus. Sala de şedinţe, pe care încă n-o văzusem, s-a dovedit a fi amplă, cu ferestre mari pe doi din cei patru pereţi. Al treilea era complet acoperit de o bibliotecă plină cu volume vetuste, legate în piele. În sfârşit, pe al patrulea era expusă o bogată colecţie de fotografii. Serviciul de catering al universităţii pregătise bufetul: fripturi, brânzeturi, fructe, salate. Aproape nimeni nu s-a aşezat, ne-am servit stând în picioare, sporovăind în grupuri mici, care se formau şi se desfăceau ritmic, în consonanţă cu fluxul conversaţiilor.

Am stat la taifas şi cu unii, şi cu alţii, directorul m-a purtat printre cârdurile de profesori de diferite limbi, între care cel mai numeros îl constituiau cei de limbă spaniolă. Hispanici americanizaţi, americani hispanizaţi şi câţiva din ţara nimănui. Profesori de literatură portoricană şi experţi în Vargas Llosa, Galdós[1] sau Elena Poniatowska[2], specialişti în lingvistică comparată şi în Bryce Echenique sau soţii care descifrau *jarchas*[3] şi erau pasionaţi de metisaje şi de istorii alternative – am dat de toate soiurile. Pe cei mai mulţi îi cunoşteam deja din vedere,

1. Benito Pérez Galdós (1843-1920) – romancier cu vederi liberale şi socialist-umanitare. Opera sa de ficţiune, puternic influenţată de Balzac, Dickens şi Cervantes, oferă o amplă panoramă a vieţii spaniole din secolul al XIX-lea.
2. Elena Poniatowska (n. 1933, Paris) – cunoscută prozatoare, poetă şi jurnalistă mexicană de origină franceză.
3. Strofă finală a unei compoziţii lirice folclorice într-un dialect hispano-arab (secolele X-XI).

dar pe alţii nu-i ştiam. La banchet a venit şi Rebecca; a luat parte pe rând la toate discuţiile, în vreme ce controla bunul mers al lucrurilor cu ochi ageri. Între timp, singură într-un colţ, Fanny se îmbuiba cu *roastbeef* şi Diet Pepsi, pierdută în propriu-i univers şi mestecând în ritmul unei maşini industriale de tocat.

Reuniunea a început la douăsprezece şi a durat doar şaizeci de minute. La unu fix, adunarea s-a împrăştiat, iar doi studenţi în uniforme albastru cu galben (culorile universităţii) au început să strângă resturile banchetului. Abia atunci, când plecase aproape toată lumea, m-am putut, în sfârşit, concentra asupra celui de-al patrulea perete, integral ocupat de fotografii. Aşa cum presimţisem, acestea erau mărturiile grafice ale istoriei acelui departament care, de bine de rău, devenise temporar şi al meu.

Pe peretele acela se înşirau instantanee de tot felul: mai vechi, mai noi, individuale, de grup, în culori, în alb şi negru. Majoritatea imortalizau activităţi instituţionale (înmânări de diplome, festivităţi de absolvire, conferinţe), iar cei prezenţi în ele purtau haine de gală, adeseori togi şi toci. Tocmai încercam să identific câte un chip familiar, când am observat că Rebecca se apropiase de mine.

— Istoria noii tale case, Blanca, m-a avertizat cu o uşoară nostalgie.

A tăcut câteva secunde, apoi degetul ei arătător mi-a indicat patru fotografii.

— Şi iată-l şi pe Andrés Fontana.

Un bărbat robust şi energic, cu ochi negri şi isteţi sub sprâncenele dese. Păr bogat, ondulat, pieptănat pe spate. Barbă deasă şi gură amplă, când vorbea, aer reţinut, când părea să asculte. Un om din carne şi oase, în ciuda fotografiilor statice. O presimţire împietrită în spatele unei nemişcări tăcute.

Am ştiut-o imediat. Mi-am conştientizat imediat eroarea. Înainte de a-l privi în spatele sticlei opace a vechilor poze, îmi închipuisem în mod difuz că munca mea n-avea alt ţel decât

organizarea mecanică a unui ansamblu de documente redactate de mâna unei ființe al cărei suflet nu mă oprisem să-l caut. Dar, de cum am zărit acele imagini, am priceput pe loc că energia cu care începusem să-mi duc la bun sfârșit noua misiune mă făcuse să tratez tot legatul cu o răceală ce friza nepăsarea, ca și cum prelucram un simplu produs comercial gata să fie împachetat aseptic de un muncitor anonim, în halat alb, dintr-o hală de ambalare oarecare. Absorbită de propriile mele mizerii și obligându-mă singură să muncesc doar pentru a scăpa de probleme, abia dacă mă deranjasem să descopăr trăsăturile umane ascunse implicit în fiecare pagină din legat: pitite printre rânduri, mascate în spatele frazelor, suspendate precum candelabrele în cutele fiecărei vorbe.

Cu o strângere de inimă, m-am îndepărtat de lângă perete.

Aveam nevoie de spațiu, de distanță, de aer. Pentru întâia oară de când sosisem, am hotărât să-mi acord un răgaz.

N-am mai revenit în arhivă ca să sting luminile, ci m-am dus să hoinăresc prin Santa Cecilia, prin locuri pe unde până atunci nu mai ajunsesem. Am străbătut străzi pe care trecea din când în când doar câte o mașină izolată ori un student solitar pe bicicletă și m-am plimbat prin zone rezidențiale și locuri îndepărtate, aproape depopulate, unde nu pusesem nicicând piciorul. Până ce pașii mei haotici m-au purtat în cele din urmă într-un loc neobișnuit: un spațiu întins și populat cu arbori, un pâlc de pini care urcau în pantă și se pierdeau dincolo de linia orizontului, fără să li se întrevadă capătul. La acel ceas din preajma amurgului, liniștea lor era copleșitoare. Locul n-avea dramatismul estetic al împrejurimilor, de o maximă frumusețe, nici impactul peisagistic care încape între marginile drept-unghiulare ale unei cărți poștale, ci seninătatea unui tărâm special, care generează pace și consolare. Care reconfortează și liniștește.

Dar ceea ce mărginea acel spațiu îmi sugera, totuși, că peste puțină vreme gura aceea de rai n-avea să mai fie un simplu drum spre casă. Pe un imens afiș promoțional, plin de

instantanee virtuale şi fotografii cu chipuri presupus fericite, se prevestea cu litere de peste o jumătate de metru înălţime destinul iminent al zonei. „*Premier Retail Center. Exciting Shopping, Dining and Entertainment. Specialty Stores. Restaurants and Atractions. Family Fun.*"

Înfipte cu picioarele în sol de jur împrejur, ca un David multiplicat în faţa giganticului Goliat al anunţului, numeroase reclame şi pancarte încropite pe carton, lemn şi pânză repetau de mai multe zeci de ori cuvântul NU. Nu pentru *exciting shopping*, nu pentru *specialty stores*, nu pentru tipul ăsta de *family fun*. Mi-am adus aminte că văzusem deja în revista universităţii repetate aluzii la această mişcare de respingere. Chenare şi scrisori împotriva acelui proiect de centru comercial; interviuri, anunţuri de întruniri şi articole de opinie. Eterna poveste.

M-am îndepărtat de afişul care promitea un paradis de magazine şi distracţii fără sfârşit şi am lăsat noaptea să cadă, în timp ce priveam cum ultimii trecători se întorceau în lumea civilizată. Câţiva studenţi asudaţi, care ardeau calorii, o mamă cu un copil şi o tricicletă, un cuplu de bătrâni îndrăgostiţi. Oameni care se bucurau de spaţiu, oameni care mai târziu aveau să renunţe la bucurie. Dându-mi seama că această istorie a devastării cu open bar îmi devenea trist familiară, am decis că era vremea să mă întorc acasă.

În drum spre apartament m-am oprit să-mi cumpăr ceva pentru cină. Obişnuiam să-mi procur cele de trebuinţă la Meli's Market, pe o străduţă de lângă piaţa centrală. În ciuda aparentei lipse de pretenţii a magazinului, cu duşumelele lui din lemn negeluit, cu pereţii de cărămidă aparentă şi aerul de veche dugheană western, numeroasele *delicatessen* şi produsele organice cu etichete simple şi elegante puneau în evidenţă faptul că localul era destinat gusturilor sofisticate şi buzunarelor pline, nu studenţilor şi familiilor obişnuite, nevoite să se strângă la pungă ca să poată rezista până la sfârşitul lunii.

Când ajunsesem la Santa Cecilia, lăsasem în urmă, totuşi, aproape toate vechile mele obiceiuri, printre care şi marea sesiune chenzinală de cumpărături în hipermarketuri funcţionale, pline cu megafoane stridente, cu reduceri la produse congelate şi oferte de trei la preţ de două. Ca atâtea alte lucruri din viaţa mea, cărucioarele metalice care debordau de cutii cu lapte semidegresat şi duzini de suluri de hârtie igienică aparţineau deja trecutului. Vizita cotidiană la Meli's Market le înlocuise perfect.

Se apropia de-acum ora închiderii: ultimii clienţi se grăbeau deja cu cumpărăturile, iar personalul, care purta şorţuri mari şi negre, părea nerăbdător să pună capăt zilei de lucru. Fără să stau prea mult la gânduri, m-am decis, în zona brânzeturilor, pentru un calup de parmezan, am mai pus în coş o cutie cu roşii uscate în ulei şi o pungă cu rucola; m-am dus apoi la raionul de pâine, deşi intuiam că nu rămăseseră prea multe. Şi acolo am simţit pe neaşteptate o atingere pe umărul stâng. Ceva mai mult decât bătaia a două degete şi o apăsare uşoară. La jumătatea absurdei alegeri între o pâinică rotundă cu măsline şi o franzelă garnisită cu seminţe de susan, m-a oprit Rebecca Cullen, a cărei prezenţă în magazin n-o observasem până în acea clipă. Ce mai faci, te-am văzut de departe, Bine, şi tu, Mă uit, încerc să mă hotărăsc, Şi eu la fel, nu ştiu ce să iau, Nici eu nu ştiu, sunt gata să închidă...

Şi atunci, fără să-mi dau seama nici cum, nici de unde, cineva s-a ivit în spatele ei. Un bărbat înalt şi cu o înfăţişare deosebită, cu cămaşă albă, barbă blondă şi pielea măslinie, cu părul între blond şi cenuşiu, mai lung decât se poartă în mod normal. Ţinea în mână o sticlă de vin, iar ochelarii de citit de pe vârful nasului sugerau că abia cu câteva secunde mai înainte îi studiase atent eticheta. Prietenul meu, Daniel Carter, fost profesor chiar la departamentul nostru, a fost scrisoarea de acreditare pe care mi-a oferit-o Rebecca. Nici mai mult. Nici mai puţin.

Bărbatul mi-a întins o mână mare, i-am văzut la încheietură un ceas digital negru şi voluminos, cum obişnuiesc să poarte

adeseori sportivii şi aproape niciodată cei din casta universitarilor. I-am întins-o pe a mea şi am dat să-l salut în engleză, dar vorbele nu mi-au mai ajuns în aer. Era un salut standard, automatizat deja, căci îl repetasem de foarte multe ori de când sosisem. Ce mai faci, încântată să te cunosc, voisem să-i spun. Dar el mi-o luase înainte. Imprevizibil şi deconcertant, acel american atletic, cu un aer aproape juvenil în ciuda maturităţii lui solide, care, prin înfăţişare, părea să aibă prea puţin în comun cu colegii mei de aulă şi profesie şi care îmi reţinea mâna într-a lui, privindu-mă cu ochi senini, a demarat în propria-mi limbă şi m-a descumpănit cu spaniola lui perfectă.

— Rebecca mi-a spus că eşti în Santa Cecilia, dragă Blanca, şi că te ocupi de legatul fostului nostru profesor. Voiam să te cunosc, ţinuturile noastre îndepărtate nu abundă în doamne frumoase din regala stirpe spaniolă.

Nu m-am putut abţine şi am izbucnit în râs. Din cauza hazului ascuns în acea parodie de scenă galantă demodată. Dar şi din pricina căldurii disimulate în spatele spontaneităţii lui. Mi s-a părut reconfortant, după negrele mele săptămâni de recluziune, să aud accentul acela, atât de apropiat şi impecabil, al unei persoane extrem de străine de universul meu.

— Am stat mulţi ani în patria ta, a adăugat fără să-mi dea drumul mâinii. Mari pasiuni, mari prieteni spanioli. Printre ei şi pe Andrés Fontana. Mai mult de jumătate din viaţă m-am tot dus şi m-am întors de-acolo, extraordinare momente. Ce ţară! Mereu revin în Spania, mereu. Firește.

Abia dacă mai puteam continua: se trăgeau obloanele magazinului, luminile începeau să se stingă, Rebecca Cullen şi Daniel Carter erau aşteptaţi undeva la cină, iar pe mine mă aştepta apartamentul pustiu. În timp ce ne îndreptam spre casa de marcat, apoi spre ieşire, am apucat să aflu doar că era profesor la Universitatea din Santa Barbara, California, iar un an sabatic şi prietenia cu Rebecca îl făcuseră să revină temporar în Santa Cecilia.

— Încă nu ştiu cât am să mai rămân, a conchis Carter în timp ce-mi ţinea uşa ca să ies înaintea lui. Termin o carte şi mă simt bine departe de distracţiile cotidiene. Proza spaniolă de sfârşit de secol, sigur cunoşti toată chestia, o să văd cum avansez.

Ne-am luat rămas-bun în stradă, cu vaga promisiune de a ne reîntâlni cu altă ocazie, şi am apucat-o fiecare pe drumul lui chiar când primele stele izvorau din noapte.

Deşi îmi petrecusem după-amiaza concepând scenarii diferite de cele obişnuite şi-mi suspendasem momentan frământările, graţie întâlnirii cu Rebecca Cullen şi cu neaşteptatul ei prieten pe jumătate spaniol; deşi acesta izbutise să-mi smulgă câteva hohote autentice de râs după lunga secetă care îmi uscase sufletul, când am ajuns în apartament, m-a invadat din nou sentimentul stânjenitor şi greu de definit care mă tot apăsa după banchetul de la departament.

În noaptea aceea am dormit prost, agitat, iar în subconştient mi-a roit neîntrerupt o idee al cărei contur exact îmi venea greu să-l definesc. Imaginea reală a lui Andrés Fontana, a chipului, trupului şi prezenţei lui copleşitoare îmi răsturnase într-un anume sens propriile planuri, insuflându-mi o nelinişte a cărei esenţă nu izbuteam s-o pătrund. În zori am visat fotografii vechi: un haos oniric de coşmar, în care eu încercam să identific un chip printre sute de imagini care se răzvrăteau, diluându-se în pete apoase, ştergându-şi contururile până la dispariţie.

M-am deşteptat însetată, cu o stare febrilă şi o durere de cap. Dincolo de fereastră, ziua răsărea timid, aşa că am deschis-o larg, în căutare de aer proaspăt. Abia dacă se auzeau maşinile şi numai siluetele a doi alergători spărgeau tihna momentului cu trapul lor ritmic. Am scos mecanic un pahar, am dat drumul la robinet şi l-am umplut. În timp ce beam apa, mi-au revenit în memorie imagini din ziua anterioară. Şi atunci, abia atunci, am înţeles.

Eram, în sfârşit, conştientă că-mi abordasem eronat misiunea şi mi-am dat seama şi unde greşisem. După disciplina pe care

mi-o impusesem şi lungile ceasuri în care stătusem închisă în subsol, luptându-mă cu o tonă de documente vechi, ratasem ceva. Ceva care mă ferise de o înfruntare cu hârtiile lui Andrés Fontana, pe care le tratam ca pe nişte cutii cu şuruburi. Dar care mă oprise şi să încalc ireverenţios intimitatea unei fiinţe umane.

Materialele cu care lucram şi vechile instantanee din sala de şedinţe erau unite prin ceva mai mult decât un fir conductor abia perceptibil. Legătura dintre conţinutul legatului şi cele patru imagini în care se întrezărea figura căreia până atunci îi ştiusem doar numele era chiar vizibilă şi pregnantă. Şi nu trebuia, nu putea să fie ignorată.

Aşa mi-am dat seama că trebuia să-mi modific perspectiva asupra moştenirii lăsate de profesorul Fontana. Nu mă mai puteam mărgini la simpla clasificare a hârtiilor la grămadă, fiindcă acum ştiam că ele nu erau un simplu arsenal de scrieri fără suflet, ce puteau fi manevrate cu răceală, aşa cum foloseşti datele statistice sau ceri o pereche de pantofi la magazin. Să-mi croiesc drum prin viaţă ca şi cum aş fi săpat o groapă nu era cel mai bun procedeu, trebuia să-mi abordez misiunea de pe alte poziţii. Dintr-o postură umană, apropiată, străduindu-mă să detectez omul ascuns printre vorbe.

Trebuia să readuc la viaţă amintirea unui om.

Amintirea îngropată a unui bărbat uitat.

Capitolul 4

Un tată miner şi aproape analfabet. O mamă slujnică într-o casă de oameni înstăriţi, care abia ştia să scrie câteva buchii şi care, dat fiind că ţinea socoteala veniturilor obişnuite ale familiei, învăţase să adune şi să scadă cu viteză medie şiruri de numere. O chema Simona şi-l născuse pe Andrés la treizeci şi şapte de ani, după ce fusese stearpă mai bine de alţi cinci-sprezece, înainte de care adusese pe lume două fete şi îngropase fără fală, nume şi durere un bebeluş de care nu-şi va mai aminti aproape niciodată. Locuiau în ceea ce acolo, în cătunul lor din sudul provinciei La Mancha, se numea un *cuartel*, adică două odăi care comunicau între ele, podite cu pământ bătătorit, fără apă şi lumină. Venirea intempestivă pe lume a acelui ultim vlăstar n-a fost primită cu prea mare bucurie: o gură în plus la masă, ceva mai puţin loc în casă. Simona muncise fără pic de răgaz până în după-amiaza dinaintea naşterii, lustruitul duşumelelor din casa stăpânei n-aveau habar cum e cu femeile ce rămân grele la vârste înaintate. A doua zi, mama şi fiul reveniseră în casa doñei Manolita. Mama spăla ogrăzile cu apă din ciuturi şi căra găleţi cu cărbune. Copilul înfăşat stătea într-un colţ al cuhniei, aşezat într-un coş.

Doña Manolita, stăpâna, avea pe-atunci cincizeci şi ceva de ani şi fusese o fată bătrână bogată, urâtă, destul de şchioapă, până în urmă cu un deceniu, când îi căzuse cu tronc un zilier de la presa de ulei pe care o moştenise de la tatăl ei. Ramón, un flăcău brunet, lat în spate şi cu zâmbetul luminos, care o slugărea în lunile când se culegeau şi prelucrau măslinele,

devenise don Ramón Otero la douăzeci şi unu de ani, făcându-i hatârul stăpânei. Nimeni nu-i prezisese o asemenea ursită acelui flăcău frumuşel şi subţirel ca spicul de grâu, care, toamnă de toamnă, fugea împreună cu toţi fraţii lui de frigul nemilos din cătunul lor de munte ca să-şi găsească temporar de lucru pe alte meleaguri. Dar doñei Manolita îi plăceau tinereii, mai ales cei cu trup viguros, ochi obraznici şi piele ca scorţişoara. Iar nopţile de iarnă erau geroase şi ea n-avea nici cea mai mică intenţie să ajungă cea mai bogată din cimitir, aşa încât, cu neobrăzarea şi îndrăzneala celei care se ştie cu puterea în mână, s-a băgat fără ocolişuri în sufletul lui Ramón. A început cu priviri, a continuat cu întâlniri întâmplătoare, iar mai târziu le-a adăugat vorbe fără perdea pitite printre unele ce păreau banale. Aşa încât, în nici trei săptămâni, cei doi se zbenguiau deja pe cele trei saltele moi din patul ei de mahon, în prima lor împreunare carnală, care s-a dovedit nespus de plăcută pentru amândoi, chiar dacă din pricini întru totul diferite. Pentru ea, fiindcă în sfârşit îşi alinase dorurile cu trupul musculos al flăcăului, pe care îl urmărea înnebunită de câteva săptămâni. Pentru el, fiindcă nicicând în viaţa-i de mizerie nu cunoscuse uriaşa plăcere pe care i-o dăruiau lucruri atât de simple ca atingerea pe pielea goală a cearşafurilor de in, mersul desculţ pe covoare ori cufundarea trupului istovit într-o vană cu apă fierbinte.

Întâlnirile lor au continuat luni la rând, spre satisfacţia ambelor părţi, deşi Ramón avea convingerea că legătura aceea atât de nepotrivită se va rupe brusc imediat ce se vor sfârşi culesul şi tescuitul, iar el se va întoarce pe meleagurile lui. Dar, într-o noapte cu furtună, s-a vădit că flăcăul nu era bun profet. Cufundat în vana de porţelan a doñei Manolita, care îi turna fără preget pe spate urcioare cu apă aproape clocotită, a auzit-o pe aceasta că-l cerea de bărbat. Fiind treaz şi ştiind prea bine că foamea e cel mai bun bucătar, a calculat la iuţeală foloasele unei asemenea afaceri şi nu şi-a greşit socotelile: să fii un soţ întreţinut de o femeie cu stare, oricât de trecută şi sulemenită ar fi ea, părea să fie oricum mult mai de bine decât să treci mereu de

la tăiatul pinilor de la munte la culesul şi tescuitul măslinelor pe moşiile altora. Şi a acceptat însurătoarea fără să clipească.

Vestea neobişnuită a provocat în egală măsură bucurie şi invidie printre fraţii şi camarazii lui de la teasc, dezlănţuind bârfe neîndurătoare în cătun. Numai că puţin le-a păsat celor doi. Doña Manolita n-avea nici o obligaţie să-şi destăinuie cuiva aranjamentele fiindcă dorinţele şi banii ei n-o priveau decât pe ea, aşa încât o scurtă ceremonie celebrată în parohia Adormirea Maicii Domnului i-a făcut soţ şi soţie fără nici o piedică ori reproş legate de diferenţa de douăzeci şi trei de ani dintre ei.

Pe lângă faptul că fata bătrână n-a mai dormit singură, iar flăcăul nu şi-a mai rupt spinarea, robotind din zori până în noapte, în căsnicia lor s-au mai petrecut şi alte două lucruri, deja profeţite de vecini. N-au avut copii. Iar tânărul soţ, devenit don Ramón, s-a pornit să-şi înşele soaţa încă din noaptea nunţii cu orice fătucă îmbietoare care se întâmpla să-i taie calea. Confruntată cu această realitate, doña Manolita a acţionat ferm pe două planuri: a acceptat ca slujnicele să-şi aducă plozii acasă la ea şi a închis uşa oricărei fete ce voia să intre în slujba ei. Nici copiii alteia n-au izbutit să ia locul celor pe care stăpâna nu-i putea avea şi nici absenţa muierilor ajunse la vârsta când puteau fi dorite nu i-a descurajat bărbatul focos să calce strâmb de nenumărate ori, departe de căminul familiei, dar adevăratele pricini ale hotărârilor pe care le luase doña Manolita numai ea le ştia.

Fiul slujnicei Simona a fost botezat Andrés, după defunctul tată al stăpânei, nume care i-a adus noroc, o faţă turtită şi un aer nu prea atrăgător. Doña Manolita i-a fost naşă şi i-a dăruit băieţelului un medalion din aur înfăţişând-o pe Sfânta Fecioară cea plină de Har, pe care tatăl micuţului s-a grăbit s-o vândă chiar în acea după-amiază pentru a-l preschimba în *cazalla*[1]. Poate că doña Manolita întrevăzuse ceva special în bebeluşul

1. Rachiu fabricat în Cazalla de la Sierra, localitate din provincia Sevilla.

bruneţel care, un an mai târziu, a început să se zbenguie în voie prin casă, ori poate că stăpâna doar îmbătrânea; cert e că i-a acordat o atenţie care, fără a fi nici pe departe maternă, părea să se apropie întru câtva de iubirea unei străbătuşi, destul de plictisită şi de moralizatoare, dar în fond afectuoasă. Dovedind o imensă lipsă de sensibilitate în faţa adevăratelor lipsuri în care vieţuia familia minerului, doña Manolita s-a deprins să-i facă băieţaşului daruri capricioase şi costisitoare, pe care nici el, nici maică-sa nu le puteau aprecia la justa lor valoare: costumaşe de catifea, ca s-o poată însoţi la liturghia de la amiază, o pianolă mititică, albume cu stampe colorate şi chiar o beretă de marinar, care îi făcuse pe micuţii de pe uliţa lui să râdă cu hohote în duminica în care îl văzuseră cu ea pe cap.

Simonei nu-i servea la nimic faptul că fiul ei îmbrăca acele veşminte ostentative la ocazii, fiindcă îndeobşte băieţelul purta pâslari şi haine cârpite, după cum i se părea şi nepotrivit, şi zadarnic ca doña Manolita insista să-l înveţe cum se foloseau tacâmurile de argint la masă, când în casa lor săracă toţi mâncau acelaşi terci de orz, ducând mâncarea cu lingura din tigaia comună drept în gură. În realitate, năşica aceea originală nu se îngrijea niciodată de adevăratele nevoi ale băiatului şi nu părea conştientă nici de faptul că fiecare dintre mofturile pe care ea i le comanda în capitală costa mai mult decât tot ce câştigau părinţii lui la un loc într-o săptămână. Dar Simona nu cârtea niciodată, n-ajunsese să duşmănească purtarea capricioasă a stăpânei sale şi nici măcar nu lua în râs cruzimea şi ridicolul faptelor ei. O lăsa să-şi facă toate voile, iar la sfârşitul zilei de lucru, mai mereu după apusul soarelui, îşi lua fiul de mână şi, pătrunşi de frig până la oase, porneau tăcuţi împreună prin ceaţă, pentru a reveni, tot împreună, la lipsurile de zi cu zi din cocioaba lor mizeră, unde împărtăşeau pe tăcute, aceleaşi simţăminte.

Dar situaţia s-a schimbat când Andrés a împlinit şase anişori. Băiatul a învăţat să citească la şcolile duminicale şi, abia atunci, şi el, şi maică-sa au început să aprecieze, în sfârşit, partea cea

mai bună a tutelei pe care o exercita doña Manolita: accesul la lectură. Simona nu era prea isteață, dar de câteva decenii vedea îndeaproape cum trăiau oamenii cu stare și putea înțelege că, pe lângă parale și proprietăți, educația și cultura aveau și ele un rol în viața lor. De aceea, când doña Manolita a început să-i dăruiască fiului ei cărți pentru copii, la care el n-ar fi putut nicicând avea acces, Simona a intuit că, în sfârșit, stăpâna îi oferea acestuia ceva cu adevărat valoros.

La paisprezece ani, Andrés se lăsase de școală și era comisionar la o firmă de curierat local. Tatăl stăruia că venise vremea ca băiatul să coboare în mină: nu concepea altă meserie pentru fiul său în afara celei în care avea să-l urmeze pe el însuși. Dar Simona încerca să mai amâne pe cât cu putință împlinirea acelui trist destin, pe care ea îl presimțea inevitabil. Când Andrés a împlinit cincisprezece ani, doña Manolita i-a dăruit *Comoara tinereții*, o enciclopedie pentru tineret, care pentru el a devenit imediat balconul ce dădea spre strada universului. Însă când a împlinit șaisprezece, Andrés n-a mai primit nici un dar, căci nașa îi era pe moarte. Doña Manolita și-a dat obștescul sfârșit în Ajunul Crăciunului din 1929, iar soțul ei a fost evident, unicul beneficiar al testamentului ei.

Cu toate acestea, doña Manolita a mai lăsat, spre surpriza tuturor, și două scrisori: una olografă pentru Simona și fiul ei, și alta pentru un oarecare don Eladio de la Mata. Fără excese gratuite de afecțiune, în prima îi oferea finului său o rentă fixă, destinată exclusiv educației lui. Scrisoarea stabilea cu maximă claritate condițiile formării intelectuale a băiatului. Dacă le accepta, Andrés avea să plece la Madrid ca oaspete al portarilor dintr-un imobil de pe strada Princesa, al cărui proprietar era chiar doña Manolita. În acest caz, el trebuia să se pregătească și să se prezinte la examenul de bacalaureat și, dacă îl lua, să se înscrie la universitate, unde avea să studieze ceea ce dorea. Totul pe socoteala lui don Ramón Otero, care urma să-i plătească studiile din propria-i moștenire. În caz contrar, adică, dacă nu intra la universitate, n-avea să primească nici un soi

de compensaţie, nici în bani peşin, nici altfel. Propunerea, bine fundamentată juridic, nu admitea nici o dublă lectură şi nici altă cale pentru a-l scăpa pe băiat de viitorul mizer în care ar fi urmat să scoată cărbuni din adâncurile unei mine. Din spusele doñei Manolita, dorinţa ei era să facă din Andrés ceea ce pe atunci se numea un om folositor societăţii.

Despotismul ei luminat i-a umplut de iluzii pe Andrés şi pe mama lui în egală măsură, iar pe tatăl băiatului şi pe soţul Simonei l-a înfuriat până în măduva oaselor. Incapabil să descifreze înţelesul acelei voinţe nelalocul ei, minerul îşi blestema soarta neagră şi înjura în gura mare icoana moartei, nedându-şi seama că purtarea lui nu făcea decât să confirme presimţirile doñei Manolita. Şi, acoperindu-le cu vorbe grele pe doamnă şi pe preasfânta-i mamă, s-a matolit în aşa hal, încât şi-a pierdut cunoştinţa în plină uliţă şi nu şi-a mai regăsit-o decât după ce doi măturători din Pozo Norte l-au dus târâş-grăpiş până acasă.

Simona, în schimb, nu vedea lucrurile la fel şi şi-a înfruntat bărbatul cu aceeaşi vigoare cu care rânea încă din copilărie în casele altora. Dar minerul Fontana era îndărătnic ca un catâr şi, ori de câte ori încerca nevastă-sa să-i bage în cap ce avantaje ar fi putut avea, îi răspundea mai mult cu lovituri de băţ decât cu argumente. În consecinţă, femeia a hotărât să taie răul de la rădăcină şi, fără să spună nimănui nimic, în ultima noapte din an a pregătit o legăturică sărăcăcioasă, în care a îndesat un schimb, o cămaşă curată şi o jumătate de pâine cu brânză, apoi s-a pus pe aşteptat. În prima zi a Anului Nou, minerul Fontana s-a întors acasă pe la trei dimineaţa cu altă beţie monumentală. După ce a izbutit să-l bage în pat, Simona s-a aşezat pe un scaun de răchită, s-a sprijinit de un *brasero*[1] cu mangal şi a căzut pe gânduri, ţintuind jarul cu privirea.

O oră mai târziu, l-a deşteptat pe Andrés şi i-a poruncit cu glas liniştit să-şi pună hainele. Zgribuliţi de chiciura zorilor,

1. Vas metalic în care se face foc sau se pun tăciuni pentru a da căldură.

mama şi fiul au grăbit pasul către gară. Odată ajunşi acolo, Simona i-a dat băiatului plicul cu hârtii şi bancnote primit din mâinile lui don Ramón Otero cu o dimineaţă în urmă. Apoi l-a îmbrăţişat cu disperare, înfigând-şi în el toate oasele trupului uscăţiv. Pe 1 ianuarie 1930, la ora cinci şi zece dimineaţa, Andrés Fontana a urcat în trenul de poştă ce urma să-l ducă în lumea străină de unde n-avea să mai revină în veci. Nici chiar mama nu şi-a mai revăzut-o vreodată.

Târându-şi nefericită pâslarii, Simona a făcut cale întoarsă spre casă, înfăşurată în şalul ei negru şi zdrenţăros. Purta în măruntaie toate durerile lumii, dar n-a vărsat o lacrimă. Avea ochii secătuiţi şi istoviţi.

Capitolul 5

Gara de Sud l-a uluit pe micul Fontana cu structura ei maiestuoasă din fier forjat. Nu ştia că din gara aceea, care i se părea impunătoare, plecaseră trupele spaniole în războiul din Africa şi nici că tot în acel loc întâmpinaseră mulţimile rămăşiţele pământeşti ale toreadorului Joselito, mort cu un deceniu în urmă pe arena din Talavera. În realitate, dacă tot vorbim de ignoranţă, puştiul nu ştia mai nimic. Pentru început, nu ştia nici măcar cum să plece din acel loc care mustea de abur, zgomote şi oameni încărcaţi cu bagaje, mişcându-se grăbiţi printre peroane.

Andrés purta nişte haine de catifea roasă şi o şapcă veche, însă, pentru cei şaisprezece ani ai lui abia împliniţi, era mai bine legat decât mulţi bărbaţi căliţi, care coborau zilnic în mine, din satul pe care îl lăsase în urmă. În mâna stângă ducea legăturica de la maică-sa, ceva mai uşoară acum fără pâinea cu brânză pe care o mâncase în tren. Cu dreapta strângea în buzunarul de la pantaloni plicul pe care trebuia, cu o zi mai înainte, don Ramón Otero i-l dăduse Simonei. Avea în el adresa la care să meargă, ceva parale pentru primele cheltuieli şi scrisoarea care urma să-i deschidă drumul cunoaşterii. Bani avea să primească lunar de la doamna Antonia, portăreasa casei unde urma să locuiască. Cum aveau să ajungă banii din testamentul doñei Manolita în mâinile acelei femei nu era treaba lui nici să ştie, nici să se intereseze.

Urmându-i pe călătorii grăbiţi, a ieşit, în cele din urmă, din gară şi s-a afundat în oraşul imens şi necunoscut. Soarele lumina

din plin, dar frigul era tăios. Simțind mângâierea razelor de soare pe obraz, și-a înfundat șapca pe cap, și-a ridicat reverele sacoului și s-a pus în mișcare fără să aibă habar încotro mergea. Stimulat de picioarele-i tinere și de un amestec echilibrat de teamă, euforie și senzație de abandon, și-a găsit drumul destul de iute.

Dar Andrés a pierdut mai bine de trei ceasuri până să ajungă la destinație, nu pentru că nu nimerea drumul, ci fiindcă se oprea în loc la fiecare pas, uimit de minunile pe care urbea i le înfățișa: măreția edificiilor, viteza automobilelor, opulența vitrinelor, eleganța doamnelor, care băteau pe tocurile lor splendidele trotuare de pe Gran Vía. În sfârșit, luându-se după indicațiile oferite de câțiva trecători, băiatul a ajuns la numărul 47 de pe strada Princesa, foarte aproape de statuia lui don Agustín de Argüelles[1].

Doamna Antonia s-a dovedit a fi o muierușcă guralivă, mult mai tânără decât își închipuise Andrés, căsătorită cu Marcelino, un zidar militant în organizația sindicală, pe atunci ilegală, numită Centrala Națională a Muncii. Singurul lor avut erau doi flăcăi, Joaquín și pe Angelito, care pe atunci încă nu împliniseră zece ani. Odaia pe care urma s-o ocupe Andrés alături de ei, în căsuța portarului, era întunecoasă și rahitică, iar pe lângă pereții ei pe jumătate scorojiți se îngrămădeau puținele lor bunuri: un pat nichelat, un dulap hârbuit, o masă pentru sărat slănina, care trebuia să țină loc și de birou. Din tavanul încăperii atârna un bec chior de douăzeci și cinci de wați. Ferestruica odăii dădea spre ograda în care doamna Antonia spăla și întindea rufele familiei și unde conviețuiau câteva ghivece cu mușcate, doi canari în coliviile lor și latrina primitivă pe care familia o împărțea cu un vecin, tâmplar de mobilă. Toaleta zilnică se făcea în chiuveta din bucătărie, iar pentru operațiuni igienice mai ample exista o cadă de zinc.

1. Avocatul spaniol Agustín de Argüelles Álvarez González (1776-1844), poreclit „Divinul" pentru discursurile ținute în Cortesurile din Cádiz, a fost politician și diplomat.

Câteva zile la rând, Marcelino, pe atunci şomer, i-a arătat puştiului cartierul ca să-l familiarizeze cu noua sa lume. În mai puţin de o săptămână, îi prezentase deja cea mai mare parte din vecini; în plus, anarhist îndârjit şi vorbitor neobosit, l-a pus aproape imediat la curent pe băiat cu ultimele evenimente istorice, transmiţându-i în treacăt şi înflăcăratele lui îndemnuri politice la luptă, care pe Andrés, fascinat cu precădere de realitatea imediată, îl lăsau aproape rece. De fapt, abia atunci a aflat puştiul că, tocmai la sfârşitul acelui ianuarie, regele Alfonso al XIII-lea[1] avea să accepte demisia lui Primo de Rivera, că generalul Berenguer se angajase să formeze noul guvern şi că populaţia Madridului – săracă, incultă şi tot mai răzvrătită – cerea de la marii bărbaţi ai naţiuni schimbări radicale.

Tot Marcelino l-a însoţit pe Andrés în prima lui vizită la liceul care purta numele Cardinalului Cisneros, liceu în care, conform instrucţiunilor date de doña Manolita, avea să-şi ia bacalaureatul ce urma să-i deschidă porţile universităţii. Pe atunci, lipsurile din educaţia lui erau copleşitoare. Mult sau puţin, tot ce ştia acumulase în puţinii ani de şcolarizare rudimentară, din lectura cărţilor oferite dintr-un capriciu de naşa lui şi a volumelor enciclopediei pentru tineret, pe care le

1. Alfonso XIII de Borbón, numit şi „Africanul" (Madrid, 1886 – Roma, 1941), a fost regele Spaniei de la naştere până la proclamarea celei de-a II-a Republici (aprilie 1931). A luat puterea la 16 ani (1902). Turbulenţele politice şi sociale care au început cu înfrângerea Spaniei în războiul cu SUA din 1898 au dus la instaurarea dictaturii primului ministru Primo de Rivera 1923, acceptată de monarh, dar eşuată (1930) şi urmată de înlăturarea de la putere şi moartea lui Primo de Rivera. În încercarea de a reinstaura normalitatea democratică, Alfonso XIII a fost părăsit de întreaga clasă politică. L-a numit preşedinte al consiliului de miniştri pe generalul Dámaso Berenguer şi a încercat fără succes revenirea la regimul constituţional. A părăsit Spania după alegerile municipale din aprilie 1931, considerate şi un plebiscit în favoarea republicii.

devorase cu pasiune în cursul ultimelor luni. Grație lor, dobândise cunoștințe oarecum pitorești în diferite domenii: geografia lumii, tehnologie aplicată, folclorul internațional. Îi lipseau, totuși, cunoștințe sistematice în domenii de bază, cum ar fi matematica, gramatica, latina ori franceza; nu cunoștea cele mai elementare concepte etice și sociale și n-avea habar de ceea ce îi putea oferi obișnuința de a studia. O simplă dovadă a dezolantei panorame educative din Spania primelor decenii ale secolului XX, când analfabetismul afecta mai bine de șaizeci la sută din populație, iar învățătorii – puțini și nu prea bine pregătiți – primeau salarii de mizerie, plătite parțial și cu întârziere.

Dar lui Andrés nici că-i păsa de lipsurile sistemului în acea dimineață rece când trecea pe Calle de los Reyes alături de Marcelino, ca să intre pentru întâia oară în liceul ce purta numele Cardinalului Cisneros. Având la ei misiva scrisă directorului de doña Manolita înainte de a muri, menită să-i servească băiatului drept bilet de liberă trecere, amândoi l-au urmat într-o reverențioasă tăcere pe ușierul care i-a condus de-a lungul unui coridor invadat de soarele iernii. Își țineau șepcile proletare în mână, străduindu-se să pășească fără zgomot, pe deplin conștienți că modesta lor înfățișare nu se potrivea cu acel loc de erudiție.

N-au trebuit să aștepte prea mult: doar până ce un domn osos și chel a venit să-i caute pe banca unde ușierul le indicase cu un gest disprețuitor să se așeze. Amândoi s-au ridicat ca împinși de un arc, iar domnul a surâs vag. Era don Eladio de la Mata, directorul.

I-a invitat în biroul său plin cu cărți, diplome înrămate și portretele altor bărbați, la fel de importanți ca și el, care îl precedaseră în același post. Apoi a citit scrisoarea pe care doña Manolita i-o adresase și i-o lăsase alături de testament, a ascultat cu atenție vorbele băiatului și, cu gesturi scurte, dar inflexibile, l-a oprit de câteva ori pe vorbărețul Marcelino să-l întrerupă cu observații străine de ce spunea băiatul. Apoi directorul i-a

pus lui Andrés câteva întrebări la care, după opinia sa, tânărul a răspuns cu o maturitate şi o seriozitate fără nici o legătură cu originea şi vârsta lui.

După aceea a vorbit don Eladio şi, cu glas mlădios şi cu claritate milimetrică, i-a prezentat băiatului pilonii pe care, începând de atunci, urma să-şi sprijine existenţa, dacă era într-adevăr dispus să-şi completeze studiile pentru a intra la universitate. I-a vorbit de trigonometrie, declinări şi sârguinţă; de poeţi, formule chimice şi îndârjire. De ecuaţii, sintaxă şi tărie. Tânărul l-a ascultat ca fermecat, sorbindu-i vorbele una după alta şi memorând toate conceptele, toate numele, toate ideile. Când, peste o jumătate de ceas, Marcelino şi Andrés au ieşit din birou, atât directorul, cât şi băiatul presimţeau că acel ţel putea fi atins. Între timp, bietul Marcelino îşi spunea că în viaţa lui se întâmpla ceva fundamental.

Au plecat de la liceu fără să scoată o vorbă şi au luat-o pe străzile din jur. Marcelino, în faţă şi nefiresc de tăcut, înainta cu paşi mari şi mâinile în buzunare. Andrés îl urma şi, grăbind pasul ca să nu-l piardă pe Marcelino, întorcea când pe-o faţă, când pe alta, vorbele lui don Eladio. Curând, au intrat amândoi într-o cârciumă de lângă piaţa Mostenses. Şi-au croit drum cu coatele printre muşterii până la tejghea, iar Marcelino a cerut două păhărele cu vin. Au băut în tăcere, învăluiţi de larma din jurul lor. Băiatul nu pricepea ce era cu Marcelino, cărui fapt se datora tăcerea neobişnuită a acestuia. Dar a aflat motivul imediat ce zidarul anarhist, cu mai multă inimă decât carte, şi-a golit paharul şi l-a pus cu zgomot sec pe tejghea. Apoi s-a şters la gură cu mâneca hainei şi, pironindu-l cu privirea pe băiat, l-a rugat să-l înveţe să scrie şi să citească.

Chiar din acea zi a început pentru Andrés o perioadă în care săptămânile şi lunile au format de-a valma un amestec compact de zile de studiu, în care stătea fără preget încuiat în odăiţa lui de la familia portarilor. Andrés dormea doar cât era necesar şi mânca numai dacă îl obliga doamna Antonia. Împărţea

cu familia supa ori ghiveciul cu ouă ochiuri şi se străduia să participe la sporovăiala lor, să fie atent la veştile pe care le aducea Marcelino de pe stradă ori să râdă cu băieţii de năzbâtiile lor. Se străduia el, dar mintea îi zbura departe, fiindcă rumega teorema lui Pitagora, mărunţea tabelul lui Mendeleev, recita pe muteşte fragmente din *Eneida*: *At regina gravi iamdudum saucia cura...*

Renta lunară de la naşa sa îi îngăduia lui Andrés să supravieţuiască fără prea multe lipsuri. Din ea îşi cumpăra rechizitele trebuitoare – creioane, peniţe, cerneală, tocuri – şi îşi permitea, din când în când, câte un lux cu care să acumuleze mai ferm noi cunoştinţe: un atlas al provinciilor Spaniei, un set de imagini cerate ale corpului omenesc, o tăbliţă de ardezie marca La Moderna. Şi chiar îi făcea din când în când câte un mic dar stăpânei casei, îl invita pe Marcelino la o bodegă şi dădea câte un sfanţ băieţilor pentru ca aceştia să-şi cumpere un cornet cu năut prăjit sau o acadea din Havana.

În perioada de care a avut nevoie pentru pregătirea bacalaureatului, în jurul lui Andrés s-au petrecut şi întâmplări care aveau să schimbe definitiv istoria ţării sale, lucruri pe care el, cu vechea-i foame de cunoştinţe, abia dacă le-ar fi aflat, de n-ar fi fost atât de limbut Marcelino, care, cufundat în Cato, pe faţa de masă învăţa pas cu pas, neabătut, să scrie şi să citească.

Au sărbătorit cu toţii împreună primul lor Crăciun în căsuţa portarilor, toastând cu apă minerală şi poşircă pentru un 1931 plin de pace şi noroc. Şi, cu toate că anul acela n-a fost liniştit, acolo, în casă, au primit ca pe ceva bun schimbările petrecute în doar câteva luni, odată cu plecarea regelui în exil şi cu aerul proaspăt adus de cea de-a doua Republică.

La 23 mai 1932, fiul umilei spălătorese şi al minerului analfabet, pieptănat, cu cravată şi în aparenţă calm, a luat cu bine bacalaureatul, în faţa unei comisii severe. Doña Manolita ar fi fost mândră că protejatul ei dusese satisfăcător la bun sfârşit toate câte le planificase ea. Din locuinţa doamnei Consuelo, asturiana robustă care locuia la etajul doi, pe dreapta, au făcut

o comandă telefonică pentru a-i da vestea şi Simonei, care a vorbit cu fiul ei din conacul lui don Ramón Otero, unde călca asudată cămăşile stăpânului. Emoţionată şi incapabilă să transmită ceva coerent prin insondabilele fire ale telefonului, biata femeie a reuşit doar să repete la nesfârşit băiatul meu, băiatul meu, băiatul meu, în timp ce-şi răsucea cu putere şorţul boţit din percal.

Capitolul 6

După cum indica şi testamentul, pasul imediat următor din viaţa lui Andrés Fontana a fost universitatea. La începutul anilor '30, Universitatea din Madrid nu avea încă un nucleu unic, aşa că numeroasele ei edificii, în majoritatea lor vetuste, dacă nu chiar teribil de vechi, erau risipite în întreaga capitală. Oraşul Universitar era abia în construcţie, iar aceasta avea să constituie un proces îndelungat, început în 1927 şi impulsionat de visul lui Alfonso al XIII-lea de a dota capitala cu un campus universitar similar celor din Statele Unite, în care să primeze planificarea integrală, arhitectura funcţională şi spaţiile ample destinate sporturilor şi distracţiei.

Instaurarea celei de-a doua Republici şi plecarea bruscă în exil a lui Alfonso al XIII-lea n-au pus capăt proiectului, ci, din contră, l-au stimulat, eliminând totuşi orice concesii făcute măreţiei şi excesului. Când Andrés a intrat în anul întâi, ştiinţele umaniste se mai predau încă în vechea hardughie din strada San Bernardo. Dar nu pentru multă vreme, fiindcă, în 1933, Facultatea de Filosofie şi Litere s-a mutat în clădirea ei încă neterminată din Oraşul Universitar, un edificiu pătrat, compact, din cărămidă roşie şi înţesat de ferestre, la care studenţii ajungeau călătorind în autobuze moderne cu două niveluri. Facultatea a inaugurat noua organizare a cursurilor, căci dispunea de profesori eminenţi: Américo Castro[1], Ramón

1. Istoricul şi filologul spaniol Américo Castro (1885-1972) a predat Istoria limbii spaniole la Universitatea din Madrid (1915-1939),

Menéndez Pidal[1], Xabier Zubiri[2], Tomás Navarro Tomás[3], Pedro Salinas[4], Rafael Lapesa[5]... Tocmai aceasta a fost universitatea pe care a cunoscut-o Andrés Fontana: o instituţie care se străduia să se modernizeze şi care avansase treptat de la atrofia cea mai îndărătnică până la avântul moderat, dar fără îndoială dătător de speranţe.

Aceeaşi îndârjire cu care şi-a pregătit bacalaureatul l-a ghidat pe băiat şi în studiile lui universitare, astfel încât, în anul trei, profesorul Enrique Fernández de la Hoz, care preda Gramatică

---

iar după Războiul Civil s-a autoexilat şi a predat în diverse universităţi din S.U.A.

1. Filologul şi istoricul spaniol Ramón Menéndez Pidal (1869-1968) a fost profesor la Universitatea din Madrid, membru al Academiei Regale Spaniole începând din 1901 şi preşedinte al acesteia din 1947 până la moarte. A fondat *Revista de Filología Española* (1914), a studiat epopeea medievală spaniolă şi a fost primul editor al *Cântecului Cidului* (1908).
2. Filosoful neoscolastic şi preotul spaniol Xabier Zubiri (1898-1983), discipol al lui José Ortega y Gasset, Husserl şi Heidegger, a fost profesor la universităţile din Madrid (1926-1936) şi Barcelona (1940-1941).
3. Filologul spaniol Tomás Navarro Tomás (1884-1979) a fost discipol al lui Ramón Menéndez Pidal. În cursul exilului din S.U.A., a predat la Columbia University (1939-1953). Editor al lui Garcilaso de la Vega şi al Sfintei Tereza, este, printre altele, autorul unui celebru *Manual de pronunţie a limbii spaniole* (1918), folosit şi astăzi.
4. Poetul spaniol Pedro Salinas (1891-1951) a condus catedrele de limbă şi literatură spaniolă ale universităţilor din Sevilla şi Murcia. A fondat Universitatea Internaţională din Santander (1933), a fost lector la Sorbona (1914-1917) şi Cambridge (1922-1923). Exilat (1936), a predat literatură la Wellesley College şi la Sohns Hopkins University, Baltimore. Celebru membru al Generaţiei de la 1927, el a scris şi eseuri de literatură hispanică.
5. Filologul spaniol Rafael Lapesa (1908-2001) a fost discipolul lui Ramón Menéndez Pidal. Este autorul unei celebre *Istorii a limbii spaniole* (1942 şi 1980), folosită şi astăzi. A fost membru (din 1951) şi director interimar (1987-1988) al Academiei Regale Spaniole.

istorică, i-a propus să participe ca bursier colaborator la cursurile de spaniolă pentru străini, care aveau să se țină în semestrul următor. Andrés a acceptat oferta fără a verifica măcar cu ce se mânca asta.

Răspândirea limbii spaniole era unul dintre țelurile Comisiei pentru Extinderea Studiilor: prin intermediul ei erau trimiși an de an lectori în universități din diferite țări și se organizau, pe bază de reciprocitate, cursuri pentru studenți și profesori străini. Legăturile lui Andrés cu această misiune au început în ianuarie 1935 și au durat până la sfârșitul lunii martie. Trebuia să asiste la cursurile practice de conversație, să-i însoțească pe participanți în vizite și excursii și să aplaneze incidentele care puteau surveni în grupurile de profesori americani, de la soluționarea neînțelegerilor datorate limbii până la localizarea câte unui cursant la ore nepotrivite ori plimbarea tinerilor prin bodegile cele mai pitorești din centrul Madridului.

Totul l-a uimit la aceștia, totul l-a impresionat. Energia neobosită cu care străinii imortalizau cu modernele lor aparate de fotografiat scenele cele mai simple – o pisică într-un balcon, o stemă sculptată în piatră, o bătrână cernită, care vindea ouă dintr-un coș de răchită ce-i atârna de braț; ușurința cu care cheltuiau banii; culoarea aproape țipătoare a hainelor pe care le purtau; dinții albi când surâdeau. A aflat chiar de la ei că țara din care veneau era formată din patruzeci și opt de state, a fumat cu ei prima țigară de tutun blond cu filtru și a dansat în ritm de *swing* cu o walkirie din Detroit în rotonda hotelului Palace. S-a emoționat alături de ei în fața apeductului din Segovia și a *Domnișoarele de onoare* ale lui Velázquez, a savurat pentru întâia oară ciocolata groasă din La Mallorquina și i-a învățat expresii neaoșe sau să bea vin din carafa cu cioc. La teatrul María Isabel s-au delectat cu piesa *Un adulter decent* de Jardiel Poncela[1] și au cumpărat

1. Dramaturgul spaniol Enrique Jardiel Poncela (1901-1952) a cochetat cu teatrul absurdului, îndepărtându-se de naturalismul tradițional care domina teatrul spaniol din epocă.

cărţi pe Cuesta de Moyano[1]. Departe de a le fi doar un însoţitor fidel în cele nouăzeci de zile cât s-au plimbat prin oraş, le-a fost de mare ajutor acelor neobosiţi străini şi în practicarea spaniolei după orele de curs, corectându-le pronunţarea lui „jota"[2] şi „zeta"[3], ajutându-i cu subjonctivul, revizuindu-le ortografia textelor redactate, luminându-le aspectele difuze ale spiritului spaniol şi străduindu-se, în definitiv, ca şederea tuturor să fie mult mai plăcută şi folositoare decât ar fi fost fără el.

Cu două săptămâni înainte de plecarea acelui grup, una dintre profesoare – Sarah Burton, o blondă zveltă care mai mereu purta pantaloni şi fuma ţigară de la ţigară, lăsând permanent o urmă de ruj pe filtre – l-a informat că universitatea ei avea un program de burse anuale, destinate asistenţilor străini care ţineau cursuri practice de conversaţie. Dacă era interesat, putea să-i dea o recomandare. Iar dacă el accepta, pe lângă faptul că urma să-şi predea propria limbă, în anul respectiv va avea ocazia să înveţe engleza şi să-şi continue studiile, urmând cursuri relativ înrudite cu cele legate de viitoarea-i carieră: lingvistică, istoria Americii, literatură comparată. Şi, la sfârşitul aceluiaşi an, va putea să revină la Madrid şi să-şi continue studiile după ce va fi văzut câte ceva din lume, va fi trăit noi experienţe şi va fi acumulat noi cunoştinţe.

Americanii s-au întors la ei în ţară la sfârşitul lui martie, încărcaţi de evantaie, oale de lut şi pâslari. Fără să ştie, lăsau în urmă un Andrés Fontana cu o viziune asupra lumii iremediabil schimbată. Începând din clipa aceea, se culca în fiecare noapte sucind pe o parte şi pe alta propunerea referitoare la bursă pentru ca a doua zi de dimineaţă să se trezească în minte

1. Numele popular al cunoscutei străzi în pantă Claudio de Moyano din Madrid, vestită pentru tarabele şi chioşcurile cu cărţi, instalate lângă gardul Grădinii Botanice.
2. Numele spaniol al literei „j" [h].
3. Numele spaniol al literei „z" [th].

cu aceeaşi idee. Să-şi părăsească satul lui de mineri pentru a locui în capitală fusese un pas mare, dar abordabil; să traverseze oceanul pentru un sejur într-o universitate americană i se părea o prăpastie. O prăpastie imensă, dar fascinantă.

Când primăvara lui 1935 cucerea liniştită Madridul, Andrés se apropia în linie dreaptă de finalul cursurilor şi aştepta cu nerăbdare veşti din Michigan. Patru săptămâni mai târziu, tânărul a primit un plic lunguieţ. I l-a dat doamna Antonia, la întoarcerea de la facultate; în ciuda spaimei ce l-a cuprins la vederea lui, Andrés l-a deschis cu maximă grijă, a scos cu calm scrisoarea din el şi s-a aşezat s-o citească fără grabă la picioarele patului. Directorul Departamentului de Limbi Clasice şi Romanice îl anunţa că, ţinând seama de recomandarea mai mult decât favorabilă scrisă de doamna doctor Burton, avea onoarea să-i ofere în mod oficial o bursă în cadrul Programului de Studii Hispanice organizat de departamentul pe care îl conducea. Urma să ţină cincisprezece ore de curs pe săptămână şi să participe la ceva ce se numea *The Spanish Club* în fiecare vineri după-amiază. În schimb, va locui în campus, va primi un mic stipendiu în dolari pentru cheltuieli şi va fi scutit de taxe la toate materiile pe care va dori să le studieze. La nevoie, instituţia îi putea plăti jumătate din cheltuielile de călătorie. Bursa acoperea nouă luni, de la 1 septembrie 1935 până la 31 mai 1936. Scrisoarea era redactată într-o spaniolă perfectă, bătută cu mare grijă la maşină pe hârtie groasă de culoarea fildeşului şi semnată cu litere rotunjite, în cerneală neagră, de însuşi Richard J. Taylor, Ph.D., Chairman.

Andrés a împăturit scrisoarea, respectându-i cele două îndoituri, a pus-o la loc în plic, a băgat-o în buzunarul interior al sacoului şi s-a aşezat la masă împreună cu întreaga familie, încercând să-şi ascundă nervozitatea printre vorbele pe care le spunea şi boabele de fasole pe care le înghiţea. De cum a terminat, a ieşit din casă şi a pornit-o la voia întâmplării. Când s-a întors, în amurg, luase deja o hotărâre, dar n-a vorbit despre ea cu nimeni şi s-a culcat fără să mai mănânce. A doua zi de

dimineaţă, i-a comunicat solemn decizia sa doamnei Antonia, în vreme ce aceasta întindea cearşafurile abia spălate pe o sârmă în curtea interioară. Iar Simonei i-a trimis o scrisoare pe care să i-o citească don Ramón.

La 14 iulie 1935, în portul Cádiz, Andrés a luat în stăpânire o cuşetă de pe puntea inferioară a navei *Cristóbal Colón*[1], îndreptându-se spre o ţară imensă şi necunoscută. Prevăzuse să revină în patrie la începutul lunii iunie a anului următor, de cum se încheiau cursurile, dar invitaţia la un curs de vară cu profesori de gimnaziu i-a schimbat planurile şi i-a amânat întoarcerea pentru începutul lui august 1936. Iar Andrés şi-a zis că, din banii primiţi pentru curs, putea să cumpere daruri: aparate moderne, a căror tehnologie nici măcar nu putea fi ghicită în ţara lui.

Mica modificare de planuri din calendar i-a schimbat iremediabil destinul: din pricina renghiurilor pe care i le-a jucat istoria, Andrés Fontana nu s-a mai întors niciodată în ţară. A rămas în America, dar cu inima strânsă şi o valiză plină cu haine noi, o jumătate de duzină de baxuri de tutun blond şi patru fantastice fiare de călcat electrice, marca General Electric. Doamna Antonia, mama şi surorile lui aveau să mai calce mulţi, mulţi ani rufele după vechiul obicei.

Războiul a schimbat definitiv ţara lui Andrés. Madridul s-a pregătit pentru o rezistenţă dură, iar faţa oraşului s-a transformat radical. Statuia lui don Agustín de Argüelles, care îl saluta pe tânăr în fiecare dimineaţă, când părăsea locuinţa portarilor din strada Princesa, a fost mutată din loc ca să nu încurce mişcările de trupe şi vehicule. Rotonda hotelului Palace, unde se dansa la comanda unei blonde sculpturale, a ajuns spital de campanie. La începutul conflictului, aproape toate facultăţile şi centrele din noul Oraş Universitar erau într-o fază foarte avansată, dacă nu terminate şi în plină funcţiune. Dar mirosul de var proaspăt, strălucirea cristalelor şi a pupitrelor din lemn

1. Cristofor Columb.

recent lăcuit nu erau sortite să dureze prea mult. Războiul nemilos avea să transforme în moloz universitatea care înainta semeață pe drumul excelenței. Și să-i distrugă mare parte din patrimoniul științific, artistic și bibliografic, împingându-i în abisul exilului mulți dintre profesorii săi. La căderea Madridului, visul monarhic ambițios al campusului de splendoare americană fusese brutal și definitiv distrus, iar edificiile universității deveniseră niște schelete înspăimântătoare. Din cei patruzeci de mii de copaci plantați, abia dacă mai rămăseseră rădăcinile. Locul aulelor fusese luat de tranșee; cel al laboratoarelor, de parapete. Din enciclopedii și dicționare se făcuseră baricade, iar sacii cu pământ, puștile și cadavrele erau împrăștiate sinistru prin hemicicluri și biblioteci.

În Orașul Universitar s-a murit cu miile. Printre victime s-a numărat și Marcelino, decedat în Spitalul Clinic, cu craniul spart și gura lipită de pardoseala acelui loc destinat să contribuie la înflorirea științei, cunoașterii și speranței, și nu a ororii și morții. În buzunarul stâng al hainei, zidarul avea o misivă mototolită, pe jumătate scrisă, în care, cu literele lui de școlar, formula un salut transoceanic care n-avea să ajungă niciodată la destinație: „Dragul meu prieten Andrés, sper ca această scrisoare să te găsească bine sănătos..."

Capitolul 7

Cu ajutorul câtorva tineri de la cursurile postuniversitare, am mutat prima parte a legatului în biroul meu şi am îngrămădit cutiile şi mormanele de hârtii lângă perete. A fost o schimbare semnificativă, nu numai fiindcă am abandonat întunericul şi izolarea din subsol ca să lucrez într-un mediu mai plăcut, ci şi pentru că am avut în oarecare măsură senzaţia că, în sfârşit, îl scoteam din tenebre pe Andrés Fontana.

Figura lui difuză mi se profila tot mai clar în faţa ochilor, de pe poziţii mai umane şi cu mai mare implicare din partea mea, căci îmi croiam drum spre lumină în viaţa profesorului, fără să pierd perspectiva existenţei lui reale. Totul avea acum ceva mai mult sens: scrierile, acţiunile şi corespondenţa lui.

Aşa au trecut zilele, înaintând cu pas constant, îmi spuneam, pe drumul drept al reconstrucţiei. Până când un telefon neaşteptat m-a făcut să şovăi şi să scap pe jos, cu zgomot, mingile colorate, pe care – naiva de mine – îmi închipuiam că le ţineam armonios în aer. Era pe la începutul lui octombrie. Şi Alberto a fost cel care, încă o dată, a distrus echilibrul.

Nu-l mai auzisem de la începutul verii, nu vorbiserăm nici măcar după ce aflasem de la David că Alberto va fi iar tată. De fapt, de cum primisem vestea, mă încăpăţânasem să refuz orice contact cu el. Preferasem să-l evit, ştiind că ar fi fost dureros pentru mine să înfrunt cruzimea împrejurărilor: era ca şi cum aş fi pus sare pe o rană proaspătă, ca uleiul încins sărind pe mâna care ţine spumiera. Poate că şi Alberto înţelesese cum stau lucrurile şi hotărâse să nu insiste cu telefoanele ca să mă

scutească de suferință. Sau poate că nu pricepuse nimic și doar mă uitase, cufundat cum era în noul său proiect de viață din mansarda pe care o reamenajase împreună cu colega de serviciu mult mai tânără decât el, care îi era acum și tovarășă de viață.

Concursul pe care îl dăduse Alberto pentru a intra în corpul superior al funcționarilor de stat îl trăiserăm împreună timp de trei ani, făcând amândoi eforturi în vederea acestui obiectiv. Când ne căsătoriserăm, nici unul din noi nu-și terminase încă studiile. Eu mai aveam un an și jumătate, el doar câteva luni. Și ne gândiserăm că ar fi fost mult mai bine să ne concentrăm toate eforturile asupra carierei lui. Pe lângă faptul că era cu un an înaintea mea la universitate, lui îi era perfect limpede ce voia să facă în viață: să se pregătească pentru un examen similar celui dat de tatăl și frații lui. În schimb, planurile mele de viitor erau mult mai neclare. De fapt, aproape inexistente. Îmi plăceau limbile străine, cărțile și călătoriile. Niște lucruri vagi și lipsite de importanță, ce mai, cu posibilități reduse de a se materializa imediat într-o activitate productivă și plătită acceptabil. Așa încât Alberto, al cărui dosar era mult mai puțin strălucit decât al meu, se dedicase studiului. Între timp, iluziile mele o duseseră pe apa Sâmbetei, căci eu încercam să țin mica noastră familie pe linia de plutire.

Cum era și logic, cel care a avut succes până la urmă a fost Alberto: parcursese ca nebunul nesfârșita tematică de examen, așa că și-a atins țelul la a doua încercare. Între timp, eu nu dădusem nici un examen, nu primisem felicitări după afișarea listelor cu cei admiși, nici nu schimbasem pe costume și cravate blugii dintotdeauna și jerseurile lungi din lână groasă pe care le tricotam eu însămi în puținele mele ceasuri libere. Dar făcusem, într-adevăr, alte lucruri, care contribuiseră probabil, cel puțin tangențial, la triumful soțului meu, pe atunci un tânăr promițător. Pe măsură ce el învățase legi și decrete, cu dopuri în urechi, ca să se izoleze de rutina cotidiană, eu îi zămislisem și crescusem doi fii, străduindu-mă zi și noapte ca ei să nu-i tulbure liniștea de care avea nevoie cu plânsul și tărăboiul lor.

Bătusem kilometri de trotuare şi stătusem ceasuri la rând pe piatra rece a băncilor din parcuri, petrecându-mi viaţa lipită de căruciorul unui copil, în vreme ce al doilea creştea în mine, mai târziu împinsesem un cărucior dublu, iar după aceea mersesem de mână cu doi copii, în ritmul paşilor lor, ridicându-i când cădeau, ştergându-le lacrimile, rănile şi mucii şi reluând mai apoi plimbarea. Şi tot aşa, zile, luni şi ani la rând, pe frig şi căldură, pe vreme bună sau pe ploaie şi vânt, pentru ca Alberto să poată avea liniştea necesară studiului. Să nu i se distragă atenţia, să nu fie deranjat. Lucru de care eu nu avusesem parte niciodată.

Pe când soţul meu trăia izolat în bula sa juridică, străin de banalităţi casnice precum plata chiriei şi a gazului sau cumpăratul de ouă, pui şi detergenţi, eu făceam, la voia întâmplării, orice muncă plătită mi se ivea în cale. Meditaţii, în timp ce copiii mei îşi făceau siesta ori umblau în patru labe printre elevii pe care-i aveam; traducere de texte medicale pe care le băteam la maşină cu o mână, în vreme ce cu cealaltă îi ţineam biberonul lui David; dactilografierea de manuscrise indescifrabile, în timp ce îi dădeam lui Paul să sugă. Şi totul pentru ca Alberto să studieze aşa cum mi-ar fi plăcut şi mie s-o fac. Dar n-a fost să fie, fiindcă nici măcar nu ne făcuserăm acest plan. Poate pentru că fiii noştri erau pe drum, poate pentru că eu aspiram doar să fiu profesoară de ceva care să aibă legătură cu filologia, şi asta era mai puţin important decât ambiţia soţului meu de a ajunge funcţionar public.

În pofida tuturor acestor lucruri, mi-am terminat cu chiu, cu vai studiile. Dar a trebuit să accept că nu puteam să-mi dau imediat doctoratul şi să-mi caut o slujbă respectabilă, căci mai trebuia să-l ajut pe Alberto să-şi atingă nobilul ţel de a ajunge înalt funcţionat de stat, asemenea tatălui său: acel tată care – la fel ca părinţii mei – considerase că familia fusese dezonorată de faptul că ne căsătoriserăm atât de tineri, eu afişând o sarcină mai mult decât vizibilă. Acel tată care nu se îngrijise niciodată de fiul său, de soţia lui ori de fiii fiului său, până în clipa în

care *Monitorul Oficial* nu publicase numirea vlăstarului. Doar atunci păruse să uite de dezonoare, redeschizându-ne uşile lumii lui. A naibii nevoie mai aveam de aşa ceva! Dar Alberto a acceptat să revină în ţarc cu aceeaşi uimitoare naturaleţe cu care acum se învăţase să nu mă mai aibă alături şi să înceapă o viaţă nouă cu Eva. Ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca şi cum nicicând n-ar fi existat un „mai înainte". Ca şi cum de-a lungul drumului n-ar fi existat durerea. Aşa era Alberto: lupta cu mare tenacitate pentru ceea ce îl interesa şi era total insensibil în faţa complicaţiilor. Ce puţin ne cunoşteam!

În sfârşit, după ce Alberto a trecut examenul, am putut şi eu să-mi caut mai atent o slujbă regulată, cu normă întreagă. Experienţa nesfârşitelor meditaţii date zecilor de adolescenţi m-a făcut să exclud posibilitatea de a mă dedica învăţământului gimnazial de atunci. N-aveam puterea să înfrunt diateza pasivă şi propoziţiile atributive, luptând în paralel cu explozia hormonală şi pubertatea fiilor mei. De aceea, m-am agăţat de firul de păr al concursului organizat într-una dintre noile universităţi care începeau să înflorească în acei ani pentru postul cel mai de jos din ierarhia profesorală, post care m-a entuziasmat încă de la început. Şi aşa am demarat.

Timpul a zburat, mi-am terminat teza de doctorat, iar munca mi-a intrat pe un făgaş stabil. Ne-am mutat: am trecut de la şaizeci de metri pătraţi, prost împărţiţi, ai unui apartament dintr-un vechi cartier mărginaş la aproape două sute recent construiţi, cu o mică grădină, copiii au crescut şi au început să iasă singuri, iar viaţa a mers mai departe. Până ce într-o zi, una ca toate celelalte, cineva i-a ieşit în cale soţului meu şi, brusc, soţia şi universul său domestic i s-au părut probabil teribil de plicticoase. Iar la începutul lui iulie, când căldura începea să se instaureze feroce, Alberto m-a anunţat că pleca de acasă.

Pentru întâia oară în viaţă, am fost conştientă de cât de fragile sunt de fapt lucrurile pe care le considerăm permanente, de uşurinţa cu care se năruie tot ce-i stabil, aşa încât realitatea poate fi luată de o adiere de vânt intrată pe fereastră. În noaptea

când a plecat, Alberto a luat cu sine ceva mai mult decât o valiză cu lucruri de vară. Cu el au plecat şi încrederea şi ingenua mea convingere că existenţa e unidirecţională şi are o liniaritate prestabilită, făurită de-a lungul anilor şi sprijinită ferm pe piloni solizi şi durabili. Când a închis uşa în urma lui, Alberto n-a lăsat în casă doar o femeie cu inima zdrobită. Ci şi una schimbată pe vecie: fiinţa aceasta, care se credea puternică, devenise vulnerabilă, sceptică şi neîncrezătoare în restul lumii.

Acum, telefonul lui mă luase prin surprindere, probabil că îi dăduse numărul unul din băieţi. De departe, vocea îi suna străină. Era neschimbată, dar nu mai transmitea complicitatea care se crease între noi în cei douăzeci şi cinci de ani de convieţuire. Se spulberase sau poate că, atunci când îşi golise dulapul, Alberto o luase cu el, odată cu câteva alte obiecte din diferite colţuri ale casei noastre. Nu mai exista între noi codul imperceptibil cu ajutorul căruia comunicaserăm ani la rând cu precizia unor lunetişti. Alberto avea acum vocea unui domn atent şi distant, care îmi vorbea despre avocaţi, conturi curente, ipoteci şi procuri notariale. I-am acceptat necondiţionat, ca un automat, propunerile, n-am refuzat şi n-am propus alternative. În fond, totul îmi era perfect egal.

Niciodată nu stabiliserăm între bunurile noastre şi în viaţa noastră comună demarcaţii mai presus de cele impuse de puterea obişnuinţei: partea de pat unde dormea fiecare, locul pe care îl ocupa fiecare la masă, ordinea lucrurilor în dulapuri şi pe etajerele din baie. Ne începuserăm convieţuirea cu atât de puţine bunuri, încât tot ce dobândiserăm intrase în avuţia comună a familiei. N-aveam decât cele două maşini cu care mergeam la lucru, casa în care locuiam şi căsuţa de pe plajă. Alberto mi-a propus să vindem ambele case, să plătim ipotecile restante şi să împărţim banii rămaşi. Nu mi s-a părut nici rău, nici bine. După mine, putea să le dea şi foc.

Am închis şi am rămas nemişcată, strângând încă în mână receptorul după ce îl pusesem jos, încercând să merg înapoi pe firul discuţiei, ca s-o diger. După câteva clipe, telefonul a sunat

din nou, spărgând liniștea. Am presupus că era tot Alberto, poate că uitase să-mi spună ceva. Dar glasul pe care l-am auzit n-a fost al lui.

— Blanca, sunt Luis Zárate. Putem lua masa împreună? Aș vrea să-ți propun un lucru. Mai bine zis, două.

M-am întâlnit cu directorul la intrarea în Guevara Hall și ne-am dus împreună la cantina din campus. Deși încercam să mă port absolut normal, tot îmi mai răsuna în urechi glasul lui Alberto. Revenise cu atâta forță, cu o intensitate atât de neașteptată, încât, în timp ce directorul vorbea, iar eu mă făceam că ascult, dând când și când din cap, afirmativ, mintea îmi rătăcea pierdută pe alte drumuri. Până ce, cu tăvile în mâini, ne-am așezat față în față, iar el m-a lămurit de ce voise să mă vadă. N-am avut de ales, am revenit la realitate și l-am ascultat cu atenție.

— Departamentul a fost invitat să participe la un nou program universitar, m-a informat el, atacându-și conștiincios salata. Am dori să oferim un curs de interes general. Mă gândesc să profităm de șederea ta, propunând ceva legat de Spania contemporană. Pe aici țara ta e puțin cunoscută, întreaga influență hispanică vine, practic, din Mexic. Așa că ar putea fi atrăgător un curs pentru cei dornici să-și perfecționeze cunoștințele de limbă și să cunoască, în paralel, aspecte din Spania actuală, nu crezi?

De fapt, nu credeam nimic. În acel moment, o asemenea propunere mă lăsa total indiferentă. La fel ca orice altă propunere pe care mi-ar fi făcut-o. Am încercat să nu mă arăt din cale-afară de nepoliticoasă.

— Pare interesant, am mințit fără ocolișuri, prefăcându-mă că mă chinuiesc să prind în scobitoare o ciupercă amărâtă.

— Nu-i un seminar academic, ci ceva mult mai informal, a continuat Luis. Ai putea folosi articole de ziar, știri, fragmente de roman: orice tip de material dorești. Chiar și filme, am eu o grămadă. Nu ți-ar lua decât două după-amieze pe săptămână și nu se plătește rău.

— Cine ar fi studenții?

— Adulţi de diverse profesii, poate şi absolvenţi de la alte departamente. Persoane legate de universitate sau simpli rezidenţi în Santa Cecilia, interesaţi să mai înveţe câte ceva.

Deşi n-aveam nici un chef, oferta părea tentantă. Îmi plăcea să predau şi să concep cursuri. În plus, n-aveam nimic special de făcut după-amiaza, iar banii erau buni oricând. Şi totuşi, eram incapabilă să iau o decizie.

— Mă mai pot gândi?

M-a privit cu ochi curioşi. Ca şi cum încerca să afle dacă într-adevăr aveam nevoie de timp ca să iau o decizie ori nu mă hotăram să-i accept propunerea din cine ştie ce alt motiv.

— Fireşte, ia-ţi tot timpul de care ai nevoie. În orice caz, Rebecca are datele concrete cu privire la curs, dacă vrei să afli şi alte amănunte. Dar iată şi a doua propunere pe care vreau să ţi-o fac, mai scurtă şi mai simplă.

Eram convinsă că orice propunere mi-ar fi făcut, nici aceea n-avea să mă entuziasmeze din cale-afară. Dar nu i-am arătat acest lucru.

— Ia spune.

— Nu ştiu dacă ai aflat, dar între 15 septembrie şi 15 octombrie, în ţara noastră se celebrează luna Hispanităţii. Cred că s-a înfiinţat prin anii '60 şi este un omagiu adus bogăţiei moştenirii hispanice.

— Şi, în principal, în ce constă această manifestare?

— Într-o grămadă de proiecte variate, în funcţie de locul unde se desfăşoară. De la manifestări folclorice până la întruniri politice. Serviciul de relaţii internaţionale al universităţii propune în fiecare an o dezbatere la care departamentul obişnuieşte să fie reprezentat de cineva. Şi m-am gândit că anul acesta ai putea fi tu persoana respectivă, în calitate de invitată a noastră.

— Şi despre ce să vorbesc?

— Păi, despre o mie de chestii, aşa, în general. De obicei, se organizează o dezbatere mare, cu şapte sau opt participanţi din diferite domenii şi discipline legate de lumea hispanică. Profesori

de istoria Americii Latine, de relaţii internaţionale ori ştiinţe politice, câte un profesor invitat, câte un doctorand...

Nici măcar nu l-am lăsat să termine.

— Te încurc dacă te refuz?

N-aveam nici chef, nici putere să ofer opinii cât de cât interesante despre Dumnezeu ştia ce într-o dezbatere cu atâta lume, n-aveam chef nici măcar să gândesc.

— Deloc, era doar o idee. Pot să le fac o asemenea propunere şi altor colegi. Sau să particip chiar eu.

— Nu e cel mai bun moment pentru mine să fac pe vedeta, înţelegi?

— Nu-ţi face griji, toţi trecem prin chestii de-astea din când în când...

Am început să ne strângem tăvile, le-am pus pe cărucioare, era timpul să ne întoarcem. Pe drum, Luis a continuat să vorbească doar el, fără să mă întrebe nimic şi fără să aştepte să vorbesc şi eu, conştient că nu prea mă trăgea inima.

— Te las atunci pe mâinile Rebeccăi, care îţi va da amănunte despre curs, dacă până la urmă îţi iei inima-n dinţi. Ai să-mi spui tu, de acord? mi-a zis în loc de salut când am ieşit din ascensor.

Am schiţat un surâs, am şoptit un „de acord", răspunzând la al lui, şi am dat să plec. Apoi o mână mi-a strâns scurt de încheietură.

— Dacă ai chef vreodată să stăm de vorbă, ştii unde mă găseşti.

Fără să mai spună nimic, s-a întors spre sala de şedinţe, iar eu m-am dus s-o caut pe Rebecca, oarecum deconcertată încă de gestul lui neaşteptat. Poate că nu eram chiar atât de singură cum mă credeam. Poate că soluţia era să-mi umplu viaţa cu alte sentimente în loc să plâng după cele pierdute.

Am găsit uşa închisă şi pe ea un *post-it* galben. „Am plecat la masă", scria pe hârtiuţă. Aşa că m-am întors în biroul meu şi am continuat să lucrez, încercând să calculez la ce oră avea să revină Rebecca, gândindu-mă la propunerea de a ţine acel curs şi simţind încă pe piele degetele neaşteptate ale lui Luis

Zârate. De cum intrasem, o subită strângere de inimă îmi ştersese, ca prin minune, toate lucrurile pe care le aveam în minte (cursul, masa rotundă, Rebecca, directorul, bunele-mi intenţii şi marea umbrelă a hispanităţii) toate, absolut toate se volatilizaseră sub asaltul violent al unei amintiri, aceea a telefonului lui Alberto.

Dar am opus rezistenţă încă o dată. Mi-am refuzat singură dreptul de a scormoni printre cele auzite, de a analiza cruda şi trista propunere a celui ce-mi fusese atâta vreme omul cel mai apropiat. Am refuzat să mă întreb iarăşi cum era cu putinţă să ni se întâmple una ca asta.

M-am refugiat din nou în hârtiile lui Fontana. Am înotat îndelung printre ele, folosindu-le ca analgezic, până ce nişte bătăi în uşă m-au trezit din gândurile în care mă cufundasem. Ridicând ochii, am dat de chipul plăcut al Rebeccăi.

— Ştiu că m-ai căutat şi ştiu şi pentru ce. Am aici toate amănuntele.

Am luat un morman de hârtii de pe un scaun şi am rugat-o să stea jos. Pe singurul scaun din biroul acela mic, în afara bătrânului meu fotoliu.

— Aşa cum cred că ţi-a spus deja directorul, a început Rebecca să mă lămurească, aşezându-se în faţa biroului meu, este vorba de un seminar de patru ore pe săptămână, timp de opt săptămâni. Ştiu că încă de mult se interesează de el diferite persoane, chiar şi mie mi-ar plăcea să-l ţin, deşi mă tem că am cunoştinţe elementare despre limba ta.

— Ai fost vreodată în Spania, Rebecca? am întrebat-o. Nici eu nu ştiam de ce-i pusesem o asemenea întrebare. Poate fiindcă, în ciuda curentului de simpatie născut între noi, nu mă întrebasem niciodată ce ştia despre patria mea. Poate fiindcă, în acel moment, aveam nevoie să recurg la ceva care să-mi ofere un pic de căldură.

La întrebarea mea simplă, Rebecca a reacţionat cu mare lentoare. Mai întâi şi-a scos ochelarii, apoi mi-a răspuns, ştergându-şi lentilele cu un colţ de la poala cămăşii.

— O dată am fost gata-gata să plec, acum foarte mulți ani. Aveam o prietenă spanioloaică, știi? O mare prietenă. Trăia aici, în Santa Cecilia, și puseserăm la cale o călătorie, urma să petrecem toată vara în Spania. Dar, în primăvara aceea, s-a întâmplat ceva neprevăzut și planurile noastre au rămas simple planuri. A ridicat din nou privirile. Poate că așa, într-o zi, o să-mi iau iar inima în dinți.

Am revenit la proiectul cursului și eram aproape convinsă că aveam să-l accept. Am vorbit despre date și termene, despre posibilii cursanți. Până ce ne-am dat seama că se făcuse aproape cinci, ora la care se termina ziua de lucru. Rebecca și-a strâns hârtiile și s-a pregătit de plecare. În picioare, gata să iasă pe ușă, m-a privit cu un zâmbet mijit, cu o urmă de nostalgie în ochi și în glas.

— Era o femeie extraordinară. Amintirea ei plutește pe-aici.

Capitolul 8

În săptămâna următoare, au tapetat departamentul cu afişe ce anunţau dezbaterea pe tema hispanităţii pentru ca nimeni dintre noi să nu uite data.

— Vii, nu-i aşa? m-a întrebat Rebecca pe la prânz, băgând scurt capul în biroul meu.

— Cred că da. Dar tu?

— Fără îndoială, nu pierd niciodată ocazia. Trec să te iau.

Sala de festivităţi era practic plină şi toată lumea îşi căuta câte un loc. Scena, în schimb, continuă să rămână pustie, ocupată doar de doi tehnicieni, care pregăteau microfoanele din faţa celor nouă scaune goale. M-am simţit uşurată să ştiu că nici unul dintre ele nu mă aştepta pe mine.

Ne-am dus pe culoar şi l-am găsit pe Luis Zárate, care discuta cu câţiva colegi şi studenţi. De cum ne-a zărit, s-a desprins din grup şi s-a apropiat de noi.

— Sper ca dezbaterea să vi se pară interesantă, poate chiar amuzantă. Aş fi fost încântat să iei cuvântul, Blanca, dar o lăsăm pe altădată.

— Altădată, cu siguranţă, am întărit, ştiind sigur că acest „altădată" înseamnă niciodată. Dar tu ai să vorbeşti, totuşi?

— Mă tem că da, la urma urmelor, n-am de ales. Cu siguranţă că nu ne vom plictisi...

Eram convinsă că aşa avea să fie. Luis vorbea cu foarte mare dezinvoltură, intervenea inteligent şi prompt şi avea un bagaj considerabil de cunoştinţe. Îmi dădeam tot mai mult seama de aceste lucruri, căci continuam să ne vedeam adeseori: întâlniri

prin birouri şi pe coridoare, câte-o masă la cantină, unde niciodată nu ne lipseau subiectele de conversaţie.

Rebecca şi cu mine ne-am aşezat într-o latură a unuia dintre primele rânduri. S-au stins câteva lumini, ambianţa a devenit plăcută, participanţii la masa rotundă au urcat, în sfârşit, pe estradă, iar în sală s-a instalat liniştea.

În negru, ca întotdeauna, Luis Zárate s-a aşezat pe al treilea scaun din dreapta, locul care, fără îndoială, mi-ar fi aparţinut dacă i-aş fi acceptat propunerea. Ultimul care a urcat pe estradă, din doi paşi mari, s-a dovedit a fi Daniel Carter, fostul profesor al universităţii, pe care îl cunoscusem la Meli's Market. În sacou, dar fără cravată, cu barba lui deschisă la culoare şi părul destul de lung. Sigur pe sine, parcă mereu pe fugă şi părând că tocmai a sosit de undeva. Înainte de a se aşeza, a împărţit celor de faţă strângeri de mână, gesturi afectuoase şi câte o îmbrăţişare rapidă. Dar n-a putut schimba nici o vorbă cu directorul când a trecut pe lângă el, deoarece Zárate părea ocupat să-şi noteze ceva în agendă.

— Ce caută aici prietenul tău? am întrebat-o în şoaptă pe Rebecca, în timp ce Daniel Carter se aşeza, în sfârşit, la stânga moderatorului.

— Întotdeauna e chemat şi un profesor invitat care are o oarecare legătură cu lumea hispanică, aşa cum a făcut Zárate şi cu tine.

— Păi, nu era aici doar în trecere?

Deşi era imposibil să mă fi auzit, chiar în clipa aceea Daniel Carter ne-a observat şi ne-a salutat uşor.

— Are de gând să stea mai mult decât plănuise la început, m-a lămurit Rebecca, murmurând grăbită.

N-am mai primit şi alte explicaţii, moderatorul începuse prezentarea participanţilor. O pictoriţă guatemaleză, profesoară la departamentul de Arte, care purta o cămaşă fără mâneci tip indian, plină cu flori şi păsări. Un tânăr profesor argentinian, slab şi cu o bărbuţă blondă, specialist în relaţii economice internaţionale. O jurnalistă matură, recent picată din Ecuador,

unde fiica ei lucra pentru Peace Corps. O masterandă care îşi desăvârşea dizertaţia despre relaţiile dintre Statele Unite şi Chile în epoca lui Allende. Apoi cei doi cunoscuţi ai mei, precum şi alţi participanţi a căror provenienţă n-am putut-o reţine.

Dezbaterea curgea bine. Din politeţe pentru audienţă, s-a folosit mai ales limba engleză, deşi presărată de aproape toţi cu vorbe spanioleşti ori de câte ori o cereau referinţele ori evocările. Numai pictoriţa insista din când în când, peste măsură, pe câte un aspect total lipsit de însemnătate, dar moderatorul avea mare experienţă şi dădea pe rând cuvântul tuturor, astfel încât intervenţia fiecăruia să dureze doar atât cât trebuia. S-au auzit idei limpezi şi informaţii interesante, fraze ingenioase, glume care au smuls zâmbete publicului, iar singurele două polemici s-au rezolvat rapid.

S-a discutat despre mii de lucruri diferite din lumea hispanofonă locală şi internaţională şi s-au emis opinii, pronosticuri şi perspective legate de mileniul ce urma să înceapă în mai puţin de trei luni. S-au abordat numeroase chestiuni, de la venirea lui Hugo Chávez la putere în Venezuela până la dialogurile din Columbia între preşedintele Pastrana şi gherilele FARC[1]. De la politicile tot mai flexibile ale lui Clinton faţă de Cuba până la invazia latină în muzica pop şi Oscarul primit de Pedro Almodóvar pentru *Totul despre mama mea*. Şi atunci s-a aprins scânteia.

— Menţionarea acestui premiu îmi produce o enormă satisfacţie, a mărturisit Zárate, imediat ce a fost abordat subiectul. Nu doar pentru recunoaşterea implicită a deosebitei calităţi creatoare a cineastului însuşi, ci şi deoarece confirmă în mod fundamental ceea ce unii dintre colegii mei n-au dorit sau n-au ştiut să aprecieze la cea mai recentă producţie cinematografică de expresie spaniolă.

Nimeni n-a reacţionat, toţi vorbitorii aşteptau ca Luis să continue, neînţelegând unde bătea.

---

1. Forţele Armate Revoluţionare Columbiene.

— Mă refer, a continuat el, la poziția reacționară a unui sector foarte concret al comunității noastre academice hispanice.

A făcut iar o pauză, în timp ce colegii lui de dezbatere tăceau. Până când, în chip total neașteptat, Daniel Carter s-a desprins lent de spătarul scaunului, s-a aplecat înainte și, în loc să se adreseze publicului, s-a întors spre Luis.

— Din simplă curiozitate, domnule profesor Zárate, săgeata atât de spirituală pe care tocmai ați lansat-o are vreo legătură cu persoana mea?

— Nu cred că domnul doctor Zárate a intenționat să..., a încercat mediatorul să calmeze spiritele.

— Deoarece, în caz că așa stau lucrurile, și te rog să mă scuzi, Raymond, a continuat Daniel Carter, întrerupându-l pe moderator și atingându-i ușor brațul pentru ca acesta să-l lase să continue, vreau să spun, în caz că așa stau lucrurile, poate că ați putea să fiți mai direct și mai explicit în argumentație, în loc să vă ascundeți în spatele unor înfloriturii retorice, confuze pentru audiență.

— Aveți toată libertatea să-mi interpretați vorbele cum doriți, domnule profesor Carter, a replicat Luis Zárate ușor arogant.

— Atunci exprimați-vă mai clar, ca să evitați orice interpretări subiective.

— N-am vrut să afirm decât că acest premiu va servi, poate, anumitor cercetători științifici pentru a reconsidera valoarea filmelor almodovariene...

— Nu cred că există cineva din profesia noastră care să fi pus vreodată la îndoială calitatea și originalitatea filmelor lui Pedro Almodóvar, l-a întrerupt Carter din nou.

— ...valoarea filmelor almodovariene și a altora de interes similar, insist, ca produs cultural demn de a fi supus unui riguros studiu științific, a continuat Zárate, ignorându-și interlocutorul.

Dezbaterea plurală devenise brusc un soi de partidă de ping-pong acidă, în care mingea sărea rapid doar între doi jucători. Între timp, publicul urmărea cu atenție schimbul

sprinten de impresii, fără să-şi dea limpede seama unde voiau cei doi să ajungă.

Dar printre acele noţiuni teoretice sofisticate mie mi s-a părut, totuşi, că mai percepeam ceva. Ceva personal, fizic, omenesc. Ceva ce şerpuia pe dedesubtul intervenţiilor amândurora, chiar dacă nici unul din cei doi nu-l menţiona limpede. Dar, orice-ar fi fost, tocmai acel ceva generase, probabil într-un anume moment din trecut, vădita antipatie pe care o sesizam în prezent între fostul profesorul invitat şi directorul departamentului de Limbi Moderne.

Disputa continua. Luis Zárate ataca, cu un gâlgâit necontenit de vorbe şi un limbaj corporal precar: static, sprijinindu-se doar pe mişcarea unui pix pe care îl înfigea din când în când în masă ca să-şi sublinieze intervenţiile. La rândul lui, Daniel Carter îşi însoţea vorbele cu gesturi mai generoase şi se rezemase iar de spătarul scaunului, cu aparenta dezinvoltură a celui care trecuse prin numeroase dispute.

— Încerc să spun că mai există universitari care încă trăiesc anchilozaţi în vechile practici materialiste legate de simpla critică socială, a insistat directorul. Ca şi cum nici metodologia de cercetare, nici cultura spaniolă n-ar mai fi progresat după filmele lui Carlos Saura ori după romanul *Vremea tăcerii*, de Martín Santos. Ca şi cum tot mai supravieţuieşte angajarea marxistă, iar Spania continuă să fie ţara trompetelor, tamburinelor şi taurilor.

— Pentru Dumnezeu, Zárate, n-ai să-mi spui că o să vorbim azi şi despre tauri...

Poate că mai curând tonul decât comentariul în sine a provocat un hohot general. Am privit de jur împrejur şi am simţit că, departe de a fi nelămuriţi, aproape toţi cei de faţă se amuzau ascultând acea dispută elegantă.

— În asemenea ambianţă, nu încape nici o îndoială că v-aţi putea apăra mult mai bine decât mine. Deosebita dumneavoastră atracţie pentru un spectacol atât de sângeros precum coridele e de domeniul public, din câte am înţeles. Poate că acest fapt e o dovadă în plus a încadrării conservatoare la care mă refer.

— Şi n-o luaţi drept sprijinul meu vădit pentru încă şi mai demodata şi retrograda supravieţuire a franchismului? Fiindcă e singura prostie care v-a mai rămas de enunţat.

— Vă rog să nu frivolizaţi acest subiect, domnule profesor Carter. Suntem la o dezbatere între intelectuali.

— Nu-l frivolizez deloc, iubite coleg. Dumneavoastră înşivă recurgeţi la vechile locuri comune recurente din cultura spaniolă. Deşi vă mai lipsesc câteva pentru a putea completa catalogul demonilor care îl chinuie pe hispanistul postmodern perfect. Ce-ar fi să mai menţionaţi femeia brună din poezie şi tricornurile jandarmilor?

Ultimele vorbe i s-au desprins de pe buze în spaniolă şi, cu toate că nouăzeci şi nouă la sută din audienţă nu le-a înţeles, eu a trebuit să fac un efort serios ca să-mi reţin râsul. Probabil că, de la distanţă, Daniel Carter a observat ceva pe chipul meu, fiindcă, ridicând scurt dintr-o sprânceană, mi-a făcut complice cu ochiul, aproape imperceptibil, dar neîndoielnic.

— V-aş rămâne recunoscător dacă aţi recurge la argumente cu adevărat serioase, domnule profesor Carter.

— Mulţumesc, dar n-am nevoie să mă învăţaţi la ce argumente trebuie să recurg, a replicat Daniel, revenind la o seninătate lipsită de orice ton de glumă. Încă de la început, numai dumneavoastră aţi denaturat discuţia, manipulând-o pentru a transforma o împrejurare personală care nu-şi are locul aici într-o presupusă neînţelegere de nivel intelectual.

Directorul s-a pregătit imediat să contraatace, dar Daniel Carter, în a cărui răbdare începea să se simtă deja o oarecare lehamite, a hotărât să pună capăt unilateral acelui incident.

— Ei bine, prietene, cred că aici trebuie să punem punct. Şi a conchis, dând greutate vorbelor lui cu o palmă sonoră în masă. Cred că am plictisit deja destul de mult audienţa cu mica noastră dispută dialectică. Să-l lăsăm pe moderator să încheie dezbaterea, căci, de nu, o vom prelungi până ce vom afla nominalizările pentru Oscarurile din anul ăsta, când marele candidat va fi un film despre necazurile unui orfan din

Uzbekistan, iar noi vom fi dat uitării motivul pentru care am început să ne certăm într-o zi de demult.

Pe chipul lui Luis Zárate am observat o uşoară rafală de contrarietate. Am intuit că i-ar fi plăcut să continue gâlceava: să emită argumente şi să-şi înţeleagă strânsoarea până ce va pune jos braţul adversarului. Dar n-a izbutit. Nu exista posibilitatea vreunei victorii sau a vreunui câştigător. Neexistând nici o perspectivă de a se ajunge la un acord, dezbaterea s-a oprit pur şi simplu. Dar mi s-a părut că pe deasupra estradei plutea însăşi pricina neştiută a ascunsei antipatii dintre cei doi.

Moderatorul a închis dezbaterea, mulţumind pentru prezenţă şi atenţie, iar sala s-a reumplut de zgomot, mişcare şi lumină. În timp ce ne ridicam cu toţii, vorbitorii au coborât de pe estradă. De la distanţă, Daniel a făcut un gest, cerându-ne Rebeccăi şi mie să-l aşteptăm în timp ce începea să înainteze, croindu-şi drum prin public.

Totuşi, ca să ieşim, era obligatoriu să trecem pe lângă Luis Zárate, care tocmai schimba câteva vorbe cu doi profesori de la departamentul vecin de Lingvistică. Credeam că Zárate şi Carter aveau să se evite sau, în cel mai bun caz, să se despartă cu răceală. Dar, spre surprinderea mea, l-am văzut pe Daniel oprindu-se lângă director, punându-i o mână pe braţ şi strângându-i-l uşor.

Dacă i-ar fi vorbit în engleză, cu siguranţă că frazele spuse de el mi-ar fi scăpat printre zecile de glasuri ce se încrucişau în această limbă în jurul meu. Dar, poate fiindcă alesese limba mea, ele lui mi-au ajuns la urechi cu toată claritatea.

— Nu lua lucrurile prea în serios, băiete. Scoate capul din hârtii şi mai trăieşte şi tu.

Capitolul 9

În timp ce Daniel Carter îşi lua la revedere de la câţiva colegi cărora nici nu le dădea prin gând să-l lase să plece, noi două am schimbat câteva cuvinte cu directorul nostru, la ieşire. Dezbaterea nu părea să-l fi deranjat cu ceva. Nici fraza finală pe care i-o aruncase în particular adversarul său nu părea să-l fi iritat. Ori cel puţin aşa lăsa să se vadă.

— La asta-i bună universitatea, nu? Ca să se stimuleze dezbaterea şi abordarea critică, ca să se confrunte idei şi opinii. În fine, viaţa academică şi sinuozităţile ei..., a glumit Zárate înainte de a pleca. Apropo, Blanca, ce-ai hotărât, accepţi cursul?

— Aveam de gând să-ţi spun mâine că da. Pare interesant, cred că are să-mi placă.

— Atunci contez pe tine, Rebecca se va ocupa de formalităţi.

L-am văzut cum pleca, în aparenţă singur. Dar am observat cu coada ochiului că, puţin mai departe, în semiîntuneric, îl aştepta una dintre tinerele profesoare din departament, al cărei nume n-am izbutit să mi-l amintesc în acel moment. S-au îndreptat împreună spre Toyota lui cu număr din îndepărtatul stat Massachusetts. Şi s-au pierdut împreună în noapte.

— Nu credeam că mai scap, a comentat Daniel, apropiindu-se de noi în sfârşit. Mă bucur să te văd, Blanca, erai singura cu adevărat autentică în acest asurzitor final de dezbatere despre esenţa spaniolă, în care toţi ceilalţi cântau după ureche. Ce-ai în frigider, Rebecca? a întrebat apoi, frecându-şi viguros mâinile. Ceva gustos, să ne inviţi la masă, pe doamna doctor Perea şi pe mine?

M-au uimit şi comentariul, şi autoinvitaţia lui spontană. Comentariul, pentru consideraţia pe care mi-o arătase, deşi abia ne cunoşteam, iar autoinvitaţia nu atât pentru naturaleţea cu care o făcuse, ci pentru că mă inclusese şi pe mine în ea, fără ca măcar să mă fi consultat. Dar n-am obiectat. Propunerea lui era infinit mai stimulativă decât ceea ce mă aştepta acasă în seara aia: o omletă sau orice altă prostie la grătar, în timp ce m-aş fi uitat la televizor la un episod oarecare dintr-un serial vechi.

— O bucată fantastică de somon din Alaska, a răspuns Rebecca. Şi mi se pare că mai am şi două sau trei sticle din naveta cu merlot pe care ai adus-o de la Napa.

— Atunci, ce să mai vorbim. Facem o plimbare?

În vreme ce ne îndreptam cu toţii spre casa Rebeccăi, aflată în apropiere, am vorbit despre dezbaterea abia încheiată. Fără să mă declar de partea lui ori de a lui Luis Zárate, i-am mărturisit lui Daniel că aluziile lui neaşteptate la Spania cea oacheşă aproape că mă făcuseră să izbucnesc în râs.

— Probabil că tu m-ai inspirat.

N-am reacţionat, nu ştiam ce să răspund.

— Zărindu-te în public de acolo, de sus, a nuanţat Daniel, mi-au venit imediat în minte mii de imagini din ţara ta şi nu doar vechituri din alea, menţionate de directorul tău şi de mine.

— Câtă vreme n-apar în mintea ta cu castaniete şi rochie cu trenă la umbra unui taur de Osborne..., am răspuns complice pe limba mea, fără să mă mai pot abţine.

A râs cu poftă şi i-a explicat Rebeccăi în englezeşte ce imagine imposibilă îi schiţasem chiar atunci.

— Spania în care directorul vostru vrea să mă fixeze şi pe care eu însumi am cunoscut-o profund la vremea ei, cu lumini şi umbre, e îngropată de decenii, a continuat Daniel să-şi lămurească prietena.

— Din fericire, am întărit.

— Din fericire, da. Dar nu putem nega că a existat şi că, oricât ne-ar plăcea sau nu, ea a contribuit la modelarea ţării pe care o aveţi astăzi.

— Poate că profesorul Zárate nu cunoaşte acest aspect, a intervenit Rebecca. Mereu loială, încerca, fără îndoială, să-i ţină partea şefului său. Deşi tatăl lui e spaniol, poate că Luis n-a trăit suficient în Spania pentru a o cunoaşte în profunzime. În plus, rădăcinile sale hispanice se întind şi în Chile, ţara mamei lui, poate că se simte atras mai mult cultura acestei ţări...

— Asta nu-i scuză deloc atitudinea, a întrerupt-o Daniel. Nouă nu ni se recunoaşte valoarea profesională doar dacă e proporţională cu nivelul legăturii afective ori cu pasiunea noastră pentru o ţară sau alta, ci şi în funcţie de lucrările pe care le publicăm, congresele la care asistăm, dizertaţiile pe care le conducem ori cursurile pe care le predăm. Afecţiunea nu-i un plus cuantificabil, ci o chestiune întru totul personală.

— Dar dă şi afecţiunea asta o mână de ajutor la ceva, am zis.

— Dumnezeu ne mai dă o mână de ajutor, a confirmat şmechereşte Daniel. Dar unii nu şi-au dat încă seama.

Nu umblasem niciodată noaptea prin campus, era pentru prima oară că-i vedeam clădirile, cu aulele şi birourile aproape în beznă, cu căminele foarte luminate. Era pentru prima oară când nu-i vedeam pe studenţi grăbindu-se între o sală şi alta, ci tolăniţi în faţa uşilor, fumând, sporovăind, râzând, încheindu-şi astfel ziua. Era pentru prima oară că priveam luminile orbitoare încă aprinse pe terenurile de baschet, în timp ce mingile ricoşau sonor de panouri şi un miros uşor de mâncare de la cazan ieşea pe aerisirile bucătăriilor.

Am trecut şi de apartamentul meu, în drum spre piaţa Santa Cecilia, zona cea mai urbanizată din orăşel. Nu trecuse nici o lună de la sosirea mea, dar, la vederea ei, am avut subit impresia că trecuse un veac din dimineaţa când îmi băusem acolo prima cafea, descumpănită şi dezorientată, încercând să accept că acela avea să fie, pentru o perioadă încă imprecisă, noul meu loc pe lume.

Dar gândul acesta n-a durat mai mult de-o clipă, căci l-am auzit pe Daniel pomenind numele lui Andrés Fontana şi m-am reîntors rapid în prezent.

— Lui îi plăcea să se aşeze aici, în piaţă, ştii, Blanca? Spunea mereu că are aerul unui sătuc spaniol.

— Într-un anume sens, cred că are dreptate, fiindcă e oarecum învechit, am recunoscut.

— Logic, nu? a intervenit Rebecca. Fondatorii acestui oraş au fost vechii californieni, mexicani de descendenţă pur spaniolă, dacă nu chiar spanioli pur-sânge.

— Poate că de-aia piaţa asta şi Los Pinitos erau locurile unde îi plăcea lui să-şi petreacă timpul. Se plimba pe acolo gândindu-se la ale lui, obişnuia să spună că aşa îşi oxigena creierul.

Şi aşa am aflat că tocmai prin Los Pinitos mă plimbasem în după-amiaza când pozele profesorului mort îmi schimbaseră modul de a-mi aborda munca.

— Şi acum se pare că sunt probleme cu această zonă, că vor construi aici un centru comercial, nu?

Mi-au răspuns amândoi aproape la unison.

— Într-adevăr, a confirmat Rebecca. Un centru comercial care e posibil să aducă beneficii economice oraşului Santa Cecilia, dar care va rade de pe faţa pământului un loc drag, pe care noi, cei care am trăit întotdeauna aici, l-am considerat foarte al nostru. Un loc de care noi şi familiile noastre ne simţim foarte legaţi, unde ne distrăm, facem picnicuri cu copiii...

— ...prostii cu studenţii..., a adăugat Daniel.

— ...simple plimbări...

Au continuat să-mi explice situaţia, amândoi opunându-se deschis proiectului respectiv.

— În orice caz, bătălia nu-i cu totul pierdută: există serioase îndoieli cu privire la viabilitatea planului, a continuat Daniel, căci proprietatea legitimă asupra terenului pare încurcată de peste un secol.

— Credeam că-i un teren public, care aparţine primăriei locale, am zis.

— Primăria dispune de el şi îi poate negocia concesionarea fiindcă nu există dovezi irefutabile cu privire la proprietarul istoric, chestiunea e foarte confuză.

— De aceea, o platformă civică încearcă de luni de zile să găsească o bază legală pentru a împiedica înstrăinarea terenului, dar nu s-a descoperit încă nimic, a intervenit Rebecca. Şi termenul pentru atacarea proiectului în justiţie e în decembrie, aşa că toţi avem motive să ne temem de tot ce-i mai rău.

Chiar când discutam despre toate acestea, la doar câţiva metri înaintea noastră s-a deschis o uşă şi cineva a ieşit pe trotuar, oprindu-ne din mers şi din vorbă.

Era o clinică micuţă, cu luminile dinăuntru aproape stinse, cei ce ieşiseră erau probabil ultimii salariaţi, pregătindu-se să închidă. Uşa, ţinută de o infirmieră tânără în pijama şi papuci de spital, a rămas câteva clipe deschisă, dar nici nu se vedea cineva ieşind, nici nu puteam să ne continuăm drumul. Între a aştepta şi a ne abate din drum am ales a doua variantă şi, părăsind trotuarul, am luat-o pe carosabil. Tocmai atunci un scaun cu rotile a ieşit încet din interior.

O coamă de păr alb coborând pe umeri, o figură foarte palidă şi brăzdată de riduri, buze date cu ruj roşu-aprins şi, drept haine, un trening vechi. Asta puteam observa la ocupanta scaunului cu rotile. Şocantă, fără nici o îndoială. Ori, cel puţin, foarte departe de imaginea unei bătrâne convenţionale. Deşi noaptea plutea deja de mult în văzduh, femeia purta nişte ochelari de soare enormi. Pe frunte, deasupra ochiului drept, avea un bandaj din tifon şi leucoplast, care părea proaspăt schimbat.

— Ia te uită, ia te uită, ia te uită..., l-am auzit murmurând pe Daniel lângă mine, cu glas răguşit şi foarte slab.

— Doamnă Cullen, doamnă doctor Perea, ce surpriză să vă văd pe aici. Domnule profesor Carter, deşi chiar ieri v-am salutat la bibliotecă, mă bucur foarte mult să vă întâlnesc din nou. Uite, mamă, uite-i pe toţi trei!

Cea care ne întâmpina cu un entuziasm atât de năvalnic, împingând scaunul cu rotile, era Fanny. Apoi s-a oprit din împins şi a rămas în mijlocul trotuarului, în vreme ce infirmiera se strecura iute la loc în clinică.

— Bună seara, Fanny. Sunt încântată să te văd din nou, Darla, le-a salutat cu cordialitate Rebecca. Aveţi probleme? Sper ca, de astă dată, să nu fie nimic grav.

Bătrâna n-a dat nici o atenţie vorbelor ei. Nu i-a răspuns, nici măcar n-a privit-o, ca şi cum n-ar fi auzit-o. Mi-am zis că poate nu era în toate minţile; judecând după cum arăta, s-ar fi putut să fie aşa. Dar, ca să-mi dau seama că o judecam greşit şi că femeia era în toate minţile, n-a trebuit decât s-o aud vorbind.

— Mă rog, mă rog... Ia te uită pe cine avem aici...

Mi-am dat seama imediat că vorbea de Daniel. Poate că erau vechi prieteni, mi-am zis. Aici toţi păreau să-l primească foarte afectuos pe fiul rătăcitor al universităţii.

— Ce mult a trecut de când nu ne-am văzut, Darla, a zis Daniel cu oarecare indiferenţă. Ce mai faci, cum îţi mai merge?

S-au salutat de la distanţă, de la vreo trei, patru metri. El, cu mâinile înfipte în buzunarele pantalonilor, n-a încercat să se apropie de ea. N-a făcut un pas înainte, nu s-a lăsat pe vine ca să fie la înălţimea ei, nici n-a încercat să-i întindă o mână sau să-i atingă vreun milimetru de piele.

— Spectaculos, după cum vezi, dragă, a răspuns bătrâna cu cinism. Şi ţie, profesore, cum îţi merge?

— Nu prea rău. Lucrez, ca de obicei ...

Frazele amândurora se înscriau în tiparele politeţii, dar nu trebuia să fii din cale-afară de perspicace ca să le simţi imediat lipsa de căldură. Înainte de-a avea ocazia să văd ce turnură va fi luat vădita lor lipsă de afecţiune, Rebecca a decis să intervină.

— Ce-ai păţit la ochi, Darla?

— Mama s-a lovit ieri cu uşa dulapului din baie, s-a rănit zdravăn şi a pierdut destul de mult sânge. Azi am venit la control.

— Taci, Fanny, taci, nu mai exagera, a bodogănit Darla. A fost doar un accident casnic, o prostie, nimic mai mult.

— Ea este doamna doctor Perea, mamă, a continuat fiica. Ţi-am vorbit de multe ori despre ea şi acum ai ocazia s-o cunoşti, în sfârşit.

— Încântată, m-am mărginit eu să spun. Dintr-un motiv care nu-mi era clar, mi-am însuşit comportamentul lui Daniel şi nu m-am apropiat.

— Altă spanioloaică în Santa Cecilia, ce bine! Mi-a spus deja fiică-mea ce-nvârţi tu pe-aici.

— Lucrează şi ea, Darla. Ca toţi cei din universitate, a intervenit imediat Daniel, nelăsându-mi timp să răspund.

— Mi-au povestit că răscoleşti hârtiile lăsate de fostul nostru prieten Andrés Fontana, mi s-a adresat iar Darla, ca şi cum nu l-ar fi auzit. Şi ai găsit ceva interesant? Cecuri bancare? Mesaje anonime? Scrisori de-amor?

— Printre hârtiile lui Fontana nu se află decât documente profesionale, Darla, a lămurit-o Rebecca. Doamna doctor Perea pur şi simplu...

Spre norocul meu, uşa clinicii s-a deschis iar în spatele nostru, întrerupând discuţia jenantă despre munca mea. Pe uşă a ieşit, ducând o geantă medicală în mână, un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu o înfăţişare severă. Am bănuit că era medicul care o trata. În spatele lui, în blugi de astă dată, infirmiera a încuiat uşa pe dinafară cu un uriaş mănunchi de chei.

— Doamnă Stern, nu cumva să vă scoateţi pansamentul până la următoarea vizită, săptămâna viitoare. Şi programaţi-vă dinainte, vă rog.

Tonul lui nu vădea nici cea mai mică simpatie, cu siguranţă că mama şi fiica veniseră neanunţate şi în ultima clipă, obligându-l să-şi depăşească programul obişnuit.

Fanny s-a scuzat, încurcându-se în explicaţii, invocând numeroasele ei obligaţii profesionale, întrunirile religioase la care lua parte şi grija pe care trebuia să i-o poarte mamei sale. Dar nimeni nu i-a dat nici o atenţie: profitând de intervenţia medicului

şi de ultimele sfaturi ale acestuia, Daniel se îndepărtase, iar Rebecca şi cu mine l-am urmat, lăsând în urmă câteva saluturi difuze.

— Poate-mi faci o vizită zilele astea, Carter! a strigat bătrâna de departe.

— *Ciao*, Darla, sănătate, i-a răspuns el. Dar nu s-a întors.

— Ce mai pereche, nu? am comentat, traversând pe zebră.

— Ce mai pereche, ce mai pereche, a repetat Rebecca, râzând scurt şi oarecum fals. Părea că încerca să nu dea importanţă situaţiei.

Daniel a continuat să meargă tăcut, Rebecca îl apucase de braţul stâng şi îl strângea drăgăstos. Recunoscător, dar cam absent, el şi-a scos în fine mâna dreaptă din buzunarul pantalonilor şi, punând-o peste ale ei, le-a bătut uşurel cu palma.

— Nimeni n-a spus vreodată că trecutul n-ar avea umbre.

Capitolul 10

În zece minute urma să înceapă prima oră din noul meu curs, când bătrânul telefon din birou a început să sune cu putere. N-am răspuns, n-aveam vreme pentru el. Cu abia o jumătate de ceas mai înainte, după ce răsucisem programul pe toate părţile, luasem hotărârea să schimb ordinea anumitor teme, iar acum încercam să printez noile copii, dar imprimanta se blocase şi refuza să mai funcţioneze. Am recurs atunci la fotocopiator şi l-am găsit cu un anunţ: pe moment nefuncţional. Nici Fanny, nici Rebecca, nici directorul, nici măcar unul dintre profesorii cunoscuţi nu erau pe-acolo; uşa închisă a sălii de şedinţe sugera că avea loc o lungă întrunire a departamentului. Disperată, m-am aruncat din nou asupra imprimantei, am deschis-o şi am închis-o de nenumărate ori, scoţând şi reinstalând cartuşul cu cerneală. Şi, atunci, în toiul luptei mele îndârjite cu tehnologia, telefonul a sunat insistent încă o dată. Am ridicat împotriva voinţei mele receptorul şi am lansat un *hello* tăios.

— Ţi-ai pierdut minţile ori ce-i cu tine, tâmpito? Aseară m-am întâlnit cu Alberto la un restaurant Vips, cu Barbie aia a lui cu burta la gură şi mi-a spus că aţi decis să vindeţi tot ce-aveţi şi că începeţi să semnaţi hârtii. Tu ai idee ce faci, fato? N-ai fost niciodată aşa, Blanca, tu ai biruit mereu toate greutăţile. Ce se întâmplă cu tine, te-ai prostit aşa, deodată, sau ce?

Vijelioasa mea soră mi-a năvălit în viaţă ca de atâtea alte ori, fără să se anunţe şi în cel mai nepotrivit moment. África era cu treisprezece luni mai mare decât mine şi atât de radical diferită, încât nici măcar nu păream să avem acelaşi sânge.

Deschisă, spontană, rea de gură. Medic de urgenţă, mamă a patru copii. Hiperactivă, tăioasă, neconvenţională şi mereu dispusă să amestece în orice. Energie pură, în stare să te-nghită cu totul, îmi telefona din plină gardă de noapte, poate că între o colică renală recent dezlănţuită şi un accident de motocicletă pe cale de a se produce.

— Ştiu ce fac, África, fireşte că ştiu ce fac, am răspuns grăbită, dar nu prea convinsă.

— Eşti dusă cu capul, soră-mea, dusă rău de tot, a continuat, năvalnică. Pe tine toată istoria asta cu fuga lui bărbatu-tău te-a zdruncinat la minte. Dar unde ţi-e curajul cu care ai înfruntat mereu viaţa? Cum s-ar zice, nenorocitul îţi trage clapa luni la rând; apoi, de azi pe mâine te anunţă că pleacă să trăiască cu alta şi imediat afli şi că aia-i cu burta la gură, probabil chiar dinainte ca el să te lase baltă. Şi, drept premiu pentru cât de bine s-a purtat cu tine, tu-l laşi să plece nepedepsit şi să facă cu lucrurile tale ce vrea muşchii lui. Îţi vinde casa, te lasă naibii în stradă, iar tu te cari în California la distracţie, în vacanţă, să sărbătoreşti... Trezeşte-te, Blanca, fată! Vino-ţi în fire, deşteaptă-te odată, te rog!

— O să vorbim în linişte, îţi făgăduiesc. Acum chiar nu-i momentul, lucrez.

— Trebuie să-i bagi derbedeului ăstuia de Alberto cât mai multe bețe în roate.

— Gata!

Furia mea se îndrepta, în realitate, împotriva imprimantei. Şi, dat fiind că nu accepta intervenţii raţionale, am hotărât s-o iau la palme. Dar sora mea de departe nu s-a prins.

— Cum? a insistat, cu un ţipăt mânios. Doar n-o să te-apuci acum să-l şi aperi!

— N-am nici de ce să-l acuz, nici de ce să-l apăr, África. S-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat: a găsit o femeie pe care o iubeşte mai mult decât pe mine. Şi a plecat. Punct, am zis, dând un pumn în partea stângă a imprimantei. Nu văd de ce-i nevoie să complic lucrurile mai mult decât sunt deja. Nu mai vreau

să am nici o legătură cu el, şi asta mi-ajunge. Oricum, nu-ţi face griji, am să mă gândesc la tot ce mi-ai spus.

În realitate, n-aveam nici o intenţie să mă gândesc la ceva; nu voiam decât să mă liniştesc, să închid telefonul şi soră-mea să uite de mine. Ca să dau mai multă greutate cuvintelor mele, am tras încă un pumn în imprimantă, atacând-o de astă dată pe flancul drept. Dar n-a servit la nimic.

— Ai să te gândeşti, zici! a gemut África. Păi, dacă ai să te gândeşti ca şi până acum, chiar că nu te văd deloc bine, soră-mea. Trebuie să te întorci acasă şi să fii din nou aşa cum erai. Să-ţi continui viaţa. Fără bărbatu-tău, dar cu propria ta viaţă. Cu munca ta, cu băieţii tăi, cu prietenii tăi dintotdeauna, cu restul familiei tale...

— Mai vorbim, África. Acum trebuie să te las...

Fix în clipa aceea, chipul rotund al lui Fanny s-a iţit în pragul uşii.

— Noii dumneavoastră studenţi vă aşteaptă în sala 215, m-a anunţat.

— Te sun eu altădată, África, sărută-i pe toţi, adio, adio, adio...

Cu o mână am pus la loc receptorul în care încă mai tuna vocea surorii mele şi cu cealaltă am dat imprimantei un ultim pumn, de astă dată frontal. Ca prin minune, ca o furtună pe un câmp uscat de secetă, imprimanta a început să huruie şi să scuipe hârtii.

— Ajută-mă, Fanny, pentru numele lui Dumnezeu, am rugat-o repezită. Capsează-mi paginile astea câte două, te rog, aşa, vezi?

Năvalnică şi euforică, Fanny s-a repezit să mă salveze. În grabă, a trântit jos un teanc de foi din legatul lui Fontana, care-şi aşteptau rândul pe colţul mesei.

— Îmi pare tare rău, doamnă doctor Perea, chiar îmi pare rău, a murmurat ea speriată, aplecându-se să le adune.

— Nu-ţi face griji, termină cu capsatul hârtiilor, pe astea le adun eu singură.

Mi-am pus sacoul într-o secundă şi, în acelaşi timp, am strâns tot ce căzuse pe jos: câteva foi scrise de mână, un teanc de vechi misive şi un şuvoi de cărţi poştale. Am încercat să pun totul la loc pe masă, dar Fanny, cu modul ei special de a acţiona, acoperise toată suprafaţa acesteia cu copiile programului. Atunci am lăsat totul în grabă pe fotoliu şi mi-am atârnat geanta pe umăr cu atâta neîndemânare, încât alte câteva cărţi poştale au căzut pe duşumea. Le-am adunat din nou, în timp ce Fanny mi-a înmânat triumfătoare copiile capsate.

— Eşti o minune, Fanny, o minune, am lăudat-o şi mi-am deschis mapa să le bag în ea. N-aveam vreme să le caut alt loc, aşa că tot acolo au nimerit şi cărţile poştale ale lui Fontana.

Am intrat în sală cu răsuflarea tăiată, uşurată că scăpasem de África şi că aveam planul lecţiilor în sfârşit gata, scuzându-mă că întârziasem cinci minute.

Cursul fusese anunţat cu titlul „Spaniolă pentru avansaţi prin Spania contemporană", o combinaţie de seminar de cultură spaniolă şi curs practic de conversaţie. M-am prezentat, s-au prezentat la rândul lor, îi interesau tot soiul de lucruri: călătorii, nevoi profesionale, istorie... Aveau vârste şi situaţii diferite, de la un profesor emerit din departamentul de Istorie la o sculptoriţă de treizeci de ani, îndrăgostită de opera lui Gaudí.

Nivelul lor general s-a dovedit a fi acceptabil şi chiar din primul moment simpla intuiţie, rodul unei experienţe de douăzeci de ani în aulele universitare, mi-a spus că acel curs va funcţiona.

Hotărâsem să-l încep cu un simplu joc, fiindcă ştiam prea bine că noi, adulţii, acceptăm giumbuşlucuri surprinzătoare când suntem scoşi din habitatul nostru natural. Conta mai puţin dacă, după telefonul pe care îl primisem de la sora mea, mai aveam chef de glume, când, de fapt, simţeam o poftă uriaşă să mă închid în baie şi să mă pun pe plâns. Am aplicat, totuşi, regula de aur a oricărui bun profesor: mi-am lăsat toate problemele personale afară, pe coridor. Abia apoi, ca un actor care intră în scenă, am început.

— Prin anii '70, Televiziunea Spaniolă avea un program foarte popular, numit „Un, doi, trei, răspunde, dacă vrei". Aveți chef de joacă?

Firește, urmăream să trec dincolo de simplul divertisment. Aveam de gând să leg lumea lor de a mea într-un chip cât mai puțin formal. Mi-au răspuns „da" fără nici o excepție.

— Ei bine, pentru douăzeci și cinci de pesete imaginare, vreau să-mi numiți orașe din statul California care poartă nume de sfinți spanioli. Bunăoară, Santa Cecilia. Un, doi, trei, răspunde, dacă vrei...

N-am avut vreme să le atrag atenția asupra faptului că regula vechiului program de televiziune era să pornești seria răspunsurilor cu exemplul și, înainte să apuc să zic ceva, ei își luau deja unul altuia vorba din gură cu tot statul major al sinaxarului: San Francisco, Santa Rosa, San Rafael, San Mateo, San Gabriel, Santa Clara, Santa Inés, Santa Bárbara, San Luis Obispo, San José, Santa Cruz...

— Suficient, suficient, i-am oprit, când au ajuns la două duzini de sfinți și am văzut că nu se mai opreau. Iar acum, orașe de pe harta Californiei, care poartă nume de lucruri în limba spaniolă.

Alameda, Palo Alto, Los Gatos, El Cerrito del Norte, Diablo Range, Contra Costa, Paso Robles, Atascadero, Fresno, Salinas, Manteca, Madera, Goleta, Monterey, Corona, Encinitas, Arroyo Burro, La Jolla[1]... Cu o pronunție destul de îndepărtată de cea originală, adeseori distorsionată până la limita înțelegerii, lista lor interminabilă sărea de la una la alta, acoperind porturi și orașe, munți, districte și golfuri.

Le-am arătat cu un gest ferm că se puteau opri.

---

1. Alee, copac înalt, pisicile, colina din nord, munții diavolului, coasta din față, trecătoarea stejarilor, împotmolire, frasin, saline, unt, lemn, goeletă, muntele rege, coroană, stejărei, pârâul măgarului, bijuteria (sp.).

— Chula Vista[1], lângă San Diego, a insistat cineva, nerezistând să nu mai adauge un nume.

— Şi comitatul Mariposa[2], a adăugat alt incapabil să se abţină.

— Bine, bine, bine..., am stăruit eu.

— Să nu uităm de Los Padres şi Camino Real[3]: sunt la originea tuturor, a spus profesorul emerit de istorie, pe care ştiam că-l chema Joe Super.

Ne-am întors cu toţii spre el, spre cămaşa lui hawaiiană şi spre ochii lui albaştri şi înţelepţi. Mi-a cerut atunci permisiunea de a mai spune ceva.

— Desigur. Orice, dar numai în limba spaniolă.

— Am să mă străduiesc din răsputeri, a promis cu un aer simpatic, care i-a făcut pe toţi să râdă. Los Padres National Forest[4] face trimitere la călugării franciscani spanioli care au început să exploreze şi să colonizeze California în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. *Legendary men*, cum se spune *legendary*?

— Legendari. Vrei să spui, Joe, bărbaţi legendari?

— Exact. Bărbaţi legendari *pushed*...

— Împinşi, l-am lămurit.

— Mulţumesc. Bărbaţi legendari, împinşi de o forţă care, greşită sau nu, i-a făcut să-şi urmărească cu hotărâre ţelurile. Iar Camino Real e rezultatul: lanţul de misiuni pe care aceşti monahi le-au fondat de-a lungul şi de-a latul întregii Californii.

— Douăzeci de misiuni, nu? a întrebat Lucas, absolvent al facultăţii de politici internaţionale.

— Douăzeci şi una, l-a corectat Joe. Încep în sud, cu San Diego de Alcalá, şi se termină în nord, foarte aproape de aici, în Sonoma, cu San Francisco Solano. În Spania, în general, nu se ştie prea mult despre această aventură californiană, aşa-i, Blanca?

---

1. Panoramă grozavă (sp.).
2. Fluture (sp.).
3. Părinţii; drumul regal (sp.).
4. Parcul Naţional Los Padres.

— Nu prea mult, am recunoscut, cu o oarecare ruşine colectivă. Se ştie prea puţin despre aceste misiuni, e adevărat.

— Şi e trist, fiindcă toate fac parte din moştenirea voastră. O moştenire istorică şi sentimentală, esenţială pentru voi, pentru noi, pentru toţi.

Am terminat cu jocul „un, doi, trei", am preluat din nou comanda şi ne-am continuat lecţia distractivă şi folositoare încă o oră şi un sfert. Dar, într-un cotlon al subconştientului meu continuau probabil să fiarbă acele aluzii la călugări, misiuni şi drumuri deschise, deoarece la un moment dat mi-am adus aminte că, printre multele hârtii ale lui Fontana, pe care încă nu le luasem la verificat pe îndelete, zărisem în treacăt câteva aluzii la franciscani şi la construcţiile ridicate de ei. Toate acele documente încă ocupau nişte cutii, puse deoparte într-un colţ al biroului meu, pe care nu începusem încă să le prelucrez cum se cuvenea. Era posibil ca, atunci când aveam s-o fac, să mă ajute să-mi acopăr ignoranţa.

La sfârşitul lecţiei, am ieşit în campus mulţumită de rezultat şi epuizată la capătul unei zile de muncă fără o clipă de răgaz. Am respirat, în sfârşit, adânc şi am tras în piept aroma eucaliptţilor în amurg.

— Cum a mers cursul cel nou?

Mergeam cu gândurile aiurea pe trotuar, iar glasul venea dintr-o maşină care tocmai oprise lângă mine. Glasul lui Luis Zárate, îndreptându-se şi el spre casă la fel ca mine. În locul hainelor obişnuitelor, purta pantaloni scurţi şi un tricou vişiniu cu emblema unei universităţi care nu era cea din Santa Cecilia. Pe scaunul de lângă el se afla o geantă de sport.

— Bine, bine. Grupa e excelentă, sunt foarte motivaţi, am avut noroc.

— Mă bucur. Vrei să te duc acasă?

— Păi, îţi mulţumesc, dar cred că mi-ar prinde bine să merg niţel pe jos ca să mă aerisesc. Am stat închisă între patru pereţi de la nouă dimineaţa, nici la masă nu m-am dus.

— Cum vrei tu. Plimbare plăcută, atunci, ne vedem mâine.

Am vrut să-i răspund, dar Luis ridicase geamul, aşa că am renunţat. I-am făcut doar un semn de adio cu mâna. Şi imediat, pe neaşteptate, geamul a coborât iar.

— Poate aranjăm să luăm cina împreună într-una dintre zilele astea.

— Când doreşti.

Nu m-a surprins invitaţia lui. Dar nici nu pot să spun că nu mi-a plăcut. De fapt, dacă propunerea ar fi fost chiar pentru seara aceea, aş fi zis da. De ce nu?

— Ştii unde e Los Olivos[1]?

Alt cuvânt pe lunga listă de etichete scrise în limba mea de pe acele meleaguri străine, mi-am zis, aducându-mi aminte de cursul abia încheiat.

— Nu, habar n-am. L-am auzit pomenit de câteva ori, dar n-am fost niciodată.

— Au nişte paste fantastice şi vinuri excelente. Mai vorbim, OK?

Maşina s-a pierdut în depărtare, iar eu mi-am continuat drumul spre casă, în vreme ce prin minte mi se învârteau tot mai iute unele momente din acea zi intensă. Mă străduiam să şterg amintirea telefonului primit de la África, refuzam cu tărie să mă întreb dacă nu cumva în spatele vorbelor impetuoase ale surorii mele era şi un strop indiscutabil de logică. Voiam să mă gândesc la lucruri mai plăcute, cum era propunerea pe care tocmai mi-o făcuse Luis Zárate. Sau măcar la hârtiile lui Fontana, care mă captivau tot mai mult, dar nu-mi îngăduiau să le găsesc o legătură şi mă împingeau să las pe ultima clipă oricare alte obligaţii şi să umplu cu un sendviş mizerabil, scuipat de un automat, golul de la ora prânzului. Mi se părea tot mai plăcut, o adevărată terapie, să mă concentrez asupra lor. Cu cât mă absorbea mai tare legatul profesorului decedat, cu atât deveneam mai conştientă de charisma şi valoarea lui. Şi, în treacăt fie spus, cu atât mai puţin mă gândeam la mine.

1. Măslinii (sp.).

Pe atunci aflasem deja că, după ce fusese o bucată de vreme lector universitar, Andrés Fontana avusese intenția să se reîntoarcă în Spania pentru a-și pune proiectele în practică în propria-i țară: să concureze pentru un post prestigios de profesor în învățământ, poate chiar să revină la universitate și să-și găsească, între timp, un post într-o academie particulară ori o școală privată. Dar Războiul Civil îi blocase chiar și de departe voința și sufletul. Înfricoșat, lovit, pustiit, Fontana hotărâse să nu se mai întoarcă acasă.

În documentele lui Fontana, n-am întrezărit niciodată un interes vădit pentru revenirea în patria sa, iremediabil diferită de tot ce lăsase în urmă, chiar dacă, în scrierile lui, intuiam din când în când umbra nostalgiei. Dar nu se îndoise nicicând: Fontana a ambalat sentimente, emoții și imagini din anii lui de tinerețe, le-a legat cu noduri foarte strânse, ca să nu-i scape nimic, și le-a dosit prin cotloanele minții. După aceea, s-a stabilit cu un definitiv simț al permanenței în țara care îl găzduia și a început să predea limba și literatura patriei lui, oferind freamătul său, cunoștințele sale și memoria lumii pe care o pierduse câtorva mii de studenți care uneori pricepeau, alteori nu ce mult însemnau toate acelea pentru el.

În hârtiile lui Fontana erau numeroase mărturii ale studenților care frecventaseră cursurile lui de-a lungul atâtor decenii. De fapt, mi-am adus brusc aminte de cărțile poștale pe care le băgasem la repezeală în mapă după-amiază, chiar înainte de a ieși în goană din birou, și care erau, dacă nu mă înșelam, dovezile acelei afecțiuni pe care eu n-avusesem încă vreme s-o analizez.

Le-am scos din mapă în mers. Se întunecase, dar felinarele îmi dădeau chiar mai multă lumină decât aveam nevoie ca să le parcurg pe deasupra. Să fi fost ceva mai mult de o duzină, nu le-am numărat. Nu erau documente memorabile, doar scurte misive în care foștii studenți îl salutau pe bătrânul lor maestru din orașe îndepărtate sau îi istoriseau în patru rânduri cum o mai duceau. Nici una nu conținea decât câteva fraze și,

la prima vedere, nu erau organizate după vreun criteriu, astfel încât locurile cele mai diferite se împerecheau cu date care dănţuiau la întâmplare în timp: Ciudad de México, iulie 1947; Saint Louis, MO, martie 1953; Sevilla, aprilie 1961; Buenos Aires, octombrie 1955; Madrid, decembrie 1958. Ilustrate cu piramidele de la Teotihuacán, fluviul Mississippi, parcul María Luisa, cimitirul La Recoleta, Puerta del Sol.

Am zâmbit la vederea acesteia din urmă. Puerta del Sol. M-a amuzat să dau peste o imagine atât de familiară, un instantaneu din vremurile când fotografiile color erau abia în faşă. Priveam reclama luminoasă cu vinul Tío Pepe, ceasul primăriei, care marca intrarea în noul an, mulţimea constantă din inima capitalei. M-am oprit sub un felinar ca s-o privesc mai bine, în vreme ce pe lângă mine treceau încolo şi-ncoace, grăbiţi, studenţi cu rucsacul în spate.

Am căutat data ştampilei: 2 ianuarie 1959. Mesajul cărţii poştale, simplu, era scris cu litere trasate în grabă cu toc şi cerneală.

Iubite domnule profesor,
Spania continuă să fie fascinantă.
Cu lucrul stau bine.
După ce mănânc boabele de struguri, voi pleca în căutarea lui Mister Witt.

Textul în sine nu era decât o altă mică mostră a relaţiei apropiate dintre Fontana şi discipolii săi şi n-aducea nimic substanţial pentru munca mea.

Dar m-au şocat ultimele rânduri de pe acea carte poştală. Finalul ei.

Nu prin ceea ce spunea, ci prin numele semnatarului.

Vă doreşte un nou an fericit prietenul dumneavoastră
Daniel Carter

Capitolul 11

Spania care l-a primit pe Daniel Carter când a trecut pentru prima oară Atlanticul se trezise deja din brutala ei toropeală postbelică, dar continua să fie ţara unei naţiuni molcome, rămasă în urmă şi uimitor de pitorească pentru privirea unui student american.

Daniel aducea acolo primii lui douăzeci şi doi de ani de viaţă şi un pumn de motive vagi care îl făcuseră să pornească în acea aventură: o oarecare dezinvoltură în limba spaniolă, o pasiune crescândă pentru literatura ei şi o poftă imensă de a pune piciorul pe acele meleaguri de care se simţea legat de la distanţă, încă de când hotărâse să-şi dinamiteze temerar căile nescrise ale destinului.

Fiul unui dentist şi al unei casnice cultivate, Daniel Carter crescuse în convenţionalismul confortabil din Morgantown, un orăşel în West Virginia, învăluit de aerul Munţilor Apalaşi şi de visul comun al oricărui tată, conform căruia primul născut – elev bun, sportiv bun, băiat bun – trebuia să devină în timp avocat ori chirurg strălucit. Cel puţin. Dar, cum se întâmplă îndeobşte în atari cazuri de ingenuă convingere unilaterală, planurile părinţilor o luaseră într-o direcţie, iar interesele şi paşii fiului într-alta.

— M-am tot gândit la viitorul meu.

Daniel a lăsat să cadă aceste vorbe parcă împotriva voinţei sale, între o înghiţitură de carne de vitel şi câteva boabe de mazăre fiartă. La o cină ca atâtea altele. Într-o seară de duminică ca atâtea altele.

— Dreptul, în fine? l-a iscodit mama, zâmbitoare, cu furculiţa plină cu piureu de cartofi, la mijlocul drumului dintre farfurie şi gură.

— Nu.

— Medicină, atunci? l-a iscodit şi tatăl, ascunzându-şi cu neîndemânare satisfacţia.

— Nici.

Părinţii l-au privit buimăciţi, iar el le-a spus cu glas ferm ceea ce lor nu le-ar fi trecut prin minte nici dacă şi-ar fi dat cu presupusul o sută de zile la rând. Le-a explicat că, la sfârşitul primilor doi ani de studiu, nu era deloc interesat să se specializeze în drept, deşi fusese admis la Cornell University. Că de medicină nu-i păsa nici cât negru sub unghie, că nu-l atrăgeau nici jurisprudenţa, nici corpul uman, că un viitor populat cu judecători, săli de operaţie, inculpaţi ori bisturie nu i se părea deloc, dar deloc tentant. Că, în viaţă, voia să mai cunoască şi alte culturi. Şi să se consacre studiului literaturilor. Străine, ca să fie mai precis.

Tatăl şi-a scos şervetul de la gât cu gesturi extrem de lente, cu ochii ţintă la faţa de masă.

— Scuzaţi-mă, a şoptit.

Bufnetul uşii trântite a răsunat pe toată strada. Mama, cu furculiţa încă în aer, a rămas fără glas, iar din frumoşii ei ochi verzi au început să curgă lacrimi, în timp ce se întreba unde şi când greşiseră amândoi cu acest fiu, căruia îi dăduseră o educaţie exemplară.

Dar părinţii îşi cunoşteau fără îndoială fiul: conviețuiau zilnic cu impetuozitatea lui şi cu ferocitatea cu care se pasiona de un lucru sau altul. Tocmai de aceea ştiau că Daniel ar fi dat înapoi doar cu mare greutate de la hotărârea pe care o luase, oricât de extravagantă li s-ar fi părut, oricât de ridicolă şi necugetată le-ar fi sunat. Fraţii mai mici şi-au făcut semne cu picioarele pe sub masă, dar n-au îndrăznit să scoată vreo vorbă ca nu cumva, în toiul scandalului, cineva să-i împroaşte şi pe ei cu reproşuri.

Reacţia nu a întârziat să apară. Începând din acea zi, tăcerea s-a înstăpânit pe toată casa lor, săptămânile treceau fără ca părinţii să-i adreseze vreo vorbă lui Daniel, cu convingerea nevinovată că, poate, situaţia critică avea să bage până la urmă în capul tânărului neascultător un dram de bun-simţ. Dar n-au izbutit, totuşi, decât să încingă atât de tare întreaga atmosferă, încât, departe de a-l face să-şi schimbe atitudinea, au obţinut efectul contrar: au trezit în fiul lor dorinţa debordantă de a fugi cât mai departe de ei.

Tânărul a mai făcut un pas şi a depus cerere pentru un loc în cadrul programului de masterat de la University of Pittsburgh. Cu oarecare întârziere, a izbutit cu chiu, cu vai să fie acceptat în programul de Limbi Clasice şi Romanice: faptul că în anii anteriori studiase franceza şi spaniola i-a servit de paşaport. Veniturile substanţiale ale familiei şi graba cu care solicitase acel loc nu l-au ajutat să obţină, totuşi, o bursă. Văzând că tatăl refuza categoric să-i finanţeze năzbâtiile, tânărul Carter a părăsit la sfârşitul verii casa părinţilor lui cu un sac din foaie de cort în spate, şaizeci şi şapte de dolari în buzunar şi resimţind ca pe o rană încă deschisă ruptura de familie.

Odată ajuns la Pittsburgh, Daniel şi-a căutat o slujbă cu jumătate de normă: bănuia că puţinii bani câştigaţi ca salvamar în vara aceea, singurul său capital, n-aveau să dureze prea mult. Şi-a găsit rapid de lucru la Heinz, marea fabrică de ketchup, fasole fiartă şi conserve de supă. Avea aspiraţii uriaşe şi pretenţii minime; odată cu această slujbă, în viaţa tânărului Carter a început o perioadă fenomenală.

Primul semestru a zburat dintr-o suflare. Daniel şi-a luat cu chirie o odaie dintr-o magherniţă vai mama ei, alături de alţi şapte studenţi, cinci pisici şi o grămadă de geamuri sparte. Nu-l interesa aproape deloc că şandramaua stătea să se dărâme, avea nevoie doar de un loc de dormit, restul timpului şi-l petrecea la universitate şi în turele de la Heinz. Mânca în câte un cotlon ba o conservă cu boabe reci de fasole, stând pe o treaptă şi repetându-şi exerciţiile de gramatică, ba un sendviş cu brânză,

pe care îl termina din trei înghiţituri, alergând năvalnic pe coridoare între două cursuri. În puţinul timp liber, abia dacă prindea un ceas disponibil şi atunci îşi punea tenişii şi alerga ca un posedat pe pistele de atletism ale universităţii. Acel băiat înalt, extrovertit, plin de energie şi mereu pe fugă, a ajuns repede popular printre colegii şi profesorii cu care convieţuia în mediul academic. În cealaltă tabără, fabrica, toţi glumeau cu el ori de câte ori îl vedeau cu o carte în mâini în vreme se odihnea, în salopetă, printre grămezi de cutii. Dar Daniel nu se izola total. Într-un exerciţiu de haotică multifuncţionalitate, nu scăpa nimic din ceea ce plutea în aer: de la ultima înfrângere onorabilă a lui Pittsburgh Steelers, în liga de fotbal, până la glumele despre şefi, femei şi viaţă, care circulau printre muncitorii de toate originile de la fabrică.

În al doilea semestru, tânărul Carter a urmat patru cursuri. Unul era dedicat literaturii spaniole din secolul XX; Daniel se ducea să-l audieze de la două la trei şi jumătate în Cathedral of Learning, clădirea emblematică din Pitt, cum numeau cu toţii universitatea. Mare parte din acel edificiu monumental fusese ridicată prin contribuţiile financiare ale filantropilor, corporaţiilor şi autorităţilor, precum şi cu mici ajutoare private. Unele fuseseră chiar emoţionante, ca donaţiile făcute de copiii din zonă în cele mai grele momente ale Marii crize, când existase riscul ca proiectul acelui turn al ştiinţei să nu mai poată fi terminat. Graţie ingenioasei campanii *buy a brick for Pitt*, şcolarii din împrejurimi au făcut aproape o sută de mii de infime donaţii de câte zece cenţi, care au contribuit la încheierea lucrărilor, în 1937. În schimb, fiecare copil a primit un certificat oficial care îl atesta drept proprietarul unei cărămizi din edificiu.

Daniel sosise cu doar câteva minute înaintea cursului de literatură, imediat după masă, ostenit ca mai mereu. Cu picioarele întinse şi braţele încrucişate, aştepta venirea profesorului. Momentul nu era prea bun pentru capul său susţinut de umeri tineri, dar obosiţi după munca de noapte, când ajutase la încărcarea unor camioane: în nici două minute, bărbia i s-a lăsat

în piept, părul i-a căzut peste ochi, iar în minte au început să-i roiască entitățile stranii care mișună îndeobște printre neuroni în primele clipe de somn.

Tânărul și-a recăpătat luciditatea abia când a simțit pe piciorul stâng o lovitură scurtă, dar categorică. S-a deșteptat pe loc, a murmurat un *I'm sorry* buimac și și-a îndreptat la iuțeală ținuta. În fața lui stătea un bărbat brunet. Avea barba deasă, de corsar, părul negru pieptănat pe spate și ochii rotunzi ca două minereuri.

— Siesta se face acasă și numai vara. Dacă e cu putință, la umbra viței de vie și cu o carafă de apă rece alături.

— *I beg your pardon, sir...*

— Aici venim să muncim, tinere... Pentru moțăială sunt mai bune alte locuri. Cum te numești, te rog?

Spaniola lui Daniel era încă ușor șovăielnică, continua să se zbată între această limbă și franceză, fără să știe sigur care din cele două culturi va deveni teritoriul specializării sale. Însă a prins automat sensul acelor vorbe. A captat, totuși, nu doar sensul mesajului, ci și atitudinea emițătorului său, profesorul, un bărbat robust care nu părea dispus să accepte în aula sa nici cea mai mică prostie.

Lecțiile lui n-au întârziat să încline balanța: fascinația față de poeții de la 1927 și față de sângerosul conflict fratricid din Spania s-au impus categoric, iar studiile de limbă și literatură hispanică, cărora li s-a dedicat Daniel în cele din urmă, i-au întărit convingerea că, deși provocase dezaprobarea familiei, strădaniile lui meritaseră, totuși, efortul. Dar relațiile cu părinții tot nu se îndreptaseră. Ei continuau să nu înțeleagă ciudata pasiune a fiului lor pentru literaturile străine și nu reușeau să cauționeze râvna lui de a-și risipi notabila capacitate intelectuală în acea absurdă specialitate academică despre care credeau că îi oferea un viitor profesional incert și o poziție socială prea puțin promițătoare.

Poate că nici Daniel nu era în stare să-și argumenteze convingător decizia. De fapt, înainte de a înșela pe vecie așteptările

familiei, contactul său cu lumea de limbă spaniolă se limitase la dobândirea de cunoştinţe elementare de la cursurile intensive, unde îl învăţaseră câteva liste de cuvinte, şi la drumul pe care şi-l croise cu mare greutate prin hăţişurile conjugărilor la prezent, trecut şi viitor. În plus, manualele îl înarmaseră pe tânăr cu un arsenal de informaţii cam disparate despre pictori, monumente, muzee şi ciudăţenii gastronomice, precum caracatiţa, coada de taur sau acele dulciuri ce poartă sinistrele nume ale unor oase de sfânt. La ele se mai puteau adăuga cel mult lectura, într-o lungă noapte de vară, a romanului *Pentru cine bat clopotele*, de Hemingway, şi un pumn de expresii răzleţe pe care în fiecare sâmbătă seară le mormăiau printre dinţi pe marele ecran al cinematografului Warner Theatre din Morgantown-ul său natal mexicanii mustăcioşi din filmele western. Poate că sămânţa hotărârii lui prinsese rădăcini tocmai în acest sediment mărunt. Sau poate că nu, şi totul se datora simplului impuls de a se revolta şi râvnei elementare şi inconştiente de a se împotrivi ordinii stabilite a lucrurilor.

Indiferent care era scânteia şi oricât de nesemnificativă şi precară originea ei, totul culminase cu o flacără ce transformase în cenuşă planurile înaintaşilor, lăsând liber terenul pe care Daniel avea să-şi aşeze temelia pentru restul vieţii sale. Însă, mai presus de toate, imboldul dat de Andrés Fontana, intangibil, dar puternic, fusese definitor.

Aproape fără ca profesorul şi studentul să-şi dea seama, totul s-a sfârşit cu un vers. Unul simplu, scris de mână, găsit în buzunarul unui poet mort. Şapte vorbe de o aparentă simplitate, pe care Daniel nu le-ar fi înţeles niciodată în toată măreţia lor dacă profesorul nu i-ar fi deschis ochii. Şapte vorbe pe care Andrés Fontana le-a scris cu cretă albă pe tablă. *Zilele noastre azurii şi soarele copilăriei noastre.*

— Cum era soarele copilăriei lui Antonio Machado, dom' profesor?

Întrebarea a pus-o o studentă dezgheţată, cu faţă de şoricel şi ochelari mari cu rame de plastic, care se aşeza mereu în primul rând.

— Galben şi luminos, ca întotdeauna, a intervenit un glumeţ fără nici un haz.

Câţiva au râs timid.

Fontana nu.

Şi nici Daniel.

— Iubim soarele copilăriei abia după ce l-am pierdut, a spus profesorul, aşezându-se pe marginea catedrei, cu creta între degete.

— Când pierdem soarele sau copilăria? l-a iscodit Daniel, ridicând un creion în aer.

— Când pierdem pământul pe care am călcat mereu, mâinile care ne-au sprijinit şi casa unde am crescut. Când plecăm definitiv, împinşi de forţe străine şi avem certitudinea că nu vom mai reveni nicicând.

Atunci profesorul, sobru şi atât de riguros în privinţa programei analitice până în ziua aceea, a renunţat la constrângerile universitare şi le-a vorbit. Despre înfrângere şi exil, literaturi autoexilate şi cordonul ombilical al memoriei; acel cordon care, în ciuda munţilor şi a oceanelor ce despart, la urma urmelor, sufletele sorilor copilăriei, nu se rupe nicicând.

Când soneria a anunţat sfârşitul orei, Daniel se afla deja în posesia certitudinii absolute din care aveau să pornească paşii viitorului său.

O săptămână mai târziu, când Daniel tocmai sfârşise de citit „Cântecul de leagăn al cepei" de Miguel Hernández, Fontana i-a surprins cu o rugăminte.

— Aş avea nevoie de un voluntar pentru...

Fără să-l lase să-şi termine propoziţia, Daniel îşi ridicase deja braţul, cât era de lung.

— Nu crezi, Carter, că, înainte de a te oferi, ar trebuie să ştii ce doresc?

— N-are nici o importanţă, domnule profesor. Conteşte pe mine.

— Contaţi pe mine.

— Contaţi pe mine, scuzaţi-mă.

Pe măsură ce zilele treceau, atitudinea lui Daniel nu înceta să-l uimească pe Fontana. În anii fără număr pe care îi petrecuse în aulele americane, profesorul cunoscuse studenţi de toate soiurile şi condiţiile. La puţini văzuse, totuşi, un entuziasm ca al acestui băietan înalt, cu părul lung şi trupul uşor mătăhălos pe atunci.

— Am nevoie de dumneata vreme de trei zile. Organizăm un soi de congres al profesorilor hispanişti. Începând de joi, ar trebui să fii la dispoziţia oaspeţilor la orice oră şi pentru orice dorinţă de-a lor, până sâmbătă după-amiază, indiferent dacă asta înseamnă să-i însoţeşti la hotel sau să le aduci cafele. Mai pot conta pe dumneata ori te-ai răzgândit?

Deşi, plecând de la acel vers de Machado, Fontana îi lămurise ce era exilul, pe atunci, Daniel ştia prea puţine despre numeroşii profesori şi asistenţi universitari spanioli care luaseră drumul amărăciunii în urmă cu două decenii. Unii abandonaseră Spania în timpul Războiului Civil, alţii la sfârşitul lui, după ce fuseseră destituiţi. Dar cei mai mulţi porneau într-un periplu prin ţările din America Centrală şi de Sud, până reuşeau să-şi găsească un post permanent; câţiva se stabiliseră, în cele din urmă, în Statele Unite. Unii reveniseră în Spania şi se adaptaseră cum putuseră la preceptele intransigente ale regimului franchist. Alţii se întorseseră acasă, dar nu-şi abandonaseră principiile, în ciuda represaliilor fără milă. În fine, alţii nu plecaseră niciodată şi trăiseră într-un exil interior amar şi mut. Lista diasporei intelectuale era lungă şi cu câţiva dintre membrii ei avea să se reunească şi Andrés Fontana peste câteva zile.

— Firește, domnule, conteşte pe mine.

Fontana n-a mai apucat să-l corecteze: înainte de a se îngloda iar în subjonctiv, băiatul, hotărât să nu mai rişte, i-a luat-o înainte.

— La ordinele dumneavoastră, domnule.

Daniel încerca să fie corect şi convingător, dar mintea. Lucra la fabrica Heinz noapte de noapte, cinci ore în cap. Prin trocuri complicate şi cu nesfârşite făgăduieli generoase de a

face ture duble în alte zile, şi-a convins în cele din urmă mai mulţi colegi să-i acopere spatele. Ştia că favorurile avea să-l coste eforturi în plus şi că va trebui să se ţină cu sfinţenie de cuvânt. Dar intuia că petrecerea acelor trei zile printre hispanişti avea să merite chinul.

Cu Oldsmobile-ul lui Fontana, Daniel i-a luat pe nou-sosiţi de la aeroport din gări şi autogări: unii vorbeau fluent engleza, dar cu accent străin, alţii dispuneau doar de resurse lingvistice limitate. I-a dus şi adus dintr-un loc într-altul, s-a ocupat de ei cum a putut mai bine şi mai politicos, a fost atent cu toţi oaspeţii şi a învăţat pe de rost o grămadă de nume, funcţii şi specialităţi. Un anume Montesinos[1], venit de la Berkeley, California. „Cel mai mare specialist în Lope de Vega din lume", îl avertizase Fontana, făcând prezentările şi, văzându-l descumpănit, cei doi profesori izbucniseră în hohote de râs, în timp ce se băteau cu putere pe spate. Un anume Américo Castro, mai în vârstă decât ceilalţi şi căruia toţi păreau să-i poarte un adânc respect. Un anume Vicente Llorens[2], profund îndurerat de pierderea soţiei, din câte pricepuse Daniel. Un unchi şi un nepot care purtau acelaşi nume de familie, Casalduero[3]. Şi tot aşa până la vreo două duzini de alţi profesori.

---

1. Criticul şi profesorul spaniol José Fernández Montesinos (Granada, 1897 – Berkeley, 1972) a lucrat cu Américo Castro la Centrul de studii istorice, a predat în Hamburg şi Madrid. În 1939 s-a autoexilat în Franţa şi apoi în S.U.A., unde a predat la Berkeley.
2. Istoricul spaniol Vicente Llorens (1906-1979), autoexilat în S.U.A., a studiat liberalismul spaniol din secolul al XIX-lea şi emigraţia din epoca franchistă. A publicat *Liberales y románticos* (*Liberali şi romantici*, 1954) şi *Aspectos sociales de la literatura española* (*Aspecte sociale ale literaturii spaniole*, 1974).
3. Joaquín Casalduero Martí (1903-1990), critic literar din Generaţia de la 1927 şi discipol al lui Ramón Menéndez Pidal, a fost unchiul criticului literar Joaquín Gimeno Casalduero (n. 1931), hispanist, medievist, istoric şi critic literar, dar şi continuator al operei unchiului său.

Pe când ei discutau despre literatura lor într-o lume străină de patria comună unde aceasta fusese zămislită, Daniel, neştiind că devenea reversul vechilor zile madrilene ale lui Fontana, mergea pe la hoteluri, căuta ochelari şi serviete uitate, ducea un profesor alergic la un cabinet medical, cumpăra tutun când era nevoie şi însoţea doi noctambuli în căutarea ultimului bar încă deschis. Şi, mai ales, îşi folosea toate cele cinci simţuri pentru a afla ce stătea în spatele acelor bărbaţi care îşi luau unul altuia vorba din gură, mereu cu chef de conversaţie, şi se străduia să-i cunoască, să-i înţeleagă şi, mai ales, să descifreze sensul extravagantelor etichete de galdosian, lorquian, cervantist sau valleinclanesc[1] pe care şi le aplicau unul altuia.

Printre ei, Daniel căuta şi nostalgia acelui soare al copilăriei despre care le vorbise Fontana, dar nu găsea decât o tuşă pierdută, ca şi cum între toţi acei hispanişti exilaţi exista o înţelegere tacită de a nu-şi scormoni prea adânc în suflete. Tocmai de aceea, oaspeţii se menţineau la suprafaţa banalului, dând păsărilor abia câteva firimituri de amintire. Unul blestema frigul drăcesc de pe acele meleaguri şi-şi aducea aminte cât de dulce era clima la el, în Almería. Altul ducea dorul vinului de Rioja, la una dintre mesele din cantina sobră a universităţii. Al treilea fredona, la trecerea unei chelneriţe cu forme deosebit de generoase, mai bine puţin şi bun decât mult şi prost! De politică abia dacă pomeneau. Ajunseseră şi acolo la un moment dat, dar refuzaseră să continue. Nici unul dintre ei nu dorea ca umbra ei neagră să le întunece întâlnirea, pe care toţi o anticipau drept cordială.

Daniel s-a făcut luntre şi punte pentru ei şi a învăţat mii de lucruri noi. Vorbe sonore şi titluri de cărţi, fraze răzleţe, nume de autori şi de sate, ba chiar şi înjurături ca tăiosul

1. Adjective aplicate exegeţilor şi specialiştilor în operele scriitorilor spanioli Benito Pérez Galdós (1843-1920), Federico García Lorca (1898-1936), Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616), Ramón de Valle-Inclán (1866-1936).

„*¡coño!*"[1], cu care mulţi dintre ei îşi asezonau conversaţia. Sâmbătă seară a început să-i conducă pe oaspeţi la trenurile, avioanele şi autobuzele cu care plecau. Până când ceva neaşteptat i s-a ivit brusc dinainte.

Holul hotelului era practic pustiu, iar secretara departamentului şi el îşi închipuiau că terminaseră cu toate trambalările din acea după-amiază. Femeia tocmai plecase. Daniel, gata să facă la fel, îl aştepta pe Fontana ca să-i înapoieze cheile maşinii.

Şi atunci i-a văzut ieşind din bar.

— Ce planuri avem pentru diseară, băiete? a întrebat unul dintre ei încă de departe. Mai suntem pe-aici trei dintre noi, iar şeful dumitale ne-a spus că te vei ocupa de toate până la sfârşit.

O sudoare rece a început să lunece pe spatele lui Daniel. În noaptea aceea trebuia să facă o tură dublă, aşa cum se înţelesese cu unul dintre colegii de la fabrică: un polonez taciturn, tată a cinci copii, care nu ştia de glumă.

— Eu nu ştiu nimic, domnule, a răspuns, căutându-l grăbit pe Fontana.

— Nu-mi spune aşa ceva, omule! Până la urmă, am hotărât să ne schimbăm biletele ca să nu călătorim toată noaptea. Tocmai am mâncat ceva şi n-ai să ne ceri să stăm până mâine dimineaţă închişi în hotel.

— Trebuie să vorbesc cu domnul doctor Fontana, vă rog să mă scuzaţi.

Încerca să nu se arate alarmat, continuând să-l caute cu disperare pe profesor. L-a găsit la intrarea în hotel, pe trotuar, luându-şi rămas-bun de la doi prieteni care plecau spre Buffalo. Tocmai îmbrăţişau, iar cei doi mulţumeau pentru modul în care fuseseră primiţi.

— Ei bine, s-a terminat, l-a anunţat mulţumit profesorul, bătându-l pe protejat pe umăr, când, în sfârşit, l-a zărit. Ai făcut o treabă bună, Carter, îţi sunt dator două beri.

— Nu cred, domnule profesor...

---

1. Pizda mă-sii!

— Nu vrei să bei o bere cu mine săptămâna viitoare? Foarte bine, atunci o cafea. Sau, mai bine, te invit la masă într-un bun restaurant, o meriţi.

— Nu spun că n-aş vrea o bere, domnule. Ci doar că nu s-a terminat.

I-a arătat pe furiş pe cei trei profesori din spatele geamurilor. Rămăseseră în hol. Cu pălăriile în mână. Aşteptând să vină cineva şi să-i ia de acolo.

— Eu am planurile mele, a scrâşnit Fontana din dinţi, oprindu-se brusc. Nu mi-a zis nimeni că aceşti trei colegi s-au gândit să mai rămână încă o noapte.

Daniel ştia că în viaţa profesorului exista o femeie. Nu ştia cum o chema, nici cum arăta, dar îi auzise vocea. O străină. O străină care vorbea bine englezeşte. Ştia pentru că, în urmă cu două săptămâni îi răspunsese la telefon în biroul lui Fontana. Se dusese acolo ca să primească instrucţiuni pentru reuniunea hispaniştilor. „Ridică receptorul, Carter", l-a rugat Fontana punându-şi grăbit sacoul, după ce telefonul sunase deja de trei ori. Şi spune-i că plec spre ea. A auzit-o pronunţând doar numele lui: „Andrés?" Şi apoi „Foarte bine, mulţumesc", când el i-a transmis mesajul profesorului. Suficient cât să-şi dea seama că femeia era relativ tânără. Până atunci, doar atât.

— Dar ne înţeleseserăm că îndatoririle mele faţă de dumneavoastră iau sfârşit sâmbătă după-amiază, a insistat Daniel. Azi trebuie să mă duc la fabrică, trebuie să-mi înlocuiesc colegii care mi-au ţinut locul în zilele astea.

— Nu mă enerva, Carter, pentru Dumnezeu.

— Domnule profesor, ştiţi că aş face-o cu plăcere. Dar nu pot, chiar nu pot..., a repetat Daniel, întinzându-i cheile automobilului.

I-a întrerupt un claxon zgomotos de pe cealaltă parte a străzii. Şi-au întors automat privirile spre un Chevrolet alb. Pe scaunul şoferului, cu părul acoperit de o eşarfă înflorată de mătase şi cu faţa ascunsă sub nişte ochelari de soare, se afla o femeie. Fontana a ridicat o mână, rugând-o să-l aştepte.

— Gândeşte-te la ceva, Carter, caută o soluţie, a şoptit Fontana din nou, aproape fără să mişte din buze şi fără să ia cheile pe care i le întindea studentul. Vezi doar că nu mă pot ocupa de ei.

— Dacă nu mă duc la fabrică în noaptea asta, luni mă aruncă în stradă.

Fontana şi-a aprins o ţigară şi a tras neliniştit din ea. De cealaltă parte a geamurilor, cei trei profesori solitari păreau că se pun în mişcare.

— Ştiţi că, dacă-aş putea, n-aş ezita, domnule profesor, dar...

— Departamentul va începe curând să analizeze cererile de burse pentru anul viitor, i-a tăiat-o atunci Fontana, suflând fumul.

— Şi consideraţi că această activitate ar putea fi considerată un merit universitar? a întrebat Daniel, prinzând aluzia din zbor.

— Chiar dacă a fost în afara programului, n-am nici cea mai mică îndoială.

S-a auzit iar claxonul, cei trei profesor dădeau să iasă pe uşa turnantă.

— Atunci iau maşina dumneavoastră.

Mâna mare a lui Fontana l-a strâns de ceafă, el a pus cheile în buzunar.

— Ai grijă de ei, băiete.

Fără să mai spună nimic, profesorul a mai tras o dată adânc din ţigară, a aruncat-o pe asfalt şi a traversat strada, îndreptându-se spre Chevrolet.

Capitolul 12

Au hoinărit la voia întâmplării prin Pittsburgh, oraşul oţelului, pe când, la volanul automobilului lui Fontana, Daniel arunca neîncetat priviri grăbite spre ceas. Trebuia să găsească o soluţie pentru a-i lăsa pe cei trei hispanişti să se distreze, orice-ar fi fost, nu-i mai rămăneau decât patruzeci de minute până îi începea tura. Şi se mai pornea şi să ningă.

Pasagerul din dreapta era un profesor mexican expert în San Juan de la Cruz, cu care schimba din când în când câteva vorbe englezeşti. În spatele lor, cu paltoanele pe ei şi fumând ca posedaţii, stăteau un spaniol în vârstă, discret, şi altul mai tânăr, vorbind într-un confuz amestec de limbi, pe care Daniel abia dacă izbutea să-l priceapă. Era prea târziu ca să mai viziteze Carnegie Museum, au trecut şi pe lângă Pitt Stadium, din interiorul campusului. Daniel şi-a încrucişat degetele, dar n-a avut noroc: Pittsburgh Panthers, echipa de fotbal a universităţii, nu se antrena în acea seară. Atunci a condus mai departe. Împrejurimile lui Forbes Field, stadionul celor de la Pittsburgh Steelers, erau şi ele pustii. Mai erau treizeci de minute până când intra în tură, când au ajuns la cinema, la Penn Theater, şi le-a propus să intre să-l vadă acolo pe Elvis Presley în *Love Me Tender*. Nici unul din profesor nu s-a arătat interesat. Ce ziceţi de-o vizită la Atlantic Grill din Liberty Avenue, templul local al bucătăriei germane? Bătrânul tăcut a hăhăit fără jenă, apoi l-a lovit un acces de tuse. Dar un păhărel la barul din Roosevelt Hotel? Nici vorbă. Douăzeci de minute până la pontaj, a calculat tânărul Carter, privindu-şi iar ceasul. Continua să ningă. Dracu' s-o ia de bursă.

— Ascultă, tinere, a spus, în fine, mexicanul, pe când traversau pentru a treia oară unul din podurile de pe râul Monongahela. Noi, umilii profesori aflați aici cu tine și pe care ai amabilitatea de a-i însoți astă seară, venim de la New York. Eu predau la Hispanic Institute din cadrul Columbia University, doctorul Montero e profesor emerit la Brooklyn College de la CUNY, iar tânărul doctor Godoy tocmai s-a angajat la un *college* al aceleiași universități, în Staten Island. Cu restaurantele, cinematografele și meciurile suntem deja mai mult decât obișnuiți. Dar astă-seară ne-ar plăcea ceva deosebit. Ceva special, ceva ce n-am putem face decât în Pittsburgh, înțelegi?

— Perfect, a confirmat Daniel, răsucind volanul.

Îi venise, în fine, o idee. Era o nebunie, dar n-avea altă carte pe care să joace.

Fabrica nu-și întrerupea activitatea în timpul nopții. O reducea, dar n-o oprea complet. Primul obstacol a fost paznicul.

— Așteptați-mă aici, vă rog, le-a spus Daniel hispaniștilor.

I-a lăsat să fumeze în mașină, cu căldura dată la maximum, confuzi și intrigați de reacția lui, urmărindu-l pe geam cum se îndrepta spre ghereta de la intrare. Ceea ce a spus Daniel ulterior n-a ajuns la urechile celor trei profesori. Din fericire.

— Bună seara, Bill, l-a salutat, citind numele de pe ecusonul prins pe pieptul bărbatului de la intrare.

Portarii obișnuiau să-și schimbe zilele și orele de lucru, iar Daniel nu-i cunoștea pe toți după nume. Dar își amintea că pe omul acela îl mai văzuse. Și mai știa și că nu era chiar un geniu. Așa că a hotărât să-l atace pe acest flanc.

— Bună seara, băiete, a răspuns Bill fără să-și desprindă cu totul privirile de pe pagina de sport din *Pittsburgh Post-Gazette*.

— Intru chiar acum în tură, l-a anunțat Daniel, arătându-i legitimația lui de muncitor. Dar nici nu-ți poți închipui ce mi s-a întâmplat când veneam cu mașina încoace.

— Ai făcut pană?

— Nici pe departe. Am salvat trei vieți.

— Ai salvat trei vieţi? a întrebat uluit portarul, punând ziarul jos.

— Da, domn'e, trei vieţi. Poate că şi viitorul acestei fabrici.

A arătat spre automobilul în care hispaniştii îşi rumegau nelămuririle şi trăgeau din ţigările Lucky Strike. Pe un ton complice, a continuat să-i îndruge portarului aberaţiile lui.

— Am adus cu mine trei reprezentanţi europeni ai sectorului agroalimentar. Se pregăteau să facă o vizită în interes comercial la legendara companie Heinz, dar maşina pe care o închiriaseră s-a defectat şi a intrat într-un şanţ de cum au plecat de la aeroport. Le-a luat foc motorul, ar fi putut să moară.

— Vai de mine...

— Dar închipuie-ţi ce noroc pe ei că i-am găsit eu din întâmplare. Şi bine că, deşi cu mare-mare întârziere, i-am putut aduce cu maşina mea până aici.

Baban, grăsan, prostovan, portarul s-a scărpinat în cap neîncrezător. Chiar în spatele urechii stângi.

— Mă tem că azi nu vor mai putea intra. La ora asta e permis doar accesul salariaţilor.

— Ştiu, dar ei trebuie să vadă fabrica acum.

— Păi, de ce nu vin mâine?

— Pentru că mâine-i duminică.

— Să vină luni.

— Imposibil, sunt aşteptaţi la Atlanta, ca să viziteze fabrica celor de la Coca-Cola.

Chiar şi Daniel era surprins de uşurinţa cu care minciunile îi ieşeau pe gură. Şi totul pentru blestemata aia de bursă.

— Păi, nu ştiu ce să zic, amice...

— Dar dumneata cum ai să-i explici directorului săptămâna viitoare că oamenii ăştia se vor întoarce în Europa gata să vândă acolo milioane de litri de Coca-Cola şi nici un produs de-al nostru?

Matahala s-a scărpinat iar în cap. De astă dată chiar în creştet.

— Oricum o dau o să am probleme, nu?

— Aşa cred şi eu.

În două minute erau cu toţii înăuntru.

— Bine aţi venit, domnilor, în sufletul Americii, le-a urat atunci Daniel într-o spaniolă cam scârţâită, care se chinuia să sune triumfal.

— Poftim? a făcut profesorul emerit.

— Care este esenţa vieţii americane? a continuat.

Revenise la limba lui maternă, de care avea nevoie pentru opereta pe care o punea în scenă. Fără să-i lase să caute un răspuns, şi-a răspuns singur în mod automat: „Hamburgerul, firește!"

Mergeau pe culoare, iar Daniel continua să turuie bazaconii, întrebându-se ce naiba avea să mai facă în continuare.

— Şi care-i cheia unui hamburger bun? Carnea, credeţi dumneavoastră? Nici vorbă. Pâinea? Nici atât. Nici salata verde sau ceapa, desigur. Cheia, domnilor, este ketchupul. Şi unde-i secretul ketchupului, inima lui? La Heinz.

Ajunseseră în zona de umplere a sticlelor, fantasmagorică şi întunecoasă la ceasul acela din noaptea când toate maşinile erau oprite şi cufundate într-o tăcere de cimitir. Daniel a bâjbâit după întrerupătoarele electrice, le-a acţionat cu putere până ce toate neoanele au luminat imensitatea halei. Ştia că putea s-o păţească dacă trecea pe-acolo vreun şef, dar n-avea nici o altă opţiune. Mişcându-se de acolo-colo, tânărul inventa din mers la ce serveau fiecare dintre maşinile acelea gigantice. Abia dacă ştia cum funcţionau: în partea aceea a fabricii nu fusese decât de două ori până atunci. Dar într-o hemoragie disperată de fantezie, la vederea a ceea ce îşi amintea vag că era o maşină pentru etichetat, le-a prezentat cu un dramatism exagerat oaspeţilor misiunea ei. Apoi i-a silit pe fiecare dintre profesori să bage în buzunar un pumn de dopuri cu filet, în zona unde se închideau şi se etanşeizau conservele. Şi, ajungând, în sfârşit, acolo unde bănuia că începea procesul de umplere, Daniel a urcat, dintr-un salt, pe platforma-depozit de unde se realiza această operaţiune. A băgat un deget înăuntru şi l-a scos roşu.

— Acesta este ketchupul, domnilor, mândria marii companii Heinz! E chiar aici, nu trebuie să mergem mai departe! Urcaţi şi gustaţi!

A întins o mână celui mai tânăr dintre profesori. Acesta, deşi uşor descumpănit, n-a îndrăznit să-l refuze.

— Gustaţi, gustaţi marea glorie a Americii, domnule profesor! a insistat Daniel, obligându-l să bage mâna în ketchup.

Apoi l-a ajutat să urce pe mexican, care era ceva mai refractar. Şi mâna dreaptă a acestuia a fos vârâtă în ketchup. În pofida insistenţelor lui, mai vârstnicul doctor Montero a zis că „nici vorbă".

În timp ce coborau de pe platformă, după ce se ghiftuiseră cu dulceagul sos de roşii, Daniel s-a uitat iar la ceas. Nu mai era timp şi n-avea nici cea mai mică idee despre ce mai putea să facă în continuare. Aşa că i-a dus la garderobă şi i-a rugat să aştepte afară până îşi punea salopeta de culoarea nisipului, pe care toţi salariaţii erau obligaţi s-o poarte. În fundal se auzea zgomotul benzilor transportoare şi al cărucioarelor mecanice pe care le foloseau pentru încărcarea cutiilor în camioane. Şi glasurile unor bărbaţi, care, din când în când, îşi dădeau ordine unii altora, scoteau câte un hohot de râs şi spuneau câte o porcărie. Între timp, profesorii, care nu se potriveau deloc în peisaj cu paltoanele lor lungi, cu cravatele şi pălăriile lor, continuau să se întrebe ce naiba căutau ei acolo.

Chiar în clipa când Daniel se întorcea de la garderoba bărbaţilor, din cea a femeilor ieşeau trei tinere.

— Bună, studentule, l-au salutat în glumă şi la unison două dintre ele. Zărindu-l, a treia a roşit uşor.

Erau deja îmbrăcate de stradă, rujate, îşi băgaseră în geantă uniforma abia scoasă şi purtau paltoane de culori diferite. Bruneta, cea mai înaltă dintre ele, avea unul violet, blonda cea rotofeie – unul galben, iar cea castanie, care roşise – unul turcoaz. În sfârşit, pe chipul mexicanului şi pe cel al tânărului profesor spaniol s-a citit un minim interes. Bătrânul a tuşit din nou.

— Ce-i cu voi, fetelor, plecați deja acasă? le-a salutat Daniel grăbit.

— Ce să-i faci..., a zis blonda în silă. N-avem pe nimeni care să ne scoată de aici.

Ocazia aceea era mai mult decât aștepta Daniel. Și n-a lăsat-o să-i scape.

— Domnilor, vi le prezint pe prietenele mele Ruth-Ann, Gina și Mary-Lou. Cele mai frumoase femei din South Side. Cele mai rapide împachetatoare de cutii cu supă din toată industria manufacturieră de pe mapamond. Fetelor, aveți în fața voastră trei savanți.

Vorbea cu viteză maximă, știind că abia dacă mai avea la dispoziție două minute până când operatorul căruia trebuia să-i ia locul la căruciorul de transport avea să apese pe butonul de oprire. În timp ce se întindeau mâini și se rosteau nume, Daniel i-a făcut blondei o ofertă la ureche.

— Cinci dolari pentru fiecare dintre voi dacă stați cu ei trei ceasuri, i-a șoptit, dându-i pe furiș cheile mașinii lui Fontana. Și joi după-amiază vă invit la cinema.

— Șase de căciulă, l-a corectat la iuțeală Mary-Lou. Și, după film, ne scoți la cină.

Nici măcar n-a mai avut vreme să calculeze că asta echivala cu salariul lui pe o săptămână.

— Dragi profesori, aceste încântătoare domnișoare doresc să vă arate în continuare instalațiile din măreața noastră fabrică. Și, apoi, ar vrea să vă scoată la dans. Nu veți găsi companie mai bună în tot orașul, vă asigur. Dar mă tem că n-am de ce să vă însoțesc, așa că, dacă îmi îngăduiți, am să vă părăsesc.

Văzându-l ieșind ca nebunul și luând-o pe coridor spre magazie, hispaniștii au rămas uluiți. Dar, cu grație proletară și îndrăzneala tinereții lor, printre cutii cu fasole, cocteiluri și pași de cha-cha-cha, fetele au avut grijă și i-au făcut pe hispaniști să uite rapid de Daniel. Trioul de profesori avea să-și aducă aminte întreaga viață de călătoria aceea la Pittsburgh ca de o reuniune universitară fără pereche.

Dar Daniel Carter avea să mai traverseze din doi paşi mari, şi un alt coridor, foarte diferit, peste doi ani intenşi şi o eternitate de cursuri şi lecturi. Cu mintea, moralul şi fizicul mult mai călite, a băgat, în fine, capul pe uşa deschisă ce dădea în biroul profesorului Fontana, la unul dintre ultimele niveluri din impunătoarea Cathedral of Learning.

— Intră, Carter, intră, l-a salutat Fontana cu vocea lui puternică, vorbind în spaniolă. Te aşteptam. Văd că vii ca întotdeauna cu răsuflarea tăiată. Stai jos, te rog, şi linişteşte-te puţin.

Daniel era mai mult decât obişnuit cu dezordinea rafturilor ticsite şi cu teancurile de articole şi lucrări de examen răspândite prin toate cotloanele şi pe masa de scris, veşnic acoperită cu hârtii, a profesorului. După atâtea cursuri şi semestre, Andrés Fontana îi ajunsese nu doar conducător ştiinţific şi mentor respectat, ci şi prieten, şi îi revelase treptat tânărului american câteva dintre misterele caracterului unei ţări care încă nu-şi cicatrizase rănile după una dintre cele mai mari orori ale istoriei.

Fontana îşi păstrase austerul formalism spaniol în relaţia cu colegii şi studenţii. Era iute, hotărât, avea trupul şi sufletul zdravene şi o barbă neagră şi stufoasă, care începea să încărunţească, un tors masiv şi mâini mari, ce păreau făcute pentru un scop mai puţin sofisticat decât cel pe care îl aveau în aule, birouri şi sălile de şedinţă. Mergea deja pe cincizeci de ani, dar, cu excepţia câtorva fire argintii pe la tâmple, părul îi rămăsese des şi negru, dat întotdeauna pe spate, şi un glas aspru, care nu formula nicicând elogii gratuite. Deşi trăia pe meleagurile americane de mulţi ani şi stăpânea o engleză impecabilă, profesorul nu-şi şlefuise duritatea accentului nativ şi nu încerca să ascundă faptul că nu accepta atitudinile relaxate, atât de proprii mediului studenţesc în care îşi exercita meseria de-o jumătate de viaţă: râsetele intempestive, alergatul pe culoare ori predilecţia unora de a trage un pui de somn la cursurile lui de la prima oră a după-amiezii. Nu era prea îngăduitor cu frivolitatea şi avea o intoleranţă încăpăţânată pentru dezordine şi lene. Totuşi, era un om plin de viaţă, generos şi deschis

dialogului, mereu dispus să stea de vorbă când era rugat, să asculte şi să dezbată fără prejudecăţi de neclintit. Mereu dispus să întindă o mână.

Folosindu-se de stilou ca de o spadă, Fontana a şters energic alte câteva cuvinte, fără să-şi ia privirile de pe pagina scrisă de cine ştie ce student mediocru, pe care acum îl făcea praf.

— Presupun că tot ne mai dorim să petrecem ceva vreme în Spania, a spus, cu ţigara între buze şi ochii la ce corecta atât de nemilos.

— Da, domnule, doar ştiţi că da.

În ciuda încrederii pe care, cu timpul, ajunseseră s-o aibă unul într-altul, cei doi se comportau deosebit de convenţional în lumea universitară.

— Atunci am ceva să-ţi povestesc. Ia aruncă o privire pe asta.

Foile prinse cu o agrafă metalică au planat pe deasupra mesei, iar Daniel le-a prins din zbor. Programul Fulbright, a citit cu glas tare.

— Vei ajunge, în sfârşit, în Spania, lăudat fie Domnul.

Încheindu-şi comentariul ironic, Fontana a tras cu putere încă o linie orizontală peste textul masacrat. Apoi a înşurubat capacul stiloului şi a revenit la chestiunea pentru care îşi convocase studentul la el în birou.

— E un program internaţional de schimburi academice. Funcţionează deja de un deceniu, sub patronajul Congresului Statelor Unite. Totuşi, Spania a fost ţinută până acum pe margine, ca în atâtea alte domenii. Dar se pare că ţările noastre se îndreaptă spre o dulce înţelegere, aşa că, în fine, au hotărât să-i deschidă uşile acestui program şi, în curând, se va constitui o comisie comună.

— În ce constă acest program, mai exact? l-a iscodit Daniel, privind cu lăcomie hârtiile.

— În burse pentru studii de specialitate sau pentru lucrări de cercetare într-o universitate din ţara pentru care se optează.

— Sper că pentru a obţine una din astea nu-mi veţi mai cere să distrez nişte profesori, ca altădată.

Fontana a râs cu poftă. Cu familiaritatea pe care şi-o câştigase în timp, Daniel îi povestise în cele din urmă amănuntele faimoasei nopţi de la Heinz.

— Nu-ţi face griji, îţi garantez că de data asta totul va urma căile cele mai ortodoxe, i-a răspuns, stingându-şi ţigara într-o scrumieră deja plină cu mucuri.

Încă îi venea greu să recunoască în acel tânăr solid şi dezinvolt pe băietanul impetuos care, nu cu mult timp în urmă, venise în sala de curs vorbind o limbă spaniolă şovăielnică, dar manifestând o dorinţă nemăsurată de a învăţa. Deşi se domolise, se şlefuise şi îşi înzecise cunoştinţele de spaniolă, Daniel Carter nu pierduse nimic din entuziasmul şi curiozitatea intelectuală pe care le vădise din prima zi. Şi, conform înţelegerii dintre ei, obţinuse bursa care, în sfârşit, îl scăpa de tura de noapte din fabrică şi îi îngăduia să se concentreze ferm asupra studiilor. Dar mai avea mult până devină să-şi atingă ţelul pe care îl urmărea încă din primii ani, şi-a zis Fontana. Încă mai trebuia ajutat să nu deraieze.

— Credeţi că am vreo posibilitate?

— Dumneata ştii..., a răspuns profesorul hâtru.

— Poate că voi avea noroc.

A împăturit hârtiile, le-a pus în buzunarul de la spatele al pantalonilor şi s-a apucat să-şi adune de pe jos cărţile, dosarele, sacoul, cu graba celui care e mereu în criză de timp şi are o groază pe cap.

— Un moment, Carter, aşteaptă, aşteaptă, omul lui Dumnezeu. Oare cum să te fac să vii să mă vezi fără să să pleci ca din puşcă după cinci minute?

— Ştiţi că în semestrul ăsta am şase cursuri, dom' profesor, şi...

— Nu te mai văicări, băiete. Concentrează-te la ceea ce abia ţi-am spus. Acestor oameni trebuie să le prezinţi un proiect serios şi bine elaborat. Stai jos, te rog.

Daniel i-a dat ascultare, cu un gest care dovedea că era interesat.

— M-am gândit deja la unul. Ramón J. Sender[1].

— Ramón cum?

— Jo-ta-sen-der.

— Ăsta cine mai e?

— Un bun scriitor căruia i-ai putea consacra teza dumitale. Şi, în plus, un prieten de-al meu.

Şi i-a aruncat o carte peste biroul cel mare.

— În viaţă...? a întrebat Daniel, prinzând îndemânatic cartea cu mâna stângă.

— ...şi bine mersi. Predă literatură modernă la Albuquerque, New Mexico. Şi continuă să scrie. Tocmai l-am întâlnit la congresul de proză de la Amherst.

— N-a fost la reuniunea hispaniştilor?

— N-a putut veni. Nici nu ştii cât de mult i-am simţit lipsa.

— Profesor invitat?

— Permanent. Exilat.

— *Mosén Millán*[2], a citit Daniel pe copertă. Şi-a trecut degetul mare peste nu prea multele pagini. Foarte scurtă, a adăugat, drept unică apreciere.

---

1. Scriitorul spaniol Ramón José Sender (Chalamera, 1902 – San Diego, 1982) a luptat în timpul Războiului Civil în tabăra republicană; în 1938 a plecat în Franţa, apoi în Mexic. În 1942, s-a stabilit în S.U.A. Autor al unei vaste opere narative pe teme politice şi sociale, în care, combinând reportajul cu romanul, a descris realitatea spaniolă din epoca sa: *Orden público (Novela de la cárcel)* (*Ordine publică. Roman al experienţei carcelare*,1931), *Siete domingos rojos (Novela de la prerrevolución española)* (*Şapte duminici roşii. Romanul prerevoluţiei spaniole*, 1932), *Mister Witt en el Cantón* (*Mister Witt în Cantonul din Cartagena*, 1935), *Contraataque* (*Contraatac*, 1938), *Crónica del alba* (*Cronica zorilor*, 1942), *El verdugo afable* (*Un călău afabil*, 1952), *Mosén Millán* (*Réquiem por un campesino español*) (*Părintele Millán. Recviem pentru un ţăran spaniol*, 1960), *En la vida de Ignacio Morel* (*În viaţa lui Ignacio Morel*, Premiul Planeta, 1969) şi *La mirada inmóvil* (*Privirea imobilă*, 1979).
2. Părintele Millán (sp.).

— Şi foarte bună. Absolut. A publicat-o în Mexic acum patru, cinci ani. Acum are de gând să-i schimbe titlul, care va fi *Recviem pentru un ţăran spaniol.* Dar a scris foarte mult înainte.

— S-a scris ceva până acum despre el?

— Aproape nimic. Scriitor *non grato* în Spania şi adesea în afara ei. De aceea, dacă până la urmă te decizi, trebuie să procedăm cu grijă.

Daniel a plecat de la profesor cu *Mosén Millán* în geanta sa voluminoasă şi cu intenţia de a lupta cu ghearele şi cu dinţii pentru acea bursă, care avea să fie încă un pas spre reconcilierea dintre ţara lui şi Spania pe care nădăjduia s-o cunoască. Dar ideea de a-l studia pe Sender avea s-o rumege în linişte. Vorbise mai demult cu Fontana despre intenţia de a elabora o teză de doctorat despre un scriitor spaniol contemporan. Dar nu-l cunoştea pe cel propus de Fontana şi prefera să-şi formeze o idee limpede despre el înainte de a se angaja orbeşte la o muncă de ani de zile pe cărţile acestuia. Deşi faptul că era repudiat şi în Spania şi în afara ei îi trezea o fascinaţie bolnavă.

Ajunsese pe culoar şi se pregătea s-o rupă la fugă ca să nu întârzie la cursul următor, a auzit tunând de departe glasul lui Fontana: aruncase o ultimă frază, pe care Daniel n-a izbutit s-o priceapă întru totul.

— Să vedem ce facem ca să le luăm la toţi maul fără să-şi dea seama!

Capitolul 13

Un Lockheed Super Constellation al companiei TWA l-a depus pe Daniel Carter pe o pistă a aeroportului Barajas, într-o dimineaţă de la sfârşitul toridei veri a anului 1958. Avea cu el două valize, o maşină de scris portabilă şi o doză de optimism care n-ar fi putut încăpea în cala avionului. Pentru subzistenţă, dispunea de bursa Fulbright, care îi fusese acordată în cele din urmă. La cursul de schimb de patruzeci şi două de pesete pentru un dolar, spera să poată trage de ea un întreg an de studiu fără să strângă cureaua.

Un băiat uscăţiv s-a apropiat de el val-vârtej. Fără să-şi scoată din gură ţigara Bisonte cam scuturată, s-a oferit să-i care bagajul într-un cărucior pe jumătate ruginit. Odată ieşiţi din terminal şi după ce a isprăvit să se certe apoi imediat să se şi împace cu doi colegi, proprietarul unui taxi negru i-a deschis obsecvios portiera din spate. Omul nu voia cu nici un chip să-l supere pe acel turist care părea american. Pe vremurile astea...

— Unde doreşte domnul..., a zis taximetristul, cu scobitoarea între dinţi.

— Strada Luisa Fernanda, numărul 26, i-a cerut Daniel. Era prima sa tentativă de comunicare pe pământ spaniol.

Privea cu nesaţ Madridul din spatele geamului, totul i se părea fascinant, totul îi atrăgea atenţia. De la pământul foarte uscat şi sterp peste care trecea şoseaua, apoi prin cartierele mărginaşe, până la clădirile şi oamenii a căror densitate creştea necontenit, gata să copleşească intersecţii, bulevarde, colţuri

de stradă. Între timp, dornic să-i smulgă clientului un bacşiş generos, taximetristul s-a oferit să-i fie şi ghid. Strigând ca să priceapă cât mai bine.

— Dacă vreţi să întrebaţi ceva, *mister*, vă stau la dispoziţie pentru orice.

— Vă mulţumesc, domnule, a răspuns Daniel, politicos. Dar, decât să-l asculte pe taximetrist, în acele momente îşi dorea mai degrabă să absoarbă neîncetat tot ce-i trecea prin faţa ochilor.

Fără să fie pe deplin sigur, pe măsură ce parcurgeau străzi de lungimi diferite, Daniel a început să suspecteze că mergeau mai mult decât era nevoie. Uneori i se părea chiar că trecuseră de mai multe ori prin acelaşi loc. A văzut de toate: muncitori cu salopetă şi bască în faţa unei gropi, slujnicuţe în goana mare, jandarmi îmbrăcaţi în cenuşiu, umblând doi câte doi. Orbi care vindeau bilete de loterie, anunţând în gura mare că numai în ziua aceea costau douăzeci de pesetas, mame cu coşul pe braţ, în drum spre piaţă, poştaşi pe bicicletă, trei preoţi în sutane, traversând strada împreună. Figuranţi cu toţii, în esenţă, pe acea mare scenă pe care Daniel şi-o tot închipuia de luni de zile.

— Şi Puerta de Alcalá[1], ce minune, l-a lămurit taximetristul după ce a mers o vreme în zigzag. Iar aici e Cibeles[2], priviţi-o, pare o regină. Apoi o vom lua pe bulevard, pe Gran Vía. Priviţi, priviţi, priviţi ce fenomen: Sarita Montiel în *Ultimul tango*. E pe afiş de aproape un an, mă ia cu leşin de câte ori trec prin Puerta del Rialto. Să nu cumva să plecaţi acasă fără s-o ascultaţi cântând *Aştept fumând*.

---

1. Celebra Puerta de Alcalá, de unde pleca drumul către oraşul Alcalá de Henares, proiectată de arhitectul Francisco Sabatini şi construită în 1769, e una dintre cele cinci vechi porţi regale din Madrid, situată în centrul rotondei din Piaţa Independenţei.
2. Fântâna cu statuia zeiţei Cibeles pe un car tras de lei (1782) se află acum în centrul pieţei Cánovas del Castillo, pe Paseo del Prado.

Ochii lui Daniel Carter zburau de la reclamele de lichioruri şi detergenţi la numele staţiilor de metrou şi la poliţiştii care dirijau circulaţia, fluierând. De la afişele gigantice care anunţau filme spaniole şi străine până la tinerele în haine strânse pe talie, ale cărori tocuri ţăcăneau graţios pe trotuare, şi la tinerii slabi, ferchezuiţi, care fumau ţigară de la ţigară şi le aruncau complimente şi obscenităţi fără nici o umbră de pudoare. Totul îl încânta sub soarele încă fierbinte de septembrie.

— Şi acum ajungem în Piaţa Spaniei. Priviţi, Turnul Madridului, abia terminat, se spune că are aproape o sută cincizeci de metri înălţime, ce părere aveţi?

— Magnific, l-a minţit Daniel fără să menţioneze că tocmai petrecuse două zile la New York, în drum spre Spania.

— Treizeci şi şapte de etaje şi o groază de ascensoare, a adăugat taximetristul, mândru de el de parcă urma să-l moştenească, cel mai înalt zgârie-nori din Europa. Şi pe urmă mai vin unii şi ne spun că pe-aici nu facem lucrurile bine.

— Magnific, a repetat Daniel, privind o femeie în doliu care, aşezată pe jos şi cu un copil zdrenţăros la piept, întindea mâna, cerând de pomană la doar câţiva metri de intrarea principală în turn.

— Şi am ajuns la destinaţie, intrăm în cartierul Argüelles. Asta-i strada Princesa, iar aici, la dreapta, deşi mai că nu se vede, palatul Liria, cocioaba ducelui de Alba, mai bine să nu vedeţi cum trăieşte gagiul. Şi acum, o luăm în jos şi intrăm pe Luisa Fernanda, se cheamă la fel ca opereta. Iar la capătul străzii e numărul 26, cum mi-aţi cerut. Gata, am ajuns, amice. Treizeci şi trei şi cincizeci drumul, plus alte zece pesete bagajele şi informaţiile. Şi să nu-mi spuneţi că n-a fost plăcut drumul, ei, mister?

Daniel ştia prea bine că ar fi putut face acelaşi drum şi pentru jumătate din sumă, dar cu un taximetrist ceva mai puţin isteţ şi ceva mai cinstit. Dar a plătit fără protesteze paralele cerute. Nişte bani în plus pe care şi-i asuma, şi-a zis, pentru

lecţia de literatură aplicată pe care tocmai o primise: picaresca spaniolă din secolul XX. Pe viu.

Dar altfel au stat lucrurile cu bacşişul.

— Dar ce mi-ai dat aici, amice? l-a întrebat taximetristul, cu ochii pe ciudatele monede pe care tocmai i le dăduse americanul. Împinsă poate de uimire, scobitoarea străveche dintre dinţi a aterizat în sfârşit pe jos.

— Cincisprezece cenţi, domnule, a replicat Daniel. Ca să începi şi dumneata să afli câte ceva despre ţara mea.

Şi-a lăsat ghidul în drum, mormăind ceva de neînţeles despre morţii lui, şi a intrat în clădire, târând bagajul după el. Porticul era mare, ca al oricărei case burgheze cu pretenţii. Din tavan atârnau două lămpi brunate. În fund începea o scară amplă, iar în centru se afla un ascensor. La dreapta, o încăpere cu geamuri, pustie în acel moment. Alături, uşa unei locuinţe, întredeschisă. O placă anunţa că acolo trebuia să ajungă: locuinţa portarului.

Daniel a ciocănit la uşă, dar nu i-a răspuns nimeni. Apoi a dat de o sonerie, a apăsat pe buton, dar tot fără rezultat. Atunci a băgat capul pe uşă şi a zărit o odăiţă simplă. În mijlocul ei trona o masă rotundă, acoperită cu o faţă de masă croşetată şi înconjurată de patru scaune. „Salut", a spus cu glas tare. „Salut, salut", a repetat şi mai tare. Nu s-a arătat nimeni. Convins, în sfârşit, că acolo chiar nu se afla nimeni, a decis să-şi lase bagajul în odaie, apoi să plece din nou. Nu era dispus să mai piardă nici un minut din acea primă dimineaţă la Madrid.

A început să hoinărească iar, la voia întâmplării, absorbind totul, la fel ca mai înainte, cu toate cele cinci simţuri. La fiecare pas, Daniel încerca să descifreze anunţuri şi voci în timp ce se desfăta cu mirosurile venind din prăvălii despre care nici măcar nu ştia ce ofereau clientelei. Peşte sărat şi murături, mercerie, dulciuri. Până ce a dat de un chioşc de ziare şi atenţia i-a fost atrasă de titlurile care înşirau evenimentele din ţară. A citit primele pagini şi a ales câteva publicaţii, aproape la întâmplare, sperând să descopere în ele radiografii ale meleagurilor unde abia ajunsese. Ziarele *Ya*, *Pueblo* şi *ABC*, deoarece vânzătorul îl

asigurase că erau cele mai vândute. Apoi a adăugat un *El Caso*, care promitea detalii suculente despre cele patru asasinate comise în acea vară de criminalul Jarabo. Şi o revistă în culori intitulată – paradoxal! – *Blanco y Negro*[1], înfăţişând un băieţel plăpând şi bruneţel, căruia i se spunea Joselito, puiul de pasăre cântătoare. În ultimul moment, Daniel Carter a simţit că i se lipeau de picioare doi mucoşi, care abia îi ajungeau până la talie. Se uitau încântaţi la revistele pentru copii, unul se scărpina cu înverşunare în cap, celălalt se scobea cu degetul în străfundurile nasului. Daniel a cerut trei exemplare dintr-o revistă pentru copii. *Tiovivo*[2] îi convine domnului? Apoi a dăruit două puştilor, iar pe cel de-al treilea l-a pus peste teancul lui de periodice.

După ce a plătit cu o bancnotă de cinci pesete şi a primit drept rest câteva monede, Daniel a intuit că viaţa din Madrid avea să i se pară surprinzător de ieftină. „Cu atât mai bine ", şi-a zis, împingând uşa localului vecin. Putea să facă mai multe lucruri, să viziteze mai multe locuri, să cumpere mai multe cărţi. Dar la toate astea se putea gândi şi mai târziu. Pentru moment, prioritatea lui era să afle cu ce putea să-şi umple burta ce i se lipise de spate la unsprezece şi jumătate dimineaţa, într-o tavernă care anunţa cu litere roşii că specialitatea ei erau sendvişurile şi tot soiul de preparate reci.

A întins pe masă publicaţiile recent cumpărate, în timp ce savura orbeşte ce îi adusese chelnerul când îl observase că nu era în stare să descifreze tabla pe care erau scrise specialităţile casei: o jumătate de franzelă umplută cu sepii prăjite şi un pahar cu vin alb, uşor tulbure, turnat direct din butoi. A devorat jurnalele odată cu comanda şi a aflat astfel, între două sendvişuri, că nava lui Franco se numea *Azor*[3]; graţie aceluiaşi articol, a mai învăţat şi ce înseamnă „a ancora" şi unde e situat portul Vigo pe hartă. A aflat şi că un toreador cunoscut sub

1. Alb şi Negru (sp.).
2. Carusel (sp.).
3. Şoim (sp.).

numele de El Litri avea să revină în arenă în sezonul viitor. Că, la închiderea ediţiei, o locomotivă din Gara de Nord călcase un feroviar pe care îl chema Emiliano Bermejo Salcedilla.

Era aproape două când Daniel a revenit la destinaţia sa iniţială. Prin uşa tot întredeschisă a locuinţei portarului răzbăteau în sfârşit zgomot şi agitaţie. Cineva fredona, un robinet era deschis. La auzul soneriei, altcineva a strigat „Vin, vin, vin". Apoi, nişte paşi mici s-au apropiat.

— Sfântă Fecioară a iubirii fără seamăn, dar ce flăcău chipeş eşti mata, domnişoru' Daniel! l-a întâmpinat femeia rotofeie care venise în graba mare la uşă, ştergându-şi mâinile cu o cârpă.

La auzul acelui compliment, tânărul a pufnit în râs. Imediat, la cererea ei, s-a aplecat aproape în unghi drept, pentru ca portăreasa să-i poată planta pe obraji două sărutări sonore ca două ventuze. Le păstra pentru el de o lună şi jumătate, de când primise de la Andrés Fontana o scrisoare în care îi anunţa sosirea tânărului american.

— Intră, fiule, hai, vino înăuntru, că tocmai am luat rasolul de pe foc. Şi când te gândeşti că eram gata să plec la drogherie chiar când ai sosit mata!

Daniel a vrut să-i spună că abia mâncase şi să nu-şi mai facă griji pentru el, că poate i-ar fi prins mai bine să tragă un pui de somn. Dar a pierdut bătălia din start şi n-a avut altceva de făcut decât să se aşeze la masa deja pusă şi să-şi potrivească şervetul în carouri pe piept, aşa cum îl învăţase femeia. Cine ar fi putut să-i spună că acel rasol, primul dintre multele pe care avea să le mănânce în cursul vieţii, împreună cu supa, năutul şi bucăţile de carne care îl însoţeau (ca atâtea alte lucruri, începând din ziua aceea, ca în atâtea alte zile din lunile următoare), avea să-i miroasă a ceva imposibil de definit. Nici chiar dacă ar fi apelat la dicţionarul bilingv pe care îl avea în valiză.

Cu dormitul a fost altă poveste. Ţara care îl găzduia nu mai avea cartele pentru raţionalizarea alimentelor, nici Ajutor Social pentru săraci, începuse să renunţe la orgolioasa-i autarhie, împăcându-se cu Vaticanul şi cu guvernul Statelor Unite şi

pusese în fruntea politicilor economice o echipă de tehnocraţi care, deşi înzestraţi cu capacităţi şi cunoştinţe superioare celor demonstrate de predecesorii lor, erau tot atât de interesaţi de democratizarea ţării ca şi ei. Adică deloc. Anchiloza părea să se infiltreze şi în alte sfere ale vieţii. În înălţimea medie a spaniolilor, de pildă, care abia dacă depăşea un metru şi şaptezeci de centimetri la bărbaţi şi câţiva centimetri mai puţin la femei. Precum şi în mobilele şi ustensilele din casă, încă adaptate la acea statură redusă, de pildă patul neîncăpător care îl aştepta pe Daniel în camera ce le aparţinuse fiilor portăresei când erau tineri.

— Vai, Doamne Sfinte! Şi în ce pat am să te culc eu, cu înălţimea asta a ta, care mă dă gata?

Femeia începuse deja să strângă masa: spre marea ei satisfacţie, americanul îşi mai pusese nişte rasol, dăduse gata jumătate dintr-un castron plin de orez cu lapte şi încheiase prânzul cu aproape o oală de cafea. De cum a văzut-o punând farfuriile una peste alta, s-a ridicat, gata s-o ajute.

— Nici vorbă, fiule, nici vorbă! a protestat energic portăreasa. Du-ţi mai bine valizele în odaie, că vin şi eu într-o clipită.

Nu încăpea nici o îndoială, patul era efectiv neîncăpător. Trebuia, totuşi, să afle cât îi lipsea în lungime pentru ca Daniel să-l poată folosi.

— Întinde-te, băiete, întinde-te...

Cei doi şi-au reţinut râsul cu mare greutate. Capătul patului îi venea pe la jumătatea gambei.

— Asta o s-o aranjeze Mauricio, dulgherul, ai să vezi, l-a asigurat femeia, dându-i câteva pălmuţe peste braţ, ca şi cum ar fi vrut să-l liniştească. Ce înălţime ai, domnişoru' Daniel, ca să-i spun, să vedem ce poate face.

— Şase picioare şi două degete, a răspuns automat Daniel, care se adaptase la limba, dar nu şi la unităţile de măsură ale Spaniei.

— Şi cât e asta pe creştineşte, se poate şti?

— Poftim?

— În metri, fiule, te întreb cât măsori mata în metri.

— Păi... habar n-am.

— Asta se rezolvă cât ai clipi din ochi, a murmurat portăreasa, ieşind din odaie ca să-şi caute trusa de cusut. A revenit în câteva clipe. Ia să vedem, reazemă-te de acest perete, i-a cerut, desfăşurând centimetrul. Amuzat, Daniel i-a dat ascultare. Aşteaptă, că n-ajung, s-a plâns femeia, trăgând singurul scaun din încăpere. Şi, fără să stea pe gânduri, doña Antonia s-a urcat pe el. Să vedem, înalţă-ţi capul, nu te mişca, gata. Un metru optzeci şi opt, acum ştii cât măsori, dacă eşti trimis să-ţi faci serviciul militar, ferească Sfântul.

Daniel nu pătrundea sensul multor vorbe şi fraze ale văduvei, dar, cum pentru simţăminte nu există limbi diferite, a înţeles bine afecţiunea şi generozitatea pe care i le arăta bătrâna. Portăreasa şi americanul, văduva şi noul sosit, asimetrici în toate şi totuşi atât de potriviţi, ca punctul cu litera „i", au rezolvat problema somnului cu un dram de ingeniozitate şi cu ajutorul combinat al unui dulgher din cartier şi al unui plăpumar din vecini. Folosind câteva scânduri, primul a lungit patul, iar cel de-al doilea a adăugat saltelei un apendice. La rândul ei, doamna Antonia a lungit cearşafurile cu nişte fâşii de pânză. Perfect, a conchis Daniel, când totul a fost gata. Ca uns, a confirmat ea, lăudând munca meşterilor. Şi Daniel a notat la iuţeală expresia în carneţelul unde îşi transcria permanent achiziţiile.

Problema patului i-ar fi putut servi lui Daniel drept scuză pentru a căuta, după primele zile de şedere, o altă odaie. Poate că, după o scurtă perioadă de adaptare la existenţa madrilenă în modesta locuinţă a portăresei, ar fi trebuit să se aventureze în căutarea unui cămin mai comod. O pensiune decentă pentru tineri de provincie, un hostel central şi luminos, poate un loc în miticul Cămin pentru Studenţi[1]. Dar Daniel a preferat să

1. Vestita Residencia de Estudiantes, instituţie culturală fondată în Madrid (pe strada Pinar nr. 21) de către A. Jiménez Fraud (1910), a fost mult mai mult decât un simplu cămin studenţesc. Prestigiul

rămână acolo, să doarmă tot în cămăruța întunecată, care dădea într-un patio mereu plin de rufe întinse la uscat și unde mirosea a leșie, să aibă drept unică sursă de lumină un bec chior și chel și să citească stând pe un scaun din trestie, în lipsa unui fotoliu comod. Dar nu părea să-i pese de nimic, nu-l incomoda nimic. Mai curând se simțea bine așa. Daniel Carter percepea totul ca pe ceva substanțial autentic. O realitate de esență pură, sarea vieții.

Poate că în dorința lui Daniel de a rămâne acolo exista și ceva dintr-o involuntară aspirație de continuitate, dintr-o dorință inconștientă și oarecum romantică de a perpetua ceva care se întrerupsese brusc în urmă cu mai bine de două decenii. În casa doamnei Antonia – în altă locuință pentru portari de pe strada Princesa, înainte să se mute pe strada Luisa Fernanda, înainte chiar să rămână văduvă sau fiii ei să devină adulți și să plece de lângă ea – locuise și profesorul Andrés Fontana în anii studenției sale. Chiar el îi propusese lui Daniel această locuință pentru primele zile pe care urma să le petreacă în Spania și tot el îi scrisese de la Pittsburgh portăresei, rugând-o să-l găzduiască pe studentul lui american pentru două sute de pesete pe săptămână. Dacă Fontana locuise în condiții și mai grele în aceeași companie și arăta atât de zdravăn, de ce n-ar fi făcut-o și Daniel Carter? „În cinstea dumneavoastră, maestre", ar fi zis americanul, dacă pe atunci ar fi știut că exista o asemenea expresie. Păcat că n-o învățase măcar până la târgul de Sfântul Isidor, câteva luni mai târziu.

Au existat, categoric, și câteva motive practice și mai serioase, care, puse cap la cap, l-au făcut să ezite un pic. Mâncărurile consistente servite cu pâine de muiat în sos, cafeaua la ibric cu care deschidea ochii dimineața, cămășile spălate de mână,

---

său național și internațional s-a datorat, printre altele, și faptului că pe acolo au trecut și s-au format artiști precum Salvador Dalí, Federico García Lorca, Rafael Alberti, Manuel de Falla, Luis Buñuel și mulți alți membri ai Generației de la 1927.

apretate şi călcate cu măiestrie. Anecdotele doamnei Antonia şi amintirile ei intacte din trecut, care, în sesiunile continue de la masă, îl ajutau să descopere esenţa pământului spaniol. Bogăţia limbii populare auzite zilnic, şuvoiul neîntrerupt de expresii şi glume pe care începuse să le noteze cu grămada în caietul pe care, începând de atunci, hotărâse să-l ţină mereu într-un buzunar.

Şi, poate că fără ştirea lui şi mai presus de toate celelalte motive, survolându-le imperceptibil, a mai fost ceva. Ceva impalpabil, intangibil. Ceva ce Daniel percepuse încă de când trecuse pragul locuinţei şi zărise faţa de masă lucrată cu croşeta, fotografia îngălbenită de la o nuntă de ţară, din care se estompase deja o jumătate, o ilustraţie înrămată a Inimii Sfinte, calendarul cu imaginile unor femei brunete, cu pălării de Córdoba şi ochi trişti. Simţise mirosul de mâncare pe foc şi auzise radioul deschis permanent, uneori abia perceptibil, alteori invitând la distracţie prin concursuri, seriale şi versuri. Căldura. Duioşia. Răsfăţul. Faptul că, după ce atâta amar de vreme fusese orfan de afecţiune, cineva îi purta de grijă acum, după singurătatea în care se zbătuse de când anunţase cu glas tare că viitorul lui n-avea să treacă nicicând prin cabinete de avocatură, judecătorii ori spitale.

Capitolul 14

Dar pe Daniel nu l-a atras doar existența domestică, nici vorbă. Încă din primul moment a ieșit în stradă. Strada, în sensul ei cel mai larg: adică aerul ei, căci umbla gură-cască prin Madridul care, desfășurându-i-se dinaintea ochilor, îi oferea câte o surpriză la fiecare pas. Așa încât tânărul a hoinărit în primele zile la voia întâmplării, rătăcind prin mahalale tipice, prin piețe și parcuri, intrând și ieșind din biserici și bodegi, trăgând cu coada ochiului prin taverne, dughene, școli și magazine, și prezentându-și actele de fiecare dată când un apărător incorigibil al ordinii și siguranței naționale i se planta în față, uitându-se urât la el la cel mai neașteptat colț de stradă.

Odată potolită această primă sete, Daniel a simțit nevoia aproape organică de a vedea, auzi, pipăi și mirosi, așa că s-a decis, până la urmă, să stabilească o țintă pentru pașii lui și un țel pentru viitorul său. Ținta și țelul a fost un cartier din vestul Madridului, vecin cu mahalaua lui, Argüelles. Un cartier în care, deși constituia justificarea oficială a prezenței sale în Spania, încă nu pusese piciorul.

Acolo, în Orașul Universitar, îl aștepta Facultatea de Filosofie și Litere: chiar la inaugurarea ei îl primise pe Andrés Fontana, iar acum, după mai bine de două decenii, într-o dimineață înnorată de la începutul lui octombrie, îl aștepta pe studentul lui american. Între cele două momente, avuseseră loc un război, o minuțioasă epurare a profesorilor și studenților nedoriți și o reconstrucție generală, care avea să altereze radical esența instituției.

Cu câteva minute înainte ca Daniel să plece într-acolo, văduva s-a apropiat de el cu o oală în mâini, pe care o ţinea cu ajutorul unei cârpe ca să nu se ardă. Tocmai spălase scările în genunchi, treaptă cu treaptă, şi se pregătea să-i servească tânărului micul dejun. Calvarul vieţii de portăreasă văduvă, al creşterii copiilor cu mâncare pe sponci şi lupta fără preget pentru a-i face pe aceştia să răzbească în viaţă o întăriseră. Atâtea lacrimi ascunse pentru ca fiii ei să nu-şi dea seama câte îndurase, atâtea căldări de apă şi de gunoi cărate şi atâtea mizerii înghiţite făcuseră din ea o femeie hotărâtă, al cărei trup îndesat şi bondoc nu ştia ce-i descurajarea.

— Şi unde mergem azi atât de elegant, fiule? a întrebat portăreasa, turnându-i lapte fierbinte în cafea.

Îşi pironise ochii pe cravata lui Daniel, plină de dungi şi culori, atât de diferită de cele sobre şi închise la culoare ale spaniolului de râńd. O vedea pentru prima oară de când Daniel venise la Madrid.

— Mă tem că e timpul să mă apuc de lucru, i-a răspuns tânărul, muind în cafea una dintre gogoşile abia aduse de la gogoşerie.

— Deci, gata cu distracţia?

Din două îmbucături, tânărul a dat gata toată gogoaşa. Apoi i-a răspuns.

— Sau poate că distracţia abia începe, o să vedem...

Daniel s-a gândit încă o dată cum să-şi prezinte proiectul pentru care comisia Fulbright îi oferise bursa cu atâta generozitate, până la urmă. Vorbise îndelung cu Fontana despre acest lucru. Uneori când alergau amândoi plini de cărţi de la o sală de curs la alta, printre studenţii de pe culoarele neogotice din Cathedral of Learning. Alteori când se plimbau pe străzile din campusul Pitt. Câteodată când stăteau împreună la o bere, la sfârşitul orelor, în zilele deja lungi şi calde din ultima primăvară, după ce legătura dintre ei devenise suficient de puternică pentru ca dialogul lor să se prelungească şi după orele de curs. Fii prudent, băiete, fii prudent, obişnuia să repete Fontana. Prudenţă şi cap bun.

— De ce insistaţi atât de mult pe prudenţă, domnule profesor?

— Fiindcă pe Sender îl iubesc foarte puţini şi n-avem nici un interes să trezim vreo suspiciune.

Fontana ştia foarte bine ce spunea. Într-adevăr, aragonezul Ramón J. Sender era, în acei ultimi ani ai deceniului cinci, o figură specială printre scriitorii spanioli care se exilaseră după Războiul Civil. Scriitor şi jurnalist prolific încă dinaintea conflictului, biografia lui de combatant şi om de litere din tabăra republicană era, cu toate acestea, plină de turbulenţe. Era un disident al Partidului Comunist, acuzat de liderii acestuia de obscure episoade de laşitate şi trădare, supus ulterior unui lung proces de defăimare, exclus fără nici un fel de menajamente din cercurile solidarităţii expatriate.

Sender negase întotdeauna toate acele acuzaţii, deşi recunoştea făţiş existenţa unor episoade de indisciplină şi chiar de iresponsabilitate în modul cum îşi exercitase funcţiile militare în timpul războiului. Dar acolo unde Partidul Comunist văzuse lipsă de loialitate şi josnicie, Sender şi puţinii lui apărători invocau un simplu dezacord cu politica şi conduita militară a ierarhiilor de partid: o formă personală de revoltă faţă de autoritatea arbitrară şi o metodă eroică de apărare a propriei integrităţi ca individ. În orice caz, adevărul era că scriitorul, fidel angajării sale politice, se exilase ca atâţia alţii. Departe, totuşi, de a se încadra majorităţii, Sender fusese tratat adeseori ca un duşman, un tovarăş de drum incomod în lunga călătorie a diasporei.

Cu toate acestea, scriitorul rămăsese credincios propriei lui poziţii. Cu familia definitiv distrusă (soţia îi fusese împuşcată în cimitirul din Zamora, iar fiii săi – luaţi în grijă de o milionară americană), după o şedere în Franţa şi una în Mexic, Ramón J. Sender se instalase, în cele din urmă, în Statele Unite, unde continuase să scrie şi să predea, dar se şi recăsătorise. Şi îşi făcuse totodată noi prieteni. Mulţi americani, câţiva spanioli, Andrés Fontana printre ei.

Pe măsură ce înainta prin Oraşul Universitar în căutarea destinului, Daniel retrăia conversaţiile. Odată ajuns la facultate, un portar într-o uniformă cu galoane de colonel i-a dat indicaţiile necesare.

— Pe domnul doctor Domingo Cabeza de Vaca y Ramírez de Arellano îl găsiţi în biroul 19, în capătul coridorului, pe dreapta.

Tânărul a parcurs culoarele plin de reverenţă, ascultându-şi doar zgomotul paşilor pe pardoseala lustruită. Era nouă şi jumătate dimineaţa, cursurile începuseră deja şi nu se vedea nici un suflet de om afară din săli. A bătut, în sfârşit, la uşa biroului indicat, iar o voce bine timbrată a spus „Intră", aşa că Daniel a intrat.

Nici dacă ar fi căutat într-adins n-ar fi putut Daniel să dea de o încăpere şi un bărbat mai diferiţi de ceea ce se aştepta. Cabeza de Vaca fusese camarad cu Fontana în anii de studenţie de dinainte de război, iar Daniel îşi închipuise cu naivitate că avea să descopere în acea primă vizită anumite legături cu habitatul şi persoana profesorului său. Vreo uşoară similitudine, orice mică asemănare. Dar nici vorbă de aşa ceva.

Fineţe, tradiţie, dichis. Trei concepte noi de notat în carneţelul său. Trei caracteristici aplicabile atât domnului la uşa căruia bătuse, cât şi ambianţei în care îl găsise. Un birou mare de nuc, cu picioarele strunjite, un serviciu de scris din argint, un calendar de birou şi un crucifix din fildeş. Un pupitru cu o carte veche deschisă, draperii de catifea verde-închis, un blazon smălţuit, o bibliotecă cu geam, plină cu tomuri legate în piele. În spatele biroului, un bărbat subţirel şi fin. Ten alb, costum cu vestă impecabil şi păr cărunt, pieptănat pe spate. Butoni la manşete, ac de cravată din aur. Bărbatul nu s-a ridicat să-l salute, doar i-a întins o mână peste masă. O mână uşoară, subţire şi, cu toate acestea, nu lipsită de o oarecare energie.

— Încântat de cunoştinţă, domnule Carter. Luaţi loc, vă rog.

Daniel i-a dat ascultare, conştient că prezenţa lui distona cu acel birou şi acel amfitrion. Grăbit, şi-a potrivit pe ascuns

nodul cravatei, şi-a aranjat reverele hainei şi şi-a dat pe spate părul rebel, care tindea să-i cadă mereu pe faţă. Brusc, i s-a părut că propriul trup îi era excesiv de masiv, iar hainele exagerat de viu colorate.

— Mă simt onorat că stimatul meu coleg Andrés Fontana a avut atâta încredere în mine încât să-mi ceară să-ţi fiu îndrumător. E o mare onoare pentru mine.

Glasul lui Cabeza de Vaca se mlădiase, afecţiunea sa pentru profesorul din Pittsburgh părea autentică.

— Fontana, Fontanita..., a murmurat ca pentru sine. Ce bine ţi-au ieşit toate, până la urmă, golanule... Ce bucurie, ce... Ei bine, domnule Carter, a continuat profesorul, schimbând tonul, înţeleg că doreşti să te specializezi în proza noastră contemporană.

— Aşa este, domnule.

— Excelent, tinere, excelent. Un ţel academic magnific. O idee formidabilă.

Daniel n-avea nevoie să fie perfect bilingv pentru a înţelege imediat că ambele adjective, şi „magnific", şi „formidabilă", fuseseră pronunţate cu o nuanţă uşor ironică.

— Şi ai fi atât de amabil încât să-mi expui succint substratul unei asemenea opţiuni?

Daniel a avut nevoie de şapte minute şi jumătate ca să-şi expună raţionamentul, era pregătit. Marea literatură spaniolă şi distinşii ei reprezentanţi, forţa prozei lor, tradiţia şi moştenirea, ilustrarea fidelă a spiritului unui popor. Un bla-bla dens, formulat într-o spaniolă decentă, cu pronunţat accent străin, în care nu şi-au găsit locul adjective ca „ignorat", „proscris", „discrepant". Şi cu atât mai puţin numele lui Ramón J. Sender.

Cabeza de Vaca l-a ascultat cu liniştea unei statui din marmură şi cu stiloul de argint între degete.

— Şi despre metodologia dumitale de lucru ce îmi poţi spune?

Urmărire îndeaproape, rigoare documentară, interpretări directe. Cinci minute lungi, presărate cu puzderie de acrobaţii verbale, altfel încât să nu afirme deschis că prin munca sa din

Spania avea de gând să se concentreze pe refacerea itinerariilor pe care s-au înscris viaţa şi romanele unui scriitor din exil.

— Înţeleg, deci, că n-ai intenţia să stai prea mult închis între pereţii aulelor şi ai bibliotecilor.

S-a străduit să nu-l lase pe profesor să vadă că atitudinea lui un pic caustică începea să-l enerveze.

— Ei bine, adevărul este că în principal intenţionez să caut influenţuri, puncte de pornire, surse şi evocări.

— Influenţe.

— Poftim?

— Se spune „influenţe", nu „influenţuri". Continuă, te rog.

— Influenţe, îmi pare rău, domnule. Vreau să spun... Voiam să spun... că îmi doresc să parcurg cărările existenţelor acestor autori pentru a le înţelege astfel creaţia ulterioară.

Fraza i-a ieşit rotundă, o memorase bine. Dar satisfacţia i-a fost, totuşi, efemeră.

— Să păşeşti pe aceleaşi cărări, să simţi pulsul fiecărui meleag, să-i diseci măruntaiele geofizice şi să le translezi în propria ta misiune intelectuală. Asta urmăreşti?

De mulţi ani nu-şi mai simţise Daniel obrajii arzând şi nu mai avusese certitudinea că se înroşise.

— Nu cred că vă înţeleg, domnule.

— Ce nu înţelegi?

— Aproape nimic.

— A păşi? Cărare? Meleag? A diseca? Măruntaie?

— Toate cuvintele astea, domnule profesor. Nu ştiu ce înseamnă.

— O să înveţi la momentul potrivit, băiete. Să continuăm, deci. Spune-mi, te rog, te gândeşti la vreun autor anume?

Înainte de a-l ruga pe Cabeza de Vaca să accepte rolul de îndrumător al lui Daniel, Fontana cântărise mai multe opţiuni şi luase în considerare o serie de colegi din studenţie, care făceau parte acum din conducerea fostei lui facultăţi. Cu ajutorul unor camarazi din universităţi americane adunase informaţii despre carierele şi statutul lor, despre relaţia lor cu regimul

franchist şi cu autorităţile. Nu voia ca studentul său să aibă neplăceri într-o Spanie plină de controale şi verdicte: căutase pe cineva care să-l primească oficial în instituţie, să-i semneze actele trebuitoare şi să-l lase să lucreze în voie. Cineva căruia să nu-i pese mai mult decât era absolut necesar de acel străin rătăcit. Care să fie o simplă legătură administrativă, un simplu demers oficial. Nimic altceva. De orientările academice pe care urma să se înscrie viitoarea teză la întoarcerea în patrie avea să se ocupe chiar el.

Andrés Fontana optase, în cele din urmă, pentru Domingo Cabeza de Vaca, deşi domeniul de specializare al vechiului său coleg era la multe leghe depărtare de proza contemporană şi încă mai mult de scriitorii desţăraţi după Războiul Civil. Ştiind că profesorul făcea parte din tabăra învingătorilor şi că în lumea lui nu plana nici cea mai mică umbră de îndoială asupra vreunei legături, fie şi pe departe, cu aceia care, în cursul celor trei ani atroce, aparţinuseră taberei adverse, Fontana intuise că putea avea încredere în el. Pentru orice eventualitate, totuşi, preferase să nu se implice prea mult. Spera ca fostul său coleg, cufundat în universul lui de manuscrise vechi de şapte veacuri, să accepte o cooperare birocratic corectă, dar total distantă. Cu toate acestea, după cum se vedea, lui Cabeza de Vaca nu-i convenea aşa ceva. El voia mai mult.

La întrebarea tocmai formulată despre acel autor concret care îl interesa în chip particular, Daniel ştia că nu putea minţi. Ştia foarte bine că nu era în avantajul lui să vorbească deschis despre Ramón J. Sender, că pentru el era mai sigur să se agaţe de conceptul generic şi abstract de „prozatori". Dar Fontana şi cu el consideraseră puţin viabil acest scenariu şi căzuseră de acord că, dacă avea să se simtă încolţit, era primejdios să persiste în această înşelăciune.

— Trebuie să recunosc că unii autori mă interesează în mod particular, chiar dacă toţi sunt, în general, demni de...

Cabeza de Vaca a înălţat o sprânceană şi n-a mai fost nevoie să întrebe. Daniel şi-a dat seama că n-avea scăpare.

— Ramón J. Sender, domnule.

— Într-adevăr interesant... Vrei să spui că dumneata intenţionezi să mergi pe urmele lui Sender prin Spania pentru ca după aceea să-i analizezi opera.

— Da, mai mult sau mai puţin, a confirmat Daniel, vorbind ceva mai încet decât normal.

— Atunci, şi corectează-mă, în caz că greşesc, cât vei sta în Spania, n-ai de gând să te apropii de cărţile acestui autor?

Tânărul s-a foit în scaun, şi-a încrucişat picioarele şi apoi, automat, le-a îndepărtat. Discuţia se aventura dincolo de ceea ce prevăzuseră Fontana şi el, la Pitt.

— Nu pot, domnule.

— Eşti atât de amabil să-mi explici de ce?

Daniel şi-a schimbat din nou poziţia, şi-a rearanjat nodul de la cravata care îl sugruma.

— E greu să dai de cărţile lui Sender în Spania, a recunoscut în cele din urmă.

— Greu?

— Imposibil, mai curând.

— Există un motiv concret?

Daniel şi-a dres glasul.

— *Censorship*, a spus slab.

— În spaniolă, te rog.

A înghiţit cu putere în sec.

— Cenzura, domnule. Cărţile lui Ramón J. Sender sunt interzise.

— Şi dumneata crezi că asta e corect?

Şi-a dat seama că i se uscaseră buzele. Iar capul i se înfierbântase.

— E corect sau nu, domnule Carter? a reluat profesorul întrebarea în faţa muţeniei lui.

Tânărul ştia că-şi punea pielea în joc. Că acela putea fi sfârşitul a tot ce-şi dorise: al şederii în Spania, al bursei, al carierei lui. Dar a riscat. Ce altă soluţie mai avea?

— Nu, domnule profesor. Nu cred că-i corect.

— De ce?

— Deoarece cred că vocile nu pot fi diminuate la tăcere.

— Reduse.

— Poftim?

— Se spune „reduse", nu „diminuate" la tăcere. E o diferență de nuanță. Aici nu vorbim de decizii proprii, ci de constrângeri exterioare, corect?

— Corect, domnule, a șoptit Daniel.

N-a lăsat să se vadă faptul că în clipa aceea nu mai dădea doi bani pe nuanțele lingvistice, că nu-și mai dorea decât să nu fie scos în șuturi.

Reacția profesorului a întârziat câteva momente, în cursul cărora, în timp ce se priveau ochi în ochi prin mintea lui Daniel au fulgerat cele mai negre profeții pe care, cu optimismul lui zgomotos, n-ar fi putut în veci să și le închipuie. Fontana se înșelase: încrederea acordată colegului său fusese o alegere proastă, nu și-l închipuiseră atât de viclean. Analiza operei lui Sender va fi condamnată la moarte de la bun început, marcând astfel decesul primului său mare proiect academic. Comisia Fulbright va fi informată despre inoportunitatea lucrării lui, i se va retrage bursa și în scurt timp se va întoarce la Pittsburgh. Adio, deci, Madridului, adio visului de a străbate Spania. Poate că ar fi trebuit să le dea ascultare părinților și să nu-și fi dorit, în chip absurd, să se specializeze într-o literatură străină. Poate că destinul său profesional îl aștepta la Facultatea de Drept. Sau în sala de urgențe a unui spital. Ori în fabrica Heinz, încărcând până nu mai putea camioane cu ketchup și fasole.

— Bine, domnule Carter, foarte, foarte bine, a conchis în cele din urmă Cabeza de Vaca, afișând în colțul buzelor un zâmbet vag și oarecum batjocoritor. Cu toată încercarea dezagreabilă la care te-am supus, nu mă îndoiesc că vei ajunge un bun hispanist, după ce vei stăpâni mai bine limba, iar cercetările dumitale vor avansa. Pentru moment, cred că te afli pe drumul cel bun, ai opinii ferme și ești foarte hotărât.

Ușurat, Daniel era gata să răsufle adânc, să se destindă și să se pună pe râs. Se simțea salvat.

— Dar îți rămâne de parcurs un drum greu, a adăugat profesorul. Ca prim pas în această misiune va trebui să satisfacem câteva exigențe formale.

Pe Daniel l-a cuprins iarăși o ușoară tulburare, dar era sigur că tot ce era mai rău trecuse. Între timp, profesorul își continua discursul măsurat.

— Pentru a împlini toate cerințele universitare, te vom înscrie la două cursuri. Primul, de Paleografie vizigotă, acordă mare atenție *Comentariului la Apocalipsă* de Beato din Liébana[1]. Îl țin lunea, marțea și miercuri, la opt dimineața. Celălalt analizează comparativ *Glosas Silenses* și *Glosas Emilianenses*[2] și îl țin joia și vinerea, seara, de la șapte și jumătate la nouă.

În spaniola abia pe jumătate asimilată de tânărul american au început să se acumuleze cuvintele necesare pentru a formula pretextul care să-l scutească de ceva atât de străin de interesele lui.

— Scuzați-mă, domnule, dar... eu, ei bine, intențiile mele...

— Cu toate că vei fi scutit de prezența la ambele cursuri și nici nu vei fi obligat să obții la examene nota maximă dacă revii la mine luna viitoare și-mi povestești cum ți-a mers prin Aragonul de Nord.

---

1. Călugărul asturian Beato din Liébana a scris în mănăstirea din Liébana *Comentarios al Apocalipsis* (796), care au difuzat credința în iminentul sfârșit al lumii. Copiile păstrate sunt vestite pentru miniaturile pe care le conțin.
2. *Glosas Silenses* (sfârșitul secolului al XI-lea) sunt comentarii în spaniola veche peninsulară, realizate de copiști medievali pe marginea unui text latin. La fel ca *Glosas Emilianenses*, acestea urmăreau să clarifice pasaje obscure din textul latin, fiind considerate primele atestări ale limbii spaniole și ale limbii basce. Au fost găsite în arhiva mănăstirii Sf. Domingo de Silos (de unde le provine numele) din Castilla y León. *Glosas Emilianenses* sunt mici note manuscrise, în latină, spaniolă veche și bască arhaică, printre rândurile sau pe marginea unor pasaje din codexul latin *Aemilianensis 60*.

Pe chipul lui Daniel s-a citit, probabil, ceva similar stuporii. Renunțând la răceala lui până atunci atât de elegantă, Cabeza de Vaca a izbucnit într-un hohot de râs sonor.

— Vorbele dumitale au fost la fel de convingătoare ca și scrisorile de recomandare primite de la University of Pittsburgh și raportul Fundației Fulbright. Deși, firește, nu eram dispus să accept un student al iubitului meu Andrés Fontana înainte de a relua legătura cu el. Nu fiindcă n-aș avea încredere în Andrés, te rog să mă înțelegi: aș accepta orice rugăminte de-a lui fără nici o șovăială. Dar voiam neapărat să aflu noutăți despre vechiul meu coleg și să știu ce s-a ales de el în toți acești ani.

Cabeza de Vaca vorbise cu Fontana! Prin urmare, cunoștea intențiile și viața colegului său din ultimele decenii. Prin urmare, doar îl punea la încercare. Daniel se simțea atât de ușurat, că-i venea să plângă.

Dar, odată cu piatra care i se luase de pe inimă, tânărul american și-a dat brusc seama că nici el nu știa mare lucru despre trecutul profesorului său. Discuțiile lor erau întotdeauna ancorate în prezent și, mai ales, în viitor: planuri și proiecte, programe de îndeplinit, obiective de atins. Tot ce cunoștea Daniel din trecutul lui Fontana ținea de cursuri și de lecturi, de trecutul istoric și literar care îi învăluia patria. Și aproape nimic mai mult.

— A fost emoționant, crede-mă, a continuat Cabeza de Vaca. Niciodată n-am știut unde dispăruse după ce ne-am terminat amândoi studiile, în 1935. Știam că Andrés intenționa să lucreze timp de un an ca lector într-o universitate americană, dar habar n-aveam dacă se întorsese vreodată în țară, dacă luptase sau nu în Războiul Civil, dacă fusese omorât ori supraviețuise.

— Nu s-a întors niciodată, l-a asigurat Daniel.

— Știu, știu. Acum știu totul. Am aflat și în ce s-au materializat îndârjirea și forța acelui fiu de miner care nu s-a simțit niciodată nelalocul lui printre noi, domnișorii care fojgăiam pe aici în acele zile. Întotdeauna i-am admirat încrederea în sine, curajul, capacitatea de a se adapta la orice, fără să uite nici o clipă cine era și de unde venea. A fost o mare bucurie

pentru mine să-l regăsesc. Şi ţi-a trimis un mesaj prin mine. Uite-l aici, transcris vorbă cu vorbă.

Cabeza de Vaca i-a întins o foaie împăturită. Înăuntru erau câteva cuvinte monosilabice în propria lui limbă.

— *Let him do his way*, a citit în gând. Lasă-l să facă cum ştie el, îl sfătuia maestrul său.

— În pofida a ceea ce aţi plănuit voi, i-am promis lui Andrés Fontana nu numai să-ţi fiu îndrumător în ceea ce priveşte îndatoririle formale legate de bursa dumitale, domnule Carter, dar şi să te ajut cu adevărat în tot ce depinde de mine.

— Vă mulţumesc, domnule.

Încerca să se arate sincer, dar era confuz, nu izbutea să-şi dea seama dacă reacţia profesorului avea să servească intenţiilor lui sau să devină un balast greu de târât după el.

Cabeza de Vaca a continuat să vorbească de parcă nici nu l-ar fi auzit.

— Spre deosebire de ceea ce am crezut iniţial, proiectul dumitale îmi place, în fond. Sau mă voi strădui să-mi placă, ca să fiu mai precis. Vei înţelege imediat de ce.

Şi s-a înclinat într-o parte, ca să ia ceva ascuns privirii din spatele marelui birou care îi despărţea. Era o cârjă. O cârjă pe care profesorul şi-a potrivit-o cu îndemânare sub braţul drept, în timp ce se străduia energic să se ridice în picioare. Abia atunci i-a observat Daniel infirmitatea.

— Războiul mi-a răpit logodnica, doi fraţi şi un picior. Trebuie să fii deosebit de puternic ca să poţi suporta aşa ceva şi să priveşti, totuşi, fără teamă spre viitor. Şi eu n-am fost. Din lipsă de curaj, m-am refugiat în trecut. M-am întors hăt, în Evul Mediu, a povestit Cabeza de Vaca, lăsându-se iar în fotoliu şi aruncând cârja. Zgomotul puternic al lemnului ciocnindu-se de pardoseală n-a părut să-l deranjeze. Printre codice, cronici şi epopei, mi-am găsit liniştea răpită de amintiri şi coşmaruri. Pentru mine înseamnă ceva mai mult decât profesia de medievist: însăşi vizuina unde mi-am găsit adăpost în toţi aceşti ani.

— Înțeleg, a murmurat Daniel, nu foarte sincer. Credea că îl înțelegea, dar nu era sigur că asimila în mod just substanța densă a lucrurilor pe care le auzea.

— Totuși, nu cred că postura mea e una plină de bun-simț, nici vorbă. De aceea consider că trebuie să-i înțeleg pe cei chinuiți și să-i ajut să meargă înainte. M-am gândit mult la asta de când am reluat legătura cu Fontana, știi? Deși niciodată nu m-am închipuit în această postură, am ajuns la concluzia că țării noastre nu-i va merge bine dacă toți intelectualii se vor ascunde, aidoma mie, într-o peșteră din trecut, absenți și străini, surzi la prezentul din jur.

— Înțeleg, a murmurat Daniel din nou. De fapt, tot nu pricepea.

— Viața mea curge cu privirea întoarsă spre trecut, dar cred că literatura noastră trebuie să fie hrănită în continuare, să ne lăsăm cultura să înainteze spre viitor pe toate căile. Căci pe aceste căi se fac auzite, fie că ne place, fie nu, vocile tuturor celor ce-au supraviețuit atrocității Războiului Civil: cei care au rămas și cei care s-au dus. Cei ce continuă să stea aici și desțărații.

— Vă referiți la exilați ca Sender, domnule? a întrebat Daniel gânditor.

— Exact. Numai morții au tăcut pe vecie. Ceilalți, chiar și de departe, tot mai sunt fiii acestei patrii, își păstrează vie memoria și ne înnobilează limba prin cuvintele lor. Ignorându-i și perpetuând sciziunea dureroasă care îi desparte pe cei din exterior de cei din interior, vom contribui și mai mult la deformarea dezvoltării intelectuale a țării noastre.

— Așa crede și doctorul Fontana, domnule profesor, a îndrăznit Daniel.

— Așa cred și eu că ar trebui să gândească toți și aici, în țară. A-i considera pe cei ce nu pot sau nu vor să revină ca pe o parte esențială a culturii noastre este, fie că ne place, fie că nu, o responsabilitate morală. Așa că poți conta pe mine pentru a-ți recupera scriitorul, amice, o să te ajut cu orice ai nevoie

pentru a ne înţelege patria. Intuiţia îmi spune că de-acum înainte nu voi putea face prea multe pentru dumneata. Dar sunt aici, pentru orice eventualitate. În schimb, te rog doar să mă informezi periodic despre progresele tale.

— Am să fac cum spuneţi, vă mulţumesc foarte mult, domnule profesor, a fost tot ce-a putut să spună Daniel. Nu era în stare să digere dintr-odată atât de multe informaţii şi îl încercau prea multe emoţii reţinute.

— Am să te aştept, a conchis Cabeza de Vaca, întinzându-i mâna, fără să se mai ridice. Te salută un Eroic Luptător şi Cavaler Mutilat pentru Nobila Cauză a lui Dumnezeu, a Patriei şi a Dreptăţii. Un visător care n-a avut norocul mentorului dumitale, s-a lăsat păcălit de minciuna marii cruciade şi n-a ştiut să se rupă la momentul oportun.

Daniel a scuturat mâna profesorului cu putere, comunicându-i, odată cu strângerea lui de mână, admiraţia şi uluiala de care era cuprins.

— Am să mă întorc într-o lună, domnule, vă promit.

— Te aştept. Şi încă un lucru, înainte să pleci. Probabil că n-ai văzut filmul *Bun venit, domnule Marshall*, aşa-i?

— Nu l-am văzut, nu...

— A rulat acum câţiva ani, în 1953, dacă ţin eu bine minte. Filmul e şi amuzant, şi amar, deprimant, de fapt. Dacă ai ocazia, merită să-l vezi şi să reflectezi asupra lui. Încearcă să nu procedezi asemenea compatrioţilor dumitale din film. Respectă-ne poporul, băiete. Nu trece pe lângă noi fără să te opreşti pentru a ne înţelege, pentru a afla cine suntem. Nu te limita la anecdote, nu ne judeca simplist. Avem încredere în dumneata, Daniel Carter. Nu ne dezamăgi.

Capitolul 15

A trecut toamna, a trecut şi Halloweenul, cu vrăjitoarele, sperietorile şi dovlecii săi. Au venit zilele ploioase şi, odată cu ele, sufletul a început să mi se înnegureze.

Cauza acestei înnegurări nu se mai afla acum la distanţă de un continent şi un ocean, ci mult mai aproape. Gravitând deasupra mediului meu ambiant şi a muncii zilnice, insinuându-se în încâlceala în care se transforma producţia scrisă a profesorului Fontana pe măsură ce zilele se scurgeau. Unele dintre textele cu care lucram şi care datau din anii '60 erau bătute la maşină, dar majoritatea erau scrise de mână. Problema pe care o ridicau nu rezida, totuşi, în grafie, ci în informaţia conţinută în ele: în lipsa de coerenţă şi în lacunele lor, dar şi în absenţa oricărei legături între ele. Din legatul lui Andrés Fontana păreau să lipsească mari calupuri de informaţii, ca şi cum cineva smulsese din rădăcini bucăţi întregi din el.

În plus, de parcă n-ar fi fost destul că nu concordau, şi tematica lor diferea substanţial de la un deceniu la altul. Autorii spanioli, literatura exilului şi atâtea alte teme recurente păreau să fi fost progresiv abandonate, după ce Fontana se stabilise în California, la începutul anilor '70. În locul ocupat înainte de romancieri, poeţi şi dramaturgi, dădeam acum de nume de exploratori şi călugări franciscani, despre ale căror vieţi şi fapte n-aveam nici cea mai vagă idee. Locul operelor literare îl luaseră, mai nou, vechi cronici despre spaniolii din nordul extrem al Noii Spanii[1];

1. Viceregatul Noii Spanii a fost o entitate teritorială din Imperiul Spaniol, susţinută de Coroană în secolele XVI-XIX, în zona

unde înainte era critică literară, acum întâlneam nume de închisori și misiuni. Iar ca să pun o oarecare ordine în toate acele informații, pierdeam o săptămână întreagă. Îmi petreceam zile la rând închisă în birou, lungind orele ca pe un elastic, potrivind foile între ele, stabilind legături și conectând paragrafe luate de ici, de colo. Aveam adeseori senzația că montam un puzzle gigantic, din care îmi lipseau o grămadă de piese.

Acumulasem o grămadă de îndoieli până joi după-amiază, când, în sfârșit, am decis să recurg la persoana de care aș fi avut nevoie încă de la început. Dar, mai înainte, m-am oprit în biroul Rebeccăi să-mi spună unde trebuia să mă duc.

— Încearcă la Selma's Café, lângă piațetă. Când e aici, obișnuiește să meargă acolo în fiecare după-amiază.

Am decis să-mi închei treburile din ziua respectivă cu mult înainte de ora obișnuită și m-am îndreptat într-acolo.

Când am plecat din Guevara Hall, vremea se stricase și în jur se stârnise agitație. Se încălzeau motoarele, după cum mi-au sugerat câțiva studenți chiar acolo, pentru o manifestație împotriva proiectului de construcție a centrului comercial care amenința zona Los Pinitos, acel loc liniștit și verde, unde fusesem chiar în ziua în care descoperisem chipul lui Andrés Fontana în fotografiile din sala de ședințe. Chiar locul pe unde, după cum am aflat mai târziu, Daniel obișnuia să se plimbe adeseori.

Ziarul *Santa Cecilia Chronicle* și revista universității consacrau tot mai multe pagini acestei chestiuni: reportaje și informații, articole de opinie pro și contra, scrisori de la cititorii care se pronunțau asupra subiectului. Nucleul dur al protestului, după cum am aflat pe parcurs, se formase în universitate, și printre componenții acestuia se număra și studentul meu Joe Super, profesor emerit de la Departamentul de Istorie, cel care, în prima zi de curs, adusese vorba despre epopeea franciscanilor

---

meridională a Americii de Nord. A fost creat oficial pe 8 martie 1535, a cuprins teritoriile ce aparțineau Spaniei în America de Nord și Centrală, Asia și Oceania și a avut capitala la Ciudad de México.

şi a misiunilor înfiinţate de ei. Argumentele lor erau categorice: dezastrul asupra mediului înconjurător şi chiar posibila folosire ilegală a terenului, căci legitimitatea dreptului de proprietate nu era întru totul limpede, după cum îmi povestiseră cândva Rebecca şi Daniel. Terenul nu era privat, dar nici public. Deşi controlat de autorităţile locale, nu se afla în proprietatea lor. În fine, o bramburească de interese generase o platformă antiproiect care, în lipsa unor soluţii definitive, lupta cu elan, dornică să facă gălăgie.

Am observat că unii studenţi aveau pancarte, alţii megafoane, iar mai încolo stătea chiar un băiat cu părul împletit în codiţe rastafari şi cu o tobă enormă. Manifestaţia nu începuse încă, dar pregătirile erau intense. Mi-am croit drum printr-un grup de doamne în vârstă, cu părul alb, dar coafat; una dintre ele a încercat să-mi vândă un tricou portocaliu-aprins, inscripţionat cu fraze de protest, iar alta mi-a oferit un abţibild pe care scria NU! Pe drum am întâlnit şi maşini împodobite cu steguleţe, care îi susţineau pe protestatari sunând din claxoane.

Mergând în zigzag printre manifestanţi, am răzbit dincolo de harababură şi am izbutit să ajung la destinaţie; în realitate, nici nu mă duceam prea departe. Ţelul meu era o cafenea care părea să fi fost inaugurată în urmă cu câteva decenii, un local prin faţa căruia păşisem de zeci de ori, fără să-i trec niciodată pragul. În schimb, de data asta am intrat. Şi acolo, lângă geamul de la stradă, am dat de el.

— Pe tine te caut.

— Dar ce onoare extraordinară, m-a salutat Daniel, ridicându-se. Mă uitam cum te străduiai să înaintezi printre toţi nebunii ăştia, dar nu-mi închipuiam că tocmai pe mine mă căutai. Ia loc, te ascult...

Pe masă, în faţa vechiului fotoliu de piele, avea un laptop, câteva cărţi şi un carneţel care dădea pe-afară de însemnări şi mâzgăleli. Nu ştiam dacă nimerisem bine, poate că îi invadasem cam abrupt intimitatea. Totuşi, chiar el se oferise să-mi dea o

mână de ajutor în descâlcirea iţelor lui Fontana, în noaptea când cinaserăm inopinat în casa Rebeccăi.

— Sigur nu te întrerup, Daniel? am întrebat, scoţându-mi pardesiul. Putem sta de vorbă oricând dacă nu-ţi convine acum.

— Fireşte că mă întrerupi. Şi nici nu ştii ce bine-mi pică o întrerupere atât de substanţială la ora asta, după o întreagă zi de muncă.

Locul unde ne aflam era comod şi primitor: duşumea şi pereţi din lemn, fotolii împrăştiate peste tot şi două mese de biliard. În spatele tejghelei, lungă şi pustie, un chelner ştergea pe îndelete câteva pahare cu ochii la un meci de fotbal american pe ecranul mare al unui televizor cu sonorul dat la minimum. Din difuzoare, abia auziţi, Crosby, Stills, Nash & Young îşi mângâiau chitarele, îngânând legendarul *Teach Your Children*.

— Rebecca mi-a spus că vii pe-aici aproape în fiecare după-amiază, l-ám informat, încercând să-mi aranjez părul răvăşit după ce mersesem prin vânt.

— Dimineaţa lucrez de regulă la mine în apartament, iar după-amiaza prefer să schimb decorul, să iau puţin aer. Aici e un loc tocmai bun pentru aşa ceva, la ora asta e aproape pustiu. Nici cafeaua de aici nu-i rea deloc. Desigur, nu se poate compara cu o cafea bună cu lapte dintr-un bar spaniol, dar merge.

Daniel şi-a ridicat ceaşca pentru a-i atrage atenţia chelnerului şi a-i cere pe tăcute să aducă una şi pentru mine.

Printre cărţile din faţa lui am întrezărit câteva titluri pe care le citisem şi eu pe sărite, în copilăria fiilor mei. Pe atunci obişnuiam să car după mine sacoşe mari, în care înghesuiam lucrurile cele mai neaşteptate: jucării Playmobil amestecate printre pachete de ţigări Ducados, două banane, pixuri fără capac, sendvişuri cu şuncă de York pe jumătate mâncate. Şi câte o carte. Mereu câte o carte din care ciuguleam când şi cum puteam, câteva rânduri, în timp ce David se dădea pe tobogan şi Pablo dădea întâia oară cu piciorul într-o minge, în timp ce ne aşteptam rândul la cabinetul unui medic pediatru,

în timp ce copiii mei creşteau. Cu timpul, mă lăsasem de fumat şi îmi îmbunătăţisem puterea de asimilare, copiii uitaseră de pompieri şi cowboy şi începuseră să ceară console video şi dreptul de a pleca şi a se întoarce acasă când aveau chef. Iar sacoşele mele mari se convertiseră în poşete autentice, din piele, moderne, adevărate. Continuam, totuşi, să port genţi mari, în care ţineam întotdeauna un roman.

Chelnerul s-a apropiat cu ceaşca mea şi cu o cafetieră de sticlă în mână, din care i-a turnat cafea şi lui Daniel.

— Prozatori spanioli de la sfârşitul secolului, de ei mă ocup; ultimii douăzeci şi cinci de ani din literatura voastră. Scriitorii de dinaintea acestei perioade şi cei care au apărut de atunci încolo. Deşi presupun că n-ai venit să mă vezi ca să vorbim de tot tribul ăsta, pe care cu siguranţă că-l cunoşti la fel de bine ca mine.

— Adevărul e că nu de asta am venit, am răspuns, deschizând un pliculeţ cu zahăr. Altceva voiam să discut cu tine.

S-a uitat la mine cu nişte ochi care citiseră şi trăiseră multe înainte de acea după-amiază cenuşie.

— Presupun că despre Andrés Fontana.

— Presupui bine.

— S-a complicat legatul?

— Nici nu-ţi poţi închipui în ce hal.

Îi răspunsesem privind concentrată în negreala cafelei. Fără să-mi dau seama, îi vorbisem în şoaptă. Ca şi cum m-aş fi referit la problemele intime ale unui apropiat şi nu la o simplă chestiune de serviciu. Ca şi cum întreaga mea activitate devenise brusc ceva profund personal.

— Sunt aici ca să te ajut cu orice ai nevoie, Blanca, ţi-am mai spus.

— De asta am şi venit la tine. Ştii că alaltăieri am găsit printre hârtiile lui o carte poştală pe care i-ai trimis-o tu?

— Nu se poate! a exclamat Daniel, hohotind neîncrezător.

— Cu ocazia Crăciunului din 1958. Îl anunţai că plecai din Madrid nu ştiu unde, în căutarea lui *Mister* Witt.

— Dumnezeule..., a murmurat, surâzând nostalgic. Era primul Crăciun pe care îl petreceam în Spania, făceam cercetări pentru teză. Chiar Fontana îmi propusese să mă ocup de Sender, şi aceste investigaţii – cine-ar fi crezut? – mi-au schimbat profund şi definitiv viaţa. În fine, nu vreau să-ţi împui capul cu bătălii melancolice din timpuri imemoriale, spune-mi în ce belele te bagă acum pe tine fostul meu profesor.

Nu i-am răspuns imediat, mai întâi mi-am căutat vorbele potrivite, amestecând zahărul cu linguriţa. Nu mi-era prea limpede ce voiam de la el.

— Am terminat clasificarea legatului pe decenii, până în 1950, iar acum încep să mă ocup de textele din etapa California, deja din anii '70, i-am explicat în cele din urmă. Sunt interesante, dar foarte diferite de cele anterioare.

— Mai puţin literare, bănuiesc.

— Aşa-i. Textele astea nu se mai preocupă cu prioritate de autori, nici de critică literară, ca până acum, deşi în ele continuă să apară şi asemenea referiri. În general, sunt texte ce ţin mai mult de istorie, de California, mai puţin familiare, şi de aceea le cataloghez cu mai mare greutate. În plus, se amestecă date şi, uneori, mă pierd, fiindcă am impresia că lipsesc informaţii.

— Şi acum ai vrea să afli dacă eu ştiu că, într-adevăr lipseşte ceva.

— Aşa-i. Şi, odată clarificată această chestiune, mi-ar plăcea, din pură curiozitate personală, să mă lămureşti, dacă ştii, desigur, ce-a determinat această cotitură în cariera lui. De ce, brusc, literatura a încetat practic să-l mai intereseze şi s-a cufundat în chestia asta cu istoria Californiei, ceva în principiu străin de el însuşi şi de preocupările lui universitare.

Lui Daniel i-a luat ceva timp până să deschidă gura, reflectând asupra răspunsului, cu mâinile lui mari în jurul ceştii de cafea.

— La prima întrebare, dacă lipsesc informaţii şi dacă ştiu ce s-a ales de tot ce n-ai găsit, nu-i greu să-ţi răspund: habar n-am. Am plecat din Santa Cecilia imediat după moartea lui

Fontana; după ştirea mea, toate hârtiile i-au rămas în universitate şi nimeni nu s-a atins de ele până la sosirea ta. De fapt, nici eu nu le-am văzut vreodată decât în biroul lui.

— Cât timp ai stat aici? l-am întrebat pe neaşteptate, poate că oarecum indiscretă. Viaţa privată a lui Daniel Carter n-avea nici în clin, nici în mânecă cu cercetările mele despre Fontana şi cu preocupările lui, dar mă lovise brusc curiozitatea.

— Doi ani şi jumătate, mai puţin de trei ani universitari.

— Când era asta?

— Am plecat în 1969, aşa că... A socotit la iuţeală în minte şi a adăugat: Dumnezeule, acum treizeci de ani, ce groaznic.

Stătea tolănit în scaunul de piele. Îşi pusese picioarele lungi unul peste altul şi-şi ţinea cotul stâng pe braţul fotoliului. Purta un jerseu albastru-închis. Era relaxat, părea unul dintre aceia care, de atâta du-te-vino prin viaţă, sunt în stare să se simtă bine în orice loc.

— Cât priveşte a doua întrebare, ce-a determinat turnura pe care au luat-o cercetările lui Fontana, adevărul e că pot doar să încerc să-ţi răspund, deoarece, după atâta vreme, mi-au cam ruginit amintirile. Cred, totuşi, că istoria Californiei a început să-l pasioneze de cum s-a instalat aici şi e posibil ca tocmai acestei pasiuni să i se datoreze schimbarea pe care spui că ai intuit-o în scrierile lui. Descoperise o legătură între aceste meleaguri şi Spania, pe de o parte, şi ceea ce, nu mă întreba de ce, îl pasiona, pe de altă parte.

— Şi de ce a venit Fontana aici, de ce a părăsit Pittsburgh-ul?

Şi eu mă relaxasem. Datorită locului primitor ori poate ceştii reconfortante de cafea, am presupus. Sau graţie abilităţii naturale a lui Daniel de a mă face să mă simt bine în prezenţa lui.

— Pe toţi cei care îl cunoşteam ne-a mirat că, după ce petrecuse atâţia ani într-un campus aşa de mare şi de urban ca acela din Pitt, Fontana hotărâse să se mute în acest orăşel din capătul opus al ţării. Dar avea motivele lui. În primul rând, i se oferise un post de şef de departament, destul de atrăgător. În al doilea

rând, tocmai divorţase, ieşise dintr-o relaţie care îi lăsase un gust amar, iar eu intuiesc că dorea să plece cât mai departe de fosta lui soţie.

M-a surprins să aud toate astea, nu-mi aminteam să fi văzut în hârtiile lui Andrés Fontana vreo referire la căsătorii sau divorţuri. Şi i-am şi spus-o lui Daniel.

— A fost căsătorit pentru scurtă vreme cu o unguroaică, o profesoară de biologie. Abia dacă am cunoscut-o, dar ştiu că stătuseră câţiva ani împreună, cu plecări şi reveniri, chinuindu-se reciproc până să decidă să se căsătorească. Pe atunci eu nu mai eram la Pitt, dar, din câte mi-a spus chiar el mulţi ani mai târziu, fără să intre în detalii, după doar câteva luni amândoi îşi dăduseră seama că făcuseră o greşeală.

Aş fi vrut să ştiu mai multe despre istoria aceea, dar Daniel nu părea să mai dispună şi de alte informaţii.

— Şi, cu toate că nu spusese nimănui, a continuat el, poate că se decisese să schimbe aerul, mai ales pentru că sănătatea i se deteriorase. Părea puternic şi robust, studenţii îl numeau adeseori „taurul spaniol". Dar avea plămânii afectaţi, era un fumător înrăit, iar fumul fabricilor din Pittsburgh şi iarna nemiloasă îi făceau tot mai rău. A hotărât, deci, să se mute, să se instaleze într-un loc liniştit, nepoluat şi cu climă temperată. Aşa a ajuns Andrés Fontana în Santa Cecilia.

— Şi tu l-ai urmat...

Din nou mi-am dat seama prea târziu de indiscreţia mea, deşi aceasta nu părea să-l deranjeze deloc.

— Nu, nu, nici vorbă, m-a contrazis Daniel, schimbându-şi poziţia. Eu am venit aici abia câţiva ani mai târziu, după ce trecusem şi prin alte locuri. După un timp s-a ivit un post interesant aici în departament, Fontana mi l-a propus şi, drept urmare, am aterizat aici. Cu toate că, în realitate, voiam să merg la University of California din Berkeley, mi-am zis că asta va fi doar o escală.

Mă uimea tot mai mult spaniola în care se exprima Daniel, puţini vorbitori nativi ai limbii mele ar fi folosit verbul „a ateriza" pentru a vorbi despre un destin profesional.

— Şi, până la urmă, ai ajuns la Berkeley?

— Mă rog, de fapt, totul a luat o turnură pe care nimeni nu o prevăzuse... Ca să n-o mai lungesc, cert e că n-am ajuns niciodată profesor la Berkeley, iar Andrés Fontana a murit la doi ani şi ceva după sosirea mea la Santa Cecilia.

— Chiar atât de bolnav era?

— Deloc. De fapt, aici se simţea mult mai bine.

— Şi atunci?

— A murit într-un accident. Daniel a sorbit iar din cafea, apoi a continuat. Era la volanul vechiului său Oldsmobile, pe care îl avea de o sută de ani.

Niciodată nu mă gândisem la un asemenea sfârşit; în mod inconştient, crezusem că Fontana murise din cauze naturale, din pricina vârstei.

Aş fi vrut să-i mai pun şi alte întrebări, Daniel părea deschis şi dispus să-mi răspundă fără rezerve. În realitate, îmi oferise doar câteva amănunte din viaţa lui Fontana, dar acestea mi se păreau utile pentru a-i plasa scrierile în timpul şi în circumstanţele potrivite, pentru a-l percepe pe profesor în altă lumină. Regretam că nu apelasem la Daniel mai devreme, m-ar fi scutit de multe îndoieli şi dureri de cap.

Dar zgomotele din stradă ne-au atras subit atenţia şi amândoi ne-am întors privirile să vedem ce se întâmpla dincolo de geamurile cafenelei. Marea manifestaţie o deschidea băiatul cu părul împletit în codiţe rastafari şi cu toba enormă, aidoma unui cântăreţ vrăjitor din Hameln alternativ. Îl urma fauna cea mai variată: studenţi cu pancarte şi megafoane, tinere perechi cu copii în cărucioare, profesori şi cetăţeni de vârstă mijlocie, elevi de liceu cu baloane colorate, bunicuţe energice, care vindeau tricouri şi zbierau ca nişte camionagii, şi câte un ciudat, mai potrivit la un carnaval sau la defilările unor travestiţi.

— Ce zici, mergem? a întrebat Daniel, începând să-şi adune cărţile.

Mi-am pus pardesiul, în timp ce el termina de strâns lucrurile, după care a lăsat câţiva dolari pe masă, nemaiaşteptând să vină chelnerul cu nota, şi a mâzgălit ceva pe un şerveţel.

— În caz că ai nevoie de mine, mi-a spus, întinzându-mi-l.

Am băgat în buzunar cele două numere de telefon (cel de acasă și cel de mobil), mi-am pus geanta pe umăr, iar el și-a aruncat pe umăr rucsacul plin.

— Îți mulțumesc din suflet că mi-ai limpezit una, alta, am spus, în timp ce ne îndreptam spre ieșire.

— Din contră, Blanca, tu mi-ai făcut mie o favoare. Îmi place să-mi evoc bătrânul prieten, să vorbesc iarăși despre el. E sănătos să desfunzi conductele memoriei și să faci, în cele din urmă, pace cu tot ce-a rămas în urmă.

După-amiaza era tot mai mohorâtă; am ieșit în stradă, mi-am încheiat pardesiul și mi-am încrucișat brațele cu putere peste piept, iar Daniel și-a ridicat gulerul jachetei. Vântul ne-a ciufulit imediat părul.

— Știi ceva? a adăugat Carter, zâmbind ușor în barba lui blondă. De n-ar fi mort, Andrés Fontana ar lua parte fără îndoială la acest protest. S-ar fi opus mereu oricărei intervenții aici. Ți-am zis că se plimba adeseori prin Los Pinitos, nu-i așa? Mai ales în ultimele luni, când n-avea habar că sfârșitul îi era aproape.

Mi-a înconjurat umerii cu brațul, în parte ocrotindu-mă de tumult și, în parte, trăgându-mă spre el. În câteva clipe, ne-am trezit amândoi în mijlocul manifestației. Printre strigăte, cântece, lozinci și bubuitul asurzitor al tobei, Daniel a trebuit să țipe ca să-l aud, fără să-și ia mâna de pe umerii mei.

— Fontana obișnuia să spună, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, că se plimba pe-aici în căutarea adevărului.

Capitolul 16

Pe la jumătatea lui noiembrie a sosit ziua mea de naştere, ocazie cu care am primit numeroase felicitări cibernetice de la familie şi prieteni. Transmiţându-mi cele mai bune urări, cei mai mulţi dintre semnatarii lor mă întrebau în treacăt, de parcă nici nu i-ar fi interesat de fapt, când plănuiam să revin acasă. Dar n-am dat nimănui nici veşti, nici date, nu fiindcă voiam să le ţin secrete, ci pentru că nici eu nu ştiam nimic. Bursa mea n-avea o dată-limită precisă, se stipula o durată între trei şi patru luni pentru încheierea angajamentului. Mai aveam încă şi treabă, şi timp, iar pentru moment nu intenţionam deloc să mă întorc.

Cu toate astea, înaintarea în vârstă nu era deloc fascinantă pentru o femeie pe care soţul tocmai o schimbase cu alta mai tânără, mai blondă şi mai bine plătită la serviciu. Şi nu mă făceau mai optimistă nici trăitul departe de fiii mei, nici furioasele insistenţe telefonice ale surorii mele, care, la fiecare patru-cinci zile, încerca să mă determine să-mi sabotez fostul soţ în drumul său spre fericire. Aşa stând lucrurile, am hotărât să-mi serbez ziua, poate pentru a-mi demonstra mie însămi că, orice-ar fi fost, viaţa mergea totuşi mai departe.

În Santa Cecilia, nimeni n-avea habar că se apropia ziua mea de naştere, aşa că ar fi putut trece neobservată. Dar poate tocmai de aceea chiar eu am vrut s-o scot din rândul zilelor obişnuite din calendar şi să dau timpului un strop de culoare, aşa că m-am gândit să organizez o petrecere. O petrecere în stil spaniol pentru noii mei prieteni americani, care îmi deschiseseră

larg uşile caselor şi-mi dăruiseră atenţia şi afecţiunea lor. O petrecere din care să nu lipsească nici un ingredient din specificul spaniol, aşa cum e reflectat în ghidurile turistice, poate ca o aluzie la ziua aceea deja îndepărtată a dezbaterii despre hispanitate. Omlete cu cartofi, gazpacho, sangría, măsline. Am decis, totuşi, să ţin ascuns obiectul petrecerii: pe nimeni nu interesa înaintarea mea în vârstă.

Într-un avânt creator, am printat câteva invitaţii la bătrâna imprimantă din biroul meu, care continua să funcţioneze, ca întotdeauna, după cum avea chef, adică o dată da, o dată ba. Le-am pus în cutiile poştale ale departamentului şi am distribuit altele celor care asistau la cursul meu. După normele politeţii americane, ar fi trebuit să-i anunţ ceva mai devreme. Dar aşa se nimerise. Pe negândite, pe neprevăzute. Ca mai toate în ultima vreme.

Pe măsură ce invitaţii au confirmat sau nu, am calculat că aveam să fim peste treizeci de persoane, cu tot cu invitaţi şi perechile lor. Luis Zárate a acceptat încă de la început, ca şi alţi câţiva colegi. Firește că nici Rebecca nu putea să lipsească. Daniel Carter urma să vină şi el, dacă izbutea să ajungă la timp, căci, din câte mi-a spus când l-am sunat, se întorcea chiar în seara respectivă de la un congres din Phoenix, Arizona. N-aveau să lipsească nici cei mai mulţi dintre studenţii mei.

Deşi iniţial şovăisem, m-am hotărât s-o invit şi pe Fanny, dar ea m-a refuzat, explicându-mi că sâmbăta cina întotdeauna împreună cu membrii bisericii ei. Treptat, mă obişnuisem cu ciudăţeniile ei şi ajunseserăm să ne înţelegem bine chiar să ţinem una la alta. Nu mă mai mirau micile ei excentricităţi, nici modul uneori zăpăcit în care acţiona; cu trecerea zilelor, devenise o prezenţă apropiată şi dragă. Nu chiar o prietenă, dar o fiinţă deosebită pentru mine.

— Ai nevoie să te ajut ori să-ţi împrumut ceva? s-a oferit Rebecca, după ce am lămurit-o ce planuri aveam.

Înainte s-apuc să-i dau vreun răspuns, ea decisese deja că acesta avea să fie afirmativ şi a început să enumere obiectele de

care aveam neapărată nevoie ca să-mi transform apartamentul meu de doar patruzeci de metri pătraţi într-un loc potrivit pentru o petrecere decentă.

— Stai să mă gândesc... Am o masă şi scaune pliante pentru ocaziile în care ne adunăm în casă mai mulţi decât de obicei. Îţi pot da tot ce ai nevoie pentru gătit şi, dacă vrei, o faţă de masă mare şi pahare, tacâmuri...

M-am văzut nevoită să-i temperez generozitatea copleşitoare, altfel mi-ar fi umplut spaţiul minuscul cu atâta exces de lucruri, de n-ar mai fi putut încăpea nici a cincea parte din invitaţi. Am acceptat masa, câteva scaune şi alte câteva lucruri răzleţe. Restul aveau să fie obiecte de unică folosinţă. Nici un fel de complicaţii, n-aveam nevoie de nimic.

— Vineri după-amiază te aştept la sfârşitul programului, şi mergem împreună la mine acasă. Punem tot ce trebuie în maşina mea şi le ducem la tine. Sâmbătă *dimineaţă* trebuie să mă duc la Oakland şi, cu siguranţă, am să ajung chiar când începe petrecerea, aşa că mai bine să rezolvăm totul cu o zi înainte.

Puţin după ora cinci am parcat în faţa casei sale, un cămin trainic, în spatele căreia se aflau o grădină bogată şi o piscină. Avea un câine mare, foarte liniştit, cu blana lungă alb-cenuşie, fără vreun pedigriu, căruia îi plăcea pizza şi era la fel de simpatic ca şi stăpâna lui. Îl chema Macan. Venise la ei într-o zi, în urmă cu aproape un deceniu, mi-a istorisit Rebecca, lipit de roata din spate a bicicletei uneia dintre fiicele ei. Nu-l revendicase nimeni, deşi tapetaseră întreaga zonă cu anunţuri, în căutarea stăpânului său. Şi Macan nu mai plecase.

Casa Rebeccăi purta urmele de neşters ale celor ce trecuseră prin ea: patine şi biciclete în garaj, hanorace în cuierul de după uşă. Avea trei copii şi cinci nepoţi, departe cu toţii. Casa nu părea, totuşi, să aparţină unei femei mature şi independente, ci era aidoma unui cămin locuit de o familie ai cărei membri tocmai plecaseră la cinema ori la cumpărături, nicidecum să-şi întemeieze propriile existenţe în cele mai îndepărtate colţuri

ale ţării. Nu era un cuib pustiu, ci un refugiu unde cu toţii puteau să se întoarcă în orice clipă, simţindu-se ca şi cum nici n-ar fi plecat vreodată de acolo.

— Să începem din bucătărie, a propus Rebecca.

Fereastra mare dădea în grădină, o insulă de lemn din mijlocul încăperii încorpora aragazul. Deasupra acestei insule, de nişte bare metalice spânzurau tigăi, vase şi buchete de ierburi uscate. Eficienţa Rebeccăi depăşea teritoriul biroului, manifestându-se şi în mediul său casnic. Toate stăteau la locul lor, cutiile erau etichetate, calendarul atârna pe perete cu notiţe perfect caligrafiate, iar pe blatul de lucru erau flori recent culese.

— Ăsta-i pentru gazpacho, a spus Rebecca, scoţând dintr-un dulap un enorm aparat electric, deasupra căruia era montat un vas mare din sticlă.

Am încercat s-o lămuresc că un simplu mixer mi-era de ajuns, dar în ţara aceea, unde totul se face la dimensiuni mari, doar cu un asemenea instrument putea să zdrobească nişte roşii amărâte.

— Ăsta-i pentru sangría. Mi l-a adus din Spania, în urmă cu mulţi ani, Pablo González, profesorul columbian, a adăugat, ridicând triumfal un bol uriaş din ceramică, având un robinet la bază. Şi acum, hai în beci, după scaune.

Am coborât într-un loc bine luminat, unde se acumulaseră în chip ordonat hârburile şi uneltele cele mai neverosimile. O masă de ping-pong, cutii de carton cu numele proprietarilor şi lista lucrurilor conţinute, postere cu cântăreţi demodaţi, sute de discuri de vinil şi grămezi de fotografii, steguleţe şi diplome înfipte pe un avizier de plută gigantic, fixat pe perete. Paradisul unui negustor de haine vechi, ordonat ca defilarea unei legiuni romane.

Pe când Rebecca repera scaunele pliante, nu m-am putut abţine să nu arunc o privire fotografiilor prinse în pioneze pe pereţi. Conţineau o veche istorie în imagini a întregii familii a Rebeccăi: picnicuri pe plajă, petreceri pentru copii, baluri de absolvire. Bebeluşi care acum erau deja adulţi, tineri care

ajunseseră deja părinți și bunici care mai trăiau doar în memoria urmașilor.

— Ei bine, suntem gata, m-a anunțat Rebecca, după ce îngrămădise câteva scaune lângă scară. A observat că mă uitam la fotografii și s-a apropiat de mine. Sunt foarte vechi, a comentat ea, zâmbind.

La fel cum îmi arătase chipul lui Andrés Fontana în sala de ședințe a departamentului la puțină vreme după sosirea mea, Rebecca mi-a istorisit câte ceva despre cei care populau marele ei album de familie. Pentru fiecare imagine avea câte o amintire sau o povestioară.

— Aici suntem pe plajă, de 4 Iulie, la sfârșitul zilei ne-a prins o furtună teribilă și ne-a stricat focul de artificii. Aici suntem într-o excursie la Angel Island, în golf. Asta am făcut-o în ziua când fiul meu Jimmy a reușit să cadă cu trotineta, și-a spart arcada și au trebuit să-i pună șapte copci.

A continuat să detalieze unele scene, navigând în timp de la un instantaneu la altul. Până când a dat de imaginea unui grup de tineri.

— Dumnezeule, ce fețe au! Ce mulți ani au trecut! De mult nu m-am mai uitat la fotografia asta. Ia să vedem, poți recunoaște pe cineva? m-a provocat.

Am privit instantaneul pe îndelete. Patru persoane în aer liber, două femei încadrate de doi bărbați. Toți stăteau rezemați de o mașină mare și roșie, plină de praf. În fundal se vedeau un drum pustiu și câteva case, care păreau mexicane. În depărtare se profila marea. Primul din stânga era un bărbat brunet, cu o bandană lată pe frunte. Era foarte slab, purta o cămașă înflorată și ținea o bere în mâna întinsă în față, ca și cum ar fi dat noroc cu fotograful. Alături de el stătea o fată mărunțică, numai zâmbet, cu mâinile afundate în buzunarele unui șort, cu două cozi și un tricou galben pe care scria PEACE. A treia persoană era o femeie tânără, zveltă și frumoasă. Părea să fi fost surprinsă râzând în hohote cu gura ei mare. Rochia albă îi ajungea până aproape de tălpile desculțe, o mulțime de

coliere colorate îi atârnau la gât. Lângă ea, al patrulea din grup, stătea un bărbat înalt, care purta un tricou decolorat şi nişte blugi zdrenţăroşi. Abia dacă i se distingeau trăsăturile feţei, ascunse de pletele blonde până la umeri, de barba deasă şi de ochelarii de soare. Părea să fie vară, erau bronzaţi şi emanau veselie prin toţi porii.

— Habar n-am.

Nu ştiam cine erau, dar nu m-ar fi deranjat să fiu printre ei. Erau aşa de radioşi. Şi fără nici o grijă.

— Asta-s eu, m-a lămurit Rebecca, arătând spre tânăra cu cozi.

— Ei, na! am izbucnit eu în râs.

Îmi venea nespus de greu să cred că acea Rebecca Cullen elegantă, femeie în toată firea, pe care o cunoşteam eu era fetişcana cu pantaloni scurţi, al cărei piept proclama pacea mondială.

— Şi mai cunoşti pe cineva. Nu te grăbi.

Aşa am făcut, dar n-am fost în stare să recunosc pe nimeni. Atunci Rebecca şi-a pus degetul pe ultima figură, bărbatul înalt, cu plete şi barbă.

— Uită-te bine...

Şi atunci mi s-a părut că-l recunosc. Abia i se distingea chipul, dar pe faţa lui se citea un nu-ştiu-ce care mă făcea să intuiesc cine putea fi.

— Daniel Carter? am întrebat, şovăind.

— Chiar el, a confirmat Rebecca, zâmbind nostalgic. Dumnezeule, ce mult a trecut de-atunci! Uite ce tineri eram, ce haine purtam, ce păr aveam! A arătat din nou spre fotografie, plimbându-şi alternativ degetul peste celelalte două figuri. Asta era soţia lui, iar ăsta, fostul meu soţ, Paul.

Mi-am muşcat limba ca să nu întreb imediat ce se alesese de ei, unde ajunseseră, ce se întâmplase după aceea. N-a fost, totuşi, nevoie să mă arăt curioasă, fiindcă întorcând spatele fotografilor şi pregătindu-se să ia scaunele, Rebecca a început să vorbească fără s-o fi rugat eu.

— Fotografia asta din vara lui 1968 a fost făcută la Cabo San Lucas din Baja California. Deşi par foarte tânără, născusem

deja trei copiii. Paul, soţul meu, era profesor de filosofie aici, în Santa Cecilia. Ne mutaserăm în California din Wisconsin cu trei ani mai înainte. Familia Carter sosise puţin după aceea şi deveniserăm prieteni la cataramă.

Am pornit-o în sus, pe scară; ea căra scaunele pliante înaintea mea, iar eu veneam, în urmă târâind masa.

— Pe atunci mă ocupam doar de familie. N-aveam serviciu, iar copiii, încă mici, se născuseră la intervale scurte. Abia cumpăraserăm casa, era o ruină şi o tot reparam. În vara aceea, părinţii mei au venit de la Chicago şi au rămas cu copiii o săptămână ca să ne luăm şi noi, în sfârşit, o vacanţă.

Ajunseserăm iar în bucătărie, unde Rebecca cea din prezent şi eficienţa ei au revenit la realitate.

— Acum hai să băgăm totul în maşină. Cred că ar fi mai bine să punem întâi masa, care ocupă cel mai mult loc. Apoi aşezăm scaunele, iar deasupra lor restul lucrurilor, ce zici, e bine aşa?

Am încuviinţat, dar minţeam. Fiindcă nu, nu mi se părea bine deloc. Aş fi preferat să-mi mai spună şi alte poveşti despre ea, despre vara când erau tineri şi străbătuseră coasta Pacificului într-o maşină plină de praf.

Spre norocul meu, operativă ca întotdeauna n-a avut nici o problemă să facă şi una, şi alta.

— Paul ne-a părăsit patru ani mai târziu. S-a cărat cu o doctorandă. Fiica mea, Annie, avea nouă ani, Jimmy, şapte, şi Laura, cinci. Mi-a zis că trăia o pasiune animalică, că îl stăpânea o forţă superioară, pe care n-o putea controla.

Ajunseserăm în grădina din faţa, lângă maşină. Se lăsase noaptea.

— O vreme, Paul a tot plecat şi s-a întors, zăpăcindu-i pe copiii şi înnebunindu-mă pe mine, continuat Rebecca. Dispărea o săptămână, apoi reapărea, implorându-mă să-l iert, asigurându-mă că aventura aia a lui luase sfârşit, jurându-se că avea să-mi fie credincios până la sfârşitul zilelor. Şi-a tot ţinut-o aşa vreme de patru sau cinci luni.

Rebecca a lăsat scaunele jos şi a deschis portbagajul, vorbind fără oprire în modul cel mai firesc. Fără dramatism, dar şi fără frivolitate excesivă, cu detaşarea pe care timpul scurs o oferă modului nostru de a rememora realităţile pe care viaţa ne-a forţat să le lăsăm în urmă. Câinele Macan ieşise din casă, se trântise în iarbă lângă noi şi ne privea flegmatic. Se întreba poate de ce naiba se încăpăţâna stăpâna lui să păstreze atâtea scaune când se stătea atât de minunat pe jos, la orizontală.

— Annie, care până atunci fusese o fetiţă dulce şi harnică, a devenit nesociabilă şi nu-şi mai dădea nici un interes la colegiu. Jimmy a început să facă pipi în pat. Laura nu mai dormea decât dacă mă culcam lângă ea. Când n-am mai putut îndura toată situaţia aia, am umplut două valize şi am plecat la Chicago să locuim în casa părinţilor mei. Pune, te rog, masa mai întâi, în spate.

I-am dat ascultare în tăcere, iar Rebecca a început să pună apoi scaunele unul câte unul, în ordine.

— M-am instalat acolo cu copiii, dar Paul mă suna de mii de ori la telefon, a adăugat, aranjând primele scaune. Recunoştea că făcuse o greşeală, că se purtase ca un adevărat imbecil. Insista că aventura lui se sfârşise, că n-avea s-o mai vadă pe gagicuţa aia, Nataşa o chema, era pe jumătate rusoaică. Ne implora să ne întoarcem în Santa Cecilia, fiindcă nu putea trăi fără mine şi fără copii. Ţipa ca nebunul că eu eram unica lui iubire. Într-un final, a venit la Chicago. A discutat cu părinţii mei şi cu noi, şi-a cerut iertare pentru că ne făcuse să suferim, mi-a jurat că totul avea să fie ca mai înainte. Acum dă-mi blenderul.

Avea vocea ei dintotdeauna, fără vreo undă de durere, văzându-şi de treabă concentrat şi metodic.

— Până la urmă, m-a convins. Ne-am întors împreună acasă şi totul a fost perfect timp de două luni. Era cel mai bun tată, cel mai iubitor soţ. Se juca ceasuri la rând cu copiii, le-a cumpărat şi un căţeluş. Pregătea cina şi punea lumânări pe masă, îmi aducea flori mereu. Dar, într-o dimineaţă, după ce a pregătit micul dejun pentru toţi, s-a dus la universitate şi

seara nu s-a mai întors. Nici a doua, nici a treia zi. Lipseşte ceva, Blanca?

— Şi atunci ce-ai făcut? am iscodit-o, întinzându-i recipientul pentru sangría, ultimul dintre lucrurile care trebuiau luate.

A închis portbagajul cu o izbitură seacă.

— Nu l-am mai lăsat să *intre* în casă. L-am trimis la dracu' să-l ia şi mi-am căutat de lucru.

Rebecca a întors capul şi, în lumina felinarelor din grădină, m-a privit cu ochii ei albaştri, tiviţi de riduri mărunte şi armonioase. Şi, cu toate că-mi spunea o poveste atât de tristă, a zâmbit cu o anumită blândeţe.

— De-ar fi dat Domnul să nu se mai sfârşească vara aceea de la Cabo San Lucas. Nici unul dintre noi nu-şi închipuia atunci cât de nemiloasă avea să fie până la urmă viaţa cu noi toţi.

Capitolul 17

La sfârşitul lui octombrie 1958, Daniel Carter a plecat spre Aragonul natal al lui Ramón J. Sender. În provincia Huesca a vizitat Chalamera, satul unde se născuse scriitorul, şi Alcolea de Cinca, localitatea de sub munte, care, aşa cum spunea chiar Sender, părea sculptată cu cuţitul. Tauste, locul în care îşi plasase romanul *Cronica zorilor*, retrăind iubirea sa din copilărie pentru Valentina.

A bătut drumurile la pas, s-a ascuns de ploaie în schituri căzute în ruină, a poposit în hanuri mizere şi a învăţat de la localnicii cu care intra în vorbă nenumărate cuvinte. A băut vin din burdufurile pe care i le întindeau aceştia şi a îmbucat ce se nimereaa acolo unde generozitatea străină îi punea un blid pe masă. Din Aragon a trecut în Navarra, din Navarra în Castilla la Vieja, din Castilla la Vieja în Castilla la Nueva. Luând trenul sau autobuzul când putea şi căţărându-se în atâtea care cu boi, camionete şi furgonete câţi surugii şi şoferi binevoitori îi ieşeau în cale, studentul american a făcut salturi pe harta bătrânei piei de taur, lăsându-se subjugat de tot ce-i ieşea în cale. Capitale de provincie cu câte o stradă principală, juguri şi săgeţi[1]; case mai mult sau mai puţin nobile şi case care, printre bălţoace, pieţe şi mahalale, n-aveau nici în clin, nici în mânecă, cu noblеţea. În sate şi pe bărăgane a asistat la scene în care se perindau aproape mereu aceleaşi personaje: copii jegoşi, femei care îşi ţineau ca prin minune coşurile pe vârful

1. Simboluri ale Falangei franchiste.

capului, porci şi găini pe uliţe pline de noroi şi bărbaţi cu bâşti şi fără dinţi, călare pe catârce bătrâne. În nord a văzut case din piatră, iar pe măsură ce înainta spre sud case văruite, dar diferenţele nu erau niciodată substanţiale. Înapoierea şi mizeria domneau în Spania, care, cu doar cinci ani în urmă, ajunsese să aibă acelaşi venit pe cap de locuitor ca înainte de război, unul jalnic chiar şi atunci.

Nimic mai diferit de ce lăsase în patria lui la plecare; o naţiune prosperă şi dinamică în care *baby-boom*-ul atinsese punctul său de maximă glorie, iar cetăţenii îşi ridicau plini de optimism case moderne în zonele împădurite din suburbii. O ţară unde străzile gemeau de maşini Ford Fairlane şi Chevy Impala, iar electrocasnicele nu mai erau un lux, ci aparate nelipsite în rutina casnică. În America tot mai consumistă şi contradictorie, bunăstarea şi distracţia conviețuiau cu paranoia anticomunistă, răbufnirile segregaţiei rasiale şi ameninţarea războiului nuclear.

În ciuda imenselor contraste de care se lovise în periplul său spaniol, Daniel s-a bucurat în fiecare clipă de acele meleaguri dârze, pline de coltuce de pâine, de terci şi slănină, de cicoare şi tutun mărunţit, de clopote bisericeşti, de cântări imperiale şi de jandarmi ce patrulau câte doi. Frigul muşca deja când tânărul a revenit la Madrid, la sfârşitul lui noiembrie, cu picioarele pline de bătături, cinci caiete pline cu însemnări, un pumn de filme fotografice nedevelopate şi senzaţia că profitase la maximum de fiecare minut din acea bogată călătorie iniţiatică.

Odată reinstalat sub aripa doamnei Antonia, după ce s-a desfătat timp de două zile cu rasolurile ei până i s-a făcut lehamite, Daniel Carter şi-a îndeplinit obligaţiile, revenind în biroul lui Cabeza de Vaca.

I-a înmânat raportul pe care îl bătuse timp de două zile la maşină în camera lui din locuinţa portăresei. Tânărul îşi descria amănunţit, pas cu pas, aventura: ce văzuse pe meleagurile lui Sender, ce discutase cu compatrioţii lui, ce oraşe, sate şi ţinuturi vizitase. Ce văzuse, ce trăise, ce simţise, ce învăţase.

— Excelent, domnule Carter, excelent, a spus profesorul, punând foile într-un sertar. Şi acum a venit rândul Madridului. Te aştept mâine dimineaţă la Muzeul Prado.

— Vă mulţumesc pentru interesul pe care mi-l arătaţi, domnule profesor, dar am văzut deja Prado. Am stat acolo o după-amiază întreagă, am văzut *Domnişoarele de onoare*, *Lăncile* şi *Execuţiile din 3 mai*, ca şi...

Sprânceana stângă a lui Cabeza de Vaca s-a înălţat, sugerându-i că era mai bine să tacă.

— Consideră această vizită drept aportul meu la desăvârşirea formării dumitale, băiete. Două săptămâni de introducere intensivă în pictura spaniolă. La zece. Sub tutela mea.

Aşa şi-a petrecut americanul ultima parte a anului, printre tablouri şi lecţii, străbătând galeriile cu lentoare bolnavă, împreună cu noul său mentor, invalidul de război. Prin intermediul acestuia, a asistat şi la câteva lecţii adiacente intereselor sale şi a cunoscut câţiva studenţi care l-au invitat la două petreceri şi într-o excursie la palatul La Granja. Şi aşa a continuat să dea pagina zilelor, hoinărind pe străzile toamnei pline cu vânzătoare de castane şi vânzători de lozuri, care promiteau un viitor opulent unui popor încă afectat de multe lipsuri în atâtea aspecte ale existenţei.

Fără ca doamna Antonia să fi trebuit să insiste prea mult, Daniel a acceptat să petreacă seara de Crăciun împreună cu ea şi restul familiei, acasă la fiul său Joaquín, care locuia pe atunci pe strada Santa Engracia, avea o soţie pe nume Teresa şi trei fetiţe, care s-au îndrăgostit pe loc de acel uriaş care vorbea spaniolă cu accent ciudat, mânca biscuiţii din doi în doi, cânta cât îl ţinea gura colinde împreună cu ele şi întreba ce însemnau nişte aiureli pe care nimeni nu le înţelegea, ca sobiţa portabilă care o face de oaie cu hârbul şi zvârluga. Zgomotoasa lor petrecere de Crăciun, desfăşurată pe ritmul unui buhai, al unor tamburine pentru copii şi al unei sticle de rachiu de anason La Asturiana deschisă cu furculiţa, l-a încântat enorm pe Daniel. A fost atât de captivat şi de entuziasmat, încât nici n-a mai

observat că din ochii osteniţi ai văduvei au lunecat pe furiş două lacrimi când şi-a adus aminte de Marcelino al ei şi de timpurile trecute, crude şi dragi totodată, pe vecie împietrite în memoria ei.

— Ai să petreci cu noi şi noaptea de Anul Nou, nu-i aşa, fiule? l-a întrebat doña Antonia, două zile mai târziu. După câteva luni bune de insistenţe, portăreasa acceptase în sfârşit să-l tutuiască.

— Păi... ştiţi că vă sunt din toată inima recunoscător pentru ospitalitate, dar mă gândeam..., mă gândesc... că poate mi-ar plăcea să-mi petrec această noapte prin oraş, dacă nu vă supăraţi.

Daniel avea alte planuri. Sau, ca să fim mai precişi, alt plan. Să se ducă pe jos în Puerta del Sol[1] şi să caute larma mulţimii. Nimic mai mult. Încerca să urmeze sfatul lui Cabeza de Vaca: „Nu te lăsa dus de nas de anecdotic, băiete, nu fi superficial". Deşi ştia că astfel cădea în trivial, Daniel Carter nu rezistase totuşi tentaţiei de a-şi mânca primele douăsprezece boabe de strugure[2] în sunetul orologiului din turnul primăriei, înconjurat de gloata petrecăreaţă, sub valuri de cidru şi *matasuegras*[3], printre soldaţi în permisie, curioşi de tot soiul şi mârlani îmbrăcaţi de sărbătoare, de curând sosiţi în capitală.

— Şi de ce să nu cinezi mai întâi cu noi şi după aceea să pleci? *I-am zis deja noră-mii* că mă duc la ea după-amiaza devreme ca să frig acolo un purceluş adus tocmai din satul meu şi care o să-mi iasă cel puţin la fel de gustos ca la ăia de la Casa Botín[4].

---

1. Piaţa centrală a Madridului.
2. În noaptea Anului Nou spaniolii mănâncă douăsprezece boabe de strugure în ultimele douăsprezece secunde ale anului ca să aibă noroc în anul ce vine.
3. Biscuiţi cu cremă, daţi prin zahăr pudră şi scorţişoară.
4. Casa Botín este un restaurant cu bucătărie tradiţională spaniolă, unul dintre cele mai vechi din lume (a fost fondat în 1725 de francezul Jean Botin).

— Credeţi că o să am timp? a întrebat Daniel, căruia îi lăsa deja gura apă.

Văduva ştia că stomacul băiatului era flancul pe unde îl putea ataca sigură de succes.

— Tu să nu-ţi faci nici o problemă, am eu grijă să terminăm pe la unsprezece.

Zis şi făcut: pe la unsprezece şi jumătate era în Puerta del Sol. A avut la dispoziţie chiar şi câteva minute în care să cumpere cărţi poştale, să le mâzgălească şi să le arunce într-o cutie poştală, către destinaţii de peste ocean.

Când s-au trezit în dimineaţa Anului Nou, pe peretele sufrageriei din casa portăresei îi aştepta Chiquita Piconera[1], care deschidea luna ianuarie din proaspăt inauguratul calendar al anului 1959. Pe masă au găsit cafea tocmai făcută şi gogoşi călduţe. Ca în fiecare zi.

— Ei bine, fiule, am intrat într-un an nou. Ce-ai de gând să faci acum, rămâi la Madrid ori pleci din nou, ca data trecută, pe drumurile Domnului?

— Plec, plec. Aşa am planificat, trebuie să lucrez.

— Şi unde te duci acum, dacă se poate şti?

— În Cantonul din Cartagena[2], dacă aflu cum se poate ajunge acolo.

Mister Witt în Cantonul din Cartagena era romanul cu care Ramón J. Sender câştigase Premiul Naţional pentru Literatură în 1935, iar Daniel hotărâse să facă următoarea călătorie tocmai

1. Capodopera pictorului Julio Romero de Torres, finalizată în 1930, cu puţin înainte de moarte. Model i-a fost o adolescentă de treisprezece-paisprezece ani, María Teresa López. Devenit emblematic odată cu trecerea anilor, tabloul a fost reprodus şi pe un timbru de 5 pesete.
2. Regiune care şi-a păstrat independenţa faţă de Republica unitară centralistă spaniolă timp de şase luni, între 1873 şi 1874, în epoca Primei Republici, perioadă cunoscută şi sub numele de „Revoluţia cantonală". A fost simbolul respingerii energice a regimului unitar şi al trimiterii tinerilor în războaiele coloniale pe care le purta Spania.

în acea enclavă atât de semnificativă pentru creaţia literară a autorului său. Văduva, nepricepută la geografie, ca la atâtea alte lucruri care depăşeau treburile gospodăreşti, n-a putut să-l ajute, aşa că, după ce au terminat micul dejun, s-a apucat să caute vechea hartă a Spaniei pe care o avea pe undeva.

Tânărul a dat la o parte cana de cafea, acum goală, şi a întins harta pe masă. Luând ca punct de referinţă capitala, a înconjurat cu vârful arătătorului împrejurimile Madridului, dar n-a dat de ceea ce căuta. Şi-a extins raza de acţiune în provinciile învecinate, dar nici acolo n-a găsit ceea ce căuta. S-a dus până la marginea hărţii, dar fără noroc, şi în sfârşit s-a îndreptat spre coaste. A durat ceva până ca Daniel să localizeze acel colţişor din Peninsulă, dar a găsit doar numele Cartagenei, căci Cantonul nu apărea nicăieri. Cu toate acestea, el era chiar acolo, într-un colţ din sud-est. Daniel a luat un creion roşu şi l-a marcat cu o cruce. Aceea avea să-i fie următoarea destinaţie.

Capitolul 18

Să traversezi Peninsula cu trenul, plecând din capitală, era la sfârşitul anilor '50 o adevărată aventură, pe care Daniel Carter a trăit-o de pe scaunul lui de clasa a treia ca un spectator privilegiat din loja de onoare. Când să-şi cumpere biletul în gara Atocha, a stat în dubiu înainte să se hotărască la ce clasă să călătorească. Deşi în patria lui nu şi-ar fi putut permite, probabil, să aleagă cu atâta uşurinţă între o clasă de tren şi alta, preţurile derizorii din ţara lui de adopţie îi îngăduiau să ia în considerare, fără mari pierderi pentru propriu-i buzunar, orice opţiune. Clasa întâi, şi-a zis Daniel, promitea o călătorie comodă, dar fără nici un haz. A doua, nici confort prea mult, nici noi experienţe. A ales, în cele din urmă, clasa a treia, încă un pas înainte în strădania tânărului de a cunoaşte în profunzime adevărata esenţă a poporului spaniol. Şi a ajuns, într-adevăr, la esenţă. Din plin.

Locomotivele pe cărbuni mai erau încă sufletul căilor ferate naţionale, un suflet care şchiopăta şi pentru care respectarea orarelor era o simplă iluzie, depinzând de intersectarea cu zeci de trenuri de poştă şi marfă. În vagoanele cu bănci din stinghii de lemn, iarna era greu de suportat, singura căldură fiind cea generată de trupurile înghesuite unul într-altul. Ţăcănitul trenului era substituit, în nenumăratele opriri făcute la fiecare pas, de ciocănitul în roţi, umplerea cazanelor şi scrâşnetul unor manevre fără sfârşit. Pe ferestrele vagoanelor intrau şi ieşeau mulţime de valize de lemn, cutii de carton legate cu sfori, ranite militare şi legături de pânză, umplute cu cine mai ştia ce. Daniel a

văzut chiar două găini şi o saltea făcută sul, cărate de un tată şi fiul său în La Roda.

Pe american l-au uimit peroanele transformate în piețe provizorii, unde, în funcție de localitate, se vindeau tarte de Alcázar, cuțite de Albacete sau bilete pentru o loterie la care puteai câştiga un jambon. Dar şi mai mult l-a fascinat, în lipsa vagonului-restaurant, suitul şi coborâtul unor coşuri în care, însoțite întotdeauna de un solidar „Nu doriți şi dumneavoastră?", se zăreau coltuce de pâine şi tăvi de tablă, pline cu felii de slănină cu carne. Burdufurile cu vin treceau dintr-o mână într-alta în timp ce, muşcând feroce, călătorii devorau sendvişuri cu sardele mari cât nişte torpile şi învelite în hârtie de ziar, un cocteil de ulei cu ştiri care se lățea în nişte pete negre ca lignitul. „Trage o duşcă, prietene", îl îndemnau insistent pe Daniel. „Gustă şi din cârnăciorul ăsta, ia o bucățică de tobă, e din porcul pe care l-am tăiat, ai să vezi ce gustoasă e". Şi Daniel n-a refuzat nimic şi pe nimeni.

Fumul gros al țigărilor Celtas scurte şi al tutunului mărunțit se amesteca, de-a lungul a mulți kilometri, cu plânsul sugarilor, suspinele babelor etern îndoliate şi putoarea picioarelor. În aer planau sporovăielile dintre necunoscuți, în care se amestecau profeții despre viitoarele recolte, comentarii despre ultima coridă a lui Antoñete[1] şi o droaie de isprăvi având drept protagonişti o rudă sau alta, plecate cu un an mai înainte la Barcelona.

Din când în când şi cu mari strădanii, Daniel Carter izbutea să se concentreze asupra lui *Mister Witt în Cantonul din Cartagena*. Acoperise cu grijă coperțile cărții ca să n-aibă probleme. Citise romanul la Pittsburgh, în iarna anterioară, dar acum avea nevoie de câteva date precise. Pe cât i-o îngăduia ambianța incomodă, tânărul încerca să sublinieze cu creionul scene, pasaje şi nume din paginile acelui roman dedicat spiritului independent şi revoluționare al oraşului către care se

1. Antonio Chenel Albadalejo, poreclit Antoñete (1932-2011), a fost un celebru toreador.

îndrepta. Fontana îi povestise că Sender scrisese acele pagini de proză sprintenă despre aventurile şi nenorocirile din Cartagena cea răzvrătită a Primei Republici în doar douăzeci şi trei de zile.

Doi poliţişti în civil au trecut de câteva ori prin vagon. Când pretindeau cu figuri ameninţătoare să li se prezinte actele, volumul discuţiilor scădea uşor şi ochii călătorilor se pironeau în podea fără să protesteze. Odată încheiată operaţiunea, vorbele îşi recăpătau vioiciunea, iar câţiva pasageri schimbau ocheade rapide ori îşi ascundeau un suspin de uşurare. Până ce somnul a început să pună stăpânire pe toţi, astfel încât, în timp ce unii se întindeau pe duşumea ca să sforăie în voie, altora le cădea capul pe umărul vecinilor.

În Chinchilla, Daniel a coborât din tren ca să se dezmorţească şi să respire niţel aer proaspăt, dar, imediat ce a păşit pe peron, aerul s-a dovedit rece şi îngheţat. S-a refugiat în birt şi a cerut cu un gest ceea ce consumau doi soldaţi care sporovăiau cu coatele sprijinite pe tejghea: un pahar de cicoare cu lapte şi un păhărel cu rachiu de anason Machaquito.

Şi tot aşa până când, într-un final, a ajuns la destinaţie. Spre surprinderea lui, oraşul de care a dat la capătul acelui drum fără sfârşit prin neant i s-a părut iniţial că semăna cu altele pe care le văzuse în interiorul Spaniei. Sau poate că doar aşa i s-a părut fiindcă era la primul lui contact cu lumina de iarnă a Mediteranei. Ori poate fiindcă oboseala acumulată în tren îi alterase percepţiile. În orice caz, Daniel a intrat în oraş dispus să deschidă un nou capitol în hoinăreala lui iberică.

Era duminică şi oameni în haine de sărbătoare îndeplineau rutina marii zile a săptămânii. Ieşeau de la liturghie, beau un aperitiv, alegeau prăjituri în cofetăria La Royal. A urmat sfatul a două doamne pe care le-a abordat pe stradă. Un loc de dormit? Chiar aici, în pensiunea de pe strada Duque. Central, curat, de ce să mai căutaţi în altă parte? Pentru preţul modic de şaptezeci şi cinci de pesete pe zi, Daniel a închiriat o cameră în principiu pentru trei nopţi. Târându-şi valiza pe scări în sus, l-au lovit o migrenă şi o somnolenţă puternice, dar şi-a pus starea proastă

pe seama oboselii şi frigului care îl pătrunsese până la oase. Patul modest din odaie i s-a părut brusc deosebit de atrăgător, dar n-a cedat cântecului său de sirenă. În loc să se culce, aşa cum trupul i-o cerea cu disperare, Daniel s-a înarmat cum a putut cu energie şi a ieşit din nou. Nu se simţea bine şi era conştient de asta, dar dorinţa obstinată de a nu pierde nimic l-a împins iar pe străzi, făcându-l să hoinărească la voia întâmplării.

A ajuns curând pe o stradă pietonală. Lungă, îngustă, flancată de terase, dădea într-o piaţă care, ca în toate centrele oraşelor pe unde călcase, purta numele Plaza del Caudillo[1]. În depărtare se ghicea portul, dar Daniel n-a mai putut ajunge până acolo. Simţea cum îl lăsau tot mai mult puterile, avea gura uscată şi în tâmple îi bubuiau zgomotele străzii şi glasurile oamenilor. A hotărât să facă imediat cale întoarsă, să revină pe aglomerata Calle Mayor şi să intre într-o cafenea ca să bea ceva. Nici nu şi-a dat seama că localul pe care îl alesese la voia întâmplării părea predestinat, prin numele pe care îl purta, să-l întâmpine cu generoasă ospitalitate. Barul American.

— Un pahar cu apă, vă rog.

— Ce-aţi spus?

Chelnerul cu papion şi chelie lucioasă înţelesese din prima, dar preferase să se mai gândească înainte de a-l servi. Prezenţa acelui uriaş ciufulit şi cu hainele mototolite nu trezise reacţii prea amabile în local. Printre vermuturi cu măsline şi farfurioare cu migdale, clientela în haine de duminică îl primise cu priviri dezaprobatoare, şoapte bănuitoare şi nici un dram de simpatie.

— Un pahar cu apă, vă rog, a repetat. Sau de sifon...

Fără să observe privirile şi comentariile, unde mai pui că avea capacitatea de reacţie substanţial redusă, Daniel a rămas nemişcat câteva clipe, aşteptând să i se pună în faţă orice lichid care să-i stingă setea gâtlejului. Dar n-a primit decât atingerea unei mâini pe spate, ca şi cum cineva ar fi dorit să-i atragă atenţia.

---

1. Conducătorul (sp.), numele dat în epocă şefului statului, Francisco Franco.

— Cred că ai greşit localul, amice.

— Pardon?

Întorcându-se, a văzut un individ bine îmbrăcat şi cu o mustăcioară fină. Îi ajungea cel mult până la umăr.

— Ăsta e un local pentru oameni de bine. Te rog să pleci.

— Nu vreau decât un pahar de apă, l-a lămurit Daniel. Şi, întorcându-se spre chelner, a insistat pentru a treia oară să fie servit. Sau o Coca-Cola, dacă e posibil...

— Apa e bună pentru broaşte. Şi Coca-Cola să bei la tine acasă. Ieşi imediat de aici. Hai, hai, valea, a insistat apărătorul virtuţilor.

Daniel s-a străduit să-i explice din nou acelui domn, al cărui chipul, glas şi mustaţă i se distorsionau tot mai tare dinaintea ochilor şi urechilor lui, că avea intenţii simple. Departe de a lămuri ceva, vorbele-i îngălate şi incoerente n-au făcut decât să întărească bănuiala iniţială a aproape tuturor celor prezenţi: străinul acela şleampăt era deja beat mort. Şi abia se făcuse de prânz.

Apoi cineva l-a prins de braţ.

— Cară-te odată, beţivanule! Ăsta nu-i un loc pentru caraghioşi ca tine!

Probabil că spaniola lui Daniel era poticnită şi greu de înţeles sau poate că o amesteca el cu vorbe englezeşti fără să-şi dea seama.

— Daţi-mi drumul, domnule, vă rog. *Please, sir, please...*

Simţind că experimentatul său binefăcător nu se dădea bătut, Daniel, ameţit cum era, a făcut o mişcare bruscă, încercând să scape de individ. Atât de bruscă, încât a fost gata să-l trântească jos.

Ca şi cum ar fi vrut să aducă întăriri în faţa reacţiei aparent temerare a străinului, câţiva clienţi şi-au scos grăbiţi sacourile, gata să-l anihileze. Înfruntarea a fost rapidă şi, în mai puţin de două minute, tânărul Carter se afla iarăşi în mijlocul Calle Mayor, bălăngănindu-se descumpănit. Sub privirile indiscrete

ale trecătorilor, cu poalele cămăşii ieşite din pantaloni, părul vâlvoi şi o mânecă pe jumătate smulsă din umăr.

„Mizerabilii! Chiar au să aibă, oare, îndrăzneala? Dacă vor bătaie, bătaie au să aibă! Michael O'Reilly[1] n-a dat niciodată înapoi!" Deşi observase că a intrat un oaspete, portarul nici măcar nu s-a deranjat să-şi ridice ochii din romanul ieftin de Marcial Lafuente Estefanía[2] care îl captiva. Fără să-i arunce vreo privire, i-a întins lui Daniel cheia de la cameră şi s-a mărginit să plescăie şi să clatine resemnat din cap; apoi şi-a muiat degetul mare în salivă ca să dea pagina *Incendiatorilor din Oklahoma*. Asta mai lipsea, şi-a zis în gând, să ajungă să se oprească din citit pentru unul dintre numeroşii trăsniţi cu care se trezeau zilnic pe-acolo. Mai ales acum, când şeriful districtului era gata să trimită o întreagă încărcătură de gloanţe în trupurile celor doi bandiţi care ameninţau să facă scandal în *saloon*.

Daniel a rămas treizeci de ore în camera lui austeră, sub cearşafurile trase cu toatele peste el. Ba îl lua cu un frig de gheaţă, ba asuda ca în plin deşert. O singură dată şi-a venit în fire, s-a săltat din pat şi, cu paşi şovăielnici, s-a dus însetat până la lavoarul din odaie ca să bea apă. N-a pus în gură nimic altceva. Până ce, în după-amiaza celei de-a doua zile, cineva i-a bătut în uşă. Mai întâi discret. Apoi insistent. Daniel a articulat cu greu un „Intră!" slab şi pe uşă s-a iţit un cap de femeie, pe al cărei chip se putea citi îngrijorarea. Daniel nu ştia cine era acea femeie: patroana pensiunii, o slujnică ori un înger cu şorţ de bucătărie, trimis din cer. Fapt e că acel suflet milos, alarmat că oaspetele nu făcea nici un zgomot, i-a schimbat aşternuturile, a mai adăugat o pătură şi i-a adus două pastile de Okal, un pahar cu lapte cald şi un sendviş zdravăn cu omletă,

1. Michael O'Reilly (m. 1758) a fost un prelat irlandez al Bisericii Romano-Catolice.
2. Marcial Antonio Lafuente Estefanía (1903-1984) a fost un popular autor spaniol de romane western.

o omletă care lui, acum ceva mai întremat, i s-a părut o adevărată binecuvântare.

În noaptea aceea, Daniel Carter a izbutit să doarmă ceva mai liniştit, fără frisoane şi coşmaruri. A doua zi de dimineaţă, a izbutit să-şi adune puterile cât să se ridice din pat şi, chiar dacă s-a mişcat cu oarecare încetineală, a făcut un duş, s-a bărbierit, s-a îmbrăcat şi a ieşit în stradă. Din cauza transpiraţiei abundente şi hranei frugale, tânărul pierduse vreo două kilograme şi orice amintire a incidentului din Barul American.

Oraşul l-a primit cu un soare prietenos. L-au atras faţadele moderniste, cu capricioasele lor balcoane din fier forjat, dar şi logiile albe, închise, presărate pe numeroase edificii, precum şi străzile pline de oameni; l-au sedus lumina şi mirosul mării. Dar Daniel a preferat să să se concentreze pe ceea ce căuta: o farmacie. Ştia că n-avusese decât o simplă gripă inoportună care nu impunea o vizită la doctor, dar tot se mai simţea slăbit şi era conştient că boala îi putea reveni oricând. Prin urmare, ca să evite aşa ceva, mai întâi şi mai întâi trebuia să găsească un remediu infailibil ca să nu se vadă iar ţintuit în patul din trista lui odaie. Urmând indicaţiile portarului, în două minute a şi găsit ceea ce căuta.

La farmacia domnului Carranza tocmai închideau pentru masa de prânz. Proprietarul plecase deja, căci avea de gând să treacă pe la cazinou, unde, ca să nu-şi strice cumva bunele obiceiuri, intenţiona să citească ziarele şi să-şi bea aperitivul înainte de a se duce acasă pentru a lua masa. Când Daniel a împins uşa, măsliniul asistent cvadragenar tocmai îşi descheia halatul alb, nerăbdător să dea ochii cu pilaful de iepure pe care maică-sa i-l făgăduise de cu seară. Aşa că a încercat să-l determine pe tânărul străin să nu mai intre: „Tocmai închideam, domnule, reveniţi dumneavoastră după-amiază, dacă nu vă deranjează". Dar Daniel a insistat cu fermitate. Doar nu era nebun să plece de-acolo fără un întreg arsenal de doctorii. Schimbul de replici dintre cei doi a luat sfârşit doar când din spatele farmaciei s-a auzit o voce de femeie.

— Du-te, Gregorio, nu-ţi face griji, închid eu!

Oricât de satisfăcătoare ar fi fost pentru stomacul său de mâncău, propunerea n-a părut să-l convingă pe asistent. Gândul de-a abandona farmacia cu un străin înăuntru nu-l entuziasma deloc, aşa că mai zăbovit câteva clipe până să ia o hotărâre. În cele din urmă, lăcomia s-a dovedit mai puternică decât orice precauţie, iar Gregorio, după ce l-a măsurat de sus până jos de mai multe ori pe noul sosit ca pentru a-i stabili gradul de decenţă, s-a despărţit de vocea din spate cu un grăbit „Ne vedem după-amiază".

Farmacia mirosea reconfortant, anticipând leacurile de care tânărul avea nevoie. Totul sugera linişte şi bunăstare. Pe tejgheaua din marmură din faţa uşii trona o casă de marcaj străveche. O arcadă mare dădea în spatele farmaciei. Pardoseala din plăci de gresie albe şi negre imita o mare tablă de şah. Aşteptând să fie servit, şi-a omorât vremea privind borcanele din faianţă care umpleau dulapurile cu geamuri, încercând să descifreze denumirile latineşti de pe ele.

Când a auzit-o iar, apropierea acelei voci până atunci ascunse l-a dezarmat.

— Scuzaţi-mă, vă rog, dar despachetam o comandă...

N-a mai dat atenţie cuvintelor latineşti, a întors capul, căutând-o. Şi a dat de ea la doar trei metri. Cu obrajii îmbujoraţi de efortul anterior şi încercând să-şi aranjeze cu mişcări iuţi buclele desprinse din pletele blonde ca paiul. Diferită de o farmacistă obişnuită, diferită de colegele lui din sălile de curs şi de pe coridoare. Diferită de orice altă femeie pe care o întâlnise până atunci în toată viaţa lui.

— Spuneţi-mi cu ce vă pot ajuta...

Tânăra vorbea cu braţele încă ridicate, străduindu-se să-şi îmblânzească şuviţele rebele şi aşteptându-l pe Daniel să înceapă. Între timp, gura ei mare surâdea cu un amestec de simpatie şi uimire în faţa perspectivei de a-şi încheia dimineaţa servind pe cineva atât de deosebit de clienţii de zi cu zi.

— Cred că am făcut un grip, a izbutit el să spună în cele din urmă.

— Un grip? a întrebat ea, lărgindu-şi involuntar surâsul în faţa greşelii.

— O gripă, scuzaţi-mă.

Încă îi venea greu să stăpânească genul unor cuvinte din limba spaniolă. Cu atât mai mult în starea lui de convalescent uşor febril. Şi cu atât mai mult în faţa celei mai adorabile prezenţe ciufulite, pe care nu bănuise niciodată că avea s-o contemple.

Daniel a ascultat-o în tăcere, pe când ea îi recomanda diferite pilule împotriva indispoziţiei lui. A auzit-o apoi vorbind despre cât de perfidă era clima locală, care îi înşela necontenit pe străinii ce tindeau să creadă că în apropierea Mediteranei totul era minunat. Mut, cucerit, uluit, Daniel Carter s-a lăsat sfătuit cu încrederea unui catehumen şi n-a fost în stare să-şi ia privirea de la ea nici măcar o secundă, în vreme ce mâinile fetei scormoneau în dulapuri şi cutii cu o agilitate felină şi înşirau medicamentele pe marmura albă a tejghelei.

Şi tot aşa până când instrucţiunile cu privire la doze şi frecvenţa cu care trebuiau administrate au ajuns la final, iar Daniel n-a mai avut altceva de făcut decât să plătească nota. Totuşi, în timp ce număra banii pe care urma să-i dea, capul lui încă tulbure se străduia să găsească un pretext ca să-şi prelungească şederea, să nu plece de acolo şi să nu mai zărească nici pletele ciufulite, nici ochii cenuşii, nici degetele lungi ale neaşteptatei lui furnizoare de sănătate. Dar mintea lui toropită părea că refuza să-i ofere mijloace, iar Daniel îşi încetinea mişcările şi întârzia, aranjând în ordine, cu tot calmul de pe lume, bancnotele, punându-le în portmoneu, băgându-l pe acesta în buzunarul sacoului şi făcându-se apoi că se răzgândeşte şi că vrea să-l pună în buzunarul de la pantaloni.

Până când nu i-a mai rămas nimic de făcut. Nu mai avea nici bancnote de aranjat, nici portmoneu de pus la loc, nici vorbe de spus. Nu-i mai rămăsese decât să-şi ia pachetul şi să se ducă. Nu mai avea nici o opţiune.

— Vă mulțumesc foarte mult, ați fost foarte amabilă, a spus Daniel politicos la plecare, căci mintea lui încâlcită nu găsise ceva mai firesc.

— N-aveți pentru ce, a zis tânăra, întinzându-i pachetul. Lui Daniel i s-a părut că, timp de o fracțiune de secundă, degetele li s-au atins. Îngrijiți-vă. Îmbrăcați-vă bine.

A încuviințat, cu pilulele din hârtia mătăsoasă într-o mână și cu o senzație ciudată, ce-i pornea de undeva din măruntaie. Plăcile de gresie, albe și negre, i-au primit pașii până la ieșire, iar lui Daniel i s-a părut că privirea fetei i se înfipsese în spate. A tras de bara de alamă patinată și geamul ușii a clincănit. La un pas era strada. Și în stradă, lumea. Anonimi, oameni printre care n-avea să mai dea probabil niciodată de chipul pe care îl lăsa acum în urmă.

Dar vocea ei l-a oprit.

— Sunteți de la baza militară americană?

Ușa a revenit în toc, geamul n-a mai clincănit.

— Sunt american, dar nu militar, a lămurit-o Daniel, fără să se întoarcă, fără s-o privească, fără să dea drumul barei.

Apoi s-a întors, în sfârșit. Și rapid, ca într-o sclipire amețitoare de luciditate și clarviziune, acea mișcare scurtă l-a ajutat să priceapă că, într-un fel, niciodată n-avea să plece cu totul.

Era posibil ca tânăra să fi anticipat răspunsul negativ chiar înainte de a formula întrebarea, fiindcă tânărul străin nu părea militar, deși ținuta îi era fără reproș. Avea părul prea lung pentru un militar, iar atitudinea și gesturile sale, deși corecte, erau mai relaxate decât conduita cazonă. Totuși, îl întrebase. Iar el o lămurise.

Dincolo de cuvinte, tânărul încerca să-i ofere fetei ceva mai mult decât unele scurte indicii cu privire la identitatea lui: și-ar fi dorit ca ea să-l considere doar bărbatul care era în esență și nu un simplu client în trecere, în căutare de medicamente care să-i redea sănătatea. I-a spus că se specializa în literatură spaniolă. Că aspira să fie profesor, că sosise în portul acela, mergând pe urmele unui roman...

Uşa s-a deschis brusc în spatele lui, împiedicându-l să continue. Trei mici furtuni mucoase au năvălit tuşind în farmacie, urmate de o mamă necăjită.

— A dat Dumnezeu! Nu credeam că mai ajungem!

Încăperea s-a umplut pe loc de glasuri, copiii au început să se alerge unul pe celălalt, iar biata femeie alterna eforturile de a-i potoli cu căutarea anevoioasă a unei reţete în geantă. Unul dintre prichindei l-a împins pe altul într-un dulap cu vase de faianţă, puştiul s-a clătinat, gata să cadă. Mama i-a dat o castană, iar victima a exagerat zgomotos efectul loviturii, acoperindu-şi jumătate din faţă, urlând ca din gură de şarpe şi bătând furios cu piciorul în podea.

Din spatele tejghelei, conştientă că nu putea reface apropierea dintre ei doi, fata a ridicat din umeri şi a schiţat spre Daniel un gest de scuză şi neputinţă.

— Nu vă faceţi griji, i-a şoptit el, cu un zâmbet care i-a reuşit doar pe jumătate.

Au schimbat ultimele cuvinte, străini de harţa de familie, privindu-se peste capetele mamei chinuite şi ale celor trei mici barbari.

— Adio, a citit pe buzele ei. Vocea tinerei, pierdută printre scâncetele copiilor şi dojenile furioase ale mamei lor, abia de i-a ajuns la urechi.

— Adio, a repetat şi el, aproape fără glas.

Când, în sfârşit, a avut curajul să-şi desprindă privirile de la gura aceea mare şi de la ochii cenuşii, a ieşit din farmacie.

Nicicând nu i se păruse strada atât de rece.

Capitolul 19

Mergea în spatele ei fără s-o piardă din priviri nici o clipă. O urmărea de la distanță, deși habar n-avea unde urmau să-l poarte pașii ei elastici și impetuoasa lui nesăbuință. Știa că rezonabil ar fi fost să se întoarcă la pensiune, să-și ia pilulele și să se odihnească, având grijă să nu se agite prea mult. Dar nu putea, nu era în stare. În schimb, s-a postat la un colț de stradă. În așteptarea ei, s-a chinuit să se ascundă în spatele unei furgonete parcate în apropiere. Până ce a văzut-o venind.

Înaintea ei ieșiseră mama și cei trei drăcușori ai ei, cu tot haosul pe care îl creaseră. Apoi un bătrân bolnăvicios, care izbutise în ultimul moment să se strecoare înăuntru ca un limbric. Și, în fine, apăruse și ea. Purta un palton albastru și-și tot dădea la o parte de pe față o altă șuviță subversivă, mijindu-și ochii în lumina amiezii care o orbise pe neașteptate. Fără bariera tejghelei, Daniel putuse, în sfârșit, să-i vadă tot trupul, în timp ce ea încuia și-și punea cheile într-un buzunar. Tot privind-o, a simțit din nou ceva ce nu putea defini. Nici măcar în propria-i limbă.

Și-a potrivit pasul cu ritmul grațios în care fata traversa străzile și înainta printre trecători, ghidându-se după pletele ei de culoarea paiului. A văzut-o salutându-se unii și cu alții, și oprindu-se, în două ocazii, să stea de vorbă cu cineva un minut, două. Între timp, ca să nu fie observat, Daniel se tot prefăcea că se oprea în loc ca să-și lege șiretul de la un pantof, să-și aprindă o țigară cu fața pe jumătate ascunsă în căușul mâinilor ori să citească un anunț lipit la colț de stradă. De

vreo câteva ori şi-a zis că situaţia era absurdă: poate că trebuia s-o abordeze deschis, s-o întrebe cum o chema, să-i ceară permisiunea de a o însoţi, să-i propună să bea amândoi o cafea. Dar nu se credea în stare. Îi venea greu să gândească, simţea că febra continua să-şi facă de cap în trupul lui. În oricare alte situaţii n-ar fi şovăit să acţioneze. Dar acum ezita.

Daniel a tot umblat aiurea pe urma fetei până au ajuns pe un mic povârniş care părea să-i ducă sus, deasupra nivelului mării, iar lipsa oricărei alte mişcări din jur l-a făcut să-şi multiplice precauţiile. Aproape că nu mai era nimeni în afara lor, doar din când în când se mai zărea câte un vehicul. Tânărul şi-a rărit paşii, s-a întors din drum, dar a făcut cale întoarsă după câţiva metri şi a continuat s-o urmărească. Au ajuns, în sfârşit, pe o stradă care nu prea mai semăna deloc a stradă. La stânga lor se aliniau faţadele unor edificii de înălţimi variate, la dreapta a observat un soi de bulevard şi o balustradă suspendată. Jos era portul, iar în fundal, marea. Vraja creată de lumină, salpetru şi linişte n-a durat decât cele câteva clipe, cât i-a luat ei să intre în porticul unei case, a presupus că trebuia să locuiască ea.

Deasupra capului lui Daniel au ţipat doi pescăruşi, soarele s-a ascuns brusc. Vântul a suflat neplăcut, iar el şi-a ridicat gulerul sacoului, şi-a încrucişat braţele pe piept, şi-a vârât mâinile sub ele şi s-a pregătit s-o ia înapoi. Avea să se întoarcă la farmacie după-amiază, poate că atunci se va simţi mai bine.

Înainte de a părăsi strada aceea, s-a oprit să vadă ce nume purta. Bulevardul Muralla, a citit. A simţit pe loc un junghi în stomac şi şi-a dat seama pe loc că până atunci nu remarcase două chestiuni importante. Prima era că, mai devreme sau mai târziu, tot ar fi ajuns în acel loc: acolo trăise imaginar şi Mister Witt, protagonistul romanului care îl adusese în Cartagena. Iar a doua că, pe lângă sendvişul oferit de femeia necunoscută, nu mâncase de peste două zile. Spre norocul lui, această ultimă chestiune s-a rezolvat de cum a dat de un birt. Cu bucatele în

față și cu sardelele care aterizează pe masă, balanța s-a înclinat definitiv. Crema de zahăr ars i-a adus o certitudine: cercetările lui sârguincioase n-aveau decât să treacă în plan secund. Când se aștepta mai puțin, aproape ca prin magie, viața i se încrucișase cu ceva mult mai presant decât știința.

S-a întors la pensiune dornic să atipească nițel, așteptând ca medicamentele pe care ea i le dăduse să-și facă efectul. Siesta avea să-i prindă bine, fiindcă iar îl lua cu frig, își simțea picioarele slăbite și băgase de seamă că, deși fără virulența din zilele anterioare, febra tot mai persista. S-a culcat îmbrăcat, gândindu-se la ea și hotărât s-o revadă de cum se va simți mai odihnit. Dar a căzut într-un somn atât de adânc, încât, atunci când s-a trezit, dezorientat și cu mintea buimacă, era deja seară, iar ceasul arăta ora nouă și un sfert. A plecat val-vârtej din cameră, punându-și haina din mers, pe când cobora treptele din trei în trei, blestemându-și soarta cu câteva *fuck, fuck, fuck* sonore și trecându-și degetele prin păr, apoi a ieșit din pensiune și a străbătut trotuarele cu pași mari spre ținta sa. Puținii trecători se grăbeau deja spre casă, la cina în familie, străzile erau aproape pustii și toate dughenele fuseseră închise. Curând i s-a confirmat că de ce-i fusese frică nu scăpase. Și farmacia Carranza era tot închisă.

Daniel s-a deșteptat a doua zi dimineață ferm hotărât să se ocupe doar de căutarea tinerei fără nume. Când a trecut iar pragul farmaciei, doar asistentul se ocupa de clienții care se înghesuiau înăuntru. Și-a așteptat cu răbdare rândul, în timp ce din spate răsunau obositor transmisia radiofonică a tragerii de la Loteria Pruncului și vocile jucătorilor declarând încă de pe-acum pe ce-o să-și cheltuiască premiul pe care n-aveau să-l câștige niciodată. *Două mii patru sute cincisprezece: trei miiiiii de pesete. Treisprezece mii șase sute patruzeci și unu: trei miiiiii de pesete ...*

— Spuneți, domnule...

— Niște aspirine, vă rog.

Pilulele nu-i trebuiau, dar credea că, odată cu acidul acetilsalicilic, numitul Gregorio avea să-i dea și ceva indicii despre

colega lui de serviciu. Spre deziluzia sa, nu a obţinut altceva decât cutiuţa cu pilule, bine ambalată în hârtie.

— Opt cincizeci, pentru dumneavoastră.

— Cum?

N-a priceput poanta, chiar şi-a zis că omul voia poate să-i transmită ceva special fiindcă venise şi în ziua precedentă. Sau fiindcă era străin. Sau, şi mai bine, dintr-un motiv legat de tânăra absentă. Dar se înşela. Individul nu-i aplica un tratament preferenţial, ci repeta pentru a nu ştiu câta oară aceleaşi expresii, ca să arate cât e de isteţ.

— Opt jumate, domnule. Un duro[1], trei pesete şi cincizeci de centime. Ieftin ca braga. Şi dumneavoastră, doña Esperanza, ca de obicei, nu? Două cutii cu supozitoare laxative şi apă de Carabaña.

În timp ce tergiversa pe ascuns plata, aşa cum făcuse şi cu ea, Daniel simţea că posibilitatea de a întreba unde era tânăra i se scurgea ca apa printre degete pe măsură ce Gregorio nu-i mai dădea nici o atenţie şi se ocupa sârguincios de alţi clienţi. „Acum ori niciodată", şi-a zis.

— Domnişoara nu-i aici? a îndrăznit să întrebe, arătând cu degetul spre spaţiul aflat în spatele farmaciei.

În gura mare, ca şi cum Daniel nu era doar străin, ci şi surd, angajatul a proclamat în cele patru zări:

— Nu, nu! Domnişoara nu-i aici astăzi! E la cumpărături! Vin Regii, Regii Magi! Astă seară sosesc Regii Magi!

Şi, intonând în gura mare *Vin Regii Magi, vin Regii Magi, pe drumeagul dinspre Bethleem...*, manevra cu îndemânare casa de marcaj, având drept fundal corul de copii de la Sf. Ildefonso, care scanda euforic al treilea premiu al loteriei.

A hoinărit fără ţintă pe străzi şi a căutat-o pe tânără tot restul dimineţii, schimbând mereu direcţia, măturând cu privirile cotloane şi grupuri de prietene, intrările magazinelor şi terasele cafenelelor. Dar zona comercială era limitată şi, după

1. Monedă de cinci pesete.

câteva tururi, Daniel şi-a dat seama că parcursese de nenumărate ori aceleaşi străzi, dar fără succes. La unu şi jumătate, toate localurile se pregăteau să închidă pentru prânz: vânzătorii au început să tragă obloanele metalice cu cârlige lungi de fier, doamnele şi-au privit brusc ceasurile printre exclamaţii alarmate, aşa că, treptat, forfota a început să slăbească.

Şi atunci a zărit-o. A văzut-o, în sfârşit, graţioasă ca o trestie, cu buclele rebele scăpând din nou din fileul care încerca să le ţină strânse la ceafă, cu un pardesiu bej, cu cordonul ferm înnodat în jurul taliei subţiri. Mergea flancată de două doamne elegante şi de două ori mai în vârstă decât ea, care sporovăiau, părând să-şi ia una alteia vorbele din gură. Până ce l-a observat şi ea. Pe el, americanul chipeş şi bolnav de gripă, de care se ocupase în farmacie cu o zi mai înainte, pe studentul care aspira la extravaganta meserie de profesor de literatură spaniolă într-o universitate din ţara lui îndepărtată. Şi, pentru a doua oară în viaţa lui, atât de hotărâtul Daniel Carter n-a ştiut ce să facă.

Bărbatul acela, independent încă de mic, care, în ciuda tinereţii, umblase prin lume mai mult decât mulţi alţii în toată viaţa lor, capabil să se întreţină trudind umăr la umăr cu simplii muncitori din fabrică, care citise toţi clasicii spanioli şi străbătuse pe jos de unul singur drumurile prăfoase ale patriei lui străine, s-a simţit dezarmat când a văzut că tânăra se apropia de el.

— Sper că medicamentele şi-au făcut efectul.

Niciodată nu şi-a putut aminti ce a răspuns, poate o banalitate plină de incoerenţe gramaticale şi erori de pronunţie. Şi-a dat seama că întâlnirea lor luase sfârşit numai când i-a văzut spatele pierzându-se în mulţime. Nu aflase nimic nou despre ea, o pierduse iarăşi, fără să-i afle numele. Dar amintirea chipului şi a vocii ei l-a însoţit în tot timpul prânzului şi nu şi-a putut-o scoate din minte nici un moment în cursul inutilei lecturi, căreia i-a dedicat primele ceasuri ale după-amiezii fără să se poată concentra vreun pic, stând ca un puşcăriaş pe patul

îngust de la pensiune, simţindu-se mai fragil ca niciodată, neavând nimic de făcut, nici un loc unde să se ducă şi nici cui să împărtăşească tot ceea ce îl ardea pe dinăuntru.

Când a intuit că viaţa recucerea străzile după lunga pauză pe care familiile spaniole o dedicau prânzului, s-a pregătit să iasă. Încă nu ştia că, în miracolul lor anual de ubicuitate, Melchior, Gaspar şi Baltazar porneau să străbată simultan în acea după-amiază sute de sate şi oraşe ale Spaniei.

Neaşteptata hărmălaie din stradă l-a uimit pe Daniel încă o dată. Într-atât încât, pentru câteva minute, şi-a scos-o din minte pe tânăra din farmacie pentru a se concentra asupra spectacolului, privind fascinat reacţiile copiilor şi somptuoasele veşminte purtate de Magii din Orient şi de cei care îi însoţeau. În orice caz, uitarea n-a durat mult. Întâmplarea a vrut ca imaginea ei să-şi facă iar apariţia pe neaşteptate, fără ca el s-o fi căutat printre oameni.

Erau pe trotuare opuse, dar aproape faţă în faţă, iar procesiunea se scurgea printre ei în strigăte şi aplauze. Ea purta pardesiul de dimineaţă; o eşarfă verde în jurul gâtului lung era singura schimbare pe care a observat-o. Râdea şi vorbea cu cineva aflat lângă ea, un bărbat care i-a spulberat toate iluziile lui Daniel ca pe un castel din cărţi de joc bătut de vânturi. Un tânăr cu părul foarte scurt şi faţa oacheşă, care zâmbea şi încuviinţa dând din cap, în timp ce ea îi spunea ceva, ţinându-l cu familiaritate de braţ. Poate că era logodnicul ei. Poate soţul. Probabil militar, poate marinar. Ori, cel puţin, asta a presupus Daniel.

Interesul lui pentru tot ceea ce îl înconjura s-a evaporat brusc, ca un balon de săpun. Copiii care aplaudau cu entuziasm au încetat să i se mai pară nişte fiinţe încântătoare, devenind simpli drăcuşori zgomotoşi. Maiestuoasele veşminte purtate de Regi şi de pajii lor i s-au părut brusc grosolan de ostentative pentru ţara aceea care avea nevoie de atât de multe lucruri. Şi, culmea culmilor, lui Baltazar i se scurgea crema de ghete de pe faţă, iar lui Gaspar i se strâmbase barba falsă.

A simţit brusc cum îl ia cu călduri şi i s-a părut că i se declanşează febra. Având senzaţia că se sufocă, s-a hotărât să plece, să se ducă la pensiune, să fugă de vacarmul acela, care acum i se părea de nesuportat. Dar n-a putut pe cât de repede îşi dorea, şi-a dat seama că mulţimea îl imobiliza, că era prins în gloata care, străină de prăbuşirea bietelor lui iluzii, se îngrămădea să se bucure de trecerea cortegiului. Şi atunci, chiar când se străduia să scape de acolo, tânăra l-a zărit şi l-a salutat de pe celălalt trotuar. Deschizând şi închizând repetat mâna, sigură de sine, cordială. El i-a răspuns cu stângăcie, imitându-i gestul şi surâzând artificial pentru a-şi ascunde uriaşa dorinţă de a nu fi venit în veci în acel oraş, în care totul i se părea diabolic de complicat. În cele din urmă, şi-a croit drum prin mulţime aproape îmbrâncind pe unul şi pe altul, dar, înainte de a se volatiliza, n-a putut să nu întoarcă pentru ultima oară privirile către ea. Şi-a dat seama că cei doi îl urmăreau. Şi că vorbeau. Nu s-a îndoit că despre el.

În încăpere continuau să răsune tobele acelei blestemate procesiuni. A vrut să citească, dar nu s-a putut concentra. A vrut să doarmă, dar somnul nu se apropia de el. A rămas întins pe pat o veşnicie, cu braţele îndoite sub cap, gura strânsă într-un rictus sever şi cu ochii pironiţi pe o pată de ploaie informă de pe tavan. Ofuscat, abătut. Când iritarea i s-a preschimbat într-o amărăciune mai suportabilă şi a izbutit să analizeze situaţia cu seninătate, a acceptat, în sfârşit, că niciodată n-avusese prea multe şanse la loteria aceea.

Totul fusese absurd de la bun început. Presupunerea lui că fata era accesibilă nu era decât o simplă iluzie. Iar faptul că îşi imaginase cum în spatele simpatiei, zâmbetului şi strălucirii din ochii ei s-ar ascunde ceva mai mult decât o simplă politeţe faţă de un străin dezorientat era deja o exagerare.

Odată ce a reuşit să se amăgească pe jumătate, convingându-se că oricum nu existaseră sorţi de izbândă, a putut, în fine, să se întoarcă la chestiuni mai pământeşti şi a simţit că-l

chinuia o foame teribilă. Deşi procesiunea se sfârşise de ceva vreme, nu s-a încumetat să iasă din nou pe străzile pustii, unde încă persista trista amintire a vacarmului stins. A coborât la recepţie cu speranţa că femeia din noaptea cu febră i-ar putea pregăti un alt sendviş. Necazurile sunt mai mici dacă le înghiţi cu pâine, obişnuia să spună doamna Antonia, o frază care figura în nesfârşitul ei catalog de ziceri din popor. Oare era adevărată?

N-a dat de femeia pe care o căuta, dar l-a reîntâlnit, în schimb, pe portarul din prima zi, tot cufundat în lectură. De data asta străbătea deşertul Arizona, fără să ştie încă dacă guvernatorul avea să-i pedepsească, până la urmă, pe hoţii de vite. *Născuţi pentru spânzurătoare*, a citit Daniel cu coada ochiului pe copertă.

— Interesant? -a întrebat. Aşa, ca să întrebe. În fond, nu dădea doi bani pe conţinutul acelei cărţulii.

— Pfff. Mi-a plăcut mai mult *Un plumb în piept*, vreau să spun cum se sfârşeşte. Şi *Laşul din Syracuse*, nu mai zic. Le am aici jos, a adăugat, dispărând pe moment în spatele tejghelei. A ieşit imediat de acolo cu două terfeloage în mână. Dacă vrei, îţi împrumut una pentru la noapte, până mâine nu trebuie să le înapoiez la chioşc.

Văzuse la cinematograf westernuri cu grămada, dar niciodată nu citise un roman western. Nici măcar de-al compatriotului său Zane Grey. Aşa că n-ar fi cazul să prindă gustul celor scrise de un spaniol, cine ştie ce prostii mai inventa şi ăsta.

— Ei, opreşti vreunul, amice? a insistat portarul. Adevărul e că merită amândouă. Şi, dacă astea nu-ţi plac, mâine îţi aduc altele, de la El Coyote, am o grămadă, le adun de ani de zile. Astea-s despre California şi personajele par spaniole, nu ştiu dacă dumneata...

— Nu-ţi face griji, mulţumesc. Am cărţi în valiză.

Nu mintea, îl aşteptau multe lecturi. Cărţi serioase, esenţiale pentru cariera lui. *Râuri Jarama printre perdele, stupi şi vânturi*

calde de la răsărit[1]. Operele unor autori spanioli contemporani pe care începea să-i cunoască.

— Cum crezi, dar mie mi-e limpede că n-ai să găsești ceva mai bun ca asta. Haide, ia una, omule...

Le-a întrerupt discuția sosirea îngerului anonim care îi sărise în ajutor când cu febra. În papuci, bătând spre de cincizeci de ani și cu un șorț în carouri.

— Cum îți spuneam, Modesto, azi ori faci tura de noapte, ori, până la urmă, vine vărul tău Fulgencio.

— Păi, habar n-am, Catalina, nu m-a anunțat încă.

— Te întreb ca să știu dacă mă apuc de cină ori mai aștept nițel. Am supă cu fidea și marinată de lăcustar, vrei să-ți duc și matale o farfurie în cameră, fiule? a întrebat, adresându-i-se lui Daniel, care tot se mai sprijinea în coate pe tejghea. Se strică vremea la noapte, s-ar putea să nu mai ai chef de ieșit pe străzi. Și-o să-ți pice bine, că te văd cam supt la față după febra pe care ai avut-o și după atâta fâțâială când jos, când sus, că nu stai o clipă, poate cazi iar la pat. Imediat îți pun deoparte câte ceva din bucatele noastre, că unde mănâncă doi, pot mânca și trei.

— Așteaptă, Catalina, că mai înainte tre' să-și aleagă un roman. Ce-ai hotărât, amice?

Un plumb în piept a fost prețul plătit pentru cină.

Se gândise să-și dedice ziua următoare căutării unor date menite să-i deschidă ochii asupra fundalului pe care îl avusese Sender în minte când scrisese romanul. Înainte de culcare și-a revăzut notele despre locuri și personaje. Cârciuma Turquesa din Molinete, Paco al Tadeei din Escombreras, Milagritos cea cu trup mișto și aer popular, oameni care mâncau cartofi și

1. În original: *„Jaramas entre visillos, colmenas y vientos solanos"*: fraza reunește titlurile a patru mari romane sociale spaniole din epocă: *La Colmena* (*Stupul*, 1951), de Camilo José Cela; *El Jarama* (*Râul Jarama*, 1955), de Rafael Sánchez Ferlosio; *Con el viento solano* (*Cu vântul cald de la răsărit*, 1956), de Ignacio Aldecoa; *Entre visillos* (*Printre perdele*, 1957), de Carmen Martín Gaite.

hamsii, fortul Galeras[1]. Brusc, toate i se păreau complet lipsite de interes şi, deşi îşi propusese să-şi vadă serios de muncă, a decis că, dacă lucrurile aveau să fie la fel de încâlcite, peste încă o zi va reveni la Madrid.

Gata să aţipească, a luat o ultimă hotărâre: să nu se mai gândească la tânăra din farmacie. Dacă stătea să judece, fata nici măcar nu merita osteneala. Mergea prea energic şi era mai înaltă decât femeile de vârsta ei. Şi părul ăla al ei, atât de rebel, era prea ţipător în comparaţie cu pletele brune şi bine pieptănate ale spanioloaicelor. Prin viaţa lui mai trecuseră şi aveau să mai treacă, şi-a zis, femei mai frumoase, mai accesibile, mai puţin distante. Când l-a luat somnul, era convins că interesul lui pentru tânăra de pe bulevardul Muralla se stinsese definitiv. Pentru totdeauna, şi-a promis cu fermitate. Dar, nici jumătate de ceas mai târziu, visa că-şi cufunda degetele în buclele ca paiul de pe ceafa ei şi, trăgând-o spre el, îi săruta gura mare şi dulce, aidoma unei nesfârşite fântâni cu miere.

A doua zi în zori ploua cu găleata şi aşa a ţinut-o până noaptea. O zi tristă, înnorată, cu străzi pustii şi localuri cu obloanele trase. Cerul era plumburiu, iar în bălţi lâncezea melancolia. Departe de a se speria, Daniel s-a lansat în stradă, înarmat cu o umbrelă de-a Catalinei, căreia îi lipseau două spiţe, şi cu exemplarul lui uzat din romanul *Mister Witt în Cantonul din Catagena*. Încă învelit în hârtie de ziar, ca nu cumva să dea de vreo belea plimbând numele autorului exilat pe sub ochii tuturor. Ţelul său difuz era să afle din ce se putuse inspira Sender când crease personajul bătrânului inginer englez, pe care îl plasase în Cartagena răzvrătită a Primei Republici. Sau când concepuse întâmplările de atunci. Ori personajele şi scenele ce populau paginile romanului său. Dar nimeni nu i-a putut sugera vreo pistă, fiindcă n-a putut întâlni nici o persoană cât de cât credibilă în ziua aceea ploioasă, în care familiile îşi strânseseră jucăriile şi se închiseseră în case. Şi nici n-a dat de nimic, aşa cum se

1. Personaje şi locuri din romanele lui Ramón J. Sender.

şi aştepta. Nici un nume de stradă, nici o inscripţie comemorativă cât de mică, nici o copertă de carte în vitrina vreunei librării. Şi, culmea culmilor, până şi biblioteca publică era închisă.

Singurul care a părut să arunce o rază de lumină pe acel vis apăsător a fost un localnic bătrân, care părea să fi băut peste măsură. Într-o cârciumă din strada Cuatro Santos l-a lămurit că Sender era un comunist blestemat, de al cărui nume nici nu-şi mai amintea cineva în patria păcii şi ordinii aduse de el Caudillo. Şi, pentru a-şi încheia glorios discursul, bătrânul s-a ridicat, clătinându-se, şi a emis un sonor „Trăiască Spania". Bătaia din picioare cu care şi-a însoţit salutul patriotic a fost cât pe ce să-l răstoarne, dacă Daniel n-ar fi sărit să-l sprijine.

S-a întors la pensiune ud până în măduva oaselor şi într-o dispoziţie la fel de întunecată ca şi ziua de afară. Tânărul şi-a petrecut toată după-amiaza cufundat într-altă contemplare inteligentă a petelor din tavan, după care s-a pus să-i scrie profesorului Fontana, dar n-a trecut de formula de adresare. Pe la şapte a coborât la recepţie şi a aruncat o privire prin presa locală. Un anunţ îl informa că, în acea după-amiază, la cinematograful Central era programată premiera filmului *Prinţul şi cântăreaţa*. Pe ecran lat şi în tehnicolor. Dacă se grăbea, putea să prindă spectacolul de la şapte şi jumătate. O să se distreze niţel. Chiar dacă avea să-i audă pe Marilyn Monroe şi Laurence Olivier flirtând în spanioleşte.

La întoarcere, Daniel Carter şi-a pregătit valiza; fie ce-o fi, a doua zi avea să plece la Madrid. Nu obţinuse nici măcar o singură informaţie interesantă pentru lucrarea lui şi n-avea intenţia să-şi mai dea altă şansă. Încă mai păstra proaspătă în minte imaginea tinerei din farmacie, în ciuda strădaniilor de a o şterge. Pentru a compensa lipsa informaţiilor, va avea ocazia să consulte şi alte resurse la Biblioteca Naţională. În ceea ce o privea pe tânără, chipul ei avea să se estompeze cu timpul.

Ca să evite riscul unui drum similar cel cu care îl adusese acolo, în gară, Daniel a cumpărat fără să şovăie un bilet de întoarcere la clasa întâi. Avea destulă vreme să caute specific

etnic; pentru moment, nu voia decât s-o şteargă de acolo. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Deşi trenul era gata de plecare, Daniel a preferat să nu urce încă şi să privească forfota oamenilor şi bagajelor de pe o bancă aflată pe peron. Nu mai rămăsese nici urmă a ploii din ziua anterioară, aşa că s-a aşezat să-şi desfete pielea cu ultimele raze de soare de pe acel meleag unde n-avea nicidecum intenţia să mai revină vreodată.

Îi plăceau gările şi rutina lor, îl amuza să facă speculaţii despre viaţa călătorilor, despre destinele lor şi motivele care îi împingeau să plece şi să vină. Unele obiceiuri ale spaniolilor i se păreau deosebit de stridente, precum tendinţa de a aduce pe peroane mai multe generaţii dintr-o familie pentru a-i conduce ori a-i întâmpina pe membrii acesteia.

Privea în jur, entuziasmat de iminenţa plecării, în vreme ce în spatele lui, pe uşa deschisă a birtului, în clinchet de farfurii şi pahare ciocnite, răsuna radioul. *Olé, olé, te unduieşti mai abitir ca valurile şi ai farmecul cerului, cu noaptea în păr, spanioloaico...* Cadenţatul ritm matinal i-a intrat, fără să-şi dea seama, în picioare şi, aproape inconştient, Daniel a început să bată măsura cu talpa pantofului, deşi rămăsese cufundat în propriile-i gânduri. *Olé, olé, ai ochii atât de mirifici, încât, dacă-i privesc de aproape, cuprins de vraja lor, rămân prizonier în ei...* Nu mai avea nici o îndoială că, foarte curând, acel oraş avea să cadă pe fundul celei mai inaccesibile gropi a memoriei lui. *Olé, olé, florile îţi poartă pică, fiindcă în tine-ai strâns parfumul aerului din Spania, María Dolores.* Trenul lui va pleca din acele ţinuturi, iar în urmă-i va rămâne doar amintirea uşoară a unui personaj literar de care nu dăduse şi a unei femei care îl atrăsese pentru o clipă şi căreia nu-i ştia nici măcar numele. *Olé, olé, olé, eşti frumoasă şi graţioasă, de aceea te şi iubesc...* Până ce bătaia din picior s-a oprit sec, între două note muzicale, lăsându-l pe Jorge Sepúlveda să-şi încheie cântecul în radioul din birt, fără acompaniament. *Şi-n loc să-ţi spun vorbe dulci, María Dolores, îţi cânt un bolero...*

Un cuplu elegant, între două vârste, însoţiţi de o bătrână distinsă şi de trei tineri, abia intraseră pe peron în goana mare, încărcaţi de valize. Instinctiv, fără să se întrebe de ce, Daniel a deschis unul dintre jurnalele pe care tocmai le cumpărase şi s-a ascuns în spatele lui. Dar n-a încetat să-i privească prin dreapta foilor.

Cu toţii însoţeau o tânără cu pletele blonde ca paiul, care revenea, după Crăciun, la Universitatea din Madrid ca să-şi termine ultimul an la Facultatea de Farmacie. Sărutările şi îmbrăţişările s-au înteţit când fratelui mai mare, locotenent de aviaţie, cu părul foarte scurt şi chipul bronzat, pe care îl aştepta curând întoarcerea la postul său din Canare, i-a venit rândul să-şi ia rămas-bun.

Daniel a aşteptat până în ultima clipă ca să urce şi el în vagon, dintr-un salt. A privit pe fereastră cum membrii familiei se micşorau în depărtare, unii lângă alţii, resimţind deja absenţa fetei şi agitându-şi braţele cu tot mai puţină vioiciune.

Între timp, tânăra se străduia să-şi reţină o lacrimă încăpăţânată, care ameninţa de ceva vreme să i se rostogolească pe obraz. Ca s-o împiedice să curgă, fata s-a concentrat pe aranjatul bagajelor. O valiză mare, o geantă de voiaj, paltonul albastru din prima zi...

— Pot să te ajut? a auzit din spate.

Tânăra l-a primit încă o dată cu zâmbetul ei glorios şi ochii cenuşii, care luceau ca marea în faţa balconului său în dimineţile de iarnă. Şi, în sfârşit, Daniel a aflat cele şase litere ale numelui ei.

Capitolul 20

Întotdeauna îmi plăcuse să-mi fac de lucru în bucătărie, printre tigăi şi oale, la fel cum mă distra să fac experimente, inovaţii şi modernizări, cât şi să-mi aduc omagiul rasolurilor de-o viaţă. Orice scuză, orice sărbătoare cât de insignifiantă fusese aproape mereu un bun motiv pentru a aduna prietenii şi familia în jurul mesei. Sfârşitul de an universitar, o aniversare, cel mai mic succes al fiilor mei ori o noapte de vineri oarecare. Uneori, mesele se transformau în festinuri zgomotoase, cu discuţii nesfârşite. Alteori, cinele erau restrânse, cu taifasuri, vin şi lumânări până în zori, când simţeam că aveam lumea întreagă la picioare.

Dar acum totul era diferit. Prietenii mei dintotdeauna se aflau la celălalt capăt al planetei, familia mea se dezintegrase şi n-aveam nici un eveniment memorabil căruia să-i aduc onoruri, cu excepţia faptului că înţelesesem din calendar că aveam deja cu un an mai mult. O perspectivă tristă, care, dacă mă gândeam bine, ar fi putut fi şi o bună ocazie pentru a mă instala în noua mea viaţă. Una neaşteptată şi pe care nu o alesesem eu, plină de absenţe şi incertitudini. Una care, aproape de pe o zi pe alta, mă obligase brusc să mă reinventez şi să mă poticnesc, nesigură. Ca un copil care începe să meargă, numai că având deja patru decenii şi jumătate în cârcă. O vârstă la care trebuia să fi atins o maturitate senină, justificată de experienţa şi siguranţa a tot ce cucerisem în timp, dar care mă prinsese totuşi pe picior greşit. Cu respectul de sine ferfeniţă, vulnerabilă până în măduva oaselor şi cu gustul scârbos al eşecului în gură. Fără

perspective, fără iluzii. Cu un destin confuz şi dezorientat, cu un viitor la fel de tulbure precum cerneala în apă.

Pe la prânz am plecat să fac provizii. Aveam nevoie de ouă, cartofi, usturoi, roşii pentru gazpacho şi piersici pentru sangría. Hamsiile de Cantábrica, cele două calupuri de caşcaval *manchego*[1] afumat şi alte câteva delicatese le cumpărasem deja cu câteva zile în urmă, plătind cât greutatea lor în aur. Îmi era dor de dughenele simple, de aceea nu alesesem exclusivistul Meli's Market, ci optasem pentru un G&G din spatele pieţei. Acolo făceau cumpărături studenţii şi familiile cu venituri modeste. Acolo era esenţa.

Punct ochit, punct lovit, aşa că am terminat rapid, mă grăbeam să revin acasă şi să gătesc. Dar, aşteptându-mi rândul la casă, mi-am amintit brusc că n-aveam şerveţele. M-am boscorodit printre dinţi cât puteam să fiu de uitucă. M-am întors, întrebându-mă unde se găseau, oare, blestematele alea de şerveţele. Am pornit în căutarea lor, când, la jumătatea culoarului de consumabile din hârtie, am zărit-o. Părea să studieze un pachet de Kleenex, îl întorcea pe faţă şi pe dos. Se sprijinea într-un cadru ortopedic şi, cu părul ei vopsit într-un blond imposibil pentru vârsta ei şi cu uriaşii ei ochelari de soare, era inconfundabilă. Mama lui Fanny, Darla Stern. Cea care fusese secretara departamentului cu mult timp în urmă şi nu izbutea să-i trezească lui Daniel Carter cordialitatea pe care el o arăta mereu celorlalţi muritori.

I-am întors spatele pe furiş. Pentru eventualitatea în care m-ar fi recunoscut. Pentru eventualitatea în care Fanny, aflată, fără nici o îndoială, prin apropiere, ar fi apărut brusc lângă mine, obligându-mă să mă opresc şi să stau de vorbă. Am evitat această posibilitate şi, odată cu ea, şi primejdia, am smuls şerveţelele tiptil şi m-am evaporat.

Ziua s-a scurs între aburii omletelor şi uruitul tomatelor zdrobindu-se în blender. În timp ce cu o mână băteam ouă, cu cealaltă alungam fantasmele, care, nesimţitele, mă asediau,

1. Caşcaval manchego (*queso manchego* = „brânză din La Mancha") – caşcaval spaniol afumat din lapte de oaie.

cunoscută fiind magia prin care mirosurile ne reîntorc în trecut şi ne răscolesc emoţiile dinăuntru. Pe la şapte şi jumătate totul era gata. Masa pliantă a Rebeccăi părea visul emigrant, iar fantomele mele nostalgice dormitau deja liniştite în cuştile lor. M-am îmbrăcat în negru, am pus un CD cu Ketama şi, ca să joc până la capăt rolul spanioloaicei tipice, mi-am prins în păr două garoafe în floare, pe care, într-un moment de exaltare, le cumpărasem chiar la ieşirea din G&G.

Tocmai îmi dădeam cu al doilea strat de rimel, când a sunat telefonul. Am presupus că era Rebecca, să mă întrebe dacă mai aveam vreo nevoie urgentă, sau cineva care voia să se scuze cu întârziere că nu putea veni la petrecere, dar n-am nimerit-o. Glasul de la celălalt capăt al firului, aflat la atâţia kilometri distanţă, aparţinea celui care fusese mai bine de douăzeci de ani aproape o parte din mine. Era cu peste o palmă mai înalt ca mine şi umbla de capul lui prin lume, oricât de mult mi-aş fi dorit să fi rămas veşnic lângă mine şi să nu-mi fi trecut în veci de umăr.

— Eeeeeei! Unde te-ai ascuns, mamă? La telefon e ăl mai tare din parcare!

Fiul meu Pablo, probabil la un păhărel în zori de zi. Încă din vară hoinărea pe plajele din Cádiz, captivat de surf, ultima lui mare pasiune până când următoarea avea să-i ia locul. În ciuda tuturor pronosticurilor, absolvise Facultatea de Management în iunie, lucru greu de anticipat, căci intrase în anul cinci cu trei examene nedate din anul patru şi unul din anul trei. Dar aşa era el, impulsiv şi imprevizibil. La fel cum imprevizibilă îi fusese şi hotărârea de a-şi lua un an de pauză înainte să se gândească la ceva util pentru viitorul lui profesional. Spre diferenţă de fratele lui, care în urmă cu un an obţinuse o bursă pentru un masterat la London School of Economics, Pablo hotărâse ca în primele sale luni de proaspăt licenţiat să ţopăie ca nebunul peste valuri în sudul sudului Peninsulei. Dar la acest sfârşit de săptămână, venise la Madrid, de unde mă suna acum, noaptea, de la vreun chef.

— Ce bătrână eşti, mami, *patruzeci şi cinci de primăveri*.. Adică nu... am glumit... eşti o fetiţă... Cea mai frumuşicăăăă!

Nu mi-am putut reţine un zâmbet, în timp ce o urmă de melancolie m-a săgetat în capul pieptului. Imobilizată în spaţiul auster al băii, m-am aşezat să-l ascult de pe marginea căzii. Fiul meu. Ce repede se făcuse mare!

— Ascultă..., mă auzi? Continua să zbiere, iar zgomotul de fond era greu de identificat. Păi, suntem aici... şi vorbeam de tine, că am ieşit să cinăm şi apoi să bem un păhărel pe undeva, şi am tot ţinut-o, şi... şi... şi ăsta o să şi-o ia când...

Un hohot fioros a pus capăt frazei. Nu ştiam la cine se referea, poate la unul dintre prietenii lui. Nu m-a lăsat nici măcar să încerc să aflu, n-a zis decât „Aşteaptă, ţi-l dau la telefon".

— Bună, Blancurria. Eu sunt.

Zâmbetul pe care glasul lui Pablo mi-l desenase pe chip mi-a îngheţat într-un rictus încordat. Era Alberto, fostul meu soţ, cu glasul lui fonfăit. Îmi folosea numele de alint dintotdeauna, cel de zi cu zi, cel al complicităţii.

— Sunt aici, cu Pablito, ce m-oi fi încurcat cu el, mare nesimţit, a continuat Alberto fără să-mi aştepte răspunsul. E deja bărbat gagiul ăsta şi are nişte laţe, poate şi le-o tunde şi el. Mie nu-mi dă nici o atenţie, ca de obicei, poate-i spui tu ceva şi-l convingi, că tot ce-i spun eu îi intră pe-o ureche şi-i iese pe altă. Ei bine, la... la mulţi ani. N-am nici un cadou pentru tine, eşti prea departe. Alaltăieri am văzut un tablou, un nimic, un fleac, o marină cu bărcuţe, o prostie, şi mi-am zis că-i bun pentru Blanca, fiindcă iarna îi e mereu dor de mare. Dar apoi mi-am amintit că nu mai eşti aici, că ai plecat... mă rog, eu am plecat...

A tăcut, iar eu n-am fost în stare să articulez nimic. Bubuiturile de fond continuau, făcând tăcerea noastră şi mai tensionată. Am stat aşa câteva clipe care mi s-au părut nesfârşite, muţi amândoi, el în bar, eu în baie, fiecare din noi conştient de prezenţa tăcută a celuilalt la mare distanţă. În ciuda depărtării transatlantice şi a prăpastiei căscate între noi, în ciuda înstrăinării

afective pe care mă luptam de atâta vreme s-o depăşesc, Alberto şi cu mine ne simţeam apropiaţi pentru prima oară după multă vreme. El a vorbit primul. Glasul i-a sunat limpede. Catifelat, dar curat ca lacrima.

— Nu ştiu dacă totul n-a fost decât o nebunie...

Mi s-a pus un nod în gât, lacrimile mi-au năvălit în ochi. M-am străduit să mi le stăpânesc şi, cu mare greutate, am izbutit să nu vărs niciuna. Dar ochii mă usturau peste măsură. Alberto. Ca un fulger, mi-au revenit în memorie chipul lui, prezenţa lui, care umplea tot spaţiul. Tropăitul lui zgomotos când cobora scara, spatele lui fierbinte când dormea lângă mine. Părul negru, râsul, degetele, pielea lui. O clipă, am dorit să aibă dreptate, am vrut ca totul să fie doar un vis urât, iar plecarea lui nimic mai mult decât un coşmar provocat de febră. Am sperat ca fiul său, care creştea în pântecele altei femei, să fie doar o aiureală zămislită de imaginaţia mea. Mi-am zis că, poate, mai aveam vreme să ne refacem viaţa, s-o luăm de la început. Să iertăm şi să uităm. Şi am vrut să i-o spun.

Dar, din cine ştie stranie lipsă de coordonare neuronală între canalele gândirii şi limbaj, sau poate graţie frânghiei de salvare pe care luciditatea ne-o aruncă ori de câte ori ajungem pe buza prăpastiei, de pe buze mi s-au desprins alte vorbe.

— Adio, Alberto. Nu mă mai suna.

Fără să mi se dea vreun răgaz să pot procesa cele întâmplate, chiar când puneam receptorul jos, am auzit bătăi în uşă. M-am uitat la ceas, trecuse de opt seara. Începea petrecerea. În drum spre uşă, mi-am privit în treacăt reflexia în oglindă. Podoaba ţigănească de deasupra urechii stângi mi-a părut brusc un panaş extravagant. Nici starea de suflet, nici faţa nu se potriveau cu garoafele, aşa că le-am smuls din păr dintr-o singură mişcare. Le-am aruncat în closet, am tras apa şi, zâmbind mai fals decât Iuda, m-am dus să-mi întâmpin oaspeţii.

Prima sosită a fost, evident, Rebecca. Cu un *dip* mare de spanac şi un castron gigantic de guacamole, s-a arătat ca întotdeauna gata să-mi dea o mână de ajutor. Apoi au sosit o profesoară

de portugheză împreună cu logodnicul ei canadian, iar două minute mai târziu, trei studenți de-ai mei cu tot atâtea sticle de vin sub braț. A urmat directorul Luis Zárate, cu o sticlă de tequila „Reposado"[1] și în blugi. Curând, apartamentul s-a umplut de voci, muzică și fum. Farfuriile și castroanele cu mâncare se goleau într-un ritm vertiginos, în vreme ce eu încercam să mă liniștesc cât de cât. Unii intrau, alții ieșeau, începea să fie cald, cineva a deschis o fereastră. Unii n-au venit, alții și-au adus și câțiva prieteni. Un alt student de-al meu a sosit ceva mai încolo cu o chitară și cu doi uruguayeni pe care nu-i cunoșteam. Pe când îi salutam, am simțit cum cineva îmi atingea brațul ca să-mi atragă atenția.

— Mă duc să mai iau lămâi și gheață.

Era Luis Zárate, care, de cum sosise, pusese în mod spontan stăpânire pe bar. Contrar așteptărilor mele, venise singur, fără tânăra profesoară de germană cu care îl văzusem uneori și cu care, după cum se zvonea prin departament, ieșea de ceva vreme. Nu-l crezusem niciodată amator de chefuri și nopți pierdute, dar, spre surpriza mea, pregătea cu deosebită îndemânare cocteiluri margarita și caipiriña, și sporovăind bine dispus cu toată lumea.

— Perfect, dar să n-o ștergi. Avem nevoie de tine ca să te ocupi de băuturi, noaptea-i lungă. Cum ți-ai descoperit acest talent, totuși?

— Am trucul meu, a răspuns Luis, apropiindu-se de urechea mea. Ucenicie academică de impact inferior. Am urmat un curs de preparat cocteiluri acum vreo doi ani, dar să nu mai spui și altora.

— OK, dar poartă-te bine cu mine ca să nu-ți folosesc secretul contra ta.

— Cât de bine ai să-mi îngădui...

---

1. Tequila învechită pentru o perioadă de până la un an în butoaie de stejar.

A micșorat iar distanța dintre noi. Judecând după atitudinea lui, cu siguranță că jumătate din cocteilurile pe care le preparase de la sosire le băuse singur. Dar era destins și nostim, așa că i-am făcut jocul.

— Mai vorbim noi când îmi schimbi imprimanta din birou, i-am răspuns, râzând, căci și eu luasem la bord câteva. Pentru moment, e suficient că te ocupi de gheață.

— Și ce-ai să faci dacă...? a insistat, apropiindu-se iar de mine.

Nu l-am lăsat să continue; l-am luat de braț și l-am dus până la ușă.

— E un magazin 7-Eleven la colțul străzii, știi tu. Nu cumva să te urci la volan.

— La ordinele tale, *doctorsita*, a zis, imitând accentul mexican. N-am putut să-mi rețin râsul și am închis ușa.

Noi râsete, un amestec de limbi și, în sfârșit, un acord de chitară și câteva bătăi din palme, care au dezlănțuit un repertoriu aritmic de șlagăre vechi în spaniolă și engleză, cântate în gura mare, fără nici o jenă.

Într-un moment imprecis al nopții, printre hohote și strofele unei *ranchera*[1], am auzit bătăi în ușă. Am presupus că, în sfârșit, era Luis, care plecase de multă vreme și încă nu se întorsese. Dar nu directorului i-am deschis, ci lui Daniel Carter, cu o haină din piele neagră, un sac de voiaj într-o mână și o plasă de plastic în cealaltă. În fundal bubuia amintirea marelui José Alfredo Jiménez[2] din *Pa' Todo el año*.

— Credeam că mi-ai tras clapa.

— Nici mort, mi-a răspuns, scoțându-și haina și lăsându-și bagajul pe podea. Avionul meu a avut o întârziere, era să-l strâng de gât pe pilot.

---

1. Gen muzical popular mexican practicat de vestitele grupuri *mariachis*. A apărut în secolul al XIX-lea, dar s-a dezvoltat cu preponderență după 1910, devenind un simbol al Mexicului.
2. Cantautorul mexican José Alfredo Jiménez Sandoval (1926-1973) este considerat cel mai mare compozitor de muzică *ranchera* din toate timpurile.

Nu m-a lăsat să răspund şi, pe muteşte, mi-a luat mâna, m-a prins de talie şi, alăturându-şi glasul lui puternic celor din corul care cânta fals – *fiindcă voi avea curajul să nu tăgăduiesc, o să strig că mor de dragul tău şi vor şti că sărutările tale m-au pierdut...* –, m-a purtat prin salon în patru paşi iscuşiţi de dans, în căutarea unui rest de omletă cu cartofi, destul de improbabil la ora aia.

Am stat până târziu, când nu mai rămăsese nici o rămăşiţă din strădaniile mele culinare, şi fără să mai ştim ceva de Zárate. Odată cu plecarea ultimilor invitaţi s-au volatilizat şi responsabilităţile mele de amfitrioană primitoare, aşa că am decis să las totul baltă şi să mă culc imediat. Nu mă ţineau puterile să mai adun ceva, nici resturile rămase de la petrecere, dar nici frânturile discuţiei cu Alberto, care, în ciuda faptului că petrecerea durase mult, nu încetaseră să-mi roiască prin minte. Oboseala şi băutura mi-au uşurat misiunea: spre norocul meu, am adormit pe loc, fără să mai acord nici măcar o clipă acelei triste reîntâlniri telefonice.

A doua zi de dimineaţă, după un duş care m-a limpezit, m-am pus pe treabă. Printre şerveţele mototolite, pahare goale şi zeci de sticle despre care nu mai ştiam ce conţinuseră la origine, am găsit două obiecte uitate de cineva în noaptea anterioară. Un jerseu roşu, căzut pe duşumea în spatele unui fotoliu, despre care mi-am amintit că îl purta una dintre studentele mele. Şi o plasă de plastic verde cu alb, cu sigla lanţului de librării Barnes&Noble. M-am uitat în ea, vrând să-i identific proprietarul după conţinut, şi am dat de o carte şi un plic care purta numele meu. Imaginea lui Daniel Carter, sosit mai târziu, mi-a revenit pe retină. Intrase cu plasa aia într-o mână.

Plicul conţinea un cartonaş simplu, pe care se puteau citi două fraze scrise ferm cu cerneală neagră.

Fie ca lumina anilor să te ajute să-ţi vezi mai limpede drumul.
Calde felicitări.

Şi o carte. Un volum nici mare, nici mic, cu o supracopertă galbenă. *A History of California*. L-am răsfoit. Trei sute patruzeci şi patru de pagini în engleză, care narau istoria Californiei în paisprezece capitole, o hartă, o cronologie, câteva fotografii şi o listă de referinţe bibliografice.

N-am înţeles sensul acelui dar neaşteptat, deşi probabil că n-avea nici unul, era o cumpărătură făcută în grabă, pur şi simplu din politeţe. Nu ştiam de unde aflase Daniel că era ziua mea de naştere, am presupus că-l informase Rebecca. Am mai privit cartea o dată, apoi am pus-o pe un scaun, împreună cu jerseul roşu, ca să-mi pot continua curăţenia.

Am aerisit apartamentul, am umplut trei saci uriaşi cu gunoi, am spălat bine duşumeaua şi am dus o mie de sticle la containerul pentru reciclabile. La sfârşit, m-a apucat o foame teribilă, dar frigiderul meu era gol, aşa că am ieşit să mănânc în oraş. Am profitat de ocazie ca să cumpăr şi ziarele, am făcut o scurtă plimbare şi m-am întors acasă. O duminică de toamnă, după-amiaza. Un moment nepotrivit pentru a ţine la distanţă nostalgia, mai ales după telefonul primit de la Alberto în noaptea de dinainte.

Am aprins televizorul şi am căutat ceva distractiv. CNN anunţa un accident de avion cu optsprezece morţi în Mexic, o explozie într-un sanatoriu de bătrâni din Michigan şi intrarea Pokemonilor în cinematografe. Am zapat în continuare, am dat de o reluare a lui *Rambo III*, două teleshoppinguri, un reportaj despre frizeriile pentru câini şi al nu ştiu câtelea episod prăfuit din *Miami Vice*. Pe postul local din Santa Cecilia se redifuza reportajul despre Los Pinitos. M-am uitat la el câteva minute, transmitea imagini de la faţa locului şi interviuri cu câţiva trecători. Cu diverse grade de înflăcărare, aproape toţi se arătau făţiş împotriva distrugerii acelui loc. Apoi a fost intervievat studentul meu Joe Super, profesor emerit de istorie, despre care ştiam că era un activist energic al platformei ecologiste. Nu putuse să vină la petrecerea mea din seara anterioară, mă

anunţase din vreme că avea să fie plecat. Mi-a făcut plăcere să-l văd chiar şi la televizor, să aud ce *convingător comenta* nefastele consecinţe ale proiectului de construire a centrului comercial. După Joe au intervenit şi alţi câţiva susţinători ai proiectului pentru care mi-am pierdut repede interesul. Iar când unul dintre ei a început să vorbească despre dreptul de proprietate îndoielnic asupra acelui loc, am adormit.

Când m-am deşteptat, era noapte. M-am uitat la ceas dezorientată şi mi-am dat seama că siesta mea durase mai bine de trei ceasuri, un somn greu, profund. Poate mă obosise curăţenia. Ori alcoolul şi noaptea pierdută. Sau poate că un mecanism inconştient de apărare mă ferise de melancolie. În orice caz, independent de motive, cruda realitate era că mă găseam acolo, singură, insomniacă, aşteptând dimineaţa închisă într-un apartament aproape pustiu. Vineri terminasem de citit un roman şi n-avusesem vreme nici să cumpăr altă carte, nici să trec pe la bibliotecă. Am schimbat de zeci de ori canalele, dar n-am găsit nimic interesant. Am mâncat un iaurt. Am răsfoit ziarele, care doar în câteva ceasuri păreau să-şi fi pierdut actualitatea. Am citit un articol despre designul inteligent şi un interviu cu Oprah Winfrey. Am mâncat o banană. Mi-am blestemat hotărârea de a nu-mi fi luat laptopul în weekend, îmi spusesem că din cauza petrecerii nu voi avea timp să-l folosesc. Şi atunci privirile mi s-au oprit pe cartea primită de la Daniel Carter. Istoria Californiei. Am deschis-o şi am început să citesc.

La pagina trei am intuit totul, iar la pagina şase mi-a fost clar. Cadoul lui avea un sens care îl depăşea pe cel pe al unei simple cumpărături făcute în grabă. În după-amiaza pe care o petrecusem împreună, sporovăind la o cafea, îi povestisem despre cum îmi spărgeam capul în ultima vreme cu hârtiile lui Fontana. Prin cadoul lui neaşteptat, Daniel încerca să-mi arate că nu procedam bine şi-mi dădea un sfat. În goana mea continuă care părea să domine toate faţetele vieţii mele din ultimele luni, ţelul meu imediat fusese să avansez în descifrarea legatului, să sar în graba mare peste bariere şi goluri, să ocolesc

la iuţeală fisurile şi obstacolele ce apăreau constant în scrierile lui Fontana. Texte incomplete, referinţe necunoscute, comentarii despre însemnări inexistente şi imensa mea neştiinţă.

Fostul student al lui Fontana îmi sugera acum o soluţie plină de bun-simţ, peste care trecusem fără s-o iau în considerare, în ciuda faptului că era cea mai evidentă. Linişte şi calm. Şi o documentaţie exhaustivă pentru a completa foaia de parcurs a scrierilor bătrânului profesor pe harta reală a timpurilor şi faptelor.

Am citit dintr-o suflare primele capitole şi am înţeles că intuisem exact. Lectura cărţii mă ajuta deja să evaluez cu mai mare claritate sensul ultimei părţi a legatului. Dar referiri la prezenţa spaniolă în California apăreau doar în primele trei capitole ale volumului şi, cu toate că în linii mari acestea conţineau informaţia documentară necesară pentru a întrezări fundalul general al tabloului, am simţit că aveam nevoie să ştiu mai mult.

Iar pe la aproape patru dimineaţa, când eram gata-gata să adorm, am decis să nu las, totuşi, pentru dimineaţă ceva atât de important. Am tastat la mobil:

LECŢIE ÎNVĂŢATĂ. VOI ÎNCERCA SĂ FIU LA ÎNĂLŢIME

Îmi imaginam că Daniel n-avea să-mi citească mesajul până a doua zi, dar un motiv iraţional m-a împins să-i mulţumesc chiar atunci. Abia stinsesem iar lumina, când telefonul a făcut bip-bip. Am deschis iconiţa mesajului ca prin vis.

CA ÎNTOTDEAUNA

Capitolul 21

Nu era formidabilă, dar, prin comparaţie cu vechea mea râşniţă din Pleistocen, părea din altă galaxie. Nici măcar n-am stat s-o conectez. Mai întâi m-am dus să-l caut pe cel răspunzător de prezenţa ei în biroul meu.

— Fuga îţi este iertată, l-am anunţat chiar din uşă. În spatele mesei stătea eternul Luis Zârate, stăpânit şi profesionist. În aparenţă.

— Sigur? m-a iscodit, ridicând privirea de pe ecranul monitorului.

— Am rămas fără margaritele tale, dar am câştigat o imprimantă decentă. Nu-i rea deloc.

— Cumpărasem chiar şi gheaţa, ştii? Dar, până la urmă, am decis să mă duc acasă. Eram destul de băut şi un pas în plus ar fi fost nefast.

— Pentru mahmureala sau pentru reputaţia ta?

— Pentru amândouă, bănuiesc. Cum s-a terminat?

— Bine, bine... Niţel cam beţi, dar bine. A fost o noapte agreabilă.

— Şi crezi că voi putea să recuperez ceva din ce-am pierdut? a întrebat Luis, ridicându-se din scaun. Eu rămăsesem în picioare în uşă, neavând intenţia să intru. Săptămâna tocmai începuse, toţi aveam o grămadă de treabă. Nu era momentul să stăm la taifas, trecusem pe la biroul lui Luis doar ca să-i mulţumesc pentru gestul său, nu voiam să-l reţin mai mult de două minute.

— Mă tem că mi-am făcut norma ca gazdă de petreceri.

— Atunci, acum e rândul meu, a promis, sprijinindu-se de partea din faţă a biroului. Mai aproape de mine, mai la nivelul meu.

— Să organizezi o petrecere la tine acasă?

— Mi-ar plăcea, deşi mă tem că, spre deosebire de tine, sunt o gazdă lamentabilă. Dar plănuiserăm o cină la restaurantul Los Olivos, ţi-aduci aminte?

Fireşte. Din după-amiaza când se oprise cu maşina lângă mine, în campus, la sfârşitul programului.

— Ţi-am mai spus, când doreşti.

Răspunsul meu era încă o dată sincer. Nu-mi displăcea ideea de a ieşi cu el în oraş, la cină. Găseam mereu mii de lucruri de discutat şi, după ce-şi arătase la petrecerea mea latura sa mai umană şi mai puţin formală, Luis câştigase vreo două puncte în clasamentul meu personal.

— Se apropie vacanţa de Ziua Recunoştinţei, preferi înainte sau după?

— N-am planuri, când îţi cade ţie mai bine.

— Mama mă cheamă la Concord ca să petrecem în familie, e datoria mea de fiu unic. Şi, înainte de asta, mai am vreo două aranjamente mai vechi. Poate că-i mai bine s-o lăsăm pentru când mă întorc.

Am dat să-i spun că nu intraseră zilele-n sac, că poate nu erau necesare atâtea pregătiri. Dar m-am abţinut. Sau mai exact am fost oprită. Trei femei s-au apropiat chiar atunci de uşa de care mă rezemasem. Trei profesoare din departament, care aveau birourile la alt etaj şi cu care abia dacă mă întâlneam. Una era Lisa Gersen, pe care cu toţii o consideram partenera, logodnica ori prietena lui Zárate, o femeie de vreo treizeci de ani, cu pielea foarte albă, care obişnuia să-şi facă un coc în vârful capului şi purta mereu pantofi cu toc. Celelalte erau colege de-ale ei, care predau tot limba germană.

M-am dat la o parte şi, băgând de seamă că erau încărcate de hârtii şi dosare, am presupus că aveau întâlnire cu directorul.

— Mai vorbim, mi-am luat la revedere de la Luis. Văzându-mă gata să plec, au protestat insistent: „Nu pleca, putem aştepta". El s-a îndreptat şi s-a uitat la ceas.

— Perfect. Şi stabilim data întâlnirii noastre.

Deşi vorbeam amândoi în spaniolă, Luis a preferat să nu pronunţe cuvântul „cină". „Întâlnirea noastră", atât spusese. Poate din întâmplare sau poate ca reacţie automată în faţa nou-venitei: o persoană care fusese sau poate continua să fie obiectul sentimentelor lui. Asta-mi mai lipsea, să mă bag peste relaţia lor, mi-am zis, făcând cale întoarsă pe coridor la treburile mele. Încercam să mă vindec după o istorie în trei în care eu sfârşisem prin a fi cea în plus. Nu era momentul potrivit să mă implic, hodoronc-tronc, într-un nou triunghi.

Nu m-am oprit nici ca să verific cum funcţiona noua mea imprimantă, nici ca să despic firul în patru, încercând să-mi dau seama de ce Luis Zárate preferase să nu-i spună cinei pe nume. Aveam ceva mai urgent de făcut. Ceva care n-avea o legătură directă cu petrecerea mea, ci cu urmările ei, cu cartea despre California pe care Daniel Carter mi-o adusese într-o pungă inocentă ca pe o lectură oarecare. Cartea aceasta îmi trezise nevoia de a şti.

O jumătate de ceas mai târziu m-am mutat cu arme şi bagaje în bibliotecă, hotărâtă să nu mă mai apropii legat până nu eram în stare să mă mişc la sigur pe tabla aceea de şah, plasând conţinuturile la locul potrivit. Şi acolo, singură şi departe de zgomot, într-un cotlon îndepărtat de la etajul patru, am localizat cu ajutorul mai multor surse coordonatele geografice şi istorice indispensabile pentru mai buna înţelegere a ceea ce se petrecuse pe aceste meleaguri care, sub numele de California, sunt împărţite astăzi între două naţiuni.

În documentele pe care le-am consultat am dat de fapte care coincideau, de pasaje emoţionante şi de sute de date, îmbinându-se armonios. Graţie lor, am început, în sfârşit, să amplasez atât marile şi micile istorii ale aportului adus de compatrioţii mei la formarea Californiei, cât şi scrierile lui Andrés Fontana

în locurile şi circumstanţele adecvate. Aşa am reuşit să înţeleg, transpunându-le în alte realităţi, cum pot curajul şi pasiunea să-i determine pe cei strămutaţi să întreprindă uneori acţiuni imposibile dincolo de frontierele proprii.

N-am vorbit cu aproape nimeni în primele două zile în care am stat izolată în bibliotecă, ci pur şi simplu i-am comunicat Rebeccăi noul meu loc de lucru şi m-am cufundat în informaţii, ca şi cum aş fi căutat piesele disparate ale unei comori risipite pe fundul mării. Dar, aidoma scafandrilor, şi eu trebuia să ies la suprafaţă ca să-mi refac puterile. Astfel, pe la ora unu, obişnuiam să-mi întrerup pentru o vreme lucrul şi să mă duc să mănânc ceva la repezeală. La urma urmelor, îmi adaptasem stomacul la orarul colegilor.

În miercurea aceea, am intrat în cantina din campus şi, printre forfoteala de studenţi şi profesori, printre rucsacuri, cărţi, clinchet de farfurii şi tacâmuri şi într-un miros de mâncare nu prea apetisant, l-am zărit de departe pe Daniel Carter. Datorită părului blond, înălţimii şi ţinutei lui dezinvolte, întotdeauna îmi era uşor să-l disting în mulţime. Discuta însufleţit cu doi profesori, păreau să-şi fi terminat masa de prânz şi l-am auzit de la distanţă hohotind. Am bănuit că nu mă zărise.

Dintre ofertele zilei am ales un *burrito* de pui şi o Coca-Cola. Înconjurată de studenţi care îşi cărau tăvile pline cu paste în diferite variante, cu sendvişuri gigantice şi cu ceea ce se anunţa ca felul zilei, gulaş de vită, am stat cu stoicism la coadă ca să plătesc, apoi m-am instalat într-un colţ în compania revistei universităţii. Abia dacă dusesem *burritos*-ul de trei ori la gură, când scaunul din faţa mea s-a ocupat.

— Ce surpriză formidabilă să te văd pe-aici, doamnă doctor Perea. Credeam că ai dispărut.

— E doar din vina ta.

M-a privit cu un aer interogativ.

— Păi, cartea despre California mi-a trezit pofta să aflu tot mai multe. Ar fi trebuit să te caut şi să-ţi mulţumesc, evident, te rog să mă scuzi.

— Păi ai şi făcut-o pe jumătate alaltăieri, la patru fără zece dimineaţa. Sau oi fi început eu să te visez?

Pe măsură ce-l cunoşteam tot mai bine, mă obişnuiam şi cu modul lui natural de a fi, cu afecţiunea pe care o arăta tuturor şi pe care toţi cei ce-l cunoşteau păreau să i-o arate la rândul lor. Flirta cu chelneriţele, cu cât mai urâte ori mai grase, cu atât mai bine. Îşi îmbrăţişa prietenii fără rezerve, obişnuia să trateze lucrurile prin filtrul ironiei şi făcea ca în jurul lui totul să pară uşor. Îl văzusem încordat doar de faţă cu două persoane, din întâmplare chiar în aceeaşi zi. Cu Zărate în după-amiaza când avusese loc dezbaterea pe tema hispanităţii. Şi cu mama lui Fanny, o clipă mai târziu. N-am ştiut niciodată căror motive se datora acea dizarmonie şi, de fapt, nici nu-mi păsa. Mi se părea mult mai important să ştiu că pot conta pe el şi în continuare ca să mă ajute să întrezăresc luminiţa de la capătul tunelului, care era legatul fostului său profesor.

— Nu, nu visezi, dar ai reuşit să-mi strici şi mie somnul. Şi m-ai obligat să mă închid în bibliotecă.

— Nici nu ştii cât mă bucur, a mărturisit Daniel, rupând o bucăţică din micuţul meu *burrito*.

— Da' tocmai ai terminat de mâncat..., am protestat.

— Însă tu ai ales azi mai bine ca *mine*, gulaşul meu era cam nasol. Mai povesteşte-mi despre ceea ce faci.

— Totul mi-e mai limpede acum, încep să pricep, treptat, că pe Fontana îl fascina istoria compatrioţilor lui pe aceste meleaguri, că avea un soi de atracţie personală faţă de ea şi de aceea şi-a schimbat temele de cercetare şi s-a dedicat cu pasiune vechii Californii. Şi înţeleg tot mai clar esenţa lumii în care pătrunsese.

— Deci, cam pe unde eşti?

— Mă ocup de documente referitoare la ultimele misiuni franciscane, din perioadele finale ale Californiei hispanice. Din anii care au precedat scurta sa independenţă şi încorporarea în Statele Unite.

— Istoria misiunilor e foarte atrăgătoare, cu toate că mi-a luat ani de zile ca să-mi dau seama. Îmi aduc aminte că, în

perioada în care Fontana făcea cercetări în legătură cu ele, mie mi se păreau extrem de plicticoase.

— De ce?

— Fiindcă pe atunci eram un ignorant absolut, deşi mă consideram genial. Nu înţelegeam ce interes îi puteau trezi unui specialist în literatură de talia lui acele construcţii din chirpici, o ceată de popi zdrenţăroşi şi câţiva amerindieni zăpăuci, cărora le schimbaseră brusc numele, limba şi fundamentele vieţii lor simple. N-a izbutit să mă convingă, cu toate că încerca adesea să mă facă să-i împărtăşesc interesul. A mai rupt o fărâmă din *burrito*-ul meu. Ultima bucăţică, îţi promit.

Cantina se golise treptat, abia dacă mai erau ocupate trei sau patru mese. Zgomotul de fond se diminuase, se mai auzeau doar câte un la revedere solitar şi clinchetul farfuriilor pe care le strângeau chelneri.

— Poate că se plictisise să facă acelaşi lucru decenii la rând, mi-am dat eu cu părerea. Poate că Fontana avea nevoie de noi perspective pentru temele sale de cercetare. Şi poate că a găsit ceva nou în aceste misiuni, atât de îndepărtate geografic şi atât de apropiate de propria lui cultură.

— Cu siguranţă că ai dreptate. Dar spune-mi, te rog, doar aşa, din curiozitate. Ai găsit vreo referinţă la o presupusă misiune Olvido[1]?

— În lucrările pe care le consult acum la bibliotecă?

A clătinat din cap.

— În hârtiile lui Fontana.

— Nu, dar mai am de studiat multe pagini. De ce întrebi?

— Fiindcă îmi amintesc că a menţionat de mai multe ori acest nume spre sfârşitul vieţii. Presupun că ai să ajungi la ea, dacă a existat.

Am ieşit de la cantină, continuând să vorbim şi, după ce ne-am luat rămas-bun în uşă, ne-am întors fiecare la treburile lui. Cu gândul la presupusa misiune proaspăt menţionată, în

1. Uitare (sp.).

drum spre bibliotecă mi s-au perindat prin minte numele celor douăzeci şi una de misiuni pe care le construiseră franciscanii spanioli în lungul lanţ ce tivea întreaga Californie de-a lungul Camino Real. Mă familiarizasem cu ele în ultimele zile: San Diego de Alcalá, San Luis Rey, San Buenaventura, La Purísima, Santa Inés, La Soledad... Istorii cu monahi curajoşi, soldaţi violenţi, amerindieni botezaţi sau răzvrătiţi, regi ambiţioşi, expediţii în ţinuturi necunoscute şi bătrâna Spanie, dornică să-şi extindă graniţele *ad infinitum* fără a intui cât de efemere aveau să-i fie cuceririle. Dar niciodată nu dădusem de vreo informaţie despre o anume misiune Olvido, de asta eram sigură. Arhivând informaţia în dosarul *misiuni* din memoria mea, am împins energic uşa bibliotecii şi am intrat în paradisul meu privat şi acoperit cu mochetă, unde toată ştiinţa de care aveam nevoie pentru moment mă aştepta, gata să mă absoarbă din nou.

A doua zi pe la prânz am primit o vizită neaşteptată. Fanny, grăbită şi nervoasă. Pe tâmple îi lunecau mici stropi de sudoare şi a răsuflat uşurată la vederea mea.

— În sfârşit am dat de dumneavoastră, doamnă profesor!

Într-adevăr, nu eram uşor de găsit în acel cotlon îndepărtat de la etajul patru al bibliotecii, o zonă mai mereu pustie. Majoritatea studenţilor se adunau mai ales pe etajul unu, în zonele mai accesibile şi în faţa computerelor. Îmi închipuiam că în perioada examenelor biblioteca avea să fie şi mai plină. Dar în acele zile, cu excepţia prezenţei sporadice a câte unui student care căuta o carte anume, zona mea de lucru era o oază de linişte. Numai că spectaculoasa sosire a lui Fanny mi-o distrusese.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat uşor alarmată.

— Nimic, nimic, nimic, slavă Domnului. Dar e ceva vreme de când mă-nvârt pe-aici şi nu reuşesc să vă găsesc. M-a trimis doamna Cullen. Ăsta-i pentru dumneavoastră.

Mi-a întins un plic de culoare crem. Pe numele meu, uşor mototolit şi cu două urme tatuate de mâinile asudate ale purtătoarei lui, în impetuoasa ei râvnă de a mă localiza. Înăuntru era un carton pe care Rebecca scrisese de mână invitaţia de a

lua cina cu ea şi cu familia ei de Ziua Recunoştinţei. Un mod elegant de a mă invita, cu tactul ei deosebit, astfel încât să nu-mi propună personal şi pe neaşteptate ceva la care nu ştia dacă aveam chef să iau parte.

Într-adevăr, Ziua Recunoştinţei nu însemna nimic pentru mine, căci era o sărbătoare străină culturii şi listei mele de festivităţi nostalgice. Aş fi putut-o petrece singură în apartament, citind o carte ori uitându-mă la un film, fără să mă simt părăsită şi să duc dorul fiilor mei, al curcanului sau al plăcintei cu dovleac. Dar ştiam că pentru americani era un moment fundamental din calendar, o reuniune de familie nespus de dragă.

— Mulţumeşte-i doamnei Cullen din partea mea, te rog, Fanny. Spune-i că accept cu mare plăcere şi că am să trec s-o văd imediat ce am să pot.

— OK, a murmurat Fanny liniştită.

Începuse să se bâţâie. Înainte şi înapoi, ca un leagăn. Cu tălpile lipite de podea, mâinile prinse la spate şi privind concentrată duşumeaua. Nu mai era atentă la vorbele mele, acel OK pe care tocmai îl pronunţase putea fi un răspuns la orice. Între timp, ochii ei măturau toată suprafaţa mesei, cărţile, hărţile şi documentele întinse peste tot.

Am rămas o vreme tăcute, ea privea biroul, eu o priveam pe ea şi nici una din noi nu încerca să zică nimic.

— Nu mai lucraţi la legatul profesorului Fontana, doamnă doctor Perea?

A întrebat timid, aproape ruşinată. Poate că se temea să nu-mi încalce intimitatea.

— Ba da, Fanny, sigur că lucrez în continuare la el, deşi mi-e din ce în ce mai dificil să procesez tot materialul. Dar, înainte de a continua, am avut nevoie să mă documentez în legătură cu câteva chestiuni, de-asta şi sunt aici. N-are să-mi ia prea multă vreme, aproape am terminat. În câteva zile am să revin la mine în birou şi o să-mi văd de treabă. O să ne vedem la fel de des ca înainte.

Fanny a încuviințat, continuând să se legene. Înainte și înapoi. Înainte și înapoi. Părul drept, prins într-o parte cu o agrafă pentru copii de forma unui nor roz, i se mișca ritmic. Ochii ei de pește s-au concentrat din nou asupra materialelor mele. Trei cărți deschise și alte câteva închise. Un maldăr de fotocopii. Două hărți desfăcute. Mai multe foi pline cu notițe. Nu pricepeam ce anume din toate acelea îi trezea interesul.

— Și el lucra la fel, a spus Fanny, în cele din urmă, arătând spre toate acele lucruri cu degetul. Ca dumneavoastră, cu multe hârtii și hărți pe masă, scriind multe, tot timpul. Scria cu stiloul lui sau bătea la mașină. Deși nu-i plăcea prea mult să scrie la mașină, așa că mama îi transcria uneori textele la mașină. Mama bătea foarte repede la mașină. Foaaaaarte repede. Dar nu-i plăcea să transcrie hârtiile în spaniolă fiindcă nu le înțelegea. Numai în engleză. Însă el prefera să scrie în spaniolă. Și să vorbească în spaniolă. Unchiul Andrés era bun. Foaaaaarte bun. Îmi făcea daruri mereu. Pantofi. Și păpuși. Ne ducea cu mașina lui. Și-mi cumpăra înghețată și milk-shake-uri. Mai ales de căpșuni.

Nu mi-am dat seama imediat dacă acele informații aveau vreo legătură cu mine, n-am priceput pe loc că profesorul Fontana, cel care îmi popula insomniile, și unchiul Andrés, al cărui nume pe limba mea ea îl pronunța chinuit, erau una și aceeași persoană. M-a surprins faptul că Fanny și profesorul avuseseră o relație atât de apropiată, de aceea am și ascultat-o cu atenție, în timp ce ea turuia fără să se uite la mine. Deși rămăseseră ațintiți asupra mesei, ochii ei nu mai fixau nimic, în realitate. Nimic real, nimic concret. Doar hoinăreau prin trecut.

N-am întrerupt-o, cred că nici nu m-ar fi auzit.

— O dată ne-a dus la Santa Cruz Beach Boardwalk, lângă mare. E foarte vechi, cel mai vechi parc de distracții din California. Unele chestii erau foarte distractive. Foaaaaarte distractive. Iar altele – periculoase. Foaaaaarte periculoase. M-am urcat în aproape toate, cel mai mult mi-a plăcut să mă dau într-un

montagne russe. El a urcat cu mine şi m-a ţinut strâns de mână, ca să nu-mi fie frică. Mama a rămas jos. A fost o zi grozavă.

Pe faţa-i simplă şi absentă s-a stins brusc surâsul timid din ultimele clipe.

— M-a întristat teribil moartea lui. Dormeam şi m-a trezit vecina, doamna Walker. Mama nu mai era acasă, plecase în timpul nopţii. Nu-mi plăcea să stau cu doamna Walker, mă făcea „proastă" şi alte lucruri urâte. Unchiul Andrés nu mă certa niciodată, îmi spunea mereu „Foarte bine, Fanny!" sau „Bună treabă, Fanny!" Şi el se poartă la fel cu mine. Nu-mi spune niciodată lucruri rele sau urâte. Mereu îmi vorbeşte frumos.

Am clipit uimită, pierdusem firul, nu ştiam despre cine îmi vorbea acum. M-am uitat la Fanny, străduindu-mă să-i scrutez mintea, dar ea continua să depene amintiri şi senzaţii şi îşi mişca ritmic greutatea trupului îmbrăcat într-o rochie de culoarea somonului fiert, închisă până la gât şi faţa încă acoperită de sudoare. Privea îi era tot rătăcită, iar vorbele continuau să-i zboare de pe buze fără nici un rost, dar cu o anumită delicateţe.

— El e ca unchiul Andrés, dar diferit. Nu-i văd pe nici unul din ei, dar ştiu că-s aici. Amândoi sunt buni cu mine. Şi el îmi spune „Dă-i 'nainte, Fanny!", „Hai că poţi, Fanny", „Bine, Fanny".

Atunci mi-a căzut fisa. Mi-am adus aminte de biroul ei şi de pozele din maşina ei, de saluturile ei înflăcărate. Acum ştiam cine era *el*, cealaltă fiinţă care se purta cu ea la fel de iubitoare precum Andrés Fontana pe vremuri. Vorbea despre Dumnezeul ei, un Dumnezeu personal pe care chiar ea îl configurase pe propria-i măsură pentru a-şi lumina ungherele întunecate ale vieţii.

— Mamei nu-i place nici că vorbesc prea mult cu el, nici că pierd atâta vreme cu el, a continuat Fanny cu vocea ei monotonă. Eu cred că ea ştie că el n-o să-i dea nimic din tot ce doreşte. Din tot ce-i dădea unchiul Andrés când eram mică, şi apoi nu i-a mai dat. Daruri, plimbări cu maşina. Uneori chiar o lăsa s-o conducă singură, fără el. Eu stăteam lângă ea,

şi ea gonea, şi gonea, şi gonea. Îi plăcea mult să conducă maşina, dar noi n-aveam fiindcă o luase tata când plecase de-acasă şi nu ne permiteam să cumpărăm alta, de-aia mama conducea uneori automobilul unchiului Andrés. Şi mie îmi place să conduc maşina. Îmi place mult. După accident maşina unchiului a ajuns la fiare vechi. Mamei i-ar fi plăcut s-o păstreze, dar nu s-a mai putut face nimic. Era total distrusă.

Sosirea a două studente a întrerupt monologul lui Fanny. Fără nici o grijă, în trening, bronzate la solar. Vorbeau şi râdeau, dând ritmic din cozile blonde, ne ignorau. Faptul că nu găsiseră cartea pe care o căutau li se părea deosebit de amuzant. Sporovăiala lor frivolă a readus-o pe Fanny la realitate.

— Cred c-ar trebui să plec, e cam târziu pentru mine, m-a anunţat, ridicându-şi ceasul în dreptul ochilor. Am să-i spun doamnei Cullen că vă veţi duce s-o vedeţi imediat ce-o să puteţi.

Am urmărit-o cum se îndepărta, cu mersul lui de raţă, şi am luat un marker, ca să lucrez mai departe, dar nici măcar n-am apucat să-i scot capacul. Fontana şi Fanny îmi tot roiau prin minte. Fontana şi Fanny, Fontana şi Darla Stern, legături neaşteptate mi se conturau în faţa ochilor. Nu ştiam că mama şi fiica avuseseră o relaţie atât de apropiată cu Fontana, dar aşa ceva nu era deloc neverosimil. Fontana fusese directorul departamentului; Darla, secretara lui; Fanny, pe atunci o fetiţă împiedicată şi fără tată, trezea probabil duioşia celor din jurul ei.

Timpul modificase ordinea şi locul pieselor. Fontana lipsea, dar ele erau tot aici. El mort, ele vii. Vii şi cu amintirea lui, cel puţin Fanny. Poate că şi Darla.

M-am silit să mă întorc la treabă şi am început să parcurg din nou harta vechilor misiuni. De la Santa Barbara la Santa Inés, de la Santa Inés la Purísima Concepción. După-amiaza a trecut, soarele a apus dincolo de geamuri. Dar imaginea profesorului spaniol Andrés Fontana şi a fetiţei Fanny, cocoţaţi într-un vechi montagne russe, a continuat să plutească în văzduh. Şi mi-a ţinut companie ca un mic păianjen atârnat de un firicel abia întrezărit.

Capitolul 22

A doua zi de dimineaţă m-am dus la Guevara Hall ca s-o văd pe Rebecca. M-a primit cu căldura ei obişnuită, mi-a oferit un ceai. Lucra pe o muzică de fond suavă şi avea flori proaspete la fereastră, pentru care am invidiat-o la culme. Deşi îmi propuneam aşa ceva la fiecare început de an, niciodată n-avusesem o cafetieră, o cană fierbător ori un aparat muzical în birou. Nici măcar un simplu buchet de margarete ori un radio vechi. Nu reuşisem să-mi aduc decât două ghivece cu flori, care se uscaseră în cursul vacanţei.

— O să vină copiii şi nepoţii mei, ca întotdeauna. O să mâncăm curcanul pe care îl pregătesc în fiecare an după reţeta bunicii din partea mamei şi, după cină, băieţii au să se uite la televizor, la fotbal, iar noi, fetele, o să strângem în bucătărie, după tradiţie, a spus, făcându-mi ironic cu ochiul.

— Sunt încântată să petrec cu voi o asemenea zi specială.

Rebecca a tăcut câteva clipe, ca şi cum ar fi chibzuit dacă să-mi spună ceva ori să-şi înghită vorbele.

— O să vină şi Daniel Carter.

— Minunat.

— Şi... şi încă o persoană.

Rebecca a tăcut iar câteva clipe, apoi a adăugat:

— O să vină şi Paul.

— Paul... fostul tău soţ?

A încuviinţat cu un gest simplu, da, chiar el. Nu-mi mai vorbise de Paul din ziua când încărcaserăm în maşina ei scaunele pentru petrecerea dată de mine; după acea discuţie, presupusesem

că Paul dispăruse din viaţa ei pentru totdeauna. Dar totul părea să-mi arate că mă înşelam.

— Poate pentru că...

— Dacă te gândeşti la o împăcare, răspunsul e nu.

— Atunci?

— Păi... Fiindcă viaţa ia mereu turnuri neaşteptate, Blanca. Deoarece uneori credem că totul e limpede şi deodată ne dăm seama că nimic nu-i chiar atât de sigur cum credem. Iar ceea ce-mi doresc acum e să-şi revadă fiii.

— Dar îmi închipuiam că n-ai mai ţinut legătura cu el, că...

— La început, ne suna uneori la telefon, voia să-i vadă pe copii de vreo două ori pe an. Dar ei nu i-au înţeles niciodată atitudinea schimbătoare, uneori îi adora, alteori nu le dădea nici o atenţie...

— Aşa că s-au îndepărtat singuri de el, i-am luat-o eu înainte.

— Aşa s-a-ntâmplat, da. Distanţa s-a tot mărit în toate sensurile şi la un moment dat n-au mai vrut să ştie de el.

— Presupun că nu locuieşte prin apropiere.

— N-a izbutit niciodată să se stabilească undeva, a schimbat nenumărate universităţi şi, cu toate că a avut câteva relaţii, din câte ştiu, nici una n-a durat. Între timp, copiii au crescut şi au vieţile lor. Dar acum am vrut ca ei să se reunească încă o dată.

— Rebecca, dar de ce acum, după atâta vreme?

— Ca să-şi ia adio. Se vor vedea, probabil, pentru ultima oară.

Şi-a scos ochelarii şi a închis ochii. Şi-a masat cu două degete puntea nasului, chiar acolo unde ochelarii îi lăsaseră două urme gemene. M-am gândit că greutatea ramelor îi provoca dureri. Sau poate că Rebecca voia doar să se protejeze înainte de a răspunde la întrebarea pe care o aştepta de la mine.

— Şi ei încă nu ştiu că va veni, nu-i aşa?

Rebecca a dat din cap că nu şi n-a mai fost nevoie să-i cer explicaţii fiindcă după câteva clipe mi-a lămurit singură situaţia.

— Paul s-a întors acum trei ani în California, e internat într-un sanatoriu din Oakland. Îl vizitez din când în când. Are Alzheimer.

A sosit în cele din urmă şi Ziua Recunoştinţei, a patra joi din noiembrie. Aşa cum mă anunţase Zárate, universitatea ne-a cadorisit cu câteva zile fără cursuri, iar campusul a rămas pustiu, cu toamna deja instalată ca unic rezident. Majoritatea studenţilor şi-au luat zborul către familiile lor, căminele şi apartamentele pe care le împărţea s-au golit, şepcile, bicicletele şi rucsacurile s-au făcut nevăzute, râsetele şi vocile din săli şi de pe coridoare s-au stins. Iar pe expatriaţii solitari ca mine ne-au primit, din fericire, prietenii.

Mi-a luat ceva vreme până am decis cu ce să mă îmbrac pentru cina aceea. N-aveam nici cea mai mică idee nici despre cât de protocolară urma să fie sărbătoarea, nici despre atmosferă, dacă era să mă gândesc la decizia Rebeccăi de a-şi invita fostul soţ fără să-şi avertizeze copiii. Poate că aveau să-l accepte în mod firesc, înţelegând sentimentele mamei lor. Sau să resimtă totul ca pe un pumn în plex, nepricepând că Rebecca nu dorea decât să închidă cercul vieţii unei familii distruse. Distrusă, dar reală.

Am ales o rochie bordo şi cerceii din argint care mă fermecaseră primăvara trecută, când călătorisem la Istanbul cu Alberto şi fraţii lui. Nişte cercei lungi, pe care nu apucasem încă să-i port. Îi păstrasem pentru vară, pentru nopţile tihnite de pe malul mării, pentru cinele cu miros de sare, pline de râsete şi prieteni. Pentru asemenea zile de neuitat, care nu mai sosiseră pentru mine. În acele luni de vipie şi umori negre, nu luasem cina în aer liber şi n-avusesem în jur nici râsete, nici prieteni. Toată existenţa mea fusese doar furie şi confuzie, acea confuzie ce mă determinase să-mi schimb viaţa. Dar toate rămăseseră deja în urmă. Acum trebuia să privesc înainte, aşa că, în semn de omagiu adus viitorului ce mi se deschidea în faţă, am decis, în sfârşit, să-mi pun cerceii cei noi din argint vechi.

La cinci după-amiază, oră la care nici unui stomac spaniol nu i se pare deloc potrivit să ia cina, am bătut la poarta casei unde locuia Rebecca, având în mâini o sticlă cu vin de la Viña

Tondonia, cumpărată la prețul unui butoi de petrol, și o cutie cu bomboane de ciocolată pentru copii. Mi-au deschis două blonde mici, cu capsa pusă, care n-aveau mai mult de șase ani și care m-au obligat să trec printr-o întreagă listă de întrebări și condiții înainte de a-mi îngădui să intru. „Cum te cheamă, de unde ești, pentru cine sunt bomboanele astea, câți copii ai, arată-ne pantofii tăi, apleacă-te, arată-ne cerceii tăi, făgăduiește-ne că ai să ni-i împrumuți după ce mâncăm." Apoi cele două blonde s-au făcut nevăzute în grădină iute ca glonțul și abia atunci am perceput prezența lui Daniel lângă intrare. Stătea cu trupul lui lung sprijinit de tocul ușii și privea amuzat întreaga scenă. Purta un sacou cenușiu, o cămașă albastră și cravată și ținea în mână un pahar.

— Ai trecut examenul, a zis Daniel, zâmbind și venind să mă salute.

— Să nu crezi că-i ușor: copiii sunt neîndurători și, dacă nu le intri în grații din prima, ești pierdut. Îți vine foarte bine cravata, dar stă sucită.

— Au încercat să mi-o ia cele două drăcoaice, sunt foarte periculoase.

— Ia să vedem, dă-mi voie. I-am întins vinul și cutia ca să am mâinile libere, i-am îndreptat nodul, iar el s-a lăsat aranjat... Așa. E perfect.

Casa era anormal de liniștită pentru ceea ce trebuiau să fie momentele premergătoare unei mari cine de familie. Totuși, din spatele ușilor glisante ale livingului se auzea sunetul estompat al unei conversații.

— Cum merge treaba? am întrebat în timp ce Daniel mă conducea spre bucătărie.

— N-am nici cea mai mică idee, am sosit abia de zece minute. Rebecca discută cu fiii ei, presupun că încearcă să le explice situația. Îmi închipui că pe toți i-a cam năucit prezența tatălui lor aici. Abia a fost adus, e în grădină cu infirmiera care îl însoțește. Și copiii se-nvârt tot pe-acolo, jucându-se de-a indienii și privindu-și bunicul ca pe o apariție de bâlci.

— Nu-l cunosc?

— Nici măcar nu ştiau de existenţa lui.

Am măturat cu privirea întreaga bucătărie, iar Daniel mi-a umplut un pahar cu vin. Totul era impecabil organizat pentru cină. Castroane şi salatiere, coşuri cu pâine, plăcinte cu dovleac. Cuptorul răspândea o aromă de-ţi lăsa gura apă, aşa că ne-am aşezat pe două banchete înalte, sub tigăile care atârnau din tavan.

— Paul era prietenul tău, nu-i aşa?

— Un prieten deosebit, în urmă cu mulţi ani. Daniel a luat o gură de vin, privind concentrat într-un punct imprecis de dincolo de fereastră. Poate că privea chiar spre Paul. Într-o perioadă complicată a vieţii mele Paul mi-a fost cel mai mare sprijin. Mai târziu destinul ne-a purtat pe căi diferite şi am pierdut legătura. Paul şi-a părăsit familia, cred că ai aflat de această parte a poveştii, iar eu am hălăduit prin multe locuri, până când am ajuns şi, în cele din urmă, m-am instalat, în Santa Barbara. În toţi aceşti ani, eu am rămas prieten cu Rebecca. Ea m-a ţinut la curent cu tot ce mai ştia din viaţa lui. Plecări şi veniri, furtunoasele lui aventuri sentimentale, mutări prin întreaga ţară, de la o universitate la alta, cu tot mai puţin noroc. Aşa am aflat şi de instabilitatea lui sufletească şi de declinul lui profesional. Şi, în sfârşit, de boala lui.

— Şi nu l-ai mai revăzut până azi?

Întrebarea mea l-a făcut să-şi desprindă privirea din depărtări, întorcându-i-o spre mine. Vorbea calm, fără nici o umbră melancolie.

— Când l-au internat, acum vreo doi ani, Rebecca mi-a povestit ce păţise şi atunci m-am dus să-l văd la Oakland, nu departe de aici, în golf. Îi eram dator cel puţin cu o vizită în infernul său personal, la fel cum el îmi fusese cândva martor de seamă în al meu. Daniel a mai sorbit din vin, şi a privit iar pe fereastră. Sunt istorii vechi de ani de zile, istorii de demult, practic uitate. De când am plecat din Santa Cecilia, acum... câţi ani ţi-am zis alaltăieri că au trecut? Vreo treizeci?

În bucătărie continua să domnească liniștea. Rebecca și fiii ei erau tot în camera de zi, cu ușile închise, din când în când, câte o voce se auzea mai tare decât alta, râsetele copiilor răzbăteau din grădină.

— Când l-am revăzut după tot acest timp, nu mai era bărbatul pe care îl știam, a continuat Daniel. Nu mai era acel argint-viu care fusese prietenul meu, profesorul de filosofie puțin mai mare ca mine, isteț ca un vulpoi și teribil de amuzant, pe care îl cunoscusem când venisem pentru întâia oară la această universitate. În locul lui Paul Cullen am dat doar de umbra lui. Dar eu știu că și umbrele sunt recunoscătoare în felul lor pentru companie, așa că, din când în când, la două, trei luni, mă duc să-l vizitez.

— Și vorbește cu tine? Sau, cel puțin, te înțelege?

— Nici nu vorbește, nici nu înțelege. La început încă mai putea să comunice cât de cât, deși își uita vorbele, termina frazele cu greu și pierdea repede firul. Puțin câte puțin, vocabularul i s-a tot redus, până ce memoria i s-a deteriorat total. La prima mea vizită, nu m-a recunoscut decât câteva clipe, în treacăt; a fost un moment dur pentru mine, dar plin de emoție. Ultima oară ne văzurerăm în împrejurări grele și de aceea reîntâlnirea noastră a fost una specială. A doua oară s-a purtat afectuos cu mine, dar nu cred că și-a dat bine seama cine eram, nici ce căutam acolo. Începând de la a treia vizită încolo n-am mai putut purta nici cea mai mică discuție.

— Dar continui să-l vizitezi...

— Îmi petrec câte o după-amiază cu el și îi povestesc chestii, prostii. Îi vorbesc despre cărți și filme, despre călătorii și politică. Despre liga de baschet și fundul infirmierelor. Despre tot ce-mi trece prin minte, nu știu... A dat paharul pe gât. Vino să-l cunoști. În ultima vreme i-am vorbit și despre tine.

Aproape fără să-mi dau seama, Daniel m-a dus în grădina devenită zoologică, plină de ciudați. Cei mai mici, chipurile sub privirile unei bone japoneze, stăteau pe lângă ea, dar fără să poată fi ținuți sub control. Un Terminator de cinci ani

tocmai îşi sfâşiase pantalonii cu o creangă ruptă, iar doi gemeni se băteau din răsputeri pe un camion galben de plastic, în vreme ce supraveghetoarea lor se lupta cu încăpăţânare cu un joc video. Cele două blonde periculoase, care mă întâmpinaseră la sosire – Natalie şi Nina –, o supuneau la o aşa-zisă şedinţă de intens tratament estetic pe logodnica unchiului lor Jimmy. Întinsă într-un hamac, biata de ea se lăsa maltratată cu stoicism, în timp cele două surori îi răsuceau pletele în cocuri imposibile şi îi aplicau pe unghii ojă verde în nuanţa vântului turbat. În spate, lângă piscină, o infirmieră roşie-n obraji şi rotofeie răsfoia revista *People*, comentându-i cele mai recente poveşti intime ale celebrităţilor de la Hollywood unui bărbat aşezat într-un scaun pe rotile.

— Betty, ea e prietena noastră Blanca. Vrea să vă cunoască pe Paul şi pe tine.

Prezentarea lui Daniel nu mai lăsa nici o îndoială cu privire la rolul principal pe care îl juca Betty în viaţa lui Paul: ca să ajungi la el, trebuia să treci de ea.

— Încântată să te cunosc, draga mea, a răspuns, întinzându-mi o mână grăsuţă ca un purceluş de lapte. Ce după-amiază minunată! Îi spuneam lui Paul că nu-mi place noul look al lui Jennifer Lopez, voi ce părere aveţi?

— Şi acesta, Blanca, este Paul.

Daniel se oprise în spatele scaunului prietenului său, masându-i umerii cu forţă, ceea ce Paul părea să nu bage de seamă.

N-aveam în minte decât imaginea unui Paul din alte vremuri: cea din fotografia prinsă în pioneze pe panoul din subsolul casei care fusese cândva şi a lui – un tânăr cu părul negru şi ciufulit. Cu o bandană pe frunte şi o cămaşă multicoloră, cu râsul pe buze şi o bere în mână. O imagine fără nici o legătură cu bărbatul împutinat, cu părul rar şi ochii pierduţi în nemărginiri, căruia Daniel îi vorbea de parcă ar mai fi avut mintea acolo, în grădină, lângă noi, şi nu într-un puţ unde nimeni nu cunoştea pe nimeni. Nici pe Jennifer Lopez, nici propriul chip pe care îl zărea în oglindă.

— Paul, îţi aduci aminte că, de curând, ţi-am vorbit despre Blanca? Face ordine în legatul lui Fontana, ştii tu. Îţi aminteşti de Andrés Fontana, nu-i aşa? Îţi aduci aminte că vorbeai cu el la mine acasă despre Sfântul Toma din Aquino? Era nemilos prietenul meu spaniol, nu-i aşa?

Vocea Rebeccăi, care ne striga din uşa bucătăriei, a umplut subit tăcerea eternă cu care Paul răspundea la întrebările vechiului său prieten. Copiii au intrat val-vîrtej, iar noi ceilalţi i-am urmat. Daniel împingea scaunul lui Paul, iar Betty turuia nestăvilit ultimele bârfe din showbiz. Până când Rebecca, Dumnezeu s-o binecuvânteze, m-a salvat.

— Îmi plac la nebunie cerceii tăi, mulţumesc pentru vin şi bomboane. Sper că micuţii s-au purtat bine cu tine.

Zâmbea, dar în ochi avea o uşoară tristeţe, pe care nu izbutea să şi-o ascundă.

Casa se umpluse brusc de voci şi zgomote. Cei mici se spălau pe mâini într-o baie din apropiere şi se aşezau în sufragerie. Se auzeau paşi urcând şi coborând pe scară, discuţii între adulţi, chicoteli de copii. Între timp, Rebecca vorbea fără să mă privească, mişcându-se continuu prin bucătărie, încolo şi-ncoace, pregătind ceea ce mai urma să fie pus pe masă.

— Acum am să ţi-i prezint pe fiii mei. Iartă-mă că nu ne-am ocupat de tine mai înainte, dar am avut o lungă discuţie.

— Nu-ţi face nici un fel de griji. Am stat cu Daniel şi l-am cunoscut pe Paul. Spune-mi cu ce-aş putea să te ajut.

— Stai să văd... Înainte de orice, cred că trebuie să scoatem curcanul din cuptor ca nu cumva să se ardă în ultima clipă.

În mai puţin de zece minute ne strânseserăm cu toţii în jurul unei mese grandioase prin aranjament şi dimensiuni. Pătrată şi acoperită cu o faţă de masă arămie, cu veselă din porţelan alb. Cinci copii şi doisprezece adulţi. Rudele, perechile, vlăstarele. Dar şi un prieten de pe vremuri, o studentă japoneză şi o infirmieră grasă ca un butoi. Şi eu. Şaisprezece minţi active şi una absentă. Annie, Jimmy şi Laura, copiii Rebeccăi, adorabili ca şi mama lor, mă salutaseră cu simpatie înainte de a ne ocupa

locurile. Paul stătea între Betty și Daniel și, lângă ei, un cartonaș purta numele meu. În centru, un vas mare cu fructe de toamnă prezida masa. Una din micile blonde, Natalie, stătea în fața mea și se strâmba monstruos, cu ochii în cruciș. I-am întors câteva strâmbături, la rându-mi.

Până ce am auzit glasul lui Daniel lângă ureche.

— Rebecca vrea să vă spun câteva vorbe. O voi face chiar acum și fără precauții.

Și-a lovit paharul cu furculița, atrăgând atenția tuturor, iar clinchetul vesel al metalului ce lovea cristalul a adus, în cele din urmă, liniștea.

— Iubită familie Cullen, dragi prieteni. Rebecca m-a rugat să spun câteva vorbe la cina noastră de Ziua Recunoștinței și, cum niciodată nu i-aș putea refuza ceva acestei doamne nici de-aș trăi o sută de vieți, iată-mă aici, în calitate de cel mai vechi prieten al familiei, gata să joc astăzi rolul maestrului de ceremonii. Dar, mai înainte, chiar înainte de a ne arăta cu toții recunoștința, îmi voi lua libertatea de a vă povesti câteva lucruri care mă frământă de câteva zile. Chiar din momentul în care Rebecca m-a anunțat că hotărâse să ne strângă pe toți aici, astăzi.

Annie, Jimmy și Laura, când eu am ieșit din viața voastră, voi erați încă foarte mici, așa că mai mult ca sigur nu aveți amintiri atât de vechi. Apoi Daniel și-a îndreptat atenția spre zona copiilor. Știți voi, oare, Natalie și Nina, că, la vârsta pe care o aveți voi astăzi, mama voastră a făcut în bucătăria casei mele o budincă și mai că nu ne-a dat foc la toți? Un gest teatral, care simula o explozie, a provocat hohotele copiilor și a făcut-o pe Annie să-și acopere fața cu mâinile. Pe tine, Jimmy, te fascina să te urci pe umerii mei, spuneai că așa poți să atingi norii. Iar tu, Laura, erai atât de mică, încât nici nu te țineai bine pe picioare când mergeai. O dată, cu ajutorul lui Paul, tatăl vostru, a zis Daniel, punând iar mâna pe umărul prietenului său, v-am construit o căsuță din lemn și carton, în grădină. A rezistat

aproape trei zile, apoi, într-o noapte, a dărâmat-o furtuna şi n-am mai putut-o reconstrui.

A trecut multă vreme de atunci, dar, deşi nu v-am văzut în toţi aceşti ani, v-am urmărit vieţile prin intermediul mamei voastre: aşa am cunoscut carierele, iubirile şi progresele pe care le-aţi făcut, naşterea copiilor voştri, aceste fetiţe şi aceşti băieţei atât de eleganţi, care stau azi lângă noi la masă, dornici să-şi înfigă dinţişorii în curcan. Rebecca şi cu mine nu ne vedem atât de mult pe cât ne-ar plăcea, dar vorbim noaptea la telefon, uneori şi ceasuri întregi, aşa că sunt la curent cu toate. Copii, a întrebat Daniel, adresându-se din nou celor mai mici, ştiţi oare că bunica voastră e ca un huhurez şi nu doarme nopţile? Când toată lumea aţipeşte, ea se trezeşte la viaţă şi se pune pe lucrat: navighează pe Internet, găteşte reţete ciudate, înoată în piscină sau sună pe cineva la telefon. Până hăt, în noapte. Uneori primesc şi eu asemenea telefoane.

Şi astfel, Annie, Jimmy şi Laura, am aflat eu tot ce aţi trăit, tot ce aţi suferit şi ce oameni importanţi aţi ajuns. Mai ştiu şi că toţi trei sunteţi conştienţi că aşa ceva n-ar fi fost nicicând cu putinţă fără imboldul acestei femei extraordinare, cea care a pregătit şi cina pe care o vom lua acum împreună. De aceea, vreau să vă rog ca, pentru ea, fie şi numai pentru ea, să acceptaţi ca lucrurile să fie astăzi aşa cum sunt. Mă refer la faptul că ne aflăm aici, astă-seară, în jurul acestei mese, toţi cei care suntem aici.

Când eşti mai bătrân, dragii mei, să mai împlineşti un an nu-i la fel de amuzant ca în copilărie. Nimeni nu-ţi mai face daruri interesante, ci doar cărţi, discuri, eşarfe şi alte asemenea prostii. Dar să ajungi la o anumită vârstă are şi avantaje. Pierzi câte ceva pe drum, dar câştigi altceva. De pildă, începi să vezi lumea altfel şi dezvolţi sentimente stranii. Cum ar fi compasiunea. Iar compasiunea nu-i decât dorinţa noastră de a-i vedea pe ceilalţi că nu suferă, indiferent de suferinţa pe care ne-au provocat-o înainte. Fără să vrem să readucem lucrurile pe tapet sau să privim înapoi. Azi nu ştim dacă Paul suferă, nu putem

scormoni în mintea lui. Poate că prezenţa lui aici nu-l face nici mai fericit, nici mai nefericit, chiar dacă se spune că aceia care suferă de boala lui nu-şi pierd niciodată nici memoria afectivă, nici simţul gustului, şi că, în felul lor, se bucură de o simplă vorbă afectuoasă, de o linguriţă de îngheţată sau de o mângâiere.

Se zice că a simţi compasiune e un semn de maturitate emoţională; că nu e o obligaţie morală, nici vreun sentiment izvorât în urma reflecţiei. Ci pur şi simplu ceva care, când vine, vine şi gata. Faptul că Rebecca şi-a dorit să-l aibă azi pe Paul printre noi nu-i o trădare, nici o dovadă de slăbiciune din partea ei. Eu cred că e doar dovada marii ei generozităţi. Pentru mine, Paul a fost un bun prieten, o vreme chiar cel mai bun. A făcut pentru mine lucruri pe care nimeni nu le-a făcut vreodată, slavă Domnului. Ştiţi voi, oare, copii, că Paul mi-a tăiat chiar unghiile la picioare? Ţac, ţac, ţac cu nişte foarfeci uriaşe şi foarte vechi, de împrumut. A fost un mare prieten, dar asta-i doar o parte din el.

Ştiu perfect că Paul n-a fost un model de tată şi camarad, şi asta-i greu de iertat şi de uitat. Aşa că azi prezenţa lui aici nu vă ajută să depăşiţi trecutul ori să compenseze golul lăsat de absenţa lui de-a lungul anilor. Dar Rebecca a dorit ca el să fie aici, iar eu vă rog să-i respectăm dorinţa. Paul n-a fost un tată bun, dar, ştiu asta pentru că mi-a zis chiar el, în dezordinea vieţii lui şi în felul lui, Paul v-a iubit mult, foarte mult pe toţi. Până în ultima clipă în care i-a mai rămas în minte un fir de lumină.

Nu mai insist, curcanul strigă să-l mâncăm odată. Azi e Ziua Recunoştinţei şi cred că toţi cei aici de faţă, indiferent de ceea ce a trebuit să suferim cândva, avem multe lucruri pentru care să ne exprimăm recunoştinţa. Dar nu mi-e prea limpede cui, fiindcă asta-i alegerea fiecăruia. Totuşi, gândindu-ne la cel căruia i-am putea aduce astăzi recunoştinţa noastră, a tuturor, mi-am amintit de un cântec vechi, care îi plăcea Rebeccăi pe vremuri. Acest cântec e înregistrat pe un disc mare şi negru,

pe care ea îl pune uneori la hârbul ăla din subsol. Deoarece, poate că nu ştiţi, copii, în nopţile ei stranii, bunica voastră cântă şi dansează prin casă, în cămaşă de noapte şi cu volumul dat la maximum. Da, da, nu râdeţi: spionaţi-o în zorii zilei şi veţi vedea. Cântecul despre care vă vorbesc îl cânta în urmă cu veacuri o altă bunică, şi ea niţel cam nebună, Joan Baez, care îl împrumutase de la altă bunică nebună, pe numele ei Violeta Parra[1]. În spaniolă, acest cântec se numeşte *Gracias a la vida*[2]. Şi, în rezumat, versurile sale aduc mulţumiri pentru tot ce ne ajută să fim fericiţi zi de zi. Ochii cu care vedem stelele, abecedarul care ne învaţă să compunem cuvinte frumoase, dar şi picioarele care trec prin oraşe şi băltoace şi, în sfârşit, toate lucrurile cotidiene care unora le lipsesc şi pentru care trebuie să fim recunoscători noi toţi, cei care încă mai avem imensul noroc de a le putea păstra.

Aşa că, tocmai de aceea, în ciuda vremurilor uneori grele, până la urmă ne bucurăm de aceste lucruri mici, haideţi să aducem cu toţii, din suflet, de Ziua Recunoştinţei, mulţumiri vieţii. În spaniolă şi în engleză. *Gracias a la vida! Here's to life!*

La sfârşitul discursului reacţiile au fost foarte variate. Cei mici, cuceriţi de retorica şi gesturile acelui actor spontan, bărbos, care părea să cunoască toate tainele din trecutul familiei, au strigat din răsputeri o droaie de „mulţumiri vieţii", aruncând şervetele în aer, printre hohote de râs. Annie a luat-o la goană pe scări în sus, în timp ce Laura, ţinându-şi soţul de mână, şi-a continuat plânsul tăcut, care o copleşise de ceva vreme. Rebecca şi Daniel s-au topit într-o îmbrăţişare, logodnica lui Jimmy şi cu mine ne-am uitat una la alta descumpănite, reţinându-ne emoţia. Fără să priceapă nimic din tot ce se întâmpla, bona japoneză îşi smucea camera digitală în toate direcţiile;

1. Violeta del Carmen Parra Sandoval (1917-1967) – cantautoare, pictoriţă şi folcloristă chiliană. Este considerată şi deschizătoare de drumuri în muzica folk din Chile.
2. Mulţumiri vieţii (sp.).

între timp, văzând că nimeni nu se arăta grăbit să înceapă cina, infirmiera Betty trecuse la tăiatul curcanului. Numai Paul rămăsese străin de toate, şi asta până ce fiul său Jimmy şi-a părăsit locul şi s-a aşezat pe scaunul lăsat liber de Daniel când se dusese s-o îmbrăţişeze pe Rebecca. Cu imensă duioşie, Jimmy a luat mâna tatălui său şi i-a mângâiat faţa. Privind cu coada ochiului, mi s-a părut că foarte, foarte uşor Paul zâmbea.

N-am luat doar două casolete cu bunătăţi de la cina din casa familiei Cullen când m-am întors în apartamentul meu în seara acelei Zile a Recunoştinţei. Am adus cu mine şi o senzaţie vag plăcută, greu de descris, un uşor suflu de optimism, pe care nu-l mai simţisem de multă vreme. Un optimism difuz, care nu se materializa în nimic concret. Doar în certitudinea că totul, la un moment dat, ar putea merge spre mai bine.

Pe lângă mâncare pentru mai multe zile şi bună dispoziţie, în acea noapte am primit şi două mici propuneri pentru a-mi menţine activă viaţa socială. Una venea de la Rebecca şi fiicele ei: shopping, în tradiţia celei de-a doua zi de Thanksgiving.

— Aşa vei putea începe să cumperi daruri pentru Crăciunul din Spania. Fiindcă ai să te întorci acasă până atunci, nu-i aşa?

Întrebarea pusă brusc de Rebecca, pe când terminam de strâns prin în bucătărie, m-a luat pe nepregătite. Când în sfârşit am reacţionat, am rămas concentrată asupra sosierei pe care o ştergeam, ca şi cum acea activitate măruntă îmi solicita toate cele cinci simţuri.

— Nu ştiu, mai vedem.

Nu încercam s-o mint, dar habar n-aveam ce urma să fac după ce încheiam organizarea legatului lui Fontana. Şi îmi rămânea tot mai puţin timp. Odată cu sfârşitul obligaţiilor mele profesionale urmau să mi se volatilizeze şi responsabilităţile din universitate. Nu mai aveam nici un pretext pentru a-mi prelungi şederea, deşi mă gândisem uneori să contactez FACMAF, fundaţia care îmi finanţa activitatea, în legătură cu

posibilitatea de a obține încă o bursă similară. De fapt, deși nu era deloc necesar pentru desfășurarea muncii mele și nici nu constituia o obligație formală, mă gândisem adeseori că s-ar fi cuvenit, poate, să aduc la cunoștința fundației faptul că totul era în ordine. Uneori mă gândeam să-i cer Rebeccăi adresa sau numărul de telefon de acolo, alteori voiam să vorbesc despre toate acestea cu Luis Zárate. Dar mereu intervenea câte ceva și uitam, mă grăbeam ori neglijam pur și simplu, așa că n-apucasem niciodată s-o fac.

Pe de altă parte, știam că trebuia să plec destul de curând. Voiam să-mi revăd fiii, să revin la universitate și, odată și-odată, în pofida reținerilor mele, să discut cu Alberto față în față. Șederea în California era un balsam delicat pentru rănile pe care mi le provocase fostul meu soț. Dar sub bandajul confortabil simțeam, totuși, rana vieții reale și, mai devreme sau mai târziu, trebuia să mi-o asum total.

A doua propunere mi-a făcut-o Daniel, care m-a condus acasă în noaptea aceea și, ajungând la ușa apartamentului meu, m-a întrebat ce planuri aveam pentru weekend.

— Mâine merg în oraș cu fetele Cullen. Ele spun că-i cea mai tare zi de cumpărături a anului, Black Friday, nu? Și susțin că nu pot să pierd așa ceva.

— Firește că nu, va fi o experiență culturală minunată. America pură, în zilele ei bune.

— Și sâmbătă am să fac o mică excursie. Rebecca îmi dă mașina ei, vreau să vizitez Sonoma.

— Orașul sau valea Sonoma?

— Misiunea Sonoma, San Francisco Solano, la capătul Camino Real. Știi că, de câteva săptămâni bune, tot citesc despre misiunile pomenite în hârtiile lui Fontana și mi-ar plăcea s-o văd cel puțin pe aceasta. Apropo, să știi că misiunea Olvido despre care m-ai întrebat alaltăieri n-a apărut încă.

— Îmi închipuiam eu. Și trebuie să te duci neapărat sâmbăta asta?

— Nu, mă pot duce oricând. Dar în weekendul ăsta n-aveam nimic altceva programat, de ce mă întrebi?

Daniel coborâse din maşină ca să mă însoţească până la uşă şi rămăsesem, în faţa clădirii unde locuiam, continuând să discutăm, doar sub lumina slabă de la intrare şi într-o linişte prea puţin obişnuită. Datorită plecării în masă a studenţilor ca să petreacă seara aceea în familie, totul în jurul părea nefiresc de liniştit. Aproape că nu treceau maşini, şi nu se auzea nici muzică ritmată din parkingul 7-Eleven din apropiere, de unde tinerii obişnuiau să se aprovizioneze noaptea cu alcool, nici râsete, nici strigăte în verandele caselor vecine, unde petrecerile erau pâinea noastră cea de toate zilele.

— Păi, mi-ar plăcea să te însoţesc, dar nu pot în weekendul ăsta. Mâine mă întorc la Santa Barbara, mă aşteaptă altă cină, la mine acasă, un soi de Ziua Recunoştinţei *sui generis*. Anul ăsta n-am vrut să pierd reîntâlnirea cu Paul şi familia lui, şi de-aia am amânat-o pe mâine.

— Vrei să spui că ai să mănânci curcan două zile la rând...

— În realitate, curcanul e doar pretextul unei întâlniri cu câţiva prieteni vechi, ca să ne povestim, 'jde mii de chestii. În linii mari, bem ca nişte cazaci, jucăm poker şi punem lumea la cale. O versiune a tradiţionalei Zile a Recunoştinţei un pic cam de prost gust şi destul de ireverenţioasă, ca să fiu elegant. Dacă te tentează, eşti mai mult decât invitată: ai fi prima femeie care ar avea onoarea de a petrece o asemenea noapte în tovărăşia unei jumătăţi de duzină de troglodiţi umflaţi de whisky până-n gât.

— Mulţumesc, dar nu e cazul, l-am refuzat categoric. Nu e o idee bună.

— Bănuiam eu. Chiar şi aşa, te anunţ că ai putea să profiţi de drum ca să vezi misiunea din Santa Barbara în locul celei din Sonoma.

— Regina misiunilor, am precizat.

— Da, chiar aşa i se spune. De fapt, locuiesc relativ aproape, am putea...

Am clătinat din cap, iar refuzul meu l-a făcut pe Daniel să renunțe.

— De acord, retrag invitația. Dar marți mă întorc, așa că, dacă mă aștepți și nu pleci singură la Sonoma poimâine, am putea merge împreună la sfârșitul săptămânii viitoare. Și, dacă avem vreme, putem încerca să vizităm și altă misiune, deși nu-mi amintesc dacă mai e vreuna în nordul golfului.

— Da, mai e una, a douăzecea. San Rafael Arcángel. Fondată în 1817 de padre Vicente de Sarriá.

— M-ai dat gata, a zis Daniel, hohotind. Ce-ai făcut în zilele în care nu ne-am văzut, ți-ai dat doctoratul în misiuni?

— Am făcut documentarea de bază, aceea pe care mi-ai sugerat-o chiar tu.

— Documentarea de bază, zici? Așa te-au învățat la Complutense[1] să te documentezi?

— Nu, l-am contrazis tăios. Modul ăsta de lucru l-am deprins treptat și de una singură, din greu, în ani și ani de zile. Sună-mă după ce te întorci. Și mulțumesc că te-ai oferit să mă însoțești.

Am suit treptele spre apartament; ceva îmi torcea nedefinit în minte. În ultimele clipe ale discuției ceva îmi zgâriase auzul, dar nu izbuteam să-mi dau seama ce. Ceva distonant, care nu se potrivea. Când am băgat cheia în broască, mi-a căzut fisa. Am luat-o la goană în jos pe trepte și am ieșit din nou în stradă, chiar când el demara.

— Daniel!

A frânat după ce făcuse doar câțiva metri și a coborât geamul.

— De unde știi că am studiat la Complutense? i-am strigat din ușă.

---

1. Universitatea Complutense din Madrid (UCM), una dintre cele mai vechi și mai prestigioase instituții de învățământ superior din lume. În 1970 și-a recăpătat numele inițial, provenind de la Universitas Complutensis, fondată în 1499 în Alcalá de Henares (orașul roman Complutum, de unde apelativul „complutense") de Cardinalul Francisco Jiménez de Cisneros.

Nu a dat înapoi, doar mi-a răspuns din spatele volanului, aplicând aceeaşi tehnică pe care o folosisem şi eu cu el. A strigat în noapte.

— Cred că aşa mi-am imaginat. Pe acolo a trecut şi Fontana. Şi eu însumi, o vreme. Şi alţi oameni dragi mie, pe care i-am cunoscut cândva în Spania. Pe atunci mai purta încă numele de Universitatea Centrală. Probabil că, fără să-mi dau seama, te-am băgat în aceeaşi oală cu toţi.

Capitolul 23

Cabeza de Vaca îl aştepta iar la el în birou, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat între cele două vizite ale lui Daniel. Era la fel de pus la punct ca întotdeauna şi stătea la masa din lemn de nuc, cu draperiile groase care stăvileau lumina dimineţii, cu setul de birou şi crucifixul de fildeş la locul lor, în perfectă stare.

— Ei bine, băiete, mă bucur că eşti aici, în sfârşit, a spus profesorul, întinzându-i mâna fără să se clintească din fotoliu. Am ajuns deja la jumătatea lui februarie şi n-am primit nici o veste de la dumneata încă dinainte de Crăciun, aşa încât îmi închipui că incursiunea pe care ai făcut-o prin bătrânul Cantón a fost o experienţă bogată.

În ciuda străduinţei sale de a se adapta situaţiei, în mintea lui Daniel nu s-a ivit nici o imagine din fundalurile literare pe care le căutase şi pe care n-ajunsese nicicând să le găsească. În locul lor a năvălit o lungă succesiune de imagini şi senzaţii. Chipul Aurorei, ochii Aurorei, parfumul Aurorei. Gingăşia ei nesfârşită, râsul ei sonor, vocea ei.

— Bogată, domnule, aşa este, a izbutit să spună, înghiţind în sec. O experienţă foarte intensă.

— Presupun, deci, că ai revenit la Madrid, cunoscând profund fundalul geografic al romanului lui Sender.

Daniel a încuviinţat în tăcere. Era limpede că minţea. Abia dacă parcursese în diagonală scenele din *Mister Witt în Cantonul din Cartagena*. În schimb, se aventurase să exploreze teritoriul femeii care îl cucerise acolo. Cicatricea minusculă pe care o

avea pe obraz, dulceaţa buzelor ei şi cele patru aluniţe chiar acolo unde începea să-i crească părul. Delicateţea degetelor ei mângâietoare şi aroma marină care chiar şi la Madrid, la sute de leghe de orice ţărm de mare, impregnată pentru totdeauna pielea ei.

— Şi presupun că te-ai familiarizat, probabil, şi cu evenimentele istorice evocate în carte.

Daniel a consimţit iar. A minţit încă o dată. Singurele fapte de o eternă însemnătate care îi rămăseseră gravate în memorie erau cele legate de Aurora. Prima întâlnire din farmacia tatălui ei, când fata încerca să-şi aranjeze pletele ciufulite. Paşii lui în urma ei, refuzând febril s-o piardă. Reîntâlnirea de a doua zi, în plină stradă, când el se prinsese în năvodul ţesut din genele ochilor ei cenuşii, fără să ştie nici ce să facă, nici ce să zică. Amărăciunea lui furioasă la trecerea celor trei Regi Magi, când intuise greşit situaţia. Lunga călătorie cu trenul, când începuseră să se cunoască, punctul de pornire a tot ceea ce a urmat.

— Şi presupun, de asemenea, a continuat Cabeza de Vaca, ignorând cu totul gândurile ce luau cu asalt capul tânărului american, că ai elaborat deja un raport amănunţit despre descoperirile şi reflecţiile dumitale.

De astă dată, Daniel n-a mai răspuns, doar şi-a dres vocea. Apoi, incapabil să mai mintă, tânărul a mormăit ceva neinteligibil.

— Nu te înţeleg, Carter. Vorbeşte limpede, te rog.

— Păi, nu l-am putut face, domnule.

— Tot nu pricep. Ce n-ai putut să faci? Să găseşti date relevante pentru lucrare sau să redactezi un raport pertinent?

— Nici una, nici alta.

Lui Cabeza de Vaca i-a scăpat un gest de uimire. Unul de o elegantă austeritate, o simplă grimasă într-un colţ al gurii. Suficient.

— Eşti atât de amabil, dacă nu te deranjează, să-mi explici motivul?

Daniel a tuşit din nou.

— Chestiuni personale?

— Deosebit de personale, domnule.

Aşteptările lui nesfârşite la uşa Facultăţii de Farmacie, dornic s-o vadă coborând scările în grabă, cu braţele pline de cărţi şi cu paltonul doar pe jumătate îmbrăcat. Telefoanele pe care şi le dădeau la cele mai nepotrivite ceasuri pentru a-şi spune cine ştie ce prostie, sărutările prelungite, pe care şi le furau pe ascuns în orice cotlon, în penumbră. Miile de plimbări pe străzile Madridului, când se ţineau de mână şi încercau să se înveţe unul pe altul propria limbă, despărţiţi de un ocean şi apropiaţi pe loc de puterea iubirii. Aurora îl învăţa limba ştiinţei şi a laboratorului, cuvinte uzuale cu parfum de familie, de copilărie şi de curtea şcolii. Daniel o învăţa substantive simple, verbe şi adjective elementare în primii paşi făcuţi, prin dragoste, către limba engleză. *Aurora is beautiful, Aurora is gorgeous. I love Aurora from the morning until the night.*

Cum să-i povesteşti despre aşa ceva acestui minuţios filolog?! Cum ar putea să înţeleagă medievistul mutilat, pierdut în lumea lui de codice şi pergamente, frigul dezolant care îl încerca ori de câte ori mergea singur, lovind pietrele cu piciorul sub lumina felinarelor, după ce, pe la zece seara, o lăsa pe Aurora la cămin?! Ce putea şti acest profesor despre cum se simţea el închis noapte de noapte în odaia din locuinţa portăresei, culcat în patul acela cârpăcit, evocând în beznă trupul cu oase lungi, pielea mătăsoasă, căldura pe care o emana?!

De astă dată, profesorul şi-a dres vocea. După care a pus o întrebare. Un pic retorică, desigur. Dar, la urma urmelor, o întrebare care aştepta un răspuns.

— Vorbim, cumva, despre o doamnă?

Neputincios în faţa inevitabilului, Daniel a încuviinţat.

— *Homo sine amore vivere nequit...*

— Poftim?

— Spuneam, Carter, că omul nu poate trăi fără iubire. Şi cu atât mai puţin pe pământ străin.

— Eu... mă rog, adevărul e că...

— Nu te mai chinui, băiete, nu intenţionez să-ţi încalc viaţa privată. Dar, dacă îmi îngădui, aş dori, totuşi, să-ţi dau un sfat.

Daniel intuia ce avea să-i spună Cabeza de Vaca. Nu se aştepta la o dojană plină de acreală, profesorul nu era genul. Cu toate acestea, simţea că avea să urmeze o morală în toată regula. Şi pe drept cuvânt. Aminteşte-ţi că ai răspunderi şi obligaţii contractuale, i s-a părut că aude înainte ca vorbele să fie rostite. Aminteşte-ţi că bursa Fulbright pe care ai primit-o finanţează un proiect universitar, nu o aventură sentimentală. Aminteşte-ţi că atât profesorul Andrés Fontana, cât şi eu ţi-am acordat toată încrederea noastră. Ocupă-te, pentru moment, de ceea ce-i cu adevărat important pentru cariera dumitale. Uită de iubirile trecătoare şi dedică-te muncii.

De pe buzele bătrânului franchist nu s-au desprins, totuşi, asemenea cuvinte. Nici măcar altele, diferite, dar care să transmită un mesaj similar.

— Dar mai înainte am o întrebare. Cu mâna pe inimă, eşti convins că nu vorbim de o zburătoare călătoare?

— O zburătoare adică o pasăre, vreţi să spuneţi? a întrebat confuz tânărul.

— Mă tem că sensibilitatea dumitale metaforică nu funcţionează astăzi prea bine, tinere. Permite-mi să reformulez întrebarea în alţi termeni: eşti sigur că nu-i vorba de un simplu extaz tranzitoriu?

— Cred că tot nu înţeleg sensul cuvintelor, domnule, a recunoscut Daniel, fără să-şi poată ascunde tulburarea. *Estaz* aţi spus?

Brusc, Cabeza de Vaca a pus capăt jocului lingvistic; apoi, înarmându-se cu răbdare, a încercat să se explice cu mai mare precizie.

— Te întreb dacă ai într-adevăr voinţa de a te angaja, dacă ai dorinţa de fier de a depăşi toate adversităţile. Râvna de a rezista şi de a lupta amândoi cu nenorocirile pe care ţi le va hărăzi viaţa, nenorociri care, ţinând seama de situaţia dumitale

particulară şi, dacă îmi permiţi să-ţi vorbesc cu toată sinceritatea, prevăd că vor fi câteva...

Daniel s-a foit în scaun, căci nu putea asimila întrebările profesorului, care păreau să-l descumpănească tot mai mult. Văzând că nici metaforele, nici divagaţiile nu păreau să-l ducă nicăieri, profesorul a decis s-o spună de-a dreptul.

— Ca să înţelegi odată pentru totdeauna, băiete: eşti sigur că ea este femeia vieţii dumitale?

În sfârşit. În sfârşit, pricepuse. În sfârşit, Daniel n-a mai şovăit.

— Sută la sută, domnule.

— Atunci n-o lăsa să-ţi scape, amice.

Sprijinindu-se în cârjă, Cabeza de Vaca îi privea de la fereastră cum se îndepărtau cu paşii lipsiţi de griji ai celor imuni la orice primejdie aflată dincolo de propriile sentimente. Braţul ei îi strângea cu putere mijlocul. Braţul lui îi înconjura umerii, de-a curmezişul pletelor răzvrătite, trăgând-o spre el. Intuia că vorbeau fără oprire, că el îi povestea despre cele întâmplate cu câteva minute mai înainte între pereţii biroului său.

Îi văzuse sărutându-se în faţa scării de la intrare, străini de lume sub soarele călduţ de iarnă, în vreme ce briza întorcea paginile caietului cu notiţe de la cursul de ştiinţa alimentaţiei, din care Aurora citise în timp ce-l aştepta. Apoi ea i-a şoptit ceva la ureche, iar el a râs cu poftă şi a sărutat-o iar. Cabeza de Vaca ştia prea bine ce efemeră era fericirea, cât de simplu şi de brutal pot loviturile sorţii să distrugă ceea ce ne iluzionăm că-i stabil şi durabil. Cu toate acestea, şi-ar fi dat şi singurul picior ce-i mai rămăsese ca să simtă în suflet iubirea splendidă şi încrezătoare pe care o trăia fiecare din ei.

Apoi, printre săli de curs şi mângâieri, eprubete, promisiuni şi biblioteci, în faţa lui Daniel Carter şi a Aurorei Carranza primăvara şi-a arătat, în cele din urmă, mugurii. Şi uite-aşa, zi de zi, aproape pe nesimţite, doar pentru că-i deschidea ochii acelui tânăr american pe care îl pasionau Spania, literatura ei şi o femeie, medievistul mutilat şi melancolic şi-a scos capul

din propria-i vizuină. Şi a văzut că afară era lumină. Că lumea mergea înainte, rănile se vindecau şi oamenii se iubeau. Până ce a sosit vacanţa din Săptămâna Mare şi, cu ea, momentul în care Aurora a trebuit să se întoarcă inevitabil acasă. Tinerii s-au despărţit pe acelaşi peron din gara Atocha care îi întâmpinase după acea călătorie cu trenul ce li se păruse amândurora că durase doar cât un suspin[1]. Trei luni intense rămăseseră în urmă, îi aştepta o despărţire de unsprezece zile. „O să-mi lipseşti", „tu mie mai mult", „tu mie şi mai mult", „să-ţi aminteşti de mine", „şi tu de mine", „eu îmi amintesc deja..."

Încă dinainte de plecarea fetei, Daniel şi-a propus ferm să profite la maximum de acele zile. După întâlnirea din februarie cu Cabeza de Vaca, hotărâse să-şi revină. Şi a izbutit. Cu Aurora mereu aproape şi iubirea pentru ea neştirbită, dar fără să-şi piardă privirea de ansamblu şi raţiunea, a reuşit să-şi reia cu paşi fermi activitatea. Dar acum tânăra plecase, iar planurile lui se prăbuşiseră imediat ce devenise conştient de absenţa ei. În a treia zi fără Aurora, pe Daniel nu l-a mai interesat nimic. Incapabil să aprecieze greutatea primei lor despărţiri, nu intuise ce mult avea să-i lipsească fata. A hotărât atunci să stea în casă, fiindu-i dor de ea cu furie, ca şi cum îi lipsea aerul. Aştepta un telefon de-al ei ori o scrisoare întru totul imposibilă, dat fiind că Aurora era plecată de prea puţină vreme. Se apucase să cântărească şi viitorul.

— Dar ce-i cu tine, fiule, că te bălăbăni toată ziulica dintr-un loc într-altul ca un suflet chinuit?

---

1. Aluzie la foarte popularul dans (pasodoble) spaniol *Suspiros de España* (*Suspinele Spaniei*), compus în 1902 chiar la Cartagena de Antonio Álvarez Alonso şi pus ulterior pe versurile lui Juan Antonio Álvarez Cantos (1897-1964). Álvarez l-a interpretat întâia oară în cafeneaua La Palma Valenciana de pe Calle Mayor din Cartagena, punându-i titlul după numele de *suspiros* pe care îl purtau bezelele din cofetăria España. Pentru exilaţii de după Războiul Civil, acest dans simboliza dorul de patria pierdută.

Întrebarea văduvei vădea neliniștea. Aproape îngrijorarea maternă. În timp ce gătea, doamna Antonia îl auzea pe Daniel cum intra și ieșea necontenit din camera lui, incapabil să citească dintr-o carte mai mult de zece minute. În timp ce călca, femeia îl vedea umblând posac prin toate colțurile casei, ca un leu în cușcă, deschizând și închizând ușile fără nici un rost, bombănind, schimbând fără motiv locul lucrurilor. La primele ceasuri ale dimineții, Daniel gonea pe pistele de atletism din Orașul Universitar, un obicei pe care îl avea din vremea când studia la Pittsburgh și pe care îl reluase de cum se instalase în Madrid. Pe la jumătatea după-amiezii tânărul se apropia de cafeneaua Viena cel mult ca să bea o cafea cu lapte. Restul zilei nu se concentra decât asupra simțămintelor care îl chinuiau.

— E din cauza fetei ăleia după care umbli zăpăcit de colo până dincolo de la Paște încoace, așa-i? Blonda aia lungă și slabă, în palton albastru, cu care te-am văzut săptămâna trecută pe strada Altamirano? l-a iscodit, în sfârșit, doamna Antonia, în timp ce îi stropea cu degetele o cămașă de călcat.

— Mata crezi că are să vină cu mine în America când va trebui să plec? a întrebat-o Daniel brusc.

Nu, fiule, nu, a fost gata să-i spună văduva; asta n-o crede nici popa. Dar, înainte de a deschide gura, a pus fierul de călcat deoparte și s-a uitat la el.

Luase o mandarină din fructiera de faianță care trona pe masa din sufragerie și o curăța pe îndelete, cu privirea în jos și părul căzut peste față, preocupat să îndepărteze coaja rugoasă ca și cum sub ea avea să-și afle soluția necazurilor. Un băiat atât de bun, atât de străin și, totuși, atât de apropiat, și-a spus doamna Antonia. Atât de mare, că în casa portăresei totul părea mic pe lângă el. Cu accentul și modul lui de a vedea viața, care ei i se părea ciudat și totodată gingaș.

— Până peste urechi, a spus văduva, așezându-se în fața lui.

— Ce spui?

— Că eşti îndrăgostit de ea până peste urechi, băieţaş.

Daniel nu notase încă această expresie în caietul lui de cuvinte, dar a intuit ce voia să spună femeia.

— Presupun că da.

— Şi tot socoteşti cât ţi-a mai rămas până pleci acasă la tine şi nu-ţi ies socotelile.

— Mai puţin de trei luni, atât mi-a rămas.

Portretul decolorat de la nunta Antoniei cu răposatul Marcelino şi imaginea lunii martie din calendar, reproducerea unui tablou de Julio Romero de Torres[1], îi priveau ca întotdeauna de pe perete. La radio, Marifé de Triana cânta molcom *Torre de arena*[2]: „ca plânsul sufletului meu îmi sunt suspinele, bată-mă Dumnezeu, martori fideli ai agoniei ce-mi arde inima". Dacă ar fi dat atenţie acelei strofe, Daniel s-ar fi simţit părtaş sufleteşte cu cântăreaţa.

— Fiindcă zic eu că pe-aici, chiar de-ai vrea, tot nu poţi rămâne, a încercat văduva marea cu degetul, măsurându-şi vorbele.

— Să rămân aici, ca să fac ce? Cum să-mi câştig eu existenţa în ţara asta, ce viitor mă poate aştepta? Cel mult aş putea da câte-o lecţie particulară de engleză, dar aici aproape pe nimeni nu interesează altă limbă străină decât franceza, a replicat Daniel, fără să-şi ridice privirile de pe o nouă mandarină. Curăţase deja patru şi încă nu mâncase nici una. Dar, dacă ea ar accepta să vină cu mine, mai târziu, poate că...

Doamna Antonia a dat din cap resemnată, a suspinat, apoi şi-a întins mâna ei tăbăcită şi înţeleaptă peste faţa de masă lucrată cu croşeta.

— N-ai înţeles, Danielillo, fiule, încă nu te-ai prins.

— Nu m-am prins de ce?

---

1. Pictorul spaniol Julio Romero de Torres (1880-1930) a cultivat o artă realistă, cu pregnante aspecte sociale. Tematica sa predilectă au constituit-o figurile feminine plasate într-o ambianţă crepusculară.
2. „Turn de nisip" (sp.).

— Nu te-ai prins că nu-i vorba dacă fata vrea să meargă cu tine sau să rămână aici pentru ce-o mai rămâne, l-a lămurit văduva, strângându-l tare de încheietura mâinii. Fiindcă aici nu contează nici cât negru sub unghie ce vrea ea.

— Dar...

— Aşa că ori treci pe la biserică înainte de plecare, băieţaş, ori nu mai e nimic de făcut.

Capitolul 24

Era în Marţea Mare, pe la amiază. Ora întoarcerii acasă, ora mesei. Trei persoane se îndreptau spre Zidul Mării, după ce-şi luaseră aperitivul la Mastia, sporovăind despre lucruri lipsite de orice însemnătate cu însufleţirea firească a unei familii reunite în vacanţă. Până când Aurora l-a văzut. Cu coatele pe balustradă, cu marea în spate, Daniel aştepta. Confuză, aproape ameţită, tânăra s-a scuzat în faţa părinţilor.

Iar tânărul s-a înduioşat din nou când i-a zărit pletele şi chipul, când s-a uitat cum se apropia cu mersul ei elastic, când a avut din nou în faţa ochilor gura ei, pentru care şi-ar fi vândut sufletul diavolului fără să stea pe gânduri. Cu mare greutate s-a abţinut să o sărute.

— Ce cauţi aici? a izbutit Aurora să-l întrebe în şoaptă, şi nimic altceva. Tonul ei trăda un amestec de nervozitate şi stânjeneală.

— Am venit să te rog să-mi fii soţie, a zis Daniel, ducându-i mâna la faţă.

Aurora l-a oprit. Ambele, mângâierea şi cererea în căsătorie, au rămas în vânt.

— Aici nu, Daniel, aşa nu, a bâiguit tânăra.

— Nu pot să mă întorc în ţara mea fără tine, trebuie să vii cu mine.

Explicaţiile lui ar fi putut continua la nesfârşit, dar n-a mai fost vreme. În spate, de pe cealaltă parte a străzii, au auzit o voce. A mamei, mai precis, chemându-şi fiica pe un ton tăios ca un cuţit de luptă.

— Să nu îndrăzneşti, nebunule..., a şoptit Aurora.

Prea târziu. Când să-l oprească, Daniel o luase deja de mână şi o târa spre trotuarul de vizavi.

— Mă numesc Daniel Carter, sunt american şi aş vrea să vă cer fiica de soţie.

Învăţase fraza pe de rost. O repetase de câteva zeci de ori. Pe când portăreasa spăla vasele în chiuveta din bucătărie, întindea rufele în luminator sau era lângă plită şi gusta lintea să vadă dacă-i mai trebuie sare, Daniel, aşteptând să fie corectat, o asurzise, repetându-şi fraza ca pe o litanie. De aceea i-a şi ieşit perfect. De nota zece. Dar nu era pregătit pentru reacţia lor.

Farmacistul Carranza a amuţit, incapabil să articuleze ceva coerent şi privindu-i neîncrezător pe cei doi complici din acea situaţie absurdă. Mama, înfuriată şi încruntată, o aristocrată, după broşa cu perle de pe rever, a pronunţat, în sfârşit, sentinţa.

— Mi se pare că sunteţi în eroare, tinere domn.

Apoi l-a măsurat cu îngâmfare de sus până jos.

— Vă rog să aveţi amabilitatea de a ne lăsa în pace, a adăugat.

— Doamnă Carranza, eu...

Doamna nici n-a catadicsit să-i arunce o privire.

— Acasă, Aurora, a zis cu glas poruncitor.

— Nu, a ripostat fata, îndărătnică, prinzându-se de braţul lui Daniel cu amândouă mâinile.

— Acasă chiar acum, am zis, a repetat mama cu şi mai mare elan.

— Doar o clipă, doamnă...

Semeaţă, mama l-a ignorat o dată în plus. Pe stradă s-au ivit câţiva trecători; nu s-au oprit, dar, curioşi, au privit scena cu coada ochiului. Mama i-a salutat scurt şi le-a zâmbit mai fals decât o monedă de lemn. Pe măsură ce trecătorii se îndepărtau, ea a revenit la cei doi.

— Hai să nu ne dăm în spectacol în plină stradă, Aurora, a şuierat printre dinţi, încercând să-şi stăpânească furia. Ce, am înnebunit cu toţii? De unde a mai apărut şi neobrăzatul ăsta, ce cauţi tu cu el? Acasă imediat, să nu mai spun o dată!

— N-am de gând să plec până nu-l ascultaţi.

— Aurora, îmi pierd răbdarea...

— Doamnă, vă rog..., a insistat Daniel pentru a treia oară.

— Lăsaţi-ne în pace, am zis! a chirăit doamna Carranza aproape isterică. Trecătorii au întors capetele din depărtare, iar mama, descompusă, a coborât tonul, dar fără să-şi atenueze acreala câtuşi de puţin. Dar ce ţi-ai închipuit dumneata, pentru Dumnezeu?!

Chiar atunci, nemaiputând să suporte tensiunea, Aurora a izbucnit în plâns. Nu s-a mai reţinut, era neconsolată, în lacrimile ei amestecându-se frustrarea, furia şi tristeţea. Daniel a dat s-o îmbrăţişeze şi s-o mângâie, dar de data asta l-a oprit tatăl, în sfârşit ferm.

— Fii amabil, tinere, pleacă odată, a spus domnul Carranza cu autoritate, în timp ce o trăgea pe Aurora spre el. Vino, fata mea, să mergem şi noi.

Înţelegând că îndrăzneala tocmai îl costase ceva ce nu luase în calcul, Daniel şi-a luat seama.

— Mai vorbim noi..., i-a spus Aurorei în loc de la revedere.

Cu un chip impenetrabil, mama şi-a făcut iarăşi auzită vocea.

— În această chestiune s-a spus deja totul! N-o să îngăduim cu nici un chip ca fiica noastră să se vadă cu un străin necunoscut, înţelegi? Şi cu asta, basta! Să nu te mai apropii niciodată de ea. Niciodată!

— Dar trebuie să mă ascultaţi, chiar de-ar fi şi altă dată, vă rog. Vreau doar...

Vorbele i-au răsunat în gol, căci, înainte ca Daniel să-şi termine fraza, cei trei porniseră deja să străbată cei câţiva paşi care-i despărţeau de porticul casei lor. Mama, încă furioasă. Tatăl, mut şi gânditor. Iar Aurora, Aurora scăldată toată în lacrimi, sufocată de plânsul ei nemângâiat.

Daniel i-a privit descumpănit cum se îndepărtau, pe când deasupra lui ţipau câţiva pescăruşi. Şi, pentru întâia oară, l-au cuprins îndoielile.

În cele peste şase luni de când era în Spania, se străduise neîncetat să afle o explicaţie care să scuze cât de cât miile de

purtări fără sens la care asista adeseori. Cunoştea apatia spaniolilor dinaintea constrângerilor, lipsa de reacţie şi spirit critic, orgoliul lor îndărătnic. Lâncezeala lor refractară în faţa progresului şi gândirea lor proverbial de fanatică, incompatibilă cu orice urmă de modernitate. Urmând sfaturile lui Cabeza de Vaca, Daniel se străduise, totuşi, să ocolească simpla anecdotă şi cea mai banală superficialitate. Încercase mereu să afle o justificare pentru orice, o explicaţie raţională, care să apere tot ce nu putea fi apărat sau să facă digerabil orice fapt complex. Adeseori tratase cu o indulgenţă mai mult decât generoasă nişte absurdităţi imposibil de asumat. Respectă-ne poporul, băiete, nu ne judeca simplist, îl rugase bătrânul franchist, când se întâlniseră pentru întâia oară, în Madrid. Iar Daniel Carter aşa şi făcuse. Până când acel mod de a privi lumea prin geamul condescendenţei nu s-a mai îndreptat doar asupra a ceea ce-i era străin, ci s-a întors şi împotriva lui, sărindu-i la jugulară. Şi atunci l-a durut. Şi, chiar luptând împotriva durerii, n-a putut decât să accepte că sufletul patriei lui de adopţie putea deveni şi ingrat, şi nedrept.

În acea după-amiază Daniel n-a mai reuşit s-o revadă pe Aurora. Era devreme când s-a dus s-o aştepte în faţa casei sale, dar fata n-a ieşit. Nu s-a arătat la vreo fereastră, silueta nu i s-a profilat în vreun balcon. I-a telefonat dintr-un bar plin de zgomot, cu o fisă pe care a cerut-o unui chelner din spatele tejghelei. O voce acră i-a răspuns că Aurora nu era acasă, iar Daniel a ştiut că vocea mintea. A căutat-o fără noroc şi la farmacie, presimţind că acolo n-avea să dea decât de Gregorio şi de muşterii lor: proprietari de indispoziţii şi cusururi. Apoi a hoinărit dezorientat, trist, fără să priceapă nimic. Paşii i s-au încrucişat cu ai unor bărbaţi cu tunici lungi şi toci sub braţ şi cu ai unor femei cu haine negre şi *mantilla*[1], şi şi-a amintit de zilele fericite de la Madrid, când Aurora îi vorbise cu afecţiune

1. *Mantilla* face parte din costumul popular spaniol, fiind un şal foarte elegant, întotdeauna din dantelă. În prezent, femeile din

despre cum întâmpinau Săptămâna Mare în oraşul ei. Despre sărbătoarea pe care el o bănuia fascinantă şi care acum, fără să poată pricepe nimic şi prin prisma umorului său negru, începea să i se pară tot mai sinistră. Bună pentru oamenii cavernelor, a pus diagnosticul mintea lui de american originar dintr-un mare oraş industrial. Pentru oameni aidoma celor doi soţi care, chiar în acea dimineaţă, îl dispreţuiseră fără subtilitate, bunăoară.

Chinuindu-se să adoarmă, căci somnul nu se prindea de el nici la două noaptea, Daniel n-avea cum bănui că protipendada din Cartagena ştia deja că un străin de reputaţie incertă le ceruse soţilor Carranza mâna fiicei lor în plină stradă. În odaia lui de la pensiune nu ajunsese murmurul conversaţiilor care, de la întâlnirea cu părinţii Aurorei pe bulevardul Muralla, circulau în tot oraşul, săltând şi ricoşând de la buzele cele mai gureşe la urechile cele mai alese. Cum te văd şi cum mă vezi, în mijlocul străzii, chiar aşa, da, da, lui Marichu era să-i vină rău, iar Enrique a amuţit, ce să facă, o haimana ori Dumnezeu ştie ce, se zice că puişorul n-are nici serviciu, nici beneficiu, ce neruşinare, fapt e că băiatul n-arată rău deloc, dar spune-mi tu ce-o fi urzind, nimeni nu ştie de unde a venit, ce neobrăzare, un băgăcios, unde-o s-ajungem, poate c-o fi comunist, mai mult ca sigur că şi protestant, sau ateu, cine ştie dacă nu şi mai rău, şi fata s-a-ncuiat la ea în odaie şi zice că nu mai iese, ce obrăznicie şi ce neruşinare, aşa se-ntâmplă când trimiţi fetele să studieze la universitate, şi, deci, cu ce actor spuneai tu că seamănă?

A doua zi, când nu se făcuse nici nouă dimineaţa, Daniel ajunsese deja pe bulevardul Muralla şi stătea pe jumătate ascuns ceva mai încolo, după un palmier, plimbându-şi privirile între marea strălucitoare şi porticul casei în care locuia Aurora. La zece fără un sfert l-a văzut ieşind pe farmacistul Carranza.

Spania îl poartă numai la evenimente importante: procesiunile din Săptămâna Mare, nunţi, coride etc.

Peste o jumătate de ceas a apărut mama, cu unul din fiii ei mai mici, pe care îl supunea unei muştruluieli monumentale.

Scena se limpezea, dar Daniel a decis să mai întârzie nițel. După lunga aşteptare din ziua anterioară, ştia de-acum pe de rost ferestrele şi balcoanele casei în care locuia familia Carranza, particularitățile ei arhitectonice şi fața arțăgoasă a portarului, un tip pricăjit care răspundea la numele de Abelardo şi care, conştient de tensiunea care pusese stăpânire pe casă şi instruit de soția farmacistului, păzea intrarea cu zelul unui Cerber.

A aşteptat mai bine de o oră şi jumătate, încrezător că soarta i se va schimba, doar în tovărăşia propriilor gânduri şi a pescăruşilor ce survolau portul. O oră şi jumătate bătută pe muchie, până când sosirea simultană a poştaşului, a unui distribuitor de coloniale şi a doi marinari care cărau un pachet enorm a blocat pentru câteva clipe trotuarul din fața intrării. Trebuie să ducem pachetul acesta la locuința colonelului Del Castillo, acest certificat e pentru doamna de Conesa, semnați aici, vă rog, bună ziua, Abelardo, Osasuna a pierdut cu zero la trei, hai că ai încurcat-o cu pronosticurile, aşa nu ne mai scoate pronosportul din sărăcie toată viața, ajută-mă cu sacul ăsta de cartofi, haide, şi apoi îți spun cine va câştiga dintre Betis şi Celta, că poate pricepi şi dumneata odată.

Din oportuna avalanşă de comentarii fotbalistice şi de alte câteva teme secundare s-a iscat şansa lui Daniel. Gento[1]? Gento, spui? Haida-de, omule! Dacă îşi pune Kubala[2] mintea...

Cât ai zice peşte. Înainte ca Abelardo să-şi poată da cu părerea despre pasele maghiarului, din patru paşi mari neauziți, Daniel era deja înăuntru.

---

1. Francisco „Paco" Gento López (n. 1933) – fotbalist spaniol care a jucat ca extremă stângă la Real Racing Club de Santander şi la FC Real Madrid, unde şi-a desfăşurat aproape toată cariera sportivă, timp de optsprezece sezoane.
2. Laszlo Kubala Stecz (1927-2002) – unul dintre cei mai mari fotbalişti, europeni, fost jucător la FC Barcelona şi antrenor de fotbal în Spania, unde s-a autoexilat.

Vila avea prestanţă şi ascensor, dar el n-a vrut să-l folosească. Năvalnic, cu graba palpitându-i în tâmple, a urcat treptele din trei în trei până la etajul doi. Odată ajuns acolo, Daniel s-a oprit încurcat. Aşteptase acest moment toată dimineaţa, dar de cum a ajuns sus, l-a cuprins şovăiala. Îl aşteptau două uşi, ambele la fel de bine încuiate, şi el habar n-avea ce să facă. Oare să sune imediat? Era mai bine să aştepte să iasă cineva şi abia apoi să pună întrebări, discret? Timpul trecea în detrimentul lui, din stradă nu mai răzbăteau glasurile microbiştilor. Ascensorul a pornit, cineva urca.

Spre norocul lui Daniel, descumpănirea i-a durat doar până s-a deschis uşa din stânga. Atunci s-a auzit din interior o voce şi el a ghicit cui aparţinea.

— Ba da, ba da, sigur că n-am să uit, dar sunteţi nişte nesuferite... Hai, la revedere, adio, adio...

Când l-a zărit, bătrâna ciolănoasă şi splendidă, cu părul ca spuma, a mai adăugat ceva. Dar Daniel n-a ştiut ce să-i răspundă. Era prea târziu ca să se facă nevăzut şi era prea zăpăcit ca să acţioneze lucid. În cele din urmă, a hotărât să nu se clintească din loc şi să mai aştepte. Trecându-şi rapid degetele prin păr, trăgându-şi manşetele cămăşii pe sub sacou, aranjându-şi nodul de la cravata pe care şi-o pusese ca să fie mai prezentabil, tânărul aştepta orbeşte ceea ce putea să-i ofere, până la urmă, acea temerară ocazie.

Surprinsă de prezenţa unui străin pe palier, doamna a dat uşor înapoi şi, cu reflexe rapide, a dus un deget la gură şi a murmurat un sonor „sssssssttt". Purta o etolă de zibelină şi un colier dublu de perle, iar Daniel a recunoscut-o în ea pe bunica Aurorei, pe care o zărise în treacăt la gară. Era de origine bască şi uşor excentrică, iar Daniel şi-a adus imediat aminte tot ce-i povestise Aurora despre ea. Toţi îi spuneau Nana.

— Dumneata eşti americanul care mi-a zăpăcit de cap nepoata, aşa-i? a şoptit năvalnic doamna în vârstă.

— Da, doamnă. Mă tem că eu sunt acela.

Nu era vreme nici pentru prezentări formale, nici pentru lămurirea neînțelegerilor; Daniel a preferat să pară un străin seducător decât să piardă ocazia ca Nana să-i dea noutăți despre Aurora și evenimentele din familie.

— Ei bine, află că fata e mai mult vie decât moartă, fiica mea e ca o hidră și nimeni din casă nu mai suportă această situație nici un minut, a continuat bătrâna, de astă dată fără să mai păzească. Am zis că ies să dau o raită, că am multe comisioane de făcut, deși adevărul e că voiam doar să fug de acasă. Dar mi-ar plăcea să vorbim, tinere, așa că, dacă vrei să stai nițel la taifas cu mine, așteaptă-mă peste o jumătate de ceas la Gran Bar.

Și, cu o mână energică și zbârcită, dar cu manichiura perfectă, i-a arătat scara. Clinchetul monedelor din aur care atârnau de brățara ei i-a poruncit lui Daniel să plece imediat de acolo.

— Fata mea e de modă veche, iar ginerele meu, un tip fără sare și piper, a fost primul lucru pe care l-a spus Nana după ce a suflat fumul țigării pe nas.

Daniel o văzuse intrând și se ridicase s-o întâmpine. I-a tras fotoliul ca să se poată așeza și i-a întins o brichetă când a văzut-o punând în portțigaretul din fildeș țigara pe care i-o oferise.

— Sunt mai greoi decât o căruță de pepeni și nu va fi ușor să-i faci să-și schimbe părerea, așa că va trebui să te descurci cu propriile dumitale mijloace dacă vrei s-o duci pe fată în cele Americi.

Pe Daniel l-a năucit uluitoarea liniște cu care bătrâna relata chestiuni personale în fața unui necunoscut și încă unul din altă țară, presupus dușman al onoarei familiei.

— Și eu am avut ocazia să trec oceanul în tinerețe, știi asta, dragul meu? a continuat doamna, după ce a sorbit din vermut. Aveam un pretendent care s-a dus în Argentina, cum îl chema... *Ay, ay, ay,* cum îl chema... Ro... Ro... Romualdo, asta-i, Romualdo, îl chema Romualdo Escudero de la Sierra, chiar așa, și să nu cumva să crezi că a plecat pentru că aici nu-i mergea bine, nu,

nu, nu, nici vorbă. Era un băiat de familie foarte bună, extraordinară, splendidă, dar a plecat deoarece era un aventurier, un tip dat dracului, un întreprinzător, a şi pus pe picioare acolo o afacere fabuloasă cu... cu... Lapsusul a părut s-o contrarieze pe Nana pentru câteva clipe, dar bătrâna şi-a continuat istorisirea, trecând peste respectiva informaţie. În fine, orice va fi fost, acum chiar că nu mai are nici o însemnătate. Fapt e că a făcut aur, dar aur, aur curat, ei? Mi s-a povestit că deţinea clădiri întregi pe Corrientes[1] şi o fermă în pampas, şi câte altele, dar ştii ce? a întrebat înflăcărată.

— Nu, nu ştiu, a răspuns Daniel, fără să intuiască unde voia să ajungă bătrâna doamnă cu năstruşnica ei istorie.

— Păi, mulţi ani mai târziu, am aflat că Romualdo nu s-a însurat niciodată, şi uneori îmi vine să zic că poate n-a făcut-o fiindcă s-a gândit toată viaţa la mine. Drept să-ţi spun, mie nu mi-a părut prea rău când a şters-o fiindcă nici nu-mi dăduse prin minte să plec cu el – unde era să mă duc? – căci pe atunci trăiam atât de bine în Neguri[2]... Aşa că i-am zis pa, la revedere şi am rămas acasă la mine bine mersi. Dar, mai târziu, peste ani, m-am gândit mai bine şi uite că acum îmi spun uneori, oare ce s-ar fi ales de mine dacă mi-aş fi acceptat pretendentul şi m-aş fi dus cu el în Argentina? Păi, cu siguranţă că acum aş dansa divin tangou şi aş vorbi ca argentinienii, cu accentul ăla al lor...

Ochii îi străluceau, brusc visători, ca ai unei adolescente, în ciuda celor aproape optzeci de ani adunaţi între ridurile de la ochi. Apoi doamna a stins ţigara cu imensă eleganţă şi a rămas cu privirile pironite pe inelul solitar care-i strălucea pe deget. Un punct de lumină pe mâna ei acoperită de pete, vene şi zbârcituri; un far care lumina trista evidenţă a decrepitudinii. Atunci şi-a coborât glasul şi s-a apropiat de urechea lui Daniel de parcă voia să-i încredinţeze confidenţele ei cele mai tainice.

1. Vestit bulevard din Buenos Aires.
2. Cartier bogat al oraşului Getxo, în Ţara Bascilor.

— Închipuie-ţi ce bijuterii impresionante ar moşteni acum Aurorita noastră.

Daniel a dedus imediat că fiica şi ginerele o considerau pe matriarha cochetă şi vorbăreaţă nu mai mult decât o băbuţă aiurită, fără nici o putere de a influenţa deciziile clanului. Sporovăiala ei s-a îndreptat apoi spre tinereţea opulentă şi duzinile ei de admiratori de la strălucitoarele petreceri în ritm de foxtrot. Dar a sărit cu brio peste aspectele amare ale propriei vieţi, cele care, conştient sau nu, dispăruseră din capul ei coafat cu un impecabil coc cărunt. Falimentul la care smintitul de taică-său dusese afacerea de comenzi industriale a familiei în nopţile febrile la cazinoul din Biarritz. Zbuciumata ei căsătorie cu un bărbat tiranic, care n-o făcuse nici un moment fericită. Mutarea forţată şi precipitată pe acele meleaguri străine, în căutarea unui viitor care să le îngăduie să-şi salveze mobilele, adăpostite în minele din La Unión. Moartea în război a celor doi fii ai ei, când nici nu împliniseră douăzeci şi cinci de ani. Insuportabilele dureri de oase pe care vecinătatea umezelii marine i le provoca iarna şi câte alte neplăceri pe care Nana a preferat să nu le mai pomenească, ocupată cum era să-şi aducă aminte cu nostalgie de o epocă stinsă cu mai bine de jumătate de veac în urmă.

După ce s-a aprovizionat cu alte cinci ţigări din pachetul de Chesterfield al lui Daniel şi a băut cele trei vermuturi pe care ea le ceruse şi el le plătise, bătrâna – „spune-mi Nana şi tutuieşte-mă, dragul meu" – s-a pregătit de plecare. Şi-a strâns etola de blană în jurul gâtului, şi-a pus tabachera în buzunar, închizând-o cu un clic sonor şi s-a ridicat cu o distincţie maiestuoasă în vreme ce el, din spate, îi trăgea scaunul ca să-i facă loc. Apoi, cu un aer complice, în loc de orice alt rămas-bun i-a reformulat lui Daniel ideea pe care i-o comunicase încă de la început:

— Dragul meu, eşti un dulce, dar fiica şi ginerele meu sunt doi neghiobi şi n-au să îngăduie ca tu să le iei pur şi simplu fata cu tine. Şi a surâs, adorabilă printre riduri, aiureli şi roiul ei de amintiri selective. O iubeşti mult, nu-i aşa?

Daniel i-a zâmbit la rândul lui, strângând din umeri, incapabil să-şi dezvăluie sentimentele în mijlocul unui bar, la ora aperitivului.

— Păi, dacă-i aşa, dacă vrei într-adevăr s-o ai alături de tine pentru totdeauna, în locul tău eu mi-aş căuta o pilă bună. Şi, pentru a-şi sublinia ideea, bătrâna l-a bătut afectuos cu palma peste antebraţ şi şi-a coborât uşor vocea. În ţara noastră, comoara mea, totul se obţine cu o pilă bună, ţine bine minte lucrul acesta.

Daniel trebuie ca a făcut un gest ciudat, dar bătrâna doamnă l-a înţeles imediat.

— Gândeşte-te, gândeşte-te... Trebuie să existe cineva care să-ţi dea o mână de ajutor.

Şi, fără să-i mai lase vreme să reacţioneze, Nana a suflat pe obrajii tânărului american două sărutări ca două aripi de fluture şi a plecat hotărâtă, de parcă avea tot nouăsprezece ani, iar la intrarea în Gran Bar o aştepta un aventurier întreprinzător, gata s-o ducă peste mări şi ţări în căutarea norocului.

Capitolul 25

Întâlnirea cu Nana l-a îmbărbătat puţin pe Daniel. În fond, totul era practic neschimbat, discuţia dintre ei nu rezolvase nimic şi ea nu-i pusese în mâini nici o soluţie tangibilă. Dar, în ciuda faptului că bătrâna doamnă părea să n-aibă nici o capacitate de manevră în acea bătălie, vorbele ei uşor aiurite îi transmiseseră lui Daniel un suflu de optimism, administrându-i o transfuzie de energie astfel încât să nu se dea bătut.

În drum spre pensiune, Daniel a rumegat sfatul pe care Nana i-l dăduse la despărţire. Îi recomandase să caute o pilă. Una bună. Deşi nu cunoştea multe dintre combinaţiile şi trocurile proprii modului spaniol de a acţiona, bănuia că sugestia bătrânei trecea dincolo de semnificaţia termenului „pilă" pe care şi-o amintea: unealta cu care se ajustează, fasonează, finisează prin aşchiere un obiect dur. Dicţionarul i-a oferit şi sensul figurat. „Pila" favorizează sau ocroteşte pe cineva în ceea ce priveşte pretenţiile, scopurile sau promovările acestuia, spunea dicţionarul. Prinsese sensul, dar neştiind ce-ar putea face cu el, l-a lăsat în stadiu de proiect. În aşteptare.

I-a telefonat din nou Aurorei, tot de la recepţie. Aflase de la bătrâna doamnă că refuza să stea de vorbă cu toţi ai casei, cu excepţia Nanei şi a lui Asunción, doica ei de-o viaţă, cea care îi aducea boluri cu supă, crochete şi frigănele, în zadarnica încercare de a o convinge să-şi vină în fire. Dar nimeni n-a răspuns la celălalt capăt al firului şi, la a treia încercare neizbutită, Daniel a renunţat încă o dată. Între timp, din spatele tejghelei lui, portarul Modesto privea cu un ochi la *Justiţiarul din Colorado*

şi cu altul la Daniel. Printre împuşcături şi ameninţări cu iz de Far West, Modesto îl urmărea fără nici o discreţie, întrebându-se pe cine tot suna americanul cu atâta insistenţă şi pentru ce sfârşea mereu prin a trânti receptorul, prost dispus şi fără să vorbească cu nimeni.

— Se pare că dumitale îţi place să vii pe la noi, nu-i aşa, amice? a îndrăznit Modesto să-l iscodească, lăsând deoparte pentru moment gloanţele care zburau încoace şi-ncolo, praful şi nechezatul din romanul său. Avea chef să afle o dată pentru totdeauna ce ţeluri urmărea oaspetele.

Daniel a încuviinţat politicos, fără să dea alte explicaţii. Dar Modesto a insistat. Era curios să afle.

— Chiar dacă Spania nu-i America, să nu crezi, mister Daniel, că noi trăim cumva rău pe-acilea. Pe uliţele noastre nu umblă câinii cu covrigi în coadă, recunosc, dar, care mai mult, care mai puţin, cu toţii mergem înainte, ne creştem copiii cât putem de bine, iar duminicile avem mereu fotbal şi nişte toreadori de nu se poate. Unii chiar au frigider şi să vezi ce berici bune şi reci mai beau... Şi, chiar dacă încă mai funcţionează legea ciomagului şi a lui când aşa, când aşa, de azi în cam patru zile, nu spun mai mult, toată chestia asta cu turismul o să ne umple de bani în doi timpi şi trei mişcări, ai să vezi dumneata.

Daniel n-a combătut iluzoriile profeţii ale portarului, la ce bun să-i dezumfle fanteziile?

— Poate că în ţară la dumneata s-o fi trăind şi mai bine, să nu-mi spui că nu, a continuat Modesto tot mai aprins. Cu automobilele alea din filme şi cu blondele alea – ce mai picioare au şi ce talii! – care fumează ca şerpoaicele şi-s decoltate până la brâu, mamă-mamă, ce bucăţi mai aveţi pe-acolo, aşa-i, mister Daniel? Şi săpunurile alea ale voastre care miros aşa de bine şi nu se sfarmă ca glodu-n mâini, şi brichetele alea de par din argint şi nu se sting neam, oridincotro ar bate vântul, şi cu aparatele voastre de ras, care lasă faţa omului ca fundul de bebeluş, nu ca lama Palmera de-o folosim pe-aici, care ne sfârtecă de arătăm ca Christos, deşi la radio strigă că n-are

rival. Păi, nu poți zice, mister, că n-ai noroc să fii american, cum îți spun...

— Mă rog, în fine, nu-i chiar așa..., a răspuns Daniel, încercând să stopeze acea debordare improprie despre minunile materiale din propria-i țară.

— Nu-i chiar așa, auzi la el... Păi, tocma' mie mi-o spui? Eu le aflu pe toate de la cumnatu-meu, știai? a insistat Modesto. A venit cu oameni din satul lui aici, în Algameca, și zice că tipii de la Navy sunt dați dracului și au organizat totul ca la carte. Au planuri chiar și când trebuie să facă un gard, ce să mai zic... Agustín, cumnatu-meu, a povestit că alaltăieri toți muncitorii spanioli au ridicat o baracă din lemn și, de cum au văzut că se ținea pe picioare doar cu juma' din cuie, au lăsat-o așa. Da', după o vreme, vine un sergent d'ăla american, se uită la ea, se tot uită și zice că jos cu baraca, s-o desfacă și s-o ridice iar. Fin' că, dacă la instrucțiuni scrie că se bat cinci sute de cuie, atunci cinci sute de cuie în cap trebuiau să bată. Coaie grele, tipu, ce mai! Așa că au pus baraca jos și au construit-o iar, cu cele cinci sute de cuie puse fiecare la locul lui, să mă bată Dumnezeu... Modesto a plescăit și a făcut un gest admirativ. Dați naibii americanii ăștia, ce mai, mișto gagii!

Curiozitatea l-a pătruns pe Daniel până în adâncul sufletului și a început să-l roadă tot mai abitir pe măsură ce portarul Modesto continua să peroreze. Bază, americani, Navy. Un triunghi fix pe măsura speranțelor lui.

— Atunci, a zis Daniel, alegându-și vorbele în timp ce-și împingea lin pe tejghea, spre Modesto, pachetul de țigări Chesterfield, dacă ai un cumnat care lucrează cu compatrioții mei, asta înseamnă că americanii și spaniolii au contact zilnic.

— Ba bine că nu, mister, ba bine că nu, a replicat portarul, scoțând din pachet două blonde de Virginia cu filtru. Pe una a pus-o între buze, pe alta la urechea stângă. Păi, nu ți-am zis că aici e puhoi de americani? Nu demult au dat anunț la ziare că se caută personal civil spaniol, mi-am depus hârtiile și eu, dar nu m-au luat, poate oi știi dumneata de ce, că eu completasem

ca lumea formularele alea ale lor. În gheretă şi cu uniformă, ca un general, dumneavoastră intraţi, dumneavoastră rămâneţi afară, să vedem, actele dumneavoastră... Puah! Mare baştan aş fi fost eu cu americanii ăia dacă m-ar fi angajat.

Indiferent la toate acele iluzii profesionale, dar mânat de forţa celei mai pure intuiţii, Daniel a continuat să meargă la sigur.

— Şi spune-mi, Modesto, americanii ăştia vin şi pleacă ori s-au instalat definitiv acolo?

— Păi, după mine, câţiva stau p-aici. Ori, cel puţin, îi vedem din când în când pe străzi, aşteptând în automobile d'alea mari, uneori în uniformă, alteori în cămăşi colorate, nebăgate în pantaloni, să-i vezi cum arată. Încă nu te-ai întâlnit cu nici unul?

Nu. Încă nu întâlnise nici un compatriot, abia dacă ar fi avut vreme în scurtele lui şederi pe acolo. Sau poate că da, dar nici măcar nu se uitase în jur, adâncit în gândurile lui. Dar şi-a adus aminte de ziua în care o cunoscuse pe Aurora în farmacie, când chiar ea îl întrebase dacă nu cumva era un militar de la baza americană. De atunci trecuseră trei luni, lungi cât cele de post. Poate că venise vremea să-i cunoască odată şi-odată.

— Şi dumneata crezi că ar fi vreo problemă dacă m-aş duce acolo să-i văd?

— La bază, zici? Păi, mi se pare că nu ţi-ar prea merge, răspund portarul, plescăind din limbă. Cumnatu-meu zice că acolo totu-i supercontrolat. Ba că permisul, ba că legitimaţia... Ba te opresc la poartă şi nu te lasă să intri. Acu', dac-aş păzi eu intrarea, aşa, de-un presupus, şi te-aş vedea venind...

Potenţiala legătură între compatrioţii lui şi „pilăraia" propusă de Nana începuse să prindă formă în mintea lui Daniel, în timp ce portarul, odată dus pe apa Sâmbetei visul lui de-a fi paznic, îşi reluase pisălogeala despre nerușinarea fumătoarelor blonde şi zgârie-norii din filme, toate condimentate cu un pumn de cunoştinţe geografice scoase din romanele cu cowboy

şi din aventurile californiene trăite de Coiotul lui Mallorquí[1]. Până ce Catalina, nevastă-sa, s-a înfăţişat la recepţie, înarmată cu un pămătuf din pene şi o cârpă, şi s-a alăturat sporovăielii lor, rezolvând chestiunea cu bunul său simţ caracteristic.

— Da' ce-oi fi ştiind tu ce fac oamenii ăştia, Modesto, că doar nu i-ai văzut decât de departe şi ai înaintat hârtiile ca să lucrezi cu ei după ce trecuse termenul! Chiar acum o să-l sunăm pe frate-meu Agustín, care după-amiezile lucrează la un atelier din apropiere. Hai, fă numărul şi, pentru Dumnezeu, nu mai turna atâtea prostii.

Agustín n-a întârziat prea mult. A sosit în salopeta lui albastră şi cu bască, cu unghiile încă pline de unsoare şi mai mult decât dispus să dea o mână de ajutor.

— Spune-mi, prietene, ce vrei să afli, că te pun eu rapid la curent cu tot.

Cu câţiva ani mai înainte se deschisese şantierul Bazei Navale Aliate Hispano-Americane, situat între Tentegorra şi Algameca; spre diferenţă de giganticele construcţii de la Rota, de care şi depindeau, lucrările de aici urmau să fie mai mici şi conduse în comun de S.U.A. şi Spania.

Marina americană funcţiona într-un sistem logistic care acoperea toate nevoile, iar personalul se stabilise într-o zonă de munte acoperită de pini, la doi kilometri de oraş. Deşi oamenii urmau să locuiască şi să muncească independent, încă de la început existase o tendinţă de apropiere a americanilor de viaţa locală, un comportament stimulat chiar de conducere pentru a crea o atmosferă cordială cele două popoare. În acest scop, se organizaseră manifestări instituţionale, dar şi multe altele care, prin firea lucrurilor, impuseseră colaborarea: soţiile marinarilor americani îşi năşteau copiii în clinicile locale, ajutate de moaşe spaniole şi de câte un interpret, copiii spanioli făceau roată în

1. Personaj de ficţiune creat de romancierul spaniol José Mallorquí Figuerola (1913-1972) în 1943 pe baza altui personaj celebru, El Zorro (Vulpoiul), al lui Johnston McCulley.

jurul marinarilor ca să le ceară *chewing-gum* în gura mare, iar unii dintre militarii tineri şi burlaci se însurau, în cele din urmă, cu fete frumoase din Cartagena, în vreme ce alţii, poate mai puţin romantici, se consolau în permisii cu femeile uşoare de la Molinete, cărora, la sfârşit, le ofereau cu galanterie, pe lângă tariful reglementar, şi câteva bancnote de un dolar, cutii cu lapte condensat sau un pachet de Philip Morris.

Dar toate aceste amănunte avea să le afle Daniel abia în zilele următoare şi din alte surse. Atunci, totuşi, dintre explicaţiile fratelui Catalinei (anecdote interculturale ca, bunăoară, aceea cu cuiele, sergentul şi baraca), pe el l-a interesat doar un singur lucru: să afle unde naiba putea să dea de compatrioţii lui şi cum să aibă acces la ei.

— Păi, îţi spun eu, amice, a stabilit cumnatul, trăgând un ultim fum dintr-o ţigară Ideales scuturată, că fără hârtii şi alte chestii de-astea, după mine, ăştia nici bariera n-au s-o ridice pentru dumneata. Alta e să-ţi întâlneşti compatrioţii pe stradă sau în baruri, că la toţi le place să stea la o tacla.

Dezbaterea aceea spontană a continuat la recepţia pensiunii, întreruptă din când în când doar de sosirea ocazională a câte unui client inoportun, căruia nimeni nu-i dădea nici o atenţie, absorbiţi cum erau de fabuloasele aventuri comune ale acelor triburi atât de deosebite unul de altul. Cu Modesto sprijinindu-şi coatele pe tejghea, cu Agustín şi Daniel în faţa lui de cealaltă parte a recepţiei. Cu Catalina care îşi trecea pe-acolo cârpa şi pământuful din pene cam fără tragere de inimă, intervenind uneori în discuţie.

— Şi dacă m-aş duce să le fac o vizită la ei acasă, credeţi că m-ar primi? a propus Daniel la nimereală, într-o încercare impetuoasă de a găsi o soluţie.

— Pffff..., habar n-am, a mărturisit Modesto, trecându-şi mâna prin părul rar şi fără să aibă, în realitate, nici cea mai mică idee despre cum aveau să reacţioneze acei străini într-o asemenea situaţie.

— În Tentegorra sunt deja instalaţi, că pe-acolo şi-au construit deja nişte căsuţe minunate. Cu maşină de spălat, încălzire centrală şi covoare din alea lipite de podea în toate odăile, după cum mi s-a povestit, a adăugat cumnatul, suflând fumul într-o parte, după ce îşi aprinsese altă ţigară cu bricheta lui. Mi-au zis chiar că aproape de locul acela au un teren cu iarbă unde se joacă cu un băţ şi-o mingiuţă, pe care încearcă s-o bage într-o gaură. Cum se cheamă asta, mister? Gor? Gos? Ceva ca „gol", dar fără poartă...

— Golf, l-a lămurit Daniel, rezolvând în graba mare chestiunea lexicală ca să nu mai piardă vremea. Şi acolo militarii trăiesc singuri sau cu familiile?

— După mine, zic că stau şi cu nevestele, a sărit Modesto cu entuziasm reînsufleţit, fiindcă, altfel, spuneţi-mi şi mie cum de umblă singure iepele astea cu care mă întâlnesc eu din când în când şi care poartă pantaloni foarte strâmţi, de-mi vine să... să...

— Ho, gata, Modesto, că acu' te-nfierbânţi şi pe urmă îţi creşte tensiunea, l-a admonestat Catalina, scoţându-l din acel delir. Apoi femeia şi-a pus pământuful din pene sub braţ şi i s-a adresat lui Daniel, încercând să facă puţină ordine în discuţia haotică, ce părea să nu ducă nicăieri. Dar dumneata, mister Daniel, dacă nu-s prea indiscretă, de ce eşti aşa de interesat să-ţi vezi compatrioţii, ca să-ţi găseşte de lucru la ei sau pentru ce altceva?

Cele trei perechi de ochi ale interlocutorilor lui de taifas aşteptau o explicaţie suculentă, dar un client abia sosit ciocănea insistent cu cheia în tejghea, nemulţumit că portarul nu-i dădea nici o atenţie.

— Mă rog... e vorba de ceva mai... mai... mai familial, am putea spune.

Chiar dacă Daniel nu le-a mărturisit tot adevărul, nici nu i-a minţit prea tare. La urma urmelor, pe termen lung, voia să aibă o familie cu Aurora.

— În acest caz, în locul dumitale, dacă îmi permiţi, ştii ce-aş face?

Toţi s-au uitat la Catalina. Daniel, dornic să afle, o dată pentru totdeauna, soluţia. Fratele ei, pentru că erau rude de sânge. Şi Modesto, fiindcă ştia că, deşi n-avea nici fundul de alabastru, nici sânii voluptuoşi ai iepelor de la Hollywood, Catalina dovedea multă pricepere în problemele practice ale vieţii.

— Cum ziceam, a început ea, punându-şi cârpa într-un buzunar, în locul matale eu m-aş duce chiar mâine să caut nişte muieri. Fiindcă noi, muierile, înţelegem întotdeauna mai bine chestiunile de familie. Şi după aceea, dacă e nevoie, ele au să vadă cum pot să rezolve soţii lor ce-i de rezolvat.

Lumina, Catalina a fost lumina de la capătul tunelului. Aşa cum, în noaptea tulbure în care avusese febră, sendvişul ei cu omletă i se păruse ca ploaia în deşert, ea reuşise acum să-i sugereze posibilul flanc pe care putea începe să acţioneze.

— La ce oră se termină lucrul la bază, Agustín? a întrebat grăbit Daniel, aranjându-şi haina şi uitându-se la ceas. Patru şi douăzeci.

— La cinci fix sună o sirenă, uuuuuuuu, şi toţi încep să se fâţâie de colo până dincolo, şi atunci...

Cât de tare a resimţit Daniel în acel moment lipsa vechilor lui pantofi sport cu care ieşea zilnic să alerge în Madrid!

— Modesto, mi-ai putea chema un taxi, te rog? a cerut Daniel, punând capăt atât visurilor acestuia, cât şi prolixelor istorioare ale cumnatului Agustín.

— E ca şi făcut, mister. Nu vreţi să vă însoţesc cumva?

Capitolul 26

De cum a sosit acolo, Daniel s-a simţit brusc smuls din realitatea Miercurii Mari de pe ţărmul Mediteranei şi purtat ca prin farmec într-un ţinut anonim din ţara lui. Dinaintea ochilor i se deschidea ceea ce părea a fi o zonă rezidenţială suburbană din orice oraş american mediu. Case moderne, cu acoperişuri în două ape, înconjurate de un gazon imaculat, hidranţi roşii pe trotuare şi copii blonzi în blugi, care se jucau cu un *frisbee* pe iarbă.

A mers cam sceptic şi fără grabă, cufundat în experienţa suprarealistă care, în doi timpi şi trei mişcări, îl teleportase într-un cartier oarecare din Ohio, Connecticut sau North Carolina, până ce câteva locuitoare ale zonei cu bebeluşi în braţe şi copilaşi printre picioare, au intuit, după aspectul lui, ce naţionalitate avea şi l-au salutat în propria-i limbă. *Hi! Hello! Hi! Are you American? How're you doing?*

În cei câţiva metri care-l despărţeau de ele, a luat o decizie. Pe moment, nici vorbă să le spună adevărul. Nici vorbă să-şi exprime deschis intenţiile. De fapt, nici lui Daniel nu-i era încă prea limpede cum putea să traducă în limba lor comună conceptul difuz al pilei spaniole pe care o căuta.

Erau şase sau şapte mămici, şase sau şapte concetăţene de-ale lui, care reprezentau prototipul logodnicei pe care el ar fi trebuit s-o aleagă, dacă voia să înainteze fără piedici spre un viitor paşnic şi lipsit de sinuozităţi. Dar, la vremea aceea, Daniel călătorise suficient ca să ştie că viaţa îşi schimbă cursul la fiecare cotitură. Aşa că, în loc să se îndrăgostească de o tânără

americancă la locul ei, fără prejudecăți și complicații, fiul dentistului din Morgantown, West Virginia, nu numai că o luase pe arătură cu destinul profesional visat de familie pentru el, dar alesese și în materie de amor s-o rupă cu tradiția, punându-și simțămintele în slujba spiritului Occidental. Și acum se găsea chiar acolo, încercând să afle cum putea să fie acceptat în acel oraș cu purtări de neconceput pentru mintea lui, unde, an de an, oamenii comiteau varii extravaganțe, purtându-i pe umeri pe Isus coborât de pe cruce și pe Fecioara Primei Patimi sau închizându-l pe Sfântul Petru într-un arsenal militar, în ritm de pasodoble. Poate că tocmai de aceea a preferat să le ofere compatrioatelor lui doar o jumătate de adevăr. În orice caz, el s-a străduit din tot sufletul. Voia să le câștige de partea lui, fără să știe încă bine nici cum și nici de ce.

— *Awesome!*

— *Amazing!*

— *So interesting!*

Acelea au fost, alături de o întreagă revărsare de surâsuri și gesturi o admirative, câteva dintre reacțiile americancelor când Daniel, printre saluturi și prezentări, a început să le înșire aventurile lui într-o Spanie pe care ele abia dacă o cunoșteau. Nopți în castele medievale cu fantome printre ruine, vizite la crame pline de butoaie gigantice și la bazilici de câteva ori mai mari decât un teren de baseball.

Wow! Fascinating! Really? Istorioarele care treziseră reacții atât de entuziaste ar fi putut continua la sfârșit, dacă soții doamnelor nu s-ar fi alăturat, după câteva momente, trecerii în revistă în plină stradă a aventurilor lui de călătorie. Doi au sosit pe jos și trăgând după ei crose de golf, așa cum prevăzuse cumnatul Agustín, alți trei s-au înfățișat cu mașinile și în uniforme. Dincolo de îmbrăcăminte, toți păreau după același tipic: condiție fizică excelentă, zâmbet larg, înalți de statură, păr foarte scurt. L-au salutat strângându-i cordial mâna și au schimbat cu Daniel câteva fraze prietenești. Ce mai faci, ce surpriză, specialist în literatură care vasăzică, dom'ne, ce interesant.

Până ce au început să vorbească între ei şi Daniel a încetat să mai joace rolul principal. Fiecare nou-sosit avea ceva de povestit, atenţia soţiilor s-a îndreptat în alte direcţii şi steaua lui Daniel, ca finalul unor focuri de artificii, a scăzut în intensitate, până ce s-a stins. Gloria sa durase ceva mai mult de o jumătate de ceas şi, ceea ce era mai rău, părea că n-o să se mai bucure de alta. Senzaţia că şansa îi scăpa iremediabil ca apa printre degete era tot mai pregnantă pe măsură ce grupul se destrăma. Păi, hai noroc, bătrâne, la revedere, să-ţi meargă bine, i-au spus ei. Încântate de cunoştinţă, Dan, Dumnezeu să-ţi ajute să te bucuri de aventurile tale, i-au spus ele. Punct şi de la capăt.

Fiecare cuplu s-a îndreptat spre casă, târându-şi vlăstarele şi degajând peisajul de râsetele copiilor şi sporovăielile adulţilor. Pe măsură ce grupul se tot diminua şi liniştea lua în stăpânire zona până atunci plină de zarvă, dezamăgirea lui Daniel creştea. Poate că adoptase maniera greşită, şi-a zis în timp ce una dintre ultimele familii se îndepărta, întorcându-i spatele. Poate făcuse o greşeală dându-se drept un simplu compatriot rătăcitor prin lume, un student simpatic lipsit de ocupaţie. Poate că ar fi trebuit să le vorbească mai limpede şi mai direct, să le descrie dispreţul furios al părinţilor Aurorei, rezistenţa ei tenace, străduania lui de a găsi cu orice preţ cheia ori calea de-a nu o pierde. Trebuia să le fi mărturisit că, pentru întâia oară de când sosise în Spania, atracţia lui aproape viscerală faţă de cultura acestei ţări se preschimbase în incertitudine. Că eterna lună de miere în care trăise până atunci părea să se fisureze.

Până la urmă, Daniel a rămas singur cu două dintre fetele din grup. Cele mai mature, în ciuda evidentei lor tinereţi. Cea înaltă avea părul strâns într-o coadă castanie, ochi verzi, cămaşă în carouri galbene şi vorbea cu un uşor accent sudist. O chema Vivian. Cea blondă, Rachel, îşi legase pe cap, ca o diademă, un batic de culoare turcoaz. Fără nici o îndoială, ambele l-ar fi făcut să saliveze pe portarul de la han doar bănuindu-le existenţa.

— Ei bine, cred că e timpul să ne gândim şi noi să mergem, a zis puţin apatic prima din ele.

Nici una nu părea să aibă bebeluşi sau copii mici în grijă, cu siguranţă că ai lor erau acea jumătate de duzină de drăcuşori care se dădeau ca nebunii cu bicicletele prin jur.

Daniel presimţea că ultimele lui şanse erau pe cale să se volatilizeze: în clipa când fiecare din ele avea să închidă în urma ei poarta casei, el se va trezi singur. Singur încă o dată pe buza prăpastiei, cu ultimul cartuş tras în gol şi blestemata aia de pilă care tot nu se ivise.

— Unde-s soţii voştri? le-a iscodit abrupt. Ce mai conta dacă părea indiscret? Nu mai avea aproape nimic de pierdut.

— Vin în zori de la baza din Rota, unde s-au dus în interes de serviciu, l-a lămurit Vivian.

Daniel a încercat să-şi ascundă valul de energie care se dezlănţuise în inima lui. Soţiile a doi militari din U.S. Navy singure timp de câteva ceasuri de-acum înainte. Recâştigându-şi entuziasmul, a avut timp să-şi amintească, totuşi, de Modesto.

— Rota, ce interesant! Asta-i în Andaluzia, nu? a întrebat, oferindu-le câte o ţigară, ca să tragă de timp.

Rachel a dat din umeri, iar el i-a întins un chibrit aprins. Vivian a zis „cred că da". Nici una din ele nu părea să fie foarte informate în privinţa detaliilor geografiei peninsulare.

— Trebuie că-i plăcut pentru ei să regăsească, atunci când vin acasă târziu, căldura familiei, le-a sugerat el atunci, suflând în chibrit cu exagerată tristeţe. Să dea Dumnezeu să găsesc şi eu pe cineva care să se ocupe de mine...

Trădătorule, i-a zis glasul propriei conştiinţe, oare nu ţi-e de-ajuns iubirea năvalnică a Aurorei? Oare ţi se pare puţin ce face zilnic doamna Antonia pentru tine?

— Să-ţi gătească cineva un biet pui fript, de pildă, a continuat Daniel, ignorându-şi propriile scrupule. O să aibă destulă vreme să cadă la pace cu acele scrupule, dar pe moment nu trebuia să piardă o asemenea ocazie. Cartofi cu smântână la cuptor, îngheţată de ciocolată. Vechea savoare a lucrurilor dintotdeauna....

Abia dacă dusese lipsă de toate astea în cele peste şase luni de când era în Spania, vânturând-se prin cârciumi şi birturi şi

înfruptându-se din bucatele portăresei. Ciorbă de burtă şi momiţe, ficăţei, sângerete la tigaie, ureche de porc, toate îi plăceau. Dar nu voia ca Vivian şi Rachel să bage de seamă. Căci Daniel îşi dorea ca în seara aia una din ele să-l invite la ea la masă.

Urletele scoase de unul dintre copiii de pe bicicletă le-au întrerupt brusc conversaţia. Era fiul lui Rachel, un zbuciumat de nouă ani, căruia îi curgea sânge din nas. În urma lui veneau mezinul, care dădea lămuriri despre cum căzuse fratele lui mai mare, şi o roşcată cu două codiţe, care încerca să-şi strecoare propria versiune. Imediat, s-au mai ivit încă doi smintiţi, urmaţi de un câine.

— Mor de foame, ce-avem astă seară, mamă? a întrebat unul dintre copii.

— Macaroane cu brânză, a spus Rachel, apăsându-şi din răsputeri baticul pe nasul fiului ei cel mare.

— Şi noi? a vrut să afle alt micuţ, în timp ce-şi ridica bicicleta de jos.

— Pui fript, a anunţat Vivian.

Daniel nu s-a putut abţine.

— Cu cartofi?

Fără vreun motiv anume, Daniel intuia că soluţia era la ele. Era conştient că mijloacele lor de a o găsi străluceau prin absenţă: nu vorbeau spaniola, nu cunoşteau nici o notabilitate din oraş şi habar n-aveau cum funcţionau acolo relaţiile sociale. Erau, în aparenţă, doar nişte tinere mame care nu aspirau decât să poarte de grijă familiei lor. Poate că prea puţin le păsa de cultura locală, lipsindu-le atât curiozitatea intelectuală, cât şi sensibilitatea necesară pentru a aprecia bogăţia istorică şi artistică a locului unde ajunseseră. Pentru ele era totuna dacă se aflau în sud-estul peninsulei Iberice ori în Haifa sau Corfu. Dar, sub aerul lor atât de simplu şi casnic, Daniel le simţea puternice, hotărâte şi neabătute, în stare să-şi părăsească patria şi să-şi crească copiii singure în lungile perioade în care soţii lor erau plecaţi, oricând dispuse să-şi împacheteze vieţile în lăzi şi valize ca să înceapă o nouă viaţă acolo unde U.S. Navy ar fi

avut bunăvoinţa să le trimită. Femei eficiente şi solidare, obişnuite să găsească soluţii ingenioase pentru orice, să se adapteze la mii de schimbări şi să trăiască mereu în suspensie, aşteptând următoarea avansare ori vreun transfer la întâmplare al soţului, care să le relocheze în orice punct îndepărtat de pe glob.

Cele două au schimbat rapid o privire.

— Haide, intră. După ce organizăm trupa, te invităm la cină.

Capitolul 27

În răstimpul dintre noaptea Miercurii Mari şi zorii Duminicii de Paşte, două linii divergente au acţionat în plină forţă. Pe de o parte, întregul oraş a trăit intens sfintele zile ale Săptămânii Mari. Străzile se umpluseră de oameni dornici să admire monumentalitatea statuilor religioase, culorile tunicilor în lumina torţelor uriaşe şi ordinea marţială a penitenţilor. Pe de alta, complet străini de fervoarea religioasă şi de sobrietatea acelor date, un grup de străini ghidaţi de un ţel comun a conceput, între timp, un plan strategic atât de minuţios elaborat, încât şi l-ar fi dorit pînă şi cei de la comanda Flotei a Şasea.

Aplicarea acestui program a început în dimineaţa zilei de joi, când Vivian şi Rachel, tinerele mame americane, s-au dus neanunţate acasă la comandorul David Harris, ştiind că şeful suprem al bazei aliate plecase deja la birou. Dar nu ştiau sigur dacă soţia lui era acasă. Însă nu calculaseră bine ora, era prea devreme pentru stăpâna casei, care n-avea nici copii în grijă şi nici alte obligaţii.

Când i-au sunat la uşă pe la nouă şi zece dimineaţa, având drept pretext o tartă cu căpşuni, Loretta Harris le-a întâmpinat într-un halat lung, bănuitoare, ciufulită şi pe jumătate adormită.

— *Morning, my darlings.*

Avea vocea răguşită şi nu s-a ostenit să-şi ascundă lipsa de entuziasm. Totuşi, le-a invitat să intre.

Protocolul era cel standard: să le ofere o cafea, să-şi aprindă o ţigară şi să le aştepte tirul. De douăzeci şi cinci de ani, Loretta rătăcea prin lumea largă ca soţie a unui marinar dat naibii şi

ştia perfect că, dacă o căutau pe soţia celui care era superiorul soţilor lor la ceasul acela, nevestele ofiţerilor aveau o urgenţă.

Vivian şi Rachel luaseră decizia de a interveni cu o seară mai înainte, între bietul pui la cuptor şi umilii cartofi copţi cu smântână cu care îşi trataseră invitatul. Pe măsură ce-şi golea farfuria, Daniel începea să se lepede în faţa lor de imposturi, lăsându-se cunoscut fără travestiul de globe-trotter oarecare, sub care se ascunsese în primul moment. Se prezenta aşa cum era, fără ascunzişuri, cu propriile-i preocupări şi circumstanţe. Cu enorma-i problemă încă fără soluţie.

— Încep să cred că am păşit cu stângul în acest oraş, le-a mărturisit el cu nestrămutată convingere.

Au discutat şi după cină, cu postul American Forces Radio în fundal. Cele două prietene îşi trimiseseră copiii la culcare, îşi scoseseră pantofii şi-l ascultau, tolănite pe sofa. Totul în jur era cald şi cunoscut: uşile cu mâner rotund şi nu cu clanţe, exemplarele revistei *Time*, sosite cu întârziere, culoarea feţei de masă. Cadou din partea U.S. Navy pentru oamenii ei din cele patru colţuri ale planetei. Poate de aceea Daniel se simţise aproape ca acasă şi, în cele din urmă, lăsase garda jos.

— Nici n-am ajuns bine că am şi făcut o gripă, a continuat Daniel să le istorisească, şi m-au scos aproape cu forţa dintr-un bar, aruncându-mă în stradă, convinşi că eram beat.

— Mă rog, asta are totuşi un motiv a spus Rachel cu o strâmbătură ironică. Şi-or fi zis că erai încă un beţiv nord american, încă unul dintre nenumăraţii care sar calul şi provoacă scandaluri aproape în fiecare zi.

— Asta-i una dintre principalele probleme cu care se confruntă chiar acum soţii noştri, l-a lămurit Vivian. Ceva ce se repetă şi aici, şi în celelalte baze. Unii dintre băieţii noştri beau peste măsură şi o încurcă des, ba se iau la pumni cu localnicii, ba între ei. Bătăile între soldaţii din Rota şi Morón încep să devină legendare, din câte se povesteşte.

— Şi asta ne creează o imagine proastă, presupun..., a răspuns Daniel.

— Foarte proastă, au confirmat amândouă tinerele la unison.

Apoi Rachel a continuat.

— S-a dat ordin să nu fie deranjată în nici un fel populația spaniolă, avem consemnul să fim prietenoși și apropiați, generoși, cordiali și gata să dăm o mână de ajutor. Asta-i, în parte, treaba soților noștri, iar noi încercăm să-i susținem cum putem.

— Cum procedați?

Dacă ar fi citit presa la vremea ei, Daniel ar fi știut, de exemplu, că de Crăciun tinerele americane duseseră la Casa Mizericordiei o paiață pântecoasă, cu haine roșii, păr și barbă de culoare albă, încărcată de daruri. Spuseseră că paiața se numește Santa Claus, deși aproape toți știau că, în realitate, era un oarecare sergent Smith.

— Mai încercăm să organizăm și un turneu de softball între fiii noștri și alții copii spanioli. Iar, pentru la vară, un campionat de natație.

— Și o săptămână culturală.

Cele două prietene au început să-și ia vorba din gură una celeilalte, cuprinse de un entuziasm vădit față de proiectele lor.

— Și o prezentare de haine sport.

— Iar de 4 Iulie vrem să organizăm niște focuri de artificii colosale.

— Și le ducem constant hrană și medicamente bătrânilor de la azil.

În timp ce le asculta și-și rumega propriile gânduri, Daniel n-a mai apucat să-și dea seama dacă râvna lor ascundea preocuparea omenească de a se pune bine cu localnicii, voința neînfricată de a-și ajuta soții să-și îndeplinească misiunea sau doar un șir de distracții superficiale cu care tinerele să-și vindece plictisul în exil.

— Dar ne lipsește o lovitură de efect, a subliniat Vivian.

— Ceva într-adevăr strălucit, spectaculos și care să alunge multă lume.

— Cum ar fi? a vrut să știe Daniel.

— Nu știm, încă ne mai gândim. Ceva care să trezească interesul, să atragă oameni influenți și despre care să se vorbească multă vreme. Poate un bal cu foarte mulți invitați.

— Sau un festival grandios...

— Dar o nuntă cum vi s-ar părea?

Rachel a rămas cu gura căscată și cu paharul la câțiva milimetri de buze. Vivian n-a mai reușit să scoată pe nas fumul țigării. Amândouă l-au privit cu ochii mari cât cepele.

— Mă ofer voluntar. Gata să donez cincizeci la sută din suma necesară.

A doua zi de dimineață mașinăria s-a pus în mișcare. Pe măsură ce cofeina își făcea efect asupra creierului, Loretta începea să întrevadă scopul vizitei intempestive a celor două prietene. După ce le-a ascultat cu toată atenția pe care i-o îngăduiau neuronii ei adormiți, Loretta a crezut că pricepuse ce-i cereau tinerele. Să-și convingă soțul să trateze cu cine trebuia din oraș. Apoi trebuiau să-l ajute împreună pe un tânăr compatriot de-al lor să obțină acceptul unor părinți îndărătnici și potrivnici ca el s-o poată lua în căsătorie pe fiica lor. Dacă această problemă se rezolva toți aveau de câștigat: elita U.S. Navy în Cartagena aveau să împartă băncile din biserică și tortul nupțial de bezea cu crema protipendadei locale. N-aveau nimic de pierdut. Poate mai mult de câștigat.

Soției căpitanului Harris nu i s-a părut ciudat că era rugată să pledeze pentru un civil. Acolo unde nu existau ambasade ori consulate, nu erau rare situațiile în care șefii militari acționau într-o anume măsură ca reprezentanți neoficiali ai țării lor. De aceea, rugămintea nu i-a părut absurdă, deși a păstrat o tăcere prudentă. În lunga ei viață nomadă în care își crescuse cei cinci fii în diferite locuri de pe jumătate de mapamond, Loretta trăise situații mult mai complexe între personalul militar și localnici. Sarcini inoportune, paternități iresponsabile, încăierări, furturi, șantaje și escrocherii. Să medieze pentru simpla fericire a doi îndrăgostiți îi părea o banalitate. *A piece of cake*, cum se spunea în limba lor. Și dacă faptul acela aducea beneficii

reputației tuturor în societatea locală și întindea punți între două popoare cu atât mai bine. Vivian și Rachel aveau dreptate: dacă izbuteau să manevreze satisfăcător acea situație, rezultatul avea să fie dintre cele mai avantajoase. Dar, mai întâi și mai întâi, trebuia să facă unele verificări. Și, dacă nu dădea de nimic tulbure, abia apoi urma să planifice fără nici o grabă întreaga operațiune.

Însă, firește, celor două tinere nu le-a împărtășit nimic din gândurile ei. Le-a reumplut ceștile, a aprins încă o țigară și le-a sugerat care trebuia să fie primul pas. Condiția inițială era ca ea să-l cunoască personal pe cel în cauză. Ca să poată obține informațiile esențiale și să calibreze dimensiunile întregii afaceri, le-a lămurit. În după-amiaza aceea era liberă, soțul ei avea o întâlnire oficială până seara, fiii ei plecaseră unul după altul la universitate, rămânând la ei în țară, iar acela era primul an pe care cei doi soți îl petreceau singuri în Spania. S-a terminat cafeaua dragele mele le-a anunțat, stingând țigara. Îl vreau aici pe acest Carter la cinci. *O' clock.*

La recepție, Modesto s-a crezut în toiul visului său cel mai torid când un jeep decapotat a frânat brusc chiar la poarta pensiunii, descărcând din el două americance în blugi, care-ți luau ochii. Fără să articuleze nici măcar mediocru vreo vorbă în limba spaniolă, printre râsete și chicoteli delicioase, cele două s-au făcut înțelese suficient cât el să priceapă de cine întrebau.

— A, matale îl căutați pe mister Daniel! Mister Daniel Carter, da? a strigat Modesto.

— Chiar așa, a confirmat Vivian, făcându-i portarului cu unul din ochii ei verzi.

Modesto a înghițit în sec și a tras de gulerul cămășii ca să nu se sufoce. Nu te împotrivi, păpușă, se spunea în romanele alea despre Far West. Ferește-te de mine, păpușă, nu-s deloc de încredere. Oare cum naiba s-or fi zicând toate astea pe englezește?

— Mister Daniel a ieşit, a plecat deja, le-a înştiinţat Modesto, arătând spre stradă. Automat, portarul şi-a regretat cuvintele. Fir-aş al naibii să fiu, şi-a zis el. Dacă n-am grijă, pleacă şi iepele astea două. Dar poate că s-a întors şi nu l-am văzut, s-a corectat pe loc. Sau poate că se întoarce repede.

—Păi atunci poate-i lăsăm un bilet *for him*. Pentru el, *I mean*, da?

— Da, doamnă, sigur că da. Orice-mi cereţi cu gurița asta frumoasă. Porunciţi, că de-asta suntem aici, i-a răspuns Modesto lui Rachel, fără să-şi ia privirile de pe decolteul ei strâns într-un jerseu scurt de culoarea lămâii.

Portarul le-a oferit dosul unei coli de hârtie plină cu socoteli şi un toc vechi, cu coada muşcată chiar de el. Şi, în timp ce tinerele redactau misiva prin care îi comunicau proaspătului lor prieten să se prezinte acasă la şeful bazei militare chiar în acea după-amiază, lui Modesto îi zburdau ochii febrili de la una la alta. De la şoldurile rotunde ale lui Vivian la pieptul bombat al lui Rachel, de la pletele blonde ale lui Rachel la talia de viespe a lui Vivian. Începuse să asude.

— Mulţumim foarte mult, au spus doamnele la unison când au terminat.

În faţa ochilor lui Modesto au strălucit dinţii cei mai albi pe care îi văzuse în toată viaţa lui. Şi buzele cele mai cărnoase. Şi zâmbetele cele mai tulburătoare. Mamă Doamne, a murmurat cu gura uscată.

Le-a însoţit până la ieşire, încercând să le atingă pe furiş pe când le deschidea uşa cu presupusă galanterie. Şi apoi le-a privit cum se îndepărtau, blestemându-şi soarta neagră care-l lipsise de mijloace de comunicare, căci ar mai fi stat încă niţeluş de vorbă cu ele. A naibii treabă, a bombănit Modesto, înainte de a trage cu furie o flegmă pe duşumea. Juma' de viaţă călărise pe cotoarele romanelor lui Marcial Lafuente Estefanía şi îl însoţise pe Coiot în aventurile lui, iar acum, după atâţia ani nu ştia să zică decât *whisky*, *sheriff* şi *saloon*.

Şi pentru Daniel dimineaţa a fost fructuoasă. A început prin a-şi calcula bine strategia, hotărând să se instaleze pe bulevardul Muralla. Suficient de aproape de casa Aurorei încât să poată observa pe oricine intra şi ieşea de acolo. Şi îndeajuns de departe şi de bine ascuns încât prezenţa lui să treacă neobservată. La fel ca în ziua anterioară, mai întâi l-a văzut ieşind pe tată şi, cu toate că nu i-a putut ghici dispoziţia, din salutul rece adresat portarului Daniel a intuit că nu era dintre cele mai bune. Ceva mai târziu au ieşit din vilă mama şi bunica, ambele distinse şi nervoase, prinse într-o discuţie din care el n-a izbutit să audă nimic. De cum a zărit siluetele celor două femei profilându-se în umbra porticului, Daniel s-a făcut nevăzut cu abilitatea unui prestidigitator, pitulându-se de din nou după palmier.

Când le-a zărit dând colţul străzii tânărul a ieşit din ascunzătoare şi s-a îndreptat spre portic. Imediat ce l-a observat, portarul Abelardo a dat să apere fortăreaţa cu vigoarea pe care o presupunea îndatorirea sa. Era conştient că americanul se mai strecurase acolo o dată şi nu accepta să i se reproşeze aşa ceva din nou.

— Nu se poate intra aici! Aici nu se poate intra!

O bancnotă de o sută de pesete a culcat baricada la pământ: era cel mai convingător argument, îndoit între două degete, ca un permis de liberă trecere. Abelardo nici măcar nu s-a gândit la această chestiune, suta i-a ajuns pe fundul buzunarului stâng al pantalonilor cu aceeaşi viteză cu care tânărul s-a furişat în clădire şi a suit din nou treptele din trei în trei. La urma urmelor, a suspinat portarul întrucâtva uşurat, ce mai conta încă un şmotru din partea furtunoasei doamne Carranza, dacă banii aceia aproape că-i ajungeau să cumpere costumul pentru prima comuniune al fiului său.

A deschis uşa o femeie cu chip blajin, coc la ceafă şi o vârstă considerabilă, alarmată de soneria care suna impetuos în toată casa. Daniel nici măcar n-a salutat-o. Nu şi-a făcut cunoscut scopul vizitei şi nu s-a prezentat. De cum s-a deschis uşa şi a

intuit că avea acces în locuinţă, el a pronunţat doar un singur cuvânt. L-a strigat cu putere de trei ori: Aurora.

După doar o fracţiune de secundă din fundul coridorului s-a arătat un vârtej în pijama. Ca un glonţ desculţ, s-a aruncat în braţele lui Daniel cu un salt de pisică sălbatică şi s-a agăţat de gâtul, de torsul şi de picioarele lui, înfigându-i degetele în spate şi mângâindu-i ceafa, plângând şi râzând în acelaşi timp. La rândul lui, tânărul n-a reuşit decât să-i murmure numele, strângând-o la piept din răsputeri, prinzându-i cu o mână umerii şi cu cealaltă talia, simţindu-i râsul în urechi şi lacrimile delicios de umede pe faţă.

Două persoane se zgâiau la ei, fără să ştie prea bine dacă îmbrăţişarea aceea era expresia neobrăzării pure şi a păcatului scandalos sau mai curând a unei tandreţi dezlănţuite, pe care nici o putere omenească n-o putea stăvili. Prima era Asunción, femeia care îi deschisese uşa şi care trudea de mai bine de patruzeci de ani pentru familie; privindu-i, femeia nu izbutea decât să invoce într-o litanie repezită şi fără sfârşit numele Sfintei Fecioare, printre numeroase Iartă-i, Doamne. A doua era Adelaida, o tânără slujnică. Ascunsă după un dulăpior cu sertare din vremea reginei Isabel, rămăsese uluită la vederea perechii şi se întreba de ce oare logodnicul ei nu era tot atât de romantic cu ea ori de câte ori venea în permisie de la cazarmă.

Până ce Asunción a reacţionat în sfârşit, şi numai insistenţa cu care a încercat s-o smulgă pe Aurora din braţele lui Daniel a izbutit să-i aducă la realitate: Fetiţo! Fetiţo! FETIŢO! Abia atunci a devenit Daniel conştient că se afla pentru întâia oară în casa unde se născuse iubita lui. Că păşea pe podeaua unde Aurora făcuse primii paşi, că vedea în fugă tot ce-o înconjurase pe fată de-a lungul vieţii. Pozele de familie în rame de argint, biblioteca moştenită de la familia tatălui, balcoanele care dădeau spre port, portretul în ulei al Nanei când era foarte tânără, zâmbind cochet pictorului necunoscut.

Între timp Aurora se ruga ca uşurarea de moment a calvarului său să se mai prelungească un pic.

— Încă o clipă, Asunción, lasă-l să mai stea puțin, te rog...

Însă bătrâna Asunción nu se lăsa cu una cu două. O crescuse pe Aurora, o adora și suferea de zile întregi pentru ea. Dar înainte o crescuse și pe maică-sa, așa că îi cunoștea firea și ce scandal putea Marichu să dezlănțuie dacă afla că ea, Asunción, îl primise pe americanul ăla la ei în casă.

— Nici vorbă, trebuie să plece chiar acum. Pentru numele Domnului, fetițo, pentru Dumnezeu, nu se poate, nu se poate..., repeta buna femeie, ținând ușa deschisă și invitându-l pe Daniel să iasă.

Ochii fetei, agățată cu putere de brațul lui, s-au umplut iarăși de lacrimi.

— Te rog, Asunción, te implor, doar nițel și pleacă, îți făgăduiesc...

În toiul acestei târguieli Daniel se străduia să fie neutru. Ar fi dorit să mai stea nu un pic, ci toată viața, dar era conștient și că îndrăzneala de a se fi strecurat în casa lor atinsese deja un nivel destul de ridicat, și nu se cuvenea să tensioneze mai mult situația. Până ce n-a mai putut suporta.

— Îmi permiți o clipă, te rog? Îți promitem, Asunción, cinci minute în cap, nici unul în plus. Îți dăm cuvântul nostru de onoare, a jurat Daniel, punându-și ostentativ mâna pe inimă.

— Nici vorbă, s-a opus dădaca.

— Acolo unde vrei dumneata și, nici nu-i nevoie s-o mai spun, în prezența dumitale, a supralicitat Daniel, într-o risipă disperată de bunăvoința.

— Nu și nu.

— Și, dacă accepți, de-acum înainte îți promit că nu te mai supărăm.

Curajul tinereții și politețea de manual au învins până la urmă părul cărunt. Cu toate acestea, Asunción, deși sedusă fără voie de manierele și vorbele convingătoare ale acelui băiețoi, care era departe de a fi diavolul cu trident așa cum și-l închipuise, impus condițiile și a delimitat teritoriul cu zelul unui

câine de pază credincios. Cu ochii pe ceas. În prezenţa ei. Şi să-şi ţină mâinile acasă, punct. Amin, mai lipsea să fi spus ei.

I-a instalat pe amândoi în bucătăria uriaşă, albă şi pătrată, cu o masă mare din marmură în centru. Masa pentru micul dejun şi pentru pâinea cu ciocolată servită la întoarcerea Aurorei de la liceu. Pentru lecţii, căpcăuni şi vrăjitoare bune, pentru pisica Pumby, Tom Degeţel şi luptători mascaţi. Pentru încăierări şi confidenţe între fraţi, pentru laptele cald din serile de iarnă şi pentru bucăţelele ciupite din franzelă chiar înainte de masă. Acum reprezenta locul ales de Asunción pentru ca Aurora, până deunăzi mezina casei, să se pună fără întârziere la curent cu chestiunile sentimentale, aşezaţi amândoi faţă în faţă, ca în vizitele făcute unui deţinut la puşcărie. Între timp doica rămăsese în picioare, severă ca un jandarm. Stătea la doi metri de ei şi nu-şi lua ochii de pe ceas.

— Cred că ne poate ajuta cineva, a anunţat-o, în fine, Daniel pe Aurora.

Şi i-a vorbit de incursiunea lui pe teritoriul U.S. Navy şi de promisiunea fermă pe care i-o făcuseră compatrioatele lui.

— Dar ce pot ele să facă la o adică? l-a iscodit tânăra, acoperindu-şi faţa cu un gest deznădăjduit. Părinţii mei nu cunosc nici un american, n-au relaţii cu asemenea oameni.

— Mă rog, poate că vor începe să aibă.

Firește, asta nu era decât apă de ploaie. Un gând pe cât de iluzoriu, pe atât de inconsistent, pentru a-i transmite Aurorei un dram de optimism prin intermediul acelei soluţii potenţiale, în care nici măcar el n-avea prea multă încredere.

Au fumat jumi-juma o ţigară şi au profitat să şi-o treacă de la o gură la alta şi dintr-o mână într-alta ca să-şi pună buzele în acelaşi loc, ca să-şi simtă reciproc degetele, ca să se atingă uşurel şi să-şi transmită prin acea atingere o miime din tot ce ar fi făcut trupurile lor, în caz că o forţă misterioasă ar fi dezintegrat-o ca prin minune pe Asunción.

Abia aprinseseră al doilea Chesterfield când, cu precizie de ceasornicar, Asunción i-a anunţat că întâlnirea lor luase sfârşit.

— Haide, domnişorule, că mă bagi în belea, a zis femeia, arătând spre uşă. Apoi a suspinat de parcă încerca să-şi scoată dinăuntru o pisică moartă.

Oricât de mult ar fi insistat, amândoi ştiau că nu mai puteau smulge de la Asunción nici un minut în plus.

— Când te întorci la Madrid? l-a întrebat Aurora pe când amândoi se ridicau de pe scaune, simţindu-se aidoma condamnaţilor în drum spre locul execuţiei.

— Nu plec fără tine.

— Nu spune asta, Daniel, a şoptit ea, întinzând o mână spre chipul lui.

Asunción i-a înfrânat pornirea.

— Am zis că gata.

Până când Daniel n-a mai avut ce face şi a trebuit să treacă dincolo de prag. De afară, s-a întors şi i-a aruncat o ultimă privire Aurorei. Era acolo, în pijamaua cu dungi albastre a unuia dintre fraţii săi, cu buclele ei ca paiul ciufulite, un roi zănatic, şi cu ochii scânteind de lacrimile reţinute, prevestind plânsul nemângâiat în care avea să izbucnească imediat ce Daniel va fi început să coboare. Atunci, în ciuda bunelor lui intenţii şi a faptului că se abţinuse până în ultima clipă, tânărul nu a mai rezistat. Ştiind că încălca dispoziţiile lui Asunción şi risca să-i piardă o dată pentru totdeauna încrederea, a năvălit iar înăuntru şi şi-a luat rămas bun de la Aurora cu cel mai fabulos sărut din istoria tuturor săruturilor.

Dacă l-ar fi filmat cineva, scena n-ar fi trecut de cenzură nici cu recomandarea personală a secretarului general al Falangei.

Capitolul 28

Vestea că soţia comandantului bazei catadicsea să-l primească chiar la ea acasă a adus încă un suflu de optimism acelei zile. Daniel a citit rapid bileţelul lăsată de tinerele sale compatrioate şi a memorat detaliile. Între timp, portarul nu-şi lua ochii de la el, chiar dacă îşi stăpânea cu mare greutate dorinţa de a afla ce scriseseră pe hârtia aia cele două frumuseţi a căror imagine încă îi mai bântuia minţile.

— Modesto, îmi poţi comanda, te rog, încă un taxi pentru cinci fără un sfert?

— E ca şi făcut, mister Daniel. Vă duceţi să vă vizitaţi prietenele americane? nu s-a putut abţine să întrebe.

— Pentru moment cred că nu. Azi am de rezolvat alte chestiuni.

Taxiul îl aştepta în uşa pensiunii la ora stabilită. Taxiul şi încă cineva.

— Am aflat că azi-dimineaţă ne-ai făcut o vizită acasă.

— Ce cauţi aici, Nana?

De data asta, Nana era îmbrăcată în gri şi purta pe cap un voal negru.

— Am venit să te văd, dragule. Vreau să mă inviţi la o cafea înainte de slujbă, că încă nu mă simt pregătită de genuflexiuni. Unde mă duci?

— Nicăieri, îmi pare rău. Sunt aşteptat.

— Ia te uită, ce chestie neplăcută, deci n-o să ai vreme să citeşti ce-ţi aduc în poşetă.

Daniel a privit-o neîncrezător.

— De fapt, scrisorica e foarte scurtă, diferită de cele pe care le trimiteam noi pe vremuri iubiților, în care le povesteam toate fleacurile. Dar cu siguranță că pe Aurora ar încânta-o s-o citești.

— Auzi, de ce nu facem așa? a propus Daniel de cum a simțit că bătrâna încerca să-l șantajeze. Tu îmi dai scrisoarea acum, eu plec și, la întoarcere, ne vedem. Și atunci bem o cafeluță sau facem ce vrei tu.

— Nu, dragul meu, că până atunci are să mă ia Marichu la întrebări și trebuie să ne pregătim pentru procesiune.

— Plecăm, domnule? a întrebat taximetristul nerăbdător. E trecut de fără zece și trebuie să fiu în stație la cinci și patru minute, că vin doi călători cu o grămadă de bagaje.

Cu un gest, Daniel i-a cerut șoferului să aștepte o clipă și, înarmându-se cu răbdare, a încercat să cadă la înțelegere cu bunica iubitei sale Aurora.

— Vezi dumneata, Nana ..., a început el cu mult tact. Firește că aș fi încântat să-mi petrec după-amiaza cu tine, dar nu pot, am o întâlnire foarte, foarte importantă. Importantă și pentru Aurora, și pentru mine. Pentru amândoi.

— Atunci, lasă-mă să te însoțesc. La urma urmelor, sunt de-același sânge cu una din părțile implicate, ceea ce chiar te-ar ajuta.

— Îți mulțumesc din toată inima, dar așa ceva nu-i cu putință. Această chestiune trebuie s-o rezolv singur.

— Domnule, e deja fără cinci..., a insistat taximetristul.

— Atunci, dragule, mă tem că nu-ți voi putea da răvășelul.

— Nana, te rog.

— Domnule, călătorii au multe bagaje și-i pierd dacă nu ajung la timp.

— Iar Aurora noastră se va necăji cum nici nu-ți pot spune.

— Domnule, e trecut de fără cinci...

Neștiind pe cine să strângă de gât, pe bătrână ori pe taximetrist, Daniel a ales calea de mijloc.

— Urcă iute în mașină. Dar, mai întâi, dă-mi scrisoarea. Iar dumneata calc-o cât poți, te rog.

A despăturit misiva cu atâta furie, că a fost gata s-o rupă. Nu conţinea decât cîteva cuvinte tandre despre bucuria pe care i-o făcuse vizita lui neaşteptată. Chiar şi aşa, Daniel tot l-a citit de patru sau cinci ori, fără să dea nici o atenţie conversaţiei neîntrerupte a bătrânei, care îşi desfăcea voalul, îl punea în poşetă fără prea mare grijă şi-şi netezea părul, privindu-se în oglinda retrovizoare.

Loretta Harris a ieşit în grădina din faţa reşedinţei ca să-şi întâmpine invitatul. Dacă va fi fost surprinsă să-l vadă apropiindu-se la braţul unei respectabile spanioloaice în etate, atunci şi-a ascuns magistral uimirea.

— *Je suis* bunica Aurorei, s-a prezentat Nana ca să nu încapă nici o urmă de îndoială în legătură cu legitimitatea prezenţei sale. Şi, înainte ca Daniel să poată măcar deschide gura, a emis un şuvoi de sclifoseli şi formule de politeţe demodate într-o franceză, de altfel, mai mult decât corectă.

Loretta a ascultat-o deopotrivă uimită şi amuzată, uitându-se pe furiş la Daniel şi evaluându-l de la distanţă pe noul sosit în favoarea căruia urma să acţioneze. Între timp, Daniel făcea cam la fel, într-un soi de evaluare anticipativă a compatrioatei dezinvolte, cu alură cabalină, care binevoi să intervină în sprijinul lui.

— Vă mulţumesc că ne primiţi, doamnă Harris, a izbutit să articuleze tânărul, profitând că Nana tocmai trăgea aer în piept. Daniel s-a exprimat în spaniolă, din amabilitate faţă de bunica Aurorei, deşi a lămurit în grabă şi în engleză că Nana îl însoţea în vizită împotriva voinţei lui şi în mod cu totul intempestiv.

Loretta n-a dat nici o însemnătate chestiunii şi a zâmbit cu toţi dinţii.

— Intraţi, intraţi, vă rog, a spus ea, făcându-i loc bătrânei. Îmi face o deosebită plăcere că aţi venit.

Mare, recent construită şi mobilată conform tendinţelor din America anilor '50 (*the fabulous fifties*), casa se potrivea ca nuca

în perete cu criteriile decorative ai vilelor locuite de familiile din lumea bună pe care Nana obișnuia să le frecventeze. Designul interior american al acelei locuințe reflecta optimismul și consumismul în expansiune de după cel de-al Doilea Război Mondial, reflectând imaginea unei țări care se simțea tot mai modernă și mai puternică. Acolo unde spaniolii îngrămădeau perdele din dantelă și catifele, măsuțe, *braseros* cu mangal și portretele zbârcite ale bunicilor, americanii puneau fotolii cu trei picioare și scrumiere în culori țipătoare. Iar acolo unde spaniolii înmagazinau tradițiile, cumpătarea și opacitatea, americanii aduceau lumina și o lejeritate necunoscută pe acele meleaguri.

De cum a dat cu ochii de acea etalare fascinantă, Nana s-a oprit brusc și, ducându-și mâna la gură într-un gest teatral, a încercat să-și rețină admirația fără margini. Ochii i-au zburat spre pereții plini cu tablouri abstracte și spre lămpile ușor ciudate, în formă de conuri și vopsite într-o nuanță albastru-electric.

— Ce-mi mai plac toate acestea, la nebunie! Casele voastre atât de moderne și mobilele astea atât de... atât de... atât de... n-am cuvinte, mor de plăcere! a exclamat cu pasiune fără să mai poată face un pas.

— Îți mulțumesc, draga mea, a răspuns doamna Harris.

— Poate o să te împrietenești cu Marichu, fiică-mea, iubito, i-a spus Nana, lovind-o ușor peste braț, și-ai s-o convingi să arunce la vechituri toate relicvele alea oribile de la noi de-acasă și să cumpere chestii de-astea, atât de moderne și de fabuloase, atât de fantastice și de, de, de...

Loretta și Daniel se priveau cu coada ochiului. El îi cerea scuze prin gesturi, ea îl liniștea, dându-i de înțeles pe mutește să nu-și facă griji din pricina acelei doamne ciudate. Când Nana a terminat de trecut în revistă încăperea, Loretta a reușit, în fine, să-și instaleze oaspeții în niște fotolii mari, a căror estetică și confort bătrâna s-a pornit iar să o elogieze peste măsură.

— Cafea? Ceai? a izbutit gazda să întrebe în cele din urmă.

Gestul contrariat, dar plin de eleganță al bunicii Aurorei a obligat-o pe Loretta să adauge imediat încă o ofertă pe listă.

— Ori poate un Martini?

Convorbirea a debutat într-un melanj de spaniolă şi engleză, dar şi cu câteva fraze în franceză, pe care Nana le plasa intempestiv din când în când, ca mărturii ruginite ale voiajelor făcute la Paris şi ale veselelor veri pe care le petrecuse ca domnişoară la Biarritz, înainte de dezastrul familial, când licheaua aia de taică-său pierduse totul la masa de joc. Şi aşa au stat la vorbe cam vreo două ceasuri, până ce doamna Harris a simţit că era deja în posesia unei schiţe aproximative a situaţiei, inclusiv a genealogiei ambelor familii din Spania şi din Statele Unite, a poziţiei pe care o ocupa familia Carranza în societatea locală şi a punctelor slabe ale lui Enrique şi Marichu. Material suficient pentru a trece la treabă, şi-a zis în sinea ei.

Vizita ar fi trebuit să se sfârşească tocmai atunci, căci sosise momentul oportun în care Loretta să le spună *goodbye, my dear friends*. Dar era aproape opt seara şi după-amiaza fusese mult mai antrenantă decât se aşteptase soţia comandantului. Soţul ei avea o întâlnire, începuse să i se facă foame şi avea impresia că mintea îi era uşor volatilă din pricina efluviilor de alcool. Aşa că, fără să stea prea mult la gânduri, i-a invitat la cină.

Înainte ca Daniel să poată calcula cât de potrivit era să accepte sau nu oferta, Nana ceruse deja un telefon ca să-şi sune fiica şi să-i toarne o minciună monumentală care să-i îngăduie să-şi prelungească şederea. Aşa că au auzit-o cum înşira, una după alta, câteva scorneli trăsnite care amestecau presupusa căzătură a prietenei sale, Ana María Angustias, în plină stradă, o posibilă fractură a încheieturii şi necesitatea inevitabilă de a rămâne lângă aceasta până când altcineva avea să o substituie în calitate de bună samariteană.

— Nu vă faceţi griji pentru mine, a insistat Nana înainte să-şi ia rămas-bun de la ai ei, sunt în stare să fac orice pentru o prietenă de suflet. Vin acasă imediat pot...

Avea deja destule probleme cu familia Carranza pentru că le sedusese fiica, tot ce-i mai lipsea era să-l acuze că o corupsese şi pe bunică, îşi zicea Daniel. Dar nu putea face nimic. Ducă-se

pe apa Sâmbetei, cum obișnuia să spună doamna Antonia. Ori era Sâmbăta pe apă? s-a întrebat neputincios tânărul pe când dădea gata al treilea Martini. Nu-i era de nici un ajutor să se tot gândească la consecințe.

Cina s-a prelungit cu o sporovăială destinsă până ce, după prăjitura cu brânză semipreparată marca Sarah Lee și după cafea, Nana și-a pus coatele pe masă și a bătut sonor cu palma în masă.

— Și acum, dragii mei, ce-ați zice de-o partidă mică?

Lui Daniel nu i-a mai trebuit altceva ca să știe că sosise clipa s-o ia de-acolo pe Nana chiar și pe sus. Avea cu familia Carranza o relație și-așa îndeajuns de deteriorată, chiar dacă niciodată n-ar fi fost prea târziu ca să meargă și mai prost.

Primul lucru pe care l-a făcut Loretta Harris a doua zi de dimineață a fost să-i confirme telefonic lui Vivian că operațiunea demarase deja și s-o roage ca împreună cu Rachel să-și caute compatriotul și să se ocupe de el. I-a explicat că băiatului nu i-ar strica puțină distracție, dar n-a lăsat să se întrevadă adevăratul motiv, anume că era nimerit ca tânărul să stea, în ceasurile care urmau, departe de activitățile ce aveau să se desfășoare în folosul lui. Lunga întrevedere din ajun fusese amuzantă și foarte rodnică în obținerea de informații relevante, dar Loretta presimțea că a-l lăsa pe Daniel liber prin oraș se putea dovedi ușor riscant. Și chiar contraproductiv pentru planurile ei: tânărul putea să apară în orice clipă în locul cel mai puțin nimerit, să acționeze nepotrivit sau să spună ceva inadecvat. Lorettei nu i se părea de dorit nici ca el să continue s-o vadă pe Nana: fără să-i minimalizeze hazul și distincția, bătrâna era o adevărată bombă cu ceas, cu urmări imprevizibile în caz de explozie.

De aceea, le-a făcut tinerelor o sugestie spontană. Dat fiind că era zi de sărbătoare și vremea se arăta splendidă, ce-ar fi să organizeze o tabără pe țărmul mării până sâmbătă după-amiază? Plutea în aer ideea că propunerea aparent inofensivă făcută de soția comandantului bazei militare urmărea să-i îndepărteze pe toți din calea ei.

Şi fireşte că au acceptat. Două ceasuri mai târziu cele două familii, cărora li se mai alăturase încă una, au plecat să-l caute pe Daniel cu trei jeepuri din care răsunau râsete de copii, strigăte şi Elvis Presley cântând „Jailhouse Rock". Cu toţii ignorau evenimentele şi ritmurile acelor locuri şi nu ştiau că, traversând tot oraşul în plină Vinere Mare, spărgeau liniştea celei mai îndurerate zile a anului.

Ascunsă discret după o perdea şi fumând a patra ţigară a dimineţii, Loretta Harris i-a văzut în sfârşit plecând. Când i-a crezut ieşiţi din raza ei de acţiune, a ridicat receptorul şi a format un număr pe care îl ştia pe de rost.

— Nieves la telefon, a răspuns cineva la celălalt capăt al firului.

Şi din clipa aceea bulgărele de zăpadă a început să se rostogolească.

Sergentul Ricardo Nieves ajunsese la Cartagena cu doi ani în urmă, având misiunea de a pregăti logistica necesară pentru a le face militarilor americani şi familiilor lor cât mai comodă viaţa în oraş. După chip şi făptură ar fi putut aparţine stirpei lui Pancho Villa, numai că bilingvismul prodigios, şi nu înflăcărarea războinică îi adusese acel post. Cum engleza şi spaniola n-aveau secrete pentru el, acel demn militar de frontieră îşi trăise viaţa între Laredo, Texas, şi Nuevo Laredo din Mexic, două oraşe unite de un pod şi despărţite de un râu al cărui nume varia în funcţie de malul pe care stăteai. Dar sergentul hispanic de la U.S. Navy, care se instalase pe malul Mediteranei abia de douăzeci şi patru de luni, se mişca prin oraşul unde fusese trimis de parcă era născut chiar pe strada Aire. Îi lipseau cunoştinţele despre strategie navală, aparatură de spionaj ori mijloace de luptă submarine, dar era o adevărată minune a naturii în soluţionarea, tranşarea, negocierea şi obţinerea oricărui lucru, indiferent dacă era vorba de două biciclete, o operaţie de apendicită, o cutie de Alka-Seltzer ori trei gagici pentru petrecerea dată de un furier care renunţa la burlăcie.

Cot la cot, Loretta şi Ricardo şi-au împărţit proporţional munca. Studentul american care era hotărât să se însoare cu

tânăra spaniolă părea încântător, firește. Dar soția comandantului de navă se săturase până peste cap de tineri aparent imaculați și cu maniere alese, care se dovedeau într-un final niște mitomani, neobrăzați fără scrupule sau pur și simplu duși cu capul, la limita bolii psihice. De aceea, și-a zis Loretta, trebuia să înceapă prin a face investigații care să confirme că omul căruia avea de gând să-i dea o mână de ajutor întrunea cu adevărat condițiile minime pentru a fi ajutat. Nu exista nici o problemă în acest sens, soția celui care comandă o bază a U.S. Navy are oricând la dispoziție mijloacele necesare. Aceea avea să fie misiunea ei de moment, să-i spunem flancul Carter. Cât despre Nieves, el urma să se ocupe de ambianța locală. Într-o agendă cu coperta din mușama neagră sergentul și-a notat toate amănuntele furnizate de doamna Harris: numele exact al familiei, cum erau, unde locuiau, cu cine aveau relații, din ce trăiau, ce avere dețineau... Toate cele necesare pentru a putea începe.

În ceasurile care au urmat fiecare din cei doi și-a întins tentaculele în propria-i zonă de acțiune. Loretta Harris a făcut-o de la mare distanță. Dat fiind postul ocupat de soțul său, dispunea de resurse multiple, dar le folosea întotdeauna mai întâi pe cele despre care flerul îi spunea că erau infailibile, iar în momentul respectiv acestea s-au dovedit contactele personale. Și a fost de ajuns ca în două dintre cele cinci convorbiri telefonice să dea de capătul unui fir și să tragă de el. Restul a mers ca uns.

Între timp Ricardo Nieves a făcut muncă de teren, stând de vorbă cu numeroși proprietari de nave, armatori, marinari din flota spaniolă, descurcăreți și oportuniști din cele mai diverse soiuri. Dar n-a folosit telefonul, ci strada, mesele cafenelelor și tejghelele barurilor, pe jumătate părăsite în cea mai deznădăjduită zi din Săptămâna Mare.

Cei doi s-au întâlnit din nou în aceeași seară. Prin complexa ei rețea de contacte, la ora respectivă Loretta Harris avea deja certitudinea verificată că Daniel Carter era întru totul cel drept care se dădea. Pe de altă parte, Nieves strânsese la rândul său un număr considerabil de notițe care prevesteau că misiunea

lor avea să ajungă la bun sfârşit. Următorul pas era elaborarea scenariului.

Sâmbătă în amurg caravana drumeţilor a revenit la bază. Petrecuseră de minune, îşi ridicaseră corturile pe plajă, alergaseră, construiseră castele, iar cei mai curajoşi înotaseră în mare, fredonaseră cântece pe limba lor, mâncaseră conserve de campanie încălzite la foc în timp ce localnicii îi priveau de la distanţă ca pe un grup de extratereştri. La sosire îi aştepta un bilet scris de mână, lăsat sub uşa lui Rachel. Daniel Carter era aşteptat la reşedinţa familiei Harris. Urgent.

Pentru a nu ştiu câta oară în ultimele zile o masă de bucătărie a servit drept baza de operaţiuni pentru a controla evoluţia întregii chestiuni. La un capăt al ei s-a aşezat Daniel, al cărui chip îngrijorat nu rima deloc cu aerul său neglijent: pantaloni scurţi şi tricou kaki, împrumutaţi de la un puşcaş marin, faţa arsă bine de soare şi părul ciufulit, încă plin de nisip şi sare. La celălalt capăt al mesei, Nieves, în uniformă, ţinându-şi la îndemână agenda cu coperţi negre, lansa în văzduh primele fumuri ale havanei abia aprinse. În picioare, sprijinită de blatul mesei, la mijlocul distanţei între cei doi, Loretta Harris fuma în tăcere. Alertă, atentă.

Nu s-au justificat în faţa lui, nu i-au cerut părerea şi nu i-au oferit posibilitatea de a interveni propunând altă opţiune decât a lor. Totul era deja organizat şi urma să se rezolve chiar în acea noapte, la cina pe care comandantul bazei şi soţia lui urmau s-o dea în cinstea unui grup de distinşi invitaţi. Cu cât mai repede, cu atât mai bine: era preferabil ca aceştia să fie luaţi pe nepregătite decât să lase ca situaţia şi aşa teribil de încurcată să devină şi mai tulbure.

Ca şi cum ar fi antrenat un agent secret, cu răceala unui neurochirurg şi havana Farias între degete, Nieves l-a învăţat pe Daniel cum să procedeze la nevoie. Mai întâi, nu trebuia nici măcar să menţioneze că şederea lui în Spania se datora unui profesor care hotărâse să nu mai revină în veci în patria mare şi liberă a lui Franco, nici că era instalat de şase luni la

Madrid în casa văduvei unui anarhist, nici că pregătea o teză de doctorat despre un scriitor roşu, fie el şi laureat al Premiului Naţional pentru Literatură. Nu trebuia să bată toba că lucrase o vreme printre muncitorii sindicalişti din Pittsburgh, nici că-şi completase educaţia cu ajutorul unor burse, nici că-şi culesese primele cunoştinţe despre acea ţară îndepărtată, Spania pe numele ei, din *Pentru cine bat clopotele* de Hemingway, un roman cu ideologie discutabilă, al cărui protagonist e un profesor american care ajunge sabotor în Brigăzile Internaţionale, apărând Republica în munţii Guadarrama.

În schimb, era oportun ca Daniel să evoce pe larg cabinetul stomatologic al tatălui şi talentul de pianistă al mamei, numeroasele activităţi caritabile pe care le desfăşurase şi înrudirea cu un congresman conservator din statul Wyoming, deşi acesta îi era doar văr de-al doilea şi îl văzuse pentru ultima oară în urmă cu paisprezece ani, la o înmormântare. În caz că-l întrebau despre religia sa, cel mai bine era să spună pur şi simplu că era creştin, nu trebuia să dea amănunte despre agnosticismul său tot mai profund, nici despre biserica metodistă la care familia lui mergea în fiecare duminică dimineaţă. În caz că-l chestionau şi despre formaţia sa universitară, cel mai bine era să-şi arate deschis admiraţia pentru literatura spaniolă anterioară secolului XX şi să insiste, în măsura posibilităţilor, asupra eroilor, sfinţilor, călugărilor şi romanticilor. Cidul Campeador, San Juan de la Cruz şi Fray Luis de León puteau fi preamăriţi fără probleme. Pe liberali, regeneraţionişti[1] sau cosmopoliţi era mai bine să-i lase departe. Pe exilaţi era interzis să-i pomenească. Iar despre Ramón J. Sender să nu spună nici măcar un cuvinţel.

— Dar despre profesorul don Domingo Cabeza de Vaca, Eroic Adept al Carliştilor şi Cavaler Mutilat, a conchis Nieves

1. Mişcare intelectuală de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX care a analizat obiectiv şi ştiinţific cauzele decăderii Spaniei.

expulzând ultimul fum al havanei, poţi dumneata să trăncăneşti, dacă ai chef, până la ziuă.

La auzul acelui polemic de sfaturi care denotau cunoaşterea exhaustivă a tuturor aspectelor vieţii lui, Daniel Carter n-a mai ştiut ce să zică. Pe de o parte, se simţea stânjenit, îl durea să-şi vadă intimitatea luată cu asalt, interesele deformate şi deciziile personale anulate, fiindcă luptase foarte mult pentru ele. De aceea, a considerat că toate acele sfaturi reprezentau o insolentă invazie a vieţii lui şi un afront personal şi a fost pe punctul de a-şi exprima deschis nemulţumirea.

Pe de altă parte, totuşi, Daniel s-a văzut nevoit să accepte că munca lui Nieves era impecabilă. Şi-a amintit că el fusese cel care ceruse ajutor, fără să impună nici un fel de restricţii în modul de a acţiona, că el le ceruse compatrioţilor lui să-i azvârle un capăt de frânghie în clipa când nu mai izbutea să iasă de unul singur la liman. Şi atunci, cu toată luciditatea de care era capabil a conchis că, în clipa aceea, nici n-avea alte cărţi în mână. Iar cele pe care le avea îi ofereau o posibilitate vagă de a intra în graţiile familiei Aurorei fără altă opţiune.

Ori accepta cele ce i se putea întoarce, ori se ducea de unde venise.

Ori acţiona cu cap, ori partida era pierdută.

Capitolul 29

Sergentul Nieves şi Loretta Harris au luat hotărârea să-i cheme urgent pe toţi figuranţii de care aveau nevoie la punerea în scenă pe care o pregăteau pentru seara din Sâmbăta Mari chiar la reşedinţa comandantul bazei navale. Pretextul – o „Cină a prieteniei". Amândoi erau conştienţi că data pe care o aleseseră nu era deloc cea mai potrivită, dar nădăjduiau ca persoanele în cauză să ia invitaţia lansată în ultimul minut doar drept o simplă stângăcie transculturală a unor străini extravaganţi, care nu ştiau mai nimic sau chiar nimic despre cutumele sociale ale oraşului. Ar fi fost aproape imposibil să bănuiască manevrele şi aranjamentele câtorva şmecheri.

Chiar în acea dimineaţă doi soldaţi au înmânat personal invitaţiile, pe nişte cartonaşe impozante cu stema în auriu şi albastru a U.S. Navy. Aprobată de soţia comandantului, lista participanţilor a fost minuţios alcătuită de Ricardo Nieves conform demersurilor anterioare. Includea oficialităţile oraşului, înalţii condamnaţi militari ai armatelor patriei şi o grămadă de cupluri cu un pedigriu sau altul: nici o persoană cu greutate, cu bani sau cu un bun renume, nu trebuia să lipsească de pe ea. Toate invitaţiile au fost primite de destinatari cu doze similare de uimire şi descumpănire, dar nimeni n-a luat nici un moment în considerare posibilitatea de a nu participă.

Cei mai mulţi dintre invitaţi urmau să stea pentru întâia oară faţă în faţă cu americanii care le treziseră atâta interes. De aceea, fiindcă erau total străini de maşinaţiuni şi interese ascunse, în ceasurile premergătoare evenimentului o forfotă

nebună i-a cuprins pe majoritatea celor ce urmau să fie prezenţi şi, în mod particular, pe doamne. Toate au avut urgent nevoie de coafeze acasă şi şi-au pus nervii la încercare probând nenumărate aranjamente, refuzându-le pe unele pentru că erau exagerate şi pe altele pentru că erau banale, dar fără să ştie prea bine ce naiba trebuiau să aleagă pentru a nu face notă discordantă la o asemenea reuniune.

La rândul lor, domnii au primit invitaţia cu o surpriză nu lipsită de o oarecare neplăcere, aflând că fusese invitată doar protipendada locală. Ar fi fost o ocazie excelentă de a lega relaţii, de a consolida afaceri şi rezolva neînţelegeri, şi-au zis mulţi dintre ei. De a afla bârfe şi a se pune la curent cu chestiunile cele mai suculente. De a menţine bine unsă, în definitiv, maşinăria întotdeauna rentabilă a relaţiilor sociale.

Nici în casa familiei Carranza lucrurile n-au stat altfel. Marichu, mama, cu bigudiuri şi în combinezon, suflându-şi nervoasă peste unghii după manichiura recent făcută, şovăia între a îmbrăca o strălucitoare rochie de seară de culoare albastru-păun şi a-şi pune un taior mai simplu, în tonuri de coral. Indiferent, farmacistul îşi omora timpul rezolvând cuvinte încrucişate în salon, de vreme ce ştia că, în ultimul moment, nu trebuia decât să se bărbierească şi să-şi pună smochingul. Între timp, Nana se fâţâia de acolo-colo, scoţând fum pe nări şi turuind vrute şi nevrute în speranţa că şi-ar putea convinge fiica s-o ia şi pe ea cu ei. N-a avut totuşi noroc, deşi, abia ce ieşiseră cei doi pe uşă, a primit un buchet de flori cu cartea de vizită a Lorettei. Se scuza şi o invita la masă a doua zi, făgăduindu-i că-i va relata totul în cele mai mici detalii. În realitate, Loretta voia pentru moment s-o ţină pe bătrână departe de petrecere.

La opt fix la reşedinţa soţilor Harris au început să sosească invitaţii, aşteptaţi cu un bufet splendid, ceva teribil de *chic* şi neobişnuit în Spania anului 1959, a cărei populaţie era în proporţie de patruzeci la sută analfabetă şi avea un venit anual pe cap de locuitor de doar trei sute de dolari. Graţie bunelor relaţii ale Lorettei cu soţia comandantului bazei din Rota, pe de o parte,

şi datorită aranjamentelor lui Nieves, pe de alta, reuşiseră să completeze gama foarte limitată a produselor americane din zonă. Salată Waldorf, fileuri de somon sălbatic, langustă din New England cu sos de unt şi alte finețuri coloniale aduse cu chiu, cu vai în lăzi frigorifice de un vehicul militar. Odată cu mâncarea, sosiseră şi teancurile de farfurii din porțelan alb, cu chenar auriu şi albastru şi cu stema U.S. Navy. Nimic nu trebuia să lipsească.

Căpitanul Harris aflase abia cu o zi mai înainte de maşinaţiunile soţiei şi ale subordonatului său, dar avea încredere în ei că făceau ceea ce trebuie. Şi nu se dădea niciodată în lături de la o petrecere. Pe măsură ce soseau invitaţii, Loretta, fermecătoare în roşu-aprins, îi saluta pe toţi, în vreme ce comandantul, ascunzându-şi silueta corpolentă într-o uniformă cu patru trese la manşetă, îi primea cu un zâmbet parcă întipărit cu fierul roşu pe faţă. Amândoi se străduiau să-şi etaleze cea mai bună spaniolă, în timp ce în fundal se auzea trompeta lui Louis Armstrong. Sergentul Nieves rămăsese, potrivit rangului său, în planul secund al acţiunii.

Rochiile şi bijuteriile doamnelor sclipeau somptuoase, iar ele se săgetau cu privirea, încercând să-şi măsoare reciproc eleganţa, şi studiau cu coada ochilor modernele decoraţiuni interioare din reşedinţa americanilor. Majoritatea domnilor purtau ori uniformă militară, ori smoching, deşi unii, fie din zăpăceală, fie din ignoranţă, se înfăţişaseră în banale costume de stradă, o teribilă gafă care avea să rămână imprimată pentru tot restul zilelor în memoria consoartelor lor copleşite de ruşine.

Din două priviri, imperceptibile pentru toţi ceilalţi, Nieves le-a indicat soţilor Harris care era familia Carranza. Eleganta doamnă cu rochie de culoarea albastru-păun, care râdea în hohote în mijlocul unui grup însufleţit, era mama. Iar tatăl era domnul acela cu aer dezorientat, ce privea plin de curiozitate tablourile ciudate, în care linii şi forme geometrice se încrucişau fără nici un sens. Nu trebuiau pierduţi din ochi, chiar dacă pentru moment soţii Harris îi lăsau în pace. Nu era bine să se arunce asupra lor încă de la început.

Treptat, toţi invitaţii s-au apropiat de bufet şi s-au servit din platouri silindu-se să pară naturali, deşi habar n-aveau, în majoritatea cazurilor, ce naiba erau chestiile alea pe care tocmai le băgau în gură. În patria pieţelor, a economatelor, birturilor şi tavernelor, încă nu sosise moda autoservirii, iar a ciuguli puţin de ici, puţin de colo şi a mânca stând în picioare părea diabolic de complicat pentru spanioli. Incapacitatea celor mai mulţi dintre ei de a purta o conversaţie, ţinând în acelaşi timp în mâini farfuria, furculiţa şi paharul era evidentă aşa că, după, câteva încercări zadarnice, mulţi au decis să arunce prosopul şi să cineze doar pe jumătate. E posibil ca, văzând prea distinsul piept al unei doamne pictat cu mâncare, să-şi fi spus: mai bine să fac foamea decât să fac de râs.

După o clipă, un nou schimb de priviri între Nieves, Harris şi Loretta a deschis sezonul de vânătoare. Cu o ingenuă întrebare despre compoziţia chimică a Calmantului Vitaminizat, Loretta l-a tras pe farmacist într-un colţ al salonului, adâncindu-se într-o sporovăială intensă şi un pic greu de înţeles despre medicamentele spaniole şi cele americane. Aproape simultan, într-un alt colţ al încăperii, doar cruciala apropiere a căpitanului de navă a făcut ca un invitat stângaci, care se împiedicase, să nu distrugă rochia albastru-păun a lui Marichu. Cu o mişcare sprintenă, marinarul i-a prins aproape din zbor paharul cu vin şi nu numai că a salvat integritatea veşmântului, ci a şi trezit recunoştinţa doamnei, oferindu-i astfel un pretext de dialog.

Mai târziu, nici farmacistul, nici soţia lui n-au putut reconstitui în amănunt cum au decurs ambele conversaţii, dar între multe „hi, hi, hi" ici şi alte multe „ha, ha, ha" colo, tatăl Aurorei a primit pe neaşteptate uluitoarea propunere de a distribui prin farmacia sa două sute de fiole de penicilină, leacul cel mai râvnit în ţara aceea atât de rămasă în urmă şi marcată de lipsuri. Practic în acelaşi moment, mama a acceptat încântată o invitaţie la târgul din Sevilla în compania celui mai select grup de militari americani detaşaţi în Spania. Între timp, în ariergardă, Nieves dădea pe gât al şaptelea pahar cu tequila şi

urmărea încântat ambele scene, cumpănind totodată următorul pas al planului său.

Odată depășite acrobațiile de la bufet, alcoolul și rock-and-rolul au destins atmosfera, hohotele invitaților amestecându-se cu clinchetul paharelor, pe când poantele și bârfele treceau fără reținere de la un grup la altul, iar câteva perechi se străduiau să-și potrivească pașii de dans pe ritmul acelei muzici ciudate, care invita la mișcare. Iar consilierul pentru ordine publică încerca să pună mâna pe soția unui căpitan de corvetă din U.S. Navy, care se-mbătase pulbere.

Continuând să-i seducă cu farmecul lor personal pe soții Carranza, cei doi Harris, care stătuseră până atunci departe unul de altul, au început să se apropie tiptil, așa încât cele două cupluri să se întâlnească. Dădeau astfel curs unei noi indicații a lui Nieves; însă, de cum i-a observat pe cei patru alături, sergentul s-a strecurat spre bucătărie, de unde a ieșit în grădină. Acolo a dus două degete la gură și a sfâșiat noaptea cu un fluierat. Cinci umbre s-au ivit imediat dintr-o casă vecină – două uniforme de gală, două rochii de cocteil și un smoching, care, săltând la gropi și denivelări, sosise împreună cu bunătățile de la baza din Rota, după ce acolo se primiseră în prealabil măsurile exacte ale unei anumite persoane.

Intrarea cvintetului a pus capăt pentru moment conversațiilor.

— Bună seara, dragii mei! a strigat Loretta din salon.

Chipeși și bronzați după răstimpul petrecut pe malul mării, cei cinci arătau impresionant. Soțiile purtau rochii spectaculoase, care lăsau la vedere o desfășurare de brațe, umeri și decolteuri delicios de aurii. Daniel, cu fața arsă de soare, cu părul lui mereu rebel cuminţit acum cu o doză considerabilă de fixativ și impecabil în smochingul de împrumut, a măturat rapid scena cu privirea. Până când i-a localizat pe soții Carranza lângă soții Harris: iată că veniseră. Acum, că am făcut primul pas, să continuăm atacul, și-a zis, simțind în stomac un nod cât pumnul.

Amfitrionii au primit gaşca cu un entuziasm vecin cu euforia. În parte, fiindcă acesta era planul. În parte, deoarece ambii băuseră fără moderaţie în ultimele două ceasuri.

— *Danny, my dear, you look absolutely gorgeous!* a exclamat Loretta, cu râsul ei nechezat. Şi-a croit drum aproape cu coatele printre invitaţi, ajungând până la el.

— Scumpa mea Loretta, eşti fantastică, îţi mulţumesc din suflet pentru petrecerea asta spectaculoasă, a salutat-o Daniel, în spaniola lui bine exersată.

Şi i-a sărutat galant mâna. De parcă se adorau încă de la facerea lumii.

Participarea lui în program avansa conform planului. Unu, intrarea, recunoaşterea teritoriului, localizarea. Doi, căldurosul salut adresat gazdei ca să se facă remarcat. Trei, căpitanul Harris. „S-o facem şi pe-asta", şi-a zis Daniel în sinea lui.

Când părinţii Aurorei au văzut îmbrăţişarea de urs cu care puternicul comandant al bazei americane şi-a cadorisit tânărul compatriot, tânăr pe care, cu doar câteva zile în urmă, ei îl disprețuiseră ca pe un mitocan băgăcios, tatăl s-a înecat cu un cub de gheaţă din paharul cu whisky pe care îl bea, iar mama a simţit pe şira spinării o sudoare rece, care ameninţa să-i distrugă mătasea rochiei. Toţi au luat acea cordială mărturie de afecţiune drept expresia sinceră a iubirii puternice pe care Harris i-o purta nou-sositului. Din fericire, nimeni n-a observat că gestul fusese de fapt o reacţie automată la îndemnul soţiei lui, care îl lovise cu tocul în fluierul piciorului stâng. Nici unul dintre cei prezenţi n-a bănuit că cei doi bărbaţi se vedeau atunci pentru întâia oară în viaţă.

Abia atunci, odată atinse cele trei obiective iniţiale, Daniel s-a relaxat, iar câteva doamne s-au strâns val-vârtej în jurul Lorettei ca să se intereseze de tânărul pe care îl calificaseră imediat drept nespus de chipeş şi de al cărui braţ ea stătea agăţată cu teribilă familiaritate. Văzându-l fără parteneră, îl crezuseră disponibil şi începuseră să amuşineze prada: toate aveau o fiică, nepoată sau soră mai mică de măritat, gata să

facă fericit o bomboană de băiat ca el. Îl mai ştiau şi un apropiat al încântătoarei familii americane care le oferea cea mai frumoasă petrecere din ultimii ani de zile. Din fericire pentru Daniel, nimeni nu observase că el era unul şi acelaşi cu străinul turmentat ce se topea de zile întregi de dragul fiicei celor doi Carranza, care şuşoteau consternaţi chiar în clipa aceea într-un colţ.

Planul Lorettei şi al lui Nieves fusese îndeplinit până atunci punct cu punct, dar, observând grupul de femei adunate în jurul lui Carter, fascinate de ceea ce le istorisea doamna Harris despre el şi care încercau să-i atragă atenţia cu linguşeli şi comentarii deştepte, sergentului i-a căzut fisa. Şi-a îndreptat ţinta, şi-a dres glasul şi şi-a netezit mustaţa. Apropierea dintre soţii Harris şi soţii Carranza urmărea încălzirea motoarelor, dar cei doi complotişti îşi închipuiseră încă de la început că, şi după intrarea lui Daniel în salon, tot mai erau multe de făcut. Ei presupuneau că trebuia să-l prezinte mai întâi pe tânăr, să-i convingă treptat pe părinţi că Daniel era demn de fiica lor, să le demonstreze că statutul de străin nu făcea din tânărul american un libertin, un individ lipsit de moralitate, un om de nimic, fără nici un rost pe lume.

Dar Nieves nu-şi închipuise că îmbrăţişarea căpitanului Harris şi zgomotoasa afecţiune a soţiei acestuia aveau să fie suficiente pentru a şterge instantaneu, ca prin magie şi radical orice suspiciune a celor prezenţi. Sergentul a înţeles atunci că toate instrucţiunile pe care i le dăduse tânărului despre cum să se poarte şi ce să povestească sau nu despre viaţa lui erau vorbe-n vânt. Nu mai interesau pe nimeni. Nieves nu realizase că simplul fapt că Daniel apăruse în societate garantat de familia Harris avea să fie suficient pentru a-l transforma ca prin farmec dintr-un băgăreţ ciudat în obiectul tuturor dorinţelor. Dintr-un străin indezirabil într-o partidă excelentă. De câtă înţelepciune dăduse dovadă bunica Aurorei când îl sfătuise să-şi caute o pilă bună!

Din priviri, Nieves i-a căutat rapid pe soţii Carranza. Stăteau într-un colţ, stingheri şi crispaţi, nemaiştiind ce să facă. Între timp Daniel era tot în mijlocul salonului, flancat de gazde şi

ţinând în mână paharul cu gin tonic pe care îl golise din trei înghiţituri, ascunzându-şi cu clasă şi tupeu uimirea la auzul laudelor nemăsurate despre persoana, originile şi formidabilele lui perspective profesionale, trâmbiţate de Loretta în gura mare şi într-o spaniolă tot mai catifelată.

Sergentul şi-a dat seama că trebuia să acţioneze. Imediat. Farmacistul şi soţia lui erau atât de năuciţi, că-şi pierduseră orice capacitate de reacţie. Trebuia să-i ajute, dar n-avea vreme de subtilităţi şi subterfugii. De aceea, Nieves a dat ocol încăperii cu paşi grăbiţi şi s-a postat în spatele celor doi soţi, fără ca aceştia să-i simtă prezenţa. S-a tras pe furiş lângă ei până când chipul i-a ajuns între urechea ei dreaptă şi urechea lui stângă. Şi, după ce şi-a scos eterna havană Farias dintre dinţi, Nieves le-a transmis mesajul:

— Ori vă apropiaţi de soţii Harris, ori nevasta contabilului pune mâna pe *gringo* pentru fiică-sa, Marité, iar a voastră rămâne fată bătrână. Haideţi, nu mai staţi.

Nici dacă ai fi împuns-o cu un vârf de cuţit n-ar fi avut mai mult efect asupra doamnei Carranza. Farmacistul tot se mai întreba de unde naiba răsărise tipul ăla în uniforma U.S. Navy, care vorbea spanioleşte de ziceai că e Cantinflas[1], că Marichu îl şi luase de braţ, târându-l spre grupul unde capul lui Daniel se ridica deasupra tuturor celorlalte.

De restul, o dată în plus, s-a ocupat Loretta.

Petrecerea s-a sfârşit la patru dimineaţa în grădină, unde au dansat cu toţii conga în jurul reşedinţei. Din întuneric, Nieves îi urmărea mulţumit, ţinându-se de un copac şi dând pe gât o sticlă de tequila Herradura. Doamna Harris era în fruntea şirului de dansatori, cu rochia ei roşie suflecată până la jumătatea coapsei. O urma un lung lanţ de trupuri în posturi dintre cele mai puţin verosimile. Daniel se prinsese de talia

1. Fortino Mario Alfonso Moreno Reyes (1911-1993), cunoscut sub pseudonimul Cantinflas, a fost un celebru actor mexican (câştigător al Globului de Aur, 1956).

lui Marichu, mama logodnicei lui, iar farmacistul Carranza își sălta picioarele în contratimp, agățat de smochingul viitorului său ginere. Asudat, cu papionul desfăcut și cămașa pe jumătate descheiată, prins între posteriorul fermecător al lui Vivian și avangarda exuberantă a lui Rachel, consilierului pentru ordine publică îi curgeau balele. Comandantul bazei aliate hispano-americane încheia lanțul dansatorilor, nebănuind că-și adusese o meritorie contribuție la istoricele acorduri bilaterale încheiate între guvernele Spaniei și Statelor Unite, care aveau să fie cunoscute sub numele de Pactul de la Madrid[1].

Aurora Carranza și Daniel Carter s-au căsătorit trei luni mai târziu, la amiaza unei splendide duminici de sfârșit de iunie. Mireasa a purtat o rochie croită dintr-o veche bucată de organdi albă și, în ciuda insistențelor mamei sale de a-și face un coc impozant *à la* Grace Kelly, refuzase categoric să-și strângă părul. Mirele, în redingotă, și-a întâmpinat viitoarea soție în fața altarului din biserica Mizericordiei, ca și cum acela ar fi fost momentul pe care îl aștepta de o jumătate de viață. Din partea Aurorei, a asistat la nuntă tot ce avea mai ilustru protipendada locală, o adevărată expoziție de pălării, galoane, perle și țesături nobile. Ca martori ai lui Daniel au semnat Domingo Cabeza de Vaca (însoțit de o tânără profesoară de artă vizigotă pe care începuse s-o curteze în acea primăvară), fiii doamnei Antonia, care nu mai conteneau să-i întindă batiste mamei lor fiindcă femeia nu-și putea reține lacrimile de emoție, și cei mai importanți oficiali ai U.S. Navy din Cartagena. Au asistat de asemenea și părinții lui Daniel, veniți hăt din Statele Unite, grație tot competentelor demersuri ale Lorettei, pentru a pune capăt amarelor neînțelegeri dintr-o epocă sortită uitării. Andrés Fontana le-a trimis din Pittsburgh o telegramă. Cu cele mai

1. Pactul hispano-american din 1953 prevedea instalarea de baze militare americane în Spania (de mare importanță strategică în Războiul Rece) în schimbul ajutorului economic acordat țării și al celui acordat lui Franco în vederea ieșirii din izolarea internațională.

bune urări, din toată inima, pentru marea aventură pe care o începeţi împreună, le-a scris el.

Banchetul a avut loc la Clubul Regatelor cu Mediterana în fundal, după care şi-au petrecut noaptea nunţii la Gran Hotel. Scandalizându-le pe ambele mame, dar bucurând-o pe Nana, mirii n-au ieşit din apartamentul nupţial până a doua zi la şase seara. Apoi au plecat în luna de miere, într-o lungă călătorie care avea să-i poarte prin Chalamera, Pamplona, Biarritz şi Paris. Au vizitat Chalamera fiindcă Daniel voia să-i arate Aurorei ţinutul natal al unui scriitor datorită căruia se cunoscuseră, o formă de a reveni la originea tuturor lucrurilor. Şederea la Biarritz a fost un omagiu adus Nanei, iar voiajul la Paris, darul părinţilor lui, o încercare, poate, de a compensa astfel anii de răceală care îi despărţiseră.

N-au mărturisit nimănui de ce au vizitat Pamplona, şi ambele familii au înţeles stăruinţa celor doi pentru acea escală abia când, printre diferitele fotografii primite prin poştă câteva luni mai târziu, au dat de una înfăţişându-l pe Daniel îmbrăcat în alb şi cu batic la gât, alergând ca un posedat la două palme de coarnele unui taur, pe strada Estafeta. În altă poză, tinerii însuraţei stăteau la o terasă împreună cu un bărbat vânjos, cu barbă albă, pe care foarte puţini au reuşit să-l identifice. Era Ernest Hemingway, care în acel an asistase pentru ultima oară la Sanfermines[1]. Scriitorul a povestit totul în reportajul „O vară primejdioasă", care avea să apară la puţin timp după aceea în revista *Life*. Unii au zis că excesele comise de Hemingway în acele luni în care a străbătut Spania într-un nebunesc pelerinaj tauromahic şi bahic l-au afectat într-atât încât l-au costat viaţa în cele din urmă. În schimb, pentru tânăra pereche vara aceea a fost începutul unei epoci de glorioasă fericire.

1. Sărbătorile de Sanfermines au loc anual, între 6 şi 14 iulie, cu ocazia zilei Sfântului Fermín, în oraşul spaniol Pamplona. În cadrul lor sunt vestite alergările în faţa taurilor pe străzile oraşului până în arena destinată coridelor.

Aurora a adus în căsnicie o licenţă în Farmacologie şi o zestre alcătuită din feţe de masă şi aşternuturi cu dantele de Valenciennes, moştenite de la bunica ei, dar abia dacă ştia să prăjească un ou şi să bâiguie câteva fraze în limba ţării care avea s-o găzduiască până la sfârşitul zilelor. Îşi însuşea astfel, fără să le cunoască, vorbele biblice din Cartea lui Rut: „...căci unde te vei duce tu, acolo voi merge şi eu, şi unde vei trăi tu, voi trăi şi eu; poporul tău va fi poporul meu şi Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu". Daniel, la rândul lui, oferea drept capital unic o splendidă cunoaştere a limbii spaniole şi o modestă ofertă de muncă, obţinută prin intermediul lui Andrés Fontana, de a preda literatura spaniolă într-o universitate din Midwest, unde să-şi şi scrie teza despre Ramón J. Sender, teză al cărei început îi dăduse viaţa peste cap pe vecie.

Cei doi tineri soţi lăsau în urmă ţara care, alături de Portugalia, era pe atunci cea mai săracă din Europa. Cu un popor aservit conformismului moral şi unui sistem social artificial, în care doar patru dintr-o sută de case aveau frigider, iar femeile nu puteau să-şi deschidă cont bancar, nici să călătorească în străinătate fără permisiunea părinţilor sau soţilor. Treptat însă lucrurile aveau să evolueze. Vălurile negre, copiii care cerşeau pe străzi, oliţele de noapte de sub pat şi bombastica retorică a regimului aveau să lase treptat locul unui progres industrial timid şi unei deschideri moderate, care vor ajunge ulterior la apogeu în epoca de maximă dezvoltare a Spaniei.

Chiar la sfârşitul acelui an, Franco, pe vremuri duşman de moarte al americanilor, avea să se îmbrăţişeze cordial cu preşedintele Eisenhower, care vizita Madridul, şi să parafeze împreună acordul din 1953, acord care, negociat în termeni înnoitori, autoriza, după unii, Statele Unite să se fâţâie în voie prin Peninsulă. În contrapartidă, Spania urma să primească, timp de zece ani, un ajutor economic şi militar în valoare de până la două miliarde de dolari. Cu toate că aceşti bani veneau ca ploaia după secetă, unii au considerat că Franco vânduse suveranitatea naţională pentru un blid cu linte.

Din acel moment şi cu toate că numeroase guverne străine puneau încă la îndoială legitimitatea regimului franchist, a început acceptarea Spaniei în tot soiul de organisme internaţionale. Rezultatele n-au întârziat să se arate: s-au îmbunătăţit sensibil şoselele, au început să sosească turişti burduşiţi cu valută, s-a modernizat armata căzută în desuetudine, a crescut venitul pe cap de locuitor şi, pe scurt, ţara distrusă în timpul războiului a început să se apropie de pista de decolare a prosperităţii. Ca şi cum n-ar fi fost de ajuns şi spre marele entuziasm al copiilor, în şcoli s-au împărţit tone de lapte praf şi de brânzeturi – cremoase, ciudate şi ambalate în cutii de conserve –, care purtau pe etichetă emblema programului: două mâini care se uneau pe fondul drapelului S.U.A.

În schimb, cu obişnuita lor eficienţă, americanii lucrau din plin la instalaţiile convenite: trei baze pentru bombardierele B-47 ale Forţelor Aeriene din oraşele Torrejón, Zaragoza şi Morón de la Frontera şi o mare bază aeronavală în localitatea Rota, precum şi instalaţiile secundare din porturile El Ferrol, Palma de Mallorca, Las Palmas şi Cartagena.

Aşa cum presimţise şi portarul Modesto, plajele spaniole urmau să se umple curând de nordice în bikini. Televiziunea, fabricile şi furnalele, emigranţii care plecau cu valize de carton în Germania, precum şi locurile de petrecere a timpului, mai presus de fotbal, tauri, biserici şi dansuri, aveau să intre curând în viaţa cotidiană. Clasa mijlocie emergentă începea să mănânce pui duminica şi, cu mari eforturi, învăţa pronunţarea unor vorbe străine şi barbarisme recente, care sunau de parcă aveai pietricele în gură: *winston, hollywood, kelvinator.*

În timp ce Spania trăgea zăvorul înapoierii şi întredeschidea uşa modernităţii, în primele zile din august 1959, la bordul unui avion care survola Atlanticul, un tânăr american şoptea câteva versuri de Pedro Salinas la urechea unei tinere spaniole pe jumătate aţipită, căreia pletele blonde şi ciufulite îi acopereau jumătate din chip. *Te iubesc pură, liberă, / ireductibilă: tu. / Ştiu că, dacă am să te chem, / dintre toţi oamenii / lumii, / doar*

tu ai să fii tu. / Și, când ai să mă întrebi / cine te strigă, / cine te vrea a lui, / am să îngrop numele, / textele, istoria. / Am să sparg / tot ce mi-au pus în cârcă / încă dinainte de a mă naște. / Și, revenit la anonimatul / etern al nudului, / din piatră, din lume, / am să-ți zic: Eu te iubesc, eu sunt.

Se îndreptau împreună către un viitor despre ale cărui întâmplări, din fericire pentru amândoi, nu puteau intui încă nimic.

Capitolul 30

Mă aştepta în stradă, rezemat de maşina lui, un Volvo albastru nici prea nou, nici prea curat. Îşi pusese ochelari negri, barba blondă părea şi mai blondă în soarele dimineţii, iar părul lui era, ca întotdeauna, ceva mai lung decât se purta. Relaxat şi atrăgător, Daniel avea pe el nişte pantaloni mototoliţi şi o geacă din blugi şi îşi ţinea braţele încrucişate într-o doară.

— Arăţi de parcă abia te-ai trezit, evident că nici măcar nu ţi-ai luat micul dejun, m-a salutat sigur de sine.

Avea dreptate, n-avusesem vreme decât pentru o jumătate de ceaşcă de cafea. Mă trezisem târziu, abia apucasem să fac un duş, să mă aranjez nitel şi să ies din casă chiar în clipa în care claxona pentru a doua oară.

Daniel mă sunase pe la mijlocul săptămânii ca să stabilim data la care puteam să punem în aplicare planul făcut de Ziua Recunoştinţei.

— Sâmbătă cinez cu Luis Zárate, aşa că mai bine o lăsăm pe duminică, i-am propus. Chiar aşa şi era: după minivacanţa de Ziua Recunoştinţei, directorul şi cu mine hotărâserăm, în sfârşit, când să luăm cina împreună.

— Şi dacă te sechestrează şi nu te mai întorci? m-a întrebat ironic. De ce să n-o devansăm pentru vineri?

Am acceptat. Prezenţa lui Daniel mi-era întotdeauna plăcută şi mă interesa foarte tare să vizitez misiunea atât de des menţionată în hârtiile lui Fontana. Ce s-o mai amânăm! Dar, înainte de cina aceea, trăisem câteva zile cam tulburi. La începutul ultimei luni a anului fusesem bombardată cu e-mailuri din

Spania, care mă întrebau din nou, unele discret, altele de-a dreptul impertinent, ce intenții aveam pe termen scurt. Colegii din universitate voiau să știe dacă aveam să mă alătur lor la tradiționala cină de dinaintea vacanței de Crăciun, iar sora mea, África, mă hărțuia permanent cu ideile ei belicoase despre cum să-mi torpilez fostul soț. Prietenii comun ai mei și ai lui Alberto, cei alături de care ne crescuserăm copiii și de care fuseserăm atât de apropiați, mă iscodeau diplomatic asupra planurilor mele, într-o încercare, am intuit, de a se întâlni separat cu noi pentru a limita la maximum neplăcuta situație în care ne-am fi trezit amândoi sub același acoperiș. Las' că vă anunț eu, mai vedem, rămânem în legătură, am multă treabă, adio, pe curând, adio.

Între timp, în campus se instala atmosfera sfârșitului de semestru. Sfârșit de semestru, de an, de secol și de mileniu, mari schimbări în perspectivă. Dar, pentru moment, studenții erau cu siguranță preocupați mai ales de iminenta sosire a examenelor și de datele la care trebuiau să predea referate, eseuri și proiecte. Apăsarea se simțea: în zonele de odihnă și la centrul de recreere, pe terenurile de sport și în cafenele, aceștia erau tot mai numeroși și tot mai gălăgioși. Luminile din cămine și apartamente ardeau până în zori, iar biblioteca, aidoma unui mare lagăr de refugiați, era deschisă zi și noapte.

Profesorii trăiau într-o atmosferă asemănătoare. Discuții mult mai scurte pe coridoare, o grămadă de examene de pregătit. Munți de teste de corectat, presiunea ultimei sute de metri și pofta nebună de a pune definitiv capăt primului semestru. Toți colegii mei încercau aceleași sentimente pe care le trăiam în general și eu, an de an, în propria-mi universitate. Dar nu și acum. Pentru prima oară în viață n-aveam nici cea mai mică dorință să vină vacanța.

Dar, cu fiecare zi care trece, mi-era tot mai limpede că activitatea mea de punere în ordine a legatului lăsat de Andrés Fontana intra în ultimele-i etape. Teancurile de hârtii de pe masa mea scădeau treptat pe măsură ce conținutul lor se vărsa

în memoria computerului. Odată citite şi clasificate, documentele îşi găseau locul, într-o ordine carteziană, în cutiile din carton aliniate pe duşumea. Tot ce înţelesesem şi reţinusem din istoria Californiei în săptămânile anterioare îmi uşurase substanţial munca, dar eram conştientă şi de faptul că recompunerea a ceea ce profesorul realizase în faza finală a vieţii avea să fie văduvită de coerenţă şi unitate. Tot mai dăinuia senzaţia că-mi lipseau date, documente, piese din marele puzzle care fusese ultima lui cercetare. Îmi era cu neputinţă să dau consistenţă tuturor acelor piese, căci nu puteam ţese prea mult cu atât de puţine fire. De aceea, probabil, aşteptam cu nerăbdare sosirea zilei de vineri.

— Ce-ai zice ca mai întâi să mâncăm ceva? mi-a propus Daniel imediat ce i-am confirmat că eram flămândă.

Nu eram grăbiţi, aşa că ne-am oprit la o cafenea din împrejurimi, un loc pe care câţiva hippy noctambuli îl împărţeau cu muncitori şi bunicuţe cărunte în drum spre coafatul săptămânal. Ne-am aşezat lângă o fereastră mare şi am comandat conştiincioşi: ouă cu bacon, clătite, suc de portocale. Şi două ceşti cu cafea.

Am sporovăit liniştiţi, străduindu-ne să dăm gata cele două farfurii enorme pe care ni le pusese în faţă o chelneriţă mexicană voinică. Cu siguranţă că le umpluse mai mult decât se cuvenea, drept mulţumire pentru complimentele în limba ei cu care Daniel îi înveselise lehamitea matinală.

— Mă predau, am zis înainte de a termina. Nu mai pot.

— Papă tot, a glumit Daniel. Să nu creadă familia ta că te neglijăm în California.

Mi-am pironit privirile în restul de gălbenuş al unui ou prăjit.

— Vrei să zici ce-a mai rămas din familia mea şi cât le pasă de mine...

Nici nu rostisem bine vorbele respective, că m-am şi căit de ce spusesem. Poate că nu voisem să fac decât un simplu comentariu ironic, dar din gură mi se revărsase un şuvoi de

amărăciune în stare pură, izbucnit fără nici un motiv. Nu-mi plăcea să vorbesc despre mine, trâmbițându-mi sentimentele și nenorocirile. Rămăsesem brusc descumpănită, nu pricepeam de ce mă biciuisem singură, cu cruzime și fără nici o justificare. În plus, o făcusem tocmai când simțeam o ușoară doză de optimism și începuse să-mi mai vină inima la loc. Sau poate că totul se datora faptului că, înghițind prea multe și de prea multă vreme, nu mă mai puteam abține.

— Pentru Dumnezeu, Blanca, nu spune una ca asta. Știu că ai copii, te-am auzit o dată vorbind despre ei. Și, chiar dacă încerci să te protejezi și nu sufli niciodată un cuvânt despre tine, îmi închipui că mai există altcineva căruia îi pasă de tine. Cineva care-și dorește să știe că ești bine, muncești mult, ești sănătoasă și ai grijă de tine, că îți faci mereu noi prieteni care te stimează în acest colț de lume, atât de îndepărtat de casa și de viața ta dintotdeauna. Frați, părinți, prieteni, un iubit, un fost iubit, un viitor iubit, ce știu eu! Un soț ori un fost soț, mai curând. Poate că tocmai ăsta e momentul potrivit să-mi povestești câte ceva despre tine, altceva decât cum înaintezi prin trecutul lui Fontana.

— Vrei să afli câte ceva despre mine? l-am iscodit, ridicând ochii din farfuria pe jumătate terminată. Păi, chiar am să-ți povestesc. Fiii mei, doi la număr, au deja viața lor. Și-au terminat studiile universitare și au zburat din cuib. Unul e la Londra și continuă să studieze, iar celălalt face pe nebunul între Tarifa și Madrid; logic, amândoi își văd de ale lor și nu prea țin cont de mine. Părinți n-am, au murit. Tata, de cancer la prostată, acum cincisprezece ani, iar mama, de hemoragie cerebrală, acum patru, dacă vrei și amănunte. Am, e adevărat, și o soră, África; mă sună tot timpul la telefon ca să-mi facă țăndări moralul și să-mi organizeze viața după gustul ei; gust care, din nefericire, nu se potrivește de nici o culoare cu felul în care mi-aș dori eu să-mi văd viața aranjată. În sfârșit, până acum câteva luni, aveam alături de mine și un bărbat cu care eram căsătorită de aproape douăzeci și cinci de ani și cu care credeam

că formez un cuplu stabil şi destul de fericit. Dar, într-o bună zi, acest bărbat a încetat să mă mai iubească şi dus a fost. S-a îndrăgostit de altă femeie, va avea un copil cu ea şi de atunci n-am mai vrut să-l văd, aşa că am decis să plec şi de aceea sunt azi aici. Nu fiindcă m-ar interesa în chip deosebit viaţa academică a acestei universităţi de la capătul lumii, nici fiindcă m-ar preocupa fie şi într-o mică măsură să dezgrop legatul prăfuit al răposatului: n-am cerut decât să fug de cea mai pură şi amară disperare. Asta-i tot, asta mi-e viaţa, domnule profesor Carter. Fascinantă, nu? Aşa că, după cum poţi vedea, nimănui nu-i pasă dacă mănânc sau nu.

Brusc, m-a cuprins o slăbiciune de moment şi am întors capul, ca să nu-l privesc în ochi pe Daniel. Dar nu regret că-i vorbisem despre toate cele. E drept că nici nu mă încânta. În fond, mi-era indiferent. N-aveam nici de câştigat, nici de pierdut dacă îl puneam la curent cu propria-mi realitate.

Am început să mă uit pe geamul lângă care stăteam, dar nu ca să privesc ceva concret. Nici perechea bolnăvicioasă care intra în cafenea, nici maşina de teren care parca ori furgoneta hârbuită care dădea cu spatele ca să iasă din parcare.

Până am simţit că braţele lui Daniel se întindeau peste masă spre farfuria mea. Două braţe lungi care se terminau cu două mâini mari şi osoase. Cu ele mi-a şi apucat tacâmurile, le-a întors şi a manevrat printre rămăşiţele micului meu dejun. A tăiat, a înţepat, a pus deoparte cuţitul şi a ridicat furculiţa. Spre gura mea. Abia atunci a vorbit. Cu autoritatea profesorală pe care folosea probabil şi când voia să-şi pună la punct studenţii.

— Mie-mi pasă. Mănâncă.

Reacţia lui aproape că m-a făcut să râd. Cu oarecare amărăciune şi fără prea mult chef, desigur. Dar cu o urmă de gratitudine.

— Aşa, hai, a zis când am înghiţit, în fine, bucata de clătită pe care mi-o oferise.

Am ieşit în timp ce Daniel plătea şi a durat puţin până m-a ajuns din urmă. Ne-am îndreptat grăbiţi spre maşină, fiecare cu gândurile lui. La un moment dat, pe când străbăteam acea

scurtă distanță, și-a trecut degetele prin părul meu și m-a strâns de ceafă o clipă.

— Blanca, Blanca...

N-am zis nimic.

Sonoma semăna întrucâtva cu Santa Cecilia, dar era și deosebită în același timp. Fără studenți zgomotoși, mai liniștită. Am parcat în plină stradă și în plin centru, lângă o piață mare unde se înălțau primăria și un pâlc de arbori centenari. În jur, se zăreau construcții nu prea înalte, în culori fistichii: legendarul hotel Toscano și Blue Wing Inn, teatrul Sebastiani, vechi barăci ale armatei mexicane și Casa Mare, care fusese proprietatea comandantului-general Mariano Guadalupe Vallejo în primii ani de după independență.

— Și uite și misiunea noastră...

Într-un colț. Simplă, albă, austeră. Cu un portic susținut de bârne din lemn vechi pe toată lungimea clădirii. San Francisco Solano, mai cunoscută sub numele de misiunea Sonoma. Ultima verigă din lanțul pe care îl edificaseră franciscanii spanioli în epopeea lor misionară; ultima etapă din miticul Camino Real, acel drum liber străbătut de călugării care călăreau pe catâri și se încălțau cu sandale din piele aspră. Vegheată pe fațadă de un clopot din fier, atârnat de traverse, simbolul care amintea la fiecare milă, din sudul până în nordul Californiei, că acei bărbați austeri se stabiliseră acolo într-un trecut nu prea îndepărtat.

Am contemplat-o calmi, în tăcere. Simplitatea și liniile ei curate n-aveau nimic special. Dar, poate chiar de aceea, într-un anume sens cred că ne-a emoționat. Olanele din lut, varul strălucind în soare. Au trecut două minute.

— Mai înainte n-am fost întru totul sinceră cu tine.

Nu m-a întrebat la ce mă refeream, a preferat să-i spun eu. Și am făcut-o fără să mă uit la el, fără să-mi întorc privirile de la fațada misiunii.

— E adevărat că la început mi-am asumat legatul lui Fontana ca pe o simplă obligație, ca să mă distanțez de propriile mele probleme, ca să mă separ de ele fizic și sufletește. Dar asta nu

înseamnă că l-am luat drept o simplă distracţie; într-un anume fel, tot ce a început ca o simplă îndatorire mi-a acaparat deja interesului meu personal.

N-a comentat nimic, n-a făcut nici o apreciere. A lăsat doar să zboare câteva clipe în care a reflectat la vorbele mele. Apoi m-a luat de cot şi mi-a zis, hai să mergem. Şi ne-am dus.

Aidoma celor douăzeci de misiuni care mai dăinuiau, San Francisco Solano era complet reconstruită, chiar dacă din edificiul originar se mai ţinea în picioare doar prea puţin. Dar rezistaseră estetica, sufletul şi structura sa, cu o umilă cruce din lemn neşlefuit în partea superioară. O placă din metal rezuma istoria sa. Simplitate în stare pură, sobrietate profundă şi emoţionantă.

Nu păreau să fie vizitatori la ora aceea, aşa că, însoţiţi doar de sunetul propriilor paşi, am vizitat capela cu pereţi albi şi podele din lut, cu un altar nepretenţios şi naiv. Apoi ne-am dus în aripa unde locuiseră călugării, transformată într-un muzeu minuscul, şi unde erau expuse o machetă sub sticlă, o oală de aramă, fiare pentru marcatul vitelor şi un teanc de fotografii alb-negru care ilustrau diferite momente ale vieţii din misiune.

Am continuat să iscodim locul, aproape fără să scoatem vreo vorbă, am trecut mai departe. În pofida utilităţilor precare şi a înfăţişării umile, locul avea farmec şi invita totodată la linişte. Pe pereţii a ceea ce presupuneam că era refectoriul am dat de o colecţie de acuarele vechi şi ne-am oprit să le privim pe îndelete. Patruzeci sau cincizeci, poate şaizeci. Imagini ale misiunilor în frumoasa lor degradare, înainte de a fi supuse reconstrucţiei ulterioare. Ziduri prăbuşite, acoperişuri gata să cadă ori în ruină. Clopotniţe susţinute de schele, pereţi despărţitori găuriţi, garduri devorate de plante agăţătoare şi o senzaţie pregnantă de abandon şi singurătate.

— Crezi că avea dreptate?

Daniel a spart tăcerea, cu privirea pironită încă pe o arcadă aproape distrusă. Fără să-şi scoată mâinile din buzunarele pantalonilor, fără să se uite la mine.

— Cine să aibă şi în ce privinţă?

— Fontana, când s-a gândit că poate a existat o misiune care n-a lăsat nici un fel de urme nicăieri.

A continuat să se uite drept înainte, nemişcat, ca şi cum ar fi căutat un răspuns în tuşele din acuarelă.

— În hârtiile lui n-am găsit nici o menţiune despre aşa ceva, am replicat. Dar, aşa cum chiar tu mi-ai spus, el intuia că mai existase una. O numea misiunea Olvido, nu?

— Da, numele ăsta l-am auzit şi eu. Poate era reală, poate imaginară şi o denumise el aşa, deşi probabil că n-avusese nici o dovadă a exîstenţei ei.

În sală a intrat un cuplu de turişti. Ea, cu camera pregătită şi un cozoroc peste părul roşcat, ondulat de un permanent, el cu o borsetă ostentativă la brâu şi o şapcă de baseball cu cozorocul la spate. Ne-am dat la o parte ca să le facem loc, dar stampele pline de nostalgie n-au părut să le trezească prea mare entuziasm.

— Mă rog, dar tare mă tem, am adăugat când am rămas iar singuri, că această misiune pierdută n-a lăsat nici o urmă.

Pe măsură ce lăsam în spate acuarelele şi ne apropiam de patio, au început să se audă voci de copii. Când am ieşit la aer, am văzut câţiva elevi în excursie, conduşi de o tânără învăţătoare şi o ghidă mai în vârstă care le cereau fără prea mare succes să facă linişte. Ne-am apropiat şi, la o distanţă prudentă, lângă fântâna centrală din cărămizi, ne-am oprit să ascultăm ceea ce ghida izbutea, în sfârşit, să le istorisească. Fragmente de istorie prescurtate, astfel încât să poată fi digerate de acel public format din elevi clasa a patra primară. Referiri la anul când fusese întemeiată misiunea, 1823, la fondatorul ei, padre Altimira, şi la metodele de lucru şi studiu ale neofiţilor amerindieni acceptaţi acolo.

Am părăsit misiunea în tăcere, fiecare cu gândurile lui sau, poate, meditând amândoi la acelaşi lucru. Probabil că Daniel şi-l reamintea pe profesorul din tinereţea lui, cu intuiţiile sale cărora nu le dăduse prea mare atenţie pe atunci. La rândul

meu, îl reconstituiam pe Andrés Fontana plecând de la mărturiile scrise lăsate de acesta după moarte. Două versiuni distincte ale aceluiaşi om: bărbatul în faţa propriei memorii, carnea şi oasele în faţa legatului intelectual.

Când am trecut din nou pe lângă clopotul de fier de la intrare, Daniel s-a oprit. A pipăit cu mâinile-i mari bârnele groase de lemn de care acesta atârna şi le-a mângâiat suprafaţa aspră. Apoi, fără să ne fi înţeles în prealabil încotro s-o luăm, ne-am îndreptat instinctiv spre piaţetă şi ne-am aşezat pe o bancă, încercând să savurăm leneş ultimele raze de soare ale zilei. În faţa noastră, printre copacii uriaşi, se înălţa o sculptură din bronz. Un soldat căruia îi unduia pe umăr vechiul stindard cu imaginea ursului, un omagiu adus efemerei independenţe a Californiei. Ceva mai încolo, o zonă de joacă cufundată într-o linişte absolută, cu leagănele încremenite, din care copiii lipseau cu desăvârşire.

În pofida vorbelor deprimante pe care le spusesem la micul dejun, mă simţeam într-un fel mai bine după ce-i povestisem lui Daniel despre mine. Mă defulasem, eram uşurată, mai împăcată cu mine însămi. Contrar a ceea ce crezusem până atunci, faptul că-mi deschisesem inima în faţa unui străin se dovedise un pic eliberator. Poate pentru că, în ciuda vicisitudinilor, mă simţeam tot mai puternică. Poate pentru că acel străin îmi era tot mai puţin străin.

— N-am idee de ce, dar, dintre toate misiunile, de aceasta se ocupă Fontana cel mai mult în lucrarea lui, ştiai? De ea şi de fondatorul ei, padre José Altimira, pe care l-a pomenit mai înainte ghida când le-a spus şcolarilor povestea misiunii. Era un tânăr franciscan catalan, abia venit în Alta California. E adevărat că în legătură cu el am găsit câteva documente printre hârtii.

— Şi ce-ai izbutit să afli? a întrebat Daniel, schimbându-şi poziţia. Se întorsese spre mine, se sprijinea într-un cot de spătarul băncii şi mă asculta cu interes.

— Că Altimira a reuşit să obţină autorizaţia de a construi această ultimă misiune în cel mai nepotrivit moment. Misiunea

Dolores din San Francisco era pe atunci într-o stare deplorabilă, iar el a propus să fie mutată aici, dar superiorii lui n-au fost de acord. Mexicul își proclamase nu demult independența față de Spania și se bănuia deja că misiunile aveau să fie secularizate destul de curând, deși franciscanii refuzau să recunoască orice guvern care nu era al regelui lor spaniol. Dar guvernatorul Californiei a acceptat propunerea călugărului și, grație acestuia, Altimira a început s-o construiască.

— Îmi închipui că guvernatorului nu-i păsa prea tare de sufletele necredincioșilor.

— Desigur că nu. El avea alt motiv, mult mai practic: voia să garanteze o prezență stabilă în zonă în fața amenințării rușilor, care, în schimbul unor mantale, al unor perechi de pantaloni de călărie, al unor săpăligi și a mai nimic altceva, obținuseră de la amerindieni o mare întindere de pământ, ceva mai la nord, pe țărmul Pacificului.

— Isteți rușii ăștia de la Fort Ross. Vrei să mergem într-o zi să vedem toate astea? Mâine, de pildă.

— Mâine iau cina cu Zárate, ți-am spus?

— Inventează o scuză oarecare și vino cu mine. Cu el ai să te plictisești mai abitir.

— Hai, taci, am spus, râzând reținut. Deci, nu vrei să afli ce s-a întâmplat cu Altimira?

— Sigur că vreau, doar te-am întrerupt un pic. Zi, sunt numai ochi și urechi.

— Ei bine, cum îți ziceam, deși dispunea de permisiunea autorităților, Altimira n-avea aprobarea superiorilor lui. Cu toate acestea, și-a schimbat rasa cu hainele de lucru, a ales acest loc, pe atunci total neprimitor, și, cu patru trunchiuri de copac și câteva crengi pe post de altar, a înfipt o cruce din lemn în țărână, înființând astfel misiunea.

— Cam nesupus acest Altimira, nu-i așa?

— Era, probabil, cam rebel, așa-i, deși la sfârșit, de voie, de nevoie, superiorii lui i-au îngăduit să mențină activă misiunea. Dintr-un motiv pe care n-am reușit să-l lămuresc, se pare că

lui Fontana personajul i s-a părut deosebit de interesant. În hârtiile lui sunt, cum îţi spuneam, câteva referiri la Altimira şi se simte că se străduia din greu ca să-i reconstituie paşii dincolo de Sonoma.

— A avut noroc?

— Aşa şi-aşa. Odată întemeiată, în ciuda tuturor greutăţilor, misiunea de aici, din Sonoma, lui Altimira i s-au răzvrătit neofiţii, amerindienii aceia botezaţi, care trăiau în ea. După cum se observă, monahul era un tip eficient şi un bun administrator, dar n-a izbutit niciodată să aibă o relaţie afectuoasă cu aborigenii. În strădania lui de a-i civiliza, se pare că a fost excesiv de dur şi de exigent, aplicându-le necontenit pedepse fizice şi neputând să le câştige încrederea.

— Şi drept urmare ei s-au răzvrătit.

— Exact. Doi sau trei ani mai târziu, indienii au jefuit misiunea şi i-au pus foc. Altimira şi câţiva neofiţi abia au izbutit să scape cu viaţă din incendiu şi să fugă.

— Şi ce s-a întâmplat cu el?

— Nu mi-e prea clar ce s-a petrecut în zilele şi chiar în lunile care au urmat, chiar dacă, aşa cum îţi spun, din scrierile lui Fontana se desprinde un interes enorm despre soarta lor. Dar n-am mai găsit nimic altceva pe subiectul ăsta.

— Şi presupun că, odată cu Altimira, s-a sfârşit şi viaţa acelei misiuni.

— Nici vorbă. La puţină vreme după incendiu şi după fuga lui Altimira, conducerea misiunii şi-a asumat-o alt franciscan, padre Fortuni, un popă bătrâior şi energic, care a făcut rapid ordine şi a luptat pentru reconstruirea ei. Dar el a trebuit să înfrunte rele mai mari decât incendiul ori jaful.

— Secularizarea misiunilor.

— Da, domn'e. O secularizare care a demarat prost, pe urmă s-au străduit să pună ordine, iar la final au mai dat chix o dată. Pentru început, noii reprezentanţi militari ai Mexicului s-au dus în Alta California cu intenţia de a reconfigura ordinea socială. Dar, de pe o zi pe alta, între tabere au izbucnit conflicte. Între

militari şi franciscani, ultimii loiali până la moarte vechii ordini spaniole. Între militari şi populaţia locală neindigenă (californienii, şi ei de origină spaniolă), care până atunci trăiseră liniştiţi în fermele lor, cultivându-şi pământurile şi îngrijindu-şi moşiile...

— ...călărind, făcând rozariul, dansând şi cântând din voce şi din chitară la câte un *fandango*, cum se chemau pe-aici petrecerile. Nu mă miră că nu-şi însuşeau noile lozinci liberale, doar o duceau bine..., a observat Daniel ironic.

— Dar nu le rămânea altă opţiune. În Mexic se hotărâse că misiunile erau anacronice, că trebuiau imediat secularizate, iar pământurile lor redate amerindienilor hispanizaţi şi noilor colonişti care doreau să se stabilească acolo. Ceea ce a declanşat iarăşi dispute deoarece unii, mai descurcăreţi, aveau pretenţia să se aleagă pe daiboj cu asemenea proprietăţi, iar alţii, mai rezonabili, credeau că pământurile trebuiau să le revină vechilor stăpâni legitimi.

— Care presupun că erau amerindienii, a sugerat Daniel. Populaţia autohtonă.

— Într-adevăr. Fiindcă, din câte am citit, franciscanii n-au avut nicicând pretenţia de a-şi însuşi pământurile pe care se aşezaseră; însă, cu toate că încercările lor au eşuat în linii mari, iar ei au utilizat adeseori mijloace nefericite, franciscanii n-au urmărit decât să-i apropie pe nativi de credinţa creştină, făcând din ei cetăţeni mai mult sau mai puţin integraţi în comunităţile lor.

Continuam să stăm acolo pe bancă, printre copacii din piaţă, soarele apunea şi doar câţiva trecători ne distrăgeau din când în când atenţia.

— Dar nimic din toate astea nu s-a concretizat...

— Nu, fiindcă până la urmă de acel măreţ plan care avea ca scop să facă dreptate prin retrocedarea pământurilor nu s-a ţinut seama, şi doar foarte puţine terenuri au fost redate proprietarilor de drept.

— Iar indienii, smulşi aproape cu forţa din tiparul vieţii şi al culturii lor, au sfârşit prin a fi, aşa cum se şi întâmplă îndeobşte, marii perdanţi.

— Din nefericire, da. Iar ce s-a întâmplat de-atunci încolo ştii tu mai bine decât mine deoarece face parte din istoria ţării tale.

— Efemera Republică a Californiei şi războiul dintre Mexic şi Statele Unite. Şi, la sfârşitul lor, Tratatul de la Guadalupe Hidalgo[1], care ne-a reconfigurat harta şi ne-a adus tot nordul Mexicului, inclusiv California.

— Corect. Începând de atunci, misiunile aveau să cadă în cea mai profundă uitare; în anii '20 ele au început să fie reabilitate, iar în anii '50 au demarat şi cercetările istorice.

— Şi i-au atras pe unii romantici, asemenea lui Andrés Fontana, în ultimii ani ai carierei sale, a adăugat Daniel.

— Şi tocmai de aceea suntem azi aici tu şi cu mine, la capătul legendarului Camino Real. La ultima misiune din acest lanţ de relicve ale trecutului colonial spaniol. Relicvele unui trecut relativ apropiat, de care totuşi aproape nimeni de aici nu-şi mai aduce aminte.

— Iar în Spania, cu atât mai puţin.

— Fără îndoială. Cu excepţia mea, am glumit, care am scăpat de ignoranţă deoarece o fundaţie necunoscută mi-a oferit la momentul oportun bursa pe care am cerut-o fără măcar să ştiu ce trebuia să fac.

Daniel şi-a schimbat poziţia, dar de data asta nu s-a uitat la mine, ci a rămas cu privirile pierdute într-un punct nelămurit din piaţă. Privea, poate, figura din bronz a eroicului soldat din răzmeriţa ursului sau leagănele goale.

---

1. Tratatul de Pace dintre Statele Unite şi Mexic de la Guadalupe Hidalgo s-a semnat şi ratificat în 1848, la sfârşitul Războiului Mexicano-American (1846-1848). Prin acesta, Mexicul ceda peste jumătate din teritoriul său (actualele state nordamericane California, Arizona, Nevada, Utah, New Mexico şi Texas), precum şi părţi din Colorado şi Wyoming, renunţa la orice pretenţii asupra statului Texas şi accepta frontiera de pe Río Bravo. S.U.A. se angajau să plătească Mexicului despăgubiri de război în valoare de 15 000 000 de dolari.

— Am avut noroc că FACMAF m-a ales tocmai pe mine, am continuat. Mi-e foarte comod să lucrez pentru fundația asta fără termen ori presiuni. Ea îmi trimite un cec în fiecare lună, iar eu fac progrese în ritmul meu până ce, la sfârșit, totul va fi pe deplin organizat și îi voi înainta raportul final.

Daniel a rămas tăcut, nepărând să mă asculte și urmărindu-mă cu un amestec de distanțare și interes.

— Hai să mergem, a fost singurul lucru pe care mi l-a zis în cele din urmă. Ne întoarcem la Santa Cecilia ori mai dăm o raită pe aici?

Ne-am plimbat prin împrejurimile piațetei, am dat de câteva străduțe pietonale, cu magazine, galerii de artă și cafenele. Apoi ne-a ieșit în cale un pub irlandez care se potrivea ca nuca-n perete în peisaj. Pe ușă era anunțat un concert, iar noi aveam poftă să bem ceva, așa că ne-am hotărât să intrăm.

Ne-am așezat la bar. Ora prânzului trecuse de mult, iar a cinei nu sosise încă, dar chelnerii păreau dispuși să ne ofere tot ce doream. Într-un colț, un trio de muzicanți veterani, deși toți până în șaizeci de ani, își pregăteau instrumentele. Unul avea o coadă care îi ajungea până la mijlocul spatelui; altul își ascundea burdihanul într-un tricou negru, pe care era imprimată o frunză de marijuana; al treilea răscolea pe podea într-o pungă.

Am cerut câte o bere și ne-am văzut noi departe de discuțiile noastre, printre frunze verzi de trifoi și inscripții în gaelică. Am revenit la Fontana și la scrierile acestuia, un tribut poate inconștient adus misiunii pe care o vizitaserăm sub imboldul lui.

— Înainte să moară, când începuse să-l intereseze istoria Californiei spaniole și a misiunilor, a povestit Daniel după prima înghițitură din berea lui neagră, îmi aduc aminte că achiziționa cu pasiune documente legate de istoria colonială. Catastife, hărți, dosare care îmi închipui că aparțineau misiunilor ori altor instituții asemănătoare.

— Sunt foarte puţine chestii de-astea în ce a ajuns la mine, totul are un caracter mai degrabă documentar. De unde făcea el rost de asemenea lucruri?

Daniel a ridicat din umeri.

— Le găsea te miri pe unde şi dădea pe ele doar câţiva dolari, căci, din câte se pare, prea puţini cunoşteau pe atunci valoarea unor hârtii vechi scrise în spaniolă.

— Poate căuta în ele misiunea Olvido...

Ne-au adus un coşuleţ cu cartofi prăjiţi şi am început să-i ciugulim.

— Poate, a confirmat Daniel, cu gura pe jumătate închisă, mestecând primii cartofi. Dacă bine îmi aduc aminte, a continuat după ce a înghiţit, Fontana chiar a menţionat o dată că era posibil ca această misiune să fi fost situată lângă Santa Cecilia. De aceea şi era, probabil, atât de interesat să obţină vechi documente din zonă cu gândul că putea găsi informaţii în ele. Dar eşti sigură că în hârtiile la care lucrezi nu se află nimic similar?

— Categoric nu, ţi-am mai spus. Deşi tot mai cred că din legatul lui Fontana lipsesc lucruri, că trebuie să mai fie ceva care să dea sens ultimei părţi din munca lui.

— Ciudat, a zis Daniel gânditor, luând iar câţiva cartofi între degete. De când mi-ai zis prima oară că lipsesc documente, mă tot întreb ce s-o fi întâmplat. Poate că s-au pierdut la vreo mutare. Poate s-a descotorosit el însuşi de ele, deşi mă îndoiesc, fiindcă nu arunca nimic. Nici nu-ţi poţi închipui cum arăta biroul lui, ziceai că e peştera lui Ali Baba.

— Nu ştiu, convingerea că lipseşte ceva poate că e o simplă supoziţie de-a mea. Deşi, evident, mi-ar uşura enorm munca dacă aş da de toate ţele astea răzleţe.

Localul se umpluse, atmosfera se însufleţea cu fiecare clipă, bătrânii muzicanţi tot nu terminaseră cu pregătirile.

— Există destul de multe referiri la o bibliotecă a University of California în care se află cea mai mare parte a catastifelor din misiuni. Asta-i altă vizită pe care mi-ar plăcea s-o facem.

— Bancroft Library, din Berkeley.

M-a surprins că avea cunoştinţă de un detaliu atât de concret într-o chestiune care îi era străină. Dar Daniel nu s-a oferit să mă ducă s-o văd.

— De acolo venea Fontana când a murit, verificase anumite documente şi informaţii. Era 17 mai 1969, în amurg. Ploua cu găleata, o ploaie din aia de primăvară. I-a tăiat calea un camion, a derapat...

— Ce trist, nu? l-am întrerupt. Atâtea eforturi ca să scoţi toate documentele astea din uitare, şi să mori singur, aruncat într-un şanţ, într-o noapte ploioasă.

Daniel a tăcut câteva clipe. Comentariile clienţilor din jur au umplut golul propriei noastre conversaţii. Când, în sfârşit, a vorbit, a rămas cu privirea fixată în paharul dintre degete. Îl rotea, căutând parcă în el inspiraţia sau îndemnul de a spune ceea ce voia.

— Fontana nu era singur în maşină. În accidentul ăla a mai murit cineva.

— Cine?

Muzicanţii au intonat primele acorduri din melodia lor celtă, iar zgomotul discuţiilor s-a stins.

— Cine, Daniel?

Şi-a ridicat privirea din bere şi, în cele din urmă, a răspuns.

— O femeie.

— Ce femeie?

— Ce importanţă mai are numele ei acum, după atâta vreme? Mai ţi-e foame, mai cerem ceva?

Capitolul 31

În sâmbăta aceea, pe la amiază, am trecut prin faţa casei Rebeccăi. Ştiam că era la Portland, la ziua de naştere a uneia din nepoatele ei, aşa că n-avea nici un sens să mă-nvârt pe-acolo. Cu toate acestea, m-am plimbat pe stradă şi am privit ferestrele închise şi uşa de la garaj coborâtă şi ea; nici urmă de blândul ei câine, Macan.

Mi-ar fi făcut plăcere să stau de vorbă cu Rebecca. Despre Daniel, despre Fontana, despre sentimentele încălcite pe care mi le trezeau amândoi şi despre timpurile de odinioară, când Rebecca avea de-a face cu ei, poate şi despre femeia care murise alături de profesor în noaptea aceea ploioasă. Era o curiozitate pură, viscerală, animată de un interes simplu, aproape organic. Sunt poveşti vechi de vreo mie de ani, îmi spusese Daniel când menţionase accidentul, cu un rest de emoţie, câtă mai rămăsese după trecerea timpului. Apoi continuaserăm să discutăm despre multe alte lucruri. Am mai cerut bere, ne-au adus şi doi hamburgeri, din care el a mâncat unul şi jumătate, iar eu cealaltă jumătate, şi după-amiaza s-a scurs pe fondul muzicii celte şi al amintirilor vizitei la misiune.

Am hotărât să ne înapoiem la Santa Cecilia când noaptea îşi intrase deja în drepturi. În drum spre parcare, Daniel a zărit ceva într-o vitrină şi, după ce a şovăit doar o clipă, a intrat în magazin şi a ieşit după încă o clipă cu un clopoţel din fier, o replică a legendarului simbol al misiunilor. Un suvenir al zilei de azi, a spus când mi l-a întins.

— Încă mai ai timp să fugi cu mine şi să uiţi de întâlnirea de mâine cu directorul tău, m-a anunţat cu binecunoscuta-i ironie, oprind maşina în faţa apartamentului meu. Ce-ai zice să mergem la Napa şi să vizităm câteva crame?

— Nici vorbă.

— OK, să fie ca tine, chiar dacă pe urmă ai să te căieşti. Şi săptămâna care vine ce faci?

— Lucrez. Finalizez chestii din legat, tranşez altele. Încep să închid uşile, mă tem. Timpul a trecut în zbor, suntem în decembrie şi, aşa cum ţi-am zis, îmi rămâne tot mai puţin de lucru.

— Şi atunci ai să ne părăseşti, a sugerat.

I-am răspuns abia după câteva secunde.

— Presupun că nu voi avea altă soluţie.

Aş fi putut să nu mai spun nimic, să-mi păstrez pentru mine restul gândurilor. Dar, dacă tot mă apucaseră confesiunile de cu dimineaţă, de ce să nu-i dau înainte?

— Nu vreau să plec, ştii? Nu vreau să mă întorc.

— Nu vrei să dai piept cu realitatea.

— Probabil că ai dreptate.

— Dar trebuie s-o faci.

— Da, ştiu.

Stăteam de vorbă în întuneric, în maşina oprită dinaintea casei mele.

— Oare n-ar putea FACMAF să-mi mai ofere o bursă? am continuat. Dacă nu-i prea târziu, poate ar trebui să-i contactez.

— Nu cred că-i o idee bună.

— De ce nu?

— Pentru că trebuie să pui punct lucrurilor, Blanca, oricât de dureros ar fi. Nu e bine să laşi răni deschise. Timpul vindecă totul, dar mai înainte fiecare trebuie să se reconcilieze cu ceea ce lasă în urmă.

— Mai vedem noi, am zis nu prea convinsă.

— Atunci, ai grijă de tine.

Şi-a pus mâna pe a mea şi mi-a strâns-o de parcă şi-ar fi luat rămas-bun. Eu nu m-am clintit.

Până când în câmpul nostru vizual a apărut vecinul taiwanez, profesorul de matematică; căra o cutie enormă, care, după gabarit, părea a conţine un televizor. Jongla cu ea, încercând să intre în clădire fără s-o scape, şi ne-a distras atenţia.

Mi-am tras mâna de sub a lui Daniel, am deschis portiera şi am ieşit.

— Ne mai vedem, am zis de afară, plecând capul la înălţimea lui.

— Când vrei tu.

Imediat ce m-a văzut intrând, Daniel a demarat.

A doua zi seara Luis Zárate m-a recuperat exact din acelaşi loc. Ce ciudat îmi părea mie, care şofasem toată viaţa prin atâtea locuri, să mă trezesc dintr-odată pieton, aşteptând să mă ia cineva cu maşina. Încă o schimbare printre atâtea altele.

Ne-am dus la Los Olivos şi aşa am văzut şi eu, în sfârşit, cel mai celebru restaurant din oraş. Plin ochi, cu o masă bună rezervată pentru noi. Cu clasă şi fără ostentaţie, cu pereţi înalţi din cărămidă aparentă, acoperiţi cu tablouri mari şi rasteluri pline cu sticle.

— Cabernet? Shyraz? Ori încercăm *un petit verdot*? Îmi plac cerceii tăi, îţi vin foarte bine.

Erau cei pe care îi purtasem la cina dată de Rebecca de Ziua Recunoştinţei. Cine ar fi zis, când îi cumpărasem în Marele Bazar din Istanbul, cum avea să mi se dea peste cap viaţa doar câteva luni mai târziu?! Dar aşa fusese: la mai puţin de un an după acel ultim voiaj făcut în compania soţului meu, pe când eram convinsă, în naivitatea mea, că alcătuiam o pereche statornică, cinam la celălalt capăt al lumii cu alt bărbat, ceva mai tânăr decât mine şi care, întâmplător, îmi mai era şi şef. Un bărbat care, într-un costum nou, de culoare închisă, dar având ceva deosebit în această seară, citea concentrat, la flacăra lumânării albe din suportul de sticlă groasă dintre noi, lista de vinuri, promiţând să-mi fie o bună companie.

— Mulţumesc, sunt turceşti. Iar vinul mai bine alege-l tu.

— Ce talent special aveți voi, spanioloaicele, să vă aranjați. La fel ca argentiniencele și italiencele. Îți plac pastele? Îți recomand *linguine alle vongole.*

— Cred că am să iau rizoto cu ciuperci, l-am anunțat, închizând meniul. N-am mâncat orez de un veac.

— Minunată alegere.

— Am să-ți dau să guști. Așa, și cum mai merg toate?

— Bine, bine, bine...

Departamentul, cursurile lui, cursurile mele, o carte, un loc, un coleg sau altul, mii de chestiuni diverse ne-au umplut conversația în lumina slabă și între două pahare cu vin.

Pe măsură ce treceam de la aperitivul cu humus și pastă de măsline la salată și apoi la felul principal, lunecam aproape fără tranziție și abia conștienți de la terenul profesional spre nisipuri mai umane. Nici unul din noi nu s-a pierdut în amănunte, nici n-a exprimat deschis emoții ori sentimente, cum mi se întâmplase cu o zi mai înainte. Dar e adevărat că am pus amândoi pe tapet câteva informații pe care până atunci nu le comentaserăm împreună. Nimic prea intim, în realitate: chestiuni obiective, cantitative, care depășeau, totuși, granița relațiilor profesionale. Că avea o fetiță în Massachusetts, deși n-ajunsese niciodată să se însoare cu mama ei. Că eu tocmai divorțasem destul de brusc. Că venirea lui în California contribuise la răcirea relației pe care o avea cu mama fetiței. Că fiii mei aproape nu mai aveau nevoie de mine. Luis n-a menționat-o pe Lisa Gersen, tânăra profesoară de germană cu care îl văzusem în noaptea dezbaterii și în alte câteva ocazii. Cea pe care tot departamentul o credea o ființă specială pentru el. Așa că nu l-am întrebat nimic.

Pe neașteptate, cineva s-a apropiat de masa noastră în toiul discuției și al cinei. Unul dintre studenții mei, Joe Super, istoricul veteran care îmi adora cursul de conversație. Nu-l zărisem, era așezat în spatele meu.

Mi-a făcut plăcere să-l revăd. Și lui Luis, cu care a dat mâna.

— Am venit doar ca să-i spun dragei şi admiratei profesoare, a spus cu haz nebun Joe în spaniola lui mai mult decât acceptabilă, că în marţea asta n-am să pot veni la curs.

— Păi, îţi vom simţi lipsa, Joe.

Aşa şi avea să fie. El era, fără nici o îndoială, una dintre prezenţele cele mai active din grupă, dispus în orice situaţie să exprime un punct de vedere dezinvolt şi inteligent.

— Şi s-ar putea să lipsească şi alţi câţiva colegi, a adăugat.

— Probabil că tot din cauza proiectului Los Pinitos, îmi închipui, a sugerat Luis, înainte ca eu să apuc să întreb ceva.

Joe Super participa activ la platforma anti-proiect. Îmi aminteam că-l văzusem la televizor, dar şi la curs, şi nu fusese deloc nici exagerat, nici superior când făcuse câteva comentarii pe această temă.

— Aşa-i, aşa-i. Avem o nouă întâlnire marţi în amfiteatru. Mai e puţin până expiră termenul până la care putem ataca în justiţie proiectul centrului comercial şi suntem cu toţii cam nervoşi.

— Vă scuz, atunci.

— Şi, dacă vrei să vezi cum merg lucrurile, poţi veni cu noi.

— Mulţumesc, Joe, dar cred că-i mai bine să nu vin. Sunt în Santa Cecilia doar în trecere, ştii bine. Oricum, îmi veţi povesti voi tot.

— Presupun că va fi pe-acolo şi prietenul nostru comun Dan Carter, a spus Joe în loc de rămas-bun. Sigur o să mă certe că am lipsit de la cursul frumoasei profesoare spaniole care ne vizitează.

Făcându-ne simpatic cu ochiul, Joe Super s-a întors la masa lui, iar Luis şi cu mine am rămas singuri. Dar tonul şi fondul discuţiei noastre n-au mai fost ca înainte.

— Prietenul *vostru* comun Dan Carter, a repetat, ridicând paharul şi toastând ironic. Gigantul a ieşit iar la plimbare.

Dan. Aşa auzisem că-i spuneau lui Daniel vechii prieteni din Santa Cecilia, prescurtându-i numele la maximum. Aşa-i

spunea adeseori şi Rebecca. Dar Luis Zárate, ştiam prea bine, nu făcea parte din cercul prietenilor lui.

— Tu nu te duci? am întrebat, terminându-mi rizotoul. Căci am preferat să mă fac că nu-i auzisem comentariul.

— Nu, mulţumesc. Eu nu iau parte la acest joc, a ripostat Luis, terminându-şi şi el pastele. Delicioase, a conchis, după ce s-a şters la gură. În realitate, toată chestia asta cu Los Pinitos şi viitorul său îmi sunt absolut indiferente.

M-a şocat reacţia lui, dar nu i-am arătat-o, fiindcă tânăra chelneriţă ne lua farfuriile. Poziţia mea era cea a unei nou-sosite în comunitate, aceea de absolută necunoscătoare a problemelor acesteia. Totuşi, în ciuda condiţiei mele de venetică, pricepusem de ce respingeau colegii mei planul de a distruge un loc natural pentru a-l transforma în încă un centru comercial. Tocmai de aceea nici nu izbuteam să-l înţeleg pe Luis.

— Dar trăieşti aici, trebuie să-ţi pese de ceva. Aproape toţi sunt contra, din motive evidente, propriii tăi colegi se mobilizează fără preget de luptă...

— Ai văzut? mi-a zis Luis, surâzând uşor. Vulpoiul acela bătrân de Carter te-a şi atras de partea lui. Încă un pahar cu vin pentru desert?

Nu l-am refuzat. Şi poate că tocmai vinul pe care îl beam împreună cu mărinimie m-a făcut să-i vorbesc fără ocolişuri.

— Da' ştiu că nu vă înţelegeţi deloc, nu?

— Nici chiar aşa, doar că nu suntem pe aceeaşi lungime de undă. Ştii că prima viţă de vie din California au plantat-o compatrioţii tăi, călugării franciscani? Au adus butaşi din Spania fiindcă aveau nevoie de vin pentru împărtăşanie...

— Nu schimba vorba, Luis. Lămureşte-mă o dată pentru totdeauna în ce sens nu sunteţi pe aceeaşi lungime de undă.

— Academic, firește. Dar şi personal, aş zice. Însă nu-i nimic grav, să nu dramatizăm. De fapt, pe lângă manifestarea din Ziua Hispanităţii, am vorbit cu el faţă în faţă doar o singură dată, chiar dacă acea primă întâlnire a fost şi mai puţin memorabilă.

— Nu vrei să-mi povesteşti?

Vorbeam sincer, Luis nu se mai străduia, ca în primele zile, să se poarte cu mine ca un cavaler perfect, un şef perfect ori un coleg perfect, atent şi prevenitor. Şi ne înţelegeam perfect aşa. Eram firi diferite, dar împărtăşeam anumite coduri şi de aceea comunicarea dintre noi curgea mereu fără poticneli. Deşi era cu trei-patru ani mai tânăr decât mine, aparţineam aproape aceleiaşi generaţii şi ne mişcaserăm pe teritorii înrudite. De aceea, fiindcă aveam atât cu Daniel, cât şi cu Luis relaţii bune, chiar dacă diferite, mă deranja că îşi aruncau unul altuia săgeţi otrăvite tocmai când eu mă aflam la mijloc. Şi, dacă la un moment dat îmi spusesem că toată povestea asta nu mă privea, mi-am schimbat în cele din urmă opinia. Acum preferam să aflu motivul antipatiei lor care, indiferent din ce direcţie ar fi venit, izbutea să mă atingă întotdeauna.

— Ce-ţi mai pasă, Blanca? Poziţia ta e cea mai inteligentă. Te ai bine cu toţi şi te ţii departe de frecuşuri. Într-o zi cinezi cu mine, într-alta iei micul dejun cu el...

— Dar tu de unde ştii asta?

— Cineva mi-a zis ieri că v-a văzut de dimineaţă ieşind împreună dintr-o cafenea de pe şoseaua care duce la Sonoma, nimic mai mult. Santa Cecilia e un oraş mic, ce vrei! În orice caz, trebuie să te simţi foarte onorată că marele Daniel Carter îţi ciuguleşte din palmă.

— Vezi că-ntreci măsura, Zárate..., l-am atenţionat, gustând, în sfârşit, din cheesecake. În orice caz, nu ştiu ce interes personal are Daniel în problema Los Pinitos, dincolo de faptul că îi susţine pe prietenii lui care se opun.

Ştiam că aşa stăteau lucrurile, căci vorbisem cândva despre toate astea cu Daniel, care mă şi luase cu el la manifestaţia aia dintr-o după-amiază cu cafele şi vânt. Dar nu ştiam că ar fi fost implicat dincolo de simplul sprijin acordat cauzei.

— Mă rog, fii sigur că are unul. Chiar unul enorm.

Am încercat să nu mă arăt mirată.

— La sfârşitul anului universitar anterior, a încercat Luis să mă lămurească, ridicându-şi la gură furculiţa de desert goală

după ce îi scăpase bucăţica de tiramisù, Carter m-a sunat din biroul lui de la Santa Barbara şi mi-a cerut să-l primesc aici, în Santa Cecilia, fiindcă voia să-mi vorbească despre o chestiune pe care nu mi-a pomenit-o la telefon. I-am dat întâlnire peste o săptămână, a sosit la facultate ca o primadonă şi, fără ca măcar să mă cunoască, mi-a explicat în linii mari cum trebuia eu să-mi conduc departamentul. Aproape că mi-a pretins să acţionez în interesul lui.

Nu mai pricepeam nimic. Poate că din cauza vinului. Sau poate din pricina a ceva mai puţin volatil, mai substanţial.

— Totul avea de-a face cu proiectul Los Pinitos. Voia să mă convingă ca departamentul să intervină activ în dispută cu toate mijloacele de care dispunea.

— Ce mijloace? am întrebat, nelăsându-l să termine.

— Habar n-am, nu i-am mai dat posibilitatea să mă lămurească. Nu ştiu dacă avea pretenţia ca toţi profesorii să semnăm un manifest, să ne mobilizăm studenţii ori să facem donaţii pentru această cauză... Am refuzat să-l mai ascult înainte să intre în detalii. Pe atunci chestiunea îmi era tot atât de indiferentă ca şi azi. Dar nu puteam accepta să fiu constrâns de o persoană, oricât o fi fost ea de celebră în rest, care nu mai avea nici o legătură cu universitatea noastră. Nici ca o asemenea persoană să-mi spună ce trebuie sau ce nu trebuie să fac în munca mea şi ce măsuri să iau în anume chestiuni atât de străine de competenţele noastre.

Aidoma maşinuţelor ălora din parcurile de distracţii, pe măsură ce Luis vorbea, în mintea mea începeau să se producă ciocniri violente pe care nu mai izbuteam să le ţin sub control. Daniel şi legatul lui Fontana, Fontana şi Los Pinitos, eu şi Daniel, eu şi Fontana. Ceea ce Luis Zárate n-a ajuns să afle niciodată eu am început să bănuiesc chiar din acel moment. În cel mult două secunde memoria mea a coborât din nou în subsolul murdar din Guevara Hall. Şi dacă tocmai acestea erau mijloacele la care făcuse aluzie Daniel? Nişte mijloace palpabile, documentare, cuantificabile, proprietatea unui departament

care nu le luase niciodată în seamă. Şi dacă Daniel chiar dorise atunci să-l convingă pe Luis Zárate ca departamentul lui să sufle praful de pe legatul lui Fontana şi să-l pună în serviciul cauzei de salvare a Los Pinitos? Şi dacă Daniel bănuise încă de la început că acolo exista cheia pentru blocarea proiectului centrului comercial? Şi dacă, refuzat de director, Daniel îşi căutase propriul drum pentru a scoate, în sfârşit, moştenirea lui Fontana la lumină?

— Aşa că am refuzat, a continuat Luis. Din principiu. *Por cojones*[1], cum aţi spune voi în Spania. Te rog să mă scuzi.

N-am reacţionat la limbajul lui colorat, mintea mea tot mai încerca să pună piesele cap la cap. Mijloace documentare, mijloace palpabile existente, poate, între miile de hârtii cu care eu mă chinuiam de trei luni de zile. Ceva legat, poate, de întrebările pe care mi le punea constant Daniel despre cum avansam în muncă, despre ce mai descoperisem, despre eluziva misiune Olvido de care se interesa adeseori.

— Şi aici s-a încheiat conflictul, să nu crezi că-i vorba de mai mult. Cu toate că a fost interesant, a adăugat ironic Luis. Nu dai nas în nas cu o legendă vie în fiecare zi.

Mintea mea tot mai făcea conexiuni ca să poată da consistenţă unei bănuieli tot mai sigure, dar probabil că pe chip mi s-a citit o curiozitate evidentă. Şi Luis a observat-o.

— Fiindcă lucrezi în alt domeniu decât el, e posibil să nu ştii totul despre adevăratul Daniel Carter, corect?

— Păi, spune-mi tu. Trebuia să aflu. Trebuia să ştiu.

— În comunitatea hispaniştilor din ţara noastră, şi crede-mă, suntem câteva mii, e un tip de categorie grea. A fost preşedintele puternicei MLAA, adică Modern Language Association of America, şi directorul uneia dintre cele mai prestigioase publicaţii periodice din domeniul nostru, *Letras y Crítica*. Cărţile lui, printre care *Literatură, viaţă şi exil* sau *Cheile prozei spaniole din secolul XX* sunt lucrări de referinţă de mulţi ani de zile în

1. (Vulg.) C-aşa au vrut muşchii mei.

toate departamentele de Spaniolă din Statele Unite. Prezența sa la congresele și conferințele de specialitate este apreciată ca a nimănui altuia, iar o conferință de-a lui în deschiderea sau închiderea unui colocviu academic e garanția unui succes total. O referință pozitivă sau o scrisoare de recomandare cu semnătura lui pot schimba fundamental cariera oricăruia dintre cei care lucrăm în domeniu.

Imaginea lui Daniel Carter, așa cum mi se contura în fața ochilor, a început să mă stânjenească la fel de mult ca și interesul lui de a pune în mișcare resursele unui departament care nu era al său de zeci de ani.

— Prietenul tău Daniel Carter, dragă Blanca, nu e un simplu profesor anonim și simpatic, cu puține răspunderi și mult timp liber, intrat în linie dreaptă pe ultima parte a carierei lui. El continuă să fie și astăzi una dintre figurile care se bucură de cea mai mare încredere intelectuală și cu o considerabilă capacitate de acțiune printre hispaniștii din Statele Unite.

Descrierea nu făcea decât să-mi sporească îndoielile. Încercam să fac în așa fel încât Luis să nu-mi observe stânjeneala, iar plăcinta cu brânză mi-a redevenit paravan.

— În plus, a continuat directorul, i s-a dus vestea că-i un personaj charismatic, că are mulți prieteni, că e foarte influent și, după cum se spune, că are și un trecut oarecum special. E mare păcat că eu nu l-am înțeles și că, spre deosebire de tine, relația dintre noi doi s-a caracterizat încă de la început printr-un dezacord total.

Și-a terminat bucata de tiramisù, iar eu am continuat să pun cap la cap piesele din acel puzzle confuz care se forma sub ochii mei.

— Știu, nu suport aceste vaci sfinte care cred că pot să-și arunce umbra unde au chef.

Luis vorbea iarăși fără rezerve, ca și cum își cumpănise bine opiniile, iar gândurile respective îi ocupau intens mintea de multă vreme.

— Nu-mi place că, în profesia noastră, dinozaurii continuă să fie veneraţi şi nimeni nu îndrăzneşte să-i critice.

Chiar atunci Joe Super s-a apropiat iar de masa noastră doar ca să-şi ia rămas-bun de la noi. I-am zâmbit amândoi, ne-a zâmbit la rândul său. Nici nu făcuse bine stânga-mprejur, că, în sfârşit, am întrebat aproape fără glas.

— Dar atunci ce caută de fapt Daniel în Santa Cecilia?

— Păi, are un an sabatic şi scrie o carte. Ori cel puţin asta zice.

— Despre literatura spaniolă de la sfârşitul secolului, asta ştiu. Dar de ce tocmai aici şi acum?

Luis a răspuns imediat. Ca şi cum ar fi avut răspunsul deja pregătit.

— Chiar asta mă întreb şi eu ori de câte ori îl văd.

Capitolul 32

Mi-am petrecut întreaga duminică rumegându-mi incertitudinile. Nu l-am văzut pe Daniel, nu l-am sunat, nu m-a sunat nici el şi nici nu mi-a pomenit cineva de el, fiindcă n-am schimbat un cuvânt cu aproape nimeni toată ziua. Însă tot mai auzeam ecoul numelui său din timpul conversaţiei cu Luis Zárate la cina noastră de la Los Olivos.

M-am deşteptat devreme şi n-am mai putut să adorm. M-am dus la piscina din campus, când încă era practic goală, şi am înotat fără chef şi fără forţă. Apoi am cumpărat ziare şi reviste şi am băut undeva lângă piaţă o cafea pe care n-am reuşit s-o dau gata. Iar la amiază nici că am mai putut înghiţi ceva. Stomacul meu părea să se fi făcut ghem. În schimb, mintea nu-mi stătea locului nici o clipită. Toate lucrurile pe care până atunci le considerasem nevinovate şi întâmplătoare îmi păreau acum îndoielnice: motivul prezenţei permanente a lui Daniel într-un loc care n-avea nici o treabă, interesul lui stăruitor pentru munca mea şi faptul că avea unele informaţii despre mine pe care eu nu-mi aduceam aminte să i le fi împărtăşit.

Refăcând în minte firul lunilor scurse de la sosirea mea, l-am revăzut pe Daniel în lunga succesiune de locuri unde fuseserăm împreună şi de momente pe care le împărtăşiserăm. Mi l-am reamintit mergând fără grabă pe aleile din campus, cu două cărţi sub braţ şi mâinile în buzunare, şi alergând uşor în amurg până hăt departe, îmbrăcat sport. Mi-am amintit şi de ziua în care ne cunoscuserăm la Meli's Market, şi de cea când mă trăsese aparent spontan în mijlocul manifestanţilor. Şi de

amiaza când, la cantină, ciugulise din micul meu *burrito* de pui, şi de după-amiaza pe care o petrecuserăm împreună, când îmi vorbise cu multă afecţiune de acel Andrés Fontana şi de ziua în care îl cunoscuse, şi de glasul puternic cu care cântase *rancheras* la petrecerea mea, şi de braţele cu care împinsese scaunul cu rotile al prietenului său cu mintea dusă, şi de discursul cu care stârnise hohote şi lacrimi, aducând mulţumiri vieţii şi elogii compasiunii. Apoi, mai aproape în timp, de degetele lui pe ceafa mea, după un mic dejun interminabil, şi de atenţia încordată cu care îmi ascultase, pe vechea bancă din lemn, relatările despre misiunea Sonoma. Menţionarea morţii lui Fontana împreună cu o femeie care încă n-avea nume pentru mine şi sfatul pe care mi-l dăduse în maşină, înainte de-a ne lua rămas-bun. Mereu destins, cald, apropiat. Poate prea apropiat.

Pe la jumătatea după-amiezii am ieşit din nou. M-am dus iar la Rebecca, dar am găsit casa închisă şi cufundată în letargie, prietena mea tot nu se întorsese. Aşa că m-am îndreptat spre bibliotecă. Deşi era sărbătoare, locul se umpluse bine de studenţi. Încălzirea funcţiona din plin, majoritatea tinerilor erau în mânecă scurtă, unii chiar în bermude, iar alţii exageraseră venind în şlapi.

Am răscolit în maţele unui computer de la primul etaj, căutând referiri şi coordonate. Ce tip de căutare doriţi? m-a întrebat aparatul. Am ales opţiunea *autor*. Apoi am tastat numele şi prenumele. Rezultatele mi-au apărut imediat dinaintea ochilor. Paisprezece cărţi proprii, nenumărate volume coordonate sau la care fusese coautor, zeci de articole în reviste prestigioase, un număr serios de prefeţe şi ediţii comentate. Proză, critică, Ramón J. Sender, exil, voci, literatură, analize, nostalgie, privire, identitate, revizuire. Toţi termenii ăştia se înşirau într-o ordine deloc aleatorie printre titlurile imensei producţii ştiinţifice a lui Daniel Carter.

Apoi am căutat anumite indicaţii şi am urmat paşii cuveniţi. Până ce am ajuns la etajul trei, în secţia de literatură spaniolă. Am scos câteva volume de pe rafturi, am citit câteva pagini

pe deasupra şi alte câteva pe îndelete, am răsfoit cărţi, am cântărit informaţii. Luis Zárate nu exagerase deloc. Aveam în faţa mea munca unui universitar de anvergură, nu activitatea unui simplu profesor blazat, fără alte obligaţii decât să-şi însoţească colega nu demult aterizată la vizitat misiuni franciscane şi la băut bere neagră într-un pub irlandez.

Pe la şapte seara m-am oprit. N-avea sens să mai citesc, aflasem mai mult decât aveam nevoie să ştiu. Nu mi-ar fi servit la nimic dacă mai citeam şi alte articole de-ale lui Daniel despre bandiţi adolescenţi, după-amieze cu Teresa, lănci ruginite sau cărţi de identitate[1]. Prea puţin mai puteau adăuga toate acestea la portretul unui bărbat pe care îl închegasem deja.

Când m-am îndreptat spre ieşire, marea zonă centrală a bibliotecii era la fel de animată: studenţii continuau să sosească, unii mergeau în zona cu computere, cei mai mulţi dintre ei căutau ici şi colo o masă la care să-şi conecteze laptopul. Alţii plecau. În stradă, în noapte, la căminele şi casele lor, la viaţa obişnuită, în confortul protector al mochetelor şi rafturilor pline cu cărţi. Probabil că ar fi trebuit să plec şi eu odată cu ei. Să revin la viaţa mea, să nu mai cercetez.

Dar n-am făcut-o.

În ultimul moment, când îmi pusesem deja haina, am decis să caut ceea ce intuiţia îmi sugera a fi o posibilă fereastră către adevăr. Să caut încă o piesă şi s-o adaug la grămada celor deja adunate. Să merg pe urmele mărturiei de neşters a celor ce se petrecuseră cândva.

Am cerut instrucţiuni la ghişeul corespunzător. Presa din 1969? Ziarul local? Totul e microfilmat. Un moment, vă rog. În trei minute ţineam în mână microfilmul de care aveam nevoie, în alte patru eram deja aşezată în faţa unui ecran puternic luminat care trebuia să mărească sub ochii mei paginile unui ziar din urmă cu trei decenii. Daniel menţionase luna mai 1969

1. Referiri la romanul *Ultimele seri cu Teresa* de Juan Marsé, *Lăncile ruginite* de Juan Benet şi *Carte de identitate* de Juan Goytisolo.

ca dată a accidentului lui Fontana, ziua nu mi-o aminteam exact. Şapte? Şaptesprezece? Douăzeci şi şapte?

Imediat ce m-am familiarizat cu mânuirea aparatului, am început să dau paginile rapid. Până ce a apărut frontispiciul *Santa Cecilia Chronicle.*

USC PROFESSOR KILLED IN CAR ACCIDENT
Spanish Professor Andrés Fontana, 56, Chairman of the Department of Modern Languages, was killed last night in a car crash... Along with him, Aurora Carter, 32, wife of Associate Professor Daniel Carter, was killed as well...

Aurora Carter, în vârstă de treizeci şi doi de ani, soţia profesorului Daniel Carter. *Killed as well.* Omorâtă la rândul ei. *Along with him.* Împreună cu el.

N-am putut citi mai departe. Căldura din bibliotecă devenise brusc sufocantă. Mi-am simţit gâtul uscat, degetele mi s-au încleştat ca nişte gheare de masă, m-a cuprins o puternică stare de slăbiciune. Până când, epuizată, am reuşit să mă adun şi am citit pe ecran cele trei coloane ale ştirii. Ploaie, noapte, camion. Impact, pompieri, câteva ceasuri, poliţie. Spania, soţ, moarte.

Am renunţat să caut şi alte informaţii, n-am mai avut curaj. Sau puteri. Sau stomac. De-aş fi făcut-o, cu siguranţă că aş fi găsit zeci de amănunte în jurnalele din zilele care urmaseră. Cum fusese doliul, cine îi priveghease, unde îi înmormântaseră. Dar n-am vrut să mai ştiu nimic. Cum n-am vrut nici ca propria-mi imaginaţie să intre cu bocancii în acel triunghi dureros şi deconcertant care se contura în faţa mea. Când am ajuns la finalul ştirii, m-am ridicat atât de brusc, că am răsturnat scaunul.

Sesizându-mi graba, bibliotecara secţiei de periodice m-a atenţionat tăios de la ghişeu. Trebuia stins aparatul, am înţeles. Şi înapoiat microfilmul. N-am binevoit s-o ascult, nu m-am oprit, n-am întors capul. Am iuţit pasul, am lăsat-o să mă bombăne din urmă şi, aproape alergând pe mocheta care estompa zgomotele, dusă am fost.

Primul lucru pe care l-am făcut când am ajuns la mine în apartament a fost să trimit un mesaj.

Rosalía, sunt tot în California. Te rog, caută rapid tot ce poţi afla despre FACMAF, fundaţia de la care primesc bursa. Trebuie să aflu ce-i în spatele ei, cine o patronează. Deie Domnul să mă înşel, dar am senzaţia că am fost băgată de cineva într-o afacere foarte stranie.

A doua zi departamentul arăta ca în orice dimineaţă de luni. Oameni, paşi, ţăcănitul unei tastaturi, fotocopiatorul care scuipa foi. I-am salutat ca întotdeauna pe toţi cei care mi-au ieşit în cale, am dat un bună ziua unei persoane de la baza scării şi alt bună ziua unui coleg, zece metri mai încolo. M-am străduit ca vorbele să-mi sune firesc, tot profesoara invitată, spanioloaica aia căzută din cer, care se închidea zi de zi în ultimul şi cel mai prăpădit birou de pe etaj, cu o grămadă de hârtii vechi în faţă, şi de care nu-i păsa nimănui.

Mai întâi am deschis mailul. Răspunsul aşteptat era acolo.

Am mii de şedinţe şi chiar acu' tre' să fug la una dintr-alea lungi, e dementă, fată!!! Despre bursa ta nu găsesc decât anunţul concursului + docs. şi mesajele pe care le-am schimbat la vremea respectivă cu Uni. Sta. Cecilia, dar pe-astea le ai şi tu. Însă am salvat din Trash mesajul cu num. de tel. al tipului de la FACMAF pe care l-am contactat atunci, un gagiu ocupat până peste cap, care vorbea perfect spaniolește. Ţi-l trimit, sper să-ţi fie de folos. Sărutări, Ros.
P.S.: Te întorci până la cocteilul pe care îl dă Rectorul de Crăciun?

Am tras adânc aer în piept, am ridicat receptorul bătrânului telefon şi am format numărul cu care Rosalía îşi încheia mesajul. Aşa cum mă temeam, după ce a sunat de cinci ori, i-am auzit glasul înregistrat. Întâi a vorbit pe limba lui. Apoi pe a mea. Scurt, rapid, concis. Dar ce-mi trebuia mai mult?

Acesta este robotul doctorului Daniel Carter, de la Departamentul de Spaniolă şi Portugheză al University of California, Santa Barbara. Pentru moment lipsesc din raţiuni profesionale. Dacă vreţi să lăsaţi un mesaj, vă rog să sunaţi la secretariat.

Am fost gata să arunc cu receptorul în fereastră, să trag din toate puterile un şut în computer. Să strig cele mai urâte vorbe pe care le ştiam şi să mă pun pe plâns. Toate odată. Sau pe rând, mi-era totuna.

Dar n-am făcut nimic din toate astea. Nimic. Doar mi-am încrucişat braţele pe masă, mi-am ascuns faţa în ele şi, refugiindu-mă în mine însumi, m-am gândit. Multă vreme n-am făcut decât asta, m-am gândit. Când, în sfârşit, mi-am pus ordine în gânduri, am trimis două rânduri electronice Rosalíei, rugând-o să nu se mai deranjeze. Apoi, fără să deschid vreun dosar, şi fără să ating cu un deget vreuna dintre puţinele hârtii din legatul lui Fontana care-mi mai rămăseseră, am luat de pe un raft cartea cu supracoperte galbene despre California pe care mi-o dăruise el, mi-am pus geanta pe umăr şi am ieşit.

— Tu ştiai, nu-i aşa? am întrebat din uşă. Pe nepregătite. Fără ca măcar s-o salut.

Rebecca şi-a ridicat ochii de pe tastatură. În jurul ei domnea armonia dintotdeauna, iar ea purta o cămaşă vineţie.

— Bună, Blanca, a răspuns, calmă ca întotdeauna. Te superi dacă te rog să-mi spui la ce te referi?

— Ştiai că prietenul tău Daniel Carter se afla în spatele FACMAF?

Întrebarea mea n-a părut s-o surprindă. Dar, înainte de a-mi da vreun răspuns, Rebecca şi-a scos ochelarii de citit şi s-a rezemat liniştită de spătarul fotoliului.

— La început, nu.

— Şi apoi?

— Apoi am început să am bănuieli. Dar niciodată n-am ştiut sigur.

— Cum aşa?

— Păi, nu l-am întrebat. Deoarece nu-i treaba mea. Şi fiindcă intuiesc motivele pentru care a făcut-o, aşa că am preferat să nu cercetez.

— Motive care au legătură cu Andrés Fontana şi cu soţia lui. Cu prietena ta Aurora, e adevărat?

— Aşa presupun. Dar cred că ar fi mai bine să stai de vorbă cu el.

— Asta şi intenţionez să fac chiar acum, am replicat, potrivindu-mi geanta pe umăr. De cum îmi spui unde locuieşte.

— Nu-i dai un telefon mai întâi? m-a întrebat Rebecca, notând adresa pe un post-it galben.

— De ce? Doar dimineţile lucrează acasă, nu? Prefer să-l văd direct.

Ieşisem deja pe culoar când i-am auzit vocea în spatele meu.

— Nu uita, Blanca, dar, într-un fel sau altul, toţi avem datorii faţă de propriul trecut.

La ieşire am dat nas în nas cu Fanny. A vrut să se oprească, lăsându-mă să înţeleg că voia să-mi arate ceva. Am încercat să simulez un zâmbet, dar nu mi-a ieşit. Ne vedem mai târziu, i-am zis, fără să-mi încetinesc paşii. Am lăsat-o acolo, în picioare, privindu-mă cuminte, descumpănită.

Şi mi-am dat seama curând că Rebecca avea dreptate. Nu în privinţa sfatului obscur pe care mi-l dăduse în ultimul moment şi la care nici nu apucasem să mă gândesc, ci când mă avertizase că ar fi trebuit să-l anunţ pe Daniel că urma să-l vizitez. Am apăsat pe butonul soneriei de la apartamentul 4B din casa aceea mare, subîmpărţită în mai multe locuinţe independente, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am bătut repetat, cu toată puterea, în uşa de lemn alb a locuinţei lui temporare, dar nimeni nu mi-a deschis. Atunci m-am aşezat pe o treaptă şi mi-am scos mobilul.

Aveam două numere de telefon ale lui Daniel, cel fix, de la domiciliul lui provizoriu, şi al celularului, cum îi spuneau pe aici; mi le dăduse pe ambele în după-amiaza când îl căutasem

la Selma's Café. În caz că ai nevoie de mine la un moment dat, spusese. Ei bine, momentul acela sosise.

Am sunat la primul număr, știind dinainte ce-avea să se întâmple. Nu m-am înșelat: dincolo de ușa lângă care stăteam a răsunat de mai multe ori ecoul unei sonerii la care n-a răspuns nimeni. Apoi am sunat la al doilea. Abonatul apelat nu e disponibil, s-a auzit falsetul în engleză al unei voci de domnișoară. Și a repetat. Și a repetat. Până am închis.

Atunci am scos din geantă cartea despre California. Eu o crezusem un simplu dar, oportun și ingenios, destinat să mă ajute în muncă. Însă pentru el fusese probabil doar o momeală ca să mă stimuleze să lucrez neobosit, aidoma morcovului pe care îl atârni în fața catârcei pentru ca ea să învârtească fără oprire roata fântânii. O cursă, o înșelătorie. Încă una. M-AI MANIPULAT ȘI M-AI TRĂDAT. CAUTĂ-MĂ DE CUM TE ÎNTORCI, am scris pe carte. Furia majusculelor mele aproape că a sfâșiat hârtia. N-am semnat.

Am aruncat scurt cartea în cutia poștală cu numele lui, montată pe fațadă, iar aceasta a căzut cu zgomot metalic înăuntru. Apoi am plecat, hotărâtă să nu-l mai caut. Nu voiam să-i mai aud glasul, nici să-i mai primesc mesajele. Ci doar să-l văd față în față, fără subterfugii sau alte șmecherii.

Daniel a dat un semn de viață abia după treizeci și patru de ore. Ceasuri triste și dezolante, pentru ca apoi să mă găsească în cel mai nepotrivit moment.

Am auzit niște bătăi rapide în ușa sălii de curs și aceasta s-a deschis imediat. Un cap și o jumătate de trup s-au ițit în tocul ușii. Păr blond, barbă blondă, un pulover cenușiu pe gât, un sacou sobru. Și un chip bronzat care nu-și ascundea îngrijorarea.

Nu i-au trebuit decât două secunde să evalueze situația. Lângă tablă, o profesoară, eu, în picioare, ușor sprijinită de latura din față a catedrei. Cu un marker în mână cu brațele încrucișate pe abdomen, cu oboseala întipărită pe față și făcând eforturi vizibile să-mi maschez indispoziția. Cinci studenți de

la cursul meu de cultură erau răspândiți prin jur, mai puțin de jumătate decât de obicei.

N-a spus nici o vorbă. Doar a ridicat ceva în aer, grav, și mi-a arătat. Cartea despre California. A mea. A lui. Cea pe care mi-o adusese cadou într-o sacoșă anonimă în noaptea aceea cu omlete, *gazpacho* și hohote de râs. Cartea pe care i-o înapoiasem, aruncând-o pe fundul cutiei lui poștale. Nu vreau nimic de la tine, intenționasem să-i spun cu acel gest. Presupuneam că înțelesese. A schițat un gest ca și cum ar fi vrut s-o pună undeva. În caseta mea, am bănuit. Nu i-am zis nici da, nici nu, iar el nu mi-a așteptat răspunsul. Doar a închis la loc ușa și s-a făcut nevăzut.

Niciodată n-am avut intenția asta.
Te aștept în amfiteatru.
Vino asap, pls.

Asta am găsit la sfârșitul cursului în locul unde mi se lăsau îndeobște mesajele interne și scrisorile pe care le primeam din când în când din țara mea. Cuvintele erau scrise pe o carte de vizită albă, fără antet, introdusă la întâmplare între două pagini ale unei cărți cu coperte galbene care începea deja să-mi fie supărător de familiară.

Primul rând îl nega pe cel de-al doilea.

Al doilea îmi dădea o întâlnire.

Ultimul invoca urgența. Vino asap, *as soon as possible*, cât de repede poți.

Pls, *please*, te rog.

Pe podium erau cinci vorbitori, i-am zărit printre ei pe studentul meu Joe Super și pe două profesoare pe care le cunoșteam din vedere. Ca și în ziua când se ținuse manifestația, simpatizanții alcătuiau o faună diversă. Numeroși studenți, bunicuțele războinice care țineau o pancartă sus, zeci de cetățeni onorabili și băiatul cu părul împletit în codițe rastafari, cu căpățâna lui exagerat de mare, care se distingea de departe.

Dar nu regăseam nimic din atmosfera aproape festivă din ziua demonstraţiei. N-am remarcat decât chipuri serioase, puţine zâmbete şi o atenţie concentrată.

Întâlnirea începuse de peste o oră, unul dintre vorbitori vorbea despre nişte cercetări arheologice efectuate pe teren. Deasupra podiumului, pe o tablă albă, cineva scrisese cu un marker gros *10 days to Dec. 22.* Zece zile era tot ce-i mai rămăsese platformei anti-proiect pentru a acţionat, am crezut că voia să zică. Zece zile până la data limită. După trecerea lor, dacă nu găseau nimic cu care să se prezinte în faţa autorităţilor, pierdeau bătălia.

Daniel mă aştepta aşezat în penultimul rând.

— Trebuie să vorbim, am şoptit fără să-l salut de cum m-am instalat lângă el. Haide.

— Cinci minute, mi-a şoptit. Te rog, Blanca, doar cinci minute.

— Vii sau rămâi, e decizia ta.

Atunci, vorbitorul i-a pronunţat numele şi i-a pus o întrebare.

— Aşteaptă-mă, a insistat Daniel, apucându-mă de încheietură, pe când la microfon îi repetau numele şi întrebarea.

Mi-a dat brusc drumul mâinii. Iar eu m-am ridicat şi am plecat.

Capitolul 33

Peste o jumătate de oră îi deschideam uşa.

— Îmi pare nespus de rău, a mărturisit Daniel, intrând brusc şi spulberând, cu apariţia sa mare şi agitată, liniştea din apartament. Nu credeam că se bazau pe mine, m-au chemat în ultima clipă, tocmai sosisem de la Los Angeles, ţi-am găsit cartea în cutia poştală şi te-am căutat imediat, am plecat ieri la prima oră...

Nu l-am întrerupt. Dacă l-aş fi avut în faţa mea în urmă cu o zi şi jumătate, poate că i-aş fi sărit la gât, l-aş fi întâmpinat cu ţipete ori mi-aş fi descărcat întreaga furie adunată în mine spunându-i ceea ce intuiam. Dar, după trecerea atâtor ceasuri, l-am lăsat pur şi simplu să vorbească. Furia mi se mai potolise, iar turbarea care mă chinuise mai înainte mi se transformase în altceva. Într-un soi de mâhnire, de amărăciune profundă, care poate că era şi mai rea pe termen lung.

Când a terminat de recitat miile de scuze pe care nu i le pretinsesem, mi-a venit şi mie rândul.

— De ce m-ai minţit? l-am întrebat cu răceală.

— Niciodată n-am vrut se te mint, Blanca. Niciodată n-am avut de gând să te amăgesc.

A făcut un pas înainte, a întins un braţ spre mine. Ca şi cum prin contact fizic putea să-mi transmită o doză în plus de sinceritate.

— Asta ai făcut, totuşi, l-am contrazis, ferindu-mă ca nu cumva să mă atingă. FACMAF nu există, iar bursa din care am trăit în aceste luni e doar o maşinaţiune de-a ta, pe care

mi-ai ascuns-o tot timpul. Mi-ai ascuns toate astea, m-ai păcălit, m-ai dezamăgit şi m-ai rănit.

— Şi îţi spun că regret din toată inima. Dar vreau să ştii că niciodată n-am urmărit...

— Nu aştept scuze, doar lămuriri, i-am tăiat-o dur. Spune-mi mai întâi ce stă în spatele aceste lucrături şi apoi ieşi definitiv din viaţa mea.

Daniel şi-a trecut o mână prin păr, apoi prin barbă. Vizibil stânjenit.

— Vreau lămuriri, Daniel, am insistat. Doar lămuriri, nimic mai mult.

Eram indiferentă, dezamăgită, rece. Nu mă străduiam să dau doar impresia, pur şi simplu mă arătam aşa cum mă simţeam.

— Mă rog, mai întâi ai dreptate că FACMAF nu apare nicăieri în mod oficial ca Fundaţia de Acţiune şi Cercetare pentru Manuscrise Academice Filologice, a recunoscut el atunci. Aici nu greşeşti, e vorba într-adevăr un nume fals. Dar există, totuşi, ca entitate, să spunem, informală. Una distinctă.

— Adică? Una pe care ai inventat-o după moartea lui Fontana şi a soţiei tale?

M-a privit câteva clipe. Concentrat. Serios. Dar nu surprins.

— Mă gândeam eu că până la urmă aveai să-ţi faci propriile investigaţii.

Răspunsul era atât de evident, că nici măcar nu m-am deranjat să-l exprim în cuvinte.

— FACMAF, a continuat Daniel, e, în esenţă, Fondul Aurora Carter în Memoria lui Andrés Fontana. Aurora Carter sau Aurora Carranza, numele ei de familie din Spania, tot aia e. În definitiv, proiectul urmărea să perpetueze legatul intelectual al mentorului meu cu ajutorul moştenirii soţiei mele. Acronimul funcţionează pentru ambele versiuni.

— Nu mă ameţi cu şmecherii lingvistice, mi-e absolut egal dacă primul F din FACMAF vine de la Fond sau de la Fundaţie. Nu vreau să ştiu decât de ce, după treizeci de ani de la moartea

lor, ai decis să montezi aceasta intrigă sinistră şi m-ai băgat pe mine în ea.

Daniel şi-a afundat mâinile în buzunare şi a lăsat ochii în jos, ca şi cum doar aşa putea găsi un răspuns. Şi-a pironit privirea în oribila mochetă de culoarea cărţii, care zilnic îmi amortiza paşii ori de câte ori mă deplasam între pereţii acelei locuinţe ocazionale.

— Fiindcă doar aşa puteam să scot cu adevărat la lumină legatul lui Fontana, mi-a explicat Daniel, ridicându-şi în sfârşit ochii. A fost singura soluţie pe care am găsit-o când mi s-au închis toate uşile în nas.

— Care uşi?

— Cele obişnuite, dacă aş fi acţionat pe căi fireşti, prin intermediul Departamentului de Limbi Moderne.

— Şi cine ţi le-a închis, Luis Zárate?

— Păi, dacă nu el, cine altul?

Mi-am amintit ce-mi spusese directorul în timpul cinei de la Los Olivos despre ziua când îl primise pe Daniel la el în birou şi modul vădit diferit în care îmi prezentase cele petrecute între ei.

— Nu te cred. Tu ai încercat să-l implici, voiai să-l pui să acţioneze în interesul tău. Iar el n-a acceptat.

— Presupun că asta e versiunea pe care ţi-a oferit-o Luis.

— O versiune, în principiu, nici mai bună, nici mai rea decât a ta.

— Fără nici o îndoială. Dar inexactă. Eu n-am încercat niciodată să-l implic pe el. I-am sugerat pur şi simplu că departamentul ar trebui, poate, să-şi folosească eficient resursele...

— ...pentru a interveni în conflictul de la Los Pinitos, după cum am înţeles, l-am întrerupt.

— Aşa-i.

— Şi cu toate că nu i-ai spus-o explicit, când ai menţionat acele resurse, te refereai la hârtiile lui Fontana.

— Văd că eşti la curent cu tot.

N-am răspuns la această nouă evidenţă, m-am mulţumit să aştept să continue.

— Pe atunci începusem să bănuiesc că, printre documentele rămase la moartea lui Fontana în departament, s-ar fi putut să existe și câteva informații interesante. Unele demne de încredere, care să lege Los Pinitos de un trecut deosebit de semnificativ, servindu-ne în lupta contra planului de a construi în zona respectivă un centru comercial absurd și inutil.

— Ceva semnificativ, cum ar fi o misiune franciscană.

— Exact.

— Deoarece, dacă s-ar demonstra că acolo a fost o misiune, așa cum intuia Fontana, totul ar putea fi oprit.

— Ori, cel puțin, s-ar putea încerca. Primăria din Santa Cecilia are jurisdicție asupra zonei, dar nu și titlu de proprietate, nu există dovezi că acel teritoriu ar fi aparținut cuiva în trecutul îndepărtat. Dacă s-ar putea aduce argumente că el a fost folosit de misiuni la un anume moment dat, totul ar trebui revizuit. Iar pe durata revizuirii proiectul ar fi paralizat.

— De-aia m-ai tot întrebat dacă în legat apare menționată presupusa misiune Olvido. De-aia m-ai tras tot timpul de limbă. Și de-aia te-ai străduit să-mi controlezi munca: ba mi-ai dăruit o carte ca să învăț istoria Californiei, ba m-ai dus să vizitez o misiune din apropiere...

— Nu, Blanca, a negat Daniel categoric. Niciodată n-am vrut să te controlez ori să mă amestec în munca ta. Am avut întotdeauna mare încredere în tine, n-am dorit decât să te ajut în fiecare moment să faci progrese. Dar, trebuie să mă crezi, totul a pornit de la refuzul lui Zárate. Din clipa aia n-am mai avut de ales, m-am văzut obligat să montez angrenajul FACMAF, să-l strecor în departament fără să trezesc suspiciuni și să fac publică acordarea bursei. Și așa ai intrat tu în scenă.

Tot mai eram supărată și frustrată, dar, pe măsură ce discutam, curiozitatea creștea în mine. Curiozitatea flămândă de a înțelege ce motive se ascundeau în spatele acelei istorii obscure și ce relații complexe dintre ei doi îl determinaseră să acționeze astfel.

— În plus, tot nu pricep ce legătură are cu toate astea păstrarea vie a amintirii lui Fontana. Dacă doar căutai date concrete despre o misiune, de ce m-ai făcut să pierd vremea catalogând legatul său la milimetru? De ce m-ai obligat să pun în ordine miile de piese minusculé care compun puzzle-ul vieţii lui? De trei luni de zile îmi dau sufletul pentru toate astea, Daniel, trei luni de zile în care mi-am irosit ca o imbecilă eforturile într-o activitate care nu interesează pe nimeni, i-am reproşat, ridicând vocea, căci nu-mi mai puteam stăpâni indignarea.

— Aşteaptă, Blanca, aşteaptă, aşteaptă...

Daniel vorbea tăios, întărindu-şi vorbele cu mâinile pe care le scosese, în sfârşit, din buzunarele pantalonilor gri. Hainele lui din acea zi n-aveau nici o legătură cu cele pe care le purta de obicei când se-nvârtea prin Santa Cecilia fără treabă. Bine croite, din stofă bună, lucrate de un profesionist. Nici urmă de pantalonii de doc mototoliţi şi de geaca de blugi din ziua când fuseserăm la Sonoma. Cealaltă faţetă a lui Daniel Carter. Faţa B.

— Munca ta interesează mult, foarte mult. E deosebit de valoroasă, fundamentală şi dă într-adevăr sens întregii chestiuni. Dar mai sunt şi alte motive.

— Atunci, lămureşte-mi-le odată.

— Cum să-ţi explic eu..., a gândit cu glas tare, străduindu-se să găsească vorbele precise. Întâmplările de la Los Pinitos au fost declanşatorul. Unul foarte puternic, fără nici o îndoială. Dar în spatele conflictului mai stă ceva. În spatele întregii chestiuni e şi o datorie neplătită.

— Faţă de Fontana? am întrebat neîncrezătoare.

— Faţă de Fontana, da. Faţă de memoria şi de prestigiul lui.

— Vrei să-mi spui că, la treizeci de ani după moartea lui, încă mai ai socoteli neîncheiate cu profesorul tău?

— Chiar aşa este, a recunoscut Daniel cu un gest categoric. Chiar dacă eu regret profund acest lucru, aşa este. Chiar dacă au trecut trei decenii de la moartea lui şi a Aurorei, chiar dacă mi-am revenit complet şi toate au căzut deja în uitare, încă mai există lucruri nerezolvate între noi doi.

— Îți jur că asta depășește puterea mea de înțelegere, am murmurat.

— În fond, totu-i foarte simplu. Trist de simplu. Ca să reduc la maximum anii ăia, care au fost cei mai groaznici din viața mea, vreau să știi că, după acel accident atroce, m-am prăbușit complet. Ca Dante, în divina sa comedie, la jumătatea drumului vieții mele m-am trezit într-o pădure întunecoasă și m-am îndepărtat de cărarea cea dreaptă. Am coborât în infern. Și am comis câteva prostii.

— După cum comiți și acum.

Comentariul meu n-a părut să-l deranjeze.

— Dar pe vremea aceea, din nefericire, am comis prostii mult mai lamentabile. Printre ele a fost și aceea că nu mi-a păsat de memoria maestrului meu. După accident am fugit de aici literalmente. În realitate, nici nu știam de ce fugeam, dar voiam să mă distanțez, să mă rup de tot ce-ar fi avut vreo legătură cu viața mea anterioară.

— Să te rupi de viața ta cu Aurora, mai ales, presupun.

— Mai ales. De cei zece ani de fericire deplină cu o femeie splendidă, de care m-am despărțit cu un lung sărut lângă masa din bucătăria noastră, la micul dejun, și pe care noaptea am văzut-o pentru ultima oară în noroiul unui acostament, acoperită cu o pătură plină cu sânge și cu craniul zdrobit între fiare.

M-a cutremurat cruzimea relatării lui Daniel, m-a zguduit naturalețea deconcertantă cu care povestea. N-am zis nimic, l-am lăsat să continue.

— Dar am depășit acel moment. Cu timpul și cu multe strădanii, după nenumărate turbulențe, disperarea mea s-a transformat puțin câte puțin întâi într-o durere imensă, apoi într-o tristețe mai suportabilă și, în cele din urmă, într-o simplă melancolie, care s-a risipit cu trecerea anilor.

M-am așezat într-un fotoliu, iar Daniel m-a imitat. Pe canapea, față în față, despărțiți doar de o masă joasă cu câteva reviste vechi pe ea, ca un zid parafoc între noi doi. S-a aplecat înainte, cu coatele pe genunchi.

— Nu sunt un dement care se agaţă de umbra unei absenţe, Blanca, e mult de când am ieşit din tenebre, m-a asigurat. Cu mare, mare durere, totuşi, am învăţat să trăiesc fără Aurora şi am izbutit să-mi refac viaţa. Din păcate însă, nu s-a întâmplat la fel şi cu Andrés Fontana. Pierderea soţiei mele m-a distrus, am fost atât de pierdut şi atât de neconsolat, încât nu m-am împăcat niciodată cu absenţa ei, dar pe el nu l-am plâns.

— Şi atunci, după ani de zile, ai oferit această presupusă bursă şi m-ai angajat să curăţ pânzele de păianjen de pe legatul lui. Nu numai în căutarea informaţiilor bazate pe documente împotriva construirii centrului comercial, ci şi ca să-ţi alungi mustrările de conştiinţă fără să te murdăreşti pe mâini.

Daniel nu mi-a răspuns. Mi-a susţinut privirea, dar nu mi-a răspuns.

— Eu aveam încredere în tine, ştii? am continuat, lăsând ochii în jos şi privind masa care ne despărţea ca un cordon sanitar, o metaforă cu patru picioare a distanţei dintre noi. Apoi am ridicat iar privirile spre el. Poate că problemele mele îţi par nesemnificative faţă de dimensiunile propriei tale tragedii, dar şi eu ştiu ce înseamnă să pierzi.

— Ştiu, Blanca, ştiu...

— Când am sosit la Santa Cecilia, dezorientată şi rănită de moarte, fugeam, luptam să mă salvez din naufragiul în care mi se transformase întreaga viaţă.

— Ştiu, ştiu, ştiu..., a repetat Daniel.

— Şi m-am agăţat de legatul lui Fontana ca de o scândură, cu gândul să mă salvez. Apoi ai intervenit tu, aparent dispus să mă ajuţi oricând, să-mi faci viaţa mai uşoară, să mă faci să râd... să... să... Iar acum... Am înghiţit cu putere în sec, încercând să nu mă prăbuşesc. Am crezut că-mi erai prieten.

Daniel a întins o mână spre mine, dar eu m-am tras înapoi. Refuzam orice contact cu el. Prea multe se-ntâmplaseră între timp....

— Lasă-mă să-ţi explic până la capăt ce-a stat încă din primul moment în spatele purtării mele. Înainte de-a mă judeca, Blanca,

trebuie să afli cum stau lucrurile cu Fontana, cu Aurora şi cu mine. Pe urmă fă ce ţi se va părea mai potrivit: dă-mă afară din casa şi din viaţa ta, urăşte-mă, uită-mă, iartă-mă ori fă ce crezi tu că trebuie să faci. Dar, mai întâi, ca să mă poţi înţelege, trebuie să mă asculţi.

Mi-a revenit în minte vechea fotografie prinsă în piuneze în subsolul Rebeccăi. Şi femeia tânără şi frumoasă care râdea din toată inima, în rochie albă şi cu părul ciufulit sub soarele de la Cabo San Lucas, femeia a cărei viaţă fusese curmată într-o noapte cu ploaie. Poate că pentru ea am cedat instinctiv.

— Aurora şi Fontana au fost pe aceeaşi lungime de undă încă de când s-au cunoscut, imediat ce ne-am instalat cu ea în Santa Cecilia, cam cu doi ani înainte de accident. Aveam toţi trei o relaţie strânsă, o relaţie care depăşea cu mult limitele pur profesionale. Dar între ei doi, cu siguranţă din pricina condiţiei lor comune de spanioli expatriaţi, se stabilise o legătură specială, cu complicităţi pe care nici măcar eu nu le pricepeam uneori. Cu aluzii şi coduri culturale invizibile, cu nuanţe care până şi mie îmi scăpau, iar pe ei îi uneau; o mare prietenie. Şi, cu timpul, Aurora a început să colaboreze cu el.

— La ce?

— Îl însoţea adeseori în călătoriile lui de documentare, comparau informaţiile şi studiau împreună unele hârtii.

— Fiindcă ea era istoric..., am încercat eu marea cu degetul.

— Nici vorbă, Aurora era farmacistă. De fapt, când am sosit la Santa Cecilia, tocmai îşi dăduse doctoratul în Farmacologie în Indiana, unde locuiserăm în ultimii cinci ani. Ea era cu formulele şi compuşii chimici, dar, nu ştiu de ce, poate pentru că el îi transmisese pasiunea lui, începuse să se simtă legată de amintirea compatrioţilor ei care trăiseră pe aceste pământuri cu veacuri în urmă. Fără nici o îndoială că era influenţată şi de faptul că-şi păstrase neştirbită credinţa catolică în care fusese educată şi pe care o canalizase spre o angajare socială extrem de activă: lucra cu imigranţi şi bătrâni, lua parte la programe de alfabetizare a adulţilor. În fine, ceva foarte lăudabil, în ciuda

convieţuirii ei cu un agnostic îndărătnic cum eram eu pe atunci. Fapt e că, încet-încet, şi ea s-a simţit atrasă de vechile misiuni franciscane, iar accidentul a avut loc, cum îţi spuneam alaltăieri în Sonoma, când se întorceau chiar de la Berkeley, unde căutaseră documente despre misiunea căreia, încă nu ştiu dacă mai mult sau mai puţin justificat, ei îi spuneau Olvido. După moartea lor cercetările nu s-au mai finalizat, iar capitolul despre misiunea aceea s-a închis brusc.

— Dar...

— Stai, aşteaptă, a murmurat Daniel. Lasă-mă să continui, cred că mai trebuie să afli unele lucruri. În testament Fontana desemnase patru moştenitori. Aurorei i-a lăsat jumătate din economiile lui, care apoi mi-au revenit mie. Din aceşti bani, de care nu m-am atins niciodată, s-au plătit cecurile pe care le-ai primit lunar pe numele tău şi tot de acolo provin şi primele trei litere ale acronimului FACMAF, Fondul Aurora Carranza.

— Şi ceilalţi moştenitori?

— Cealaltă jumătate a banilor îi era destinată lui Fanny Stern, pe atunci doar o copilă. Fontana ţinea foarte mult la ea; mama ei, Darla, pe care ai cunoscut-o în noaptea aceea în piaţă, dacă îţi mai aminteşti, era pe atunci secretara departamentului. El îi purta o prietenie întru câtva specială.

— Ştiam asta, chiar Fanny mi-a spus-o, l-am întrerupt.

— Ei bine, Fontana i-a lăsat o parte din bani ei nominal, împuternicindu-le pe amândouă. Casa şi-a lăsat-o universităţii, care a inclus-o în ceea ce azi constituie extensii ale campusului. A fost demolată câţiva ani mai târziu, iar pe terenul ei e acum un laborator, dacă nu mă înşel. Pe mine m-a numit moştenitorul său, să zicem, intelectual şi, ca atare, am primit magnifica bibliotecă pe care o strânsese decenii la rând. Dar actele, hârtiile personale, cercetările lui... n-au ajuns niciodată la mine, au rămas aici, în Santa Cecilia, îngrămădite într-un subsol uitat din Guevara Hall, şi nimeni nu le-a dat nici o atenţie.

— Dar tu ar fi trebuit să le ceri. Erau legatul mentorului tău, iar tu erai beneficiarul lor.

Daniel a ridicat neputincios din umeri.

— Ştiu. Legal, asta intra în responsabilitatea mea. Şi moral la fel.

— Dar n-ai făcut-o niciodată.

— Niciodată.

— Pentru că nu te interesa conţinutul lor...

— Probabil.

— ...şi pentru că voiai să rupi definitiv orice legătură cu acel trecut.

— Probabil şi asta.

— Şi pentru nimic altceva?

M-a privit fix. Morocănos, strângându-şi mâinile cu putere, măsurându-şi vorbele înainte de a le pronunţa.

Până la urmă, tot eu am sugerat răspunsul pe care el şi-l reţinea.

— Sau poate că ai dorit, am spus într-o şoaptă involuntară, să-l scoţi din viaţa ta pentru totdeauna pe Andrés Fontana.

A încuviinţat din cap. Domol, la început. Mai categoric, în continuare.

— Niciodată n-am putut să-l iert de tot, a recunoscut Daniel, în sfârşit, cu glas stins. În lungile luni de doliu, în anii aceia îngrozitori ai disperării mele, am plâns-o numai pe Aurora. Pe el doar l-am învinuit. Nu că ar fi ucis-o, a fost un accident, asta mi-a fost limpede întotdeauna. Dar e adevărat că l-am acuzat într-o oarecare măsură că o luase cu el, că o amestecase în ceva străin de ea. Că o îndepărtase, într-o oarecare măsură, de mine, de paza mea, de ocrotirea mea...

— Şi ai decis să-l pedepseşti. Să-i laşi amintirea îngropată vreme de treizeci de ani într-un subsol plin de praf, neatinsă de nici o mână omenească. Să i-o exilezi în uitare.

De astă dată a fost rândul lui să înghită în sec înainte de a continua.

— E o formulare extrem de crudă, dar s-ar putea să ai dreptate. Am renunţat voluntar la moştenirea lui documentară şi m-am dezinteresat totodată şi de omul care fusese.

— Până ce, acum câteva luni, în urma chestiei de la Los Pinitos, ai decis să-l grațiezi. Ți-ai zis că, poate, bătrânul Fontana, cu pasiunea-i târzie pentru umilii franciscani și extravaganta intuiție că existase o misiune căreia i se pierduse urma, n-o apucase chiar pe o pistă falsă. Și te-ai decis să acționezi.

Daniel a schițat un surâs sarcastic, în colțul gurii. Se lăsase pe spătarul canapelei. Încordat și obosit. Încordat, trist și obosit. Ca și mine.

— Și da, și nu. Când am aflat de la Rebecca despre aberația urbanistică preconizată, am început să rumeg chestiunea. Mi-am amintit de plimbările pe care Aurora și Fontana obișnuiau să le facă pe acolo, în lungile după-amiezi din ultima lor primăvară. Mi-au revenit în minte toate strădaniile sterile, munca pe care ei doi n-o încheiaseră vreodată, fiindcă moartea le-o luase înainte: supozițiile, iluziile lor și, mai ales, potențialul lor de veridicitate. Am întreprins niște cercetări pe cont propriu și am aflat că astăzi Los Pinitos e în custodia primăriei și n-are nici proprietar legitim, nici o istorie atestată documentar.

— Și ai făcut unele conexiuni...

— Nu mi s-a părut cu totul lipsită de rațiune ideea că printre documentele uitate s-ar putea găsi, cine știe, și cheia problemei. Dar, lucrul cel mai important, mi-am zis că sosise clipa să mă împac cu propriu-mi trecut, să fac definitiv pace cu omul acela atât de important din viața mea. Să mă revanșez pentru purtarea mea nedreaptă și să aduc un soi de omagiu, atât intim, cât și public deopotrivă persoanei și muncii lui Fontana.

— Și așa a început totul.

— Așa a început totul, Blanca. Așa a demarat reconcilierea mea.

Capitolul 34

Noaptea înainta, iar noi doi eram tot acolo, aşezaţi faţă în faţă. Sub lumina slabă a lămpii din colţul camerei, fără un biet pahar cu vin ori vreo muzică în fundal, ori măcar o cană cu apă ca să ne mai stingem necazul. Fără nici un alt zgomot care să tulbure densitatea întâlnirii noastre în afara celor care se strecurau ocazional din stradă, atenuate de fereastra închisă. O maşină trecând din când în când într-un sens sau în celălalt, câte un grup de studenţi în drum spre 7-Eleven şi aproape nimic altceva.

Noaptea înainta, iar tristeţea mi se lipise de piele. Eram tristă pentru mine, pentru Daniel, pentru trecutul lui, pentru al meu, pentru prezentul nostru. Pentru modul în care se fărâma totul ca nisipul strâns în pumn şi lăsat apoi să se scurgă printre degetele întredeschise.

Sentimentele lui erau, fără nici o îndoială, reale, nu-i puneam absolut deloc sinceritatea la îndoială. Dar nu mi-era suficient. Dincolo de vorbele lui uneori convingătoare, alteori deprimante rămâne senzaţia amară că fusesem trădată din nou de o persoană în care crezusem orbeşte. De parcă istoria se repeta la nesfârşit.

Privite la rece, aproape nimic din toate astea n-avea nici în clin, nici în mânecă cu rana provocată de năruirea căsniciei mele. Lipsa de loialitate a lui Alberto fusese un ciclon devastator care-mi întorsese universul cu susul în jos. Prin comparaţie, manevra lui Daniel era o simplă furtună de vară. Dar chiar şi aşa, aidoma răpăielii ploilor ce se pornesc din senin la capătul

unei după-amiezi de august, mă pătrunsese până în măduva oaselor. Dar mă şi consumase, intensificând o eroziune emoţională de care credeam că mă vindecam deja şi care recidivase subit, fără ca măcar să fi avut vreme să deschid umbrela sau să mă pun la adăpost de furtună. Oricât s-ar fi străduit Daniel să descrie lucid şi coerent geneza acelei trame întunecate, oricât ar fi izbutit să mă convingă de onestitatea lui, în mintea mea tot mai dăinuia amara senzaţie că fusesem înşelată.

— Dar când ai constituit acest presupus fond sau fundaţie sau cum vrei tu să-i zici, de ce m-ai ales tocmai pe mine dintre toţi candidaţii? am vrut să ştiu, *sforţându-mă să merg* până la capăt.

— Sunt băieţii tăi, nu-i aşa? m-a întrebat brusc Daniel, arătând o poză de pe un raft.

Stătea în singurul punct luminos din încăpere, alături de cheile mele, de un pliant al unui restaurant chinezesc şi de replica clopotului de la misiune, dăruită chiar de el. Era fotografia pe care mi-o trimiseseră David şi Pablo la pachet cu o pereche de mănuşi şi un CD al lui Joaquín Sabina[1]. *Happy* aniversare, mamă, cu întârziere ca de obicei, suntem două dezastre, iartă-ne, scriseseră cei doi pe cartonaşul însoţitor. În poză li se zăreau feţele bronzate, într-o zi oarecare din ultima vacanţă. Părul ud le cădea în ochi, iar ei râdeau la sfârşitul unei după-amiezi petrecute pe plajă, cu un aer total lipsit de griji.

— Sunt băieţii mei, da, dar asta n-are a face acum.

Ca şi cum nici nu m-ar fi auzit, Daniel s-a apropiat de raftul pe care se afla poza.

— Îţi seamănă mult, a spus cu un zâmbet. Primul cât de cât genuin care se ivea în noaptea aceea pe buzele noastre.

— Te-ar deranja s-o laşi la locul ei?

Mi-a pus fiii la loc pe raft şi s-a aşezat pe canapea.

1. Cantautor şi poet spaniol de succes în ţările hispanice. A publicat şi mai multe volume de versuri, memorii, corespondenţă.

— N-ai avut nicio clipă concurenţă, a recunoscut, rezemându-se iar de spătar. Te-ai prezentat prima la concursul pentru bursă şi am ştiut pe loc că erai persoana pe care o doream aici. Că îndeplineai cu vârf şi îndesat toate cerinţele.

Daniel vorbea iar sigur de sine, cu naturaleţe, ţinându-şi picioarele încrucişate. Fără înfloriturişi falsă afecţiune.

— Dar experienţa mea abia dacă suplinea ceea ce era nevoie, i-am replicat. Domeniul meu de activitate este, după cum ştii prea bine, lingvistica aplicată.

— Asta era o chestiune secundară. Eu căutam un universitar în stare de o asemenea muncă în general, cu rigoare şi proceduri metodologice elementare. O persoană care să vorbească engleză şi să aibă experienţa universităţilor străine. În plus, eram grăbit. Îmi convenea să se înceapă cât mai curând, la Los Pinitos evenimentele avansau rapid.

— Şi de ce te-ai încăpăţânat să aduci pe cineva din Spania? De ce nu te-ai mărginit să cauţi candidaţi în propria-ţi ţară?

— Din pur sentimentalism, absurd şi patetic, a recunoscut Daniel. Încă de la început am intuit că un compatriot de-al lui Andrés Fontana s-ar putea implica mult mai afectiv în legatul său. Şi, dacă tot suntem la ora sincerităţii, a mai existat şi alt criteriu care mi-a influenţat în mare măsură hotărârea de a te alege pe tine: vârsta. Presupuneam că o persoană cu experienţa de viaţă putea să abordeze reconstrucţia legatului din cea mai bună perspectivă.

Atunci şi-a dezlipit spatele de spătarul canapelei şi s-a aplecat înainte, punându-şi iar coatele pe genunchi, micşorând din nou distanţa dintre noi.

— Eu căutam un profesionist, tu un nou loc sub soare, a zis Daniel, privindu-mă fix. Eu aveam nevoie de ceva, tu de altceva, şi drumurile noastre s-au întâlnit. Datorită acestei întâlniri, tu ţi-ai atins obiectivul care, acum ştiu, era să te rupi cât mai repede de mediul tău. Iar eu pe al meu, prelucrarea urgentă a legatului lăsat de prietenul meu. *Quid pro quo,* Blanca, nimic mai mult.

Mi-am desprins privirea de a lui şi m-am uitat pe fereastră. Nu se zărea prin ea decât un dreptunghi de întuneric.

— Oricum, a adăugat Daniel, vreau să ştii că, de când am început să te cunosc, n-a trecut zi în care să nu vreau să-ţi mărturisesc totul.

— Dar n-ai făcut-o niciodată! am strigat, făcând să explodeze în aer furia pe care până atunci crezusem că o ţineam sub control. Şi asta-i cel mai rău, Daniel, cel mai rău dintre toate! Dacă totul ar fi fost limpede încă de la început, probabil că am fi ajuns tot aici, dar m-ai fi scutit de o durere enormă.

— Ai perfectă dreptate. Perfectă, Blanca, ai absolută dreptate, a recunoscut Daniel pe un ton categoric. Ar fi trebuit să fiu sincer cu tine încă din primul moment, dar asta o ştiu acum, nu atunci. Deoarece nu calculasem, de fapt, că între noi doi se va stabili vreun soi de relaţie: credeam că aveai să fii pentru mine doar un fel de salariată din umbră. La început n-aveam nici măcar intenţia să rămân în Santa Cecilia. Când Rebecca ne-a făcut cunoştinţă – îţi aduci aminte? – la Meli's Market, eu venisem doar ca să te cunosc şi să mă asigur că proiectul meu demarase, în fine, aşa cum speram.

— Şi de ce n-ai plecat după aceea? Dacă nu ne-am fi cunoscut ori dacă ne-am fi mărginit la acea primă întâlnire, totul ar fi fost mult mai uşor. Mai simplu şi mai puţin întortocheat.

— Fiindcă..., fiindcă uneori lucrurile o iau pe căi neaşteptate, fiindcă... fiindcă aşa e viaţa, Blanca, fiindcă uneori planurile se încurcă...

S-a ridicat şi a străbătut sufrageria de la un capăt la altul. A făcut-o din patru sau cinci paşi, nici nu era spaţiu pentru mai mulţi. Apoi a rămas în picioare, disecând din punctul lui de vedere etapele drumului nostru comun.

— De la tine am aflat că drumul pe care o apucaseşi şi nu era cel pe care îl crezusem eu: te-ai implicat în opera şi lumea lui Fontana mult mai mult decât mă gândisem eu că aveai s-o faci. Aşa am început să conştientizez că poate calculasem greşit anvergura misiunii tale, că subestimasem complexitatea legatului

şi atitudinea ta faţă de el. Până când am hotărât să nu mai plec. Atunci am închiriat un apartament, mi-am adus de acasă, din Santa Barbara, tot ce aveam nevoie pentru o vreme şi m-am întors aici. Ca să-ţi stau aproape ori de câte ori ai fi avut nevoie de mine. Nu ca să te controlez, nici ca să te manipulez, ci doar ca să-ţi fiu aproape şi să te însoţesc de-a lungul drumului.

— Trei luni de mers e mult. Trei luni de mers în care nu mi-ai spus nici o vorbă...

— Fiindcă nu s-a putut, fiindcă mereu m-a oprit ceva, a insistat Daniel. Zărate era mereu lângă tine: am observat că eraţi tot mai apropiaţi, că vă vedeaţi în campus, la cantină. Eram sigur că, dacă ţi-aş fi spus ceva inconvenabil despre bursa ta, te-ai fi simţit obligată să-i comunici şi lui. E o obligaţie instituţională. Şi chiar morală. Sau nu?

— Posibil, am recunoscut împotriva voinţei mele.

— Îmi place sau nu, e directorul departamentului şi, dacă îl mint pe el, mint prin extensie universitatea. Şi asta-i ceva grav în situaţia mea.

I-am lăsat afirmaţia fără răspuns şi m-am ridicat. Odată în picioare, mi-am vârât degetele răşchirate în păr şi mi-am masat ţeasta, încercând parcă să-mi descongestionez creierul sau să-mi smulg ideile tulburi din cap sau mai ştiu eu ce.

— La asta ar fi trebuit să te gândeşti înainte, domnule profesor Carter, am ripostat, îndreptându-mă spre uşă. Mult mai înainte. Acum e prea târziu pentru tot. Chiar şi ca să mai zăboveşti aici.

Daniel a rămas neclintit, privindu-mă de parcă voia să-mi transmită ceva cu privirea sa limpede şi pătrunzătoare. Dar s-a lovit de rezistenţa carapacei mele pe care începusem s-o dezvolt pentru ca, la adăpostul ei, să mă protejez de restul lumii.

— Mai e un motiv, a adăugat Daniel. Ultimul. Probabil cel mai important.

— Care?

— Acela că, treptat, am ajuns să te cunosc. Că, atunci când am vrut să-mi dau seama de ceea ce se petrecuse, n-am fost

în stare să dispar ca şi cum nimic nu se întâmplase. Eram prea implicat, prea aproape de tine.

M-a invadat o imensă slăbiciune. La ce bun acum toate astea?!

— Du-te odată, Daniel, nu merită să mai discutăm despre ce-ar fi putut să fie şi nu va mai fi niciodată. Săptămâna viitoare plec la Madrid, aici nu mai am ce căuta. Vreau să-mi văd băieţii şi să revin la normalitate. Va fi greu să-mi reiau vechea viaţă, dar în ea, cel puţin, am coordonate clare şi ştiu cine-i ăla şi cine-i ăla.

N-a zis nimic, aşa că am continuat.

— Pentru munca mea să nu-ţi faci griji, am adăugat cu mâna pe clanţă. Tot ce se găsea în subsol e acum practic prelucrat şi organizat, nu-mi mai rămân de terminat decât câteva chestiuni. De ceea ce lipseşte, dacă într-adevăr lipseşte cu ceva, eu nu pot să răspund, fiindcă aşa ceva nu figurează în contractul meu. E păcat că nu s-a împlinit decât jumătate din proiectul tău şi mă tem că e prea târziu ca să se mai ivească vreo urmă a misiunii pe care o căutai. Tu şi prietenii tăi din platforma împotriva proiectului de la Los Pinitos va trebui să acceptaţi construcţia centrului comercial sau ce-or avea unii chef să ridice acolo. Adevărul e că acum nici că-mi mai pasă de toate astea: din partea mea, vă pot construi şi o groapă de deşeuri nucleare. Dar, cel puţin, ai scos din uitare sufletul maestrului tău, ceea ce nu-i de colea. După atâţia ani de nedrepte represalii, conştiinţa ta va putea în sfârşit să-şi găsească liniştea.

Am deschis uşa, poftindu-l să plece. Când Daniel ajunsese deja pe palier, mi-am amintit ceva şi m-am întors.

— Aşteaptă.

Am smuls de pe raft replica clopotului de fier şi i-am dat-o.

— Nu vreau s-o mai văd. Şi cred că nici pe tine.

Apoi am trântit uşa. Iar singură, Blanca, mi-am şoptit, rezemându-mă cu spatele de uşă. Mai singură ca niciodată.

Capitolul 35

O combinație de paracetamol, cafea și voință a repus lumea în mișcare a doua zi de dimineață. După o noapte de somn agitat, în zori m-am așezat să iau micul dejun și, printre felii de pâine prăjită cu unt, am trasat harta a ceea ce-mi închipuiam că urma să fie finalul traseului meu pe acele meleaguri străine. Apoi am plecat, ca în fiecare zi, la muncă. Dezamăgită și îndurerată, dar din nou la datorie.

Întreaga zi m-am străduit să nu mă văd cu nimeni. Nici măcar nu m-am dus să mănânc ca să nu dau ochii cu colegi ori studenți. M-am dedicat exclusiv lucrului, izolându-mă, cufundându-mă în ultimele documente ale lui Fontana și încercând cu greu să pun ordine în acele hârtii disparate și cu care, de bine, de rău, aveam să-mi închei inevitabil activitatea în Santa Cecilia. Indiferent de cine inventase acea obligație; indiferent dacă demersul aparținea unei instituții solvabile ori unui simplu om cu trecut zbuciumat și datorii afective în lichidare, eu aveam responsabilitatea să închei această obligație cu eficacitate și rigoare. Așa acceptasem de la bun început. Și așa trebuia să fie.

Dar eforturile mele de a nu comunica cu nimeni n-au dat rezultate: au fost anihilate de câteva întreruperi neprevăzute.

În pofida oricărui pronostic, prima surpriză mi-a făcut-o ultimul om despre care îmi puteam închipui că va provoca un eveniment cât de cât remarcabil în jurul meu: Fanny. După prânz s-a înființat în biroul meu cu un sendviș amorf, învelit într-o folie din plastic, și o sticlă cu un suc de culoarea siropului de tuse.

— Mi-am dat seama că nu v-aţi dus la masă, presupun că aveţi mult de lucru. Aşa că v-am adus ceva, m-a anunţat Fanny. Apoi a întins braţele, ca împinse de un resort mecanic.

— Mulţumesc, Fanny, i-am răspuns, acceptându-i cadoul. Bine intenţionată, fără nici o îndoială. Dar sendvişul nu părea prea apetisant.

În ciuda falsei cordialităţi şi a perspicacităţii ei limitate, Fanny mi-a citit pe chip ceva ce a nemulţumit-o.

— Vă simţiţi bine, doamnă doctor Perea? Nu arătaţi grozav.

— Mă simt perfect, Fanny, îţi mulţumesc, am mințit-o. Dar sunt ceva mai ocupată ca de obicei, deoarece trebuie să-mi *închei* toate treburile urgent. Plec acasă în curând şi trebuie să las totul pus la punct.

— Când plecaţi? m-a întrebat Fanny. Ca şi cum i-ar fi păsat cu adevărat de plecarea acelei vizitatoare care, timp de câteva luni la rând, ocupase cotlonul cel mai trist din departament.

— *Vinerea viitoare.*

M-a privit fără să clipească, cu gura pe jumătate deschisă şi braţele spânzurând inerte de-o parte şi de alta a trupului ei revărsat. În cele din urmă s-a întors şi a ieşit pe coridor, vorbind singură.

Am ascuns sendvişul în fundul genţii ca să nu mă suspecteze că n-aveam să-l mănânc niciodată şi am continuat să lucrez. Fără chef, fără însufleţire, dar conştientă că asta era ceea ce trebuia să fac.

Până ce nişte degete au ciocănit în uşa deschisă şi cu ele a survenit a doua întrerupere. Am ridicat capul dintr-unul dintre ultimele texte despre secularizarea misiunilor şi, la doar câţiva paşi de mine, am dat cu ochii de Luis Zárate.

Am încercat să nu las să se observe prea tare că era ultimul om de pe lume pe care voiam să-l văd în acele momente; de câteva zile urcam pe scara din spate în loc să iau ascensorul doar ca să nu mai trec prin faţa biroului său. Mai întâi dintr-o bănuială care se transformase ulterior în certitudine: mi se năzărise că dădusem dovadă de o gravă lipsă de loialitate neîmpărtăşindu-i lui mai întâi îndoielile şi apoi convingerile mele cu privire la

cine stătea în spatele bursei mele, o chestiune intrinsec legată de propriul lui departament. Dar încă mai trebuia să chibzuiesc, tot mai aveam nevoie de timp ca să-mi limpezesc mintea mea tulburată şi să hotărăsc ce trebuia să fac. De aceea preferam să-l ocolesc pentru moment. Şi tot de aceea m-a zăpăcit prezenţa lui în uşa biroului meu.

— Aşa de nasol a fost sâmbătă, că fugi de mine?

Luis glumea, dar, chiar şi aşa, m-am bâlbâit înainte de a-i răspunde. Nu, n-a fost nasol, ba din contră, i-aş fi putut spune. A fost o ieşire foarte plăcută, o cină delicioasă, tu eşti un bărbat atrăgător, mă simt bine cu tine, ne înţelegem bine, astea ar fi putut fi vorbele mele. Dar... Dar ce? m-ar fi putut întreba Luis. Dar ai aprins fitilul. Care fitil? Cel care a dat foc nenumăratelor bizarerii încâlcite care, ca o grămadă de crengi uscate şi aproape fără ca eu să fi fost conştientă, se adunaseră în mine.

Dar nimic din toate acestea nu s-a rostit, o asemenea discuţie n-a avut loc decât în mintea mea. Nici Luis Zárate nu bănuia nimic, nici eu n-aveam intenţia de a-i împărtăşi neliniştile mele. Cel puţin deocamdată. Mai târziu aveam să mai văd eu.

— Sunt extrem de ocupată, ia uite-aici, am o groază de lucruri de făcut, i-am mărturisit, arătându-i masa plină cu ultimele teancuri de hârtii din legat. Încercam să par credibilă, amabilă, normală când vorbeam. Dar nu l-am convins.

— Chiar aşa, n-ai nimic altceva?

Luis a făcut doi paşi către masa mea, iar eu m-am ridicat imediat în picioare. Un gest de apărare, o falsă protecţie. Nu suportam ideea că m-ar fi putut vedea năruindu-mă peste propriile-mi hârtii.

— N-am dormit deloc bine, poate că am mâncat aseară ceva care nu mi-a căzut bine.

— Sigur n-ai nici un necaz? a insistat Luis, înaintând încă un pas.

— Sigur, dar voiam să-ţi spun că nu mi-a mai rămas mult de lucru şi că am decis, în fine, că voi petrece Crăciunul împreună cu fiii mei, aşa că...

— Aşa că pleci.

— Săptămâna viitoare, odată cu studenţii. Urma să trec mai târziu pe la tine ca să-ţi spun.

Evident, minciuna străvezie n-a ţinut.

Luis a făcut ultimul pas. În micul şi umilul meu birou asta înseamnă că ajunsese lângă mine.

— Ce se petrece, Blanca? a murmurat, întinzând o mână spre mine.

Am simţit pe gât căldura degetelor lui, însă nu i-am răspuns.

— Ştii doar că poţi conta pe mine.

Luis se apropiase şi mai mult, şoapta lui mi-a răsunat în ureche şi i-am simţit răsuflarea. Dar am continuat să tac. Eram prea tulburată, prea ostenită, prea fragilă. Buzele lui Luis au încercat să se aşeze pe ale mele, aşa că am întors niţel capul şi nu l-am lăsat. Dar nici nu m-am îndepărtat de el.

— Pentru orice ai nevoie, contează pe mine pentru orice, a şoptit iar. Cu degetele poposindu-mi încă pe gât. Cu vocea răsunându-mi iarăşi lângă ureche.

Aş fi putut striga cât mă ţineau puterile, da, ştiu asta, ajută-mă, scoate-mă din încurcătura în care am intrat singură, fă-mă să uit de toţi şi de toate, strânge-mă tare în braţe, ia-mă de aici. Dar n-am spus nimic. Poate că din instinct de autoapărare, poate ca să nu complic lucrurile şi mai mult. Abia apoi m-am îndepărtat încet de el.

Exact în clipa aceea Fanny a intrat ca o furtună.

— Scuzaţi-mă, domnule doctor Zárate! Nu ştiam că sunteţi aici! s-a scuzat ea în grabă.

— Intră, Fanny, intră, a invitat-o Luis, reluându-şi tonul său rece de director. Am terminat deja de discutat cu doamna doctor Perea, tocmai plecam. Insist, Blanca, a spus în loc de rămas-bun. Ştii unde mă găseşti.

— Mama ar dori să vă vadă diseară, doamnă doctor Perea, m-a înştiinţat Fanny, de cum a ieşit Luis. Fără să-mi lase răgazul să înţeleg ceea ce tocmai se petrecuse între Luis şi mine. Fără să-mi îngăduie nici măcar o secundă ca să reflectez. Când i-am

povestit că veţi pleca în curând, a continuat Fanny exaltată, mama mi-a spus că vrea să vă vorbească, are ceva care v-ar putea interesa.

Să-mi închei ziua aceea tristă cu o vizită de curtoazie la bătrâna Darla Stern mi s-a părut atunci la fel de tentant ca o duşcă de terebentină. Dar Fanny îmi pomenea tot timpul de ea şi-mi spusese de nenumărate ori ce mult i-ar fi plăcut să ne vedem. Iar eu o tot evitasem şi mă tot scuzasem, convinsă că întâlnirea noastră n-avea să se producă niciodată. Nimic nu era mai puţin atrăgător decât o întâlnire faţă în faţă cu o octogenară extravagantă care, cu siguranţă, nu-mi putea oferi mai mult decât o discuţie dezlânată şi, poate, o amintire prăfuită despre Fontana, ceea ce pentru mine nu prezenta nici un interes. Ajunsesem în punctul în care nu-mi mai doream absolut deloc să aflu ce-i legase pe cei doi în trecut, dacă avuseseră o relaţie pur profesională orî dacă făcuseră vreodată un pas dincolo de ea. Dar, ca un ultim gest de politeţe faţă de Fanny, acum, când urma să mă întorc la viaţa mea dintotdeauna, m-am simţit obligată să nu-i refuz invitaţia.

— De acord, Fanny. Spune-mi unde locuieşti şi la ce oră vrei să vin.

A treia surpriză, care avea să dea o nouă turnură supoziţiilor mele greşite, a survenit abia o jumătate de ceas mai târziu. Când a sunat telefonul butucănos de pe birou. Soneria mi-a spart din nou liniştea muncii şi a destrămat brusc scenariile prefigurate.

Daniel Carter. Din nou.

În lungile ceasuri de incertitudine scurse din momentul în care Daniel plecase de la mine, cu o noapte mai înainte, şi până când izbutisem să aţipesc, hotărâsem ferm să-l scot total din viaţa mea, să evit orice contact în puţinul timp ce-mi mai rămânea până la plecare. Îi înţelegeam raţiunile şi durerea, intenţiile, deciziile şi acţiunile. Înţelegeam aproape tot. Aproape, deoarece tot nu-mi lămurise ceva: propria lui tăcere. Aşa că am decis să mă ţin departe de el. Să uit că prin viaţa mea

trecuse cândva un coleg american înalt și bărbos, care îmi vorbea limba aproape mai bine ca mine; să mă desprind de umbra unui bărbat a cărui apropiere și afecțiune explodaseră și, aidoma unei oale cu presiune, făcuseră țăndări geamurile, stropind pereții și murdărind tavanul bucătăriei.

Vechiul meu telefon dinaintea tehnologiei ecranului care să afișeze numărul apelantului. De aceea nici n-am putut ghici că el era cel care ținea receptorul la celălalt capăt al firului. Și tot de aceea probabil că nu mă sunase pe mobil, gândindu-se că, dacă vedeam cine sună, n-aveam să-i răspund.

De cum i-am recunoscut glasul, am vrut să închid fără să-l las să vorbească; intuiam că sunase ca să-și reitereze scuzele și să-mi livreze noi justificări. Dar mă înșelam. Telefonul lui avea alt scop, foarte diferit, fără nici o legătură cu cele trăite în ziua anterioară, țintind precis viitorul imediat. De la distanță glasul lui Daniel suna serios și ferm. Nu autoritar, dar aproape.

— Nu închide, Blanca, te rog. Ascultă-mă doar o clipă, e important. Știu că Darla Stern vrea să te vadă. Mi-a trimis și mie un mesaj, îmi dă întâlnire la opt. Ca și ție, presupun. Spune că vrea să ne propună ceva amândurora, mă urmărești?

— Da.

— În fine, să nu cumva să te duci singură la ea acasă. Așteaptă-mă. Te iau de la apartament și mergem împreună.

— Nu-i nevoie, mulțumesc. Știu să ajung și singură, am replicat fără să-i cer explicații despre avertismentul său.

După o pauză de două secunde, l-am auzit din nou.

— Cum vrei tu. Dar nu te duce la ea înainte de ora la care te-a invitat și nu intra fără mine. Am să te aștept chiar la ușă. La ora opt fix.

Harta pe care Fanny o mâzgălise, cu linii parcă trasate de un copil, pe o jumătate de coală de hârtie, m-a ajutat să localizez casa fără nici o dificultate. Încă din capătul străzii am observat o siluetă întunecată așezată pe treptele verandei.

— Fanny nu va fi acasă, l-am informat rece în loc de orice salut. Mi-a zis că va petrece toată după-amiaza la biserică, dar că va lăsa uşa deschisă. După cum ştii, maică-sa a căzut de curând şi nu poate să meargă.

La început, Daniel n-a reacţionat cu vocea, ci cu mâinile. Ridicându-se în picioare ca să ajungă la înălţimea mea, m-a apucat cu putere de umeri şi m-a obligat să-l privesc drept în ochi. În ochii lui, care, în lumina gălbuie a unui felinar, nu exprimau nici complicitatea, nici tandreţea, nici ironia din alte atâtea ocazii. Ci numai sobrietate şi fermitate. Şi poate o oarecare nelinişte.

Apoi, fără să-mi dea drumul, Daniel a vorbit.

— Ascultă bine, Blanca. Reafirm cu tărie tot ce ţi-am spus ieri, dar m-am gândit bine şi îţi înţeleg perfect reacţia. Înţeleg că te simţi înşelată, că n-ai încredere în mine şi vrei să mă scoţi din viaţa ta. În locul tău şi eu aş reacţiona la fel. Sau şi mai rău. Dar vreau să prevăd ceva complet diferit. Şi mult mai stringent.

N-am răspuns. Nici nu m-am clintit din loc.

— Nu ştiu sigur cu ce ne vom confrunta acolo, înăuntru, dar presimt că nu va fi nimic bun. Ştiu cum era înainte femeia pe care urmează vedem acum şi mă îndoiesc serios că anii au schimbat-o. A fost întotdeauna o jigodie împuţită şi îmi închipui că aşa a şi rămas. Şi de-aia mă tem că nu vom face o simplă vizită de curtoazie. Poate că greşesc, şi deie Domnul să fie aşa, dar presimt că Darla nu vrea decât să scurme în rahat şi să ne facă să sângerăm dacă i se iveşte ocazia. Dacă-i aşa, ştiu dinainte că nu voi putea să rămân impasibil.

Poate că tot ce vom auzi astă seară va scoate la suprafaţă tot ce am eu mai rău şi mai josnic, a continuat Daniel. Dar nu vreau să interpretezi greşit ceea ce s-ar putea întâmpla acolo. Faptul că Darla şi cu mine vom relua anumite chestiuni din trecut nu înseamnă că mă cramponez încă de ele. Ţi-am spus şi ieri că am renunţat de mult trăiesc cu nostalgia a tot ce-am pierdut; în mintea mea e clar delimitată graniţa dintre ieri şi

azi. Morții mei sunt de mult îngropați, chiar dacă mi se rupe sufletul când le apăr amintirea, căci eu nu-s cu morții. Ci cu viii. Aici, acum, cu tine. Mă înțelegi, Blanca Perea? Mă înțelegi bine?

Mi-a așteptat răspunsul continuând să mă privească în ochi. Cu mâinile lui mari încleștate cu putere de umerii mei și țintuindu-mă cu privirea. Până ce am zis da, dând imperceptibil din cap. O mișcare necumpănită, instinctivă, de care m-am căit pe loc. Ar fi trebuit să-i cer mai multe lămuriri. Sau poate că ar fi trebuit să plec chiar atunci, să fug de acea istorie tulbure cu care n-aveam nici în clin, nici în mânecă.

Dar el nu mi-a lăsat nici o opțiune. O strângere fermă a mâinilor lui mi-a transmis încredere. N-am mai putut să dau înapoi.

— Hai înăuntru. Cu cât terminăm mai repede, cu atât mai bine.

Capitolul 36

Din doi paşi, Daniel a urcat cele patru trepte ale verandei, a bătut cu pumnul în uşă şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, a împins-o. Eu l-am urmat şi amândoi am intrat direct în living. Întunecos, lugubru, ticsit cu mobile şi hârburi.

O voce aspră a venit spre noi din spatele camerei, croindu-şi drum prin mirosul greu din cauza proastei aerisiri şi a degradării.

— De săptămâni întregi mă tot gândesc să vă invit pe amândoi la cină, dar vestea că doamna profesor Perea e pe cale să plece definitiv de aici m-a luat prin surprindere, sper că mă veţi scuza că n-am avut vreme să mă pregătesc.

O lustră cu becuri slabe lumina întreaga încăpere. În faţa fotoliului unde stătea bătrâna, un televizor aprins, cu volumul închis, îşi proiecta reflexiile tubului catodic pe contururile obiectelor din apropiere. Darla arăta aşa cum mi-o aminteam, cu aceleaşi plete vopsite într-un blond nordic care distona cu vârsta ei. Pe chipul ei brăzdat de mii de zbârcituri se distingea roşul intens al buzelor, de parcă Darla se pregătea să se ducă la o mare petrecere. Hainele pe care le purta – alt trening vechi, de o culoare incertă – indicau, în schimb, că planurile ei nu duceau nicăieri.

— Dar, dacă vă e foame, luaţi-vă singuri, trebuie să mai fi rămas în frigider nişte pulpe de pui mai vechi, cred că mai e şi o jumătate de pâine şi nitică salată de varză de săptămâna trecută.

Numai la gândul că aş fi putut mânca aşa ceva mi s-a făcut greaţă. Dar Daniel era mai bine crescut decât mine.

— Nu-i nevoie, mulţumim, Darla.

— Măcar luaţi loc, faceţi-vă comozi. Simţiţi-vă ca acasă.

— Suntem cam grăbiţi, să ştii, a minţit Daniel iar, fără să se clintească. Aşa că mai bine spune-ne cât mai iute de ce ne-ai chemat şi te lăsăm să te uiţi liniştită la televizor.

Bătrâna a plescăit din limbă.

— Vai, Carter, Carter, tu şi graba ta... Parcă că te văd ... Ca atunci când îţi căutai sala de curs ori una dintre întrunirile tale politice, sau când te duceai să-i ceri ceva decanului, alergând mai mereu ca nebunul.

Daniel a rămas imperturbabil, Darla a plescăit din nou.

— Erau vremuri bune, nu-i aşa, băiete? Foarte bune chiar...

Nici un răspuns.

— În fine, a adăugat Darla în faţa tăcerii absolute a lui Daniel, văd că nu prea ai chef de discuţii nostalgice. E păcat, ca să-ţi spun drept, fiindcă am putea petrece o noapte divină rememorând câteva întâmplări nostalgice. Îţi aminteşti când...?

— Doamnei doctor Perea şi mie ne-ar plăcea să aflăm o dată pentru totdeauna de ce ne-ai chemat.

Tonul lui Daniel începea să-şi lepede mantia de falsă politeţe cu care începuse discuţia. Atunci Darla a oftat teatral.

— Mă rog, dacă insişti să nu-ţi irosim preţiosul timp stând la taclale ca nişte vechi prieteni, să trecem la ce-i mai important.

— Şi ce-i mai important, dacă am putea şti

— Afacerile, amice. Până la urmă, oricât de intelectuali şi de spirituali ne-am da, tot la bani ajungem.

— Nu zău..., a replicat Daniel cu o vădită lipsă de interes.

— Afacerile, amice: eu vând, voi cumpăraţi. Firește, numai dacă vă interesează ceea ce vreau eu să vă ofer.

— Mă îndoiesc, dar pune-ne la curent, pentru orice eventualitate.

— Lasă-mă întâi s-o salut pe invitata noastră, ce mai faci, doamnă profesor Perea?

— Bine, mulţumesc, i-am răspuns acru.

Nu-mi plăcea cum decurgea vizita noastră. Nu-mi plăcea Darla Stern, nu-mi plăcea cum îi vorbea lui Daniel şi îmi plăcea chiar şi mai puţin modul în care presimţeam că avea să-mi vorbească. Darla m-a privit pe îndelete, mijindu-şi ochii ca să-şi focalizeze privirea şi plecându-şi capul într-o parte.

— Au cam aceeaşi înălţime, nu? Şi sunt la fel de slabe, dar asta pare ceva mai serioasă, nu, Carter? Ailaltă râdea mai mult, era mai, mai... Şi nici culoarea părului...

— Opreşte-te, Darla, i-a tăiat-o Daniel.

— Iartă-mă, dragule, era o simplă observaţie, a replicat Darla fără să se sperie. Mă rog, atunci să ne întoarcem la ale noastre. Din câte am înţeles, doamna profesor Perea a scotocit prin hârtiile regretatului nostru Andrés Fontana.

Înainte să apuc să răspund, Daniel a vorbit în locul meu.

— Aşa cum ţi-am povestit la momentul respectiv, doamna doctor Perea a lucrat pur şi simplu la clasificarea legatului său în folosul universităţii.

— Îmi dai voie să mă sparg de râs? Universităţii nu-i pasă nici cât negru sub unghie de legatul lui Fontana, lucrurile alea zăceau de zeci de ani la şobolani. Până ce, brusc, surpriză-surpriză, o spanioloaică vine să-şi bage nasul în ele. Tocmai atunci reapare şi ilustrul profesor, vânturându-se prin campus ca odinioară.

— Ca să vezi, a zis Daniel, nefăcând nici un efort să-şi ascundă cinismul. Ale vieţii valuri.

Şi a rămas în picioare în mijlocul camerei; în atmosfera tot mai încărcată şi suprarealistă, în fasciculele de lumină distorsionate de alternarea mută a imaginilor pe ecranul televizorului.

— Cu mine să nu faci pe deşteptul, Carter. Mi-au zis că te-ai transformat într-o adevărată celebritate universitară, dar te cunosc de mai mulţi ani decât am dori noi doi să fi trecut. Istoria asta nu miroase a bine. Pute al dracului. După accident te-ai făcut nevăzut ca un ciumat, nici măcar nu ţi-ai plâns morţii. Erai distrus, complet distrus. Şi acum, nitam-nisam,

iată-te din nou aici, tare-aș vrea să știu cu ce gânduri. Pe mine nu mă fraierești. N-oi fi fost eu vreo erudită ca voi toți, dar știu și eu cât fac doi și cu doi.

— De asta nu se îndoiește nimeni.

— Deși nu știu exact ce căutați, cred că am ceva care vă interesează. Ceva ce asta - a zis, arătându-mă cu un gest disprețuitor din bărbie - nu găsește de săptămâni de zile. Mi-a zis-o Fanny a mea, încă de mică am învățat-o să-mi raporteze tot ce vede și aude, și de ani de zile e fereastra mea către lume. Mi-a povestit că-ți trebuie unele hârtii de-ale lui Fontana care tot nu s-au ivit. Îmi închipui că ai vrea să dai de ele cât mai repede, din moment ce, din câte se pare, pleci curând...

— N-ai oprit nimic de-al lui care nu ți se cuvine, nu-i așa?

În glasul lui Daniel se ghicea un amestec de stupoare și neîncredere. Bătrâna a răspuns iute, cu o vioiciune care nu se potrivea cu figura ei fragilă.

— Am oprit tot ce-am avut chef, că doar eu l-am îngropat! Fiindcă tu, prietenul lui, fiul lui de suflet, nici măcar n-ai venit la înmormântare.

— Aveam altele de făcut, din nefericire, i-a explicat Daniel cu amară ironie. De exemplu, să-mi înmormântez propria soție în patria ei.

— Și de câte ori te-ai dus la mormântul maestrului tău după aceea? De câte ori te-ai gândit să faci ordine în ce-a rămas după el?

— Nu mă duc niciodată la morminte. Nici la al lui Fontana, nici la al soției mele, nici la al altcuiva. Ei doi trăiesc în amintirea și în inima mea, de ceea ce rămâne în cimitire mi se rupe, a răspuns Daniel exasperat. Și acum să nu mai pierdem vremea, dacă nu te deranjează. Spune-ne o dată pentru totdeauna ce consideri tu că ne-ar putea interesa.

Daniel răspunsese la prima întrebare a Darlei, lămurind-o de ce nu vizita mormântul lui Fontana. Dar pe a doua, referitoare la lipsa lui de interes pentru legat, a ignorat-o. Din fericire, și Darla a făcut la fel.

— O droaie de cutii pline cu hârtii de pe vremea lui Pazvante Chioru', asta am. Ultimele la care a lucrat Fontana. Nu voiai decât să fugi de tot ce se întâmplase aici, aşa că ţi s-a şters din minte că, în săptămâna dinaintea accidentului, la Guevara Hall se făceau reparaţii şi nimeni nu putea lucra normal, a continuat Darla. Atunci Fontana şi-a adus acasă toate hârtiile ca să le poată studia, chiar eu l-am ajutat să le mute. Ţin minte că erau ca dracu' de grele cutiile alea, mi-am şi rupt două unghii trăgând de ele. Niciodată n-am avut idee ce conţineau, că nu vă înţeleg limba voastră nenorocită şi nu mă interesau chestiile lui universitare. Dar a stat cufundat o bună bucată de vreme în porcăriile alea şi, până la urmă, hârtiile au rămas răspândite peste tot.

Daniel a întredeschis gura, dar n-a putut rosti nici o vorbă. Era buimăcit de cele auzite, stupefiat. Învinuindu-se pentru neatenţie, incapabil să-şi exprime reacţia în cuvinte.

— Şi unde-s acum hârtiile? am întrebat-o eu, nemaiputând să mă abţin.

Bătrâna a hohotit acru.

— Credeţi că m-am ramolit, că o să vi le dau aşa, pur şi simplu?

— Ce vrei în schimb? i-a tăiat-o Daniel, venindu-şi în fire.

— Ţi-am mai zis că bani, iubire, ţi-am mai zis, ce altceva să vreau? Sunt o biată bătrână neajutorată care trăieşte într-o casă împuţită. Garantaţi-mi un viitor mai bun şi puteţi să faceţi ce vreţi cu documentele; după mine, puteţi şi să vă ştergeţi la cur cu ele.

Am presupus că Daniel va pune brusc capăt acelui şantaj, nici nu mă gândeam că avea să cedeze în faţa unei propuneri atât de josnice; sigur exista o soluţie pentru a obţine restul legatului pe o cale mai ortodoxă şi mai puţin mârşavă. Dar, ca în multe alte situaţii din ultima vreme, mă înşelasem. După nici două secunde Daniel începuse deja să se târguiască. Şi, spre surprinderea mea, eu îl secondam.

— Înainte de orice va trebui să verificăm dacă sunt chiar documentele care o interesează pe doamna doctor Perea.

— Genial: adică să vedeți, să stați de vorbă pe limba voastră și apoi să vă gândiți dacă târgul vă convine sau nu. Nu, o să vă dau o singură șansă. Mâine dimineață, la ora zece, o să vină aici un avocat și aveți cincisprezece minute să evaluați conținutul cutiilor. Dacă hotărâți că vă interesează, le luați. Dacă nu, eu însămi le voi distruge în aceeași zi, ca nu cumva mințile voastre sofisticate să li se năzărească că ați putea să șmecheriți o biată bătrână și să obțineți materialul prin alte mijloace. Prețul nu va fi prea mare, bineînțeles, ci aproape simbolic.

— Cam cât de simbolic?

— Cât al unui apartament cu două camere dintr-un complex rezidențial pentru persoane cu nevoi speciale.

A hohotit iar. Răguşit şi amar. Tăios.

— Ți-ai pierdut mințile, femeie.

— În realitate, sunt mai mult decât generoasă cu tine, Carter. Dacă mi-ai fi dat încă de la început ceea ce mi se cuvenea, aș fi câștigat mai mult.

— Nu știu despre ce vorbești.

Bătrâna n-a răspuns imediat. Pentru prima oară de la sosirea noastră părea să-și cântărească vorbele ca să țintească fără greș.

— Tu ai rămas cu banii lui Fontana, care s-ar fi cuvenit să ajungă la noi, a spus în cele din urmă cu o încetineală voită. Banii pe care Fontana i-a pus pe numele nevesti-tii în testament după ce ea l-a îmbrobodit.

— Ai grijă ce spui, Darla. Ai grijă, a avertizat-o Daniel, ridicând un deget amenințător.

— Știu perfect ce spun. Nevastă-ta l-a sedus pe Fontana. Și, în final, Andrés i-a lăsat banii, ăia care, până la urmă, au sfârșit în mâinile tale. Cei care ni s-ar fi cuvenit fiicei mele și mie, dacă n-ați fi apărut niciodată pe-aici și dacă Fontana nu s-ar fi îndrăgostit de Aurora ca un idiot.

Auzind-o, mi s-a făcut pielea de găină, iar Daniel a răspuns aproape fără să-și dezlipească buzele.

— Nu știi ce vorbești...

— Ba ştiu perfect ce vorbesc. Perfect. Andrés Fontana era nebun după nevastă-ta, iar ea se punea la mintea lui. Se-nvârtea mereu pe lângă el, cu părul ei lung, cu zâmbetul ei nelipsit. Ori de câte ori îşi făcea Aurora apariţia prin departament, Andrés îşi pierdea busola. Tu abia dacă stăteai cu ea două minute, îi dădeai un pupic, glumeai nitel şi-ţi vedeai de ale tale. Atunci Aurora se ducea să-l vadă pe el, iar Fontana o mânca din ochi, devenea brusc altul, blând ca un mieluşel. Niciodată, în toţi anii în care l-am cunoscut, nu l-am auzit râzând cât râdea când era cu Aurora. O adora, Carter, şi tu nici nu-ţi dădeai seama.

— Încearcă doar să te provoace, Daniel, i-am şoptit. Să plecăm de aici. N-o mai lăsa să continue.

— Vezi? La fel cum face şi asta acum cu tine ca să te prostească cu spaniola ei nenorocită. Fiindcă prietena a ta are şi ea pe undeva un soţ la fel ca ailaltă, nu-i aşa?

Am preferat să nu-i răspund. Daniel, în schimb, nu s-a mai stăpânit.

— Şi ţie ce-ţi pasă, las-o în pace! a tunat. Cu o mişcare impulsivă, poate ca să mă ocrotească, poate ca să se protejeze pe el, m-a apucat cu putere de mână. Asta-i ceva între tine şi mine, Darla, să nu-ţi dea prin minte s-o ataci pe Blanca.

— Până la urmă, istoria se repetă: ce fraieri, ce tăntălăi suntem noi, oamenii, a continuat Darla, netulburată. Femeia tânără şi isteaţă l-a sedus pe bărbatul matur, iar bărbatul matur, care se credea şi mai isteţ, i-a căzut în mreje ca un licean. Nu ştiu dacă te aşteaptă cineva la tine acasă în Santa Barbara ori unde-oi fi locuind, în timp ce tu te izmeneşti cu asta pe-aici, dar Fontana chiar avea pe cineva când l-a îmbrobodit nevastă-ta. Mă avea pe mine.

De data asta Daniel a hohotit răguşit, tăindu-i vorba.

— Între Fontana şi tine nu era nimic. El era doar un om bun căruia i se făcuse milă de tine şi de fiica ta.

— Fontana era al meu până la sosirea voastră! a chirăit bătrâna, dezlipindu-se furioasă de spătarul fotoliului. Avea grijă

de Fanny a mea şi de mine, se ocupa de noi de când ne părăsise beţivul ăla de bărbatu-meu. Dar a trebuit ca voi, formidabilii soţi Carter, să vă faceţi apariţia aici ca să stricaţi totul. Iar nevastă-ta l-a fermecat pur şi simplu, Andrés i-a căzut în plasă şi ne-a lăsat baltă.

— Fontana era sătul de tine, Darla, a replicat Daniel. Încerca să se înarmeze cu răbdare, dar reuşea cu mare greutate. Se săturase de capriciile şi pretenţiile tale, de impertinenţele tale faţă de el şi de noi toţi. Nu ştiu ce-a fost între voi înainte ca soţia mea şi cu mine să ne instalăm în Santa Cecilia, fiindcă Fontana a preferat să nu-mi spună. Poate că aţi avut o aventură, e posibil. Dar ceea ce ştiu e că, la sosirea noastră aici, din afecţiunea pe care cândva e posibil sau nu să ţi-o fi purtat nu mai rămăsese nimic. Absolut nimic. Pentru el venirea noastră a fost o eliberare, un suflu de aer proaspăt. Iar graţie Aurorei şi mie Fontana a izbutit să se îndepărteze şi mai mult de tine.

— Da' ştii ce? a continuat Darla, făcându-se că nu-l auzise. Totul a fost din vina ta. Ar fi trebuit s-o veghezi mai bine, să stai cu ochii pe Aurora. Era responsabilitatea ta: tu o scoseseşi din ţara ei, o despărţiseşi de familia şi lumea ei. Ai târât-o după tine pe meleaguri străine, dar n-ai fost în stare s-o ocroteşti suficient. Poate că tot ceea ce am jelit mai târziu nu s-ar fi întâmplat dacă ai fi fost mai atent.

Mi-a revenit în minte ce-mi spusese Daniel la mine în apartament cu o noapte mai înainte. Reflecţiile lui despre toate acestea, marea vină pe care i-o atribuise lui Fontana vreme de atâţia ani.

— Ce pizda mă-sii ştii tu despre cum am trăit eu cu soţia mea?! a urlat Daniel plin de furie.

Şi în clipa următoare, încă ţinându-mă de o mână, a dat cu piciorul într-un scaun cu atâta furie, încât a azvârlit în aer o mulţime de obiecte inutile, care s-au spart, lovindu-se de perete. Pe podea s-au împrăştiat bibelouri decapitate, cioburi de ceramică şi maţe de la tot felul de suveniruri. Fără să facă mare caz de distrugerea lor, bătrâna a continuat impasibilă.

— Eu vă vedeam, vă urmăream, îmi dădeam seama de tot. Aurora îşi pierdea vremea pe-aici, intrând şi ieşind după cum îi venea. Iar tu, între timp, la tine în birou, chinuiai toată ziua maşina aia de scris, care răsuna pe tot etajul la Guevara Hall. Tot mi se mai pare că aud cum zdrobeai clapele, ţac, ţac, ţac, ţac, şi halul în care întorceai carul, ca un animal, zdrang, zdrang. Şi o luai de la capăt, lovind iarăşi clapele, Doamne, ce supliciu! Dar tu trăiai străin de tot, aspiraţiile tale profesionale erau mai importante ca orice. Voiai să pleci de aici, îţi aminteşti? Santa Cecilia era prea mică pentru tine, voiai să te duci la Berkeley, să faci carieră într-o mare universitate.

— Opreşte-te, Darla..., a insistat Daniel, încercând să-şi recapete calmul. Dar nu părea că-l mai ţin nervii.

— Erai profesorul cel mai popular din universitate, cel mai bun, cel mai amuzant, cel mai chipeş, a continuat Darla, de neoprit ca o cuvă de excavator. Şi, când nu stăteai închis în biroul tău sau nu ţineai cursuri în săli mereu pline, sau nu-ţi invitai studenţii la petreceri până noaptea târziu, la voi acasă, îi agitai prin campus cu discursurile tale contra războiului din Vietnam şi cu lozincile tale împotriva sistemului. Şi asta ai uitat? A trebuit să ţi se atragă atenţia de mai multe ori, ţi s-a deschis chiar un dosar.

— Opreşte-te odată, Darla, las-o baltă, te rog..., a stăruit iar Daniel.

— Fontana şi nevastă-ta au murit împreună din cauza egoismului tău, fiindcă n-ai vrut să ştii ce era între ei şi ai rămas captiv în propriul tău univers. Ar fi trebuit să fii pe faţă şi să nu-i laşi să ajungă atât de intimi. Ar fi trebuit să-i desparţi. Dacă o făceai, nici femeia ta, nici bărbatul meu nu şi-ar fi găsit sfârşitul ăla tragic.

O tăcere încordată s-a aşternut peste camera aceea lugubră. Am simţit că Daniel se pregătea să răspundă, procesa informaţia, îşi punea gândurile în ordine şi îşi alegea cuvintele. Şi atunci mi-am dat seama că totul ajunsese prea departe. Darla îl trăgea în prăpastie, iar Daniel îi făcea jocul ei macabru.

M-am desprins din strânsoarea lui şi l-am apucat de braţ.

— Să plecăm, i-am ordonat, trăgându-l. Chiar acum.

— Un minut, Blanca, doar un minut şi gata.

Imediat, schimbând tonul şi limba, Daniel s-a întors din nou către bătrână.

— A trecut prea mult de-atunci, nu ne mai putem întoarce în timp, Darla. Nimic din tot ce-mi spui astăzi nu mi-i va readuce pe cei care nu mai sunt printre noi. Prostiile tale, adevărate sau nu, n-au să atenueze nici un pic imensitatea suferinţelor mele de atunci, dar ele aparţin trecutului, iar eu m-am eliberat din acel timp teribil. De aceea, te rog, să încheiem odată această discuţie.

— Tu ai grijă să-mi parvină banii de un apartament pentru oameni ca mine şi totul se va termina.

— Pentru oameni ca tine? La fel de decrepiţi sau la fel de mizerabili?

— Ei, hai, hai, a spus Darla, izbucnind într-un râs uşor, plin de cinism, văd că încă mai ai umor, profesore. Bănuiesc că nu te-au distrus chiar de tot porcăriile alea pe care le-ai băgat în tine. Ia zi, Perea, ţi-a povestit marele profesor ce-a făcut după ce-a fugit din Santa Cecilia? Ţi-a povestit de ce şi-a pierdut postul de aici, de la universitate? Eu cunosc doar o parte din toată tărăşenia, dar cred că-i foarte interesantă. Spune-i-o, Carter, spune-i-o diseară, când ai să i-o pui noii tale căţele spaniole, dacă ţi se mai scoală.

— Acum chiar că plecăm, Blanca, m-a anunţat în fine Daniel, fără să răspundă obscenităţii. Şi te rog să treci cu vederea acest spectacol mizerabil, nu-i decât o babă jalnică, cu frustrări adunate de-a lungul a treizeci de ani.

— Vai, vai, vai, nu fi atât de rău cu mine, dragule, a spus Darla cu aparentă docilitate plină de ipocrizie. Mâine, la zece. Nu uita.

— O să ne gândim. Şi acum, dacă ne permiţi, o să plecăm. Am înghiţit destule lături pentru seara asta.

Lăsând-o pe bătrână zbuciumată în fotoliul ei, ne-am îndreptat spre ieşire. Cu mare greutate mi-am ascuns uşurarea, pofta de-a urla, de a respira aerul nopţii, de-a reveni în lumea reală.

Când să deschidem uşa, însă, vocea Darlei ne-a oprit.

— Carter!

Un cârâit, mai curând decât un strigăt. Un chirăit aspru care ne-a îngheţat auzul.

Am întors amândoi capul şi am înţeles dintr-un foc că anticipasem greşit sfârşitul. Din acea lugubră petrecere mai lipseau petardele.

Darla se prăbuşise în fotoliu, cu rujul care începuse deja să se întindă şi cu părul de păpuşă ieftină răsfirat pe spătar, pregătindu-se să lanseze ultima şarjă din muniţia sa devastatoare.

— Poate că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă ai fi fost în stare să-i dai nevesti-tii ceva ce ea cerşea în gura mare.

O pauză înspăimântătoare a precedat torpila.

— Un copil, bunăoară.

Capitolul 37

Darla Stern a hohotit pentru ultima oară. Un hohot ascuțit, înspăimântător. Automat i-am privit chipul lui Daniel, l-am văzut mijindu-și ochii și trăgând cu nesaț aer pe nări. I-am ghicit reacția și l-am tras cu putere, dar el s-a desprins de mine, a făcut un pas mare înainte și a început să ridice un pumn strâns. Se ducea orbește spre ea. Am reacționat rapid, căci mi-am dat instantaneu seama că trebuia să-l scot de acolo cu orice chip. Să-l îndepărtez de Darla, de trupul ei micuț, copleșit de ani, numai oase și artroză. Dacă-l lăsam să se apropie de ea, o făcea praf.

Din doi pași am fost în fața lui. I-am pus mâinile în piept, oprindu-l din înaintare ca un zid. Daniel urla ca un apucat. Cu pumnul încă ridicat amenințător, cu părul căzut pe față, cuprins de o furie nemăsurată, profera un șuvoi nestăvilit de insulte din cele mai aberante. Și i-am vorbit cu o autoritate pe care nu știu de unde izbutisem s-o scot.

— S-a sfârșit. E nebună și te provoacă. Nu-i face jocul.

Am reușit cu mare greutate să-l imobilizez pe jumătate pentru câteva clipe care mi s-au părut nesfârșite, până am simțit, în fine, că încordarea trupului îi slăbea întru câtva. Atunci, l-am prins din nou de braț și am tras de el din răsputeri până l-am scos afară din acel loc grotesc.

Nu l-am întrebat dacă venise cu mașina sau nu, ne-am îndepărtat pe jos din pură inerție. Tăcuți, abătuți, complet depășiți de acea întâlnire atroce.

Plouase, străzile erau pustii, pe asfaltul ud se auzeau doar pașii noștri. Am mers îndelung, fără țintă, în timp ce mă asaltau

mii de întrebări şi îndoieli. Dar am preferat să tac şi să nu-l oblig să spună ceva. Până când, la un moment dat, Daniel s-a oprit şi m-a privit.

— Aurora era gravidă. Pierduse doi copii, iar acum trăiam a treia speranţă, cea mai avansată dintre toate sarcinile ei. Nu putea duce nici una până la capăt. Nădăjduia din tot sufletul să fie mamă şi, cu toate astea, îşi îndura soarta nefastă cu o tărie admirabilă. Era o femeie formidabilă, un om extraordinar.

Daniel a tăcut, iar eu am dat pur şi simplu din cap, fără să mai stau să judec. Ne-am reluat mersul în tăcere, străbătând iar străzi şi piaţete pustii. Totul era deja închis, restaurante, magazine, cafenele. Cu excepţia câtorva maşini, şi ele foarte rare, eram singurii trecători.

— Şi tu l-ai bănuit câteodată pe Fontana, e adevărat?

M-am mirat singură auzindu-mi întrebarea în beznă. M-au surprins îndrăzneala şi intruziunea insolentă în intimitatea lui. Dar subconştientul meu ştia că trebuia să aflu. Şi Daniel a înţeles.

— Nu câteodată, de sute de ori, Blanca. De mii. A tăcut câteva clipe, a înghiţit cu greu în sec, am auzit zgomotul pe care la scos mărul lui Adam. Şi a continuat. Am trăit trei ani atroce în afara lumii, absent, pierdut, fără contact cu realitatea. În trei ani se pot face câteva imbecilităţi, dar ai şi mult timp de meditaţie.

— Şi ce concluzii ai tras?

— Că Fontana se îndrăgostise de Aurora în taină, a mărturisit Daniel cu glas tulbure. Iar ea n-a aflat niciodată. A amuţit din nou, reflectând. Apoi a continuat. Fontana era pe cale să-şi strângă pânzele, dezamăgit de trei iubiri încâlcite, care nu dăduseră roade, îmbătrânea şi voia să-şi încheie cariera şi viaţa fără surprize.

— Şi atunci aţi apărut tu şi Aurora...

— Atunci a apărut ea, cu lumina ei. Cu bucuria ei de-a trăi, cu gingăşia ei, cu sufletul vechii patrii în care el nu se mai întorsese. Iar Fontana, care, în pofida trupului de taur, avea o inimă sensibilă, aşa cum ni se întâmplă tuturor spre sfârşitul vieţii, s-a îndrăgostit chiar când credea că se îndreaptă spre apus.

I-am sesizat o uşoară eschivă în glas şi am preferat să nu-i mai pun întrebări, n-aveam nevoie să aflu mai mult. Toate piesele erau deja la locul lor. Dar completarea acelui puzzle nu fusese uşoară. Nici pentru mine, nici, cu atât mai puţin, pentru Daniel. Durerea i se citea pe faţa crispată, în încordarea trupului de lângă mine, în tăcerea pe care n-a mai rupt-o.

Paşii ne-au purtat spre locuinţa lui Daniel, sau poate că mă îndreptasem eu instinctiv într-acolo. L-am însoţit în apartament. Fără să aprindă nici măcar o lumină, Daniel şi-a scos haina, a lăsat-o să cadă pe podea şi s-a prăbuşit într-un fotoliu.

M-am dus prin beznă spre zona bucătăriei. N-a fost greu, nu prea erau mobile ori obstacole de ocolit, ca şi la mine locul de tranzit nu purta urmele sufletelor ce trecuseră pe acolo an după an. Am răscolit în dulapuri pe jumătate goale, luminate doar de reflexele galbene ale felinarului din stradă, care intrau pe fereastră. Printre şase pahare desperecheate şi câteva farfurii adânci, am dat de o sticlă de Four Roses pe jumătate goală. Am umplut două pahare generoase i-am întins unul. Nu mi-a mulţumit, nici măcar nu m-a privit. Doar l-a luat şi a tras o înghiţitură zdravănă. Am făcut şi eu la fel, minţile noastre chinuite aveau nevoie de nişel ajutor ca să digere toată acea situaţie sinistră. Ca să contracarăm asprimea dezolării de după bătălie.

N-am schimbat nici o vorbă până când, după multă vreme, m-am ridicat. Daniel şedea în continuare în fotoliu, cufundat în beznă. Cu picioarele desfăcute şi strângând în mâini paharul gol. I l-am luat dintre degete şi l-am pus pe masă. M-am aşezat pe braţul fotoliului său, mi-am trecut mâna prin părul şi peste faţa lui, prin barba lui deschisă la culoare şi peste chipul lui crispat încă.

— Mă duc acasă.

Înainte să ajung la uşă, Daniel m-a strigat. Cu glas răguşit, întunecat, răzbătând parcă dintr-o fântână. Din puţul fără fund al ororii retrăite.

M-am întors.

— Nu pleca. Stai cu mine în noaptea asta.

Fără vreo vorbă, m-am întors şi m-am ghemuit lângă el, ţinându-i tovărăşie, pe când ne răfuiam fiecare cu propriii săi demoni. După o altă bună bucată de vreme, tot pe întuneric şi fără să-şi desprindă ochii de pe perete, Daniel a început să vorbească.

— Niciodată n-am găsit un răspuns coerent care să-mi justifice purtarea nesăbuită din acei ani; nu ştiu dacă a fost o formă de revoltă sau de laşitate, ori o simplă reacţie animalică în faţa disperării şi a durerii, dar, după accident, n-am fost în stare să suport ideea de a rămâne singur în Santa Cecilia şi am hotărât să plec fără măcar să-mi termin cursul, fără să spun nimic nimănui şi fără să am nici cea mai vagă idee unde m-aş fi putut duce. Într-un final, după ce am rătăcit pe coasta mexicană a Pacificului, am rămas aproape trei ani într-un sat de pescari de lângă Zihuatanejo. În acei trei ani n-am făcut absolut nimic decât să-mi torturez trupul şi sufletul: n-am citit nici o carte, n-am deschis nici un ziar, n-am scris un singur rând. N-am făcut decât să-mi bag în trup toate căcaturile posibile şi să mă izolez în agonia mea; eram doar piele şi oase, umblam îmbrăcat ca un cerşetor şi nu vorbeam aproape cu nimeni. Mă uitam la ocean şi consumam toate porcăriile.

— Până ce Paul Cullen a plecat să te caute, i-am luat-o eu înainte, amintindu-mi de discuţia noastră din ziua când îl cunoscusem pe fostul soţ al Rebeccăi. De aceea mi-ai zis la cina de Thanksgiving că fusese martorul propriului tău infern.

Daniel a zâmbit acru în beznă.

— Un licăr de luciditate trebuia să fi rămas, din fericire, în biata mea minte, fiindcă, după o vreme, am dat un semn de viaţă şi am telefonat familiei Cullen. Atunci a venit Paul şi, văzând în ce hal eram, a rămas cu mine o vreme. Mi-a tăiat părul şi unghiile, m-a bărbierit şi m-a obligat să mănânc ca pe un bebeluş. Mi-a îngrijit rănile şi înţepăturile de pe trup şi m-a ţinut în braţe ca pe copiii lui când aveau noaptea febră ori coşmaruri.

— Dar nu te-a putut convinge să te întorci...

— Încă nu eram pregătit, iar el şi-a dat seama de asta; şi a trebuit să mai treacă ceva vreme până să ia sfârşit jalnicul meu doliu. Nu ştiu de ce o apucasem pe linia aia moartă, a adăugat Daniel, ridicând din umeri, îţi jur că n-am habar. Singurul lucru cert e că, până la urmă, am izbutit să plec. Pentru Aurora şi pentru mine: pentru amintirea ei, din chibzuinţă şi demnitate. Când am fost suficient de lucid ca să pot analiza ce se alesese de mine, am înţeles că, la treizeci şi şapte de ani, eram doar un fost toxicoman singur ca un câine râios, sărac lipit şi fără nici o perspectivă profesională imediată. Dar am reînvăţat să exist, cu faţa şi capul sus. Şi gata să lupt pentru a fi iarăşi fericit, chiar dacă nu eram, poate, întru totul pregătit pentru situaţia în care cineva ar fi deschis brusc, cu o lovitură de picior, uşa pe care eu o credeam încuiată de atâta vreme.

Primele raze de soare inundau apartamentul când m-am deşteptat. Mi-au trebuit câteva secunde să-mi dau seama unde eram şi atunci mi-a fulgerat prin minte amintirea nopţii anterioare. Eram întinsă pe sofa, dar locul unde stătuse Daniel era gol. În fund, în spatele unei uşi închise, se auzea răpăind apa de la duş. Pe podea, nişte adidaşi care nu fuseseră acolo mai înainte, mărturia unui jogging matinal, am bănuit. Nu ştiam dacă Daniel izbutise să se odihnească nitel, mi-am închipuit că nu.

Când m-am săltat în capul oaselor, am simţit o greutate de plumb în cap. Aveam gura năclăită, articulaţiile înţepenite şi simţeam ameninţarea nemiloasă a unui torticolis. Desculţă şi adormită, mi-am pregătit o cafea. Cele două pahare din care băuserăm erau în chiuvetă, sticla de bourbon în coşul de gunoi, goală.

Daniel s-a ivit în câteva minute. Cu părul ud, haine curate şi ochii sticloşi, s-a apropiat de zona deschisă a bucătăriei, suflecându-şi mânecile cămăşii negre. Neagră ca dispoziţia lui, ca sufletul lui. Nu ne-am zis nimic, pur şi simplu i-am întins cafeaua. Şi-a apropiat mâinile de mâna mea. Cu stânga a apucat

ceaşca, mi-a luat-o dintre degete şi a pus-o pe blatul mesei. Cu dreapta m-a tras spre el.

— Vino-ncoace. M-a îmbrăţişat. Îţi mulţumesc că n-ai plecat. A fost o noapte foarte lungă. Foarte lungă şi foarte tristă, noaptea cuţitelor lungi. N-am crezut niciodată că fantasmele pot reînvia cu atâta forţă.

Mi-am rezemat faţa de pieptul lui şi am închis ochii, încă mai eram pe jumătate adormită. Şi am stat aşa, lipiţi unul de altul, o clipă lungă cât o eternitate.

Capitolul 38

La prânz am sosit pentru a doua oară la apartamentul lui Daniel şi am scos din portbagajul maşinii lui ultimele teancuri de documente.

Mai devreme, când ne întorseserăm, în sfârşit, la chestiunile presante ale prezentului, Daniel îmi împărtăşise hotărârile pe care le luase în timpul nopţii.

— Chiar o să poţi să-i dai Darlei bani de un apartament pentru câteva cutii cu hârtii despre care nici măcar nu ştii ce conţin? l-am întrebat neîncrezătoare.

— Prefer să risc decât să le ardă sau să le dea la tocat. În plus, plătesc din banii lui Fontana, cei pe care el îi lăsase Aurorei, nebănuind că aveau să sfârşească împreună. Nu m-am atins niciodată de ei, cu excepţia celor cu care ţi-am plătit munca din aceste luni, aşa cum ţi-am mai spus. Dar mai sunt încă îndeajuns de mulţi; în principiu, erau economiile lui şi o asigurare de viaţă destul de substanţială, şi, cu timpul, suma a crescut, devenind un mic capital. Mereu m-am gândit că, până la urmă, voi dona aceşti bani universităţii ori unei instituţii filantropice, niciodată nu i-aş fi cheltuit pentru mine.

— Tot nu pricep...

— Nu mă interesează absolut deloc să-i asigur Darlei fie şi o minimă îmbunătăţire a vieţii acum, la sfârşit; în ce mă priveşte, poa' s-o mănânce viermii de vie. Dar mă consolează gândul că, pe termen lung, banii îi vor fi de folos bietei Fanny; că o vor scoate din casa aia mizerabilă şi îi vor oferi un cămin

demn, care să intre, până la urmă, în proprietatea ei. Din această perspectivă, nu cred că ar fi cea mai proastă soluție. N-am nici o îndoială că Fontana le-ar fi dat această destinație banilor lui într-un final.

N-am insistat, nu era treaba mea, dar m-am tot gândit dacă Daniel avea sau nu dreptate în timp ce el vorbea la telefon cu banca lui, făcând demersurile necesare.

La zece fix ne-am întors, așa cum stabiliserăm, la casa Darlei Stern. Lumina zilei nu făcea ambianța mai puțin jalnică, totul era la fel de sordid ca în noaptea trecută: vechituri împrăștiate peste tot, un scaun răsturnat, televizorul aprins și cu volumul dat la minimum, iar în aer plutea mirosul grețos al decrepitudinii. Bătrâna era tot în fotoliul ei, cu siguranță că nici măcar nu dormise toată noaptea. Unica diferență față de vizita precedentă a fost că Darla a tăcut tot timpul. Mută, pe jumătate adormită, cu ochii închiși. Poate sedată, poate epuizată. Ori, pur și simplu, poate că se prefăcea.

Un bărbat corpolent, cu ochelari cu ramă metalică și un inel gros de aur pe degetul mic, s-a recomandat ca reprezentantul ei legal, dispus să se ocupe de tranzacție.

—Vă rog să mă însoțiți.

Ne-a condus în garaj printr-o latură a bucătăriei care, murdară și în dezordine, duhnea vag a putred. Bărbatul a deschis apoi cu greutate o ușă, împingând-o cu umărul până când a cedat. Dându-se la o parte, ne-a invitat să intrăm într-un soi de groapă de gunoi și debara pentru vechituri în același timp, unde nici n-aveai loc să te miști, plină cu troace și pânze de păianjen, cu munți de saci de gunoi înnodați la gură și cu teancuri de jurnale vechi de decenii. Sub lumina sinistră a unui bec slab, acoperit de slin și gângănii moarte, avocatul a arătat spre o grămadă de cutii aruncate lângă un perete.

În timp ce Daniel negocia cu el, fără să se obosească să-și ascundă antipatia din gesturi ori din voce, eu am deschis câteva cutii ca să cercetez obiectul șantajului. În toată situația aia

împuțită, n-am putut să nu scot un suspin de ușurare. N-a fost nevoie să scurm prea mult ca să-mi dau seama că toate hârtiile păreau înrudite cu ale lui Fontana. Era posibil ca acolo să se afle ceea ce-mi lipsise atât de mult în ultimele săptămâni, aproape luni, în care firul călăuzitor al muncii compatriotului meu îmi scăpase din mâini ca o reptilă lunecoasă. Îngălbenite și boțite, hârtiile acelea, răvășite într-o imensă debandadă, conțineau fără nici o îndoială ceva ce putea da coerență ultimei etape a legatului.

Glasul lui Daniel m-a scos din gândurile în care mă cufundasem doar pronunțându-mi numele pe un ton interogativ. I-am răspuns cu un gest. Concis, scurt, definitiv. Atunci a scos un carnet de cecuri din buzunarul interior al sacoului și a semnat mai multe foi care au trecut imediat în mâna cu inel a avocatului. Între timp, Darla, străină în aparență de toată chestiunea, continua să dormiteze în living.

În mai bine de două ceasuri am scos toate cutiile din garajul ăla oribil și le-am aranjat în Volvo-ul lui Daniel, ocupând complet, în două drumuri, portbagajul și bancheta din spate. Aproape că n-am scos o vorbă în timpul trambalărilor. Nici când am cărat împreună cutiile de la mașină la apartament. Și nici când le-am privit nesiguri ca pe un batalion de extratereștri aterizați în mijlocul parchetului. Până la urmă, Daniel a spart tăcerea.

— Și acum, ce facem?

— Ce știu eu, Daniel, ce știu eu..., am șoptit. Am tras adânc aer în piept, apoi am expirat. Bănuiesc la ce te gândești și mă tem că răspunsul e „nu". E prea târziu, eu am ieșit din istoria asta. În plus, plec imediat acasă, după cum știi.

Rămăsesem cu privirea fixată pe cutii și am simțit ochii lui Daniel ațintiți asupra mea.

— Nu poți sau nu vrei?

— Nu pot să mă ocup de ele, e prea mult material. Și, după tot ce s-a petrecut zilele astea, abia dacă mai am forță. N-aș fi

în stare să termin în atât de puțină vreme, aici e o-ntreagă tărășenie, nu vezi? am protestat neputincioasă, arătând cutiile pline.

— Dar nici nu știi dacă vrei sau nu.

M-am dus spre baie fără să-i răspund, dar și fără să-i cer voie, și mi-am spălat mâinile murdare. În jurul meu se înșirau puținele obiecte ale unui bărbat obișnuit să trăiască singur. Periuță și pastă de dinți, aparat de ras, un prosop mare atârnat pe perete. Hainele murdare de la joggingul matinal aruncate pe jos într-un colț; pe un raft, un radio. Nici urmă de creme sau alte obiecte inutile.

— În aceste ultime zile s-au petrecut multe lucruri neașteptate..., i-am amintit, întorcându-mă la el și ștergându-mi mâinile de pantaloni.

Daniel nu se clintise, privea foarte atent documentele. Sau cel puțin așa părea.

— ...care ne-au dat peste cap pe amândoi, care uneori ne-au despărțit și alteori ne-au apropiat...

— Dar tot crezi că te-am înșelat, mi-a tăiat-o.

Amândoi am ridicat ochii în același timp. Ai lui erau albaștri, ai mei negri. Ai lui obosiți, ai mei la fel.

— Cred că tot n-am reușit să te conving cât de mult mă căiesc, a continuat Daniel. Ți-aș putea-o repeta de dimineață până seara și tot n-aș izbuti să-mi iert tâmpenia pe care am făcut-o. M-am purtat față de tine ca un imbecil și un laș, înțeleg cum te simți și aș da orice să pot s-o iau de la început cu dreptul. Dar, din nefericire, așa ceva nu-i posibil, Blanca. Acum nu putem privi decât înainte, n-avem cale de-ntors. De aceea, te rog să reluăm totul de la zero. Să pornim încă o dată la drum fără nici o ranchiună.

Stăteam în continuare în picioare în fața cutiilor, amândoi cu brațele încrucișate, neclintiți.

— Săptămâna viitoare s-ar termina totul, a adăugat Daniel. Ziua în care pleci e chiar ultima când se mai poate face recurs

împotriva proiectului de la Los Pinitos, nu va trebui nici măcar să-ţi schimbi data plecării.

— Dar există o soluţie mult mai simplă, Daniel: preia tu ştafeta, te poţi ocupa de treaba asta la fel de bine ca mine. Aşa cum mi-ai zis, pentru asta nu trebuie să fii specialist în ceva. Ci, pur şi simplu, să dai dovadă de rigoare şi metodă.

— Nu e vreme, eu n-aş putea avansa niciodată în ritmul tău, ar trebui să revin mai întâi asupra materialului anterior, să revăd totul ca să ştiu cu exactitate ce trebuie să caut. Şi mă tem că acum e deja prea târziu. Timpul aproape s-a scurs, tu eşti singura persoană care are acum o idee precisă despre întreaga chestiune: datele preliminare, lacunele concrete care ar trebui umplute, conexiunile dintre documente, piesele care ar trebui îmbinate. Doar tu poţi să faci toate astea şi să afli dacă aici există ceva până la urmă.

Am plecat din apartamentul lui Daniel închistată în refuzul meu.

M-am îndreptat spre biroul meu, chiar în acea după-amiază trebuia să ţin ultimele ore din cursul de cultură spaniolă. Iar înainte mai aveam câte ceva de făcut.

Oricât m-am chinuit să-mi limpezesc mintea şi să revin la normalitate, întâmplările şi emoţiile din ultimele două zile fuseseră atât de intense, încât îmi afectaseră percepţiile şi-mi bulversaseră sentimentele. Poate că de aceea mi-a venit greu să mă concentrez asupra ultimelor documente ale lui Fontana şi tot de aceea am încurcat de nenumărate ori între ele tastele. Simţurile îmi erau perturbate. Mintea îmi umbla pe alte cărări.

După o lungă bucată de vreme total neproductivă mi-am ridicat ochii de pe ecranul monitorului şi i-am întors către teancurile de hârtii puse în ordine şi clasificate, în care, cu trecerea zilelor, se transformase haosul iniţial în legatul lui Fontana.

Pierdusem orice speranţă de a mă cufunda în muncă, aşa că m-am instalat în fotoliu meu şi am început să mă gândesc

la bătrânul profesor. Mi-am amintit de faţa lui cărnoasă din vechile fotografii expuse în sala de şedinţe: barba închisă la culoare, ochii vii şi isteţi. Am revăzut în minte scrierile, scrisorile şi miile de notiţe pe care le scrisese cu caligrafia lui plină de forţă. Şi, adâncită în toate acestea, am recompus drumul enorm parcurs de Fontana în cei cincizeci şi şase de ani de viaţă pe care i-i hărăzise destinul. Luni la rând crezusem că Andrés Fontana murise mult mai târziu. Bătrânul meu profesor, îi spunea adeseori Daniel. Dar acum Daniel era chiar mai bătrân decât fostul său profesor.

Aproape fără să vreau, în cap au început să mi se îngrămădească zgomote şi secvenţe, imaginile a ceea ce fusese, poate, tragicul său sfârşit. Faruri orbitoare, volane smucite brusc, scrâşnet de roţi. Aurora, desfigurată, strângându-l cu degetele ca nişte gheare, când se pornise deja numărătoarea inversă. Lumini puternice, geamuri sparte, urlete. Răpăitul picăturilor de ploaie după ce totul se oprise, tăcerea de după. Şi, la sfârşit, bezna.

M-am ridicat şi m-am apropiat de fereastră. În picioare, cu umărul sprijinit de pervaz şi chipul la mai puţin de o palmă de geam, am privit campusul aproape pustiu la acel ceas al serii. Studenţii îşi terminau ultimele cursuri sau se închiseseră deja în camere ca să înveţe pentru examene, toamna se topea prevestind iarna iminentă, frunzele se adunau în mormane pe iarbă, iar crengile copacilor îşi exhibau fără pudoare goliciunile.

Vorbele Darlei Stern mi-au revenit în memorie şi, odată cu ele, ceea ce fusese, poate, şi ultima certitudine importantă din existenţa profesorului. Darla era convinsă că Fontana fusese îndrăgostit de Aurora. De pe poziţii adverse, Daniel credea şi el acelaşi lucru. Aveau dreptate amândoi, acela era, oare, adevărul? Fiul de miner fermecat de soţia prietenului şi discipolului său, o femeie pe care n-ar fi putut-o avea niciodată. Profesorul profund atras de compatrioata tânără şi

frumoasă de care îl despărţea o barieră peste care n-ar fi putut trece în veci.

Mi-am desprins privirile de la amurgul întrezărit prin geam şi m-am concentrat asupra maldărelor de hârtii care, luni de-a rândul, alcătuiseră legatul acum deja ordonat. O idee pe cât de vagă, pe atât de insistentă începea să-mi prindă contur în minte. O presimţire, o tresărire. Un gând difuz îmi spunea că printre acele hârtii era ceva ce putea da o mărturie despre ceea ce lor li se părea sigur. Acel ceva îmi trecuse pe sub ochi, îl citisem cândva fără să-mi dau seama ce ascundea.

M-am uitat la ceas, neputând întrezări ceva clar. Mai erau cinci minute până începea ultimul meu curs ţinut în Santa Cecilia. Primul meu rămas-bun.

O oră mai târziu, când cursul pierduse orice aură academică şi ne apropiam de sfârşit, schimbând adrese de e-mail în vederea vizitei în Spania cu care toţi studenţii mei promiteau să mă regaleze într-un moment imprecis din timp, în cel mai întunecos cotlon al creierului mi s-a ivit o flăcăruie. Minusculă ca un chibrit aprins în inima unui loc pustiu şi întunecat. Aproape imperceptibilă, dar reuşind totuşi să-mi lumineze memoria şi să mă ajute să găsesc ceea ce aveam nevoie.

M-am întors în birou, grăbind pasul pe coridoare pe măsură ce convingerea mea devenea tot mai puternică. Am intrat val-vârtej, am îngenuncheat în faţa uneia dintre grămezile de hârtii şi am început să scormonesc printre ele cu ambele mâini. Până ce mi s-a arătat. O pagină îngălbenită pe care Fontana dactilografiase la o antică maşină de scris o strofă dintr-un poem de Luis Cernuda[1]. Un scurt document, arhivat ca atâtea altele printre hârtiile sale.

Cele patru versuri iniţiale ale poemului *Oriunde-ar locui uitarea*, cu câteva însemnări suplimentare.

---

1. Luis Cernuda Bidón (Sevilla, 1902 – Ciudad de México, 1963) a fost un important poet şi critic literar spaniol, membru al celebrei Generaţii de la 1927.

Şi, printre ele, evidenţa.

```
Oriunde-ar locui uitarea,
În vastele grădini fără aurora
   f ă r ă a u r o r a
         aurora - a-u-r-o-r-a - Aurora
fără aurora fără Aurora
         AURORA A - U - R - O - R - A
Unde să fiu doar amintirea unei pietre
îngropate
printre urzici
Pe care vântul fuge de propriile-i insomnii.
        A - U - R - O - R - A
                aurora
             Fără Aurora
          Grădini fără aurora
             Fără Aurora
                Aurora
                  Tu
```

De cum am terminat de citit, m-a podidit o uriaşă poftă de plâns.

Fără tenta mistificatoare şi maliţioasă pe care Darla Stern se încăpăţâna să le-o confere şi apropiate de îndoielile care îl torturaseră pe Daniel în clipele lui cele mai sumbre, sentimentele lui Andrés Fontana se iveau printre versuri în deplina lor esenţă, scoţându-i în relief iubirea mută pentru compatrioata neaşteptată care, fără să vrea, îi umpluse ultimii ani de viaţă cu ceea ce tânjea de multă vreme, poate chiar fără s-o fi ştiut.

Ecouri ale propriei limbi, ale ţării şi ale copilăriei sale. Sunetul plin al literelor „r" şi „ñ", „ll" şi „z". *Barreño, chorro, aliño. Arrullo, chiquillo, chispazo, barrizal*[1]. Aduceri aminte surghiunite în străfundurile memoriei, zicale şi rugăciuni pe care nu le mai auzise de peste trei decenii. Amintirea câte unui

1. Lighean, şuvoi, mirodenie, gângurit, copilaş, scânteiere, loc noroios – cuvinte care conţin literele menţionate anterior.

rasol pe foc, a cântecelului *Mambrú se fue a la guerra*[1], a peltelei de gutui, a unui *Ave María Purisima* şi a câte unui „Doamne, iartă-mă". Parfumul străin, râsul ei tineresc, atingerea involuntară a pielii ei. Raţiunea încerca să-i înfrâneze simţămintele, dar acestea, dezlănţuite, nesupuse, creşteau nestăvilit.

Profesorul trăise o pasiune mută, ferită de lume. Poate chiar şi de Aurora. Dar pasiunea lui fusese vie, reală, puternică. Andrés Fontana şi Aurora Carter. Bătrânul profesor expatriat de multă vreme şi femeia mediteraneană care venise de mână cu discipolul său în ţara aceea care nu era nici a lui, nici a ei. Două fiinţe atât de diferite în toate. Dar atât de apropiate în moarte.

Şi, deodată, pulsul trecutului s-a reactivat în chip straniu în prezentul meu şi, într-o conexiune precipitată, m-a străfulgerat o nouă intuiţie. Limpede, clară, luminându-mi propria viaţă şi destrămând, pentru moment, ceaţa groasă care plana de luni de zile deasupra mea. Graţie pasiunii lui Fontana pentru Aurora, l-am înţeles într-o oarecare măsură şi pe Alberto. Prin ei am conştientizat ceva atât de simplu, de organic şi de elementar cum era faptul că el plecase de lângă mine doar împins de forţa subită a iubirii care îi ieşise-n cale, la fel de bine cum ar fi putut să-mi iasă şi mie. Trăia un sentiment mai presus de el.

În pofida mârşăviei pe care Alberto mi-o făcuse, în ciuda a tot ce era reproşabil şi condamnabil, ca şi a durerii pe care mi-o provocase, iubirea bătrânului profesor pentru o străină m-a făcut să pricep că, în faţa manevrelor nebănuite ale destinului, nu poţi acţiona întotdeauna raţional.

Abia atunci am fost conştientă că nimic nu se terminase.

Că, de fapt, aproape totul abia urma să înceapă.

---

1. *Mambrú se fue a la guerra* este versiunea spaniolă a unui vestit cântecel popular francez pentru copii, *Marlborough s'en va-t-en guerre* (*Marlborough pleacă la război*).

Când am plecat din biroul meu, în Guevara Hall nu mai rămăsese nici un suflet, uşile erau încuiate, coridoarele pustii, iar peste tot se înstăpânise tăcerea.

Când am ajuns iarăşi la el acasă, Daniel stătea aşezat în faţa biroului, într-o stare de absolută năuceală. *Come in!*, a strigat, de cum am sunat la uşă. Nici măcar nu s-a ridicat să-mi deschidă.

Desculţ, cu umerii de plumb prăbuşiţi pe spătarul fotoliului şi mâinile încrucişate la ceafă, ţinea un creion între dinţi. Imaginea vie a blocajului mental. În jurul lui zăceau risipite pe podea documente extrase la întâmplare din cutii.

Nu şi-a schimbat poziţia când m-a văzut. Nici nu s-a mirat, nici nu m-a salutat. Pur şi simplu şi-a împins ochelarii de citit pe vârful nasului şi m-a privit pe deasupra lor.

— Arăţi îngrozitor, hai să facem o plimbare, am zis din uşă.

L-am aşteptat în stradă, a apărut după doar câteva secunde.

— Ce-am refuzat azi dimineaţă accept acum, l-am anunţat după ce-am parcurs câţiva zeci de metri în tăcere. Sunt de acord să prelucrez conţinutul tuturor cutiilor pe care Darla le-a scos la lumină, sunt dispusă să mă implic până la capăt în recompunerea ultimelor materiale din legat.

— Nici nu-ţi închipui ce...

— Dar vreau să cunoşti motivul pentru care o fac, am insistat, fără să-l las să vorbească. Nu pentru aberaţia urbanistică de la Los Pinitos, nici din exces de zel profesional, nici pentru tine. O fac exclusiv pentru Fontana. Pentru profesorul a cărui viaţă am reconstituit-o în ultimele luni, din obligaţie faţă de el. Fiindcă încerc să nu-i las străduniile să cadă în uitare aidoma vechii sale misiune franciscane. Doar pentru el o fac, Daniel, nu uita. Doar pentru Andrés Fontana.

Ne-am continuat drumul fără să ne privim, dar am observat cu coada ochiului că expresia feţei i se schimbase.

— Şi nu te bucura că ai câştigat prea devreme, l-am avertizat. Am nişte condiţii de pus. Prima se leagă de plecarea mea: orice s-ar întâmpla, pe 22 plec. Iar a doua, de tine. Nu te-am minţit

mai înainte, volumul de muncă e imens şi singură n-am să-i pot face faţă în puţinul timp care îmi mai rămâne până la plecare. De aceea am nevoie de tot ajutorul tău: eu trasez drumul de urmat, dar am nevoie de ochii, de mâinile şi de capul tău alături de mine, sută la sută, în toate ceasurile de muncă de care va fi nevoie şi fără să-ţi pot garanta că vom ajunge la vreo concluzie în timpul de care dispunem. Aşa că pregăteşte-te să-ţi laşi temporar baltă romancierii spanioli de la sfârşitul secolului fiindcă va trebui să priveşti mult mai înapoi.

Daniel s-a oprit brusc şi s-a întors spre mine. Îngrijorarea din urmă cu câteva clipe îi dispăruse de pe chip ca suflată de vântul înserării.

— Mă las pe mâinile tale, draga mea Blanca.

Continuând să mă privească, mi-a înlăturat de pe faţă o meşă din pletele mele ciufulite la capătul acelei zile atât de lungi.

— Sunt întru totul al tău până la capăt.

Capitolul 39

La fel cum se instalează un spital de campanie în mijlocul dărâmăturilor unui cutremur sau se construieşte un debarcader la ţărmul mării, şi noi ne-am început misiunea împotriva naturii, transformând apartamentul lui Daniel într-un soi de laborator pentru documente. Îmbrăcaţi atât de comod, încât aproape păream şleampeţi, am aşezat în mijlocul salonului o enormă tăblie de lemn, am sprijinit-o pe capre de tâmplărie, iar pe ea ne-am pus computerele, un scaner şi imprimanta adusă din biroul meu. Ca o contrapondere la tehnologia contemporană, am instalat şi câteva relicve de care un vechi coleg de-al lui Daniel ne făcuse rost din Dumnezeu ştie ce depozit de vechituri din universitate: un aparat preistoric pentru cititul microfilmelor, un vechi magnetofon şi două lupe gigantice, fabricate înainte de Potop.

Austeritatea decorativă a locuinţei ne-a uşurat misiunea. Pe pereţii dezgoliţi am atârnat hărţi, iar pe duşumeaua liberă am stivuit uriaşe mormane de hârtii. De tot felul: certificate, hârtii mâzgălite cu caligrafia inconfundabilă a lui Fontana, manuscrise îngălbenite, acoperite cu litere din secolul al XIX-lea şi copii la indigo, care trezeau nostalgii. Am dat şi peste o cruce. O umilă cruce din lemn, din două beţe prost legate cu o sfoară deşirată.

— De unde-o fi scos aşa ceva? am murmurat.

Daniel mi-a luat-o din mână.

— Dumnezeu ştie..., a zis, uitându-se la ea. Şi-a trecut degetele peste nodurile şi marginile ei aspre, i-a mângâiat contururile

grosolane. Dar, dacă lui Fontana i-a fost de folos, are să ne fie şi nouă.

A rezemat-o de vechiul magnetofon la fel cum călugării franciscani îşi plantau crucile în propriile misiuni. Ca să ne fie alături cum le fusese şi lor pe drumurile grele, ca să ne facă mai suportabilă rigoarea muncii. Nu că am fi avut nici unul din noi sentimentul religiosului, aşa cum n-avea nici profesorul, dar crucea aceea veche ne-a mai apropiat un pic de amintirea lui Andrés Fontana.

Moartea îl ajunsese din urmă înainte ca el să fi obţinut rezultate concrete în cercetarea sa, deşi făcuse un efort titanic. Fontana răscolise în California practic toate arhivele şi bibliotecile care ar fi putut deţine informaţii despre prezenţa spaniolă în zonă; bătuse, rând pe rând, toate misiunile, diocezele şi arhidiocezele de pe cuprinsul statului şi, acolo unde nu putuse pune piciorul, trimisese sute de scrisori la care primise răspunsuri detaliate din partea destinatarilor. Desfăşurase o muncă exhaustivă şi deosebit de minuţioasă. Iar acum noi aveam responsabilitatea de a fi la înălţimea lui.

Am început să lucrăm vineri dimineaţă şi am uitat complet că în calendarul vieţilor noastre de oameni normali exista ceva numit „sfârşit de săptămână". Lucram stând ba jos, ba în picioare, mişcându-ne în jurul mesei enorme. Uneori stăteam la o distanţă unul de altul, concentrat fiecare pe ale lui. Alteori, în schimb, eram nevoiţi să ne apropiem, aplecaţi asupra aceluiaşi document. Căutam, găseam, însemnam. Umăr lângă umăr, capetele alăturate, degetele mele atingându-le pe ale lui, degetele lui atingându-mi pielea.

Vorbeam arareori şi atunci aproape telegrafic. De uimire, brusc contrariaţi sau din simplă admiraţie pentru ceea ce ne punea în faţa ochilor ultima parte a legatului, din când în când ne scăpa câte o exclamaţie. În engleză ori spaniolă, cum nimeream. *Fuck*. E tare gagiul. *Shit*.

Comparam date, încercuiam locuri şi determinam tipare care coincideau. Până când primele surprize au început să apară.

— Când eram la Sonoma mi-ai spus că padre Altimira a fondat misiunea corect? m-a întrebat Daniel din celălalt capăt al mesei, cândva sâmbătă după-amiază. Din câte mi-ai povestit, superiorii nu i-au dat aprobarea de construcţie acestui franciscan recalcitrant.

— Ai găsit ceva despre el? am întrebat uimită. Eu m-am lovit deja de el de trei ori.

— Şi eu la fel, mi-a confirmat Daniel. Padre Altimira apare şi aici în câteva note manuscrise, ascultă:

Decembrie 1820: Padre José Altimira i-a comunicat colonelului Pablo Vicente de Solá, ultimul guvernator spaniol al Californiei de Nord, noua sa destinaţie în această ţară. Iunie 1821: Altimira îi mulţumeşte lui Solá pentru diverse servicii pe care acesta i le-a adus. Octombrie 1821: Altimira îl anunţă pe Solá că a predat o încărcătură de grâne unei nave ruseşti...

Datele nu erau neapărat semnificative, nici de o relevanţă deosebită, dar dădeau mărturie despre legătura care existase neîntrerupt între franciscanul nou-sosit pe acele meleaguri şi autorităţile civile.

— În orice caz, sunt mai multe nume care apar relativ frecvent. Peste padre Señán am dat deja în alte patru-cinci locuri, iar peste padre Fortuni tot cam aşa.

Pe măsură ce înaintam, urma bătrânilor călugări franciscani se ivea tot mai pregnant printre hârtii.

— Să-l punem separat pe Altimira, pentru orice eventualitate. Hai să facem un teanc cu documentele despre el, mi-a zis, arătând spre un capăt al tăbliei. Să nu-l rătăcim.

Şi nu l-am rătăcit. Nici pe el, nici pe alţii. Nici pe Altimira, nici pe Fortuni, nici pe Señán, nici pe zecile de călugări, misiuni, garnizoane, legi şi guvernatori care ne ieşeau în întâmpinare. Fără să ne slăbim ritmul, mereu în gardă, atenţi până şi la cea mai neînsemnată informaţie de frică să nu ne scape ceva.

S-a terminat şi ziua de sâmbătă, duminica a zburat şi ea, apoi s-a făcut luni. La finalul fiecărei zile ieşeam pe mica terasă a apartamentului, cu hainele pe noi şi, lăsând aerul rece să ne limpezească mintea, ne întindeam picioarele pe balustradă şi beam un pahar de vin. Sau două. Sau trei.

Luni seara, când n-apucasem încă să facem o pauză, liniştea ni s-a spulberat.

— E aici! E aici!

Era aproape şapte, întreaga zi examinaserăm fel de fel de documente, ascultând şi o grămadă de benzi de magnetofon arhaice. Interviuri cu preoţi, arhivari şi ţărani, şi, în fundal, vocea plină a lui Fontana. M-a emoţionat să-l aud. Pe Daniel încă şi mai mult.

Şi atunci am auzit soneria, Daniel a strigat *Come in!* şi, până să apucăm s-o salutăm, am auzit-o pe Fanny ţipând ca posedata.

— E aici! Am dat peste ea!

Înainte să ne dumirim cui îi vorbea cu entuziasmul ăla exagerat, am schimbat rapid o privire descumpănită.

— E aici, domnule doctor Zárate! Nu mai trebuie s-o căutăm! Doamna profesor Perea e aici, cu domnul doctor Carter!

Înalt şi slab, Luis Zárate s-a arătat în uşă, nelăsându-ne aproape nici un moment ca să calculăm ce era de făcut. Prin minte mi-a trecut o exclamaţie sonoră. Fiindcă nu mă gândisem nici să-l anunţ pe director, nici să-mi acopăr absenţa cu o scuză oarecare.

Era prea târziu pentru văicăreli, aşa că ne-am ridicat, l-am salutat şi am rămas neclintiţi de o parte a mesei. Iar Luis a intrat în apartament fără să mai aştepte invitaţia lui Daniel. Şi-a plimbat pe îndelete privirile peste materialele şi aparatele risipite jur-împrejurul nostru. Teancuri de hârtii, planuri, hărţi. Computerele noastre. Scanerul. Aparatele preistorice. Şi imprimanta. Imprimanta mea. Chiar cea de care îmi făcuse el rost.

Situaţia era teribil de stânjenitoare pentru toţi trei şi m-am blestemat că nu anticipasem ceea ce se putea întâmpla.

După câteva momente de încordare mută Luis a vorbit primul.

— Ce întâlnire interesantă, a remarcat ironic, fără ca iniţial să se adreseze vreunuia din noi în particular. Până ce privirea i s-a oprit asupra mea. Te căutam, Blanca, fiindcă Fanny s-a speriat că ţi s-ar fi putut întâmpla ceva. Spunea că n-ai apărut nici vineri, nici azi, la. Am sunat de mai multe ori la tine acasă, dar n-am avut noroc, ai mobilul închis, iar Rebecca Cullen e la un curs în San Francisco, aşa că nici prin ea n-am putut să dăm de tine.

— Să vezi, Luis, eu...

— Ca director, firește, n-am atribuţia să bat străzile în căutarea celor care nu vin la serviciu, m-a întrerupt Luis, dar Fanny era destul de alarmată şi, la insistenţele ei, n-am avut încotro şi a trebuit s-o ajut să te găsească.

— Îmi cer mii de scuze. Ar fi trebuit să te informez că voi lipsi temporar, am spus.

Eram sinceră. Îmi părea rău că n-o făcusem, dar totul se precipitase atât de tare, trăisem nişte zile atât de agitate, că nici măcar nu-mi dăduse prin minte să informez departamentul despre intenţiile mele. Deşi, mi-am zis imediat, poate că omisiunea mea funcţionase ca un mecanism de apărare pentru ca astfel să nu trebuiască să-i ascund lui Luis un adevăr inacceptabil pentru el.

Nu-l mai văzusem, am calculat pe loc, din ziua când intrase brusc în biroul meu. Ziua aceea, în a cărei după-amiază făcusem o vizită plină de amărăciune la casa Darlei Stern, unde fusesem convocată în pripă, şi în a cărei noapte ascultasem, ghemuită în beznă pe canapea, lângă Daniel, povestea celor mai triste momente din viaţa lui. Chiar ziua când, în feuda departamentului pe care îl conducea, însuşi Luis Zárate îmi oferise sprijinul său, într-o stare sufletească la ani lumină de simplul profesionalism.

Dar, în lumina noilor circumstanţe, acea complicitate părea să fi dispărut. În faţa situaţiei am ştiut că pe moment cel mai prudent era să tac.

— O absenţă foarte productivă, după câte văd, a continuat Luis, băgându-şi nasul peste tot.

Apoi a luat şi a privit cu fals interes o hartă a litoralului californian. A făcut la fel şi cu o scrisoare ce purta antetul bibliotecii Huntington din San Marino, California. În sfârşit, cu mâna stângă a dat imprimantei două palme.

Între timp, aşteptând să vedem ce turnură avea să ia vizita lui, Daniel şi cu mine am ales să păstrăm tăcerea. Fanny privea imperturbabilă scena, ignorând totul, încântată că mă găsise şi neintuind nici măcar pe departe periculoasa dimensiune a tot ce ea însăşi dezlănţuise.

— Din câte văd, a continuat Luis, adresându-mi-se mie şi ignorându-l pe Daniel cu distantă infatuare, nu ţi-ai luat chiar nişte zile de vacanţă, aşa-i, Blanca? Văd că ai lucrat din greu şi, în plus, fără să te îndepărtezi de la atribuţiile tale.

— Aşa-i, am zis. Iar profesorul Carter mă ajută.

— Fapt care, pe de altă parte, nu mi se pare prea normal, fiindcă el nu are nici o legătură cu universitatea noastră. În plus, nici nu pricep ce caută toate aceste documente din proprietatea instituţiei în locuinţa lui privată. Dacă nu mă înşel, aceste hârtii n-au fost clasificate şi n-ar trebui să iasă din universitate fără autorizaţie.

Unde se făcuse, oare, nevăzut acel Luis Zárate cu care cinasem într-o noapte la Los Olivos? Dar cela care pregătise cocteiluri la petrecerea mea, care îmi făcuse fără jenă complimente în faţa unui superb rizoto de ciuperci, care îmi mângâiase gâtul cu degetele, care încercase să-şi pună buzele pe ale mele şi-mi oferise afecţiunea lui aparent sinceră?

— Aceste materiale nu aparţin universităţii, sunt proprietatea mea, l-a lămurit Daniel înainte ca eu să pot deschide gura. Vorbise acru şi tăios ca să nu mai încapă nici o îndoială.

Imediat, scoţând câteva bancnote din buzunar, Daniel a schimbat tonul, limba şi adresantul.

— Fanny, draga mea, te superi dacă te duci să cumperi câteva pizze? Ce vrei tu, ce-ţi place ţie mai mult. Mulţumesc, frumoaso. Şi nu te grăbi, nu-i nevoie.

Scăpaţi de Fanny, am încercat să-l lămurim pe Luis, pe scurt, cum ajunseseră documentele acelea la noi. Evident, i-am povestit doar şaptezeci la sută din adevăr. I-am pomenit despre garajul Darlei Stern, dar nu şi despre cecurile semnate ca să i se facă hatârul; despre îndepărtata legătură dintre Fontana şi Daniel, dar nu şi despre cei treizeci de ani în care ultimul hotărâse să-l dea uitării pe primul. În orice caz, în ciuda străduaniilor noastre de a fi credibili, Luis Zárate n-a părut dispus să ne accepte versiunea.

— Totul e foarte meritoriu, n-am nici o urmă de îndoială. Dar pentru mine nu contează decât această evidenţă, a spus directorul, întinzând ambele mâini deasupra mesei încărcate până la refuz. Tot acest material e o parte din ceea ce a lăsat profesorul Andrés Fontana la moartea lui în departamentul pe care acum îl conduc, la fel cum l-a condus el odinioară, şi această parte se află chiar acum la domiciliul privat al unui individ din afara instituţiei, cel mai probabil cu ajutorul ilicit al cercetătoarei desemnate oficial să prelucreze documentele.

— Luis, te rog..., l-am întrerupt, ridicând neîncrezătoare glasul.

— Aşa încât, cu tot regretul, cred că-mi revine obligaţia instituţională de a cere ca toate materialele să plece de aici imediat şi de a elabora apoi un raport în care să explic acest cumul de ilegalităţi. Un raport pe care va trebui să-l înmânez decanului, fără nici o îndoială.

Daniel şi cu mine am schimbat o privire fugară, dar nici unul din noi n-a zis nimic.

— Şi probabil că am şi obligaţia, a continuat Luis pe un ton de superioritate pe care nu-l folosise niciodată în prezenţa mea, de a trimite raportul şi universităţii tale, Blanca.

— Nu cred că-i interesează prea tare, am replicat uşor insolentă.

Luis mi-a ignorat comentariul.

— În ceea ce vă priveşte, Carter, fiţi convins că voi căuta şi calea pe care raportul să ajungă la Santa Barbara.

— Vă rog, Zârate, lăsaţi-vă de prostii. Şi încercaţi să credeţi tot ce vă spunem.

— Cu siguranţă că multor colegi de-ai noştri, a continuat Luis de parcă nu l-ar fi auzit, li se va părea amuzant să afle că eminentul profesor Daniel Carter foloseşte în cercetările lui metode, să zicem, nu prea convenţionale.

Mi-am dat seama că răbdarea lui Daniel ajunsese la capăt.

— Începeţi să mă călcaţi pe nervi cu toate ameninţările dumneavoastră, domnule director.

Era să mă pufnească râsul. Situaţia era tensionată, într-adevăr, dar şi destul de ridicolă. Doi universitari cu state vechi, prinşi într-o dispută absurdă, ca doi cocoşi de luptă incapabili să renunţe fie şi la un milimetru din teritoriul pe care îl apărau. Poate că din politeţe faţă de mine, poate că din inerţie, amândoi vorbeau în spaniolă. Îşi vorbeau totuşi, cu „dumneavoastră", menţinând o distanţă bine delimitată.

— Luaţi-o cum vreţi, a răspuns Luis cu dispreţ.

— De când mi-o coci, Zárate? l-a întrebat atunci Daniel, ocolind masa ca să se apropie de el şi să nu-i mai despartă nici o barieră fizică.

În cameră s-a aşternut un strat gros de tăcere. Dar Luis a spart-o.

— Eu nu-ţi coc nimic...

— Pentru că, evident, toate astea n-au început din momentul când ne-am întâlnit pentru prima dată în biroul tău, aşa-i?

M-am încruntat, uimită şi brusc intrigată.

— Atunci ne-am întâlnit întâia oară faţă în faţă, chiar dacă mai înainte vorbiserăm la telefon, îţi aminteşti? Dar înainte de acest „mai înainte" a mai fost ceva. Sau asta-i doar o supoziţie de-a mea?

— Niciodată n-am mai fost în contact.

Stătea drept şi încordat. Cu braţele încrucişate pe piept, fără să lase privirile în jos, în defensivă.

— Fireşte, direct, niciodată. Dar indirect, da. Mountview University, martie 1992. În urmă cu aproape opt ani. Începe să-ţi sune cunoscut?

— Ăla a fost...

— Da, al meu a fost raportul negativ, care ți-a oprit promovarea. După ce ți-am analizat CV-ul, ca evaluator extern, am considerat că dumneata nu erai cel mai bun candidat pentru acel post. Dar, dacă după aceea am făcut greșeala de a-ți uita numele și de a nu mi-l mai reaminti după atâția ani și atâtea rapoarte similare, e, însă, evident că dumneata nu m-ai uitat deloc.

Conexiunile din subsol, mațele. Conductele subterane prin care se putea afla orice.

— Asta n-are nici o legătură cu ceea ce ne preocupă acum, a ripostat Luis, aparent calm. Dar atitudinea lui trăda fără dubiu faptul că era tot mai încordat.

— Sigur? Fiindcă, din câte am înțeles, a adăugat Daniel, chiar votul meu a înclinat balanța. Și, din cauza lui, ai pierdut definitiv postul la care aspirai.

Trecuse momentul când Daniel nu-mi mai era doar un simplu secundant în căutarea îndoielnicei misiuni franciscane. În blugii lui uzați și cămașa în carouri, care părea să fi trecut de un milion de ori prin mașina de spălat, profesorul de categorie grea despre care îmi vorbise însuși Luis Zárate își reluase locul.

— Regret enorm efectele defavorabile ale deciziei mele, a continuat Daniel implacabil, dar m-am mărginit să mă achit de îndatorirea mea cu rigoarea așteptată de la mine, am jucat curat. Un joc pur academic. Și, câțiva ani după aceea, când ne-am întâlnit întâmplător, ți-am oferit revanșa pe tavă.

Touché. Insolența nu se ștersese cu totul de pe fața lui Luis, chiar dacă, fără nici o îndoială, se risipise. Evident, Luis nu părea să se fi așteptat ca Daniel să scoată la lumină toate rufele alea murdare. Deși nici nu era dispus să arunce prosopul. Nici vorbă de așa ceva.

Continuau să stea față în față, abia dacă era jumătate de metru între ei. Luis, directorul zelos, impecabil în hainele lui negre, formale. Daniel, vulpoi bătrân, îmbrăcat lejer ca un student, dar gata să lovească unde doare mai tare. Și, despărțită de ei printr-o suprafață plină cu hârburi și hârtii, eu. Trei persoane

distincte, fiecare cu viața ei bine definită în trei lumi diferite, dar unite din întâmplare în discuția declanșată.

— Ce-ar fi să nu mai dezgropăm istorii vechi, care nu mai au cale de-ntors, și să ne străduim să fim constructivi? am intervenit, încercând să atenuez tensiunea crescândă. Procedam la fel ca atunci când, pe vremuri, încercam să-mi determin băieții să fie rezonabili, în momentele lor de suverană îndărătnicie, dar de astă data stăteam între două ființe mai mult decât mature.

— Total de acord, Blanca, mi-a răspuns Luis. De fapt, nu eu am decis să rememorăm chestiuni marginale față de ce ne interesează acum. Pentru că singurul lucru pe care-l avem de făcut acum e să soluționăm această, să spunem, neregulă.

Daniel s-a îndreptat spre zona bucătăriei deschise, separată de living doar printr-o mică tejghea. A deschis dintr-o smucitură frigiderul, a scos o bere, apoi a trântit ușa la loc. Nici n-a catadicsit să ne ofere ceva. Luis și cu mine am rămas pe loc, față în față, cu masa și baricada de materiale între noi. Negociam cum să ieșim din impasul care ar fi putut deveni deosebit de compromițător pentru toți.

— În orice caz, a adăugat Luis, mai presus de proprietatea legală asupra tuturor acestor hârtii mi-ar plăcea să știu exact ce se pune la cale aici, deoarece n-am nici o îndoială că, orice-ați face, chestiunea depășește simpla catalogare a unor documente. În caz că nu voi obține de la voi un răspuns convingător, următorul pas va fi să cer lămuriri de la FACMAF.

Hohotele aspre ale lui Daniel au pus capăt dialogului. Dezlipindu-se de blatul de care stătuse sprijinit, s-a îndreptat încet spre masă, cu sticla de bere în mână, manifestând iarăși o severitate aflată la o mie de ani lumină de hainele lui.

— Nu te deranja, Zárate, a ripostat, deschizând larg brațele, cu un gest teatral. Fă cunoștință cu FACMAF. Iar în spatele ei nu-s decât eu.

Am închis ochii câteva clipe și am tras cu putere aer în piept, încercând să-mi dau seama unde voia să ajungă Daniel

cu temerara lui mărturisire. Reacţia lui Luis nu s-a lăsat aşteptată. Şi încă cum!

— Ăsta-i ultraj, Carter! O infracţiune după orice cod etic, o absolută...

— Lasă-l să-ţi explice, Luis, te rog, l-am implorat.

Spre surprinderea mea, acesta a acceptat. Iar Daniel a vorbit, oferind toate detaliile pe care eu le cunoşteam deja. Tot ceea ce, cu câteva zile în urmă, îmi provocase un amestec egal de indignare şi descumpănire.

— Nimic mai mult, Zárate, nimic mai mult, a adăugat apoi, ca o concluzie, când a terminat să-şi prezinte întreaga lucrătură. Şi, începând de aici, dumneata decizi ce trebuie să faci.

— Evident, mai întâi am să informez universitatea despre caracterul ilegal al acestei presupuse FACMAF.

— Perfect, dar te sfătuiesc să te gândeşti bine înainte, căci o atare reacţie se poate întoarce împotriva dumitale. În caz că vei acţiona astfel, nu te îndoi că o să găsesc eu calea de a face cunoscut managementul defectuos al departamentului, care a primit fonduri prin intermediul unei fundaţii frauduloase fără a le investiga proveniența.

Cei doi se încăieraseră din nou. Străini de toate şi, mai ales, de mine.

— Nu va fi decât o pată întâmplătoare pe managementul meu, dar dumneata vei fi considerat infractor de întreaga comunitate universitară, i-a prezis Luis.

— Vă rog, aţi putea să...

Nici unul din ei nu mi-a dat atenţie.

— Odată ce-am ajuns aici, puţin îmi pasă dacă se află ce-am făcut, a replicat Daniel sfidător. Sunt chiar dispus să mă autoacuz, decât să rămână neterminată toată munca asta.

Începuse practic să urle, rugăminţile mele de a se comporta raţional nu păreau nici măcar să-i ajungă la urechi.

— Mă tem că n-am să accept cu nici un chip.

— Vă rog..., am insistat.

— Şi ce-o să faci? O să mă denunţi? O să chemi un notar să certifice...?

Sticla de bere a fost de vină. Fiindcă îmi stătea aşa de la îndemână. Şi mai era şi goală. Daniel o pusese neglijent pe masă; de fapt, lăsase chiar un cerc umed pe un plan al misiunii San Rafael.

Doar zgomotul de sticlă spartă i-a oprit pe amândoi. Am greşit ţinta, dar aruncarea şi-a făcut efectul. Şi, după vacarm, a urmat tăcerea. Ca să mă fac auzită. În sfârşit.

Capitolul 40

Amândoi m-au privit dezorientaţi. Tocmai spărsesem o sticlă de tocul uşii, sătulă de lupta verbală plină de acreală în care se angajaseră.

— Nu-mi vine să cred că nu vă puteţi comporta raţional şi cu un pic de bun-simţ.

Luis şi Daniel au murmurat nişte scuze printre dinţi.

— În caz că vă încăpăţânaţi să fiţi la fel de bădărani şi să nu cedaţi nici un cap, am continuat, eu sunt dispusă să scot la lumină toate rufele murdare ale frauduloasei FACMAF. Mai am patru zile până la plecare, dar cu siguranţă că în cursul lor am suficient timp să solicit o întâlnire cu decanul şi să-i prezint detaliat miile de neregularităţi ale angajării mele.

Nici unul din ei n-a mai scos o vorbă. Nici unul dintre noi trei, de fapt, fiindcă nici eu n-am mai continuat. Mai întâi a trebuit să-mi ascund iritarea într-un cotlon îndepărtat al minţii. Apoi am pus în ordine condiţiile pe care eu voiam să le impun celor doi. Între timp, nici unul, nici celălalt nu-şi luau ochii de la mine. Aşteptau, încă descumpăniţi.

— Acum e rândul meu să vorbesc, iar voi o să mă ascultaţi, de acord? Şi fără întreruperi, vă rog. Ei bine, toţi trei avem interesele noastre în această chestiune. Interese diferite, dar importante pentru fiecare. Tu, Luis, vrei ca totul să fie oficial şi, din principiu, eşti împotriva celor care nu ţi-au respectat poziţia de director, dar nu doreşti ca istoria asta să iasă cu adevărat la iveală, fiindcă s-ar putea să ţi se pună sub semnul întrebării anumite demersuri, iar credibilitatea ta profesională

ar putea fi călcată în picioare. Pe tine, Daniel, te-a durut undeva de voința lui Zárate și de regulile oficiale din Santa Cecilia, dar te temi că totul îți scapă din mână și că tot ce a început ca un onest plan de reconciliere și căință personală s-ar putea transforma într-un scandal universitar de anvergură. Iar eu, fiindcă am hotărât să-mi asum și această parte adițională a legatului, n-am nici un chef să arunc la coș trei luni de muncă și să nu merg până la capăt. Așa că, dacă vrem ca totul să se rezolve și fiecare dintre noi să obțină ceea ce-i e mai de folos, trebuie să fim toți trei dispuși la concesii.

Zárate a răspuns primul. Era încă neclintit, imperturbabil.

— Eu nu-s chiar așa de sigur...

— Dar ai să fii, i-am tăiat-o. Nu neglijați faptul că, în această acțiune plină de regretabile abateri de la conduita corectă, ați implicat nu doar o biată femeie străină și despărțită de soț, cu care puteți voi să ieșiți la cină. Nu uitați nici unul din voi că sunt o cercetătoare invitată, funcționar de carieră al statului spaniol și conferențiar universitar într-o instituție care, dacă aș informa-o despre această fraudă, ar solicita probabil Universității din Santa Cecilia lămuriri oficiale pertinente.

Daniel s-a dus iar la frigider. În loc de o bere, acum a scos trei. Mi-a întins una și a lăsat alta pe masă pentru Luis. Eu n-am gustat din a mea, directorul n-a luat-o pe a lui. Dar Daniel a băut jumătate de sticlă dintr-o singură dușcă. Apoi s-a trântit în fotoliu, crăcănându-și picioarele lungi, cu poalele cămășii atârnându-i în părți, la fel de plictisit de toate ca și mine.

— Ce dorești să facem? m-a întrebat.

În spusele lui nu era simpatie. Nici antipatie. Doar răceala celui care știe că nu poate decât să respecte protocolul. Și, din fericire pentru mine, Daniel părea să fi acceptat faptul că, de data asta, protocolul acțiunii îl stabileam eu.

— Pentru început, tot acest material trebuie să iasă cât mai curând din casa ta. Atâta vreme cât nu putem dovedi dacă îți aparține legal sau nu, Zárate are dreptate, căci totul denotă că face parte din legatul lui Fontana.

— Dar tu ştii că nu-i aşa! a protestat Daniel, trântind sec sticla pe masă.

— Nu contează ce cred eu. Vom încerca să împăcăm toate părţile conform unor criterii obiective, poate că izbutim naibii să avansăm odată.

— Atunci totul îi revine, în sfârşit, departamentului, mi-a luat-o înainte Zárate, presimţind că el marca primul gol al partidei.

Se aşezase şi Luis, doar eu mai stăteam în picioare.

— Nici nu se pune problema. Nu revine pentru că n-a fost niciodată acolo. Propun să rămână pe un teritoriu neutru, am ripostat.

— Unde? au întrebat cei doi la unison.

Nici unul nu s-a amuzat cum se întâmplă în astfel de situaţii. Nimeni n-avea chef de râs.

— În casa Rebeccăi Cullen. Lucrează la universitate şi e prietenă cu noi toţi. Sunt sigură că ne va accepta fără obiecţii. Ea va păstra cu devotament legatul, iar eu voi continua să lucrez acasă la ea.

— Singură? a întrebat Daniel tăios.

— Nu. Lucrăm împreună, am nevoie de tine.

— În nici un caz, a protestat Zárate cu rapiditatea unui aruncător de cuţite.

— Mă tem, Luis, că n-ai altă opţiune. Carter respectă prima condiţie, aceea de a ceda toate hârtiile din casa lui, deoarece termenii proprietăţii lui asupra lor, deşi reali, sunt, obiectiv vorbind, oarecum suspecţi. Acum e mutarea ta. Şi va trebui să accepţi că, în zilele următoare, Daniel va lucra alături de mine.

În sfârşit, m-am aşezat în faţa lor şi am continuat.

— Când litigiul Los Pinitos se va stinge pe cale legală, indiferent de rezultat, eu nu voi mai fi aici. Dar dacă...

M-au întrerupt nişte lovituri puternice în uşă. Daniel a strigat iar *come in!*, dar n-a intrat nimeni. Atunci s-a ridicat să deschidă şi dinaintea ochilor ni s-a ivit o fiinţă încărcată de numeroase cutii pătrate.

— Intră, Fanny, draga mea, a spus Daniel cu falsă cordialitate. Pizzele astea miros mortal, ar fi păcat să le lăsăm să se răcească.

— Eu plec, a anunțat Luis.

— Rămâi, i-am cerut. Mai avem de vorbit.

Luis s-a îndreptat spre ușă fără cea mai mică intenție de a-mi da ascultare.

— Cred că am auzit ce era de auzit, acum trebuie să mă gândesc.

— Mâine dimineață aici nu va mai fi nici o singură hârtie, îți promit.

— Asta și sper.

A închis ușa în urma lui, dar eu am deschis-o imediat. Apartamentul dădea pe un soi de platformă din lemn care se înălța deasupra străzii, sprijinindu-se pe două tronsoane ale unei scări exterioare. Luis încă nu începuse să-l coboare pe primul din ele, așa că l-am apucat de braț, obligându-l să se întoarcă.

— Mi-ai spus că pot conta pe tine, îți aduci aminte?

— Asta a fost înainte de a te purta așa cum nu mă așteptam de la tine.

— Ba a fost când ai vrut să mă săruți și mi-ai oferit sprijinul tău necondiționat. Ori ai și uitat?

Noaptea se lăsase de tot și era frig. M-am înfășurat mai bine în vechea mea jachetă de lână cenușie și mi-am încrucișat brațele pe piept. Luis nu mi-a răspuns.

— Toți avem o grămadă de motive să ne simțim înșelați în așteptări și tot atâtea ca să mergem mai departe fără a mai privi înapoi, am adăugat.

— Dar ceea ce ați făcut voi doi e de neiertat...

— Nu mai vorbi prostii, Luis, te rog frumos, i-am tăiat-o. Am mai făcut un pas spre el. Totul e nepotrivit, sunt de acord. Teribil de nepotrivit. Încalcă toate normele posibile și, uneori, depășește chiar bunul simț. În plus, tot ce s-a petrecut ne-a luat pe toți trei prin surprindere, ne-a găsit dezarmați, fără să ne lase timpul și posibilitatea să reacționăm. Dar, dacă tu vrei, există o cale simplă de ieșire din toate astea.

Luis n-a întrebat care era soluția, dar știam că voia s-o afle.

— Nu ne mai pune piedici, l-am rugat în șoaptă, apropiindu-mă și mai mult de el. Îmi mai rămân doar patru zile de stat cu voi, știi doar. Și, în cursul lor, nu vrem decât să muncim. Nu ne mai băga bețe-n roate; fii sigur că, dacă totul se termină, departamentul tău va fi în câștig și nici tu personal n-o să ieși în pagubă.

Ne lumina doar un bec slab, fixat pe perete deasupra capetelor noastre. Casele de pe trotuarul de vizavi purtau deja decorații de Crăciun: un brad mare se aprindea și se stingea alternativ în grădina din fața uneia dintre ele, la ferestrele alteia atârnau beculețe colorate. Undeva pe cerul negru trebuia să fie luna, dar eu n-am zărit-o.

— Gândește-te la noi toți. Ține minte că, în spatele tonelor de hârtii din subsol, a stat un bărbat din carne și oase, care își merită recunoașterea. Gândește-te la Daniel Carter, pe care nu l-au mânat interese universitare, ci a acționat doar sub impulsul sentimentelor. Gândește-te la ce înseamnă Los Pinitos pentru universitatea voastră și pentru toți locuitorii din Santa Cecilia.

— Nimic din toate astea nu mă interesează în mod special, mi-a luat-o el înainte.

— Atunci, dacă m-ai apreciat cât de cât în tot acest timp, te rog s-o faci pentru mine.

Când am reintrat în casă, cioburile de la sticla spartă nu mai erau pe jos. Daniel și Fanny stăteau de vorbă în bucătărie, dând gata împreună o pizza extravagantă, plină cu bucăți de cârnat, sos barbecue și alte chestii grețoase. De fapt, ea era cea care turuia ca o moară stricată, mestecând de zor și dând ritmic din cap. Un apartament splendid, mama mea, o moștenire, mi s-a părut că spunea cu gura plină.

Între timp, Daniel se făcea că o asculta. Sau poate chiar era atent la ea, deși doar cu jumătate din neuroni. Restul se străduiau, fără îndoială, de ceva vreme să ghicească ce se petrecea dincolo de ușă. Ce-i spuneam eu lui Luis Zárate. Ce-mi spunea el mie.

Stăteam umăr la umăr de multe ceasuri, de multe zile. Unul lângă altul, complici, căutându-ne şi îndepărtându-ne, apropiindu-ne şi respingându-ne totodată. Adânciţi într-o misiune urgentă care nu admitea nici interferenţe, nici întârzieri, oricât de mult ne-ar fi cerut cu totul altceva propria noastră nechibzuinţă.

Poate că din această cauză începea Daniel să mi se pară atât de transparent. De aceea îi putusem ghici gândurile şi ştiusem că n-avea să-mi vorbească despre noi, despre instinctele noastre şi despre ceea ce ar fi putut să fie. Acum Daniel se gândea la altceva. La bărbatul cu haine de culoare închisă care chiar în acel moment îşi pornea maşina pe când în cap îi roiau vorbele unei femei.

Trebuie să scăpăm pe orice cale de director, am intuit că dorea să-mi spună Daniel. S-o rupem cu el.

Înainte să apuce să-şi înghită bucata de pizza, eliberându-şi astfel gura ca să-mi dovedească dacă ghicisem corect sau nu, am ridicat un deget, avertizându-l.

— Ştiu la ce te gândeşti. Răspunsul meu e nici vorbă.

Capitolul 41

Masa cea mare din sufrageria Rebecăi a fost următoarea destinaţie a legatului. Cea la care luaserăm cina de Thanksgiving, când aduseserăm mii de mulţumiri vieţii şi ascultaserăm un emoţionant elogiu adus compasiunii. Trecuseră doar câteva săptămâni de atunci, dar nimic nu mai era la fel. Prietenul de familie cu amintirile sale din trecut, cel care ne mişcase cu vorbe pline de afecţiune şi adevăr, umbla acum morocănos prin încăpere, pufnind, deznodând cabluri, căutând prize şi conectând aparate. Între timp eu desfăceam pe tăcute o grămadă de cutii, distribuiam hârtiile în teancuri, căutând totodată un loc unde să le pun.

Dintr-o cutie pe care o umpluserăm în graba mare cu câteva clipe mai înainte şi-a făcut din nou apariţia vechea cruce din beţe. Am luat-o şi i-am mângâiat iar asperităţile cu degetele. Apoi am pus-o într-un colţ, de una singură. Nu ne lăsa la greu, am vrut s-o implor. Dar n-am făcut-o. La ce bun?!

Obiectiv vorbind, casa Rebeccăi era un cartier general de cinci stele. Cu covoare groase şi draperii de in care lăsau să treacă doar lumina strict necesară. Cu flori proaspete, tablouri luminoase şi frumoasa masă de stejar de în jurul căreia se adunau când şi când mai multe generaţii familiei ei. Deşi nici Daniel, nici eu n-am recunoscut-o deschis, ştiam, totuşi, că amândoi tânjeam după camaraderia care ne unise în austerul apartament pe care ne văzuserăm obligaţi să-l părăsim. În ciuda mobilierului sărăcăcios, a podelelor goale şi a pereţilor pustii, amândoi simţiserăm căldura dintre noi. Energia pozitivă care

circula de la unul la altul la simpla atingere dintre mâna mea şi braţul lui când îi atrăgeam atenţia asupra oricărei mici descoperiri, sau între degetele lui şi umărul meu când ne întrebam reciproc cum mergea treaba. Dar mai erau şi hohotele spontane în care izbucneam la vreo prostie şi complicitatea care ne stimula să lucrăm cu frenezie pe suprafaţa unei simple scânduri, uitând că în dicţionar existau vorbe ca ostenit, demoralizat, descurajat.

Dar acum n-aveam timp pentru nostalgie. Poate că nici pentru speranţa că totul va fi iar ca înainte. Ceva se rupsese între noi la sosirea intempestivă a lui Luis Zárate şi era greu să revenim la ceea ce fusese. Ţelul nostru era în faţă, nu în urmă. Mai rămăseseră doar trei zile până la plecarea mea şi până la termenul limită la care se mai putea acţiona împotriva proiectului Los Pinitos. De când recuperaserăm materialele din casa Darlei, avansaserăm cât de cât, dar ne mai rămânea o muncă enormă de făcut. Şi nici măcar nu ştiam dacă ducea undeva.

Pe la prânz, când, în fine, începuserăm să ne intrăm în ritm, m-am ridicat să dau un telefon.

— Totul e în ordine, a fost tot ce-am zis. Apoi am ascultat câteva clipe şi am închis.

Între timp Daniel nu-şi luase privirile de pe documentul din faţa lui. De parcă nu ştia că vorbisem cu Luis Zárate, de parcă nu m-ar fi auzit. Dar mă auzise. Şi nu mi s-a mai adresat decât două ceasuri mai târziu.

— Ţi-e foame? m-a întrebat atunci.

— Încă nu.

Mi-am închipuit că avea să aştepte să mâncăm ceva împreună, ca în alte ocazii, dar m-am înşelat. În faţa răspunsului meu negativ s-a dus la bucătărie şi, cu încrederea celui care se ştie pe un teritoriu propice, a început să scormonească. L-am auzit cum răscolea în frigider, cum sfâşia o pungă de plastic, tăia, împărţea, turna, ungea. Un cuţit s-a lovit de chiuvetă, apoi

Daniel a deschis robinetul aşa cum fac bărbaţii, până la maximum şi fără reţinere. Pe aceeaşi uşă prin care trecuserăm împreună în ziua când dorise să-l cunosc pe prietenul lui, Paul Cullen, sau pe ce mai rămăsese din el, a ieşit în grădină.

Prin fereastra mare de la sufragerie l-am putut privi fără să mă vadă. Cu spatele, îmbrăcat iarăşi în blugii tociţi şi cu un jerseu din lână albastră. Stătea pur şi simplu pe piatra rece a unei trepte, însoţit, de la distanţă, de somnorosul dulău Macan. Mânca un sendviş, privind fix piscina tristă, plină doar de sfârşitul acela de toamnă. Cugeta. Poate la propria-i prezenţă în acea casă pe vremea când mai era încă un tânăr profesor debordând de ambiţii şi proiecte; când încă nu bănuia nici un pic ce lovituri mişeleşti îi rezervase destinul. Sau poate se gândea la toţi cei care îi stătuseră alături pe atunci: Aurora şi râsul ei nestăvilit, filosoful lucid şi vesel, rostogolindu-se împreună cu copiii lui pe gazon, Andrés Fontana, cel îndrăgostit în tăcere de spanioloaica frumoasă care îi era soţie.

Ori poate că, printre îmbucăturile de pâine cu ceva, mintea îi umbla pe cărări mai apropiate. Dădea târcoale zelului nostru comun, îşi amintea de Luis Zárate şi de nefastul lui amestec în munca şi în lumea noastră. Ori pritocea la nesfârşit ceea ce lui i se părea o trădare din partea mea.

— Ţi-am făcut un sendviş, a spus Daniel când a revenit la locul lui.

— Mulţumesc, am murmurat. Şi n-am ajuns niciodată să-l mănânc.

După alte câteva ceasuri în care am parcurs zadarnic sute de documente fără nici o legătură între ele, s-a ivit un dosar vechi din carton, legat cu o panglică simplă. În el se afla un teanc de foi disparate. Probabil că fuseseră cândva albe, dar acum erau îngălbenite, în mai multe tonuri, de la galben palid la cafeniu-închis. Printre linii şi pete am dat şi de câteva însemnări făcute de Fontana în goana stiloului, o nouă dovadă a interesului pe care profesorul îl purta aceluiaşi franciscan.

Anul 1823. 4 Aprilie: Altimira îi cere lui Argüello documente privind modul optim de administrare a unei misiuni. 10 Iulie: Altimira îl anunță pe padre Señán despre construirea noii misiuni în Sonoma. 22 Iulie: Altimira îl presează pe Argüello să construiască noi așezăminte. 23 August: Padre Sarriá îi scrie lui Altimira, dezaprobând întemeierea unei noi misiuni în Sonoma, fiindcă aceasta nu ceruse îngăduința superiorilor săi.

Rebelul padre Altimira ajunsese, cu paşi mici, să fie protagonistul căii pe care profesorul ne invitase s-o urmăm. Ştiam că franciscanul răzvrătit izbutise într-un final, de vreme ce ridicase acea misiune în Sonoma. În ciuda reticenţelor iniţiale ale propriei lui ierarhii ecleziastice (care refuzase întemeierea unilaterală a acelei noi misiuni), el făcuse în aşa fel încât să poată continua. Documentele indicau, totuşi, că sprijinul necondiţionat acordat la început de guvernatorul Argüello începuse să slăbească puţin câte puţin.

Din alte documente am aflat că, în ianuarie 1824, Altimira îi ceruse acestuia, printr-o scrisoare, un clopot destinat misiunii din Sonoma, dar se pare că Argüello nici măcar nu-i răspunsese. În aceeaşi lună a anului următor, 1825, Altimira îi trimisese lui Argüello o altă cerere, menţionând că nu dorea decât un împrumut provizoriu, dar se pare că şi această rugăminte fusese în van. Pe nimeni nu părea să-l mai intereseze pe atunci acele misiuni efemere pe care Altimira tot se mai încăpăţâna să le facă să dăinuie.

Urma lui Altimira se pierdea cu totul, începând cu vara lui 1826. Anul în care, sătui se pare de comportamentul agresiv al părintelui faţă de amerindieni, aceştia se răsculaseră şi, furioşi, dăduseră foc misiunii pe care el o construise cu atâtea abateri şi nereguli. Oricât de mult am căutat şi am revenit asupra sutelor de hârtii, pe faţă şi pe dos, n-am putut afla cu certitudine care a fost, din acel moment, soarta impetuosului

padre. Din câte se părea, nu s-a mai întors niciodată la misiunea din Sonoma.

Până ce o aluzie la o scrisoare din martie 1828, adresată lui padre Sarriá de un oarecare Ildefonso de Arreguín, ne-a dezvăluit locul unde se afla Altimira. Reapăruse, apoi se volatilizase la începutul acelui an. Fugise nu se ştia cum din California de Nord, împreună cu un alt preot, pe nume Antonio Ripoll. Şi, probabil, revenise în Spania.

După această ultimă informaţie despre sfârşitul şederii franciscanului pe meleagurile americane, totul a intrat în beznă. Oare unde ai ajuns apoi, José Altimira, oare ce s-a ales de tine când misiunea din Sonoma a căzut pradă focului, oare pe unde-ai umblat în acel an şi jumătate? N-am dat niciodată glas acestor întrebări, dar ni le-am pus amândoi de mii de ori în minte pe măsură ce goleam cutiile fără să aflăm vreun răspuns. Oare de ce te urmărea Andrés Fontana îndeaproape şi oare ce-ai făcut când amerindienii răsculaţi ţi-au distrus prima misiune?

Am adăugat şi acest dosar la teancul – mic, dar care creştea constant – de dovezi adunate în ultimele zile şi am continuat să defrişăm drumul.

Rebecca s-a întors acasă puţin înainte de şapte seara. Cu o jachetă lungă în dungi, două sacoşe din hârtie maro de la Meli's Market şi o veste.

— Chestia cu Los Pinitos se agravează. Au convocat o nouă întrunire, se mobilizează din nou.

— Dar tot n-au de ce să se lege, acum două ceasuri am vorbit cu Joe Super, a replicat Daniel.

— Chiar de nimic, după cât se pare, a confirmat Rebecca, vorbind mai tare pe măsură ce se îndepărta, ducându-se în bucătăria de alături, cu plasele în braţe, dar au rămas mai puţin de trei zile până la termen şi au intenţia să facă zgomot până la sfârşit. Vrea cineva un pahar cu vin?

Amândoi ne-am ridicat, gata să acceptăm invitaţia. Nu m-am uitat la Daniel, doar l-am întrebat.

— Ai de gând să te duci?

A ridicat brațele spre tavan și s-a întins, răsuflând cu putere, ca un gigant ostenit.

— La întrunire? Nu.

Ce reconfortant să mă las în grija a două mâini generoase! Pe când noi beam primul pahar, Rebecca pregătea cina cu hărnicia ei obișnuită. Gustoasă, caldă, atrăgătoare, servită în farfurii mari de faianță albă pe masa rustică din bucătărie fără nimic altceva pe ea. Nici n-a mai fost nevoie să convenim că nu trebuia să vorbim despre muncă, mințile noastre au început să zburde printre mii de banalități inofensive. Și așa, în mai puțin de un ceas, tensiunea s-a atenuat și, la un moment dat, chiar am surâs cu toții din nou.

Până ce, chiar când terminam înghețata de la desert, a sunat mobilul din buzunarul lui Daniel.

— Ce faci, Joe? a întrebat el, ridicându-se.

S-a întors într-o jumătate de minut cu haina în mână și nu s-a mai așezat.

— Studenții au hotărât să rămână în seara asta la Los Pinitos, ne-a anunțat, scoțându-și din buzunare cheile mașinii. Fără autorizație, în grup. Mă duc un moment până acolo. Mă întorc cât de repede, poate mai lucrăm nițel.

Nu mi-a cerut să-l însoțesc, nici eu nu l-am rugat. Ușoara apropiere dintre noi, câștigată în timpul cinei, se volatilizase; încrederea lui în mine șovăia. Urma să vedem dacă puteam recupera măcar una din ele.

Rebecca mi-a propus să văd un film împreună cu ea, o comedie cu final dulceag sau o dramă încâlcită, care să mă transporte în altă realitate. Am preferat să nu dau curs invitației și să-mi continui treaba, deși am acceptat, totuși, să dorm în camera uneia din fiicele ei. Așa nu trebuie să mă întorc la mine în plină noapte, mi-am zis. Așa am să mă simt și mai puțin singură.

Deși, timp de aproape trei luni, mă luptasem fără nici un ajutor cu legatul lui Fontana, prezența lui Daniel pe ultima

porţiune fusese atât de intensă, încât să revin în acea lume fără el alături mi s-a părut brusc ceva ciudat. Ciudat şi trist. Ciudat şi amar. Dar am depăşit momentul şi am continuat. Am lucrat până târziu de tot, descurcând date despre tranzacţiile dintre casele de ajutor şi misiuni, cine cedase cui două duzini de găini şi trei catârce, cine dăduse adăpost unui grup de trei neofiţi bolnavi, cine ceruse de la misiunea superioară o statuie a Sfintei Fecioare sculptată în lemn, unelte de fierărie ori vreo autorizaţie. Pe la două fără un sfert, când Rebecca se culcase deja de câteva ceasuri, casa era cufundată în cea mai adâncă tăcere, iar Daniel încă nu revenise, în clipa în care ochii îmi erau gata să se-nchidă, o simplă frază de pe un vechi document mi-a şi alungat toropeala.

Iar Altimira s-a scuzat faţă de Cuviosia Voastră pentru că nu ceruse iarăşi permisiunea de a ridica acea misiune.

Doar atât, restul era o înşiruire de informaţii banale, un soi de document incomplet, fără cap şi fără coadă.

Am notat cuvintele pe o foaie de hârtie. *Pentru că nu ceruse iarşi permisiunea.* Am subliniat *iarăşi*, am subliniat *permisiunea*, am subliniat şi *misiune*. Evident, *iarăşi* presupunea faptul că, oricine ar fi scris cele două rânduri, nu se referise la misiunea din Sonoma, prima pe care Altimira o întemeiase fără autorizaţie, ci la o altă construcţie. Ce-ai mai făcut, Altimira, ce altceva, ce altceva, ce altceva, am repetat printre dinţi, lovind în masă cu palma, întreţinându-mi astfel iluzia că părintele va ieşi din ascunzătoare şi se va lăsa văzut. Am continuat să caut cu aviditate, cu râvnă. Dar n-am mai dat de nimic.

Am stins ultima lumină şi am urcat scara după încă o bucată de vreme, întrebându-mă până unde aveau să ne poarte, în cele din urmă, paşii franciscanului rătăcitor. Şi dacă aveau într-adevăr să ne poarte undeva.

Dimineaţa, când m-am trezit, am văzut că Rebecca şi eficienţa ei mi-o luaseră înainte. În baia de lângă camera unde dormisem

mi-am găsit trusa şi hainele. Rebecca avea cheile de la apartamentul meu, chiar eu i le dădusem. Pentru orice eventualitate, dacă într-o zi se întâmplă ceva, mă gândisem eu într-o doară când i le dădusem. Acest „ceva" tocmai se întâmplase. Mereu cu un pas înainte, Rebecca intuise că nu voiam să pierd vremea, fâţâindu-mă inutil pe drumuri.

Când am coborât, Daniel era deja la locul său. În spatele lui un tablou mare amintea de estetica naivă a Fridei Kahlo. La picioare dormita blândul Macan. În locul jerseului de lână din ziua anterioară purta un tricou cu emblema şi numele unei universităţi practic ilizibile de-atâta folosire. Dar ce-avea el în cap nu puteam nici măcar să ghicesc.

— Până la urmă n-ai mai venit, cum a fost? am întrebat în loc de bună dimineaţa.

— Rău, mi-a răspuns fără să mă privească. Sunt hotărâţi să lupte, dar nu pot prezenta nici o dovadă concludentă.

— Deci au înnoptat acolo?

— Peste două sute de studenţi, lângă excavatoarele care se-nvârt deja prin jur. Sigur că încă nu intenţionează să se-apuce de săpat, le-au trimis doar ca să-i sperie. Dar mă tem că numărătoarea inversă a început şi, oricât de mult zgomot ar face, n-o să le fie de nici un ajutor.

— Numai dacă nu reuşim noi ceva, i-am spus, întinzându-i documentul. Azi-noapte a reapărut Altimira.

Capitolul 42

A trecut şi ziua de miercuri, nici mai bună, nici mai rea decât altele, a sosit şi ziua de joi, iar odată cu ea şi ploaia: nu cine ştie ce potop, şi doar intermitentă, dar suficientă cât să lase să se întrezărească prin fereastra mare o zi cenuşie, care nu invita la ieşit. Toate lămpile din sufrageria Rebeccăi ardeau încă din zori, luminându-ne capetele şi harababura de materiale risipite din belşug pe masă, pe podea şi prin colţuri.

Rebecca s-a întors acasă abia după lăsarea serii. Nici măcar nu ne opriserăm pentru masă, pe duşumea se tot rostogolea o sticlă de apă goală, iar pe un raft zăceau două cutii de Coca-Cola, trei cotoare de măr şi o pungă de chipsuri tortilla. Spre dezamăgirea noastră, abia dacă mai rămăseseră câteva hârtii răzleţe pe fundul ultimei cutii: mai rău decât atât nici că se putea. Chitanţa mototolită pentru câteva cărţi cumpărate în martie 1969 de la librăria Moe's din Berkeley. Programul liturgic de la misiunea Santa Clara. Harta şoselelor din ţinut.

Şi, în urma lor, pustiul.

Ajunseserăm la sfârşit, dar nu izbutiserăm să punem cap la cap o dovadă palpabilă; aveam intuiţii, presimţiri. Şi mii de date disparate, care indicau un deznodământ clar. Padre Altimira, cel care presupuneam că avea să ne ducă undeva în cele din urmă, se volatilizase din orice mărturie scrisă mai bine de un an, fără să putem intui ce făcuse în tot cursul lui 1827. Nu fusese oaspetele nici uneia dintre misiunile surori. Prietenii săi din rândul autorităţilor nu mai pomeniseră de el. Fontana

nu aflase niciodată ce se alesese de acest misionar. Bazându-se pe caracterul vehement şi impulsiv al franciscanului, profesorul bănuise în van că acesta îşi construise poate o misiune nouă. Fără autorizaţii şi fără aprobări. Fără o fundamentare, fără un deviz şi fără vreun sprijin, animat doar de o credinţă nestrămutată sau poate de o ambiţie pe cât de îndârjită, pe atât de nesăbuită. Acesta fusese visul lui Fontana de care ne molipsiserăm şi noi.

— N-a mai rămas nimic altceva, am spus încet.

Ne-am lăsat păgubaşi tocmai în faţa certitudinii că nu ne mai rămânea altceva de făcut şi am aruncat cutia goală. A căzut cu gura în jos, ca o confirmare a lugubrului adevăr.

Daniel s-a lăsat greoi pe un scaun. Cu picioarele depărtate şi cu privirea absentă. Zdrobit, ca o jivină rănită care nici măcar nu mai cutează să se apere.

Am dat să ridic cutia, s-o întorc şi s-o aşez în picioare. Dar n-am avut putere şi, în loc s-o iau de pe jos, m-am trântit pe duşumea alături de ea. Pe frumosul parchet de lemn a Rebeccăi. Epuizată, cu spatele lipit de perete.

— Da' imbecil am mai fost! a strigat atunci Daniel, întorcându-şi faţa spre tavan. Cu ochii închişi, şi-a trecut degetele prin pletele lui destul de lungi, de la rădăcină până la vârfuri. Ce imbecil!

— N-are nici un sens să te mai învinuieşti acum. Nimeni nu putea şti, n-aveam nici cea mai vagă idee până unde ajunsese Fontana.

— Nu trebuia să fiu atât de naiv, ci mai realist. După atâţia ani, n-aveam voie să cred orbeşte, în ceva atât de... atât de şubred, de incert, de inconsistent.

— Era un risc. Ai decis să pariezi totul şi ai pierdut. Dar, dacă asta te consolează, ai obţinut cel puţin jumătate din ce doreai: ai scos din ceaţă legatul maestrului tău.

— Şi, mai ales, nu trebuia să implic pe nimeni în chestia asta. Nu trebuia nici să recurg la tine, nici să mă lupt cu Zárate, nici să expun departamentul, nici...

Părea că purtam un dialog. Doar părea: ne adresam chipurile unul altuia, dar adevărul e că n-o făceam. Mai precis, fiecare din noi monologa cu glas tare, iar frazele noastre abia dacă se încrucişau în aerul încărcat din sufragerie.

Când le-am epuizat, am început să gândim. Fiecare din noi îşi rumega în tăcere propria amărăciune. Cruda realitate era de necontestat; n-aveam nimic, dar nimic consistent de care să ne putem agăţa. Nimic concludent cu care să construim un argument de nezdruncinat, pentru a combate proiectul de la Los Pinitos. Date răzleţe şi bănuieli care se risipeau ca fumul şi pe care nu le puteam înhăţa. Nimic altceva.

— O să ne lingem rănile toată noaptea sau ne punem pe strâns?

Propunerea a venit din partea mea după câteva minute. Înapoi la vieţile noastre, la prezent. Eşuaserăm, de acord. Dar eu, cel puţin, ştiam că trebuia să pornesc iar la drum. Să le spun adio lui Andrés Fontana şi falselor lui iluzii. Adio fostului său student şi proiectului său menit să-l absolve de vină, acelei lumi străine mie şi oamenilor care mă seduseseră şi mă însoţiseră o vreme, dar cu care, în definitiv, n-aveam prea mare legătură. Spre binele sau spre răul meu, venise vremea să dau pagina. N-avea nici un rost să mă văicăresc, era deja prea târziu. Eram pe picior de plecare, chiar dacă nu strânsesem încă în apartament. Trebuia să-mi fac valizele, să termin anumite lucruri, să-mi iau rămas bun de la o serie de persoane. Şi aveam câteva sentimente pe care era mai bine să le dau uitării.

Ca de atâtea ori în viaţă, venise clipa să mă ridic de jos şi să mă pun din nou în mişcare.

— Hai, sus, am vrut să-mi spun mie însămi.

Dar vocea m-a trădat. În loc să-mi dea o comandă lăuntrică, vorba şi-a luat zborul fără veste de pe buzele mele şi a devenit ordin pentru amândoi.

Iar marele neîmblânzit s-a supus fără să mai crâcnească. Înainte să mă ridic singură de jos, Daniel s-a săltat de pe scaun şi s-a apropiat de mine cu mâna întinsă. Odată ajunşi amândoi

în picioare, fără să mai schimbăm nici măcar o silabă, am început iar să împachetăm la loc haosul, redând normalității acea cameră de împrumut.

Daniel a început de la un capăt al mesei, eu de la celălalt. Adunam documente, aranjam hârtii în teancuri. Mișcări mecanice, nimic mai mult.

— Până și facturi de telefon a lăsat bietul Fontana, dar nici măcar o pistă sigură...

— Despre ce facturi vorbești? Eu n-am văzut nici una.

— Despre astea, a zis Daniel, ridicând un teanc de scrisori în aer. Legate cu un elastic care le ținea nițel cam strânse. Câteva, nu multe. Șapte, opt, nouă, de la distanță nu le puteam număra precis.

— Unde erau?

— Sub teancul ăsta de tăieturi din ziare, m-am gândit că ai aruncat un ochi prin ele.

— Nici măcar nu le-am observat...

— Îmi închipui că nu e nimic în ele, dar verifică-le totuși, pentru orice eventualitate. Mi le-a aruncat, iar eu le-am prins din zbor. Între timp, am să pun astea în portbagaj.

Două scrisori comerciale trimise de compania telefonică Pacific Bell, trei expediate de Federal Reserve Bank din San Francisco, una de la societatea la care încheiase asigurarea medicală și alta de la un dentist local, care îi schimba o programare. Toate din luna iunie, chiar în anul când murise profesorul. Poate că Darla însăși le recuperase de la el de-acasă; poate le luase odată cu multe alte lucruri, poate haine, obiecte personale, câteva fotografii. Și acele scrisori fără nici o însemnătate, pe care le strânsese la nimereală laolaltă cu documentele de lucru ale profesorului și cu care le și acoperise fără vreun motiv aparent.

Printre plicuri, aproape pierdută între reclamele anoste ale unor bănci și companii, era o hârtie de dimensiuni mai mici. Mai groasă, cu mai mult text decât celelalte. Manuscrisă, pentru variație. E. de C. y Villar, Fr., se citea cu mare greutate sus,

în stânga. Caligrafia unei persoane în vârstă, mi-am zis. Santa Barbara Mission, CA.

— Vine din oraşul tău, am zis când Daniel a intrat iar în sufragerie.

— Din care oraş? a întrebat Daniel fără prea mare interes, luând alte două cutii şi trei hărţi făcute sul.

— Din Santa Barbara. De la misiune.

Am deschis plicul, am despăturit scrisoarea. Câteva rânduri scrise de mână, cu litere nesigure şi cu caligrafia celei mai vetuste şcoli, anticipau conţinutul crucial al misivei.

15 Mai 1969, anul Domnului

Mult stimate domnule profesor,
După ultima vizită pe care aţi făcut-o săptămâna trecută la arhiva misiunii noastre, când să pun la locul lor, pe rafturi, registrele pe care le-aţi consultat, a ieşit la iveală acest biet fragment de scrisoare pe care probabil nu l-aţi observat; neputându-l cataloga din lipsa datelor necesare, vi-l trimit doar ca pe o curiozitate şi o recunoaştere personală a marelui dumneavoastră interes pentru dragele noastre misiuni.
În aşteptarea viitoarei dumneavoastră vizite, vă trimit un salut afectuos în pacea fără de sfârşit a Domnului şi vă rog s-o salutaţi din partea mea şi pe agreabila şi extrem de amabila doamnă din Spania care v-a însoţit la ultima noastră întâlnire.

Imaginea mi-a revenit plină de strălucire în minte. Cu contururi limpezi, parcă sub fulgerarea unui bliţ. Un bătrân arhivar care îşi ducea zilele printre teancuri de acte şi terfeloage prăfuite şi pe care probabil că nimeni nu-l mai consultase de zeci de ani. Vizitele succesive ale unui profesor curios, cu care arhivarul vorbea aceeaşi limbă. Frumoasa care se ivise pe neaşteptate lângă profesor, la ultima lor întâlnire, femeia spaniolă cu glas

cald şi râs vioi, a cărei imagine se întipărise în sufletul bătrânului arhivar obişnuit cu tăcerea şi solitudinea.

Scrisoarea era datată cu două zile înainte de moartea lui Andrés şi a Aurorei. Cei doi n-ajunseseră niciodată să-i mai afle conţinutul.

— Citeşte asta, i-am şoptit lui Daniel când a intrat din nou în încăpere ca să strângă în continuare.

Nu i-am arătat misiva franciscanului care făcea aluzie la Fontana şi Aurora, la ce să-i mai zgândăr durerea? Dar i-am întins foaia dezdoită care le fusese trimisă tocmai de la misiunea din Santa Barbara. Cea pe care tocmai o terminasem de citit nevenindu-mi să-mi cred ochilor. Fără antet şi fără destinatar. Fără început, dată şi formulă de salut, cu jumătate din partea ei esenţială imposibil de recuperat. Dar atât, atât de vie.

— Altimira îşi ia rămas-bun de la noi. Halal să-i fie de parşiv, a zis cu ironie Daniel.

Era prima oară când îi vedeam scrisul şi semnătura pe ceea ce părea a fi o jumătate dintr-o misivă, pe care nu mai apucase poate niciodată s-o trimită.

...şi tot atunci modesta noastră construcţie a căzut victimă atacului neasemuit de violent pe care l-au dat indienii; perseverând în greşelile lor păgâne şi înarmaţi cu măciuci şi arcuri cu săgeţi. ei s-au pregătit să-şi atingă ţelurile mărşave. „Iubiţi-l pe Domnul, fiii mei". le-am spus. dar mi s-a părut că păgânii mi-au luat salutul drept un îndemn la atac. „Măritã fie credinţa în Domnul nostru Iisus Christos şi moarte duşmanilor ei". am stăruit. dar ei nu mi-au dat nici o atenţie şi au luat cu mâna lor viaţa a şapte neofiţi care au fost cu toţii îngropaţi printre pini. în pământul sfânt al umilei noastre misiuni. sub nişte simple lespezi. pe care am săpat crucea Domnului. iniţialele numelor lor creştineşti şi anul 1827 al fatalităţii. Şi. cu aceasta. îmi iau rămas-bun de la Cuviosia Voastră până data viitoare. Cel de Sus să vă ţină mulţi ani în

iubirea şi graţia Lui. Cu toată afecţiunea al dumneavoastră credincios slujitor.

Padre José Altimira

O biată construcţie, şapte neofiţi îngropaţi printre pini sub lespezi simple cu crucea Domnului, anul 1827, pământul sfânt al umilei noastre misiuni. Umila misiune.

— Ce aproape eram, ce aproape, ce aproape, am şoptit, muşcându-mi buza.

Daniel şi-a lăsat mâna pe umărul meu şi mi l-a strâns cu putere. Un zadarnic gest de consolare.

— N-are rost să ne văicărim; hai să terminăm, sufrageria asta trebuie să arate la fel de curată ca la început.

Chiar în clipa aceea a început să-i sune telefonul mobil.

— Ce faci, Joe? a întrebat iar Daniel, dându-mi drumul. Aceleaşi vorbe ca prima oară, aceeaşi reacţie.

Cu jumătatea de scrisoare a lui Altimira în mână şi cu misiva arhivarului în buzunarul de la spatele pantalonilor, m-am îndreptat spre bucătărie, căutând-o pe Rebecca. Avea să fie ultima noastră cină, ultima dată când stăteam la masa ei, ultima noapte în care mă mai puteam bucura de afecţiunea şi căldura sa.

— Te ajut? am întrebat-o.

Cel mult puteam să o ajut amestecând în sosul pentru paste care fierbea pe foc, astfel încât neliniştea să mi se topească aidoma ingredientelor lui.

— Blanca! l-am auzit pe Daniel chiar când pusesem mâna pe spatulă. Blanca! a repetat.

A intrat în trombă, strigându-mă în gura mare, apropiindu-se de mine cu paşi mari, ca la marş forţat, până a ajuns dinaintea mea. Mi-a prins braţele cu putere, şi-a pironit privirea în ochii mei, aproape că m-a scuturat.

— Când au săpat la Los Pinitos, ca să facă o... o... lat... lit... Cum naiba se cheamă gaura aia care se face în pământ pentru excremente?

Era prima oară când îl auzeam ezitând în limba mea, prima dată când vastul său vocabular spaniol îi juca un renghi.

— Latrină.

— Latrină, asta era! Când manifestanții au săpat ca să facă o latrină, au dat printre pini de ceea ce pare a fi fost un mic cimitir. Pentru moment au găsit trei posibile morminte, dar s-ar putea să fie mai multe. Foarte simple, doar câteva lespezi cu niște inscripții rudimentare.

M-a trecut un fior pe șira spinării.

— Pe fiecare lespede sunt niște inițiale.

— Și o cruce?

— Și o cruce.

— Și un an?

Daniel a zâmbit în barba blondă. Surâsul lui obișnuit, cel din zilele când ne lumina soarele.

— Și.

— 1827?

Spatula mi-a căzut din mână și s-a lovit cu zgomot de dale, stropindu-mă pe picioare.

— Anul în care nebunul de Altimira se făcuse nevăzut.

Capitolul 43

Abia dacă apucaserăm să dormim un pic, amândoi aveam încă părul ud de la duş şi un dosar cu documente pe bancheta din spate a maşinii.

Cursurile şi examenele luaseră sfârşit, studenţii îşi aşteptau notele sau îşi făceau bagajele pentru vacanţa de Crăciun, mulţi plecaseră deja acasă. Cei mai combativi rămăseseră, totuşi, la Los Pinitos. Îşi ridicaseră tabăra lângă umilele morminte ale celor şapte neofiţi, chiar pe locul care, acum nu mai exista nici un dubiu, găzduise o misiune. Ultima misiune franciscană de pe legendarul Camino Real. Misiunea nicăieri consemnată, cu numărul douăzeci şi doi: cea mai fragilă şi efemeră, aceea pe care lui Andrés Fontana îi căşunase s-o numească, pe drept sau nu, Olvido.

Am trecut împreună prin faţa uşii de la biroul Rebeccăi şi am salutat-o amândoi pe muteşte. Ea ştia că alta era destinaţia noastră. Şi mai ştia şi că n-aveam nici un minut de pierdut.

Luis Zárate era anunţat, eu însămi îi telefonasem cu o seară mai înainte.

— Putem prezenta probe solide împotriva proiectului de la Los Pinitos, îl avertizasem la telefon. Trebuie să rezolvăm totul mâine dimineaţă, am avion la şase seara, aşa că trebuie să plec din Santa Cecilia la două.

Luis ne-a dat întâlnire a doua zi la nouă dimineaţa. La nouă fără cinci eram deja acolo.

Înainte de asta abia dacă avusesem la dispoziţie o jumătate de oră ca să trec pe la apartamentul meu, să-mi schimb hainele

şi să strâng în grabă. Să golesc rafturi şi sertare cu ambele mâini, să îngrămădesc totul în valize. Cu toate cele cinci simţuri concentrate asupra a ceea ce aveam de făcut. Fără să-mi îngădui nici măcar un minut ca să mă gândesc la tot ce urma să las în urma mea.

— Vrem să ne ajuţi, Luis, i-am cerut după ce ne-am aşezat în faţa lui.

— Despre ce ajutor vorbeşti, mai precis? a replicat directorul din spatele biroului, ordonat ca întotdeauna cu precizia unei defilări militare.

În exprimarea laconică a lui Luis n-am perceput nici aversiune, dar nici simpatie. Aşezat la dreapta mea, picior peste picior şi cu braţele încrucişate, Daniel ne asculta fără să intervină. Nu mai era nici o primejdie, ştiam, fiara cedase în cele din urmă. În zori, pe când ne străduiam în faţa unui ecran de computer să redactăm sinteza coerentă a cercetării noastre, la patru mâini şi două creiere doldora de cofeină, îl convinsesem pe Daniel să spună „da". Da, să-l informăm pe Zárate. Da, restul legatului, partea din garajul Darlei, urma să fuzioneze fără fisuri cu partea aflată în custodia departamentului. Da, la alte câteva chestiuni.

— Îţi propun să ni te alături, i-am spus atunci lui Luis. Ca director al acestui departament de care, într-un fel sau altul, în trecut sau în prezent, suntem legaţi cu toţii. Să uiţi de FACMAF şi de nereguli, să accepţi partea din legat care-i aparţine lui Daniel Carter ca pe o donaţie, iar pe recursul înaintat oficialităţilor să figureze numele tău. Să fii portavocea oficială a concluziilor noastre.

Luis m-a privit, pe faţă i se citea suspiciunea, nu mă credea. Şi atunci am reînceput să vorbesc. Dintr-o suflare.

— Te rog în numele lui Andrés Fontana să accepţi. Tot ce-am făcut în aceste zile, inclusiv tot ce-am făcut eu în decursul acestor peste trei luni, e o muncă nesemnificativă prin comparaţie cu efortul titanic depus de profesorul Fontana. În ceea ce am făcut noi noastră ne-am limitat să punem cap la cap unele lucruri

răzleţe, dar el a fost cel care a luptat cu adevărat, ani în şir, pentru a scoate această misiune la lumină. Poate că la început a acţionat dintr-un impuls pur personal când a întrezărit în vechile misiuni ceva din sufletul patriei lui şi din propria-i natură. Dar, mai presus de orice, Fontana a acţionat ca universitar, ca un umanist angajat în cercetare şi în propagarea cunoaşterii, angajat faţă de acest departament, această universitate şi faţă de acest oraş. Când a murit, Andrés Fontana ocupa postul pe care acum îl deţii tu, Luis. Ca şi tine, el veghea asupra acestei case şi a oamenilor ei, asupra excelenţei academice şi a binelui comun.

Am arătat atunci înspre Daniel care, de pe scaunul lui, mă asculta atent.

— Daniel este, fără nici o îndoială, moştenitorul lui intelectual şi sentimental, dacă ţinem seama de tot ceea ce i-a unit ani la rând. Mi-am întors privirea înainte. Spre chipul serios al directorului. Spre aerul lui reţinut. Dar nu uita că moştenitorul lui instituţional e cel care azi îi ocupă postul. Acest moştenitor instituţional, Luis Zárate, eşti tu. De aceea, amândoi aveţi obligaţia morală de a vă respecta şi de a lupta împreună pentru prestigiul lui Andrés Fontana, căci voi doi sunteţi depozitarii legatului său.

În birou s-a aşternut tăcerea. De pe coridor a răzbătut, amortizat de perete, strigătul isteric al unei studente, poate o explozie de fericire imposibil de reprimat în faţa unei note mai mari decât cea sperată. Între timp, toţi trei am rămas tăcuţi, fiecare adâncit în propriile-i gânduri.

Până când Daniel s-a ridicat, şi-a desfăcut braţele şi, încrucişându-şi degetele a spart liniştea.

— Cred că Blanca are mare dreptate şi ne oferă o soluţie de bun-simţ. La început am vrut să punem aceste rezultate la dispoziţia membrilor platformei care se opune proiectului de la Los Pinitos, urmând ca ei să decidă cum s-ar putea folosi cel mai bine documentele. Dar Blanca m-a convins că, într-un fel sau într-altul, vocea lui Fontana trebuie să se audă singură. Şi modul cel mai coerent de a o face să se audă e prin intermediul

instituției pentru care a lucrat. Daniel și-a dres glasul, apoi a continuat. În ceea ce mă privește, îmi regret purtarea. Îmi recunosc greșeala și-ți cer scuze, Luis, că ți-am încălcat teritoriul, urmărindu-mi propriul interes.

N-am știut ce să fac: să strig de bucurie, să ridic pumnul în semn de victorie ori să-l îmbrățișez pe Daniel din toate puterile. Propunerea mea de a-l recupera pe Fontana îl convinsese să pună memoria celui care îi fusese prieten și maestru mai presus de propriul său orgoliu, dar nu-mi închipuisem că Daniel ar fi putut să-și ceară iertare într-un asemenea chip. Cu sobră umilință și fără gesturi teatrale. E drept că nu se ridicase să-i întindă mâna directorului, nici nu-și făcuse, întristat, *mea culpa*. Dar îl tutuise pe Luis, îi spusese pe nume, iar vorbele lui păruseră adevărate.

De pe cealaltă parte a mesei Luis n-a răspuns.

— Contăm pe tine, atunci? l-am întrebat, arătându-i dosarul în care erau rezultatele muncii noastre. Aici avem toate dovezile concludente și un raport deja redactat, putem vedea totul chiar acum.

Vorbele lui Luis au țâșnit ambigue.

— Uneori aroganța ne orbește și nu conștientizăm cât de elementare sunt lucrurile. Până când ni se pune în fața ochilor simplitatea nudă a realității.

Mi-a fost greu să înțeleg dacă frazele acelea erau o acceptare retorică a scuzelor lui Daniel ori un mod de a se învinovăți, la rândul său, pentru propria-i atitudine. Dar nu era momentul să stăm la ghicit. Timpul trecea, nu mai puteam să așteptăm.

— Atunci, ești dispus...? am insistat.

La fel ca în urmă cu câteva zile, când sosise încărcată cu pizze, Fanny m-a lăsat iar cu vorba nerostită, intrând fără să bată măcar la ușă. Chipul ei îmbujorat s-a ițit în prag, întrerupându-mă ca o lovitură de baltag.

— Vă caută profesorul Super, spune că e urgent.

Daniel și-a pipăit automat buzunarele de la haină și de la pantaloni. Apoi a scos un *shit* aspru. Rahat, adică. O reacție

spontană atunci când şi-a dat seama că-şi uitase mobilul cine ştie pe unde în acea dimineaţă frenetică, după o noapte în care aproape că nu dormise.

Imediat Fanny a deschis uşa larg ca să-l lase să treacă pe bătrânul profesor.

În ochii lui Joe Super nu se citeau în ziua aceea nici bonomia, nici simţul umorului cu care participa mereu la cursurile mele. Privirile lui nu păstrau nici măcar o rămăşiţă din simpatia cu care Joe Super se apropiase de masa noastră în noaptea de la Los Olivos. În acea dimineaţă ochii lui exprimau doar nelinişte.

— Poliţia a ajuns la Los Pinitos, vrea să-i alunge pe protestatari. Judecătorul a dispus evacuarea înainte să se descopere mormintele alea, aşa că băieţii refuză să se clintească de acolo, iar situaţia e tot mai încordată. Dacă vă duceţi să le spuneţi ceva, ar fi bine s-o faceţi cât mai repede.

Ne-am ridicat imediat şi ne-am uitat nesiguri la Luis Zárate. Amândoi îi aşteptam reacţia în tăcere. Să accepte să vină cu noi ar fi fost un act de încredere oarbă, încă n-avuseserăm ocazia să-l punem la curent cu concluziile noastre. Poate că de aceea a şi reacţionat cu întârziere. Până când, în sfârşit, ca o confirmare mută, s-a ridicat la rândul său.

În timp ce Daniel conducea făcându-ne să ne aplecăm la curbe şi trecând de câteva ori pe roşu, le-am povestit cam pe repede înainte amănunte legate de descoperirile noastre. Luis şi Joe ştiau din noaptea anterioară că avem dovezi definitive, dar nu cunoşteau detaliile. În lucrul nostru care se prelungise până în zori conferiserăm structură şi coerenţă cercetării, aveam în sfârşit o relatare consistentă a faptelor şi informaţii puse în ordine.

Am ajuns la Los Pinitos după unsprezece şi jumătate dimineaţa, aproape odată cu alte două maşini de poliţie, gata să se alăture celor care erau deja acolo, cu sirenele şi luminile în funcţiune. Lângă ele opriseră şi două excavatoare impunătoare, iar în jur, o grămadă de vehicule particulare. Afişul imens,

care promitea *exciting shopping* şi distracţii fără sfârşit, stătea drept, plin de chipuri publicitare, zâmbete goale şi fraze a căror consistenţă începea să se dilueze.

A trebuit să parcurgem o distanţă considerabilă până în locul unde tinerii îşi instalaseră tabăra: peste o duzină de corturi multicolore, nenumărate pancarte şi cincizeci sau şaizeci de studenţi, dar şi persoane care se alăturaseră spontan protestului şi câţiva profesori. Toţi purtau peste haine tricourile portocalii ale revendicării, care îşi făcuseră apariţia în campus încă din după-amiaza manifestaţiei.

În jurul lor, puhoi de lume. Membri mai paşnici ai platformei, simpatizanţi şi curioşi de toate felurile şi culorile. Mulţi făceau fotografii, risipiţi printre cameramanii de la televiziune. Pe o masă de camping, de după două termosuri enorme, bunicuţele războinice împărţeau pahare din plastic pline cu cafea. Alţii sporovăiau ori, pur şi simplu, priveau scena stând în expectativă, fără să ştie ce-avea să se întâmple.

Poliţia înconjurase cu cordoane acel perimetru despre care noi ştiam deja că găzduise minusculul cimitir al misiunii. O mică zonă dreptunghiulară, aşezată între pini. Patru sau cinci metri lungime, nu mai mult de doi lăţime. Instinctiv, Daniel şi cu mine ne-am îndreptat mai întâi într-acolo.

— Ei, nu se poate trece! a strigat un poliţist de la distanţă. Daniel tocmai se aplecase ca să se strecoare pe sub cordonul care limita accesul. De altfel, pe acesta scria limpede, negru pe galben, *DO NOT CROSS*.

De parcă era surd şi nici nu ştia să citească, Daniel mi-a întins o mână. Haide, mi-a ordonat.

— Deci pe-aici umblai, padre Altimira, a şoptit apoi, când ne-am oprit în faţa primului mormânt. Era acoperit cu o piatră tombală cenuşie şi murdară care abia măsura treizeci pe treizeci centimetri, grosolană, cu neregularităţi.

Din spate îl auzeam pe Joe Super încercând să negocieze cu agentul care voia să ne scoată de acolo.

Ne-am lăsat amândoi pe vine. Pe lespede erau gravate stângaci, probabil cu un poanson rudimentar, iniţialele E.F. Deasupra lor, o cruce umilă. Şi dedesubt, anul. 1827. Paranteza dintre incendiul de la misiunea San Francisco Solano din Sonoma şi întoarcerea în Spania a monahului rebel, printre virtuţile căruia nu figura, mai mult ca sigur, şi supunerea.

— Ce păcat că Fontana n-a dat niciodată de ele, am murmurat.

— Ar fi fost şi greu, trecerea timpului le ascunsese bine, priveşte, mi-a arătat Daniel, luând un pumn din pământul îndepărtat ca să se poată scoate mormintele la lumină.

— Dar poate că aici a găsit Fontana asta, am continuat, scoţând din buzunarul pardesiului crucea din beţe. Crucea aceea necizelată, prost legată cu o sfoară veche, găsită printre hârtiile răvăşite dintr-o cutie a Darlei Stern.

Daniel mi-a luat-o din mână.

— A fost o bună însoţitoare, a recunoscut, uitându-se la ea. Apoi m-a privit în ochi şi m-a mângâiat pe obraz cu degetele. Ca şi tine.

— Vă rog să ieşiţi de aici imediat! a strigat poliţistul.

N-am avut altceva de făcut decât să-i dăm ascultare.

Lui Joe Super şi lui Luis Zárate li se alăturaseră câţiva membri ai platformei. Toţi aflaseră de descoperirea noastră, deoarece, în noaptea anterioară, după ce îi telefonase Daniel, Joe le împărtăşise vestea tuturor.

— E momentul să faceţi un anunţ public, ne-a cerut Joe Super.

Daniel m-a privit, ridicând dintr-o sprânceană. Am înţeles ce voia şi i-am răspuns pe loc.

— Nu.

— Da.

— Da.

Acel „nu" tăios era al meu. Primul „da" ieşise din gura lui Daniel; al doilea se desprinsese de pe buzele lui Luis. Serioşi amândoi, convinşi. Am înghiţit în sec.

— Cu condiția să vorbesc în spaniolă, am acceptat după câteva clipe de zăpăceală. Dacă aș face-o în engleză, nu cred că aș putea reda în cuvinte esența acestei istorii. Am nevoie de un traducător.

S-au uitat unul la celălalt.

— Haide, domnule director, l-a îndemnat atunci Daniel. Dacă de acum înainte vei fi purtătorul de cuvânt al lui Fontana, ăsta-i un bun moment să începi.

Vestea că se vor face declarații s-a răspândit rapid, toți au început să se strângă în jurul nostru. Tânărul cu părul împletit în codițe rastafari și-a scos dintr-un cort toba de care era nedespărțit și s-a apucat să bată ritmic în ea, invitându-i pe cei prezenți să păstreze tăcerea.

Când liniștea s-a instaurat, am început. Cu vocea minții și cu vocea inimii. Vorbeam în numele meu, al celor care mă însoțiseră în toată această aventură și, mai ales, al celor pe care îi lăsasem în urmă.

— Vreme de peste cinci decenii câțiva franciscani spanioli, călugări austeri, mânați de o credință de fier și de o loialitate oarbă față de regele lor, au străbătut meleagurile încă sălbatice ale Californiei, ridicând misiuni în numele patriei și al Dumnezeului lor. Au început în 1769, cu San Diego de Alcalá, și, mergând pe jos sau călărind pe catârce, și-au croit drum prin ținuturi niciodată explorate și au înălțat, una după alta, cele douăzeci și una de misiuni care, într-un final, au ajuns să constituie ceea ce astăzi poartă numele de Camino Real. Doreau să-i creștineze și să-i civilizeze pe aborigeni și, chiar dacă astăzi asemenea intenții ne par discutabile, dat fiind prețul dureros de mare pe care indigenii l-au plătit în boli, sclavie și pierderea identității, nu putem neglija nici latura vrednică de laudă a muncii depuse de cei care au trecut cândva oceanul pentru a duce la bun sfârșit ceea ce consideraseră a fi datoria lor morală. Și-au adus în această parte a lumii limba și obiceiurile, fructele și animalele, maniera lor de lucru. Iar aici a dăinuit urma lor de neșters, în sutele de nume care brăzdează astăzi harta și în

miile de mici detalii care ne sar zilnic în ochi, de la culoarea pereţilor la ţigla de pe acoperişuri, de la podgorii la gratiile din fier forjat de la ferestre.

Am făcut o pauză şi l-am lăsat pe Luis, care stătea la dreapta mea, să traducă. Lângă Joe, Daniel se dăduse la o parte, lăsându-ne în faţă pe noi doi. În jurul nostru, peste o sută de perechi de ochi şi urechi mă priveau şi mă ascultau cu interes. Nu mă intimidau, eram mai mult decât obişnuită să vorbesc în public, să transmit cunoştinţe, să instruiesc. Dar era important să le expun întreaga poveste cu tact. Pentru ca toţi să priceapă ce se petrecuse în acel loc.

— Peste un secol şi jumătate mai târziu, valurile vieţii au adus pe aceste meleaguri şi un spaniol, pe profesorul Andrés Fontana. Aici, la extremitatea unui pământ străin, el a descoperit imediat şi cu mare emoţie multe ecouri din propria-i ţară. Pe atunci Fontana era deja autoexilat de multă vreme, aşa că a decis să cerceteze tot ce făcuseră compatrioţii lui în aceste locuri. Şi, după ani şi ani de muncă, profesorul a intuit, în lumina vechilor documente, că miticul lanţ de misiuni pe care le fondaseră franciscanii spanioli nu se încheiase cu ridicarea, în 1823, a misiunii San Francisco Solano în Sonoma, cum se crezuse mereu. Într-un fel sau altul a bănuit că franciscanii merseseră şi mai departe, aşa că şi-a dedicat restul vieţii chiar acestui fapt: a căutat dovezi care să-i adeverească presimţirea. Din nefericire, profesorul a murit înainte de a-şi încheia cercetarea. Dar, mulţumită perseverenţei lui, noi am ajuns la concluzia că misiunea pe care a căutat-o ca pe o fantasmă a existat cu adevărat. Mormintele descoperite ieri confirmă această interpretare şi oferă dovezile necesare în sprijinul a ceea ce s-a petrecut aici.

Luis a tradus şi aceste vorbe, după care i-am amintit pe Altimira şi faptele lui anterioare menţionând şi lipsa de respect a acestuia pentru ierarhie, confirmată şi când a întemeiat misiunea din Sonoma, dar şi în incendiul cumplit care a distrus-o.

— Sfidându-şi încă o dată superiorii, împins poate de un amestec de frustrare şi revoltă ori de forţa nestrămutată a credinţei lui, padre Altimira, unul dintre ultimii monahi veniţi în California din bătrâna Spanie, a ajuns pe jos în acest ţinut pe atunci neospitalier şi, cu toate că nu avea mijloace, ajutoare ori aprobări, a fondat o misiune foarte modestă. Îl însoţeau doar câţiva amerindieni creştinaţi, neofiţii care supravieţuiseră alături de el incendiului din Sonoma şi care odihnesc acum sub aceste pietre tombale după ce şi-au pierdut vieţile ţinând piept unui atac ulterior al indienilor. După cum puteţi vedea, din construcţia fragilă şi insignifiantă ridicată de Altimira n-a mai rămas nimic, cu excepţia acestor rămăşiţe din ceea ce a fost cândva cimitirul. Existenţa ei a fost trecătoare, a dăinuit cel mult câteva luni. Şi, cu toate că n-avem habar de ele, contagiaţi fiind de utopia lui Andrés Fontana, am vrea să credem că, într-o evocare a propriei sale paragini, padre Altimira a sfinţit-o cu numele Sfintei Fecioare a Uitării.

Bătrânul meu compatriot ar fi fost mândru de voi toţi. De îndârjirea cu care luptaţi pentru a proteja acest loc, de strădania voastră de a menţine integritatea acestui loc care e al tuturor şi care a însemnat atât de mult pentru el. Aţi luptat separat, dar aţi urmărit acelaşi ţel. Şi, după ce am convieţuit în aceste luni cu amintirea lui, cred că am dreptul legitim de a vă transmite recunoştinţa lui.

Luis a tradus pe fragmente până ce, la sfârşit, s-au auzit aplauze, strigăte de bucurie, iar băiatul cu codiţe rastafari a bătut din nou în tobă.

Apoi a luat cuvântul Joe Super şi a prezentat câteva date tehnice despre demersul juridic extrem de complex, care urma să fie făcut după ce se va fi iniţiat recursul. Biserica catolică nu putea invoca dreptul de proprietate asupra acestor pământuri: franciscanii nu deţinuseră niciodată terenurile ocupate de misiunile lor, ci avuseseră doar drept de uzufruct. Dar simpla constatare că acolo fuseseră misiunile avea să supună acel loc unui tratament legal special, care presupunea studierea istoriei

acestora până înapoi în noaptea timpurilor. De toate acestea trebuiau, totuşi, să se ocupe experţii, reconstituind cu rigoare şi precizie cele petrecute acolo şi stabilind implicaţiile în funcţie de acestea. Existau, cu toate acestea, şi serioase motive de optimism. Ce fusese mai rău, mai greu, mai complicat trecuse.

Dar, în timp ce peste Joe se revărsau mii de întrebări, din spate am auzit glasul lui Daniel.

— Unu fără un sfert. Trebuie să plecăm.

Capitolul 44

— Doar o clipă.

Am măturat locul cu privirea, căutându-l pe Luis Zárate. Între timp Joe continua să răspundă la întrebări, studenţii îşi strângeau mâinile, se îmbrăţişau, râdeau cât îi ţineau gura şi se apucau să-şi adune corturile. Curioşii au început să se retragă, îndreptându-se spre maşinile lor, bunicuţele ţineau neapărat să împartă şi mai multă cafea, pe care acum nimeni nu mai voia s-o bea, iar poliţia, deşi continua să supravegheze totul, nu mai emana tensiune. În mijlocul agitaţiei, strigătelor şi comentariilor care se încrucişa în aer am văzut că un grup de membri ai platformei îl înconjuraseră pe Luis la câţiva metri mai încolo.

— Îmi permiteţi să vi-l fur?

Fără să le aştept răspunsul, l-am luat de braţ şi l-am tras după mine.

— Să ştii că am fost convinsă întotdeauna că, mai devreme sau mai târziu, ai să cedezi.

— Îţi închipui că o să mă sperii de Carter sau că mă convingi tu? a întrebat Luis, zâmbind uşor ironic.

Nu i-am răspuns, amândoi ştiam că motivul decisiv pentru care făcuse acel pas nu fusesem nici Daniel, nici eu, ci el însuşi.

— Promite-mi că o vei face din suflet şi cu abnegaţie. Poţi să ţii ce curs vrei. Introducere în istoria misiunilor franciscane. Amintirea lui Fontana. Sau... Cum să seduci un director.

Am râs fără prea mare entuziasm.

— Anunţă-mă dacă treci prin Madrid. Mai avem câteva chestiuni de rezolvat şi tot mai putem fi prieteni.

— N-a mai rămas nimic de rezolvat, Blanca. Totul e cum trebuia să fie.

M-am oprit şi l-am privit în ochi.

— Fontana ar fi fost mândru să ştie că totul e pe mâini bune.

Din buzunarul pardesiului am scos vechea cruce.

— Îţi dau martora lui. N-am certitudini, dar, printr-un efort de imaginaţie poate hazardat, acum cred că Andrés Fontana a găsit-o îngropată pe-aici pe undeva. Daniel şi cu mine am ţinut-o alături în aceste ultime zile; într-un fel, a fost ca şi cum Fontana ar fi stat lângă noi.

Luis a luat-o şi, aşa cum făcuserăm mai înainte şi Daniel, şi eu, şi-a trecut degetele peste asperităţile ei. A atins sfoara deşirată, contururile ei grosolane, a pipăit-o, apoi a mângâiat-o.

— Păstreaz-o tu, a zis şi mi-a înapoiat-o. Mai ai mult de mers.

N-am acceptat-o.

— Drumul meu, oricare ar fi el până la urmă, nu mai trece pe-aici. Şi nici al lui, mi se pare, am adăugat, arătând cu privirea spre spatele lui Daniel. Acum tu răspunzi de toate, am insistat.

I-am dat-o din nou şi mi-am apăsat mâinile peste ale lui până ce din împletitura celor douăzeci de degete ale noastre nu s-a mai văzut decât un capăt de lemn.

— Ai grijă de ea şi de tine, i-am zis, fără să-i dau drumul.

— Am să încerc.

N-au fost nici îmbrăţişări emoţionante, nici fraze ample de rămas-bun, ne-am mai strâns o dată mâinile şi cu asta ne-am spus adio. Cumva, am intuit că Luis n-avea să mă caute nici chiar dacă ar fi trecut de sute de ori prin oraşul meu şi că n-aveam să ne revedem niciodată.

L-am lăsat pe Luis printre pini, am pornit cu paşi grăbiţi în căutarea lui Daniel. Şi am preferat să nu privesc înapoi.

În zece minute eram din nou la uşa departamentului, mai aveam de rezolvat trei chestiuni.

— Vin să te iau de la apartament la două fix, m-a avertizat Daniel, privindu-şi ceasul. Şi eu trebuie să trec pe acasă.

Mai întâi m-am oprit la mine în birou, unde mă aşteptau două obligaţii. Am deschis uşa şi m-am uitat la hârtiile aşezate deja în cutiile lor şi la maldărele de documente puse în ordine la perete. Încă nu ştiam unde aveau să ajungă toate, nici pe la cine urmau să treacă înainte de ultima lor destinaţie, dar n-aveam nici o îndoială că aveau să fie pe mâini bune.

N-aveam vreme pentru speculaţii, aşa că mi-am băgat rapid în poşetă câteva dischete pline cu date utile pentru memoriul cu privire la activitatea desfăşurată pe care intenţionam să-l redactez. Abia atunci m-am ocupat de a doua obligaţie, cea mai importantă.

Am luat dintr-un raft cartea de telefon groasă şi depăşită şi, dintre paginile ei, am recuperat foaia de hârtie împăturită.

Oriunde-ar locui uitarea,
În vastele grădini fără aurora...

Am citit încă o dată poemul lui Cernuda. Şi încă o dată. Apoi, din sertarul de jos al biroului, am scos o cutie cu chibrituri. Anonimă, rămasă de la cineva care trecuse într-o zi, ca şi mine, prin acea redută neînsemnată din fundul culoarului; uitată între o ascuţitoare pe jumătate ruginită, factura unui chiropractician şi un pumn de agrafe.

Focul a înghiţit literele în doar câteva clipe.

Unde să fiu
doar amintirea unei pietre îngropate printre urzici...

Scrumul negru a sfârşit în coşul de gunoi şi, odată cu el, şi sentimentele nemărginite ale unui bărbat. Dintr-un motiv neclar, mi-am zis că lui Fontana i-ar fi plăcut să ştie că pe lume era cineva care veghea să nu i se încalce intimitatea.

Ca niciodată, am găsit-o pe Fanny în biroul ei, devorând o gogoaşă de ciocolată. Repezindu-se să-mi spună ceva de cum m-a zărit, s-a înecat.

— Am ceva pentru dumneavoastră, doamnă profesor, un cadou de rămas-bun, a izbutit să mă anunţe printre tusete.

A ridicat o cutie de pe podea. O cutie veche, căptuşită stângaci cu o pânză cu dungi verzi. O îmbrăcase chiar ea, după cum mi-a mărturisit. Cu mulţi ani în urmă.

— Ştiţi că ne mutăm, nu-i aşa? Mama mi-a spus să mă pun pe strâns, iar eu am început cu dulapurile.

— Am auzit ceva, Fanny, da.

— Ei bine, aseară tocmai scoteam nişte vechituri din pod, şi uitaţi-vă ce am găsit...

A ridicat capacul cutiei cu rămăşiţe din copilăria şi tinereţea ei şi, dintre felicitări primite cu ocazia zilei de naştere şi casete cu Bee Gees, a scos câteva fotografii. Instantanee mici, pătrate şi decolorate, făcute cu un aparat de proastă calitate, cum nu se mai folosea de decenii.

— Vă aduceţi aminte că v-am povestit într-o zi cum m-a dus unchiul Andrés la parcul de distracţii din Santa Cruz? Aveam nouă ani, dar încă îmi amintesc totul foarte bine. Vreau să zic că ţineam minte că atunci ne făcuserăm nişte fotografii, dar nu şi locul unde eram, fiindcă, dacă mi-aş fi amintit...

Fanny îmi pusese sub ochi fotografiile, dar eu n-o mai ascultam încă de la jumătatea primei fraze. Fanny copil, vârâtă într-o rochie galbenă cu o ancoră marinărească pe piept. Fanny cu acelaşi păr lins, retezat la nivelul maxilarului, zâmbind fermecată, cu o vată de zahăr în mâna dreaptă. La stânga ei, un bărbat. Un bărbat brunet care dacă avea vreo cincizeci şi ceva de ani, cu părul negru şi pielea măslinie. Lat în spate şi cu sprâncene groase. Purta o cămaşă de culoarea năutului, deschisă la piept, şi avea braţele păroase şi barba scurtă, care începea să încărunţească ici-colo. Bărbatul ţinea o mână pe umărul fetiţei, iar în cealaltă avea o ţigară. Zâmbea, dar nu excesiv, ca

obligat de împrejurare. Erau patru fotografii diferite, cu foarte puține variații. A cincea fotografie era însă radical diferită. Acolo nu mai pozau două persoane, ci trei.

Pe spate, cu caligrafia naivă a fetiței de atunci, Fanny scrisese câteva cuvinte. *Santa Cruz Beach Boardwalk, summer 1966.* Pe față, lîngă cei doi de mai înainte stătea Darla Stern, cu același aer nordic și buzele puternic rujate pe care le avea și în prezent. Să tot fi avut patruzeci de ani și era cam țipătoare, căci purta pantaloni trei sferturi și sandale cu toc. Arborase o postură artificială ca să-și pună în valoare silueta în fața camerei și zâmbea posesiv și pompos. Fiica mea și bărbatul meu, părea să strige Darla întregii lumi. Poate că-și făcea iluzii. Sau poate nu.

În imaginea respectivă Fontana nu zâmbea, nu părea în largul lui, poate că nu-i făcea nici o plăcere să se lase fotografiat de străinul pe care ea îl rugase să le facă o poză. Dar acceptase și dăinuia în mărturia vizuală pe care eu o contemplam acum, în vreme ce Fanny continua să turuie despre roata mare și montagne russe. Am observat avidă toate detaliile: chipuri, haine, gesturi. Dar, dincolo de toate, cel mai mult mi-a atras atenția mâna lui. Pe talia ei. Așezată cu încredere, deloc rigidă. Încă mai ținea țigara între degete, ca și cum acel fragment din trupul Darlei era pentru el un teritoriu deosebit de familiar.

— Pe care o doriți, doamnă doctor Perea?

— Pe nici una, Fanny, am răspuns, luându-mi în sfârșit ochii de pe fotografii.

— Dar eu voiam să vă dăruiesc una, a protestat.

— Mi-ai face un dar dacă mi-ai scrie din când în când și mi-ai povesti cum îți mai merge.

Am îmbrățișat-o înainte ca mintea ei care mergea întotdeauna în ritm de melc să aibă vreme să reacționeze.

— Și ai grijă de mama ta, am mai adăugat în ultima clipă. Fără să știu nici eu, în realitate, de ce.

Ultima oprire a fost la Rebecca.

— Ai din nou o prietenă spaniolă, știi?

M-a însoţit până la ascensor, promiţându-mi că se va ocupa ea de tot ceea ce graba nu-mi mai îngăduia să fac: să înapoieze câteva cărţi la bibliotecă, să-şi ia rămas-bun în numele meu de la câţiva colegi, să-mi golească frigiderul...

Când uşile ascensorului au fost gata să se închidă, Rebecca a apăsat pe neaşteptate pe butonul de afară. Uşile s-au deschis la loc, mi-a făcut un semn, iar eu am ieşit.

— Ţi-ai regăsit calea, Blanca, a zis, prinzându-mă de încheieturi. Ce-a fost mai rău a trecut. Acum trebuie să cântăreşti ce ţi-a pus viaţa înainte şi să-ţi asculţi inima.

Rebecca m-a îmbrăţişat din nou şi m-a lăsat să plec.

Am mers grăbită prin campus, era deja două fără douăzeci. Pe măsură ce iuţeam pasul, în capul meu, ca într-un mare *puchero*, fierbeau emoţii şi gânduri. Satisfacţia de a-mi fi atins ţelul. Prietenii nebănuiţi cărora tocmai le spusesem adio. Nesiguranţa viitorului care mi se deschidea în faţă.

Căutând să mă liniştesc, m-am străduit să mă agăţ de cea mai paşnică dintre senzaţii. Aşa mi-am reamintit de Rebecca, de cât de bună era în sensul cel mai elementar al cuvântului. În sensul machadian[1] al cuvântului, ar fi spus oricare dintre colegii mei hispanişti la cursurile lor de literatură. Generoasă, onestă, plină de compasiune. Mereu dispusă să întindă o mână sau să primească o confidenţă, să se gândească la ceilalţi şi să nu spună niciodată nu.

În contrapartidă, memoria mea păstra iremediabil imaginea proaspătă a Darlei din fotografia pe care Fanny tocmai mi-o arătase. Postura ei forţată, ca să pară atrăgătoare în faţa aparatului, exhibiţionismul ei semeţ şi totodată nesigur de puterea şi proprietatea sa.

---

1. În poemele sale, celebrul poet spaniol Antonio Machado (1875-1939), de la al cărui nume derivă adjectivul *machadiano*, apreciază doar bunătatea copilului, trăită, şi nu premeditată, apropiată de cea ideală.

Lumina şi umbra naturii umane în două femei, diferite din cap până-n picioare. Capul şi Pajura. Cea care îşi asumă situaţia şi merge mereu înainte şi cea care rumegă ranchiuna ca pe un chewing-gum amar, ce-şi păstrează gustul în ciuda anilor. Traversând campusul aproape pustiu în ajun de Crăciun, am conştientizat pe loc că, în ultima jumătate de ceas pe care o petrecusem la Guevara Hall, amândouă mă emoţionaseră, fiecare în felul ei. Lăsând la o parte deosebirile, fiecare din ele luptase la vremea ei pentru un scop similar. Acelaşi într-un anumit sens, pentru care luptasem şi eu vreme de douăzeci şi cinci de ani: să-mi privesc copiii crescând, să am lângă mine un camarad, să construiesc un cămin în care dimineaţa să intre lumina soarelui. Aceleaşi instincte primare care le animaseră pe femei de când e lumea.

Dar toate trei alunecaserăm şi căzuserăm în noroi când ne aşteptam mai puţin. Toate trei fuseserăm părăsite într-o zi nefericită. În faţa abandonului şi a incertitudinii, în faţa lipsei de iubire şi a cruzimii ireversibile a realităţii, fiecare dintre noi trei se apărase după puteri şi luptase cu armele avute la dispoziţie. Cu abilitate sau fără, cu ceea ce intelectul, viscerele ori instinctul de supravieţuire ne pusese fiecăreia la îndemână. Distribuţia talentelor fusese întotdeauna arbitrară, nimeni n-avusese de ales.

Rebecca avusese tăria morală de a merge mai departe, iar eu, după cum tocmai îmi dovedise ea, îmi croiam drum fără să ştiu prea bine unde aveau să mă poarte paşii până la urmă. În schimb, Darla nu izbutise niciodată. Ca un biet animal rănit, Darla se refugiase în propria-i vizuină fără să-şi fi vindecat niciodată rănile, confundând simplitatea naturii umane cu o trădare mârşavă ori o acţiune machiavelică îndreptată împotriva sa. Nu acceptase că iubirea e nestatornică, stranie şi arbitrară, lipsită de înţelegere şi de raţiune. O mânase, poate, teama de lipsurile materiale, de simpla singurătate ori de incapacitatea de a creşte de una singură un copil ce depindea de ea; construia

fantasme răuvoitoare acolo unde ele nu erau pentru a avea pe cine să-şi verse furia, făcându-şi rău sie înseşi şi rănindu-i pe cei care, în chip conştient, n-avuseseră nici în clin, nici în mânecă cu nefericirea ei.

Claxonul unui Volvo a sunat de două ori lângă mine, curmându-mi visarea.

— Eşti sigură că ai de luat un avion din San Francisco la şase?

Capitolul 45

Am plecat din Santa Cecilia sub un cer plin de nori şi am luat-o pe şoseaua către golf. Câţiva kilometri am mers în tăcere, căci fiecare era absorbit de propriile-i gânduri. Daniel la volan, privind înainte din spatele unor ochelari negri. Eu, cu privirea pierdută pe geamul din dreapta, încercând să-mi fac ordine în mintea încâlcită. Nici măcar nu deschiseserăm radioul, ne însoţea numai huruitul monoton al motorului. În cele din urmă, Daniel a pus capăt tăcerii.

— Spune-mi ce planuri ai, cum o să-ţi petreci ultimul Crăciun al mileniului.

— Am să-mi fac ordine în casă, am să dau drumul la căldură, am să fac multe cumpărături, am să instalez pomul şi ieslea[1]...

Vorbeam fără să mă uit la el, măturând cu privirea hoinară tot ce zăream pe geam. Înşiram treburile pe care urma să le fac cu aceeaşi lipsă de interes ca a unuia care strigă catalogul în clasă sau recapitulează monoton o listă de obiecte necesare.

— Totul va fi altfel anul ăsta, am continuat. Nu ştiu sigur decât că vom petrece Crăciunul acasă la sora mea África, care e un adevărat dezastru ca gazdă, aşa că nu se va jena să ne ofere o lasagna semipreparată şi nişte chec. Obişnuiam să petrecem

1. În Ajunul Crăciunului catolicii spanioli montează o iesle cu personaje, menită să refacă scena naşterii Mântuitorului. Bradul împodobit e de tradiţie mult mai recentă.

Revelionul împreună cu familia soţului meu sau voiajând cu prietenii, ceva ce n-are să se mai repete. Anul acesta, fiii mei vor face Revelionul cu tatăl lor, îmi închipui, aşa că eu voi încheia anul cel mai probabil de una singură, o să mă bag în pat ca să mă uit la un film de la zece şi până în secolul care va să vie. Un plan nemaipomenit, după cum vezi.

Peisajul îşi continua goana neîntreruptă prin faţa ochilor noştri, Santa Cecilia era deja o amintire. Cu robinetul planurilor încă lăsat deschis, am continuat să-i dezvălui lui Daniel intenţiile mele, enumerând tot ceea ce, la aproape şase luni după Potop, eram în sfârşit în stare să fac.

— Şi trebuie să-l văd şi pe Alberto, poate că asta-i cel mai important. Mi-am pus în ordine ideile despre tot ce s-a întâmplat între noi, acum văd evenimentele într-un mod total diferit. Am început să înţeleg şi a sosit momentul să ne-apucăm să stăm de vorbă.

— Ceea ce nu-i rău deloc.

— Mi-ai mai spus asta o dată şi tot aici, în maşină. Când ne întorseserăm de la Sonoma, în faţa apartamentului meu, îţi mai aduci aminte?

Daniel a dat molcom din cap de sus în jos şi de jos în sus, cu ochii la drum.

— Perfect. Ţi-am zis că trebuie să pui întotdeauna punct lucrurilor, oricât de dureros ar fi, pentru ca totul să se vindece fără să lase cicatrice. Dacă aş fi fost în stare s-o fac la vreme, m-aş fi scutit de ani întregi de zbucium.

— Anii tăi negri...

— Anii mei negri, anii ăia teribili în care n-am putut să-mi asum realitatea cu înţelepciune.

Ştiam ce fusese în acei ani, nu l-am mai întrebat.

— Dar totul trece, Blanca, totul trece, crede-mă. Cu costuri enorme, şi nimic nu mai e ca înainte, dar la sfârşit, şi ştiu ce-ţi spun, vine şi clipa când te redresezi. Te bucuri iarăşi de viaţă, avansezi, progresezi. Aşa am făcut şi eu de-a lungul anilor: am ţinut mii de cursuri, mi-am scris cărţile, mi-am făcut noi

prieteni, am trăit noi iubiri, am revenit în Spania de câteva ori. Până ce, fără măcar să știu prea bine cum, cu câteva luni în urmă, am hotărât în chip total necugetat să mă bag într-o uriașă încurcătură, dar, în urma ei, am întâlnit o spanioloaică slabă și chinuită care își căuta un loc nou pe lume. Iar acum o duc să ia avionul care o va scoate din viața mea pentru ca ea să-și poată face ordine în viața ei, și nici măcar nu știu ce-am să mă fac atunci când ea nu va mai fi aici.

Prea multe turbulențe, prea multe emoții amestecate, prea multe sentimente îmi blocau capacitatea de reacție. Incapabilă să scot o vorbă, am înghițit în sec și m-am uitat iar afară pe geam.

El, în schimb părea că înlăturase orice stavilă din calea cuvintelor. Relaxându-se în sfârșit după tensiunea din ultimele zile, se dezlănțuise, nu mai tăcea.

— Îmi aduc aminte cum te-am cunoscut de parcă a fost azi-dimineață. La Meli's Market, la raionul de pâine. Mă așteptam să te văd abia a doua zi, în campus. Tocmai sosisem de la un congres din Toronto, îmi lăsasem valiza acasă la Rebecca și ieșiserăm să cumpărăm ceva pentru cina pe care urma s-o luăm acasă la un prieten comun. Și atunci ea, cu un singur gest, mi-a arătat spatele unei femei în cămașă albastră, care se străduia din greu să aleagă o pâine, ca și cum de acel banal lucru depindea soarta omenirii.

Ea ți-a atins umărul, tu te-ai întors și, în sfârșit, eu ți-am zărit chipul. Părul îți atârna liber și pielea ta încă mai păstra soarele verii, i-ai zâmbit ușurată Rebeccăi, de parcă prezența ei ți-ar fi putut veni în ajutor în deriva ta. Rebecca ne-a făcut cunoștință, eu ți-am spus o prostie și ți-am luat o mână în mâna mea, îți mai amintești? Una din mâinile tale, care acum îmi sunt atât de familiare, dar care atunci îmi atrăseseră atenția, deoarece erau foarte ușoare. O mână imponderabilă, ca o pană închisă la culoare. Chiar din acel prim moment mi-ai părut adorabilă, dar ce tristețe, ce tristețe aveai în ochi! Păreai un înger cu aripi frânte, rătăcit într-un supermarket. Și chiar din

clipa aceea am ştiut şi că nu mai puteam să plec din Santa Cecilia. M-am forţat s-o fac şi, de fapt, chiar am încercat de câteva ori. Dar, ori de câte ori am fugit, n-am putut rezista mai mult de trei, patru zile, aşa că m-am întors decis să rămân. Voiam să-ţi dau ajutor cu legatul bătrânului Fontana, să aflu dacă găseai vreo pistă către misiunea aceea obscură şi, mai ales, mai presus de orice, să-ţi stau alături şi să te însoţesc pe acest drum fără să am habar unde aveam să ajungem, împreună sau fiecare singur.

Am continuat să-l ascult fără să-l privesc, fără să-i întrerup torentul de sinceritate.

— Lunile astea au fost fascinante pentru mine, Blanca, extraordinar de bogate în varii sensuri. M-am împăcat cu trecutul, te-am cunoscut pe tine şi m-am regăsit. Şi am făcut unele lucruri despre care nu credeam niciodată că le voi face. Mi-am povestit viaţa, bunăoară. În singurătatea multor nopţi, am răscolit până în străfundurile memoriei, am reflectat şi mi-am pus în ordine o grămadă de amintiri de-ale mele, dar şi câteva de-ale lui Andrés Fontana, frânturi din timpul petrecut alături de el şi amănunte disparate din propria-i viaţă, pe care el mi le istorisise în decursul anilor. Poţi să iei plicul ăla de pe bancheta din spate, te rog?

Un plic obişnuit, din hârtie maronie, aşa cum foloseam zilnic în universitate pentru a duce documente dintr-un loc într-altul.

— E pentru tine, conţine tot ce încă nu ştii despre profesorul meu şi despre mine, ca să ne înţelegi mai bine pe amândoi. Ca să ştii ce ne-a determinat pe amândoi să facem pasul pe care îl faci şi tu acum, adică să plecăm peste mări şi ţări, să ne aruncăm în necunoscut fără plasă, fără precauţii şi fără dovezi. Să ne transformăm unul în celălalt, în cel care nu ne aparţine şi, de aceea, este poate nitel mai liber.

Am pus plicul nedeschis în poşetă de parcă îmi ardea mâinile.

— Ştii ce? a continuat Daniel. În fond, Fontana, tu şi cu mine avem în comun ceva mai mult decât pare la prima vedere.

Şi tu ai făcut, ca şi noi, acest pas. Şi, chiar dacă acum te întorci în universul tău dintotdeauna, nimic nu va mai fi la fel pentru tine.

— Nu mă îndoiesc, am recunoscut cu sinceritate. Nu cred că voi putea uita vreodată aceste luni.

— De ce nu scrii şi tu despre toate astea? Despre tot ce s-a întâmplat în această perioadă înăuntrul tău şi în jurul tău. Despre celelalte vieţi pe care le-ai cunoscut, despre tot ce-ai simţit...

— Niciodată n-am scris decât lucrări academice şi scrisori către fiii mei, când îi trimeteam vara în tabere din Anglia.

— Nici eu, iar acum mi-am dat seama că e mai puţin complicat şi infinit mai benefic decât îmi închipuiam. E ca şi cum am pune un pic de suflet în scriitura academică, aia cu care suntem obişnuiţi. Te face să reflectezi la multe lucruri, să-ţi sondezi emoţiile şi să abordezi realitatea din unghiuri noi. Un soi de catharsis care scoate din tine...

Nu i-am mai îngăduit să facă şi altă încercare de a mă convinge.

— Pe aici se iese către aeroport, i-am atras atenţia. Dacă o mai ţii mult cu prostiile tale, ai să treci de ieşire.

Am ajuns la terminal, mi-am predat bagajul. Nu mai aveam vreme decât pentru un rămas-bun rapid, intens.

Daniel m-a tras la pieptul lui, învăluindu-mă total cu trupul lui mare.

— Ai mare grijă. Nici nu-ţi închipui cât de dor are să-mi fie de tine, doamnă doctor Perea.

— Şi eu am să-ţi simt lipsa, Daniel, am mărturisit cu un nod în gât cât pumnul. Dar nu cred că m-a auzit.

Daniel m-a mângâiat pe faţă şi mi-a pus pe frunte un sărut uşor, doar o atingere trecătoare, abia simţită.

M-am îndreptat fără să mă uit înapoi către controlul de securitate, cu paşaportul şi tichetul de îmbarcare în mână. N-am vrut să-l privesc pentru ultima oară. Dar ştiam că nu

plecase, că era tot acolo, cu părul lui mai lung decât normal, cu barba blondă şi cu ceasul lui sport la încheietura mâinii. Daniel privea cum plecam să-mi pun viaţa în ordine în ţara care îl fascinase încă din vremea când încă îşi mai călea sufletul, ţara de care niciodată nu izbutise să se rupă.

Până ce, în penultima clipă, când în faţa mea nu mai erau decât trei sau patru pasageri, vocea sa profundă mi-a răsunat în spate.

— Nu vreau să începi noul an de una singură. Nici să termini secolul de una singură, nici să te simţi singură la masa de Revelion, nici să te uiţi la filme stând de una singură în pat, nici să-ţi mai târâi singură tristeţile prin viaţă.

M-am întors ca şi cum în terminalul plin de oameni grăbiţi n-am fi fost decât noi doi. Nici alţi călători, nici alte despărţiri. Nici difuzoarele din care se revărsau anunţuri, nici un avion care decola, în cazul meu, nici o parcare la care să se întoarcă în cazul lui. De parcă universul înconjurător ar fi rămas fără baterii.

— Vino cu mine atunci, am spus luându-l strâns de după gât.

— Mai întâi fă-ţi ordine în viaţă. Apoi dă-mi un telefon.

Şi, cu fermitatea cuceritorului care ştie unde trebuie să-şi înfigă drapelul, Daniel m-a strâns în braţe şi m-a sărutat îndelung, cu tandreţe şi căldură. Solid, sigur de el, cu degetele în părul meu, mirosul trupului său amestecându-se cu al meu, transmiţându-mi cu buzele gustul bărbatului care trăise mii de vieţi şi mii de bătălii, dar, totodată, şi intensitatea profundă a unui adevăr.

Cineva şi-a dres insistent glasul de două ori, aşa că ne-am despărţit. Grasul din faţa mea, în bermude şi şlapi, care pleca probabil spre o plajă sudică, tocmai începuse controlul. Urmam eu.

Mi-a şoptit ceva la ureche, m-a mângâiat pentru ultima oară.

— Voi fi lângă tine de cum vei voi.

Oricât de mult doream să-i reţin mâna într-a mea, paşii l-au dus tot mai departe. Apoi silueta lui Daniel s-a pierdut în cazul şi frigul lăsat de absenţa lui mi s-a lipit de piele.

În faţa mea stătea chipul plictisit al agentului care îmi aştepta actele, bătând darabana cu degetele pe ghişeu.

N-am avut nici o întârziere, ne-am îmbarcat imediat. Odată instalată la locul meu, am început să privesc în gol pe fereastră. Nu m-am uitat nici la vehiculele ori la lucrătorii care fojgăiau în jurul avionului, n-am dat atenţie nici însoţitoarei de bord care ne învăţa cum să ne punem măştile cu oxigen, nu voiam să gândesc. Am încercat să mă concentrez la nişte fleacuri: cu ce ne va răsfăţa África la cina de Ajun, cum era vremea la Madrid. Mă străduiam să nu analizez turnura neaşteptată pe care o luase viaţa mea în clipa când un american călit de viaţă, cu sufletul pe jumătate spaniol, cu sute de războaie în urmă şi câteva datorii încă neplătite, hotărâse, ascultând de primul impuls, să mă tragă lângă el.

Am decolat, adio California, adio acelui răstimp ciudat. Adio şi călătoriei care, schimbându-mi viziunea asupra vieţii, dăduse lucrurilor dimensiuni pe care încă nu le puteam intui. Am închis ochii vreme de-o veşnicie. Când am privit iar afară, n-am mai zărit decât noaptea cea mai neagră.

Până când nu m-am mai putut abţine şi am deschis plicul.

Draga mea Blanca,
Toată viaţa am urcat din mers în trenuri şi, totuşi, singurele două certitudini absolute mi s-au revelat în momente simple, aproape cotidiene, care m-au prins cu garda jos şi pe neprevăzute. Prima am avut-o cu zeci de ani în urmă, într-o farmacie dintr-un oraş de pe ţărmul Mediteranei, în timp ce căutam un remediu pentru o gripă supărătoare. A doua, acum trei luni, când preocuparea mea cea mai serioasă era să aleg un vin pentru cină.

Momente diferite, medii diferite, dar şi siguranţa împărtăşită că în faţa mea stătea desăvârşirea.
Ca să ştii cum a fost cealaltă certitudine, îţi trimit alăturat restul trecutului meu. Pe cea recentă o cunoşti la persoana întâi.
Al tău, pentru totdeauna,

D.C.

Când prima lacrimă mi-a căzut pe marginea stângă a scrisorii şi a mânjit litera „A" din „Al tău", n-am mai putut citi. După luni întregi în care mă stăpânisem, n-am mai putut rezista şi am izbucnit în plâns.

Am plâns pentru mine, pentru ei, pentru toţi, pe când survolam de la o coastă la cealaltă ţara aceea străină şi traversam Atlanticul într-o noapte tristă ce părea să nu mai aibă sfârşit. Pentru Andrés Fontana şi pentru iubirea lui târzie şi dezechilibrată, care sosise într-un moment atât de nepotrivit. Pentru Aurora, pentru tot ceea ce nu apucase niciodată să trăiască, pentru acea eternă imagine a ei, râzând, îmbrăcată în alb şi desculţă, la Cabo San Lucas. Pentru anii negri ai lui Daniel, pentru durerea lui imensă şi pentru lupta ca să se înalţe din tenebre înapoi în lume.

Pentru Alberto şi noul lui drum, pentru viitorul pe care n-aveam să-l mai împărtăşim niciodată. Pentru fiii mei, pentru copiii care fuseseră şi bărbaţii care începeau să fie. Pentru trecutul şi pentru prezentul nostru, al tuturor. Pentru ceea ce fuseserăm înainte, pentru ceea ce eram atunci. Pentru ceea ce ne rămânea de trăit.

Ploua cu găleata când am făcut escala la Heathrow şi tot mai ploua când am aterizat la Madrid. După nici două clipe mi-am zărit băieţii în zona sosirilor, dădeau din braţe, râdeau, îmi strigau numele. Bruneţi ca tatăl lor, slăbănogi ca mine. Cu prospeţimea tinereţii zugrăvită pe chipuri şi cu toată viaţa înainte, croindu-şi drum ca să se apropie de mine.

Abia când am ajuns acasă am citit foile din plic.

Apoi l-am sunat şi i-am spus vino acum.

Şi după acest apoi, cu valizele pe jumătate nedesfăcute, cu apartamentul începând să se încălzească şi bradul de Crăciun neîmpodobit, am trasat liniile paralele ale acestor trei vieţi şi m-am pus pe scris.

Mulțumiri

Pentru că m-au inspirat și m-au ajutat să reconstitui viața universitară a unei lumi care, deși o cunosc îndeaproape, nu-mi aparține, vreau să aduc mulțumiri unor prieteni, profesori americani veterani, în ale căror suflete sunt încrustate și fărâme de suflet spaniol.

Lui Malcolm Compitello, directorul Departamentului de Spaniolă și Portugheză de la University of Arizona, pentru că, acum douăzeci și cinci de ani, mi-a deschis ochii asupra scrierilor lui Ramón J. Sender în zăpezile de la Michigan State University și pentru că acum mi-a fost din nou un prea prețios ghid prin deșert, ca și prin Skype și prin Madrid.

Lui Joe Super și lui Pablo González, pentru toate șuetele la care am stat în cursul șederii mele la West Virginia University. Lui Joe, istoric și californian de rasă, fiindcă mi-a furnizat date și reflecții despre misiunile franciscane de pe Camino Real și pentru că s-a oferit, cu simpatia lui firească, să devină un personaj al acestui roman. Lui Pablo, pentru căldura lui columbiană, pentru amintirile lui de absolvent al University of Pittsburgh și pentru inegalabila *sangría apalache* cu care ne-am luat rămas-bun.

Lui Francisco Lomelí, directorul Departamentului de Spaniolă și Portugheză de la University of California, Santa Barbara, pentru ospitalitatea lui tipic mexicană și, mai ales, pentru că o bună bucată de vreme i-a cedat bucuros postul său lui Daniel Carter.

Fiindcă m-a ajutat să cresc în lumea universitară și mă primește cu generozitate ori de câte ori revin la ea, infinita

mea gratitudine pentru Universitatea din Murcia, casa mea. Precum şi pentru Facultatea de Management a Universităţii Politehnice din Cartagena, deoarece m-a găzduit temporar în vechea şi magnifica ei Cazarmă de Instrucţie a Marinei şi mi-a oferit luni întregi de linişte ca să pot duce la bun sfârşit acest proiect.

Fiindcă a survolat acest text în diferite momente şi faze, îi mulţumesc lui Manolo Cantera, care a venit de pe celălalt ţărm al Mediteranei, aducând cu el un câine, un program de corectură şi o încărcătură de înţelepciune, ironie şi complicitate. Şi lui Miguel Zugasti, care ne-a introdus în campusul UCSB, a ridicat cu generozitate mănuşa pe care i-am aruncat-o şi mi-a judecat scriitura cu o privire de filolog cu parfum californian.

Pentru a-mi fi împărtăşit amănunte, amintiri şi anecdote despre trecerea prin Cartagena a marinarilor din U.S. Navy, vreau să-mi exprim mai multe mulţumiri. Amiralului Adolfo Baturone, pentru specificaţiile tehnice referitoare la flota americană şi la activităţile acesteia în Spania. Lui Tata Albert, fiindcă mi-a deschis uşa casei sale: cea care, în închipuirea mea, a fost şi a căpitanului Harris şi a incomparabilei sale soţii, Loretta. Lui Juan Antonio Gómez Vizcaíno, care mi-a oferit fără să ştie un adevărat arsenal de informaţii, plecând de la exhaustivele lui articole de presă. Şi, lărgind sfera, tuturor celor care mi-au împărtăşit amintiri nostalgice despre viaţa din oraşul Cartagena în anii '50, pe care eu n-am cunoscut-o; printre ei, în mod special, lui Juan Ignacio Ferrández.

Întorcându-mi privirea spre cercul meu personal, eterna mea gratitudine copiilor mei, Bárbara şi Jaime (care, aidoma fiilor atât de iubiţi ai Blancăi Perea, încep să crească şi să-şi ia zborul mult mai devreme decât aş dori eu), fiindcă m-au menţinut cu picioarele pe pământ, au râs de mine, au luptat pentru ceea ce vor şi nu m-au lăsat să întrec măsura.

Ca întotdeauna, pentru tot, părinţilor mei, bunilor mei fraţi şi copiilor lor tot mai numeroşi, care sunt, fără nici o umbră

de îndoială, sarea vieții. Și – cum să nu? – încă o dată celorlalți membri ai familiei mele, mulți, foarte iubiți și apropiați.

Prietenilor mei cei mai buni, cei dintotdeauna, care sunt acolo unde-au fost mereu: acum un pic mai în vârstă, un pic mai înțelepți, la fel de necesari.

Ajungând la cei care au participat din interior la noua mea aventură, toată gratitudinea mea pentru Grupul Planeta, care a avut din nou încredere în mine, și, mai ales, pentru întreaga trupă excepțională de la Temas de Hoy[1], care a lucrat pe diferite flancuri pentru ca romanul de față să nu cadă sub influența celui anterior[2]. Pentru Isabel Santos, cel mai bun responsabil cu promovarea din lume. Pentru Ruth González, pentru simpatia și eficiența ei, pentru Emilio Albi, pentru abnegația și rigoarea lui, pentru Germán Carrillo și Helena Rosa din Barcelona, pentru creativitatea lor imbatabilă, pentru Silvia Axpe, care mi-a deschis ferestre către universul digital, pentru Diana Collado, care s-a arătat plină de entuziasm și avânt, și pentru Ana Lafuente, care mi-a arătat neîntrerupt multă căldură. Fiindcă a stat în fruntea acestor magnifici profesioniști și a întregii edituri, pentru Belén López Celada, directoarea noastră, pe care o admiram nespus mai înainte și pe care acum, în această nou și dragă etapă a vieții sale, o admir și mai mult. Și, așa cum spun anglistele din noi, *last but not least* și din adâncul inimii, pentru redactorul meu, Raquel Gisbert, atât de isteață, de complice, de umană, de prietenă.

Pentru agenta mea, Antonia Kerrigan, care m-a trimis în lume cu forța de rachetă pe care numai ea o are. Pentru Lola Gulias – cu care împărtășesc atâtea lucruri, pe care o iubesc și căreia îi datorez atât de multe – și pentru restul magnificei

1. „Teme de azi", colecție a Editurii Planeta.
2. Aluzie la romanul de debut (și de mare succes) *El tiempo entre costuras*, apărut în limba română la Editura Polirom cu titlul *Iubirile croitoresei* (2011).

echipe de la agenţia literară, pentru competenţa şi absoluta lor disponibilitate.

Şi, în sfârşit, pentru toţi cititorii care, în cursul acestor trei ani irepetabili, mi-au injectat iluziile lor şi mi-au cerut să scriu în continuare istorii care să le meargă la suflet şi să-i facă să creadă că, de cele mai multe ori, tot ce are viaţa mai bun n-a venit încă.

În seria ACTUAL

au apărut:

Irvine Welsh – *Davaiştii*
Carlos Ruiz Zafón – *Marina*
Fabio Stassi – *Ultimul dans al lui Charlot*
Siri Hustvedt – *O vară fără bărbaţi*
Sofi Oksanen – *Purificare*
Madeline Miller – *Cântul lui Ahile*
Uzma Aslam Khan – *Libertatea de a iubi*
Kevin Powers – *Păsările galbene*
Ruth Ozeki – *Poveste pentru timpul prezent*
Tracy Chevalier – *Ultima fugară*
Jonathan Franzen – *Corecţii*
Anchee Min – *Ultima împărăteasă*
Harper Lee – *...Să ucizi o pasăre cântătoare*
Zadie Smith – *Nord-Vest*
Carlos Ruiz Zafón – *Jocul îngerului*
Sofi Oksanen – *Ziua când au dispărut porumbeii*
Elif Shafak – *Onoare*
Robert M. Pirsig – *Zen şi arta reparării motocicletei*
Sahar Delijani – *Copiii arborelui de jacaranda*
Graeme Simsion – *Proiectul Rosie*
Michele Mari – *Pink Floyd în roşu*
Carlos Ruiz Zafón – *Umbra vântului*
María Dueñas – *Ce avem şi ce uităm*

în pregătire:

Margaret Mazzantini – *Nimeni nu se salvează singur*

MARÍA DUEÑAS, doctor în limba şi literatura engleză, este profesor la Universitatea din Murcia. Familia mamei sale a locuit în Protectoratul spaniol al Marocului, la Tetuán, locul unde se desfăşoară cea mai mare parte a evenimentelor descrise în *Iubirile croitoresei*, romanul său de debut, care a atins cifra-record de vânzări de un milion de exemplare.

Coperta seriei: Radu Răileanu
Foto copertă: © ollyy/Shutterstock.com

Ce avem şi ce uităm lasă în urmă graniţe şi epoci pentru a ne vorbi despre înfrângeri, despre curajul de a o lua de la capăt, despre dreptul la o nouă şansă. O poveste care pendulează între anii '50 şi sfârşitul secolului XX, între Spania şi California, dezvăluindu-ne intrigi neaşteptate, iubiri care se intersectează şi personaje pline de pasiune.

„La trei ani după ce am publicat *Iubirile croitoresei*, mi-am dorit să aduc înaintea cititorilor povestea şi vocea unei femei. O femeie contemporană, a cărei stabilitate aparent invulnerabilă s-a spulberat într-o clipă. Se numeşte Blanca Perea şi s-a hotărât să fugă, să plece cât mai departe."

María Dueñas

„María Dueñas scrie cu o naturaleţe uimitoare, fără urmă de afectare, ştiind să redea cu o forţă deosebită relaţiile dintre personaje. În scriitura ei se reunesc schimbările neprevăzute de situaţii şi deznodământul impetuos, în buna tradiţie a romanului de dragoste, menţinând viu interesul cititorilor şi câştigând simpatia acestora."

ABC.es

ISBN 978-973-46-3448-4

www.polirom.ro